

การศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา
ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ปฏิญานิพนธ์
ของ
กฤตวราณ คำสม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุชะฎิบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา

พฤษภาคม 2554

การศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา
ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ปฏิญานิพนธ์
ของ
กฤตวรัณ คำสม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา
ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฐ์บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา

พฤษภาคม 2554

กฤตวรรณ คำสม. (2554). การศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข, ดร.นิยะดา จิตต์จรัส, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนทพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน การสร้างโปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และการศึกษาผลของการนำโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบจำนวน 1,000 คน กลุ่มที่สองเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับคัดเลือกจากอาจารย์ที่ปรึกษาว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเข้าร่วมฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษา จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 12 คน เข้ารับการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และกลุ่มควบคุมจำนวน 12 คน ไม่ได้รับการฝึกอบรม

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน พบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะในการให้คำปรึกษา มีค่าความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถวัดสมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้

2. โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มดำเนินการพัฒนา ขั้นดำเนินการพัฒนา ขั้นสรุป และขั้นนำไปใช้ โครงสร้างเนื้อหาของโปรแกรมครอบคลุมองค์ประกอบด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการให้คำปรึกษา ในแต่ละขั้นตอนได้นำเทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยามาใช้ในการฝึกอบรม และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 – 4.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการฝึกสมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้

3. ผลการใช้โปรแกรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน พบว่า

3.1 ในกลุ่มทดลองสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทุกองค์ประกอบ หลังการทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้ และด้านทักษะ ไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุม แต่มีคะแนนด้านเจตคติสูงกว่ากลุ่มควบคุม สำหรับหลังทดลอง และหลังติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนทุกองค์ประกอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY AND DEVELOPMENT OF STUDENT'S COMPETENCY
IN PEER COUNSELING

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Education Degree in Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2011

Kittawan Khamsom. (2011). *A study and development of student's competency in peer counseling*. Dissertation, Ed.D. (Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assist. Prof. Dr. Tossaporn Prasertsuk, Dr. Niyada Chittcharat, Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong

The purposes of this study were to study competency components in peer counseling, to construct a competency in peer counseling program, and to study the effectiveness of the competency in peer counseling. The research samples were of students from North Esan Rajabhat University. Program two groups: The first groups of 1,000 students were used for competency components in peer counseling. The second group of 24 third year students for the effectiveness study which selected with appropriate characteristics by their advisers that were divided into the experimental and control groups within 12 subjects each.

The results of the study were as follows:

1. The confirmatory factor analysis significantly verified that the model of competency in peer counseling could be characterized into three factors; namely, counseling knowledge, attitude towards peer counseling and counseling skill. The three factors were high loading at the .05 level of significance, and could be able to be the measurement for practical competency in peer counseling.

2. The competency in peer counseling program consisted of four steps; namely engagement, developing, conclusion, and implementation. Those programs structure covered knowledge, attitudes and skills. In each step incorporated techniques from psychological theories for training and validated by experts with known appropriate value of 2.80 to 4.00 and standard deviation value does not exceed 1.00 which could be practical application.

3. The effectiveness of competency in peer counseling programs were:

- 3.1 It was found that the competency in peer counseling for all components within the experimental group, pretest, posttest and follow-up were significantly higher than pretest at .05 level.

- 3.2 The comparison between experimental versus control groups at pretest revealed that knowledge and counseling skills were not significant difference whereas the attitude scores of the experimental group were except higher than control group. For all components in posttest and follow-up, the experimental group showed significantly higher scores than the control group at the .05 level.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ของ

กฤตววรรณ คำสม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริบูรณ์ สายโกสุม)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

(อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.นิยาดา จิตต์จรัส และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจแก้ไข ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และตระหนักในคุณค่าที่ท่านอาจารย์ทั้งสามท่านมอบให้ ผู้วิจัยจึงขอ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ศิริบูรณ์ สายโกสม และ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่าที่กรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำเพื่อให้ปริญญานิพนธ์ ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณในการความกรุณา ของคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัยตลอดการศึกษาตามหลักสูตรจิตวิทยาการให้ คำปรึกษานี้ ขอกราบขอบพระคุณนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ที่ปรากฏนามในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ คณบดีคณะครุศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี รวมทั้งนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยระลึกเสมอว่าความสำเร็จของการวิจัยครั้งนี้ เป็นผลมาจากความปรารถนาดีจากทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ คุณอัสตดาวัลย์ คำสม คุณยาศิต คำสม ที่รักยิ่ง ที่สนับสนุนด้าน ทุนทรัพย์ คุณพรธนสมณต์ กอประเสริฐถาวร ที่สนับสนุนด้านวิชาการ ญาติทุกท่าน สำหรับ ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจที่มีต่อผู้วิจัยตลอดชีวิตที่ผ่านมา รวมทั้งการสนับสนุนด้าน การศึกษา การทำปริญญานิพนธ์ของผู้วิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ คุณงามความดีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมอบแด่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้อุปการคุณทุกท่านที่มีต่อผู้วิจัย ขอรำลึกถึงพระคุณของท่านตลอดไป

กฤตวรรณ คำสม

สารบัญ

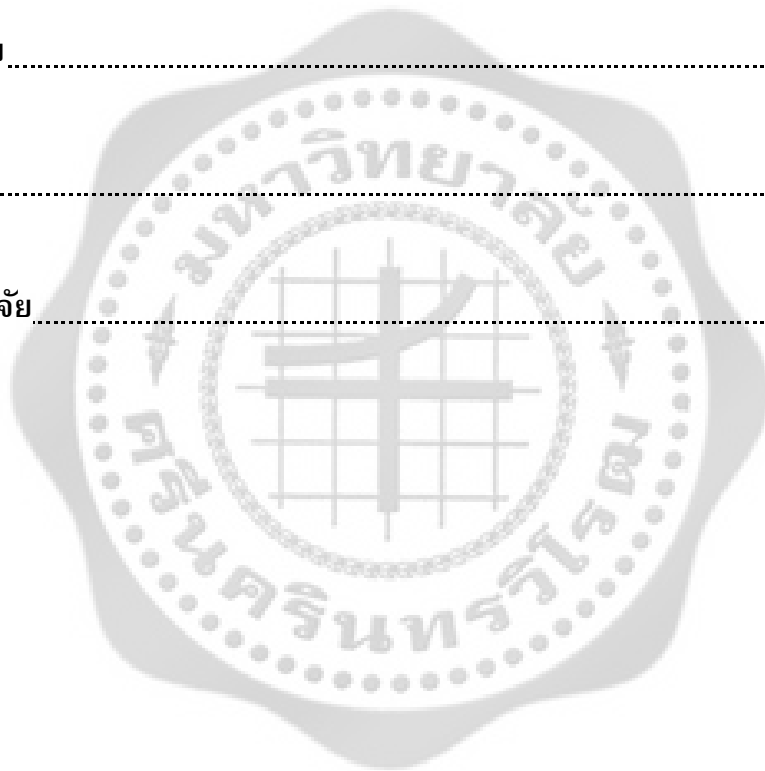
บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	7
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
กรอบแนวคิดของการวิจัย	15
สมมติฐานการวิจัย	17
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	19
ความหมายของสมรรถนะ	19
ความหมายของการให้คำปรึกษา	19
ความหมายของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	21
ความหมายของสมรรถนะในการให้คำปรึกษา	22
องค์ประกอบของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	23
สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา	24
ความรู้เบื้องต้นในการให้คำปรึกษา	24
ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	29
ทฤษฎีการให้คำปรึกษา	35
ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น	53
จรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
แนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	69
โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษา	71
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม	85
การบูรณาการเทคนิค จากทฤษฎีทางจิตวิทยา เพื่อสร้างโปรแกรมการพัฒนา สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	88
3 วิธีดำเนินการวิจัย	93
การกำหนดประชากรและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	93
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	94
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	103
การเก็บรวบรวมข้อมูล	110
การวิเคราะห์ข้อมูล	111
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	114
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และการแปลผล	114
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	116
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	174
ความมุ่งหมายของการวิจัย	174
ขอบเขตของการวิจัย	174
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	176
การวิเคราะห์ข้อมูล	176

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
สรุปผลการวิจัย.....	178
การอภิปรายผล.....	182
ข้อเสนอแนะ.....	193
บรรณานุกรม.....	194
ภาคผนวก.....	207
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	358

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงวิธีการในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	79
2 ตารางแสดงวิธีการในการฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	80
3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์หองค์ประกอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน	94
4 ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสมรรถนะ ของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน แยกตามองค์ประกอบ	97
5 แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Pretest-Posttest Control Group Design	109
6 จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	116
7 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	117
8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันขององค์ประกอบสมรรถนะของ นักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	118
9 คำน้้าหน้าองค์ประกอบ (b) ค่าทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t) และค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R^2) ของการวิเคราะห์หองค์ประกอบ เชิงยืนยันอันดับที่ 1	119
10 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของ แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	121
11 คำน้้าหน้าองค์ประกอบ (b) ค่าทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t) และค่าสัมประสิทธิ์ พยากรณ์ (R^2) ของการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2	123
12 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของ แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	124
13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของนักศึกษา ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล	132

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้ คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านเจตคติ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล	132
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการ ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านทักษะ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล	133
16 การเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสองทาง (Two-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One between and One within design)	134
17 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบสมรรถนะของ นักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ที่ได้จากผลการวัดก่อน การทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni	135
18 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	136
19 การเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสองทาง (Two-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One between and One within design)	137
20 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยรายองค์ประกอบ สมรรถนะ ของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติ ที่ได้จากผลการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni	138

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
21 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	139
22 การเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านทักษะ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสองทาง (Two-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One between and One within design).....	139
23 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยรายองค์ประกอบ สมรรถนะ ของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่ได้จากผลการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni	140
24 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	141
25 การเปรียบเทียบสมรรถนะองค์ประกอบย่อย ด้านความรู้ โดยใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสามทาง (Three-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One Between and Two Within Design).....	142
26 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย ด้านความรู้ ของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่ได้จากผลการวัดก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผลภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni...	144
27 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน ด้านความรู้ รายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.	145
28 การเปรียบเทียบสมรรถนะองค์ประกอบย่อย ด้านเจตคติ โดยใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสามทาง (Three-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One Between and Two Within Design).....	146

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
29 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยของค้ประกอบย่อย ด้านเจตคติของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่ได้จากผลการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni	148
30 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ รายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..	149
31 การเปรียบเทียบสมรรถนะองค์ประกอบย่อย ด้านทักษะ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสามทาง (Three-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One Between and Two Within Design).....	150
32 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยของค้ประกอบย่อย ด้านทักษะของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่ได้จากผลการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni	151
33 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านทักษะ รายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..	152

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษา ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ได้จากการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ เชิงยืนยันอันดับที่ 2.....	17
2 กรอบแนวคิดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน.....	18
3 แสดงรูปแบบการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน.....	37
4 รูปแบบการให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	39
5 รูปแบบการให้คำปรึกษาโดยนักศึกษาให้คำปรึกษาแก่เพื่อน.....	39
6 รูปแบบ A-B-C (A-B-C Model).....	53
7 กระบวนการของการให้ความช่วยเหลือ.....	70
8 ความสัมพันธ์ระหว่างการสัมภาษณ์ การให้คำปรึกษา และการบำบัดทางจิต.....	71
9 กระบวนการจัดสร้างโปรแกรม.....	80
10 การสร้างดปรแกรมการให้คำปรึกษา.....	81
11 วงจรกิจกรรมการฝึกอบรม.....	96
12 การเชื่อมโยงแนวคิดการพัฒนาเจตคติของ บลูม กับการใช้เทคนิคการ แสดงบทบาทสมมติของแซฟเทล และเซฟเทล.....	90
13 รูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของ ทิลดอลล์ และ เกรย์.....	92
14 แผนผังการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	104
15 ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาใน การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน.....	107
16 โมเดลวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ขององค์ประกอบสมรรถนะ ของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน.....	122
17 โมเดลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second Order) ขององค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน.....	125
18 แสดงที่มาของการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการ ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน.....	127
19 โครงสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน.....	129

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
20 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน ด้านความรู้ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	135
21 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน ด้านเจตคติ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	137
22 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน ด้านทักษะ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	140
23 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน ด้าน KN1 KN2 KN3 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	143
24 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้าน AT1 AT2 AT3 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	147
25 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้าน SK1 SK2 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล.....	151

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้านโดยเฉพาะ การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาบัณฑิตให้มีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา และความคิดเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์ในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ และความเข้าใจใน ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2523: 3) สถาบันการศึกษาจึงเป็นแหล่งคลังความรู้ที่มีความสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นยุคสังคมข่าวสารการศึกษา ในฐานะกลไกพื้นฐานของการพัฒนาคน จึงเป็นสิ่งที่สังคมหวังพึ่งพาให้เป็นแหล่งเตรียมคนและสังคมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (อมรวิรัช นาคกรทรรพ. 2539: 11-12)

ส่วนใหญ่ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาจะมีอายุระหว่าง 17-25 ปี ซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนปลาย จนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นวัยที่มีชีวิตผูกพันกับสังคมรอบตัวมากกว่าช่วงวัยเด็ก จึงเป็นวัย “หัวเลี้ยวหัวต่อ” ที่สำคัญของชีวิตอันเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ เพื่อน ครู สื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมปัจจุบันเป็นสังคมโลกไร้พรมแดน สภาวะสังคม เน้นความสำคัญทางวัตถุมากกว่าความสุขทางจิตใจ โอกาสที่นักศึกษาจะมีความประพฤติตาม กระแสสังคมโดยขาดการไตร่ตรองจึงมีมาก ดังนั้นเมื่อนักศึกษาต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว ข้างต้น จึงทำให้นักศึกษาต้องประสบกับปัญหาที่หลากหลาย ซึ่งปัญหาของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาใด ปัญหาต่างๆ จะคล้ายคลึงกัน คือปัญหา การเรียน การใช้ ชีวิตในสถานศึกษา สังคม การปรับตัว การทำกิจกรรม การใช้จ่าย การคบเพื่อนทั้งเพศเดียวกัน และเพื่อนต่างเพศ การใช้เวลาว่าง (เพชรสุดา เพชรใส. 2542: 20-22) ดังที่มอร์ริลล์ และคณะ (Mill. 2005: 16; citing Morrill; et at. 1987) กล่าวว่า นักศึกษามีปัญหา ความยุ่งยาก และ มีความ ต้องการมากมาย ดังนั้นนักศึกษาจึงจำเป็นต้องมีทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ไขความยุ่งยาก และสนองความต้องการของตนเอง นักศึกษาจำเป็นต้องจัดการกับความยุ่งยากต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในชีวิต เช่น ปัญหาด้านครอบครัว หรือด้านการเงิน การตัดสินใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นของนักศึกษา จึงจำเป็นต้องได้รับการจัดการ

จากการศึกษาของดักลาส (Douglas. 1984: 323-326) ได้เสนอแนะว่านักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ความคิดเห็นของเพื่อน หรือผู้ที่มีอายุมากกว่าเล็กน้อย มีความสำคัญต่อพวกเขามากกว่า ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากผู้ใหญ่วัยกลางคน ครู หรือผู้ปกครอง พวกเขาปฏิเสธบทบาทของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ไม่ใช่เพราะว่าพวกเขามีเจตคติที่ไม่ดี ต่อผู้ใหญ่ แต่เป็นเพราะว่า การได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่ จะทำให้รู้สึกว่าเป็นเด็ก พวกเขาไม่ได้สนใจต่อระเบียบกฎเกณฑ์ ความถูกต้องของสังคม แต่สนใจที่จะได้รับการยอมรับความเห็นใจ ความเข้าใจ และปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนมากกว่า จากการศึกษานี้ของเวเรนฮอร์สต์ (Varenhorst. 1976: 541-542) โดยการประเมินบริการการแนะแนวและการให้คำปรึกษา ด้วย การสัมภาษณ์และสนทนากับนักศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า นักศึกษาให้สัมภาษณ์คล้ายคลึงกันว่า นักศึกษาจะไม่พูดถึงปัญหาของตนเองให้กับผู้ให้คำปรึกษาฟัง เพราะผู้ให้คำปรึกษามีเวลาไม่มากพอที่จะให้กับนักศึกษา ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นนักศึกษาจะบอกเล่าปัญหาของตนเองให้กับเพื่อน ซึ่งเพื่อนจะมีวิธีการพูดอย่างเข้าใจปัญหามากกว่าผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับโปรแกรมการให้คำปรึกษา แก่เพื่อนของมหาวิทยาลัยวิกตอเรีย (The UVic Peer Helping Program (University of Victoria). 2007: online) ที่ได้แนะนำว่านักศึกษามักจะกลัวเมื่อต้องพบกับผู้ให้คำปรึกษา เพราะนักศึกษาเหล่านี้มีความเชื่อว่าตนเองมี “ความผิด” จึงต้องมาพบผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้นการให้คำปรึกษาโดยเพื่อนจึงเป็นวิธีที่ให้นักศึกษาได้พูดกับเพื่อนซึ่งจะไม่ตัดสิน และไม่มอดิตต่อสิ่งที่ปัญหา

การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นทั้งวิธีการ และหลักปรัชญา (D' Andrea. 1983: xvii) ในการให้ความช่วยเหลือเพื่อน โดยผู้ที่ให้คำปรึกษาหรือผู้ที่ให้ความช่วยเหลือจะต้องมีวัยใกล้เคียงกับผู้ขอรับคำปรึกษา และจะต้องมีความจริงใจ ไม่เสแสร้งในขณะที่ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเข้าใจ และยอมรับความคิด ความรู้สึก และการกระทำของเพื่อน และต้องเก็บเรื่องราวของเพื่อนไว้เป็นความลับ และดำเนินการให้คำปรึกษาอย่างเป็นธรรมชาติ (Tindall; & Gray. 1987: 15) ดังนั้นบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาให้กับเพื่อน แต่เป็นการให้ความช่วยเหลือให้เขาได้ค้นพบแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตัวของเขาเอง (D' Andrea. 1983: xvii)

แนวคิดในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเริ่มขึ้นในปี 1939 โดยสถาบันนิรนามของผู้ติดสุราเรื้อรัง (establishment of Alcoholics Anonymous) ที่มีความเชื่อว่าบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหา ด้านการติดสุราเรื้อรังและสามารถเอาชนะอาการติดสุราเรื้อรังได้สำเร็จ จะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือให้ผู้ที่ติดสุราเรื้อรังได้พยายามเอาชนะอาการนี้ได้เหมือนพวกเขา และแนวคิดการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน จึงได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น (Carter. 2005: online) ซึ่งนับเป็นเวลากว่า 40 ปีที่การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้รับการก่อตั้งขึ้น และประสบความสำเร็จเนื่องจากการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้นมีลักษณะเฉพาะ การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเริ่มต้นจากการพัฒนาผู้ช่วยผู้ให้คำปรึกษา (paraprofessionals) ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกี่ยวกับงานด้านสุขภาพจิต ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ เนื่องมาจากความไม่สมดุลกันระหว่างความต้องการ การขอรับบริการการให้คำปรึกษาที่เพิ่มมากขึ้น

ขึ้นกับจำนวนของผู้ให้คำปรึกษาที่ได้รับการฝึกอบรม (Mill. 2005: 34) ในช่วงปี 1960 ถึง 1970 จำนวนโปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้เข้ามาสู่มหาวิทยาลัย ซึ่งโปรแกรมที่นำมาใช้ในช่วงเวลานี้มักจะเน้นไปที่ทักษะ และความรู้เชิงวิชาการ การพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ในช่วงปี 1970 เป็นต้นมาจะเน้นไปที่แนวคิดของการให้นักเรียนช่วยเหลือนักเรียนด้วยตนเอง (Mill. 2005: 35; citing Varenhorst. 1984)

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของเพื่อนทำได้สะดวกกว่านักจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เพราะทั้งสองฝ่ายมีประสบการณ์ของวัยที่ใกล้เคียงกัน สัมพันธภาพและความ เป็นกันเองจึงมีค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ตามการใช้เพื่อนทำหน้าที่ให้การให้คำปรึกษาเพื่อนด้วยกันเอง โดยขาดความเข้าใจในหลักการของการให้คำปรึกษาอย่างแท้จริง อาจเกิดความเสียหายทั้งใน ส่วนของตัวผู้ให้การช่วยเหลือ และผู้รับการช่วยเหลือเป็นต้นว่า อาจเกิดความขัดแย้งบาดหมางใจ กันขึ้น เกิดความท้อถอย ไม่มีกำลังใจในการพัฒนาตน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ไว้วางใจ ผู้ใด และอาจก่อให้เกิดปัญหาหลากหลายมากขึ้น ปัญหาต่อเนื่องตามมา (สุใจ ส่วนไพโรจน์. 2537: 52) ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ให้การให้คำปรึกษาต้องได้รับการฝึกอบรมทักษะพื้นฐานทางการให้คำปรึกษาจน มีความสามารถที่จะไปให้การช่วยเหลือเพื่อนนักศึกษาได้ (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. 2532: 12 -13)

สมรรถนะในการให้คำปรึกษาเป็นความสามารถของผู้ให้คำปรึกษาในการดำเนินการให้ คำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้คำปรึกษาเป็นวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งดำเนินการ โดยผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาตนเองได้ถึงขีดสุด (วัชรวิ ทรัพย์มี. 2533: 8-9; อ้างอิงจาก McCully. 1966) ซึ่งสก๊อต บี พาร์รี (Parry. 1996: 50) กล่าวว่า ผู้ที่มีสมรรถนะนั้นจะต้องประกอบด้วย บุคคลผู้นั้น จะต้องมีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน และสามารถเพิ่มขึ้น ได้ด้วยการฝึกอบรม ในขณะที่สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2548: 52) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของ สมรรถนะนั้นจะประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และเจตคติของบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผล สัมฤทธิ์ของการทำงานของบุคคลนั้นๆ ดังที่มหาวิทยาลัยแห่งนิวยอร์ก (the State University of New York at Cobleskill) ได้นำโปรแกรมการฝึกสมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งประกอบด้วย การให้ความรู้ และการฝึกทักษะการให้คำปรึกษา มาใช้ในการฝึกอบรมนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ นักศึกษาได้มีสมรรถนะในการให้คำปรึกษา และประสบผลสำเร็จอย่างมาก (Hill. 1990: 572) ซึ่งสอดคล้องกับสุใจ ส่วนไพโรจน์ (2537: 51-52) ที่กล่าวไว้ว่าผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน จะต้องได้รับการฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเพื่อให้เข้าใจหลัก ของการให้คำปรึกษา พัฒนาทักษะ และเจตคติในการ ให้คำปรึกษา ดังที่ ทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985) ได้เสนอแนะไว้ว่า โปรแกรมในการฝึกสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่ เพื่อนให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องมีการวางแผนพัฒนา และนำไปใช้ ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการ ของการสร้างโปรแกรมของไทยการาจัน (Thaigarajan. 1976: 19) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (2) การสร้างโปรแกรม (3) การทดลองใช้ โปรแกรม และ (4) การประเมินและปรับปรุงโปรแกรม

ในต่างประเทศได้มีการศึกษาวิจัย และมีโปรแกรมการฝึกสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนให้กับนักศึกษา ดังที่มหาวิทยาลัยแปซิฟิกคอลลอสกา (Alaska Pacific University, 2007) ได้จัดให้มีโปรแกรมการฝึกนักศึกษาให้ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งนักศึกษาที่ได้รับการฝึกให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาสามารถให้คำปรึกษากับเพื่อนได้ และได้สร้างความพึงพอใจให้กับเพื่อนได้ ศูนย์การให้คำปรึกษาของมหาวิทยาลัยแมรี่แลนด์ (The University of Maryland's Help Center) ได้จัดให้มีการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทั้งที่ศูนย์การให้คำปรึกษา และให้บริการทางโทรศัพท์ ซึ่งผลของการให้คำปรึกษาช่วยให้นักศึกษาสามารถพบแนวทางในการแก้ไขปัญหา และเผชิญกับปัญหาได้ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีความสุขในการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย

สำหรับในประเทศไทย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ฝึกให้กับนักศึกษา มีลักษณะการฝึก โดยเน้นการฝึกทักษะการให้คำปรึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาบางอย่าง ดังนั้นการฝึกให้นักศึกษาได้มีสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนให้ครอบคลุมองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลเกิดสมรรถนะ จะเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา มากขึ้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ซึ่งมีแนวคิดที่จะศึกษาพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และเพื่อให้ได้ข้อมูลว่าสมควรทำการศึกษา อีกทั้งให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการวางแผนฝึกอบรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการรับคำปรึกษา จากนักศึกษาจำนวน 70 คน (กฤตวรรณ คำสม, 2551) ดังนี้ เมื่อนักศึกษาประสบปัญหา นักศึกษาปรึกษาปัญหากับใคร พบว่า (1) เพื่อน ร้อยละ 48.39 (2) พ่อแม่ผู้ปกครอง ร้อยละ 32.25 และ (3) อาจารย์ ร้อยละ 19.35 จากผลการสำรวจดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า เมื่อนักศึกษาเกิดความไม่สบายใจจะปรึกษากับเพื่อนเป็นอันดับแรก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นเพิ่มเติม เกี่ยวกับปัญหาที่นักศึกษามาชขอรับคำปรึกษา วิธีการให้คำปรึกษาของนักศึกษา และลักษณะของนักศึกษาที่จะทำหน้าที่เฝ้าให้คำปรึกษา จากนักศึกษาจำนวน 82 คน (กฤตวรรณ คำสม, 2551) ผลการสำรวจพบว่า เรื่องซึ่งเพื่อนมาขอรับคำปรึกษาแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ (1) ด้านส่วนตัวและสังคม ได้แก่ ปัญหาอารมณ์ความรู้สึก ร้อยละ 56.19 และปัญหาความคิดไม่สมเหตุสมผล ร้อยละ 43.81 (2) ด้านการศึกษา ได้แก่ ปัญหาความรับผิดชอบ ร้อยละ 65.85 และ (3) ด้านอาชีพ จากการสำรวจพบว่า นักศึกษาจะปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ ร้อยละ 6.25 ซึ่งจะเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับอาชีพนั้น นักศึกษาปรึกษากับเพื่อนน้อยที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เน้นการฝึกอบรมไปที่ปัญหาด้านส่วนตัว และปัญหาการศึกษา สำหรับประเด็นที่ว่านักศึกษาใช้วิธีการอย่างไรในการให้คำปรึกษาเพื่อน ผลพบว่า (1) การให้คำแนะนำ ร้อยละ 58.83 (2) การให้กำลังใจ ร้อยละ 18.82 (3) การให้เหตุผล ร้อยละ 16.47 (4) การให้เพื่อนหาสาเหตุของปัญหาและแก้ไขตามสาเหตุนั้นๆ ร้อยละ 4.70 และ (5) การเป็นผู้ฟังที่ดี ร้อยละ 1.17 ส่วนในด้านของลักษณะของเพื่อนที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้นั้นต้องมีลักษณะและความสามารถอย่างไรบ้าง พบว่า (1) น่าเชื่อถือ ร้อยละ 31.14 (2) ให้คำปรึกษาได้ ร้อยละ 20.34 (3) ไว้วางใจได้ ร้อยละ 15.65 (4) เก็บความลับ ร้อยละ 13.34 (5) รับฟังปัญหาได้ทุกเรื่อง และให้คำแนะนำที่ดี ร้อยละ 13.14 (6) มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ ร้อยละ 6.39

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เป็นการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาซึ่งสรุปได้ว่า นักศึกษาต้องการรับคำปรึกษาจากเพื่อน ซึ่งเมื่อพิจารณาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาจากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า เพื่อนที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษานั้นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับให้คำปรึกษา เก็บความลับได้ อีกทั้งรับฟังปัญหาของผู้รับคำปรึกษาได้ทุกเรื่อง ซึ่งผู้ที่รับฟังปัญหาของผู้รับคำปรึกษาได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีในการให้คำปรึกษา ตลอดทั้งผู้ให้คำปรึกษาใช้วิธีการให้กำลังใจ วิธีการสำรวจปัญหา เป็นผู้ฟังที่ดี ไวใจได้นำเชื่อถือ ซึ่งการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาจะช่วยให้ศึกษามีวิธีการในการให้คำปรึกษาได้ ดังที่แม็คแอสชาน (McAshan. 1979: 45) และเอลส์ฟาซ (Gurvis; & Grey. 1995: 45; citing Alspach. 1984) ที่กล่าวไว้ว่าสมรรถนะ คือ ความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ และเจตคติที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งพึงมีในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และสามารถแสดงออกให้เห็นพฤติกรรมทางความรู้ เจตคติ และการกระทำ

ดังนั้นการฝึกอบรมให้นักศึกษาได้มีสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน จึงต้องฝึกให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีในการให้คำปรึกษา ตลอดทั้งมีทักษะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทั้งนี้การฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทางด้านความรู้ นั้น เอ็ดวิน (Edwin. 1995) ได้เสนอแนะว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนควรจะต้องเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น ในขณะที่สมาคมงานบุคลากรและการแนะแนวแห่งประเทศไทย (APGA) ได้กำหนดให้ผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักการ กระบวนการของการให้คำปรึกษา (เพชรสุตา เพชรใส. 2547: 15-16; อ้างอิงจาก Patterson. 1967: 202) อีกทั้งเคลเลอร์ (Mill. 2005: 27-28; citing Keller. 1999) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนควรมีความรู้ทักษะการให้คำปรึกษาด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจปัญหาของผู้รับคำปรึกษา และคอนเนอร์ (Connor. 1994: 26-27) ที่ได้เสนอแนะว่า ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา และมีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้วย ส่วนสมรรถนะด้านเจตคตินั้น มิลล์ (Mill. 2005: 37) ได้เสนอว่า นักศึกษาที่จะทำหน้าที่ให้คำปรึกษาควรจะเป็นบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษา กล่าวคือ มีความรู้สึกที่ดี เห็นประโยชน์ และเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา การพิจารณาข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับวิธีการในการให้คำปรึกษา พบว่า นักศึกษาให้คำปรึกษาโดยการแนะนำ ซึ่งวิธีนี้อาจจะไม่เหมาะสมกับเพื่อนที่กำลังประสบปัญหา ซึ่งในส่วนของสมรรถนะด้านทักษะการให้คำปรึกษานั้น เดนิช และบร็อค (Danish; & Brock. 1974: 300) ได้เสนอแนะว่าควรฝึกทักษะการให้คำปรึกษา แบบจุลภาค (micro counseling skills) เพื่อที่นักศึกษาจะนำไปใช้ในการให้คำปรึกษาได้ ในขณะที่ทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985: 9-10) ได้เสนอแนะว่าควรฝึกทักษะการสื่อสาร (communication skills) ให้กับนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในการให้คำปรึกษา

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า นักศึกษาที่กำลังประสบกับปัญหาในชีวิต มีความสบายใจที่จะขอคำปรึกษาจากเพื่อน มากกว่าครูหรือผู้ปกครอง ทั้งนี้เนื่องมาจากเพื่อนที่มีอายุใกล้เคียงกัน อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน จะมีความเข้าใจกัน (Morill; et al. 1987: 33) และเมื่อผู้วิจัยพบว่าเพื่อนมีความสำคัญในการให้คำปรึกษากับนักศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยศึกษาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เมื่อผู้วิจัยได้องค์ประกอบของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน แล้วผู้วิจัยนำโปรแกรมดังกล่าวมาใช้ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทั้งนี้เพื่อให้ นักศึกษาได้มีสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และสามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้ อันจะส่งผลให้นักศึกษาที่ประสบปัญหาต่างๆ ในชีวิต ได้เข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา สามารถพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรที่ผู้วิจัยปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีคำถามการวิจัยดังนี้

1. องค์ประกอบของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบใช้หรือไม่ และประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง
2. การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นอย่างไร
3. การฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษา สามารถพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้หรือไม่ และพัฒนาได้มากน้อยเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาองค์ประกอบ และพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ
2. เพื่อสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
3. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนี้

3.1 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ทุกองค์ประกอบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลอง

3.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ทุกองค์ประกอบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลอง
ที่เข้ารับการฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษา และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมใดๆ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการให้คำปรึกษาได้ทราบถึงองค์ประกอบของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบโปรแกรมการฝึกอบรมให้มีลักษณะเฉพาะในการฝึกสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และโปรแกรมหักล้างจะนำมาใช้ในการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เพื่อให้แก่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการให้คำปรึกษากับเพื่อน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในกระบวนการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่ประสบปัญหา และความยุ่งยากในการดำเนินชีวิต และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร อาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งช่วยเพิ่มพูนศักยภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอีกด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตของการศึกษาเป็น 2 ตอน คือ

1. การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
2. การสร้างและใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา

แก่เพื่อน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 55,083 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ จำนวน 1,000 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster or area sampling) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 89 -90)

ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ได้รับการคัดเลือกจากอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 36 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 24 คน ที่ได้มาโดยการคัดเลือกจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน เพื่อเข้าร่วมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจำนวน 14 ครั้ง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ทั้งหมด 43 ชั่วโมง และกลุ่มควบคุมจำนวน 12 คน ไม่ได้รับการฝึกอบรม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีดังนี้

1.1 ตัวแปรโครงสร้างสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.1.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา

1.1.2 ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา

1.1.3 ด้านทักษะในการให้คำปรึกษา

1.2 ตัวแปรชีวิตประกอบด้วย

1.2.1 ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา

1.2.1.1 ธรรมชาติของวัยรุ่น

1.2.1.2 ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา

1.2.1.3 การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.2.2 ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา

1.2.2.1 การมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา

1.2.2.2 การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา

1.2.2.3 การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา

1.2.3 ด้านทักษะการให้คำปรึกษา

1.2.3.1 ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา

1.2.3.2 ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค

2. ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน คือ

2.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ การฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

2.2 ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (student's competency to peer counseling) หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการให้ความช่วยเหลือเพื่อนนักศึกษาที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันให้เข้าใจปัญหา เข้าใจเรื่องราวของตนเอง และสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ในการให้คำปรึกษา เจตคติต่อการให้คำปรึกษา และด้านทักษะในการให้คำปรึกษา รายละเอียดมีดังนี้

1.1 สมรรถนะด้านความรู้ในการให้คำปรึกษา หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในด้านการมีความรู้ และความเข้าใจเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา และความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน รายละเอียดมีดังนี้

1.1.1 ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ได้แก่

1.1.1.1 การปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปรับตัวทางด้านร่างกาย ได้แก่ การหมกมุ่นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตนเอง และความกังวลใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่ด้อยกว่าเพื่อน

1.1.1.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของวัยรุ่น ได้แก่ การแสดงออกทางอารมณ์ และการควบคุมอารมณ์

1.1.1.3 ความต้องการความเป็นอิสระ หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการความเป็นอิสระของวัยรุ่น ได้แก่ ความต้องการเป็นอิสระจากพ่อแม่และผู้ใหญ่ และความต้องการแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ

1.1.1.4 ความต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ของวัยรุ่น ได้แก่ ความต้องการทดลองทำในสิ่งแปลกใหม่ และความต้องการพบเห็นในสิ่งแปลกใหม่

1.1.1.5 การมีพัฒนาการทางสติปัญญา หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่น ได้แก่ มีความคิดเป็นนามธรรม และมีเหตุผล

1.1.2 ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานและทฤษฎีที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่

1.1.2.1 ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานการให้คำปรึกษา หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับพื้นฐานของการให้คำปรึกษา ได้แก่ ความหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ และกระบวนการในการให้คำปรึกษา

1.1.2.2 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม และทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

1.1.2.3 ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความประพฤติอันเหมาะสมในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ การไม่หลอกลวงผู้มารับคำปรึกษาเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน การไม่มีอคติ การรักษาความลับ การมีความศรัทธาต่อการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และการมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่

1.1.3 ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง เนื้อหาสาระในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วย ความหมาย บทบาทหน้าที่ และการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.2 เจตคติในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงออกของนักศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาที่มีต่อการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ การมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา และการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา

1.3 ทักษะการให้คำปรึกษา หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการในการให้คำปรึกษา ที่ผู้ให้คำปรึกษาผ่านการฝึกฝนจนสามารถนำไปใช้ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้ ประกอบด้วย

1.3.1 ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะการใส่ใจ ทักษะการจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1.1 ทักษะการใส่ใจ (attending skill) หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการแสดงออกด้วยภาษาพูดหรือภาษาท่าทาง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา

1.3.1.2 ทักษะการจริงใจ (genuineness skill) หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการแสดงความรู้สึกของตนเองออกมาอย่างแท้จริง โดยไม่เสแสร้งในขณะที่ให้คำปรึกษา

1.3.1.3 ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (empathy skill) หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการแสดงออกถึงการรับรู้ และการทำความเข้าใจกับอารมณ์ความรู้สึก และสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษา พร้อมทั้งตอบสนองได้อย่างเหมาะสม

1.3.2 ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การให้กำลังใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง และการสรุปความ มีรายละเอียดดังนี้

1.3.2.1 การฟัง หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการรับรู้เรื่องราวของผู้รับคำปรึกษาทั้งคำพูด น้ำเสียง และภาษาท่าทาง

1.3.2.2 การถาม หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการตั้งคำถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้รับคำปรึกษาได้มากที่สุด

1.3.2.3 การสะท้อนความรู้สึก หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการตอบรับข้อความ และคำพูดของผู้รับคำปรึกษาในส่วนที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่คลุมเครือให้ชัดเจนขึ้น

1.3.2.4 การให้กำลังใจ หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการสนับสนุนผู้รับคำปรึกษาให้เกิดความเชื่อมั่น

1.3.2.5 การทวนความ หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการพูดซ้ำประโยคที่ผู้รับคำปรึกษาพูดแต่ใช้ถ้อยคำน้อยลง และยังคงความหมายเดิมอยู่

1.3.2.6 การเจาะจง หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้รับคำปรึกษา และทำการเลือกเรื่องที่เป็นปัญหาที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษาไม่สบายใจมากที่สุดเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือ

1.3.2.7 การให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการพูดเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติของตนเอง

1.3.2.8 การสรุปความ หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการรวบรวมคำพูดที่ผู้รับคำปรึกษาที่พูดไปแล้วให้เป็นประโยคเดียว โดยครอบคลุมเรื่องราวทั้งหมดของผู้รับคำปรึกษา

2. การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counseling) หมายถึง กระบวนการในการช่วยเหลือของนักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรม ช่วยเหลือเพื่อน ให้เพื่อนสามารถเข้าใจปัญหาของตนเอง และหาแนวทางในการแก้ปัญหา โดยมีขั้นตอนในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาสนทนาเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาของผู้รับคำปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. รับฟังปัญหาของผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาบอกเล่าเรื่องราวที่กำลังไม่สบายใจ หรือสิ่งที่กำลังเผชิญอยู่ของตนเองให้ผู้รับคำปรึกษาฟัง ผู้ให้คำปรึกษา รับฟัง และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้รับคำปรึกษา

2. ทำให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจปัญหาของตน ผู้ให้คำปรึกษานำข้อมูลที่ได้จากข้อที่ 1 มาทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้ และเข้าใจในปัญหาของตนเองยิ่งขึ้น

3. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพบแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับกับปัญหาของตนเอง และกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาได้ค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ โดยผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง รวมทั้งสรุปสิ่งที่ได้จากการให้คำปรึกษา

3. โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง กระบวนการจัดทำประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการให้คำปรึกษา โดยมีขั้นตอนการสร้างประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัย การสัมภาษณ์นักศึกษา และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเขียนโครงสร้างของโปรแกรมการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดสร้างโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยผู้วิจัยประยุกต์การสร้างโปรแกรมของทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985) และกระบวนการของการสร้างโปรแกรมของไทย การารัจัน (Thaigarajan. 1976) และผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากทฤษฎีด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยาการศึกษามาเป็นฐานคิดในการเลือกกิจกรรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและการทดลองใช้โปรแกรม ผู้วิจัยนำโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน จำนวน 12 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงโปรแกรม ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่ผ่านการทดลองใช้จากขั้นตอนที่ 3 มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นโปรแกรมที่สมบูรณ์ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

กิจกรรมที่ใช้พัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เข้ากับทฤษฎีและเทคนิคเฉพาะที่สอดคล้องกับสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วยโปรแกรมการฝึกอบรม 3 ด้าน ดังนี้

3.1 โปรแกรมการฝึกอบรมด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา แบ่งเป็น

3.1.1 โปรแกรมการให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น หมายถึง กระบวนการในการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความรู้ และความเข้าใจในธรรมชาติของวัยรุ่น ในเรื่องการปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ความต้องการความเป็นอิสระ ความต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ และการมีพัฒนาการทางสติปัญญา โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นแนวทางในการสร้าง

3.1.2 โปรแกรมการให้ความรู้พื้นฐานการให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการในการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ทฤษฎีการให้คำปรึกษา และจริยธรรมในการให้คำปรึกษา ซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ และนำไปใช้ในกระบวนการของการให้คำปรึกษาทั้งในสถานการณ์จำลอง และสถานการณ์จริง โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นแนวทางในการสร้าง

3.1.3 การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง กระบวนการในการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นแนวทางในการสร้าง

3.2 โปรแกรมการฝึกอบรมด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการในการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาที่เข้าอบรมมีเจตคติในการให้คำปรึกษา ได้แก่ ความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา เห็นประโยชน์ และเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นแนวทางในการสร้าง

3.3 โปรแกรมการฝึกอบรมทักษะในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย

3.3.1 โปรแกรมการฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการในการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทักษะการใส่ใจ ทักษะการจริงใจ และทักษะ การเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นแนวทางในการสร้าง

3.3.2 โปรแกรมการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค หมายถึง กระบวนการในการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติทักษะในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การถาม การให้กำลังใจ การฟัง การสะท้อนความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง และการสรุปความ โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นแนวทางในการสร้าง

4. การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง วิธีดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความสามารถของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทั้งด้านการให้ความรู้ เจตคติ และการฝึกปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยาพัฒนา มีลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 ชั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม และลักษณะสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และตั้งแต่ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป ผู้วิจัยจะทบทวนและติดตามผลของการดำเนินการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

4.2 ชั้นดำเนินการ

ผู้วิจัยอธิบายลำดับขั้นตอนในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนให้แก่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้มีความสามารถในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะในการให้คำปรึกษา ดังมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ด้านความรู้ ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมให้นักศึกษาได้มีสมรรถนะด้านความรู้โดยใช้เทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา ดังต่อไปนี้

1) การบรรยาย หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยการนำเสนอเนื้อหาสาระ และข้อความรู้ที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการของการให้คำปรึกษา

2) การใช้กรณีตัวอย่าง หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการอบรมศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากเรื่องที่เป็นจริง และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบมาเป็นประเด็นในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้คิดวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่ผู้วิจัยกำหนดมากขึ้น

3) การอภิปราย หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นในประเด็นความรู้ที่ผู้วิจัยกำหนด เพื่อให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นความรู้มากขึ้น

4) การระดมสมอง หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมช่วยกันให้ได้ความคิดมากที่สุด ในเรื่องที่ผู้วิจัยกำหนด ในเวลาที่จำกัด และนำเสนอความคิดนั้นๆ ตลอดจนจัดนำความคิดเหล่านั้นมาจัดหมวดหมู่ให้เกิดความชัดเจนขึ้น

4.2.2 ด้านเจตคติ ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมให้นักศึกษาได้มีสมรรถนะด้านเจตคติโดยใช้เทคนิคดังต่อไปนี้

การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมสวมบทบาทในสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความคิดความรู้สึกของตนเอง เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เกิดความเข้าใจความคิด ความรู้สึก รวมทั้งพฤติกรรมที่ได้แสดง

4.2.3 ด้านทักษะ ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมให้นักศึกษาได้มีสมรรถนะด้านทักษะตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยอธิบายลักษณะของทักษะที่จะฝึก
- 2) ผู้วิจัยสาธิตทักษะที่จะฝึก
- 3) ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมฝึกปฏิบัติทักษะที่ผู้วิจัยสาธิต
- 4) ผู้วิจัยและผู้เข้าอบรมให้ข้อมูลย้อนกลับ
- 5) ผู้วิจัยและผู้เข้าอบรมอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับทักษะที่ฝึก
- 6) ผู้เข้ารับการอบรมกลับไปฝึกทักษะเป็นการบ้าน
- 7) เตรียมการฝึกในทักษะต่อไป

4.3 ชั้นสรุป

ภายหลังการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนแต่ละครั้ง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.3.1 ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมสรุปการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

4.3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมซักถาม

4.3.3 ผู้วิจัยนัดหมายการฝึกอบรมในครั้งต่อไป

4.4 ชี้นำไปใช้

4.4.1 ผู้วิจัยสรุป และประเมินสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เพื่อบันทึกเป็นคะแนนหลังการอบรม

4.4.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรม ให้คำปรึกษากับเพื่อนในสถานการณ์จริง จำนวน 3 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตุการณ์ และให้ผู้เข้าอบรมรายงานผลต่อผู้วิจัย โดยใช้วิธีการรายงานผล ได้แก่ การบันทึกเสียง การบันทึกวิดีโอที่ทัศน์ และการบันทึกลงในแบบฟอร์มการให้คำปรึกษา

5. กลุ่มทดลอง หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 12 คน ที่ได้รับการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน จำนวน 43 ชั่วโมง

6. กลุ่มควบคุม หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 12 คน ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

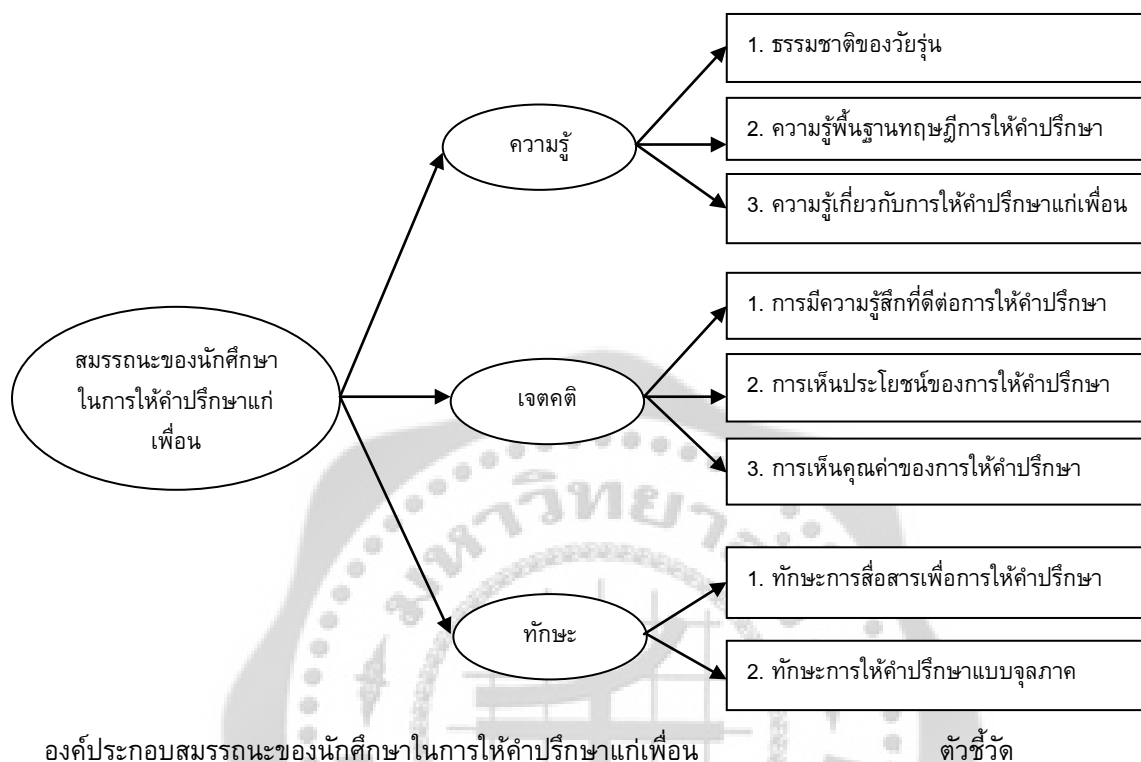
กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

1. กรอบแนวคิดในการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ในการศึกษาองค์ประกอบ สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ฐานคิดและวิธีการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดของการศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดำเนินการได้มาซึ่งข้อมูลด้วยกัน 4 วิธี ได้แก่ (1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการใช้แบบสอบถามปลายเปิดกับ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (3) การสรุปรวบรวมและหาค่าความถี่ของงานวิจัยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ (4) การดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำข้อมูลทั้งหมดมาเป็นกรอบแนวคิดในการคัดเลือกองค์ประกอบต่างๆ แล้วจะเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (First Order: A Confirmatory Factor Analysis) ได้สมรรถนะที่เป็นตัวชี้วัดสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทั้งหมด 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา และการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน องค์ประกอบด้านเจตคติ ประกอบด้วย การมีความรู้สึกที่ดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา และการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา และองค์ประกอบด้านทักษะการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุดภาค ต่อจากนั้นจะนำองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านมาวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second Order: A Confirmatory Factor Analysis)

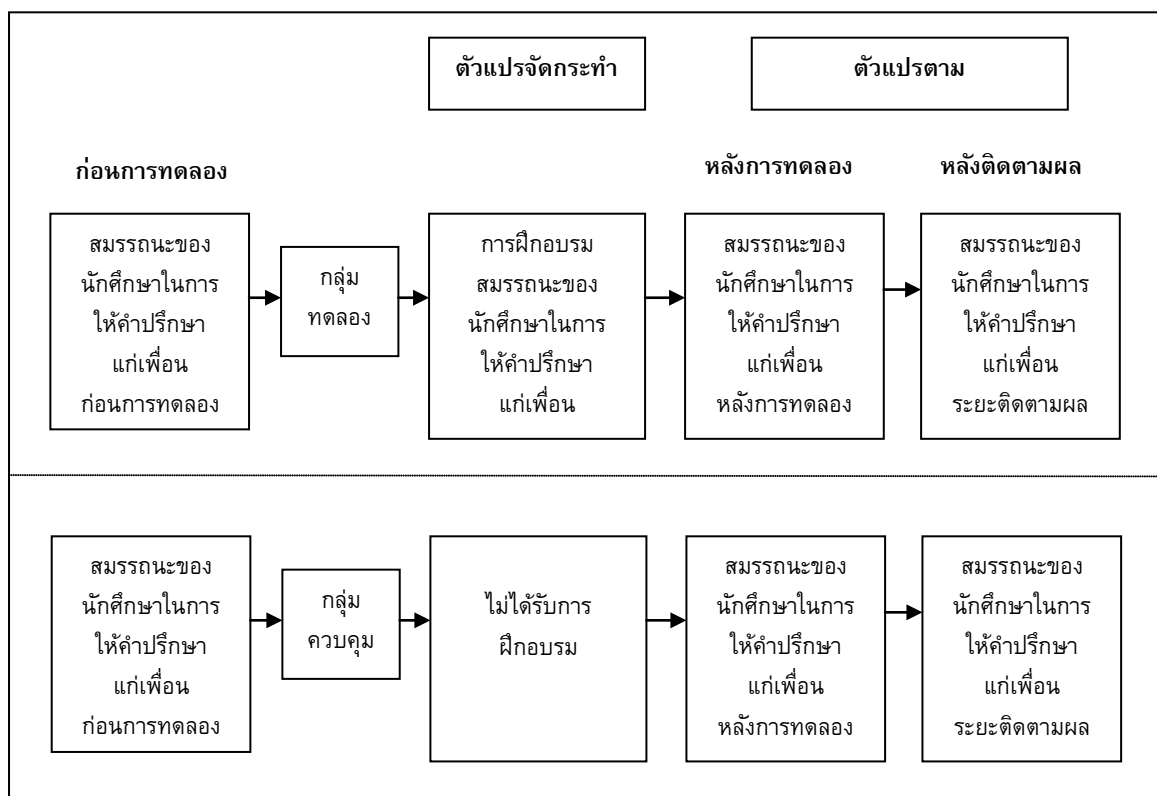
จากคำอธิบายกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนดังกล่าว แสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยีนยีนอันดับ 2

2. กรอบแนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

กรอบแนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนประกอบด้วยตัวแปรจัดกระทำ (Treatment variable) คือ การฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เริ่มต้นด้วยการคัดเลือกผู้เข้าอบรมที่สมัครใจ มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด ที่ได้มาจากการคัดเลือกของอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 12 คน เข้าฝึกอบรมตามโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน จำนวน 14 ครั้ง เวลา 5 สัปดาห์ ทั้งสิ้น 43 ชั่วโมง และได้ทำแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง แล้วเมื่อการฝึกอบรมเสร็จสิ้นลง นำแบบสอบถามฉบับเดิมไปให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อใช้เป็นคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

สมมติฐานในการวิจัย

1. สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ของกลุ่มทดลอง หลังได้รับการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทุกองค์ประกอบ ทั้งช่วงหลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง
2. สมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทุกองค์ประกอบ ของกลุ่มทดลอง ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่ากลุ่มควบคุม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 1.1 ความหมายของสมรรถนะ
 - 1.2 ความหมายของการให้คำปรึกษา
 - 1.3 ความหมายของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 1.4 ความหมายของสมรรถนะในการให้คำปรึกษา
 - 1.5 องค์ประกอบของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 1.5.1 สมรรถนะด้านความรู้ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 1.5.1.1 ความรู้เบื้องต้นในการให้คำปรึกษา
 - 1.5.1.2 ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 1.5.1.3 ทฤษฎีการให้คำปรึกษา
 - 1.5.1.4 ธรรมชาติของวัยรุ่น
 - 1.5.1.5 จรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษา
 - 1.5.2 สมรรถนะด้านเจตคติในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 1.5.3 สมรรถนะด้านทักษะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 1.6 แนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 1.7 โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม
3. การบูรณาการเทคนิค จากทฤษฎีทางจิตวิทยาเพื่อสร้างโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.1 ความหมายของสมรรถนะ

“สมรรถนะ” คือ เรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของบุคคลใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับความรู้ ระดับเจตคติ และระดับทักษะการปฏิบัติงาน โดยที่ระดับความรู้จะเป็นผลมาจากการรับรู้และการคิด เช่น ความตั้งใจ การเลือกสรร การสะท้อนความคิด และการตอบสนองสิ่งที่ผ่านการประเมินค่าแล้วว่าดี ระดับเจตคติเป็นผลของการตอบสนองทางอารมณ์ ความรู้สึกต่อสิ่งที่พบเห็น และระดับทักษะการปฏิบัติงาน เป็นผลของการใช้วิถีทางกายตอบสนองสิ่งต่างๆ อย่างเปิดเผย และเป็นรูปธรรมที่บุคคลอื่นสังเกตเห็นหรือประเมินค่าได้ (Driver. 1985: 54) ซึ่งบุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคลสามารถผลักดันให้บุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่หรือตามเกณฑ์ที่กำหนด ในงานที่รับผิดชอบ (ชาร์งศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2548: 14; อ้างอิงจาก David McClland. 1917-198) ประกอบด้วย กลุ่มของความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่มีผลกระทบต่อผลงานของตำแหน่งงานนั้นๆ และสามารถเพิ่มขึ้นได้ด้วยการฝึกอบรม (Parry. 1996: 50) ในขณะที่ อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์(2547: 61) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะของบุคคลซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติอื่น อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพและอื่นๆ ซึ่งจำเป็นและสอดคล้องกับความเหมาะสมกับองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องสามารถจำแนกได้ว่าผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ต้องมีคุณลักษณะเด่นๆ อะไรหรือลักษณะสำคัญๆ อะไรบ้าง

คำว่า “สมรรถนะ” ดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นกลุ่มของทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ความเชื่อ รวมถึงพฤติกรรม ที่สามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ จในความสำเร็จที่รับผิดชอบของตนได้ดีกว่าผู้อื่น คุณลักษณะและทัศนคติที่บุคลากรจำเป็นต้องมี ในการนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร (บรรจบ กิมเกตนอม. 2550: ออนไลน์, ชาร์งศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2548: 27, สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. 2549: 17; และณัฐยา เพชรดิ้ง. 2547: 17)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สำหรับการวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ ซึ่ง ประกอบไปด้วยความรู้ ทักษะในการปฏิบัติ เจตคติที่ดีต่องาน และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ

1.2 ความหมายของการให้คำปรึกษา

โดยปกติการทำงานของผู้ให้คำปรึกษามีได้จำกัดอยู่เพียงแต่คำจำกัดความของการให้คำปรึกษาเท่านั้น แต่ยังมีขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษาแต่ละคนด้วยว่าจะมองเห็นถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์เพียงใด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนปรุงแต่งที่จะช่วยในการมองหาเป้าหมายของการให้คำปรึกษา และคิดค้นหาวิธีการที่เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป(พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา 2543: 3) จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าการให้ความหมายของการให้คำปรึกษาส่วนมากเน้นไปที่กระบวนการ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา ดังนั้นจึงมีผู้กล่าวถึงความหมายของการให้คำปรึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

สมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย (King. 1999: 7-8; citing NAMH. 1970) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษาว่า การให้คำปรึกษาเป็นสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 2 คนคนหนึ่ง คือผู้รับคำปรึกษามีความต้องการที่ได้รับโอกาสในการพูดถึงปัญหาของตนเอง ส่วนอีกคนหนึ่งคือผู้ให้คำปรึกษามีความไวต่อความรู้สึก และมีวุฒิภาวะที่จะตระหนักถึงความไม่สบายใจและความขัดแย้งในใจของผู้มาขอรับคำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ โจนส์ (Jones. 1970: 10) ได้เสนอแนะว่าการให้คำปรึกษา คือกระบวนการที่ทำให้เกิดความสามารถ ซึ่งกระบวนการนี้ได้รับการออกแบบเพื่อช่วยให้บุคคลได้ดำเนินชีวิตอย่างมีสติ และเหมาะสมกับวุฒิภาวะโดยผ่านการเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง แต่ยังคงเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ซึ่งกันและกันด้วย ซึ่งการให้คำปรึกษาเป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาจะเกิดความไว้วางใจและความมั่นใจที่จะทำลายกำแพงที่ตนเองสร้างขึ้นมาวิลเลียมส์ (Williams. 1973: 36) คือลักษณะของกระบวนการในการสร้างสัมพันธภาพที่มีลักษณะเฉพาะระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาที่เป็นผู้ที่น่าผู้รับคำปรึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงในประเด็นดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม (การแสดงออก ทักษะในการรับมือกับปัญหา ทักษะในการตัดสินใจ และ/หรือทักษะในการสร้างสัมพันธภาพ)
2. การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อวิธีการคิดเกี่ยวกับตนเอง และผู้อื่น รวมทั้งทุกสิ่งทุกอย่างหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่สัมพันธ์กับการรับรู้
3. ระดับของความทุกข์ทางอารมณ์ (ความรู้สึกไม่สบายใจ หรือความทุกข์ที่เกิดจากสภาพแวดล้อม) (Patterson; & Welfel. 1999: 19)

การให้คำปรึกษา เป็นกระบวนการของสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาซึ่งเป็นนักวิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรม กับผู้รับคำปรึกษาซึ่งต้องการความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ได้ปรับปรุงทักษะในการตัดสินใจ และทักษะในการแก้ปัญหา ตลอดจนปรับปรุงความสามารถในการที่จะทำให้ตนเองพัฒนาขึ้น (เวทรี ทรัพย์มี. 2533: 5) ซึ่งเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือ โดยผู้ขอรับคำปรึกษาพบปะกับผู้ให้คำปรึกษา ภายใต้สัมพันธภาพที่ช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษาเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง สภาพแวดล้อม และปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ได้ดีขึ้น ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคและวิธีการทางจิตวิทยาช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษามีโอกาสสำรวจความรู้สึก ค่านิยม ตลอดจนข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตนเองเพื่อนำไปสู่ทักษะในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจเลือกเป้าหมายในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจเลือกเป้าหมายในการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นการให้คำปรึกษาควรดำเนินการในสภาพที่มีลักษณะเป็นส่วนตัว มีแบบแผนทางวิชาชีพ โดยผู้ให้คำปรึกษาปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการรักษาข้อมูลของผู้ขอรับคำปรึกษาไว้เป็นความลับ (อาภา จันทรสกุล. 2545: 2) โดยทั่วไปการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการให้คำปรึกษา ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา และบุคคลอีกคนหนึ่งเป็นผู้รับคำปรึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านส่วนตัว สังคม ด้านการศึกษาและอาชีพ ให้เกิดความเข้าใจในตนเองและสิ่งแวดล้อม จนสามารถตัดสินใจและปรับตัวได้อย่างเหมาะสม รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและ มุ่งพัฒนาตนเองไปสู่ความเจริญงอกงามอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน (เมธินันท์ ภิณญชน. 2539: 4)

จากความหมายของการให้คำปรึกษาดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือให้บุคคลที่กำลังเผชิญกับปัญหา ได้เข้าใจปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รวมถึงการเลือกการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือจะต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความสามารถในการให้คำปรึกษา กระบวนการของการให้คำปรึกษาจะอยู่ภายใต้สัมพันธภาพที่อบอุ่น จริงใจ และสบายใจที่เปิดเผยตนเองระหว่างผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษา

1.3 ความหมายของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counseling)

สมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกา(American Psychological Association. 1982: 124) ได้นิยามความหมายของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนว่า การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง การฝึกอบรมการให้คำปรึกษาให้กับผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา โดยมีข้อจำกัดว่าผู้ให้คำปรึกษาจะให้คำปรึกษากับบุคคลที่มีอายุและสภาพใกล้เคียงกับผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาเท่านั้น ดิ แอนเดรีย (D' Andrea. 1983: 3) กล่าวถึงการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน คือการใช้ทักษะการฟัง และทักษะในการแก้ปัญหาควบคู่กับความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ และสุขภาพจิตเพื่อให้คำปรึกษากับบุคคลที่มี อายุ สถานะและ ความรู้ใกล้เคียงกัน ในขณะที่วาเรนฮอร์ท (Varenhorst. 1984: 17) เสนอแนะว่า การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นกระบวนการในการฝึก และควบคุมดูแลการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือบุคคลของนักเรียนอย่างมีคุณภาพ โดยผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษากับผู้มาขอรับคำปรึกษาที่มีอายุใกล้เคียงกัน ทั้งที่มาพบด้วยตนเอง หรือถูกส่งมา

ประเภทของพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือบุคคล ซึ่งผู้ให้ความช่วยเหลือนั้นไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งดำเนินการในบทบาทของการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น (Tindall; & Gray. 1985: 5) ที่มีอายุใกล้เคียงกัน โดยผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาไม่ใช่ครูที่มีความเชี่ยวชาญ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความกระจ่างในปัญหา และช่วยระบุวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะการฟัง การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสรุปความ การคิดเชิงบวก และการให้การสนับสนุน (Topping; & Ehly. 1998: 7)

การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นการให้การช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา มีเพื่อนซึ่งอยู่ในวัยใกล้เคียงกันที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะพื้นฐานทางการให้คำปรึกษา ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือและอยู่ภายใต้การนิเทศของนักจิตวิทยาการให้คำปรึกษา อย่างไรก็ตามเพื่อนที่จะมาทำหน้าที่ในการเป็นผู้ให้คำปรึกษานั้น จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการของการให้คำปรึกษาอย่างแท้จริง จึงจะสามารถทำหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากขาดความเข้าใจ ในหลักการของการให้คำปรึกษาแล้ว อาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งตัวผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. 2532: 16 – 20)

จากความหมายของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนหมายถึง วิธีการในการให้ความช่วยเหลืออย่างหนึ่งกับบุคคลที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษานั้นจะต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีสมรรถนะในการให้คำปรึกษาซึ่ง ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เจตคติในการให้คำปรึกษา และสมรรถนะด้านทักษะในการให้คำปรึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือกับปัญหาทั่วไปที่ไม่รุนแรง และอยู่ภายใต้การนิเทศของนักจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ซึ่งบุคคลดังกล่าวไม่ใช่ผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นมืออาชีพ

1.4 ความหมายของสมรรถนะในการให้คำปรึกษา

สมรรถนะในการให้คำปรึกษาเป็นความสามารถของผู้ให้คำปรึกษาในการดำเนินการให้คำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้คำปรึกษาเป็นวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งดำเนินการโดยนักวิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาแก้ปัญหาหรือตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาตนเองได้ถึงขีดสุด (วัชร ทรัพย์มี. 2533: 8-9; อ้างอิงจาก Cully. 1966) ดังนั้นจึงมีผู้กล่าวถึงสมรรถนะของการให้คำปรึกษาไว้ดังนี้

ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา และการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัย เซาเทริน อิลินอยส์ (Robert. 1994; citing , Educational Psychology & Special Education Southern Illinois University) ได้กำหนด สมรรถนะในการคำปรึกษาไว้ 7 สมรรถนะ ได้แก่

1. สมรรถนะด้านสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษา หมายถึง ความสามารถสร้างและรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษา
2. สมรรถนะด้านความคิดรวบยอด หมายถึง ความสามารถที่จะประเมินประเด็นปัญหาของผู้รับคำปรึกษา และความสามารถในการสังเกตความเคลื่อนไหวของสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษา
3. สมรรถนะด้านการบูรณาการทฤษฎี หมายถึง ความสามารถที่จะผสมผสานการสังเกตกับทฤษฎี ซึ่งจะช่วยให้การช่วยเหลือเป็นอย่างเหมาะสม
4. สมรรถนะด้านการรับข้อเสนอแนะ หมายถึง ความสามารถในการให้ความร่วมมือกับเพื่อน/ผู้ดูแล และไม่แสดงพฤติกรรมการป้องกันตนเองในขณะที่รับได้ข้อมูลย้อนกลับและการประเมินผล
5. สมรรถนะในการบริหารจัดการกับปัญหาทั่วไป หมายถึง ความสามารถในการรับผิดชอบในทางปฏิบัติให้สำเร็จ และให้ความเท่าเทียมกันกับผู้รับคำปรึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
6. สมรรถนะด้านความเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีจรรยาบรรณ หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกันในพฤติกรรมของการเป็นผู้เชี่ยวชาญ การตัดสินใจ และการแสดงตัวตนอย่างผู้เชี่ยวชาญ

และพบว่าสมรรถนะในการให้คำปรึกษาประกอบด้วย (Boyatzis; & Burruss. 1995: 14-16)

1. เชื่อในความสามารถของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้
2. ความสามารถในการให้คำปรึกษา
3. ทักษะในการวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา
4. ความปรารถนาเพื่อการพัฒนาความงอกงามของบุคคล
5. วุฒิภาวะสมวัย
6. ความเห็นอกเห็นใจ
7. การใช้ทรัพยากรทางจิตวิทยาในการให้ความช่วยเหลือ
8. ความจริงใจ

สมรรถนะเฉพาะของผู้ให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา และทักษะในการให้คำปรึกษากับนักเรียนทั้งรายบุคคลและแบบกลุ่มในแต่ละช่วงของการให้คำปรึกษา และสามารถให้คำปรึกษากับพ่อแม่ และครูได้ (Robert. 1994: 149-157) การให้คำปรึกษาว่ามีมาตรฐานสูง ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องถ่ายทอด และสร้างความมั่นใจ และให้ความหวังกับผู้รับคำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาจะมีความคาดหวังเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับจากประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาที่มีสมรรถนะนั้นจะมีความสามารถในการทำงาน กับผู้รับคำปรึกษาที่มีความหลากหลาย และมีประเด็นปัญหาจำนวนมาก และตามที่ ฮีแกน (Harold; & Sherilyn. 1996: 19; citing Egan. 1994) ได้กล่าวถึงสมรรถนะในการคำปรึกษาหมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องมี ข้อมูล ความรู้ และ ทักษะ เพื่อใช้ในการให้คำปรึกษา ในบริบทของกระบวนการทางจิตวิทยา การประเมินผล จริยธรรม และบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาอย่างมืออาชีพ ทักษะด้านคลินิก ทักษะทางด้านเทคนิค การตัดสินใจ และประสิทธิภาพของบุคคล (Kleinke. 1994: 149-151)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สมรรถนะในการให้คำปรึกษา หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา และความสามารถดังกล่าวนี้จะต้องประกอบด้วย ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือบุคคลในกระบวนการของการให้คำปรึกษา มี เจตคติ ที่ดีต่อการให้คำปรึกษา และทักษะ ในการให้คำปรึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาปฏิบัติกรให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 องค์ประกอบของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีรายละเอียดต่อไปนี้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะในการให้คำปรึกษานั้น สามารถสรุปได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติต่อการให้คำปรึกษา ด้านทักษะในการให้คำปรึกษา ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา

1.1 ความรู้เบื้องต้นในการให้คำปรึกษา

สมาคมงานบุคคลและการแนะแนวแห่งประเทศไทย (APGA) ได้กำหนดว่า เพื่อที่จะให้ปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาได้เป็นผลดี ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในลักษณะดังต่อไปนี้ (เพชรสุดา เพชรใส. 2547: 15-16; อ้างอิงจาก Patterson. 1967: 202)

- 1) มีความรู้กว้างขวางเพื่อที่จะเข้าใจผู้รับคำปรึกษา เข้าใจสภาพแวดล้อมที่เขาอยู่ เข้าใจค่านิยมและความคิดของคน ลักษณะที่เป็นธรรมชาติของคน เพื่อที่จะสามารถประยุกต์ ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และวิทยาศาสตร์ มาสู่การให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) มีความรู้ทางจิตวิทยา เข้าใจหลักการสำคัญของการให้คำปรึกษา เข้าใจหลักการเบื้องต้นในการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาทางเพิ่มพูนความสามารถในอาชีพของตน
- 3) มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำเนินการให้คำปรึกษาให้เป็นผลสำเร็จ มีทักษะในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ สามารถสื่อความหมายได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และไวต่อความรู้สึกของคน
- 4) เข้าใจและยอมรับนับถือสภาพแวดล้อมของที่ทำงาน รู้ว่าจะปฏิบัติงานตามบทบาทของตนอย่างไรจึงจะสอดคล้องและสนับสนุนจุดมุ่งหมายของที่ทำงาน เข้าใจบทบาทและจุดมุ่งหมายของผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกัน และรูปตำแหน่งของงานให้คำปรึกษาในระบบโดยรวมของหน่วยงานที่ตนทำงานอยู่

1.2 หลักการในการให้คำปรึกษา

ผู้ให้คำปรึกษาจะยึดหลักการของการให้คำปรึกษา ดังนี้

- (1) การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้รับคำปรึกษาเต็มใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยขอความช่วยเหลือจากผู้ให้คำปรึกษา
- (2) ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนทางด้านการศึกษาโดยเฉพาะ
- (3) การให้คำปรึกษามีจุดหมายเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักตนเอง และสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น จะได้ปรับปรุงตนเองและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตัดสินใจได้ดี กับทั้งเป็นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่
- (4) ผู้ให้คำปรึกษาตระหนักว่าผู้รับคำปรึกษามีสิทธิและความสามารถที่จะตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ฉะนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะไม่ทำหน้าที่ตัดสินใจแทนผู้รับคำปรึกษา
- (5) ผู้ให้คำปรึกษายึดหลักว่า ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างกันทางด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนความแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจสังคม ฉะนั้นในการให้คำปรึกษาจะตระหนักในความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้ (วัชร ทรัพย์มี. 2531: 88)

(6) การให้คำปรึกษา ผู้ที่ให้คำปรึกษาควรจะเป็นบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์และทักษะ โดยเฉพาะการใช้เทคนิคต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้รับคำปรึกษาแต่ละคน

(7) การให้คำปรึกษาจะต้องคำนึงถึงเด็กทุกคน ไม่ควรคิดว่าเป็นปัญหาเพียงด้านใดด้านหนึ่ง เพราะปัญหาของเด็ก เช่น ปัญหาส่วนตัวและสังคม ปัญหาการเรียน โดยมากมักจะเกี่ยวข้งกัน ผลจากปัญหาหนึ่งมักจะทำให้เกิดอีกปัญหาหนึ่งตามมา

(8) การให้คำปรึกษาจะต้องยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กทั้งทางด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนฐานะเศรษฐกิจและสังคม ในการช่วยเหลือบุคคลจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสองด้วย

(9) การตัดสินใจ การรับผิดชอบในปัญหา ควรเป็นสิทธิและเป็นหน้าที่ของผู้รับคำปรึกษาอย่างเต็มที่ (ศรีวรรณ จันทรวงศ์. 2549: 188)

จากหลักการในการให้คำปรึกษาดังที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องยึดหลักการในการให้คำปรึกษาว่า ผู้ให้คำปรึกษานั้นจะต้องได้รับการฝึกอบรมและมีประสบการณ์ในการใช้ทักษะในการให้คำปรึกษา ซึ่งในการให้คำปรึกษานั้นควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ ควรเน้นให้ผู้รับคำปรึกษาได้ค้นพบแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

1.3 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งที่จะช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถรับผิดชอบต่อตนเอง ฟังตนเองได้ ซึ่งแสดงถึงความเป็นอิสระ มีความสุขในชีวิตและได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ในการแก้ปัญหาของตน (จิ้น แบรี. 2537: 1) จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษามีทั้งจุดมุ่งหมายในระยะสั้นและจุดมุ่งหมายระยะยาวในอนาคต(วัชรีย์ ทรัพย์มี. 2533: 6-7; อ้างอิงจาก George; & Cristiani. 1995)

เป้าหมายระยะสั้น

1. ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษา คือการส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่แนวทางที่พึงปรารถนา

2. ส่งเสริมความสามารถของผู้รับคำปรึกษาให้คำปรึกษาในการตัดสินใจและวางโครงการในอนาคต จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาไม่ใช่เป็นการตัดสินใจให้ผู้รับคำปรึกษา แต่ส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริมการปรับปรุงสัมพันธภาพ มนุษย์เราต้องอยู่ในสังคม ดังนั้นเราจึงต้องมีการปะทะสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ตลอดเวลา หลายคนมีปัญหาด้านสัมพันธภาพ ซึ่งอาจเนื่องมาจากบุคคลนั้นมีปมด้อย ปมเด่น หรือขาดทักษะทางสังคม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาปรับปรุงสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาปรับปรุงสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นจะช่วยให้เขาสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ส่งเสริมทักษะของผู้รับคำปรึกษาในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตการส่งเสริมให้บุคคลเรียนรู้วิธีการและมีทักษะในการแก้ปัญหาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษานำไปใช้กับสภาพการณ์ต่างๆ ในชีวิตของเขาได้

เป้าหมายระยะยาว

สำหรับจุดมุ่งหมายระยะยาวในอนาคตให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ (วัชรวิทย์ ทรัพย์มี, 2533: 6-7; อ้างอิงจาก Rogers, 1961) ประมวลลักษณะของบุคคลที่มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้คือ

1. มีการตระหนักรู้ คือตระหนักรู้ในส่วนดีส่วนบกพร่อง ตระหนักในแรงจูงใจ ความเชื่อ ค่านิยม และความรู้สึกของตนเอง
2. มีพฤติกรรมที่สม่ำเสมอ ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
3. ควบคุมตนเองได้ ไม่ว้าวาม หรือวิตกกังวลเกินกว่าเหตุ ไม่ท้อแท้สิ้นหวัง สงสารตนเอง และปล่อยชีวิตตามยถากรรม
4. มีความสามารถที่จะดำเนินการกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาได้อย่างมีเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ ไม่หนีปัญหา
5. มีความมุ่งมั่นในการกระทำ ไม่จับจด เมื่อตัดสินใจจะทำสิ่งใดแล้วก็มีใจจดจ่อและมุ่งมั่นในการกระทำจนสำเร็จลุล่วง

จากเป้าหมายของการให้คำปรึกษาดังกล่าวข้างต้น สามารถกำหนดเป้าหมายในการให้คำปรึกษาได้ดังนี้ (1) ช่วยให้บุคคลที่มีความทุกข์ใจ กลุ่มใจ มีปัญหาเกิดความรู้สึกสบายใจขึ้น (2) ช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตัวเองชัดเจน แจ่มแจ้งขึ้น เข้าใจในปัญหาของตนเองดีขึ้น (3) ช่วยให้บุคคลได้ปรับปรุงตนให้เข้ากับโรงเรียน และสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องอยู่ได้อย่างดี (4) ช่วยให้บุคคลมีความรู้สึกอบอุ่น ไม่ถูกทอดทิ้ง และเห็นว่าชีวิตของเขานั้นยังมีความหมาย ได้รับความเอาใจใส่จากผู้ให้คำปรึกษา (ศรีวรรณ จันทรวงศ์, 2549: 188)

จากจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาดังกล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษานั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายความทุกข์ใจของตนเองโดยมีผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้รับฟัง สนับสนุน ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความกระตือรือร้นในความทุกข์ของตนเองและแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

1.4 กระบวนการในการให้คำปรึกษา

กล่าวถึงขั้นตอนของการให้คำปรึกษาว่า การให้คำปรึกษามักจะได้รับการอธิบายในลักษณะที่เป็นกระบวนการ ซึ่งหมายถึงการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งยุติ การยุติก็คือปัญหานั้นได้รับการแก้ไข การดำเนินการอาจจะอธิบายเป็นขั้นตอนซึ่งผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะดำเนินไปพร้อมกัน ซึ่งขั้นตอนในการให้คำปรึกษามีดังนี้

1. ขั้นการสร้างสายสัมพันธ์ และสัมพันธ์ภาพ

การสร้างสายสัมพันธ์ และการสร้างสัมพันธ์ภาพนั้นจะครอบคลุมทุกขั้นตอนของการให้คำปรึกษา ในครั้งแรกที่ได้พบกับผู้รับคำปรึกษาจนกระทั่งครั้งสุดท้ายที่พบกัน ในขั้นตอนของการให้คำปรึกษาแต่ละขั้นตอนจะมีความคาบเกี่ยวกัน เช่น ขั้นการประเมินปัญหาจะเริ่มขึ้นในขณะที่ได้สร้างสัมพันธ์ภาพแล้ว หรือการกำหนดเป้าหมายจะเริ่มเมื่อมีการประเมินปัญหาแล้ว

2. ขั้นการกำหนด หรือการระบุปัญหา

ขั้นตอนนี้จะเกี่ยวข้องกับการเลือกและการแยกประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้รับคำปรึกษา และเหตุผลในการที่มาขอรับคำปรึกษา และทำการระบุปัญหา ซึ่งในขั้นนี้จะทำการกำหนดปัญหาได้ 3 วิธีได้แก่ (1) การกำหนดปัญหานั้นขึ้นอยู่กับมุมมองเชิงทฤษฎีและหลักปรัชญาของผู้ให้คำปรึกษา (2) การกำหนดปัญหานั้นอยู่กับการแสดงเงื่อนไขในสถานการณ์ของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาจะต้องทำความเข้าใจเงื่อนไขนั้นๆ ของผู้รับคำปรึกษา (3) การกำหนดปัญหานั้นอยู่กับวัฒนธรรม และมุมมองของผู้รับคำปรึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของตนเอง

3. ขั้นการกำหนดเป้าหมาย

การกำหนดเป้าหมายเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อความสำเร็จของการให้คำปรึกษา การกำหนดเป้าหมายเกี่ยวข้องกับการทำสัญญาที่สร้างเงื่อนไขของแนวทางในการกระทำ หรือผลที่ได้รับ บางครั้งผู้รับคำปรึกษาเกิดความเครียดหรือสับสน ผู้รับคำปรึกษาจะรู้สึกยากลำบากในการกำหนดเป้าหมาย ในสถานการณ์เช่นนี้อาจจะให้ผู้รับคำปรึกษากำหนดเป้าหมายเพียง เป้าหมายการกำหนดเป้าหมายมีความสำคัญเพราะว่าผู้ให้คำปรึกษาจะรู้ว่าจะให้คำปรึกษาไปในทิศทางใด

4. ขั้นการเริ่มต้นการให้ความช่วยเหลือ

การเริ่มการให้ความช่วยเหลือนั้น ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะมีมุมมองต่างๆ ตามทฤษฎีการให้คำปรึกษา ยกตัวอย่างเช่น การให้คำปรึกษาแบบยึดผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง แนะนำว่าผู้ให้คำปรึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับสัมพันธ์ภาพ ผู้ให้คำปรึกษาแบบภวนิยม มีมุมมองในการให้ความช่วยเหลือในการกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาได้ตระหนักและยอมรับเหตุผลในการเลือกวิถีทางของตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมแสวงหากิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาปรับเปลี่ยน และจัดการกับเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ทั้งในช่วงของการให้คำปรึกษา และในโลกแห่งความเป็นจริงของผู้รับคำปรึกษา เป็นต้น

5. ขั้นการยุติ และติดตามผล

ขั้นการยุติและติดตามผลเป็นขั้นที่ยากสำหรับผู้ให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะคิดถึงการเริ่มต้นการให้คำปรึกษาอย่างไรมากกว่า ส่วนการยุติการให้คำปรึกษานั้นยังห่างไกลนัก อย่างไรก็ตามเกณฑ์ในการยุติการให้คำปรึกษานั้นจะต้องพิจารณา อย่งให้ความสำคัญ และละเอียดอ่อน (Hackney; & Cormier. 1996: 26 - 36)

กระบวนการของการให้คำปรึกษาว่า คำว่า กระบวนการ ในการให้ความช่วยเหลือจะเกี่ยวกับสาระสำคัญของ การให้คำปรึกษา กระบวนการคือการระบุลำดับของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งจะมีขั้นตอนที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และขั้นตอนในการให้คำปรึกษามีดังนี้

ขั้นที่ 1 การเปิดเผยตนเองในการเริ่มต้น (initial disclosure)

การเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษาซึ่งได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน ผู้รับคำปรึกษาค่อนข้างจะวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปิดเผยเรื่องราวของตนเองเพราะว่าเขาไม่แน่ใจกับผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้นการกระตุ้นให้เกิดการเปิดเผยตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสร้างความไว้วางใจให้กับผู้รับคำปรึกษา

ขั้นที่ 2 การสำรวจปัญหาอย่างลึกซึ้ง (in-depth exploration)

ในขั้นที่ 2 ของการให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาควรจะทำความเข้าใจอย่างชัดเจนกับปัญหาของเขา และเริ่มที่จะคิดหาวิธีใหม่ที่มีความหวังและมีทิศทาง ซึ่งผู้รับคำปรึกษาต้องการให้เกิดความชัดเจน ในขั้นนี้เป้าหมายจะยังไม่ชัดเจน แต่ความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้น

ขั้นที่ 3 การทำสัญญาว่าจะปฏิบัติตามเป้าหมายที่วางไว้ (commitment to action) เป็นขั้นสุดท้ายของขั้นตอนในการให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาจะต้องตัดสินใจที่จะทำอะไรให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้จากขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ในขั้นที่ 3 นี้ประกอบด้วย การกำหนดทางเลือกที่หลากหลายในการปฏิบัติหรือการตัดสินใจ ผู้รับคำปรึกษาจะต้องเลือก และประเมินแต่ละทางเลือกที่เป็นไปได้ ผู้รับคำปรึกษาจะดำเนินการตามแนวทางในการปฏิบัติที่ตนเองเลือก ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้ให้คำปรึกษา (Patterson; & Welfel. 1999: 27 – 34)

ขั้นตอนในการให้คำปรึกษา 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างสัมพันธภาพและตกลงบริการ ผู้ให้คำปรึกษาจะสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับคำปรึกษาโดยอาศัยเทคนิคและทักษะต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาได้มีส่วนร่วมในกระบวนการให้การให้คำปรึกษาในขณะเดียวกันก็ให้ผู้รับคำปรึกษาทราบและทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงในการบริการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการ เนื้อหา บทบาทของ ทั้งสองฝ่าย พฤติกรรม เวลาและการรักษาความลับ ทั้งนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องชี้แจงหากผู้รับคำปรึกษาไม่ให้ความร่วมมือในกระบวนการให้การให้คำปรึกษา

2. การสำรวจปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องใช้ทักษะต่างๆ เพื่อเอื้ออำนวยและกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาใช้ศักยภาพของตนเองที่มีอยู่เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของตนเอง ซึ่งขั้นตอนนี้จะใช้ระยะเวลาไม่น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับพื้นฐาน สติปัญญา ความสามารถ ลักษณะนิสัยของผู้รับคำปรึกษา และความชำนาญในการใช้ทักษะของผู้ให้คำปรึกษา

3. เข้าใจปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการ ขั้นตอนนี้เป็นหัวใจของกระบวนการให้คำปรึกษา ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความกระจ่างในปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง และมองเห็นแนวทางที่จะแก้ไขปัญหานั้น

4. การวางแผนการแก้ปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรเร่งรีบและด่วนตัดสินใจจัดการปัญหาของผู้รับคำปรึกษา แต่จะคอยให้กำลังใจผู้รับคำปรึกษาในการวางแผนปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาด้วยตนเองก่อน หากผู้รับคำปรึกษาหมดหนทางและคิดไม่ออก ผู้ให้คำปรึกษาจึงจะเสนอแนะ แล้วเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้แสดงความคิดเห็นในข้อเสนอนั้นๆ เพื่อให้เขาพิจารณาความเหมาะสมและเลือกทางแก้ไขปัญหาคิดที่ดีที่สุดด้วยตนเอง ซึ่งผู้รับคำปรึกษาเห็นว่าสามารถทำได้จริงมีโอกาสประสบความสำเร็จและมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง มิใช่เป็นเรื่องที่ต้องบังคับให้ปฏิบัติ

5. ยุติกระบวนการ ควรให้สัญญาณแก่ผู้รับคำปรึกษาได้รู้ตัวก่อนหมดเวลาของการให้คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้สรุปสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการสนทนาครั้งนี้ โดยผู้ให้คำปรึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่ขาดหายไป ในกรณีที่จำเป็นต้องส่งต่อไปพบกับผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ จะต้องให้ข้อมูลและทำความเข้าใจกับผู้รับคำปรึกษาอย่างชัดเจน แต่ถ้าไม่มีการส่งต่อผู้ให้คำปรึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาทราบว่าเขาสามารถพบได้ในครั้งต่อไปถ้าเขาต้องการ และนัดหมายวันเวลาที่เหมาะสม พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้รับคำปรึกษาในการปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจระหว่างการทำคำปรึกษา ก่อนยุติการให้คำปรึกษาควรสนทนาเล็กน้อยในเรื่องต่างๆ ไปและกล่าวอำลา (จิ้น แบร์. 2537: 2-3)

1.2 ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1) แนวคิดในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

โดยปกติแล้วการให้คำปรึกษาจะได้รับนิยามในฐานะที่เป็นกิจกรรมซึ่งฝึบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลที่ประสบกับปัญหาด้านส่วนตัว และปัญหาด้านอารมณ์ ดังนั้นแนวความคิดที่จะใช้ความสามารถของบุคคลที่มีอยู่ในช่วงวัยรุ่นให้การช่วยเหลือเพื่อนที่มีความทุกข์ใจจึงเกิดขึ้น เพื่อนก็คือบุคคลที่มีอายุใกล้เคียงกันหรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์คล้ายๆ กัน ซึ่งจะได้รับบทเรียนถึงก่อนเมื่อต้องการความช่วยเหลือ การสนับสนุนหรือการเข้าใจ (Cowie; & Sharp. 1996: 1 – 2) ความเคลื่อนไหวของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้รับการอธิบายจากนักวิจัยจำนวนมากในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังที่ ดาวน (Downe. 1986: 355) ได้อธิบายว่าการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นกลวิธีที่สามารถปฏิบัติได้จริงในขณะที่ดิ โรเซนรอลล์ (de Rosenroll. 1989: 75) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสามารถใช้ได้จริงกับคนส่วนใหญ่ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ว่าสิ่งที่อยู่ในหอคอยงาช้าง

นักเรียนมี “ปมปัญหา” และความต้องการมาก นักเรียนต้องการที่จะมีทางเลือก และต้องการที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ ด้วยตัวของเขาเอง เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเงิน การตัดสินใจแก้ปัญหาเหล่านี้ของนักเรียน จำเป็นต้องได้รับการดูแล ถ้านักเรียนตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองอาจจะเกิดผลในทางลบได้ นักเรียนที่เรียนในระดับสูงขึ้นย่อมมีปัญหามากมายมากขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องพบกับผู้ให้คำปรึกษาเพื่อขอรับความช่วยเหลือ ในขณะที่นักเรียนรู้สึกตื่นเต้นและมีความกดดันที่จะไปพบกับผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้นจึงมีอีกวิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (Morrell; et al. 1987: 33)

ในช่วงปี 1960 ถึง 1970 โปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้เข้ามาสู่มหาวิทยาลัย โปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในช่วงแรกนั้นจะเน้นที่การให้ความช่วยเหลือทางด้านทักษะทางการเรียน ในเวลาเดียวกันนั้นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่อยู่ในมหาวิทยาลัยได้เริ่มการทำงานกับเพื่อนเพื่อช่วยให้เพื่อนได้สำรวจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพวกเขา (Morey; et al. 1993: 293)

2) ประวัติความเป็นมาของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

แนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ.1939 โดยสถาบันนิรนามของผู้ติดสุราเรื้อรัง (establishment of Alcoholics Anonymous) ที่มีความเชื่อว่าบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการติดสุราเรื้อรังและสามารถเอาชนะอาการติดสุราเรื้อรังได้สำเร็จจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือให้ผู้ติดสุราเรื้อรังได้พยายามเอาชนะอาการนี้ได้เหมือนพวกเขา (Carter. 2005: online)

ในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1960-1970 จำนวนโปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้เข้ามาสู่มหาวิทยาลัย ในช่วงแรก มักจะเน้นไปที่ทักษะทางด้านวิชาการ และในเวลาเดียวกันนี้ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในมหาวิทยาลัยเริ่มต้นให้คำปรึกษาเพื่อช่วยนักศึกษาได้สำรวจปัญหา และหาวิธีการแก้ปัญหาที่พวกเขากำลังประสบอยู่ (Morey; et al. 1989: 293)

แนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้รับการเผยแพร่โดยการพิมพ์ลงในสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการให้คำปรึกษา เมื่อปี ค.ศ. 1960 ช่วงแรกของการศึกษาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้นได้ทำการศึกษากับสถาบันการศึกษา โดยเริ่มต้นฝึกอบรมการให้คำปรึกษาให้กับผู้ช่วยผู้ให้คำปรึกษา (paraprofessional) (Mill. 2005: 18; citing Lawson. 1989; Varenhorst. 1984)

ในช่วงกลางปี ค.ศ. 1960 สมาคมการให้ความช่วยเหลือในอเมริกา เช่น สถาบันการศึกษา ศูนย์ฟื้นฟู และศูนย์การจ้างงานต่างๆ ประสบกับการขาดแคลน “ผู้ให้คำปรึกษา และบุคคลที่ทำงานด้านบุคลากร” แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ได้มีหน่วยงานของรัฐบาลเข้ามาให้ความช่วยเหลือโดยการออกเป็นกฎหมาย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลได้ทำงานด้านการบริการการให้ ความช่วยเหลือเพิ่มขึ้น เพื่อสนองต่อความต้องการด้านต่างๆ ของบุคคล ซึ่งสาเหตุดังกล่าวจึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เน้นไปที่ผู้ช่วย ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ให้คำปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ (Mill. 2005: 18; citing Varenhorst. 1984)

ตามทีวาระนฮอร์ท ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในช่วงปี 1970 - 1979 โดยเน้นที่แนวคิด “นักเรียนให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้วยตนเอง ” (student-helping-student) และในช่วงเวลานี้เองคำว่า ผู้ช่วยผู้เชี่ยวชาญ (paraprofessional) จึงเปลี่ยนเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counselor) (Mill. 2005: 21; citing Varenhorst. 1984; D' Andrea. 1987)

ประวัติความเป็นมาของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เริ่มต้นจากการให้ผู้ที่ติดสุราเรื้อรังและสามารถเลิกสุราได้อย่างเด็ดขาด เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือกับบุคคลที่กำลังติดสุราเรื้อรัง ซึ่งโครงการนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี และได้ขยายแนวคิดที่จะให้บุคคลที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเข้าสู่สถาบันการศึกษาเพิ่มขึ้น และมีการศึกษาค้นคว้ากันอย่างกว้างขวางทำให้การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้รับการพัฒนามาโดยลำดับจนถึงปัจจุบัน

3) บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในมหาวิทยาลัยนั้น เป็นลักษณะของการป้องกันมากกว่าการให้ความช่วยเหลือ(Nassar, & Eaglin. 1994: 492; citing McLeon, Tercek; & Wisbey. 1985)

ดังนั้น บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนดังนี้

- (1) ไม่แสดงบทบาทในการแก้ปัญหาให้บุคคลแต่จะช่วยเหลือให้บุคคลได้พบวิธีการในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวของเขาเอง
- (2) ไม่บอกให้ผู้รับคำปรึกษาให้ “ควรจะทำ” และไม่ให้คำแนะนำ
- (3) ไม่ตีความหรือวินิจฉัยโรค
- (4) ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญและไม่สามารถรู้ว่าคุณคิดหรือรู้สึกอะไร (D' Andrea. 1983: 3)
- (5) การเน้นไปที่การเป็นผู้ฟังอย่างตั้งใจ และเป็นผู้อื้ออำนาจทั้งการให้ความช่วยเหลือแบบรายบุคคล การช่วยเหลือแบบกลุ่มขนาดเล็ก หรือการแก้ปัญหาคความขัดแย้งในกรณีที่เกิดการโต้เถียง
- (6) วัยรุ่นที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญหรือนักบำบัด บทบาทของพวกเขาคือทำให้โอกาสกับผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาในการแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และได้สำรวจวิธีการในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวของเขาเอง
- (7) ไม่ให้คำแนะนำเพราะว่าผู้ให้คำปรึกษาแบบเพื่อนจะไม่ว่าข้อมูลที่ให้นั้นถูกต้องหรือไม่ (Topping; & Ehly. 1998: 7)

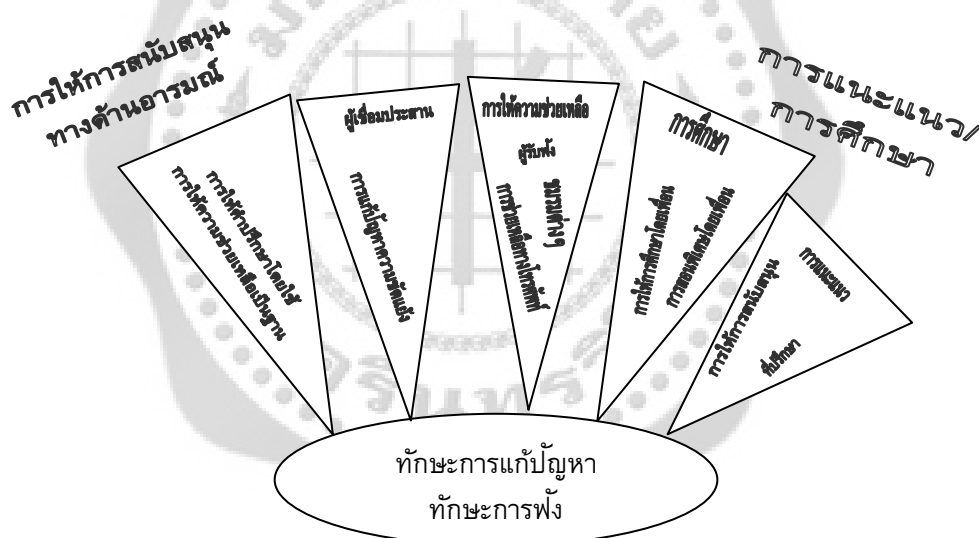
บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนว่าเป็นการช่วยให้นักเรียนปรับตัวในโรงเรียนได้ โดยให้การฟังอย่างเห็นอกเห็นใจ การให้การสนับสนุน และการพิจารณาทางเลือกต่างๆ แต่จะไม่ให้คำแนะนำ (Morey; et al. 1993: 293; citing Peppas. 1986) ปัญหาที่ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสามารถให้ความช่วยเหลือได้ ได้แก่ ปัญหาด้านสัมพันธภาพ (กับเพื่อนและกับครู) การถูกรังแกและการรังควาน ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาครอบครัว (พี่น้อง พ่อแม่หย่าร้าง ระเบียบวินัยในบ้าน) ความกดดันจากเพื่อน ปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการของร่างกาย การสูญเสีย (เพื่อน ญาติ หรือสัตว์เลี้ยง) ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด สัมพันธภาพทางเพศ ปัญหาด้านการเงิน (Cowie; & Sharp. 1996: 36)

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนว่า ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ดีนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจกับปัญหาที่บุคคลอื่นกำลังเผชิญอยู่ มีความสามารถในการรับฟังปัญหา มีการสื่อสารที่ดี จริงใจ มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ว่างใจใจได้ มีความรู้ ทักษะที่จะให้ความช่วยเหลือ และมีเจตคติที่ดีต่อผู้ให้คำปรึกษา (Patricia. 2007: online)

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน สรุปได้ว่า ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะมีบทบาทในการเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจวิธีการแก้ไขปัญหาได้เหมาะสมกับตนเอง โดยไม่มีการแนะนำหรือบอกให้ทำ ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การให้คำปรึกษา

4) รูปแบบในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้น ประกอบด้วย การให้ความช่วยเหลือเป็นรายบุคคล การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นผู้แนะนำในการอภิปราย การสอนพิเศษ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือบุคคลในรูปแบบต่างๆ (Tindall: & Gray. 1985: 5)

ภาพประกอบ 3 แสดงรูปแบบการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ที่มา: Cowie; & Wallace. (2000). *Peer Support In Action*. p. 10.

จากภาพประกอบ 3 แสดงรูปแบบการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน สรุปได้ว่า รูปแบบการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วย 2 ประเภท คือ

(1) การให้การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ ซึ่งได้แก่ การให้คำปรึกษา การเป็นผู้ประสานความขัดแย้ง และการให้ความช่วยเหลือ ทั้งทางโทรศัพท์ ในชมรมต่างๆ รวมถึงเป็นผู้รับฟัง

(2) การให้บริการด้านการแนะแนวและการศึกษา ได้แก่ การช่วยเหลือทางด้านการศึกษา ทั้งที่เป็นการให้ความรู้และการสอนพิเศษ และการให้บริการแนะแนว โดยเป็นทั้งผู้ให้การสนับสนุน และเป็นทีปรึกษา ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะใช้ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการฟัง และทักษะในการสื่อสารประกอบการให้ความช่วยเหลือ (Cowie; & Wallace. 2000: 10)

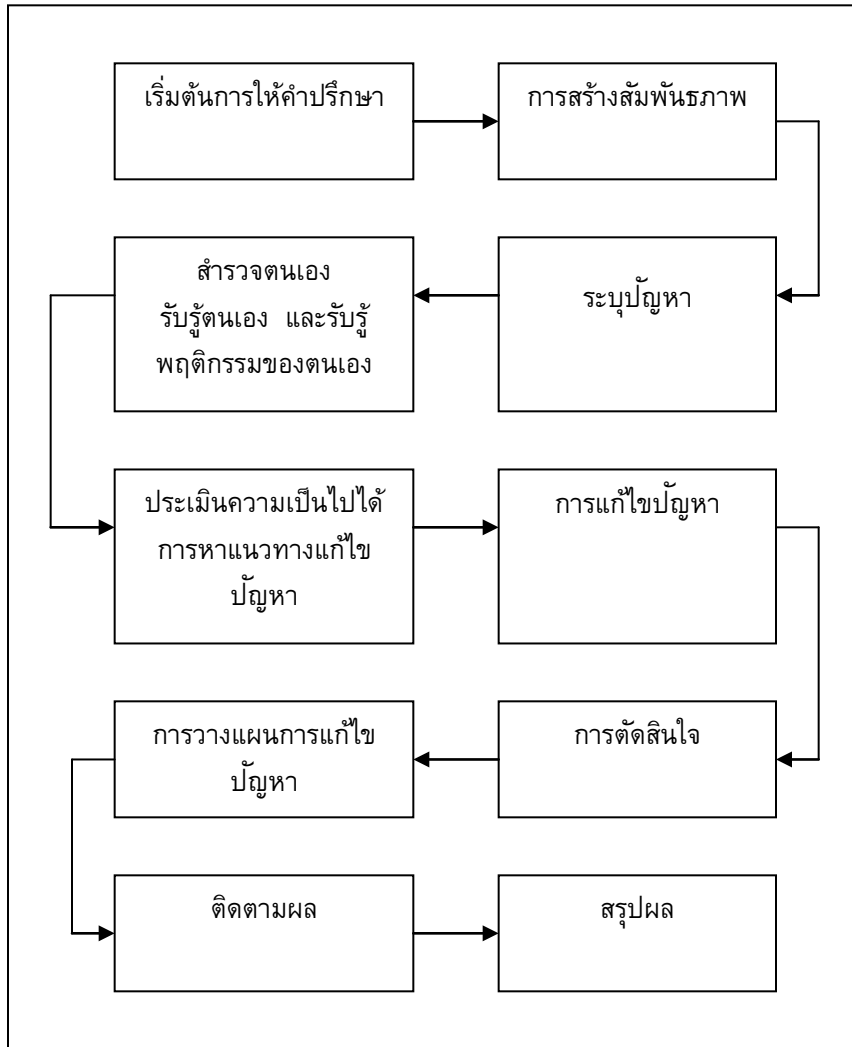
ศูนย์ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard Graduate Student Confidential Peer Counseling. 2007: online) ได้เสนอรูปแบบของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนดังนี้

1. รูปแบบของการให้ความช่วยเหลือเป็นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้พบแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง
2. ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะไม่ตีความ หรือวินิจฉัยปัญหาของผู้รับคำปรึกษา
3. ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ จึงไม่สามารถสันนิษฐานความคิด หรือความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาได้ ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะใช้ทักษะการฟัง และทักษะในการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความชัดเจนในความคิดและความรู้สึกเพื่อนำไปสู่การสำรวจแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ในขณะที่เบลน และ บรูสโก (Blain; & Brusko. 1985: 116) กล่าวว่า รูปแบบของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วย 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 รูปแบบปิด (the closed model) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือกับผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้วยตนเอง และรูปแบบที่ 2 รูปแบบเปิด (the open model) หมายถึง การฝึกผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนให้มีความสามารถช่วยเพื่อนคนอื่นๆ ที่อยู่ในสถานศึกษา

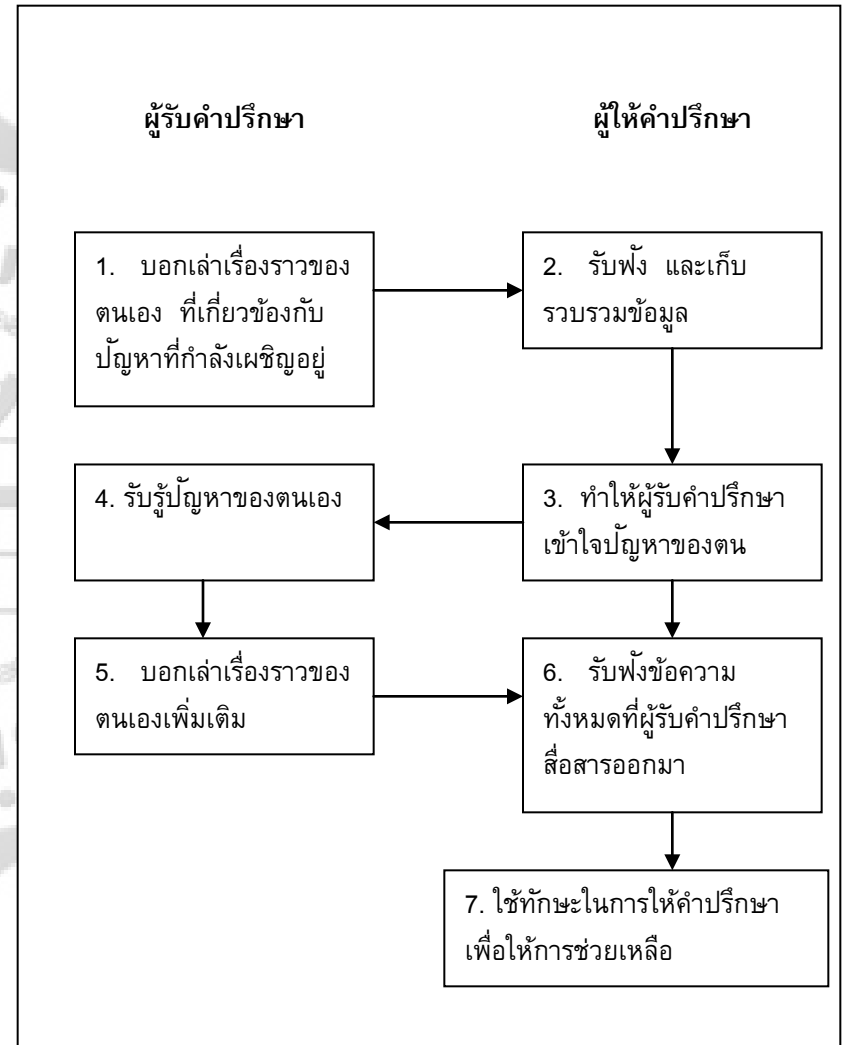
เนื่องจากมีความแตกต่างระหว่างการให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ และการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอรูปแบบการให้คำปรึกษาดังกล่าว ดังนี้

การเปรียบเทียบรูปแบบการให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ และการให้คำปรึกษาโดยนักศึกษาให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ

ที่มา: Gladding. (2004). *Counseling A Comprehensive Profession*. p.7

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการให้คำปรึกษาโดยนักศึกษาให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ที่มา: Tindall; & Gray. (1985). *Peer Counseling An In-Dept Look At Training Peer Helpers*. p.9

จากภาพประกอบ 4 และภาพประกอบ 5 จะเห็นว่าการให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมีความแตกต่างกันดังนี้

ความแตกต่าง	ผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ	ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา	ผู้ให้คำปรึกษาเริ่มต้นด้วยการสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ	มีความคุ้นเคยกับผู้รับคำปรึกษาเนื่องจากเป็นเพื่อนวัยเดียวกันจึงเกิดความไว้วางใจ
ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา	ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจตนเองเพื่อให้พบประเด็นปัญหาที่ชัดเจน	ใช้ทักษะการฟัง เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจปัญหาของตนเอง
ขั้นสรุปการให้คำปรึกษา	การวางแผนการแก้ไขปัญหาติดตามผลการแก้ไขปัญหาสรุปผลการให้คำปรึกษา	ใช้ทักษะในการให้คำปรึกษาในการให้ความช่วยเหลือ

จากการศึกษารูปแบบการให้คำปรึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้น เป็นการให้ความช่วยเหลือกับบุคคลที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน และมีบริการที่หลากหลาย ได้แก่ การให้คำปรึกษา การเป็นผู้ประสาน การให้ความช่วยเหลือต่างๆ ทั้งในด้านการช่วยเหลือทางโทรศัพท์ และการให้ความช่วยเหลือในชมรมต่างๆ การเป็นผู้ให้การศึกษาหรือการเป็นผู้ให้ความรู้ และการเป็นผู้ให้บริการแนะแนว ซึ่งเป็นรูปแบบของการให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจปัญหาของตนเอง เข้าใจตนเองทั้งด้านความคิดและความรู้สึก เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

1.3 ทฤษฎีการให้คำปรึกษา

ดรายเดน (Dryden; at al. 1995: 27; citing Mahrer. 1989: 33) ได้เสนอแนะว่า การให้ความรู้ทางด้านทฤษฎีการให้คำปรึกษานั้นมีจุดประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาใช้ประโยชน์จากทฤษฎีการให้คำปรึกษาในการกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาได้ค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา
2. เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ทราบถึงสิ่งที่ได้ฟัง และสังเกตพฤติกรรมจากผู้รับคำปรึกษาได้
3. เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้ความรู้จากทฤษฎีการให้คำปรึกษามาชี้แจงขอบข่ายของปัญหา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้แสดงปัญหาที่ตนเองกำลังเผชิญ และเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา
4. เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาใช้ความรู้จากทฤษฎีการให้คำปรึกษามาตั้งเป้าหมายในการให้คำปรึกษา และมีทิศทางในการให้คำปรึกษามากขึ้น

5. เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้มีความรู้เกี่ยวกับหลักการทั่วไปและหลักการอื่นๆ จากทฤษฎีการให้คำปรึกษาเพื่อนำมาช่วยผู้รับคำปรึกษาค้นหาแนวทางในการให้คำปรึกษา

6. เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษานักลวิธี เทคนิค และกระบวนการจากทฤษฎีการให้คำปรึกษา มาใช้เพื่อการให้ความช่วยเหลือ

7. เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้รู้ว่าจะใช้กลวิธีอะไรจากทฤษฎีใดมาใช้ภายใต้สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ผู้รับคำปรึกษากำลังเผชิญอยู่

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2533: 26-77) กล่าวว่าทฤษฎีการให้คำปรึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ผู้ให้คำปรึกษาพึงยึดไว้เป็นหลักในการปฏิบัติการให้คำปรึกษา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวว่าจะไรคือจุดประสงค์ของการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาควรมีบทบาทอย่างไร ควรใช้กลวิธีใด และหลักการแห่งพฤติกรรมมนุษย์เป็นเช่นใด ซึ่งในการศึกษาทฤษฎีการให้คำปรึกษาเราควรพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

1. หลักเกี่ยวกับธรรมชาติ หรือลักษณะของมนุษย์
2. หลักการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
3. วัตถุประสงค์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษานั้นเป็นอย่างไร
4. หลักฐานงานวิจัย หรือประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาที่เจ้าของทฤษฎีนำเสนอไว้ โดยแนวคิดที่เสนอไว้นี้ เป็นแนวคิดที่พยายามจะอธิบายที่มาที่ไปของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการที่จะช่วยให้ผู้คนได้เรียนรู้เกี่ยวกับตัวของตน สิ่งแวดล้อม ของตน วิธีที่ตนจะแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสม และเรียนรู้วิธีการที่ตนจะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แนวความคิดดังกล่าวเป็นเหตุเป็นผลที่ประมวลมาจากประสบการณ์ของเจ้าของทฤษฎี ซึ่งประสบการณ์ที่เจ้าของทฤษฎีได้รับนั้นอาจเป็นประสบการณ์ตรงที่ได้จากการสังเกตและ/หรือการทดลองและ/หรือได้จากประสบการณ์ทางอ้อมตามหลักวิชาการที่ได้ศึกษามากก็ได้ หรือกล่าวโดยสรุปก็คือ ทฤษฎีการให้คำปรึกษา คือ แนวคิดหรือโครงสร้างที่ให้แนวทางในการให้คำปรึกษา (ประดิพันธ์ อุปรมย์. 2545: 7)

จากการศึกษาทฤษฎีที่นำมาใช้สำหรับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ของ เคลเลอร์ (Mill. 2005: 27-28; citing Keller. 1999) พบว่า ทฤษฎีที่นำมาใช้สำหรับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาตามแนวของแอดเลอร์ (Adlerian counseling) ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ (Ration-emotive therapy) ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality therapy) และทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-centered counselling) ส่วนความคิดเห็นของรอเจอร์นั้น (สุใจ ส่วนไพโรจน์. 2537: 51; อ้างอิงจาก Rogers. 1951) มีความเห็นว่า ความรู้ทางทฤษฎีมิได้เป็นสิ่งจำเป็นมากนักในการสร้างสัมพันธภาพของการให้ความช่วยเหลือ และอาจเป็นผลเสียต่อการให้คำปรึกษาได้ หากผู้ให้การช่วยเหลือยึดติดกับทฤษฎีทำให้เกิดข้อจำกัด ในทางตรงกันข้ามเพื่อที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาที่อิสระจากทฤษฎี จะมีข้อจำกัดน้อยในการที่เพื่อนผู้รับการช่วยเหลือจะมาปรึกษาด้วย เพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือจึงให้ความช่วยเหลืออย่างไม่กังวลใจ แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษานั้น จำเป็น

จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการทำความเข้าใจกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา จะทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์มากขึ้น และสามารถนำมาปรับใช้ในการให้คำปรึกษาได้ การเลือกใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาให้เหมาะสมกับลักษณะของปัญหานั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ให้คำปรึกษา เพราะในระหว่างการให้คำปรึกษานั้น ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีการให้คำปรึกษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2543: 35-38) ได้แบ่งประเภทของปัญหาเพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษานำทักษะจากทฤษฎีต่างๆ มาใช้ให้เกิดความเหมาะสม ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับความคิด เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษาอันเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ความไม่รู้ และการรู้ผิด สำหรับปัญหาที่เกิดจากความไม่รู้นั้น จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาขาดข้อมูลสำหรับที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจหรือวางแผนสำหรับชีวิต ทฤษฎีที่เหมาะสม ได้แก่ ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม ของเอลลิส(Ellis) (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา 2543: 78; ดวงมณี จงรักษ์. 2549: 216-219; เจียรนัย ทรงชัยกุล และโกศล มีคุณ 2545: 146-148) และทฤษฎีเชิงองค์ประกอบและคุณลักษณะ ของวิลเลียมสัน (Williamson) (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2543: 78; ปราณี รามสูตร. 2545: 73)

2. ปัญหาที่เกิดในระดับความรู้สึก เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและทับถมอยู่จิตใจของบุคคลนั้น มาจนกลายเป็นความรู้สึกที่ฝังแน่นในบุคคลนั้น และมักจะทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นผู้ที่มีความกดดันทางอารมณ์สูง ทฤษฎีที่เหมาะสม ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ของรอเจอร์ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2543: 87; รัญจวน คำวชิรพิทักษ์. 2545: 269-272; วชิรี ทรัพย์มี. 2533: 48) ทฤษฎีการให้คำปรึกษาตามแนวเกสตัลท์ ของเพิลส์ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2543: 100; ดวงมณี จงรักษ์. 2549: 143-144)

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับพฤติกรรม ลักษณะของปัญหามักเกิดขึ้นเนื่องมาจากการที่บุคคลไม่พอใจในการกระทำของตนเองและต้องการแก้ไขพฤติกรรมนั้น สาเหตุที่เกิดขึ้นอาจมาจากการที่ผู้รับคำปรึกษามีความต้องการภายในใจอย่างหนึ่ง แต่การแสดงออกทางพฤติกรรมกลับเป็นไปอีกแบบหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่มีการเรียนรู้มาก่อน จึงทำให้มีพฤติกรรมที่ตนไม่พึงปรารถนาหรืออาจเกิดจากการเรียนรู้มาแล้ว แต่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันได้ ทฤษฎีที่เหมาะสม ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรม ของ ลาสซาร์สวัชรี ทรัพย์มี. 2533: 161; ดวงมณี จงรักษ์. 2549: 191) ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ของ กลาสเซอร์ (ดวงมณี จงรักษ์. 2549: 308-309)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความรู้ในหัวข้อ “ทฤษฎีการให้คำปรึกษา” ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม และทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ดังมีรายละเอียดดังนี้

1) ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Therapy) ผู้นำคนสำคัญ คาร์ล แรมสัน รोजเจอร์ส (Carl Ramson Roger) มีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1902-1987 สำเร็จปริญญาเอกสาขาจิตวิทยาคลินิก ทำงานวิจัยเกี่ยวกับจิตบำบัดจำนวนมาก (รัญจวน คำวชรพิทักษ์. 2545: 250)

แนวคิดหลัก

รोजเจอร์ส มีความเชื่อว่าบุคคลมีศักยภาพต่อความเข้าใจตนเองและแก้ไขปัญหาของตนโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยการช่วยเหลือโดยตรงจากผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้นการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางจึงเป็นการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทาง ซึ่งเป็นการให้คำปรึกษาที่ผู้ให้คำปรึกษาหลีกเลี่ยงที่จะนำตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้รับคำปรึกษามากเกินไปแต่จะมุ่งเน้นให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเองจากการที่ผู้ให้คำปรึกษาสะท้อนการสื่อสารทั้งคำพูดและท่าทางของผู้รับคำปรึกษาเป็นหลัก (Corey. 2005: 164)

การพิจารณามนุษย์ตามแนวคิดของรोजเจอร์ส

ในขณะที่รोजเจอร์สพัฒนาทฤษฎีนี้ พื้นฐานความเชื่อของนักบำบัด มองว่าบุคคลมีลักษณะไร้เหตุผล ไม่ได้รับการขัดเกลา ชอบทำลายตนเอง และควบคุมตนเองได้เพียงเล็กน้อย ซึ่งรोजเจอร์สได้ปฏิเสธความเชื่อเหล่านี้ ซึ่งรोजเจอร์สมิ้มุมมองและเน้นว่ามนุษย์สามารถที่กำหนดทิศทาง ดูแลตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้ (Roger. 1959: 221) รोजเจอร์สรูปแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ไว้ 5 ประการคือ (วัชร ทรัพย์มี. 2533: 39-40)

1. มนุษย์เป็นผู้มีความสามารถ มนุษย์มีสติปัญญาและมีความสามารถที่จะตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ฉะนั้นทุกคนควรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการกระทำ โดยที่การกระทำนั้นไม่ก้าวท้าวสิทธิของบุคคลอื่น ดังนั้นผู้ให้บริการพึงสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นตัวของตัวเองตัดสินใจได้ด้วยตนเอง พึ่งตนเองได้
2. มนุษย์มีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเอง ธรรมชาติของชีวิตคือ การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเพื่อความคงอยู่และการพัฒนาตนเอง เช่น ทางด้านร่างกายจะเห็นว่าเด็กที่เริ่มหัดเดินแม้ว่าจะหกล้มก็พยายามฝึกเดินให้แข็งแรงเพื่อจะได้ทำกิจกรรมต่างๆ หรือได้ในสิ่งที่ตนปรารถนา สะดวกขึ้น มนุษย์พยายามพัฒนาทุกเรื่องไม่ว่าจะเป็นเครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ ภาษา มนุษย์พยายามพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง พยายามช่วยตนเอง ไม่ต้องให้ใครมาควบคุม มนุษย์มีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้เมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่เหมาะสมเหมือนเมล็ดพืชที่ได้รับความชุ่มชื้น ดินดี อุณหภูมิพอเหมาะก็จะงอกงามได้ดี ดังนั้นกระบวนการให้คำปรึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายในการจัดสภาพการณ์ที่เหมาะสมให้ผู้รับคำปรึกษาได้พัฒนาความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ฉะนั้นทฤษฎีนี้จึงเน้นเรื่องการจัดสภาพการณ์ต่างๆ

3. โดยพื้นฐานแล้วมนุษย์เป็นคนดีและน่าเชื่อถือ รอเจอร์สมีความเห็นว่า โดยพื้นฐานแล้วมนุษย์เป็นคนดีและน่าเชื่อถือ แต่การที่คนทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม เช่น คดโกง เห็นแก่ตัว โหดร้ายนั้นเนื่องมาจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งทำให้บุคคลนั้นใช้กลวิธีป้องกันจิตใจตนเองต่างๆ ซึ่งรอเจอร์สเชื่อว่า ถ้าผู้ให้คำปรึกษาสามารถช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาดการใช้กลวิธีป้องกันจิตใจตนเองลงจะทำให้เขาเปิดรับประสบการณ์เพิ่มขึ้น พิจารณาตนเองใหม่ และก็จะสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีและน่าเชื่อถือได้ต่อไป

4. มนุษย์จะมีการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล รอเจอร์ส เห็นว่าการกระทำและการปรับตัวของบุคคลต่อสภาพการณ์ต่างๆ สอดคล้องกับการพิจารณาตนเอง และการพิจารณาสิ่งแวดล้อมตามประสบการณ์ของเขา ประสบการณ์ของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา การรับรู้สิ่งต่างๆ จะแตกต่างจากคนอื่น เป็นโลกของเขา การที่บุคคลรับรู้สิ่งต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อการกระทำ เช่น คนที่เคยได้รับการเอาใจใส่อยู่ท่ามกลางการชิงดีชิงเด่น จะมองโลกในแง่ร้าย หรือถ้าเขารู้สึกว่าเขาไม่ได้รับความเป็นธรรม เขาจะต่อต้านสังคม คิดว่าสังคมตั้งกฎเกณฑ์อย่างอยุติธรรม ทำให้เกิดการเอาใจเปรียบกักรที่ จะเข้าไปบุคคลต้องพยายามเข้าใจว่าเขารับรู้สิ่งต่างๆ อย่างไร กรอบแห่งการรับรู้ของเขาเป็นอย่างไร ต้องเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ และค่านิยมของผู้รับคำปรึกษา ไม่ใช่ความคิดเห็นของผู้ให้คำปรึกษาเองตัดสิน

5. มนุษย์ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ และการยอมรับจากผู้อื่น ความต้องการนี้เริ่มจากการที่เด็กต้องการความรักและความเอาใจใส่จากแม่หรือผู้ที่เลี้ยงดูเป็นต้นมา จนกระทั่งถึงความรักและการยอมรับจากเพื่อน ครู และผู้คนที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ฉะนั้น ผู้ให้คำปรึกษาพึงมีทัศนคติและยอมรับผู้รับคำปรึกษา โดยปราศจากเงื่อนไข การแก้ไขปัญหานั้นกับสัมพันธภาพที่มีคุณภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา ซึ่งเป็นสัมพันธภาพที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ ใจวางใจ รู้สึกอิสระและต้องการเปลี่ยนแปลงตนเอง ตามที่รอเจอร์สตั้งสมมติฐานว่า “การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของบุคคลไปในทางที่ดีนั้นจะไม่เกิดขึ้น เว้นแต่จะต้องมีสัมพันธภาพอันดีระหว่างบุคคลเกิดขึ้นก่อน” การที่จะทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีได้นั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้ถึงเจตคติของผู้ให้คำปรึกษา 3 ประการ ดังต่อไปนี้ (Corey. 2005: 171 - 174) การมีความสอดคล้องหรือจริงใจ (Congruence or Genuineness)

กล่าวคือ ผู้ให้คำปรึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีความจริงใจที่จะช่วยเหลือ ผู้ให้คำปรึกษาควรแสดงความรู้สึกและเจตคติอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมาและเป็นธรรมชาติ 2) การยอมรับผู้รับคำปรึกษาอย่างปราศจากเงื่อนไข (Unconditional Positive Regard) ได้แก่ การที่ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องติดต่อกับผู้รับคำปรึกษาด้วยการเอาใจใส่อย่างแท้จริงโดยไม่มีเงื่อนไขไม่ว่าความคิด ความรู้สึก ตลอดจนพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาจะดีหรือไม่ดี ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรแสดงออกในทัศนคติที่ว่า “ฉันจะยอมรับคุณ เมื่อคุณ...” แต่ควรแสดงออกในทัศนคติที่ว่า “ฉันจะยอมรับคุณตามที่คุณเป็นอยู่” และ 3) รับรู้เรื่องราวของผู้รับคำปรึกษาอย่างถูกต้อง (Accurate Empathic Understanding) ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องเข้าใจความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้รับคำปรึกษาอย่างถูกต้อง ขณะที่เขาแสดงออกในระหว่างที่กำลังให้คำปรึกษาจะต้องรับฟังประสบการณ์เรื่องราวที่เป็นรายละเอียดพร้อมทั้งร่วมรับรู้อารมณ์ของผู้รับคำปรึกษาไปด้วย

จากแนวคิดดังที่กล่าวมา รอเจอร์ส ได้สรุปเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพที่ดีขึ้น 6 ประการ ดังนี้ (Corey, 2005: 171)

1. มีบุคคล 2 คน ซึ่งมีความสัมพันธ์อันดี และมีความผูกพันต่อกันทางใจ
2. บุคคลแรก ได้แก่ ผู้รับคำปรึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความไม่สอดคล้องกันระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเองกับประสบการณ์ที่ได้รับ จนทำให้เกิดความทุกข์
3. บุคคลอีกคนหนึ่งพร้อมจะสร้างและเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ ได้แก่ ผู้ให้คำปรึกษา
4. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องแสดงให้เห็นถึงการยอมรับผู้รับคำปรึกษาอย่างไม่มีเงื่อนไข
5. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรับรู้เรื่องราว ประสบการณ์ของผู้รับคำอย่างถูกต้อง พร้อมทั้งเชื่อมโยงประสบการณ์เหล่านั้นเพื่อสะท้อนให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น
6. การสื่อความหมายทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทางในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การให้คำปรึกษาที่มีคุณภาพ

เป้าหมายของการให้คำปรึกษา

ฟรายดริช (Friedrich, 2550: online) กล่าวถึงเป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางว่าเป็นการเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง และเป็นการเปิดเผยประสบการณ์ของผู้รับคำปรึกษา สิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้รับคำปรึกษานั้น เกิดมาจากการพยายามสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาให้ยอมรับความคิด และความเป็นจริงของตนเอง เข้าใจตนเองได้ดีขึ้น ลดการใช้กลวิธีป้องกันตนเอง รู้สึกผิด และไม่ปลอดภัย มีสัมพันธภาพทางบวกและสบายใจกับบุคคลอื่น และเป็นการเพิ่มความสามารถที่จะแสดงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้

อาภา จันทรสกุล (2545: 134 -135) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางว่า เป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางมีได้ อยู่ 2 ประการคือการแก้ปัญหาให้กับผู้มารับคำปรึกษา แต่เป็นการช่วยให้ผู้มารับคำปรึกษา รู้จักและยอมรับตนเองตามความเป็นจริง เข้าใจตนเอง สามารถตัดสินใจเรื่องต่างๆ เลือกเป้าหมายในชีวิต และรับผิดชอบต่อตนเองได้ ผู้ตั้งเป้าหมายในการให้คำปรึกษาวิธีนี้คือ ผู้มารับคำปรึกษา เพราะรอเจอร์สเชื่อว่าทุกคนมีพลังมุ่งไปสู่การรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ในสภาพการณ์ที่เหมาะสม บุคคลสามารถตัดสินใจได้ว่า เขาต้องการอะไร การให้คำปรึกษา คือ การช่วยให้ผู้มารับคำปรึกษาสามารถตัดสินใจเลือกและรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเองได้ ถ้าผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ตั้งเป้าหมายให้กับผู้มารับ คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาก็ไม่สามารถทำให้ผู้มารับคำปรึกษาพึ่งพาตนเองได้ ต้องพึ่งผู้ให้คำปรึกษา อย่างไรก็ตาม เป้าหมายทุกๆ ไปของการให้คำปรึกษาแบบผู้มารับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง คือ การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาค้นพบ เข้าใจและยอมรับในตนเอง เพราะรอเจอร์สมีความเชื่อว่าบุคคลที่มาขอรับคำปรึกษามักจะมีคำถามตนเองอยู่เสมอว่าฉันเป็นใคร ฉันจะค้นพบตัวเองตามความเป็นจริงอย่างไร ฉันจะอยู่อย่างเป็นตัวของตัวเองได้อย่างไร ฯลฯ จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษาจึงอยู่ที่บรรยากาศของการยอมรับที่อบอุ่น ปลอดภัย ทำให้ผู้มารับคำปรึกษากล้าที่จะเปิดเผยตนเอง ยอมรับตนเอง และสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไปได้ นั่นคือ ผู้มารับคำปรึกษามีพฤติกรรมมุ่งไปสู่การรู้จักตนเองอย่างแท้จริง เป้าหมายกว้างๆ ข้างต้นเป็นเป้าหมายที่ใช้กับผู้มารับ คำปรึกษาทุกราย ส่วนเป้าหมายเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มารับคำปรึกษานั้นผู้มารับคำปรึกษาต้องวางเป้าหมายเอง

รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์ (2545: 260) กล่าวถึงเป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบ ยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง คือ การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษานำตนเองได้ กำหนดกฎเกณฑ์ของตัวเอง ที่เคยปฏิบัติหรือบิดเบือนมาก่อน ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง รับผิดชอบตนเอง สามารถปฏิบัติภารกิจได้เต็มประสิทธิภาพ เน้นความสำคัญในตัวบุคคลไม่ใช่ปัญหาของเขา ตามทฤษฎีของรอเจอร์สเป้าหมายของการให้คำปรึกษา ไม่ใช่เฉพาะการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งช่วยผู้รับคำปรึกษาให้เกิดความมองอกสามารถจัดการกับ ปัญหาที่เผชิญอยู่ในปัจจุบัน หรือปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น หลังจากที่ผู้รับคำปรึกษา ได้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ เมื่อมีสิ่งอำนาจหรือขีดเบือนเสแสร้งถูกขจัดออกไปแล้ว ผู้รับคำปรึกษา จะมีการเปิดรับประสบการณ์ เกิดความไว้วางใจตนเอง ประเมินตนเอง และพร้อม ที่จะพัฒนาตนเอง ตลอดเวลา ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 4 ประการดังกล่าว แสดงว่าบุคคลมีการรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้แล้ว

หน้าที่และบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

อาภา จันทรสกุล (2545: 135) จากการศึกษาวิจัยทางการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็น ศูนย์กลาง รอเจอร์ส พบว่า ทักษะคติของผู้ให้คำปรึกษามีความสำคัญยิ่งกว่าเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาที่ประสบความสำเร็จจะใช้ตนเองเป็นสื่อที่ดีที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้มา รับคำปรึกษาเนื่องจากทัศนคติ บุคลิกภาพที่เหมาะสมของผู้ให้คำปรึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญใน การสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้ผู้มารับคำปรึกษาพัฒนาไปสู่การยอมรับตนเองและการรู้จักตนเอง

รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์ (2545: 261-263) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแบบยึด บุคคลเป็นศูนย์กลางจะเกิดประสิทธิผลเพียงใด ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาที่สำคัญ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ใช้ความไวในการรับสัมผัสตอบสนองผู้รับคำปรึกษา ความไวในการรับสัมผัส หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ความรู้สึกและความคิดของผู้อื่นและเข้าใจความหมายที่ซ่อนเร้นได้ ทำให้มีการตอบสนองด้วยความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น

2. ให้การยอมรับผู้รับคำปรึกษาโดยปราศจากเงื่อนไข ผู้ให้คำปรึกษาต้องยอมรับผู้รับ คำปรึกษาอย่างที่เขาเป็นอยู่ ยอมรับในความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษา ตามแนวทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางไม่มีสิทธิปฏิเสธและแสดงการไม่ยอมรับ ผู้รับคำปรึกษาที่อาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการพบกันครั้งแรก

3. การสื่อสารด้วยความตั้งใจจริงของผู้ให้คำปรึกษา การสื่อสารด้วยความตั้งใจจริงของ ผู้ให้คำปรึกษาเป็นพฤติกรรมเสริมแรงของผู้ให้คำปรึกษา อันสามารถส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้ให้และผู้รับคำปรึกษาได้

4. การสร้างอ้อมโนทัศน์ทางบวกให้เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษา ผู้มีปัญหาบางคนรู้สึกหมด หวังและท้อใจที่ไม่สามารถจะสนองตอบความคาดหวังของบุคคลที่ใกล้ชิดได้ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครู หรือเพื่อนทำให้รู้สึกไม่เห็นคุณค่าหรือเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เขาต้องทนทุกข์และเผชิญ กับปัญหาจากการชี้นำและการบงการของผู้อื่น ผู้ที่มีปัญหาในลักษณะนี้จะพยายามหาผู้ให้คำปรึกษา ที่สามารถบอกเขาได้ว่าเขาควรจะทำอย่างไร ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องศึกษาให้เข้าใจเสียก่อนว่าปัญหา

การทบทวนหมดหวังที่เกิดขึ้นของผู้รับคำปรึกษามีสาเหตุมาจากสิ่งใด ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องไม่หลงทางในการเป็นผู้ชี้แนะหรือระบุว่าผู้มีปัญหาจะต้องทำอะไรหรืออย่างไร เพราะจะเป็นการขัดกับแนวคิดหรือทฤษฎีของทฤษฎีที่ว่าผู้รับคำปรึกษาสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวของเขาเอง

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2543: 87) กล่าวถึงบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางจะเปิดโอกาสและให้ความไว้วางใจ ตลอดจนมอบความรับผิดชอบให้แก่ผู้รับคำปรึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องการตัดสินใจที่จะจัดการกับปัญหาด้วยตัวของผู้รับคำปรึกษาเอง

ลักษณะของผู้มารับคำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

อาภา จันทรสกุล (2545: 136) กล่าวถึง การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางนั้นเหมาะสมกับผู้มาขอรับคำปรึกษาที่มีลักษณะโดยทั่วๆ ไปดังนี้

1. เป็นผู้มีความวิตกกังวล หรือมีความตึงเครียด
2. เป็นผู้ที่สามารถรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตของตนเองได้
3. สามารถมาพบผู้ให้คำปรึกษาได้สม่ำเสมอ
4. สามารถสื่อความรู้สึกขัดแย้งภายในจิตใจได้ด้วยคำพูด และการแสดงออกด้วยภาษา

ท่าทางต่างๆ

5. เป็นผู้ที่มีอิสระในการตัดสินใจเลือกเป้าหมาย และวิถีทางในการดำเนินชีวิตของตนเอง
6. เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงตามภาวะธรรมชาติ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงทางสังคม
7. มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย หรือสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย
8. มีอายุตั้งแต่ 10 -60 ปี

ขั้นตอนในการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

วัชร ทรัพย์มี (2533: 43-44) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง มีดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้รับคำปรึกษามาขอให้ผู้ให้บริการช่วยเหลือในการแก้ปัญหา หรือการตัดสินใจ หรือบุคคลอื่นอาจส่งตัวผู้รับคำปรึกษา
2. ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงกระบวนการให้ความช่วยเหลือ
3. ผู้ให้คำปรึกษาสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับคำปรึกษาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น แสดงความสนใจ การยอมรับ ความจริงใจ รักษาความลับของข้อมูล เพื่อสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น การสร้างสัมพันธภาพจะต้องสร้างตลอดกระบวนการให้การให้คำปรึกษา
4. ผู้รับคำปรึกษาเล่าถึงความคับข้องใจและความขัดแย้งในจิตใจ
5. ผู้รับคำปรึกษาจะเริ่มเล่าเรื่องราวต่างๆ ของตน แต่ยังไม่พูดหรือแสดงออกเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรับฟังเรื่องราวของผู้รับคำปรึกษา และช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความกระจ่างในเรื่องของตนโดยการสะท้อนเนื้อหา

6. ผู้รับคำปรึกษาจะพูดถึงความรู้สึกของตนเอง และพูดถึงเรื่องส่วนตัวมากขึ้นแต่ยังไม่ค่อยกล้าเผชิญความจริง โดยถือว่าเป็นเรื่องน่าอาย เป็นสิ่งเลวร้าย ผิดปกติ ยอมรับไม่ได้หรือเป็นเรื่องสะเทือนใจ ผู้ให้คำปรึกษาจะสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายความรู้สึกให้มากขึ้น

7. ผู้รับคำปรึกษาจะเพิ่มการระบายความรู้สึก ความต้องการที่จะสำรวจตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาจะสะท้อนความรู้สึก ให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจความรู้สึกของตนเอง ยอมรับ ความจริง และพร้อมที่จะแก้ปัญหาของตน

8. ผู้รับคำปรึกษาเพิ่มความเชื่อมั่นว่าจะสามารถแก้ปัญหาหรือตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

9. ผู้รับคำปรึกษาลดความต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นลง

รัฐจวน คัวร์พิทท์ (2545: 261-263) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางว่า โดยทั่วไปแล้วการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนของการสร้างสัมพันธภาพ ขั้นตอนของการดำเนินการให้คำปรึกษาและขั้นตอนของการยุติการให้คำปรึกษา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขั้นตอนของการสร้างสัมพันธภาพ ระยะเริ่มต้นของการให้คำปรึกษาจะมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้และผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาควรสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายและมีความเป็นกันเองระหว่างผู้ให้และผู้รับคำปรึกษาซึ่งจะกระทำผ่านการสื่อสารโดยใช้วัจนภาษา อวัจนภาษาหรือภาษาท่าทางระยะเริ่มต้นของการให้การให้คำปรึกษาเป็นช่องของการสร้างพื้นฐานให้มั่นคง ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องหลีกเลี่ยงการขู่ขู่คุกคามให้มากที่สุด พยายามสร้างพื้นฐานในการให้การให้คำปรึกษาด้วยการเข้าใจความรู้สึก การยอมรับนับถือ และความอบอุ่นใจ

การเข้าใจอย่างถูกต้องในลักษณะของการเอาใจเขามาใส่ใจเรา อาจแสดงออกด้วยการตอบสนองผู้รับคำปรึกษาเพื่อสื่อสารถึงความเข้าใจในตัวเขา ถ้าผู้ให้คำปรึกษาไม่สามารถเข้าใจผู้รับคำปรึกษาอย่างถูกต้องแล้วก็ไม่สามารถช่วยผู้รับคำปรึกษาแก้ปัญหาที่ตรงจุดได้ ผู้ให้คำปรึกษาตามแนวผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ยังต้องเริ่มต้นกระบวนการให้การให้คำปรึกษาด้วยตัวของเขาเองเมื่อผ่านกระบวนการให้การให้คำปรึกษาไปแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาที่มีความศรัทธาและยอมรับนับถือในศักยภาพของผู้รับคำปรึกษาจะต้อง เป็นผู้ตระหนักถึงความเป็นหนึ่งเดียว (uniqueness) และการเป็นผู้มีความสามารถ (capability) ของผู้รับคำปรึกษา สำหรับความอบอุ่นใจของผู้รับคำปรึกษาจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้ให้คำปรึกษาแสดงการดูแลเอาใจใส่ (caring)

2. ขั้นตอนของการดำเนินการให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลางเริ่มต้นจากการกระตุ้นให้ ผู้รับคำปรึกษา ได้สำรวจตนเอง หลังจากผู้ให้คำปรึกษาสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับกับ ผู้รับคำปรึกษา ด้วยการสร้างพื้นฐานที่มั่นคงของการให้คำปรึกษาด้วยการเข้าใจอย่างถูกต้อง การยอมรับนับถือ และความอบอุ่นใจต่อผู้รับคำปรึกษาแล้ว ผู้รับคำปรึกษาจะสามารถสำรวจตนเองได้ลึกซึ้งมากขึ้น ผู้ให้คำปรึกษาสามารถกระตุ้นผู้รับคำปรึกษาให้สำรวจตนเองให้มากขึ้นด้วยการใช้การชี้เฉพาะเจาะจง (concreteness) ความจริงใจ (genuineness) และการเปิดเผยตนเอง (self - disclosure) (พรรณราย ททรัพย์ประภา 2529: 61-64)

3. ขั้นตอนของการยุติการให้คำปรึกษา เกิดขึ้นในช่วงหลังของการให้คำปรึกษา เป็น การยุติการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง เป็นการยุติการให้การให้คำปรึกษาแต่ละราย

วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา

การประยุกต์ใช้การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกตพฤติกรรมและทำความเข้าใจความรู้สึกที่แท้จริงของผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการมาขอรับคำปรึกษาให้ได้เสียก่อน
2. ให้ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายอารมณ์และความรู้สึกอย่างอิสระ ซึ่งจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความผ่อนคลายจากความทุกข์ความคับข้องใจจากการที่ได้พูดระบาย โดยใช้เทคนิคต่างๆ กระตุ้นให้เล่าถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น
3. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจตนเองหรือเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง
4. วางแผนและกำหนดแนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะร่วมมือกันวางแผนเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหา แผนที่ได้จะต้องเป็นสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาสามารถปฏิบัติได้
5. ยุติการให้คำปรึกษา

2) ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (Rational Emotive Behavior Therapy) (นิยมเขียนและเรียกกันโดยย่อว่า REBT) ซึ่งผู้นำคนสำคัญ ได้แก่ อัลเบิร์ต เอลลิส (Albert Ellis) เอลลิส ได้ผสมผสานวิธีการช่วยเหลือตามแนวความคิดของจิตวิทยา กลุ่มมนุษยนิยม กลุ่มปรัชญานิยม และกลุ่มพฤติกรรมนิยมเข้าด้วยกัน (เจียรนัย ทรงชัยกุล; และ โกศล มีคุณ. 2545: 121, 124) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ทรงชนะเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์

1. มนุษย์เกิดมาพร้อมกับมีศักยภาพที่จะเป็นผู้ที่มีเหตุผล แต่บางคนเป็นผู้ที่ไร้เหตุผล ทั้งนี้เนื่องมาจากเขามีประสบการณ์ชีวิตที่ไม่ค่อยมีเหตุผลมาตั้งแต่เมื่อครั้งยังอยู่ในวัยเด็ก ประกอบกับชีวิตในปัจจุบันของเขาก็ยังคงดำเนินไปอย่างผิดเพี้ยน ไม่ค่อยมีเหตุผล เนื่องจากเหตุผลและอารมณ์ของมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกัน บุคคลที่ไร้เหตุผลจึงมักจะมีปัญหาทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมด้วย
2. มนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผลและไร้เหตุผล การที่บุคคลมีอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม มักมีสาเหตุมาจากการมีความคิด ความเชื่อที่ไร้เหตุผล แต่ถ้าบุคคลเรียนรู้วิธีการคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น และลดละการคิดอย่างไร้เหตุผลลงก็จะนำไปสู่การเป็นผู้มีเหตุผล มีอารมณ์ และพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้น และมีโอกาสประสบความสุข ความสำเร็จในชีวิต

3. มนุษย์มีความต้องการสิ่งที่ดีงามสำหรับชีวิต บุคคลที่ไม่ได้รับการตอบสนอง สิ่งที่ต้องการเขาก็มักจะกล่าวโทษและหรือตำหนิตนเอง หรือผู้อื่น แต่มนุษย์ก็สามารถที่จะปรับเปลี่ยนความคิดและค่านิยมที่ไร้เหตุผลของตนได้ ดังนั้น หากบุคคลได้รับความช่วยเหลือให้รู้จักปรับเปลี่ยนวิธีการคิด และการรับรู้ที่ไม่มีเหตุผล ไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล ก็จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมขึ้น

4.ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของมนุษย์มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังที่เอลลิส กล่าวว่า “เมื่อบุคคลแสดงความรู้สึก เขาก็จะคิดและแสดงพฤติกรรมด้วย เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมเขาก็จะคิดและแสดงความรู้สึกด้วย และเมื่อบุคคลคิด เขาก็จะแสดงความรู้สึกและแสดงพฤติกรรมด้วย” (Ellis. 1974: 313)

ลักษณะความคิด ความเชื่อที่ไร้เหตุผลและมีเหตุผล 11 ประการ ตามแนวความคิดของเอลลิส

1. บุคคลต้องได้รับความรักและการยอมรับจากบุคคลที่สำคัญสำหรับเขา และจากบุคคลที่เขาติดต่อสัมพันธ์ด้วย
2. บุคคลที่มีคุณค่าต้องมีความสามารถ ประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน และมีความเพียบพร้อมสมบูรณ์แบบ
3. บุคคลที่เลว คดโกง และชั่วร้าย ควรจะถูกตำหนิและลงโทษ
4. มันเป็นเรื่องที่เลวร้ายหรือเป็นเรื่องหายนะ เมื่อสิ่งต่างๆ ไม่เป็นไปตามที่บุคคลต้องการให้เป็น
5. ความทุกข์เกิดจากเหตุการณ์และ/หรือสถานการณ์ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของบุคคลนั้น
6. บุคคลน่าจะกังวลหรือเป็นห่วงสิ่งที่น่ากลัวหรือมีอันตราย
7. การหลีกเลี่ยงความยากลำบากและความรับผิดชอบ เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่าการเผชิญหน้ากับมัน
8. บุคคลต้องพึ่งพาผู้อื่นและต้องมีผู้ที่เข้มแข็งกว่าตนให้พึ่งพิง
9. เหตุการณ์ในอดีตในชีวิตของบุคคล เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในปัจจุบันของเขา และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
10. บุคคลน่าจะกังวลและเป็นทุกข์กับปัญหาของผู้อื่น
11. ทุกปัญหาจะต้องมีทางแก้ไขได้อย่างสมบูรณ์แบบ

ทฤษฎีบุคลิกภาพ A-B-C

เอลลิส ผู้ก่อตั้งทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (REBT) มีแนวคิดสำคัญว่า อารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของบุคคลมีสาเหตุมาจากความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล ซึ่งบุคคลเฝ้าบอกตนเองอยู่เสมอๆ บุคคลจึงควรได้รับความช่วยเหลือโดยการสอนให้เขารู้จักปรับเปลี่ยนวิธีคิดอย่างมีเหตุผล จัดความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผลออกไป ซึ่งจะมีผลให้บุคคลมีอารมณ์ และพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้น

เอลลิส ได้เสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับบุคลิกภาพของมนุษย์ ซึ่งเรียกกันว่า **ทฤษฎีบุคลิกภาพ A-B-C (A-B-C Theory of Personality)** ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในคำปรึกษาแบบ REBT

ภาพประกอบ 6 รูปแบบ A-B-C (A-B-C Model)

รูปแบบ A-B-C มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

A (Activating Event) หมายถึง เหตุการณ์ที่มากระตุ้นหรือสภาพการณ์ ปรากฏการณ์ ประสบการณ์ ข้อเท็จจริง พฤติกรรม หรือเจตคติของบุคคล ฯลฯ ที่ปรากฏขึ้น ซึ่ง REBT มีแนวคิดที่ไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เกิด C

B (Belief) หมายถึง ความคิดความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวกับ A ซึ่ง REBT มีแนวคิดว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิด C ซึ่ง B แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1) **ความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล (Rational Belief หรือ rB)** มักพบได้จากพฤติกรรม ซึ่งแสดงถึงความปรารถนา ความอยาก และความชอบ เป็นต้น

2) **ความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล (Irrational Belief หรือ iB)** ซึ่งมักพบเสมอจากพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียกร้องอย่างรุนแรง การออกคำสั่ง และการต้องทำ (musts) ซึ่งเอลลิส ได้รวบรวมไว้ว่า การต้องทำ มีอยู่ 3 ประการสำคัญ สรุปได้ดังนี้ (Ellis. 1977)

(1) ฉันต้องทำดีและ/หรือได้รับความรักจากบุคคลที่สำคัญสำหรับฉัน ฉันรู้สึกแย่มากถ้าฉันทำไม่ดี ฉันไม่สามารถทนได้ ดังนั้น ฉันจึงเป็นคนที่ไม่เอาไหนเลย

(2) คุณต้องปฏิบัติต่อฉันอย่างมีเมตตาและยุติธรรม มันจะน่ากลัวมากถ้าคุณไม่ปฏิบัติต่อฉันอย่างมีเมตตาและยุติธรรม ฉันไม่สามารถทนคุณหรือพฤติกรรมของคุณได้ ดังนั้นคุณจึงเป็นคนเลว

(3) โลกต้องเกี่ยวข้องกับฉันในทางที่ดี มีอนาคต และให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ฉันอยากได้ในฉบับพลัน มันจะเลวร้ายทีเดียวถ้าไม่เป็นไปเช่นนั้น ฉันไม่สามารถทนอาศัยอยู่ในโลกที่แย่งอย่างนี้ได้ ดังนั้น โลกจึงเป็นสถานที่ที่น่ารังเกียจอย่างที่สุด

C (Consequence) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นทางอารมณ์และ/หรือพฤติกรรมของบุคคล ซึ่ง REBT มีแนวคิดที่ C เป็นผลที่เกิดจาก B C แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1) ถ้าบุคคลมีความคิด ความเชื่อที่มีเหตุผล (rB) ผลที่เกิดขึ้นคืออารมณ์ที่เหมาะสม (desirable emotion Consequence หรือ deC) และพฤติกรรมที่เหมาะสม (desirable behavior Consequence หรือ dbC)

2) ถ้าบุคคลมีความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล (iB) ผลที่เกิดขึ้นคืออารมณ์ที่ไม่เหมาะสม (un desirable emotion Consequence หรือ ueC) และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม undesirable behavior Consequence หรือ ubC)

ตัวอย่าง

เพียงดาว ไม่ได้รับของขวัญจากคนรักของเธอในวันเกิด (A)

ถ้าเพียงดาวเฝ้าบอกตนเองรำไปว่า “ฉันต้องอยู่ในความทรงจำของคนรักของฉันในวันเกิด” หรือ “มันสุดเศร้าที่ฉันไม่ได้รับของขวัญจากคนรักในวันเกิด” (iB)

ดังนั้น เพียงดาวจึงเกิดความทุกข์โศกอย่างมาก (ueC) และไม่ยอมพูดกับคนรักเลย (ubC)

จากตัวอย่างนี้ แสดงให้เห็นว่า การที่เพียงดาวเกิดความทุกข์โศกอย่างมาก มีสาเหตุหลัก มาจากความคิดความเชื่อของเธอเองว่า คนรักของเธอต้องไม่ลืมวันเกิดของเธอ แต่มีสาเหตุมาจากการที่เธอไม่ได้รับของขวัญจากคนรักในวันเกิด

เป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม

เป้าหมายหลัก คือ การสอนให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถสืบค้น และจัดหรือเอาชนะความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล มาเป็นความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับคำปรึกษามีอารมณ์ความรู้สึก และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้น ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตด้วยความสุข

เป้าหมายเฉพาะ

- 1) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล ก่อให้เกิดปัญหา ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่ไม่เหมาะสม และจะส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้วย ดังนั้น ผู้รับคำปรึกษาควรได้รับความช่วยเหลือให้รู้จักวิธีคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักการควบคุมและเอาชนะอารมณ์ ความรู้สึกที่ไม่เหมาะสม
- 2) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความยืดหยุ่นทางความคิด เปิดใจกว้าง ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับในความคิดเห็น และสิ่งต่างๆ ที่หลากหลาย โดยไม่ด้นทุรังยอมรับเฉพาะความคิดเห็นของตน หรือยึดถือความคิด ความเชื่อของตนเป็นใหญ่ เห็นอกของผู้อื่นอยู่เสมอ
- 3) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีวิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์
- 4) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา รู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์และสิ่งต่างๆ อย่างใคร่ครวญ รอบคอบ มีเหตุผล และด้วยสติปัญญา สามารถยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ และสามารถเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม
- 5) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความเข้าใจในตนเอง และยอมรับตนเองได้ตามความเป็นจริง มีความพึงพอใจที่มีชีวิตอยู่ และรู้จักแสวงหาความสุขให้กับชีวิต โดยที่ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น
- 6) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง สามารถกำหนดทิศทางและดำเนินชีวิตของตนเองได้ รักการพึ่งพาตนเอง สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ได้เป็นส่วนใหญ่ และเมื่อเขาอยากได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้อื่น เขาก็จะไม่เรียกร้องการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้อื่นโดยสิ้นเชิง
- 7) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสนใจและยอมรับในคุณค่าของตนเองและของบุคคลอื่น ซึ่งจะช่วยให้มีการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้ด้วยมีความสุข
- 8) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความอดทน อดกลั้นต่อความผิดพลาดของผู้อื่นได้
- 9) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา กล้าเสี่ยงที่จะคิด จะทำสิ่งต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ โดยไม่กังวลมากจนเกินเหตุถึงความผิดพลาดล้มเหลวซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้
- 10) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความมุ่งมั่น ตั้งใจจริงที่จะทำในสิ่งที่เขาสนใจ และให้ความสำคัญจนบรรลุผลสำเร็จ
- 11) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม

1. ขั้นเริ่มต้นการให้ความช่วยเหลือ
2. ขั้นดำเนินการให้ความช่วยเหลือ
3. ขั้นยุติการให้ความช่วยเหลือ

1. ขั้นเริ่มต้นการให้ความช่วยเหลือ

1.1 **สร้างสัมพันธภาพ** ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง ปลอดภัย สามารถระบายความคิดความเชื่อของตนได้อย่างอิสระ ได้รับการยอมรับในความเป็นเอกลักษณ์ ได้รับความเห็นอกเห็นใจอย่างจริงใจ และให้เกียรติกัน

1.2 **ผู้ให้และผู้รับคำปรึกษากำหนดเป้าหมาย และความรับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือ**

1) ผู้ให้คำปรึกษาจะอธิบายหลักการ และแนวทางการให้ความช่วยเหลือในประเด็นที่สำคัญให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจ

2) ผู้ให้คำปรึกษาช่วยผู้รับคำปรึกษา รวบรวมปัญหา หรือความยุ่งยากใจต่างๆ ที่เขาประสบอยู่ โดยอาจใช้คำถามปลายเปิด การสะท้อนเนื้อหา การทำความเข้าใจ และการรับฟังอย่างตั้งใจ เป็นต้น

3) ผู้รับคำปรึกษาระบุเป้าหมายของการมาขอรับคำปรึกษาได้

4) ผู้ให้และผู้รับคำปรึกษาดกลงให้ความร่วมมือกัน ในการปรับเปลี่ยนอารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้รับคำปรึกษา

5) ผู้ให้และผู้รับคำปรึกษากำหนดข้อตกลงร่วมกันว่ามีเป้าหมายเฉพาะอะไรบ้าง ที่ต้องการบรรลุ

2. ขั้นดำเนินการให้ความช่วยเหลือ

การให้คำปรึกษาแบบ REBT มุ่งเน้นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาจัดหรือเอาชนะความคิด ความเชื่อที่ไร้เหตุผล และเรียนรู้วิธีคิดอย่างมีเหตุผล การดำเนินการให้ความช่วยเหลือประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงความคิด ความเชื่อที่ไร้เหตุผลของเขา ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจเหตุและผลของการมีความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล และความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่มากระตุ้น (A) ความคิดความเชื่อ (B) และผลที่เกิดขึ้น (C) รวมทั้งช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้ที่จะจำแนกแยกแยะระหว่างความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล และไร้เหตุผล

ขั้นที่สอง ผู้ให้คำปรึกษากระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษารับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ปัญหาทางอารมณ์ และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตน ซึ่งมีสาเหตุมาจากความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล

ขั้นที่สาม ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาโต้แย้งเพื่อจัดหรือเอาชนะความคิด ความเชื่อที่ไร้เหตุผล และปรับเปลี่ยนมามีความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล โดยใช้วิธีการให้ความช่วยเหลือแบบนำทาง และนำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้อธิบาย ชี้แจง และสอน เป็นต้น เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเรียนรู้ที่จะคิดและเชื่ออย่างมีเหตุผล

ขั้นที่สี่ ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาคงความเป็นบุคคลที่มีความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล ทั้งในปัจจุบัน และต่อเนืองไปในอนาคต รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาพัฒนาปรัชญาในการดำรงชีวิตของตนตามความเป็นจริง และอย่างมีเหตุผล

3. ขันยุดการให้ความช่วยเหลือ

ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นกับตัวเขา เช่น เป็นบุคคลที่มีความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล มีอารมณ์ ความรู้สึก และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้น เป็นต้น

3) ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Therapy) ผู้นำคนสำคัญคือ อาร์โนลด์ ลาซารัส (Arnold Lazarus) ซึ่งเขาได้ร่วมงานกับภาควิชาจิตวิทยาคลินิก โดยเป็นศาสตราจารย์กิตติมศักดิ์ที่เกออร์ และเป็นผู้อำนวยการของศูนย์บริการทางจิตวิทยาพร้อมสมัยในเมืองพรินซ์ตัน มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา

แนวคิดหลัก

ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมองธรรมชาติของมนุษย์ว่ามี 4 ประการ

1. มนุษย์ไม่ได้เกิดมาดีหรือเลวแต่กำเนิด แต่จะเริ่มต้นชีวิตในลักษณะว่างเปล่า
2. มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถตอบสนองสิ่งเร้าต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม แบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์จะเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม
3. พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ และจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ทำให้เกิดขึ้นได้ โดยการจัดสิ่งแวดล้อมภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ส่วนการเรียนรู้เดิมสามารถทำให้หมดไปได้ และทำนองเดียวกันก็สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ได้
4. มนุษย์สามารถควบคุมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ แม้ว่าจะ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมก็ตาม

เทคนิคที่ใช้ในทฤษฎี

เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ประกอบด้วย

- (1) เทคนิคที่ใช้ทั่วไป เช่น การใส่ใจ การฟัง การเจียบ การทวนซ้ำ การสนับสนุน การใช้คำถาม การทำให้กระจ่าง
- (2) เทคนิคเฉพาะของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม เช่น การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ การลดความรู้สึกอย่างเป็นระบบ การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม เทคนิคการเสริมแรง (เช่น การเสริมแรงทางสังคมด้วยเบี้ยอรรถกร การให้ข้อมูลย้อนกลับ การชี้แนะ การปรับแต่งพฤติกรรม การทำสัญญาเงื่อนไข การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม การควบคุมตนเอง) เทคนิคการลงโทษ (เช่น การตำหนิ การใช้เวลานอก การปรับสินไหม การหยุดยั้ง) การเสนอตัวแบบ

เทคนิคที่นำมาให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

1. การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

1.1 วัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ผู้รับคำปรึกษากล้าแสดงออกทั้งทางอารมณ์และความรู้สึกต่างๆต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม โดยไม่เกิดความวิตกกังวล โดยให้ความสำคัญกับความวิตกกังวลที่ได้แสดงออกหรือไม่ได้แสดงออกเป็นสำคัญ บางคนไม่กล้าแสดงออกเพราะกลัวถูกต่อว่า บางคนแสดงออกไปแล้วก็กลัวเขาจะต่อว่าจึงเกิดความวิตกกังวล ดังนั้น การฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้แสดงออกต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งอย่างเหมาะสมทั้งทางภาษาท่าทางและภาษาถ้อยคำ

1.2 วิธีการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม เริ่มจากให้ตัวแบบ แสดงบทบาทสมมติ การเสริมแรง เช่น การฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมเมื่อเผชิญกับความโกรธกับนักศึกษาพยาบาล ของจากรูวรรณ ศุภศรี (2542: 8) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- 1) การใช้ตัวแบบ ด้วยการให้นักศึกษาสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบเกี่ยวกับการเผชิญความโกรธ เพื่อให้นักศึกษาเห็นตัวอย่าง แล้วให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวแบบและฝึกปฏิบัติตาม
- 2) การแสดงบทบาทสมมติ ด้วยการให้นักศึกษาได้แสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ โดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน
- 3) การให้คำแนะนำ เป็นการอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่นักศึกษากำลังแสดงหรือให้ข้อเสนอแนะ หรือให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อบอกผลการแสดงของนักศึกษาว่าสิ่งใดเหมาะสม สิ่งใดควรปรับแก้
- 4) การฝึกซ้อมพฤติกรรม ด้วยการให้นักศึกษาได้ฝึกซ้อมพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธทั้งด้านภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางก่อนที่ต้องไปเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นจริง
- 5) การเสริมแรงทางบวก ได้แก่ ให้คำชมเชยหรือให้กำลังใจเมื่อนักศึกษาทำถูกต้อง เพื่อเป็นกำลังใจให้นักศึกษามีแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เหมาะสม

6) การให้การบ้าน ด้วยการให้นักศึกษาไปฝึกเพิ่มเติมด้วยตนเอง

2. การเสริมแรงทางสังคม

2.1 วัตถุประสงค์ การเสริมแรงทางสังคม ได้แก่ การแสดงออก 2 ลักษณะต่อไปนี้

- (1) การเสริมแรงที่แสดงออกด้วยคำพูด เช่น คำชม คำยกย่อง
- (2) การเสริมแรงด้วยท่าทาง เช่น การแตะตัว การกอดด้วยความชื่นชม การมองตาด้วยความชื่นชม พกยักหน้ายอมรับ เป็นต้น การเสริมแรงทางสังคมจะทำให้ผู้รับคำปรึกษา สร้าง เพิ่ม หรือคงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ไว้

2.2 วิธีการให้การเสริมแรงทางสังคม

การเสริมแรงทางสังคม (คำชม) ที่มีประสิทธิภาพควรทำดังต่อไปนี้

- 1) ต้องชมต่อหน้า
- 2) ต้องชมทันที
- 3) บอกพฤติกรรมที่ชม แล้วตามด้วยคำชม เช่น “เธอมาโรงเรียนทันเวลา เยี่ยมมาก”
- 4) บอกผลของพฤติกรรมนั้นจะมีผลดีต่อผู้รับคำปรึกษาอย่างไร เช่น “การมาโรงเรียนทันเวลา จะทำให้เธอเข้าเรียนทันเวลา และเรียนรู้เรื่อง”
- 5) เมื่อชมแล้ว ให้หยุดชั่วขณะหนึ่ง แล้วแสดงสีหน้าแสดงความรู้สึกที่รู้สึกชื่นชมจริงด้วยสายตาและสีหน้า
- 6) บอกให้ทำพฤติกรรมนั้นๆต่อไป และทำเพิ่มมากขึ้น
- 7) สุดท้าย หากแตะตัว จับมือ หรือสัมผัสเบาๆ ให้เขามีความรู้สึกว่าเราให้กำลังใจเขา

วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา

ขั้นตอนการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมมี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นการให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

ในแต่ละขั้นมีวิธีการดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา เริ่มจากการแจ้งวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ใจกว้างใจ เป็นกันเอง และพร้อมให้ความร่วมมือในการรับคำปรึกษา ซึ่งมีวิธีการดังนี้

- 1.1 ผู้ให้ และผู้รับคำปรึกษาแนะนำตนเอง
- 1.2 ผู้ให้คำปรึกษาอธิบายวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้รับคำปรึกษา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ ที่ใช้ในการให้คำปรึกษา
- 1.3 ผู้ให้คำปรึกษาเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาซักถามข้อสงสัย

ในรายละเอียดต่างๆ ในข้อ 2

- 1.4 ผู้ให้คำปรึกษานัดหมายวันเวลา และสถานที่ในการรับคำปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นการให้คำปรึกษา เป็นการนำเทคนิคต่างๆ ของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมมาใช้ ทำให้ผู้รับคำปรึกษา เกิดการเรียนรู้ตามเทคนิคที่ได้จากทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งในขั้นนี้จะประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย ดังต่อไปนี้

2.1 กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย โดยการให้ผู้รับคำปรึกษาร่วมกับผู้ให้คำปรึกษา กำหนดว่าต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอะไร

2.2 รวบรวมข้อมูลพื้นฐานพฤติกรรมเป้าหมาย ผู้รับคำปรึกษารวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นก่อนให้คำปรึกษา

2.3 ออกแบบ นำเทคนิคมาให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาวิเคราะห์ เลือกเทคนิคในการให้คำปรึกษาที่ประยุกต์มาจากทฤษฎีการเรียนรู้

2.4 การให้คำปรึกษาและประเมินผลการให้คำปรึกษา ว่าทำให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนพฤติกรรมตามเป้าหมายหรือไม่ หากไม่บรรลุเป้าหมายให้วิเคราะห์และเลือกเทคนิคใหม่ หากบรรลุวัตถุประสงค์ให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 5

2.5 ยุติการให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

เป็นการสรุปสาระ และประเมินผลการให้คำปรึกษา ซึ่งหากเป็นการให้คำปรึกษา ครั้งสุดท้ายจะจบด้วยการยุติการให้คำปรึกษา ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาสนทนากับผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ได้กำหนดร่วมกันว่าจะปรับเปลี่ยนหรือทำให้เกิดขึ้น

3.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปผลของการแก้ไขพฤติกรรมดัชเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการให้คำปรึกษา

3.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาสรุปสาระที่ได้จากการให้คำปรึกษา พร้อมทั้งให้การเสริมแรงและกล่าวปิดการให้คำปรึกษา

1.4 ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น

ในทศวรรษที่ผ่านมา ช่วงความเป็นวัยรุ่น (adolescent) คือประมาณอายุตั้งแต่ 12-18 ปี แต่ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าช่วงความเป็นวัยรุ่นได้ขยายออกไป โดยประมาณอย่างหลวมๆ ตั้งแต่ 12-25 ปี โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากเด็กทุกวันนี้ต้องอยู่ในสถานบันการศึกษานานขึ้น การเป็นผู้ใหญ่ที่พึ่งตัวเองได้ ทางเศรษฐกิจต้องยืดระยะเวลาออกไป อีกทั้งรูปแบบชีวิตสมัยใหม่ทำให้เด็กมีวุฒิภาวะทางจิตใจ (maturity) ช้ากว่ายุคสมัยที่ผ่านมา ในช่วงยาวของความเป็นวัยรุ่นนั้น อาจแบ่งช่วงวัยรุ่นเป็น 3 ระยะ โดยใช้เกณฑ์ความเป็นเด็ก-ผู้ใหญ่ตัดสิน คือ ช่วงอายุประมาณ 12-15 ปี เป็นช่วงวัยแรกรุ่น ยังมีพฤติกรรมค่อนข้างเด็กอยู่มาก ช่วงอายุ 16-17 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนกลาง มีพฤติกรรมก้าวร้าวระหว่างความเป็นเด็กผู้ใหญ่ ช่วงอายุ 18-25 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนปลาย กระบวนพฤติกรรมค่อนข้างเป็นผู้ใหญ่ ช่วงระยะวัยรุ่นโดยทั่วไปเป็นช่วงระยะเวลาคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่ นับเป็นเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ถ้าเด็กวัยรุ่นผู้ใดได้ดำเนินชีวิตในช่วงเวลานี้ผ่านพ้นไปอย่างราบรื่น มีปัญหาไม่ซับซ้อนมากนัก เด็กวัยรุ่นผู้นั้นย่อมเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ด้วยดี และมักจัดการกับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้อย่างราบรื่น แต่ถ้าเป็นไปในทางตรงกันข้าม วัยนี้จะเป็นวัยที่ประสบความยุ่งยากมาก (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549: 329)

และเมื่อกล่าวถึงธรรมชาติของวัยรุ่น เราหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงของวัยรุ่น นั่นก็คือการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ และการเปลี่ยนแปลงนี้จะ เป็นทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2544: 58) ดังนี้ (ADOLESCENT CORNER. 2010: ออนไลน์)

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่เห็นได้ชัด ในวัยรุ่นตอนต้นมีดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั่วไป การที่ฮอร์โมนเกี่ยวกับการเจริญเติบโต เพิ่มขึ้นมาก ทำให้เตี้ยโตสูงใหญ่ได้รวดเร็วใหญ่ได้รวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงของร่างกายมีผลต่อ การสร้างบุคลิกภาพในวัยนี้ เนื่องจากการโตเร็วหรือโตช้าเกินไปทำให้แตกต่างจากเพื่อนส่วนใหญ่ ซึ่งมีกระทบต่อภาพพจน์ความรู้สึกและความนึกคิดของวัยรุ่น

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางเพศ วัยรุ่นอาจกังวลหมกมุ่นกับรูปร่าง มักใช้เวลาอยู่ หน้ากระจกนานๆ เพื่อสำรวจ รูปร่าง ส่วนเว้าส่วนโค้งของร่างกาย

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ของวัยรุ่น ส่วนใหญ่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย กล่าวคือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย วัยรุ่นบางคนรู้สึกวิตกกังวล กลัวว่ามีความผิดปกติในร่างกายหรือรู้สึกหงุดหงิด หมกมุ่น ไม่พอใจกับ รูปร่างของตน อารมณ์ความรู้สึกหรือความวิตกกังวลของวัยรุ่นเกี่ยวกับร่างกายและเพศ มีหลายๆ ด้านดังนี้

2.1 วิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายว่าเกิดอะไรขึ้นตามร่างกาย ผิดปกติหรือไม่ วัยรุ่นคนอื่นๆ เป็นเหมือนเราไหม

2.2 วิตกกังวลกับอารมณ์เพศที่สูงขึ้น และรู้สึกไม่แน่ใจในความเป็นชายหรือ หญิงของตนที่อาจทำให้ภาพพจน์หรือความนับถือตนเองสั่นคลอน

2.3 กังวลกับพฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ความอยาก رؤ้อยากเห็นหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศต่างๆ

2.4 กลัวการเป็นผู้ใหญ่ กลัวความรับผิดชอบ บางครั้งอยากเป็นเด็ก บางครั้ง อยากเป็นผู้ใหญ่ ทำให้มีอาการผื่นผวน หงุดหงิดง่าย

3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัยรุ่นต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ต้องการทำให้ เหมือนเพื่อน ลอกเลียนลักษณะไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ทรงผม ภาษา หรือท่าทาง เพื่อให้เป็นที่ ยอมรับของเพื่อนๆ ดังนั้นลักษณะของเพื่อนที่วัยรุ่นเลือกคบ บอกถึงภาพพจน์ของวัยรุ่น เพราะ วัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อนที่คล้ายๆ กัน การคบเพื่อนจะทำให้วัยรุ่น เริ่มเรียนรู้ที่จะคำนึงถึงความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่น รู้จักใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่นซึ่งแสดงถึงการบรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์

4. การพัฒนาทางสติปัญญา มีความนึกคิดที่เป็นเหตุเป็นผล สามารถจินตนาการและเข้าใจ ความคิดรวบยอดที่ลึกซึ้งได้ กระตุ้นให้เขามีความคิดสร้างสรรค์ เริ่มเขียนโคลงกลอน บทความ นิยาย ฯลฯ ทุ่มเทให้เกิดความสนใจอย่างจริงจังในสิ่งที่เขาชอบ เช่น ดนตรี กีฬา วิทยาศาสตร์ ฯลฯ อย่างไรก็ตามพลังความคิดอาจชักนำให้วัยรุ่นคิดหรือมองทุกๆ สิ่งรอบตัวเขาในแง่ลบคิดเล็กคิดน้อย คิดเห็นแต่ความต่ำต้อยปมด้อยของตนเอง ความใฝ่รู้ใฝ่ลองที่มีในตัวเขาอาจชักนำให้เขาลองเสี่ยงใน สิ่งต่างๆ ได้ง่ายหากจิตใจไม่หนักแน่นพอ

5. ความอยากลองอยากรู้ อยากเห็น อยากมีประสบการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ ทำให้วัยรุ่นเกิดความพอใจ ความภาคภูมิใจและมั่นใจในตนเอง รวมทั้งเป็นการระบายพลังทางร่างกายที่มีมากขึ้นออกมา การสนับสนุนให้วัยรุ่นมีกิจกรรมในทางสร้างสรรค์อยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นการเล่น การแข่งขัน ที่ต้องใช้กำลังกาย กำลังความคิดก็จะช่วยชดเชยความอยากลองอยากลองในทางที่ผิดได้

6. วัยรุ่นจะมีจินตนาการทางเพศสนใจเพศตรงข้ามและอยากให้เพศตรงข้ามสนใจ วัยรุ่นต้องการรู้ด้วยตนเอง ต้องการมีกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อเรียนรู้การวางตัวให้เหมาะสมกับเพศของตนเอง การเตรียมวัยรุ่นให้เข้าใจบทบาทในเพศของตนเอง โดยเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้เข้าถึงคมกับเพื่อนต่างเพศในสายตาของพ่อแม่ ดีกว่าปิดกั้นการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเคร่งครัด ซึ่งทำให้วัยรุ่นหนีไปสังสรรค์ในที่ลับตาผู้ใหญ่แล้วเกิดความพลาดพลั้งโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ธรรมชาติของวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงแบ่งได้ 2 ด้านคือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางกาย ร่างกายส่วนต่าง ๆ จะมีการเจริญเติบโตในเกือบทุก ๆ ระบบ ทั้งหญิงและชาย เช่น ความสูงและน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นเร็ว แขนขายาวขึ้น สอโรมันมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อกระตุ้นการเติบโตของอวัยวะระบบสืบพันธุ์ ทั้งภายในและภายนอก มีการเจริญของร่างกายในส่วนที่เป็นลักษณะประจำเพศ เช่น เด็กชายมีเสียงห้าวขึ้น มีหนวดขึ้น ในเด็กหญิงมีการเจริญเติบโตของเต้านมเกิดขึ้น และจะมีประจำเดือนเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ช่วยทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงด้วย การเปลี่ยนแปลงมาก ๆ แบบนี้ อาจเป็นสาเหตุของความกังวลหรือความลำบากใจในการปรับตัวของวัยรุ่นได้หลาย ๆ เรื่อง เช่น การมีสิ่วที่ใบหน้า การมีกลิ่นตัว

2. การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ (1) วัยรุ่นจะสนใจตัวเองมาก รักสวยรักงาม การแต่งกายก็ต้องพิถีพิถันหรือให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูง หรือสะดุดตา โดยเฉพาะให้เพศตรงข้ามสนใจ จะสนใจแฟชั่นมาก ใช้เวลาแต่งตัวค่อนข้างนาน (2) จะให้ความสำคัญต่อผู้ใหญ่น้อยลง มักมีความคิดว่าผู้ใหญ่มีความคิดที่ล้าหลังไม่ทันสมัย และเห็นว่าความคิดของตนถูกต้องกว่า ถ้าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจถึงธรรมชาตินี้ของวัยรุ่นก็อาจโกรธ (3) ความอยากเป็นตัวของตัวเอง และอยากมีอิสระ วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการเป็นตัวของตัวเองมาก และมีความต้องการรับผิดชอบตัวเอง ผู้ใหญ่ควรค่อย ๆ ปล่อยให้วัยรุ่นมีอิสระมากขึ้นอย่างเหมาะสม ไม่บังคับหรือมีกฎระเบียบมากเกินไป ควรให้วัยรุ่นสามารถหัดตัดสินใจในขอบเขตที่เหมาะสม (4) ต้องการความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองอย่างมาก บางครั้งจะแยกตัวไปจากบิดามารดาเพื่อไปสู่ความเป็นตัวของตัวเอง (5) การค้นหาตัวเอง เนื่องจากต้องเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า วัยรุ่นจะมองว่าตัวเองต้องการเป็นคนอย่างไรในอนาคต จะมีอาชีพอะไร บทบาทของตัวเองต้องการเป็นคนอย่างไรในอนาคต (6) การคบเพื่อน ในวัยรุ่นเพื่อนมีอิทธิพลมาก เพราะวัยรุ่นต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน จึงมักเอาอย่างและทำตามค่านิยมของเพื่อน เวลามีปัญหาอะไรวัยรุ่นมักจะปรึกษากันเองค่อนข้างมาก ถ้าคบเพื่อนดีมีกิจกรรมที่เหมาะสมก็จะเป็นผลดีต่อตัววัยรุ่นและสังคม ถ้าคบเพื่อนที่เกเรมีความประพฤติไม่เหมาะสมก็อาจพาไปให้เสียได้ (นงพงา ลิ้มสุวรรณ. 2546: ออนไลน์) วัยรุ่นมีความต้องการพื้นฐานทางจิตใจ ดังนี้

1. ความรักความห่วงใยเด็กจะแสดงท่าทีเป็นอิสระ อยากรู้อยากเห็นของตัวเองมากมายเพียงใดก็ตาม เด็กก็ยังอยากเป็นที่รักและอยากได้รับความห่วงใยจากพ่อแม่เหมือนเดิม แต่ในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมไปไม่ใช่การแสดงออกของพ่อแม่ที่ทำกับเขาราวกับเด็กเล็กๆ

2. ความเป็นอิสระ ไม่ใช่ว่าวัยรุ่นจะต้องการอิสรภาพอันไร้ขอบเขต แต่จริงๆ พวกเขาต้องการเพียงแต่อยากทำอะไรได้ด้วยตัวเองอยากทำในสิ่งที่ตัวเองคิดขี้ อยากมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยากที่จะทำตัวห่างจากพ่อแม่ ห่างจากคำสั่ง ไม่ชอบให้ใครมาโอ้อวดหรือแนะนำอย่างเด็ก ๆ ขณะเดียวกันก็เริ่มวิพากษ์วิจารณ์แสดงความไม่เห็นด้วยต่อพฤติกรรมหรือความคิด ของพ่อแม่ อันเป็นทางที่นำไปสู่ความขัดแย้งกันได้บ่อยๆ

3. ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง วัยรุ่นอยากจะทำอะไรด้วยตัวเอง จะรู้สึกภาคภูมิใจ และสิ่งนี้จะไปเสริมทำให้พวกเขามั่นใจในตัวเอง ด้วยความต้องการอยากเป็นอิสระ อยากรู้อยากเห็นของตัวเองเพิ่มมากขึ้นตามธรรมชาติร่วมกับความที่มีประสบการณ์ในการเป็นตัวของตัวเอง

4. ความอยากรู้อยากเห็นอยากลอง เด็กเรียนรู้มาจากการมองเห็น เลียนแบบ ลองลงมือกระทำด้วยอาศัยวิธีการลองผิดลองถูก เด็กคอยสังเกตดูจากปฏิกิริยาของคนรอบข้าง เพื่อตัดสินใจว่าสิ่งที่ลองทำนั้นดีเลวเป็นอย่างไร เมื่อเด็กได้รับคำชื่นชม มีคนให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กทำ พฤติกรรมนั้นก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ถ้าไม่ได้รับความสนใจพฤติกรรมนั้นจะลดลง เด็กวัยที่โตขึ้น มีความสามารถเพิ่มขึ้น ร่างกายเจริญเติบโตขึ้น สิ่งรอบตัวต่าง ๆ ที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถก็จะเริ่มเข้ามาเพื่อทดลอง ทดสอบดูว่ามันจะเป็นเช่นไร จะทำให้เด็กก้าวเข้าสู่วัยรุ่นด้วยความภาคภูมิใจที่ตนเองเคยมีประสบการณ์ต่างๆ มาบ้าง

5. เพื่อน การคบเพื่อนเป็นเรื่องจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากสำหรับชีวิตวัยรุ่น เพราะการมีเพื่อนจะช่วยทำให้วัยรุ่นมีความรู้สึกว่าคุณเองมีพรรคพวกที่จะเข้ากลุ่มด้วย มีความรู้สึกเป็นที่ยอมรับและมีความเป็นส่วนร่วมของกลุ่ม ทำให้มาเสริมความเข้มแข็งมั่นใจ และมีอำนาจมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยทำให้เด็กลดการเห็นแก่ตัวลง นึกถึงตัวเองน้อยลง หัดรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น หัดคล้อยตามผู้อื่น ที่สำคัญ คือ ได้มีโอกาสปรับปรุงนิสัยและบุคลิกของตัวเองให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ

6. ความถูกต้อง ความยุติธรรม โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลาง จะมีแนวคิดลึกซึ้งกว้างไกลขึ้น มีการศึกษา เรียนรู้เองจากบุคคลที่เด็กนับถือ เรียนรู้มาจากการอ่าน การได้เห็น การรับฟังจากสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยมักจะถือว่า ความยุติธรรมเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับความถูกต้องยุติธรรม ตามทัศนะของตนเป็นอย่างยิ่ง อยากจะทำอะไรหลายๆ อย่าง เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทั้งในแง่บุคคลและสังคมส่วนรวม การที่เด็กวัยรุ่นเรียกร้องความถูกต้อง ความยุติธรรมเป็นสิ่งที่ไม่ผิด แต่สิ่งที่ควรคือ ขอบเขตและเทคนิค แนววิธีการที่จะดำเนินการเรียกร้องให้ตั้งอยู่ในการยอมรับได้ของคนในสังคม

7. ความต้องการความงดงามทางร่างกายไม่ว่าวัยรุ่นหญิงหรือชายก็จะมีความรู้สึกต้องการให้คนรอบข้างชื่นชมเกี่ยวกับรูปลักษณ์ภายนอกของตน สมเพศสมวัย เพราะว่าเด็กจะสำนึกถึงความสวยงามทางกายเป็นแรงจูงใจ ทำให้คนยอมรับ ทำให้เพื่อนยอมรับเข้าไปในกลุ่มได้ง่าย เป็นวิธีทางหนึ่งที่จะเข้าสู่สังคมและเป็นที่ยอมรับของเพศตรงข้าม ช่วงนี้จะเห็นว่าวัยรุ่นจะสนใจ สนใจ พิถีพิถันในการเลือกเสื้อผ้า การหวีผม เอาใจใส่ต่อการออกกำลังกาย สนใจคุณค่าทางอาหาร สุขภาพอนามัย การวางตัวให้สมบททางเพศ การวางตัวในสังคม ความสนใจในแต่ละเรื่องอาจอยู่ได้ไม่นาน

8. ความตื่นเต้น ทำท่าย ความต้องการหาประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เกลียดความจำเจ ซ้ำซาก เป็นสิ่งที่คนทุกคนมีอยู่แล้วตามธรรมชาติมากขึ้นไปตามแต่ละบุคคล วัยรุ่นหลายคนมีทางออกที่ดีและเหมาะสม เช่น ชอบค้นคว้าตำราอ่าน ยิ่งอ่านยิ่งรู้สึกว่ายังมีอะไรอีกมากมายที่ยังไม่รู้ บางคนชอบผจญภัยนำตัวเองไปอยู่ในกลุ่มทำกิจกรรม ออกไปค่ายทั้งลำบาก ทั้งได้ผจญภัยไปกับปัญหาเฉพาะหน้าที่ได้พบเห็น ในแนวการเลี้ยงดูเด็ก ถ้าฝึกให้เด็กได้มีโอกาสทำงานที่ทำท่าย ความสามารถที่ละน้อยอยู่ตลอดเวลา จะส่งผลทำให้เด็กพัฒนาความเชี่ยวชาญขึ้นมาได้ แก้ปัญหาได้ ความตื่นเต้นและความรู้สึกที่ถูกทำท่าย เป็นความสนุกอย่างหนึ่งของชีวิต ไม่มีเลยก็ทำให้ชีวิตจืดชืด เฝยบเหงา มีมากเกินไปก็หยุดยั้งตัวเองไม่ได้ เพราะติดอยู่กับรสชาดเสียแล้ว

9. ความต้องการการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของบ้าน เป็นความต้องการพื้นฐานของทุกคน อยู่แล้ว การที่เด็กเติบโตขึ้นมาด้วยความรู้สึกที่ตัวเองเป็นลูกของพ่อแม่ ส่วนสำคัญของความรัก ความเอาใจใส่จากบุคคลภายในครอบครัว นั่นคือความรู้สึกพื้นฐานที่จะต้องได้รับอย่างแรกของการมีชีวิตอยู่ รู้ว่าใครเป็นผู้ที่ให้ความรักความเมตตา รู้ว่าใครเป็นคนที่มีความสำคัญภายในบ้าน การที่เด็กได้รับการยอมรับว่าเป็นลูกเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ในครอบครัวที่ทุกคนชื่นชม ยอมรับด้วยความจริงใจ อาจจะมีส่วนดีและส่วนไม่ดีภายในตัวแต่จะทำให้เด็กเกิดความสนุก ความไม่สมหวัง คละเคล้ากัน ไม่ว่าจะเติบโตและเดินทางจากไปนานเพียงใด ความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของบ้านจะเป็นตัวดึงรั้งเด็กกลับมาเสมอ (วรุณา กลกิจโกวิท. 2550: ออนไลน์)

จากสาระเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นดังกล่าวข้างสรุปได้ว่า วัยรุ่นจะมีธรรมชาติดังนี้ การปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย คือวัยรุ่นจะหมกมุ่นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตนเอง และมีความกังวลใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตนเองที่ด้อยกว่าเพื่อน การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ คือวัยรุ่นจะมีการแสดงออกทางอารมณ์ และการควบคุมอารมณ์ ความต้องการความเป็นอิสระ คือวัยรุ่นมี ความต้องการเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ และความต้องการแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ ความต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ คือวัยรุ่นจะมีความต้องการทดลองทำในสิ่งที่แปลกใหม่ และความต้องการพบเห็นในสิ่งแปลกใหม่ และวัยรุ่นมีพัฒนาการทางสติปัญญา คือวัยรุ่นจะมีความคิดเป็นนามธรรม และมีเหตุผล

1.5 จรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

กล่าวว่า เนื่องจากผู้ให้คำปรึกษาต้องทำงานเกี่ยวกับบุคคลโดยตรง ต้องสัมผัสความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของผู้มารับ คำปรึกษา เป็นที่ไว้วางใจ ได้รับความลับ และโลกส่วนตัวของผู้รับ คำปรึกษาลักษณะของงาน และความสัมพันธ์ทางวิชาชีพดังกล่าว บางครั้งทำให้ผู้ให้คำปรึกษาตก อยู่ในสถานะที่ตัดสินใจลำบากมาก ๆ หรือบางครั้งทำให้ผู้ให้คำปรึกษาตกอยู่ในสภาพที่ไม่ช่วยให้ สามารถให้คำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการปฏิบัติงานในวิชาชีพการให้คำปรึกษา จำเป็นต้องมีจรรยาบรรณเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งสมาคมการให้คำปรึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Counseling Association) ได้กำหนดไว้ 8 หมวดใหญ่ ๆ ด้วยกัน โดยสรุปได้ดังนี้

1. หมวดทั่วไป (General)
2. หมวดความสัมพันธ์ในการให้คำปรึกษา (Counseling Relationship)
3. หมวดการวัดผลประเมินผล (Research and Publication)
4. หมวดการวิจัยและการพิมพ์เผยแพร่ (Research and Publication)
5. หมวดการให้คำปรึกษา (Counseling)
6. หมวดการตั้งสำนักงานการให้คำปรึกษา (Private Practice)
7. หมวดการบริหารงานบุคคล (Personal Administration)
8. หมวดมาตรฐานการเตรียมผู้ให้คำปรึกษา (Preparation Standard)

การทำงานด้านสุขภาพจิต ผู้ให้คำปรึกษามักจะเผชิญกับการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับ จรรยาบรรณอยู่บ่อย ๆ คือตลอมและบราวน์ (เมรินินท์ ทัศนชน. 2539: 9 – 11; อ้างอิงจาก Kottler; & Brown. 1992) ได้สรุปแนวปฏิบัติที่องค์กรวิชาชีพและกฎหมายกำหนดไว้ดังนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษา ต้องไม่พยายามที่จะให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาโดยที่ไม่มีความรู้ ทักษะ การฝึกฝน และการนิเทศที่เพียงพอ กล่าวคือ ต้องไม่ให้คำปรึกษาในด้านที่นอกเหนือจาก ความสามารถและคุณสมบัติที่ตนเองมีอยู่ ในกรณีที่พบกับปัญหานี้ให้ส่งต่อไปกับผู้เชี่ยวชาญที่ เหมาะสม
2. ผู้ให้คำปรึกษาต้องเป็นอิสระจากอคติและความลำเอียงทั้งหมดที่อาจส่งผลกระทบต่อ ความเป็นกลางและสัมพันธภาพทางบวก อคติและความลำเอียงที่อาจเกิดขึ้นได้แก่ อคติในเรื่องเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ และกลุ่มที่มีลักษณะพิเศษ
3. การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้รับคำปรึกษาเป็นสิ่งต้องห้าม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้อง ไม่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องทางเพศกับผู้รับคำปรึกษาโดยเด็ดขาด ไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ทั้งสิ้น

4. ผู้ให้คำปรึกษาจะคุ้มครองสิทธิของผู้ร่วมเป็นตัวอย่าง (subject) ของการวิจัยการทดลองใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างการวิจัย (subject) จะต้องอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบ และจะต้องได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างทุกคน
 5. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องปกป้องความเป็นส่วนตัว และรักษาความลับของผู้รับคำปรึกษา โดยตลอด เว้นเสียแต่ว่าสถานการณ์ที่เปิดเผยในช่วงเวลาการให้คำปรึกษาเป็นอันตรายต่อชีวิตและความผาสุก (welfare) ของตนเองและผู้อื่น ๆ จะต้องรักษาเป็นความลับจะเปิดเผยได้ก็ต่อเมื่อผู้รับคำปรึกษาอนุญาตหรือกฎหมายบังคับ
 6. เป้าหมายในการให้คำปรึกษาก็คือการช่วยผู้รับคำปรึกษาให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ยกเว้นเป้าหมายนั้นเป็นเป้าหมายที่เป็นในทางทำลาย ทำร้ายตัวเอง หรือฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นและจะต้องระวังไม่ทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกพึงพา เพื่อสนองความต้องการของผู้ให้คำปรึกษา
 7. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรับผิดชอบที่จะรับการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายหลังจากจบการศึกษาแล้ว ทั้งนี้เพราะว่าความรู้และการวิจัยในวิชาชีพการให้คำปรึกษาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้ปฏิบัติในด้านนี้จำเป็นต้องพัฒนาความรู้และทักษะให้ทันสมัยอยู่เสมอ
 8. ผู้ให้คำปรึกษามีความรับผิดชอบต่อ และหน้าที่ที่จะดำเนินการต่อผู้ร่วมงานที่ผิดจรรยาบรรณ ผิดกฎหมาย และขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในฐานะนักวิชาชีพ ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ที่จะพิทักษ์วิชาชีพ พึงพิทักษ์ชุมชน และพิทักษ์ความปลอดภัยของผู้ใช้บริการให้คำปรึกษา
 9. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องคงไว้ซึ่งการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานของความสัตย์ ความจริงใจ และคุณธรรมในระดับสูง
 10. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องให้ความสำคัญต่อความผาสุก (Welfare) โดยทั่วไปของผู้รับคำปรึกษาและสังคม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องพยายามป้องกันการเลือกที่รักมักที่ชัง ช่วยบุคคลที่ด้อยโอกาส ช่วยส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม เพื่อช่วยคนทุกคนให้สามารถใช้ศักยภาพของเขาได้อย่างเต็มที่ ในการฝึกงานการให้คำปรึกษาในสหรัฐอเมริกา อาจารย์นิเทศจะชี้แจงความสำคัญของการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพการให้คำปรึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและขอให้นักศึกษาปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
- อามา จันทรสกุล (2545: 9-10) ได้กล่าวถึง จรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาว่านักจิตวิทยาและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวและการให้คำปรึกษา ได้พยายามวางแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาไว้มากมาย เนื่องจากเหตุผลที่ว่า การให้คำปรึกษาเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนตัว และสิทธิส่วนบุคคลของผู้ขอรับคำปรึกษาฉะนั้นจึงต้องกำหนดจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาขึ้น จรรยาบรรณที่นิยมใช้กันมากที่สุด ได้แก่จรรยาบรรณที่สมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (American Psychological Association) และสมาคมแนะแนวและงานบุคคลอเมริกัน (American Personnel and Guidance Association) คิดขึ้นและกำหนดไว้ในยึดถือ

เป็นหลักปฏิบัติ ดังเช่นที่ปรากฏใน Ethical Principle of Psychologist and Code of Conduct (American Psychological Association Monitor. 2001) สำหรับประเทศไทยสมาคมแนะแนวของประเทศไทย ได้นำแนวความคิดเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาของสมาคมวิชาชีพทางด้านจิตวิทยาต่าง ๆ เช่น นำแนวคิดบางส่วนมาจากสมาคมจิตวิทยาอเมริกันมากำหนดเป็นจรรยาบรรณทั่ว ๆ ไปของผู้ให้คำปรึกษา ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันการศึกษาจรรยาบรรณที่ผู้ให้คำปรึกษาควรยึดถือปฏิบัติมีดังนี้

1. ต้องเคารพ และรักษาสวัสดิภาพของผู้ขอรับคำปรึกษาในทุกสถานการณ์ไม่กระทำการใดๆ ที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ขอรับคำปรึกษา
2. ต้องรักษาข้อมูลส่วนตัวหรือรายละเอียดทุกชนิดที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้คำปรึกษาไว้เป็นความลับ
3. การนำปัญหาของผู้รับคำปรึกษาไปปรึกษากับเพื่อนร่วมอาชีพ ที่มีประสบการณ์สูงเพื่อหาทางช่วยเหลือผู้ขอรับคำปรึกษานั้น เป็นสิทธิโดยชอบของผู้ให้คำปรึกษา แต่ผู้ให้คำปรึกษาต้องใช้วิจารณญาณเกี่ยวกับการให้ข้อมูลเฉพาะตัวของผู้ขอรับคำปรึกษา ข้อมูลที่ไม่จำเป็นจะต้องเปิดเผย เช่น ชื่อ - สกุล ชื่อบิดา - มารดา และชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต้องปกปิดไว้เป็นความลับ
4. การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้คำปรึกษา เช่นระเบียบฉบับที่กคำปรึกษา ข้อมูลจากแบบทดสอบ เทปบันทึกเสียงการให้คำปรึกษา และ ฯลฯ ไปใช้ทางด้านวิชาการ เช่น นำไปเขียนบทความ นำไปใช้ทางการศึกษาวิจัย หรือนำไปใช้ทางการสอนนั้น จะต้องระวังไม่กล่าวถึง ชื่อ-สกุล ของผู้ขอรับคำปรึกษาเป็นอันขาด
5. การบันทึกเสียงการให้คำปรึกษา การให้ผู้อื่นร่วมสังเกตการให้คำปรึกษานั้นต้องขึ้นอยู่กับความนิยมและเต็มใจของผู้ขอรับคำปรึกษา
6. ต้องเคารพในสิทธิและยอมรับในความสามารถของผู้ขอรับคำปรึกษา ในการเลือกและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาต้องไม่บังคับข่มขู่ให้ผู้ขอรับคำปรึกษาปฏิบัติตาม
7. ต้องช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษาพัฒนาไปได้เต็มศักยภาพ ไม่สร้างสัมพันธ์ภาพที่ทำให้ผู้ขอรับคำปรึกษารู้สึกว่าต้องพึ่งพาผู้ให้คำปรึกษาอยู่ตลอดเวลาไม่สามารถรับผิดชอบตนเองได้
8. ชี้แจงให้ผู้ขอรับคำปรึกษาทราบ เมื่อพิจารณาเห็นว่าตนเองขาดความสามารถความชำนาญ หรือด้วยเหตุผลอื่นที่ไม่สามารถช่วยเหลือผู้ขอรับคำปรึกษาได้ และติดต่อให้ความสะดวกในการส่งตัวผู้ขอรับคำปรึกษา ไปรับบริการจากผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะกรณีที่เป็นเด็กนักเรียนต้องอยู่ภายใต้ความยินยอมของผู้ปกครองด้วย
9. ในกรณีที่ปัญหาของผู้ขอรับคำปรึกษาเกี่ยวโยงกับการกระทำผิดต่อกฎหมาย หรืออาจก่ออันตรายต่อบุคคลอื่นได้ ผู้ให้คำปรึกษาต้องใช้วิจารณญาณที่เหมาะสมในการแจ้งให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองและผู้เกี่ยวข้องทราบ โดยให้ผลร้ายเกิดกับผู้ขอรับคำปรึกษาน้อยที่สุด
10. ผู้ให้รับคำปรึกษาต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสม อยู่ในขอบข่ายของศีลธรรมจรรยาที่พึงปฏิบัติ เพื่อเป็นแบบอย่างและก่อให้เกิดความศรัทธาต่อผู้ขอรับคำปรึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนควรปฏิบัติตนให้เป็นตัวแบบที่ดีสำหรับนักเรียน

สรุปได้ว่า สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาที่ผู้ให้คำปรึกษาควรมีและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย

1. ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ผู้ให้คำปรึกษาควรมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ เนื่องจากผู้ให้คำปรึกษาจะต้องให้ความช่วยเหลือกับบุคคลที่มีความหลากหลาย ดังนั้นการเข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจในตัวผู้รับคำปรึกษาและบุคคลแวดล้อมมากขึ้น

2. ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับความหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ รวมถึงกระบวนการในการให้คำปรึกษา ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา และความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณของ ผู้ให้คำปรึกษา เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการของการให้คำปรึกษา และผู้วิจัยให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้วย

1.2 ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา

เจตคติเป็นความรู้สึกของคน คนเราจะรู้สึกได้ก็ต่อเมื่อประสาทของเราได้สัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อน นั่นคือรับรู้สิ่งนั้นก่อนนั่นเอง ถ้าจิตเราเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นก็ทำให้เกิดความรู้สึกตั้งแต่นั้นต้นๆ จนถึงขั้นสูงๆ คือเกิดความสนใจ ความซาบซึ้งพอใจและเจตคติติดตามมา (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2536: 52) จากการศึกษาวิจัยการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางของรอรเจอร์ พบว่า เจตคติ (attitude) ของผู้ให้คำปรึกษามีความสำคัญยิ่งกว่าเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาที่ประสบผลสำเร็จจะใช้ตัวเองเป็นสื่อที่ดีที่สุดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้มารับคำปรึกษา เนื่องจากเจตคติ บุคลิกภาพที่เหมาะสมของผู้ให้คำปรึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้ผู้มารับคำปรึกษาพัฒนาไปสู่การยอมรับตนเองและการรู้จักตนเอง (อาภา จันทรสกุล. 2545: 135)

เจตคติของผู้ให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษา (ศุภวดี บุญญวงค์. 2545: 73 - 76) ประกอบด้วย

1) การมองโลกในแง่ดี มองมนุษย์ในลักษณะที่ยังมีความหวัง สามารถพัฒนาได้ เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ มีความศรัทธาต่อคุณค่าของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพอยู่ภายในตัวที่สามารถนำออกมาใช้ได้ เพื่อจัดการกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตของตนเอง มีความศรัทธาในวิชาชีพ

2) เต็มใจช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเอง และยอมรับตนเอง ซึ่งการยอมรับตนเองสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับแรกเป็นการยอมรับด้วยสติปัญญา หมายถึง การยอมรับ รู้สำนึกถึงสภาพตนเองด้วยสติปัญญา ยอมรับข้อมูล แต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้น ระดับที่สองเป็นการยอมรับด้วยอารมณ์ หมายถึง การยอมรับสภาพตนเองที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ยอมรับด้วยอารมณ์ รู้สำนึกถึงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เป็นการยอมรับจากใจ ดังนั้นการเข้าใจและการยอมรับตัวเองของผู้รับคำปรึกษาควรพัฒนามาสู่ระดับที่สอง จึงเรียกได้ว่าเป็นการยอมรับอย่างสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อตนเองอย่างเต็มที่

3) มีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ร่วมกับผู้รับคำปรึกษาในการแสวงหาทางเลือก ในฐานะเป็นผู้ร่วมชี้แนะหนทางช่วยให้เขาเข้าใจถึงทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ช่วยให้กำลังใจ ให้ความมั่นใจ

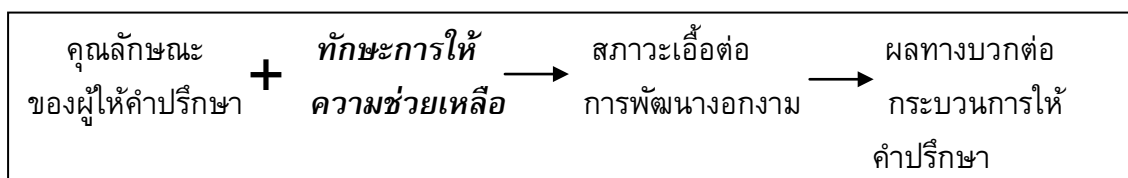
สำหรับเจตคติในการให้คำปรึกษานั้นกรมสุขภาพจิต (2546: 20 – 21) ได้เสนอแนะว่าเจตคติสร้างได้จากการใส่ใจต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างมีสติ การทำให้ผู้เข้ารับการอบรมด้านการให้คำปรึกษาเกิดเจตคติ ทำได้ดังนี้

1. กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการคิดไตร่ตรอง ใส่ใจ โดยมีสื่อชี้นำเป็นจุดเริ่มต้น
2. สนับสนุนให้เกิดการคิดวิเคราะห์โดยนัยของสาระตามมุมมอง หรือตามภาพความคิดของแต่ละคนที่ขยายออกไปจากประสบการณ์ชีวิตส่วนตัว งานที่เกี่ยวข้องและสังคมของผู้สอน ต้องสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ใช้ศักยภาพของตนในการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและให้มองสิ่งที่จะเกิดตามมาในอนาคตรวมทั้งผลกระทบต่อบุคคล ชุมชน และสังคม
3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้พูด ได้เปิดเผยและอธิบายสิ่งที่อยู่ในใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึก ได้ขยายความคิด ความเข้าใจเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน จนในที่สุดค่อยๆ พัฒนาเปลี่ยนแปลงระดับความคิด ความรู้สึกในเรื่องนั้น จากการรับรู้ ใส่ใจ สนใจ ตั้งใจ จนถึง ตระหนักรู้

สรุปได้ว่า สมรรถนะด้านเจตคติของผู้ให้คำปรึกษา เป็นความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาที่มีความรู้สึกที่ดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา เห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา และเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา

1.3 สมรรถนะด้านทักษะในการให้คำปรึกษา

คุณลักษณะของผู้ให้ความช่วยเหลือผนวกกับทักษะเฉพาะทางการให้คำปรึกษาจะทำให้เกิดสภาวะที่เอื้อต่อการพัฒนาองงาม ซึ่งได้แก่ ความไว้วางใจ การยอมรับ และความรู้สึกอิสระ ซึ่งผลที่ตามมามีความสำคัญกับผู้รับความช่วยเหลือ และผู้ให้ความช่วยเหลือ (Brammer. 1999: 3) ดังมีรายละเอียดดังนี้

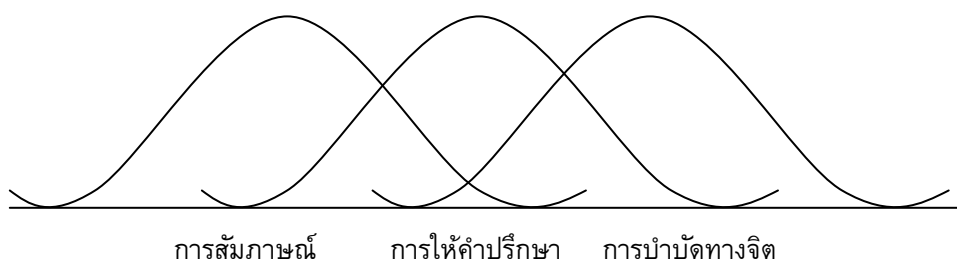
ภาพประกอบ 7 กระบวนการของการให้ความช่วยเหลือ

ที่มา: Brammer. (1999). *The Helping Relationship Process and Skills*. p.3

1.3.1 ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

การฝึกทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องฝึกให้เกิดชำนาญจนสามารถนำไปใช้ในการให้คำปรึกษาได้อย่างคล่องแคล่วและเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษาดังที่ กรรณิการ์ นลราชสุวัช (2545: 368-371) กล่าวว่า ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น คือ ทักษะการปฏิสัมพันธ์ที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้กับผู้รับคำปรึกษาในขณะที่ดำเนินการให้คำปรึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น อันจะนำไปสู่ความสามารถในการจัดการกับปัญหาของตนได้ และได้เสนอทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการให้คำปรึกษาได้แก่ ทักษะการทำความเข้าใจ ทักษะการสะท้อนความ รู้สึก ทักษะการสะท้อนความรู้สึก ทักษะการสรุปความ ทักษะการถาม ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ทักษะการเปิดใจ และทักษะการตีความ

ทักษะพื้นฐานสำหรับการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนเนื้อหาและความรู้สึก การสรุปประเด็น การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ (วัชรีย์ ทรัพย์มี. 2533: 257) ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงมณี จงรักษ์ (2549: 45) กล่าวถึงทักษะเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา มีจุดประสงค์เพื่อสร้างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การตั้งคำถามเปิด – ปิด การทบทวนคำพูด การสะท้อนความรู้สึก การทำให้กระจ่าง และการสรุป และไอวี (Ivey. 2007: 15-16) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การให้คำปรึกษา (counseling) และการสัมภาษณ์ (interviewing) มักจะใช้สลับกันได้ซึ่งมีความหมายเหมือนกัน การสัมภาษณ์อาจจะคำนึงถึงกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น การสัมภาษณ์จะใช้เพียง 1 – 2 ครั้ง ของกระบวนการให้คำปรึกษาทั้งหมด ส่วนการให้คำปรึกษามีความเข้มข้นกว่าการสัมภาษณ์ และได้เสนอแผนภาพเปรียบเทียบการสัมภาษณ์ การให้คำปรึกษา และการบำบัดทางจิต ดังนี้

ภาพประกอบ 8 ความสัมพันธ์ระหว่าง การสัมภาษณ์ การให้คำปรึกษา และการบำบัดทางจิต

ที่มา: Ivey. (2007). *Intentional Interviewing and Counseling*. p.16.

สรุปได้ว่าทักษะพื้นฐานในการให้คำปรึกษาที่นำมาใช้ในการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดสมรรถนะด้านทักษะการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการถาม ทักษะการสะท้อนความรู้สึก ทักษะการทวนความ และทักษะการสรุปความ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1.3.2 เทคนิคการใช้ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค

การให้คำปรึกษาแบบจุลภาค เป็นกลวิธีในการสอนทักษะในการให้ความช่วยเหลือแต่ละทักษะอย่างเป็นระบบโดยการใช้วีดิทัศน์ คู่มือปฏิบัติซึ่งแบ่งทักษะออกเป็นขั้นๆ และใช้วิธีสังเกตด้วยตนเอง (Ivey. 2007: 8-9) ซึ่งการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคเป็นวิธีการให้การฝึกอบรมให้ผู้ที่ยังใหม่ต่ออาชีพทางการให้คำปรึกษา (วัชรวิฑูรย์, 2533: 1) สำหรับทักษะต่างๆ ในการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง การพูดแบบเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุปความ มีรายละเอียดดังนี้

(1) ทักษะการฟัง

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการให้คำปรึกษาคือความสามารถของผู้ให้คำปรึกษาที่จะสื่อสารกับผู้รับคำปรึกษาด้วยการฟังและการพูดคุย การฟังผู้มารับคำปรึกษานั้นเป็นการวิเคราะห์คำพูดต่างๆ ซึ่งสามารถที่จะพูดคุยหรือสำรวจปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง (Ivey. 2007: 63) ทักษะการฟังได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง ร้อยละ 50 ของการให้คำปรึกษาจะใช้ทักษะการฟังที่มีประสิทธิภาพ การฟังยังหมายถึงการให้การสนับสนุน การให้ความช่วยเหลือให้บุคคลได้สำรวจสิ่งที่เขาคิดหรือรู้สึก การฟังสามารถช่วยให้บุคคลได้แก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ หรือเกิดความชัดเจนในปัญหาที่ประสบอยู่มากขึ้น (D'Andrea. 1983: 17)

เมธินันท์ ภิญโญชน (2539: 43 – 44) ได้กล่าวถึงทักษะการฟังดังนี้

1. การฟังที่มีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้ให้คำปรึกษา เพราะจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเรียนรู้โลกส่วนตัว การรับรู้ความคิด ความรู้สึก และเจตคติของผู้รับคำปรึกษาได้อย่างดี

2. การฟังเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การรับข่าวสาร การทำความเข้าใจกับข่าวสาร และการส่งข่าวสารย้อนกลับ

3. ผู้ให้คำปรึกษาที่ดีเมื่อรับข่าวสารแล้ว ควรทำความเข้าใจกับข่าวสารโดยไม่สอดแทรกความคิดและความรู้สึกส่วนตัว และไม่ใช้บรรทัดฐานและค่านิยมของตนเองตัดสินผู้รับคำปรึกษา

การส่งข่าวสารย้อนกลับ หรือการตอบสนองต่อข่าวสารที่รับมาที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้กันอยู่ ได้แก่ การทำความเข้าใจ การทวนความ การสะท้อน และการสรุปความ การตอบสนองแต่ละลักษณะมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ทักษะดังกล่าวให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้การตอบสนองเป็นประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษามากที่สุด

(2) ทักษะการถาม

ทักษะการถาม เป็นทักษะที่สำคัญในการให้คำปรึกษา เพราะการถามเป็นตัวนำในการจัดระบบจัดทิศทางของการสัมภาษณ์เพื่อการปรึกษา คำถามช่วยให้เกิดการเริ่มต้น รวมทั้งช่วยเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องการนำผู้รับคำปรึกษาไป คำถามที่ดีของผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจตัวเองทั้งในแง่พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก ความหมายที่เขาให้กับประสบการณ์ต่างๆ และอื่นๆ อีกมากมาย (อาภา จันทรสกุล. 2544: 45) ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้คำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านต่างๆ เพิ่มเติม เช่น ภูมิหลัง ความสนใจ จุดดี จุดอ่อนของผู้รับคำปรึกษา เพื่อที่จะช่วยผู้รับคำปรึกษาได้มีโอกาสเข้าใจถึงปัญหาและตัวของผู้รับคำปรึกษาได้ดียิ่งขึ้น คำถามที่ดีจะเป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจถึงปัญหาตลอดถึงอารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง คำถามที่จะนำไปสู่คำตอบว่า “ใช่ – ไม่ใช่” “จริง – ไม่จริง” เป็นคำถามที่จะตัดการสนทนา หรือการบอกเล่าอย่างละเอียดจากปากของผู้รับคำปรึกษา เช่น “เธอไม่เห็นด้วยกับเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ใช่ไหม” แต่ควรจะเปลี่ยนเป็น “ลองเล่าถึงสาเหตุของเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ให้ฟังหน่อยซิ” หรือ “เธอมีความรู้สึกอย่างไร กับเรื่องที่เกิดขึ้น” (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2543: 14)

การใช้คำถามที่ขึ้นต้นด้วย “ทำไม” มักทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกว่าตนเองได้ทำผิดอยู่ ซึ่งอาจจะทำให้กระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาได้ นอกจากนั้นการใช้คำถามในลักษณะนี้มักจะนำไปสู่การหาเหตุผลต่างๆ ซึ่งเหตุผลนั้นอาจมีบางส่วนที่ไม่เป็นจริงได้ ดังนั้นคำถามว่า “ทำไม” จึงไม่ค่อยเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในระหว่างการให้คำปรึกษา (จิน แบรี่. 2537: 16)

(3) ทักษะการสะท้อนความรู้สึก

การสะท้อนความรู้สึกเป็นการตอบรับที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้ตอบสนองสาร ที่ผู้คำปรึกษากล่าวในส่วนที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่แฝงอยู่เบื้องหลังคำพูด เป็นการสื่อ ความเข้าใจ (กรณีการณ์นรราชสุวจน์. 2545: 395) จุดประสงค์ของการสะท้อนความรู้สึก ก็คือ การช่วยนำความรู้สึกที่คลุมเครือออกมาให้กระจ่างขึ้น ก่อนจะสะท้อนความรู้สึก ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความสามารถในการฟังและติดตามไปด้วยว่าคำพูดเช่นนั้นของผู้รับคำปรึกษา เกิดจากความรู้สึกอย่างไร แล้วจึงสะท้อนออกมา (วัชร ทรัพย์มี. 2533: 264) ถ้าจะกล่าวถึงขั้นตอนของการสะท้อนความรู้สึก (D'Andrea. 1983: 24 – 28) ได้กล่าวถึง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุความรู้สึกที่เกิดขึ้น ซึ่งขั้นนี้จะทำให้ความรู้สึกบางอย่างได้ถูกเปิดเผยออกมาด้วยการที่ผู้ให้คำปรึกษาถามถึงความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาว่า “คุณรู้สึกอย่างไร” การทวนคำพูดที่แสดงถึงความรู้สึกเพื่อทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความชัดเจนกับความรู้สึกของตนเอง และการสะท้อนความรู้สึกเป็นหนึ่งในวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อนำความรู้สึกของ ผู้รับคำปรึกษาให้แสดงออกมา แต่ว่าการสะท้อนความรู้สึกเป็นสิ่งที่ยากที่สุด และง่ายที่สุด เพราะว่าความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาจะสะท้อนออกมาเป็นภาษาท่าทาง

ขั้นที่ 2 การนิยามและสร้างความชัดเจนให้กับความรู้สึก ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาที่เกิดขึ้น เช่น “ฉันรู้สึกพ่ายแพ้” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะพบสิ่งที่แสดงความหมายของคำว่า “พ่ายแพ้” ในขั้นนี้จึงต้องให้ความหมายความรู้สึกที่แสดงออกมา

ขั้นที่ 3 การยอมรับกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ผู้รับคำปรึกษาจะต้องยอมรับความรู้สึกของตนเอง และรับผิดชอบต่อความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง

ขั้นที่ 4 การจัดการกับความรู้สึก เมื่อเกิดความชัดเจนกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้ว ผู้รับคำปรึกษาจะเกิดการยอมรับและจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้

(4) ทักษะการทวนความ

การทวนความคือการทวนเนื้อหาที่สำคัญในคำพูดของผู้รับคำปรึกษากลับไปให้เขาได้ยิน โดยผู้ให้คำปรึกษาเรียบเรียงประโยคด้วยการใช้คำพูดใหม่ที่กระชับและกระจ่างชัดเจนแต่ได้สาระหรือประเด็นสำคัญๆ เท่ากับคำพูดที่ผู้รับคำปรึกษาสื่อมาเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจทำความเข้าใจกับความคิด พฤติกรรมของตนเองและสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ ให้กระจ่างชัดเจนยิ่งขึ้น (อาภา จันทรสกุล. 2544: 60) การทวนความที่ดี คือ การที่ผู้ให้คำปรึกษาสามารถสะท้อนเนื้อหาที่ตนเองรับรู้จากการฟังผู้รับคำปรึกษาด้วยภาษาพูดของตนเองที่มีความชัดเจน สั้น กระชับ และตรงประเด็นโดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปแล้วทำให้เกิดผลดีต่อการให้คำปรึกษา เพราะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น เกิดความกระจ่างในความคิด และสถานการณ์ที่ตนเองประสบอยู่ ในขณะที่เดียวกันก็คล้ายกับเป็นการตรวจสอบการรับรู้ข่าวสารของผู้ให้คำปรึกษาว่า ถูกต้องหรือคลาดเคลื่อนอย่างไร หากผู้ให้คำปรึกษาสามารถทวนความได้ถูกต้องก็จะทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่าตนเองได้รับความเข้าใจ ทำให้เกิดเจตคติที่ดี ต่อผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการสำรวจได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น หากการทวนความเกิด ความคลาดเคลื่อนผู้รับคำปรึกษามีโอกาสที่จะแก้ไขการรับรู้ที่ผิดพลาดไปของผู้ให้คำปรึกษา แต่ไม่ควรที่จะให้เกิดขึ้นบ่อยนักเพราะมันเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้คำปรึกษาไม่มีสมาธิหรือใจจดจ่อในเรื่องที่ผู้รับคำปรึกษาพูด หรือไม่มีทักษะที่จะสะท้อนความที่เหมาะสม หรืออาจจะเป็นทั้งสองอย่าง (เมธินีรินทร์ ภิญโญชน. 2539: 43 – 54)

(5) ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการพูดเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของตนเอง เพื่อให้ได้รู้ว่าผู้อื่นมองเขาอย่างไร วัตถุประสงค์ของทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การที่ผู้รับคำปรึกษาสามารถมองเห็นหรือรับรู้ตนเองได้ เหมือนกับที่ผู้อื่นมอง (จิน แบรี 2537: 35) ซึ่งเมื่อไหร่ควรใช้ การให้ข้อมูลย้อนกลับ (อาภา จันทรสกุล 2544: 111) พิจารณาดังนี้

1. เมื่อต้องการให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจและรับรู้พฤติกรรมของเขาที่แสดงออกมาในสายตาของผู้ให้คำปรึกษา
2. เมื่อต้องการให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าผู้อื่นรับรู้พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกเขาได้ และพฤติกรรมของเขามีผลต่อปฏิสัมพันธ์

(6) ทักษะการเจาะจง

ทักษะการเจาะจงเป็นทักษะหนึ่งที่ทำให้คำปรึกษาใช้เพื่อช่วยให้ผู้ขอรับคำปรึกษาพูดเกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด และประกอบกับการเลือกให้ความสนใจต่อคำพูดหนึ่ง โดยเฉพาะจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาและตัดสินใจว่า จะพูดเกี่ยวกับเรื่องอะไรต่อไป จุดประสงค์ของการให้คำปรึกษาก็คือเพื่อช่วยเหลือผู้ขอคำปรึกษาไม่ใช่เพื่อผู้อื่น แต่เพื่อบุคคลที่อยู่ตรงหน้าผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้นจะต้องใช้ทักษะการเจาะจง เพื่อให้การให้คำปรึกษาเป็นประโยชน์ต่อผู้รับคำปรึกษามากที่สุด เลือกให้ความสนใจในคำใดคำหนึ่งของผู้ขอคำปรึกษาแล้ว โดยพิจารณาความเป็นไปได้ทุกทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของผู้ขอคำปรึกษาซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ (Ivey, 2007: 90)

1. การเจาะจงที่ผู้ขอคำปรึกษา (Client Focus)
2. การเจาะจงที่ผู้อื่น (Other – Person Focus)
3. การเจาะจงที่ปัญหา และโครงเรื่องสำคัญ (Problem/Main Theme Focus)
4. การเจาะจงที่ผู้ให้คำปรึกษา หรือผู้สัมภาษณ์ (Interviewer Focus)
5. การเจาะจงที่กลุ่ม (“We” Focus or Mutual Group Focus)
6. การเจาะจงที่วัฒนธรรม (Cultural) สิ่งแวดล้อม (Environmental)

และบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้อง (Contextual Focus)

ทักษะการเจาะจงจะทำให้ผู้ขอคำปรึกษาให้ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกของตนเองพร้อมที่จะเปิดเผย สืบหาเพื่อความเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง

(7) ทักษะการให้กำลังใจ

การให้กำลังใจเป็นการแสดงความสนใจ ความเข้าใจในสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูดมาแล้ว (จิ้น แบริ. 2537: 26) และเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่ามี ผู้ให้กำลังใจ ช่วยให้ความคิดริเริ่มที่จะต่อสู้ รวมถึงมีความมั่นใจตนเองมากขึ้น (พัชรวิทย์ กำเนิดเพชร. 2533: 9) การให้กำลังใจจะช่วยกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาเล่าเรื่องต่อ หรือให้รายละเอียดเพิ่มเติม (Ivey, 2007: 78) ดังนั้นวิธีให้กำลังใจว่าควรปฏิบัติ (วัชร ทรัพย์มี. 2533: 326) ดังนี้

1. สนับสนุนคำพูดของผู้รับคำปรึกษา เช่น พูดว่า “นั่นเป็นความคิดที่ดีทีเดียว”
2. ชี้แจงแก่ผู้รับคำปรึกษาว่าปัญหาของเขามีทางแก้ไขได้ เช่น บอกว่า มีวิธีการที่จะช่วยให้เขาเรียนดีขึ้น

(8) ทักษะการสรุปความ

การสรุปความ คือการจัดลำดับ และรวบรวมประเด็นสำคัญต่างๆ ที่พูดคุยกันไปแล้ว ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา มาเชื่อมโยงกันให้เป็นระบบ แล้วสรุปกลับไปให้ผู้รับคำปรึกษา (อาภา จันทรสกุล 2544: 65) ในระหว่างการให้คำปรึกษาผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา อาจสนทนากันหลายเรื่องพร้อมๆ กัน และอาจเกิดความสับสน ดังนั้นการใช้ทักษะในการสรุปความ ก็คือ การพยายามรวบรวมสิ่งที่พูดกันไปแล้วนั้นให้เป็นประโยคเดียว โดยครอบคลุมเนื้อเรื่องต่างๆ ที่ได้สนทนามาแต่ละตอนของการสนทนา ในการสรุปความจำเป็นต้องอาศัยความจำในเรื่องต่างๆ ที่พูดคุยกันมาเป็นอย่างดี สิ่งที่ยังระลึกถึงในการสรุปก็คือ อย่างนำเอาความคิดใหม่เติมเข้ามาในการสรุปแต่ควรเป็นการรวบรวมสิ่งต่างๆ ที่ได้พูดคุยกันมาแล้ว (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2543: 15)

1.3.2 ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษาที่จะฝึกให้กับเพื่อนนั้น ประกอบด้วย ทักษะการใส่ใจ ทักษะการจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Tindill; & Gry.1985: 10-11) ดังนี้

1. ทักษะการใส่ใจ เป็นพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับผู้รับคำปรึกษาทั้งหมด ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะสื่อสารออกมาเมื่อผู้ให้คำปรึกษาต้องการให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นถึงความตั้งใจที่จะให้ความช่วยเหลือ และทักษะการใส่ใจยังหมายถึงภาษาพูดและภาษาท่าทางที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงถึงการให้คำมั่นสัญญาที่จะช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาอย่างเต็มที่ หรือในอีกความหมายหนึ่งก็คือ การแสดงพฤติกรรมของการเป็นผู้ฟังที่ดี คือตั้งใจฟัง และ การตั้งใจฟังนี้จะช่วยให้การให้คำปรึกษาประสบความสำเร็จได้

2. ทักษะการจริงใจ เป็นทักษะที่ผู้ให้คำปรึกษาสื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นถึงความซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของผู้ให้คำปรึกษาในระหว่างที่อยู่ในกระบวนการของการให้คำปรึกษา ซึ่งการใช้ทักษะการจริงใจนี้เป็นทักษะที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นการรักษาสัมพันธภาพระหว่างกัน

3. ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก หมายถึงทักษะที่ต้องทำความเข้าใจกับผู้รับคำปรึกษาอย่างสมบูรณ์ในเรื่องของความรู้สึกระดับทั่วๆ ไป หรือความรู้สึกที่ลึกมาก ๆ ความคิด การแสดงท่าทางที่ผู้รับคำปรึกษาแสดงออกมา และผู้ให้คำปรึกษาสื่อสารออกมาให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจเรื่องราว ความคิด พฤติกรรมและความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นประโยคต่างๆ ที่ผู้ให้คำปรึกษาพูดให้ผู้รับคำปรึกษาฟัง หรือแม้กระทั่งเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและเรื่องราวของผู้รับคำปรึกษา ในอีกทางหนึ่งผู้ให้คำปรึกษาจะตอบสนองกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาสื่อออกมาแล้วผู้ให้คำปรึกษาสามารถแยกแยะความรู้สึกและเรื่องราวที่ผู้รับคำปรึกษาสื่อออกมา และผู้ให้คำปรึกษาสื่อสารกลับไปให้ผู้รับคำปรึกษาฟังอย่างง่าย ๆ เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจถึงความรู้สึกและเรื่องราวของตนเองมากขึ้น ซึ่งการใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรแสดงออกเกินความเป็นจริง

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษานั้นประกอบด้วยทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ทักษะการใส่ใจ ทักษะการฟัง ทักษะการถาม และทักษะการเจียบ (Henlen Cowie; & Wallace. 2000: 92) ดังที่ มิลล์ (Mill. 2005: 43-44) ได้ทำการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยฝึกทักษะพื้นฐานในการให้คำปรึกษา และทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ซึ่งทักษะ การสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษาจะฝึกทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ทักษะการถาม เป็นต้น

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทักษะการใส่ใจ ทักษะการจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา

1.6 แนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

แนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษา หรือการฝึกอบรมให้บุคคลมีความสามารถในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นที่กำลังประสบกับความทุกข์ และปัญหาทางด้านจิตใจนั้น เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนาบุคคล (Tindall; & Gray. 1985: 13)

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษา คอนเนอร์ (Connor. 1994: 26-27) ได้เสนอแนะ ดังนี้

1. การฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาเป็นการฝึกให้ผู้ให้คำปรึกษาเป็นมืออาชีพและรับผิดชอบต่องานบริการการให้คำปรึกษาอย่างมีคุณภาพ
2. การฝึกอบรมการให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษาคือหัวข้อหลักในการฝึกอบรม
3. การฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษา โดยให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าใช้วิธีการสอน
4. ผู้รับการฝึกอบรมจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ผู้รับคำปรึกษา และตัวผู้รับคำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา
5. ผู้ให้การฝึกอบรมต้องมีความรับผิดชอบต่อการให้เงื่อนไขและแหล่งข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้
6. ผู้รับการฝึกอบรมจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้จากการฝึกอบรม
7. แนวคิดในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม
8. ทั้งผู้รับการฝึกอบรมและผู้ฝึกอบรม มีทั้งเอาจริงเอาจัง และไม่เอาใจใส่
9. การพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เพิ่มขึ้น จะได้รับการรับรอง และได้รับการคาดหวังอย่างสูงว่าพวกเขาจะให้คำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้โปรแกรมการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาที่ประสบความสำเร็จควรมีลักษณะ

- 3 ด้าน (Tindall; & Gray. 1985: 37-38; citing Brown. 1974) ดังนี้
 1. ประเภทของการฝึกอบรม
 2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษาที่เป็นผู้ฝึกอบรมเป็นไปด้วยดี
 3. ให้การดูแลและควบคุมการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม
- ทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985: 38-40) ได้สรุปปัจจัยแวดล้อมที่จำเป็นในการพัฒนาการให้คำปรึกษาดังนี้
1. ทุกๆ คนที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการพัฒนาจำเป็นต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนการพัฒนาด้วย

2. โปรแกรมการฝึกอบรมต้องได้รับการวางแผนอย่างเฉพาะเจาะจง รูปแบบของโปรแกรม อาจจะมาจากห้องเรียน ห้องปฏิบัติงาน การสัมมนาการฝึกอบรม หรือความต้องการอะไรก็ตาม แต่ต้องสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ

3. การเข้ากลุ่มเพียงระยะเวลาสั้นๆ หรือการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาเพียงหนึ่งครั้ง ไม่เพียงพอที่จะฝึกให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพได้

4. ไม่จำเป็นที่จะสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมที่ใช้ระยะเวลานานเกินไป แต่โปรแกรมนั้น จะต้องมีการสร้างของโปรแกรมที่ดี มีระยะเวลาเพียงพอให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการให้คำปรึกษา

5. บุคคลที่มีคุณสมบัติที่ไวต่อความรู้สึก อ่อนแอ และตระหนักรู้ในตนเอง คือบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการเข้ารับการฝึกอบรม

6. ผู้ที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมเป็นผู้ที่มีความสำคัญ เพราะเป็นผู้ดำเนินการติดตามผล โปรแกรมในขณะที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำหน้าที่ในบทบาทของการให้คำปรึกษา

7. การประเมินผลและการวิจัยต้องเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เพื่อวัดผลความก้าวหน้าและขจัดปัญหาที่เกิดขึ้น

8. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการฝึกอบรมจำเป็นจะต้องให้ความสนใจกับแนวคิดและการประยุกต์ใช้ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

9. บุคคลที่วางแผนการนำโปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไปใช้ในสถาบันการศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องตั้งคำถามดังนี้

9.1 ปฏิภิกิริยาของครูผู้สอนหรือคณะทำงานในสถาบันการศึกษาจะสนองตอบต่อ โปรแกรมนี้หรือไม่ จะแสดงความไม่พอใจหรือขัดขวางโปรแกรมนี้หรือไม่

9.2 ปฏิภิกิริยาของผู้ปกครองจะสนองตอบต่อโปรแกรมนี้หรือไม่ จะตำหนิผู้บริหารหรือไม่

9.3 ผู้รับคำปรึกษาที่มาขอรับคำปรึกษาจากผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะได้รับประโยชน์จากโปรแกรมนี้หรือไม่

9.4 ความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จจากโปรแกรมนี้ได้แก่อะไรบ้าง

10. ห้ามไม่ให้ผู้รับการฝึกอบรมที่มีลักษณะประจบสอพลอมาเป็นผู้ช่วยผู้เชี่ยวชาญ เพราะจะทำความยุ่งยากให้ ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนต้องผสมผสานสิ่งที่ได้รับการฝึกอบรมทั้งหมด จากโปรแกรมการฝึกอบรมกับความรับผิดชอบของตนเองให้สามารถเทียบเคียงผู้เชี่ยวชาญ

11. ลักษณะด้านจริยธรรมของการฝึกอบรมต้องสอนให้เหมาะสมและให้การดูแลอย่างเต็มที่

12. ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนควรจะทำงานกับเพื่อนวัยเดียวกันมากกว่าบุคคลที่อยู่ในกลุ่มที่มีความแตกต่างกันมาก

13. ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสามารถให้คำปรึกษาได้สำเร็จถ้าได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มองค์กรต่างๆ อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับแนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษานั้น เริ่มจากแนวคิดในการฝึกให้บุคคลได้มีทักษะในการให้ความช่วยกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือกับมนุษย์ด้วยกัน ดังนั้นการที่บุคคลจะมีทักษะการให้ความช่วยเหลือได้ จะต้องได้รับการสอนทักษะด้วย และได้มีนักจิตวิทยาที่ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะการให้ความช่วยเหลือโดยสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน

1.7 โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษา

1.7.1 ความหมายของโปรแกรม

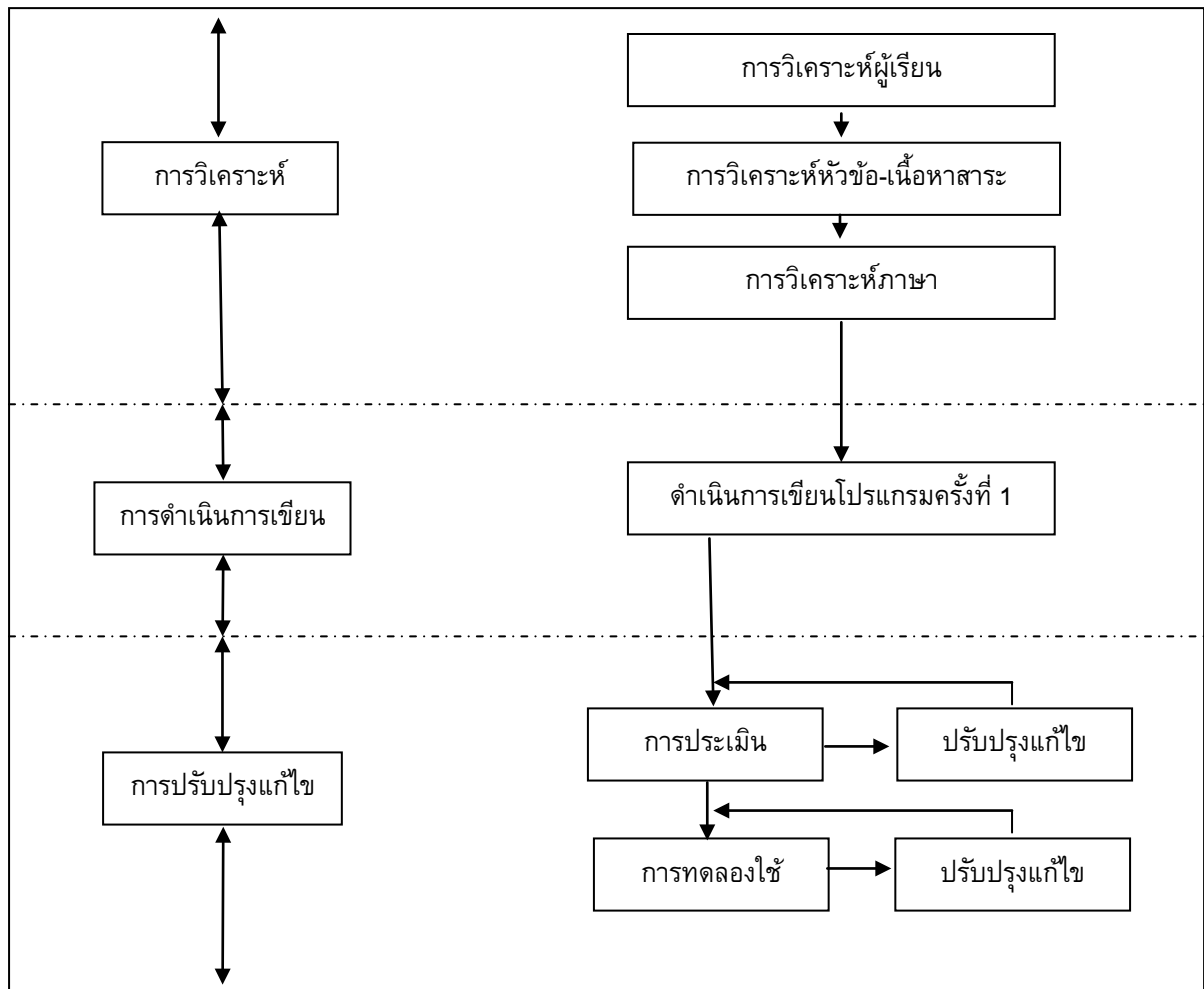
โปรแกรม หมายถึง กำหนดการ หรือรายการแสดง วิธีการศึกษาที่แบ่งเป็นรายการย่อย และระดับสำหรับผู้เรียน ระบบ ซึ่งก็คือแบบแผนที่มีลำดับขั้นตอน เป็นการผสมผสานระหว่างระบบย่อยๆ ที่ทำหน้าที่ร่วมกันเพื่อความสมบูรณ์ของภารกิจที่ได้วางแผนไว้แล้ว

(พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, Longdo Dictionery. 2008: online, VanZandt. 2001: 33) ส่วนไทยการาจัน (Thaigarajan. 1976: 13) ได้กล่าวถึงคำว่า “โปรแกรม” นั้นมี 2 ความหมายด้วยกัน คือ 1) โปรแกรม หมายถึง เนื้อหาสาระที่ใช้ในการพัฒนาที่ได้รับ การจัดการให้เป็นระบบอย่างรอบคอบ 2) โปรแกรม หมายถึง การวางแผน และการเตรียมเนื้อหา สาระที่ใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

สรุปได้ว่า โปรแกรม หมายถึง แบบแผนในการดำเนินการจัดทำเนื้อหาสาระสำหรับ ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

1.7.2 ขั้นตอนในการสร้างโปรแกรม

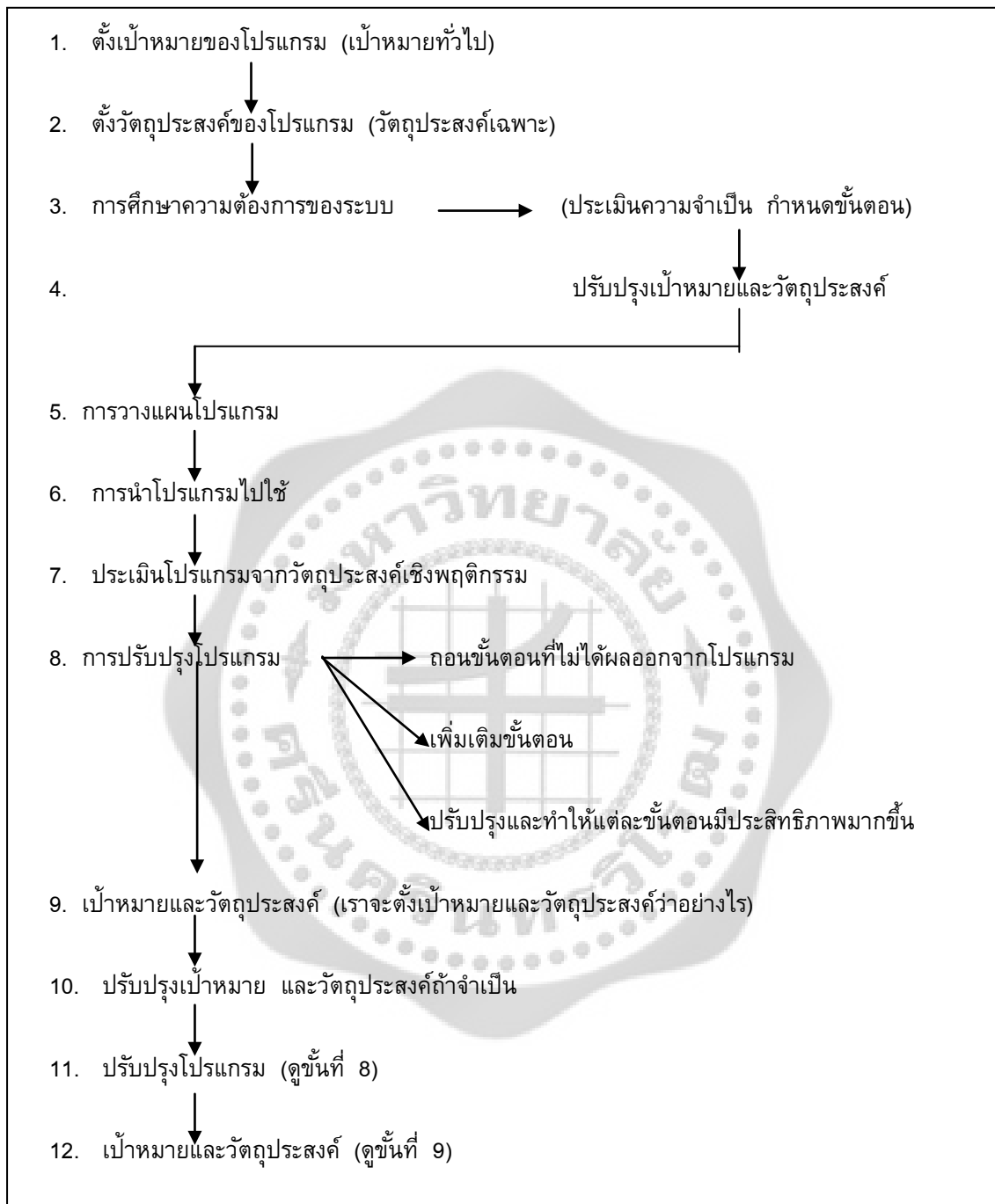
ไทยการาจัน (Thaigarajan. 1976: 19) ได้เสนอแนะกระบวนการของการสร้างโปรแกรม ดังนี้

ภาพประกอบ 9 กระบวนการในการจัดสร้างโปรแกรม

ที่มา: Thaigarajan. (1976). *Programmed instruction for literacy workers*. p.19.

ทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985: 251-252) ได้เสนอรูปแบบของขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษา ดังนี้

ภาพประกอบ 10 การสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษา

ที่มา: Tindall; & Gray. (1985). *Peer Counseling An In-Dept Look At Training Peer Helpers*. pp.251-252.

1.7.3 โปรแกรมการพัฒนาผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

โปรแกรมการพัฒนาผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ประสบผลสำเร็จได้จะต้องสร้างโดยอาศัยหลักการที่เชื่อถือได้ ดังนี้ (Mary. 2007: online)

1. ระบบการประเมินความจำเป็นในการพัฒนา เพื่อกำหนดการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้อย่างเหมาะสม และให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็นสูงสุดก่อน
2. สร้างโปรแกรมการพัฒนาตามผลการประเมินจากข้อที่ 1
3. ตั้งจุดมุ่งหมายของโปรแกรมที่เฉพาะเจาะจง ให้มากกว่าจุดมุ่งหมายทั่วไป ซึ่งเขียนอธิบายบทบาท หน้าที่ และระดับของความรับผิดชอบ

การสร้างโปรแกรมที่ถูกกำหนดขึ้นมีความสำคัญต่อการเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม การฝึกอบรมและการควบคุมดูแลรวมถึงการประเมินผล ซึ่งจะต้องทำให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

โควี และ เวลเลนซ์ (Cowie; & Wallace. 2000: 50, 62-63) ได้เสนอวิธีการสร้างโปรแกรมการพัฒนาการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยเริ่มจากผู้สร้างโปรแกรมจะต้องวิเคราะห์ความต้องการของผู้มาขอรับคำปรึกษาก่อน ว่ามีความต้องการรับความช่วยเหลือจากการให้คำปรึกษามากน้อยเพียงใด จากนั้นผู้สร้างโปรแกรมนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการ มาวางแผนเพื่อให้ความช่วยเหลือ

ทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985: 59-60) กล่าวถึงการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนให้ประสบผลสำเร็จ จะต้องมีการวางแผน พัฒนา และนำไปใช้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนการสร้างโปรแกรม คือการประเมินความต้องการของกลุ่มที่มาขอรับบริการ และนำมาจัดทำยุทธวิธีในการพัฒนา

ขั้นที่ 2 ศึกษาหลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เพื่อนำมาตั้งจุดมุ่งหมายของโปรแกรม

ขั้นที่ 3 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทดลองใช้โปรแกรม

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการใช้โปรแกรม เพื่อกำหนดประสิทธิภาพของโปรแกรม

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งจะเป็นการมุ่งเน้นพัฒนาทางด้านความรู้ เจตคติ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยประยุกต์การสร้างโปรแกรมของทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985: 59-60, 251-252) และกระบวนการของการสร้างโปรแกรมของไทยการาจัน (Thaigarajan. 1976: 19) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสร้างโปรแกรม การทดลองใช้โปรแกรม และการประเมินและปรับปรุงโปรแกรม โดยใช้กิจกรรมเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เข้ากับทฤษฎีและเทคนิคเฉพาะที่สอดคล้องกับสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.7.4 การพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

โปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นส่วนเสริมให้กับผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดในการให้บริการการให้คำปรึกษา ซึ่งโปรแกรมนี้จะทำให้นักศึกษามีความรู้สึกสบายใจที่จะใช้บริการการให้คำปรึกษากับผู้ที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันมากขึ้น (McLeod. 2004: 11) โปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนอาจจะช่วยให้นักศึกษาที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาได้พัฒนาตนเอง และพัฒนาทักษะทางด้านภาษาด้วย (Puchkoff; & Font-Padron. 1990: 569)

โปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเน้นไปที่การให้คำปรึกษารายบุคคล หรือการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม บางโปรแกรมใช้ทั้งวิธีการส่งแบบสำรวจด้วย โปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เป็นแบบกลุ่มนั้นมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลที่เข้าร่วมกลุ่มได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ส่วนการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายบุคคลขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของผู้รับคำปรึกษา (Mental Health Consumer. 2007: online)

มิลล์ (Mill. 2005: 33-34) ได้รวบรวมเหตุผลที่ทำให้นักวิจัยนำโปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไปใช้ในการศึกษาวิจัยดังนี้

1) การคัดเลือกนักศึกษาเพื่อรับการฝึกทักษะในการให้ความช่วยเหลือ มีข้อมูลสนับสนุนกลุ่มเพื่อนที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา และการให้บริการการให้ความช่วยเหลือกับนักศึกษาโดยผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่เข้าไปไม่ถึงในบริเวณมหาวิทยาลัย หรือนักศึกษาไม่ได้ใช้บริการ

2) การสร้างความตื่นตัวในการให้บริการการแนะแนวและการให้คำปรึกษาเชิงป้องกัน ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นทางเลือกในการให้ความช่วยเหลือ

3) เป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับสถาบันการศึกษา โดยการเพิ่ม และขยายบริการการให้คำปรึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนของผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีอยู่อย่างจำกัด และความต้องการของนักเรียนที่ไม่มีที่สิ้นสุด

4) สร้างแนวคิดเชิงบวกและการสร้างชุมชนแห่งความช่วยเหลือเพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือ จะดูแลความผาสุกของผู้อื่นและเสนอแนะแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อให้ความช่วยเหลือ

5) การขยายวิธีการในการให้คำปรึกษา เป็นการขยายการให้คำปรึกษาไปสู่นักเรียนจำนวนหนึ่งในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ให้มีความสามารถในการให้คำปรึกษา

6) การส่งเสริมพัฒนาการส่วนบุคคลของเพื่อนที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา เป็นการพัฒนาส่วนบุคคล พัฒนาอารมณ์ และพัฒนาอาชีพ

7) การแสดงออกในฐานะตัวแบบของบทบาทในทางบวก สำหรับนักศึกษาคนอื่น ๆ

การพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า โปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้รับการพัฒนาเพื่อนำมาใช้ในการฝึกอบรมกับนักศึกษาให้มีความสามารถในการให้คำปรึกษา และช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล หรือเป็นแบบกลุ่มขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้รับคำปรึกษา

1.7.5 การคัดเลือกผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

กระบวนการและกลวิธีที่นำมาใช้ในการคัดเลือกบุคคลที่ทำหน้าที่เพื่อนผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (Mill. 2005: 36, 38-39, Morey; et al. 1993: 295, Delworth; & Moore. 1974: 429-430) ดังนี้

1) การสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกนักศึกษาเพื่อพิจารณาความความสนใจ และประสบการณ์ในการให้ความช่วยเหลือ 2) ความสมบูรณ์ในการเขียนใบสมัครของผู้สมัคร 3) ได้รับความแนะนำหรือได้รับการเสนอชื่อจากครู และผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษาให้ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่มีคุณลักษณะ เช่น อบอุ่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเอาใจใส่ หรือขึ้นอยู่กับเกรดเฉลี่ยสะสม 4) ได้รับความเสนอชื่อตนเอง (self-nomination) 5) การเสนอชื่อขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการพัฒนา 6) ความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งประเมินได้จากเกรดเฉลี่ย 7) ประสบการณ์และทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการให้ความช่วยเหลือเฉพาะเรื่อง ประเมินได้จากการให้ผู้สมัครเขียนอัตชีวประวัติของตนเอง และ 8) ศักยภาพในการเข้ารับการฝึกอบรม ประเมินได้จากความเชื่อเกี่ยวกับการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งใช้การทดสอบก่อนและหลัง (pretesting - post testing)

และในส่วนของวิธีการรับสมัครผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสามารถประชาสัมพันธ์ได้หลายวิธี ได้แก่ ป้ายโฆษณา ใบปลิว สิ่งพิมพ์ การประชุมโรงเรียน การแถลงข่าว การสื่อสารในมหาวิทยาลัย ปากต่อปาก การลงคะแนนเสียงเพื่อคัดเลือก การประชุมผู้นำกลุ่ม โปรแกรมนักพูด การคัดเลือกจากในชั้นเรียน ประชาสัมพันธ์ช่วงอาหารกลางวัน ช่วงของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (Mill. 2005: 36, 38-39)

สำหรับขั้นตอนในการคัดเลือกผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมี (Mary. 2007: online) ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ โดยติดป้ายประกาศการคัดเลือกผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่มีคุณสมบัติในการอุทิศตนเพื่อให้การช่วยเหลือผู้อื่น และมีความสามารถในการสื่อสารกับบุคคลหลากหลายประเภท มีความตั้งใจจริงที่จะยอมรับกับมาตรฐานทางจริยธรรมเช่น เก็บความลับได้

ขั้นที่ 2 การคัดเลือกผู้ที่มีศักยภาพในการเข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้การทดสอบก่อนในองค์ประกอบของโปรแกรมการฝึกอบรม และทดสอบหลังการฝึกอบรม

ขั้นที่ 3 การสัมภาษณ์ก่อนการฝึกอบรมเพื่อพิจารณาความมั่นคงทางอารมณ์ หรือพิจารณาถึงการยอมรับกับการฝึกอบรมไม่เกิดการท้อใจก่อน

ดาวน์ และคณะ (Downe; et al. 1986: 355-364) ได้ระบุเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน 3 เกณฑ์ ดังนี้

- 1) กลุ่มเป้าหมายมีความคล้ายคลึงกัน
- 2) ได้รับความแนะนำจากทีมงานของอาจารย์
- 3) ผ่านการทำแบบทดสอบทางจิตวิทยา

ลอว์สัน (Lawson. 1989: 41-54) กล่าวว่าคุณลักษณะและเจตคติที่เชื่อมโยงไปสู่บุคลิกภาพของการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งจะใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ถึงแม้ว่าเกรดเฉลี่ยสะสมและการแนะนำจากภาควิชามีความสำคัญก็ตาม แต่คุณลักษณะส่วนบุคคลก็มีความสำคัญในการคัดเลือกเช่นกัน คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมีรายละเอียดดังนี้

1) มีความปรารถนาและมีความสามารถที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น อบอุ่น และเห็นอกเห็นใจ มีความสามารถในการดูแลและรักษาสัมพันธภาพมีความอ่อนไหว เป็นมิตร และน่าไว้วางใจ อดทนและมีความมั่นคง และรักษาความลับได้

2) มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นอย่างดี มีทักษะการฟังอย่างกระตือรือร้น มีพฤติกรรมการใส่ใจในเชิงบวก มีทักษะในการถามและทักษะในการแก้ปัญหา มีเจตคติในการไม่ตัดสิน มีลักษณะของความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง มีวุฒิภาวะ และมีความสามารถจัดการกับความขัดแย้งได้

3) มีความสอดคล้องและจริงใจ มีความสามารถในการแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างเปิดเผย (การเปิดเผยตนเอง) ยืดหยุ่น รับผิดชอบ และน่าเชื่อถือ เปิดใจกว้างต่อประสบการณ์ และมีความตั้งใจในการพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง

4) สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่มากเป็นพิเศษ และกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

5) ไม่มีประวัติการทำร้ายตนเอง

6) มีความสามารถและมีความตั้งใจที่จะได้รับการฝึก สามารถเรียนรู้จากการฝึกอบรมเต็มใจรับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาและประยุกต์ทักษะการให้ความช่วยเหลือ สามารถยอมรับและผ่านการดูแล และมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนอย่างสมบูรณ์ มีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการชุมชน

7) ไม่ปรากฏปัญหาด้านอารมณ์ที่รุนแรงที่จะรบกวนความสามารถในการได้รับ การฝึกเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

สรุปได้ว่าการคัดเลือกนักศึกษาที่จะเข้ารับการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังกล่าวข้างต้น มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการให้อาจารย์ที่ปรึกษาคัดเลือกนักศึกษาที่เป็นหัวหน้าชั้นเรียน โดยพิจารณาจากนักศึกษาที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. ให้ความใส่ใจกับเพื่อนในชั้นเรียน

2. มีความเห็นอกเห็นใจ

3. มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล

4. มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนๆ

5. มีความเป็นผู้นำ

6. มีความรับผิดชอบ

7. ไม่มีประวัติการทำร้ายตนเอง

8. ไม่มีปัญหาทางอารมณ์

9. มีความสนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และสามารถเข้าร่วมการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้

1.7.6 การฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

โควี และชาร์ป (Cowie; & Sharp. 1996: 50 – 51) กล่าวว่า การฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้นก็คือการฝึกให้ผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้รับฟังที่ดี ไม่ขัดจังหวะ การทวนความ สะดวกใจ เมื่อผู้รับคำปรึกษานิ่งเงียบ และทำความเข้าใจกับอารมณ์ สังเกตภาษาท่าทาง และท่าทีต่อสังคมของผู้รับคำปรึกษา การฝึกอบรมจะเริ่มฝึกตามโครงสร้างดังนี้

- (1) การสร้างความไว้วางใจ
- (2) การทำความเข้าใจกับการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่มีคุณภาพ
- (3) การพัฒนาทักษะการฟังอย่างใส่ใจ
- (4) การจัดการกับอารมณ์ที่สร้างความยุ่งยาก
- (5) การทำความเข้าใจกับคำศัพท์เกี่ยวกับความรู้สึก

วาเรนฮอส์ (Mill. 2005: 41; citing Varenhorst. 1984: 725-727) ได้สรุปวิธีการในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่นักวิจัยได้ทำการวิจัยไว้ในช่วงเริ่มแรกที่ได้มีการนำวิธีการนี้มาใช้กับนักเรียนและนักศึกษา ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงวิธีการในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

รูปแบบการฝึกอบรม	รายละเอียดและจุดเห็น
Truax and Carkhuff (1967)	นักวิจัยได้ระบุปัจจัยที่มีคุณภาพที่เชื่อว่าเป็น “เป็นความเกี่ยวข้องกับระดับของการเปลี่ยนแปลงในทางบวกของผู้รับคำปรึกษา” มาตราวัดได้รับการพัฒนาให้เป็นเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ รูปแบบได้ถูกออกแบบซึ่งเน้นไปที่การฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ใหญ่ และ/หรือผู้ให้คำปรึกษาที่เป็นผู้ใหญ่ที่ไม่ได้อยู่ในแวดวงการให้คำปรึกษา บทวิจารณ์ รูปแบบการฝึกอบรมนี้ขาดความชัดเจนของกระบวนการฝึกอบรม ขาดการใช้กลุ่มควบคุม ผลลัพธ์ที่เป็นข้อเท็จจริงไม่ชัดเจน และเครื่องมือวัดขาดความน่าเชื่อถือ และระบบการติดตามผลไม่ได้รับการควบคุมอย่างเพียงพอ
Gazda (1973)	แกซดา ยอมรับรูปแบบของ ครากฮูฟฟ์ และได้รวบรวมไว้เพื่อการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษา รูปแบบนี้มีจุดมุ่งหมายที่การให้ระดับกับผู้ฝึกที่เป็นครู และผู้บริหารไปยังนักจิตวิทยาและผู้ให้คำปรึกษาประจำโรงเรียน รูปแบบเน้นไปที่การฝึกอบรมทักษะการฟัง และทักษะการสื่อสาร รวมทั้งการฝึกปฏิบัติ บทวิจารณ์ รูปแบบนี้เน้นที่ข้อเท็จจริงที่ว่ารูปแบบประกอบด้วยการศึกษาจำนวนมาก และเป็นการสร้างปัญหาเมื่อนำไปใช้กับวัยรุ่นและกลุ่มอื่นๆ
Ivey (1971,1973)	ไอวี แบล “พฤติกรรมทางด้านภาษาในรูปแบบของ ครากฮูฟฟ์ ไปสู่ประเภทของการตอบสนองทางพฤติกรรม เพื่อสร้างรูปแบบการสอนที่ง่าย ไอวี จัดระเบียบและเพิ่มเติมลักษณะของ “พฤติกรรมการใส่ใจ” ไอวีเน้นไปที่ความอบอุ่น การใส่ใจเชิงบวก และความเห็นอกเห็นใจไม่สามารถชี้แจงได้ โดยการสอนได้ แต่ระบุว่าผู้ช่วยผู้ให้คำปรึกษาสามารถสอนให้มีความอบอุ่นมากขึ้น และเห็นอกเห็นใจมากขึ้น รูปแบบนี้ประกอบไปด้วย 2 วิธีการได้แก่ (1) เน้นการฝึกอบรมทักษะแต่ละทักษะแยกออกจากกัน (2) การสังเกตตนเองจากการบันทึกวีดิทัศน์ รูปแบบนี้ได้นำมาใช้อย่างกว้างขวางในระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษา และใช้ฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาและนักศึกษาแพทย์
Danish and Hauer's Helping Skills Model (1973)	รูปแบบนี้เน้น 3 องค์ประกอบในการฝึกอบรม ได้แก่ (1) การพัฒนาความเข้าใจในทักษะที่สอน (องค์ประกอบด้านความรู้) (2) การสังเกตการณ์สาธิตทักษะ (องค์ประกอบด้านตัวแบบ) (3) ให้โอกาสในการฝึกทักษะที่มีการสาธิต (องค์ประกอบด้านการฝึกปฏิบัติ) ทักษะที่ได้รับการสอนใน “หลักการสร้างความก้าวหน้า” การฝึกแต่ละช่วงขึ้นอยู่กับความสำเร็จในตัวของผู้รับการฝึกอบรม การฝึกอบรมประกอบด้วย การตรวจสอบรายการพฤติกรรม และให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้ฝึกอบรม และเพื่อนผู้ร่วมการฝึกอบรม

ที่มา: Mill. (2005). *Portfolio Management as a tool for Peer Hopers to Monitor their Development.* p. 41.

สรุปวิธีการในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นวิธีการฝึกอบรมที่เกิดขึ้นในระยะแรกของการนำการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมาใช้ในสถาบันการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมและได้สรุปวิธีการของนักวิจัยที่ทำการศึกษาดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ตารางแสดงวิธีการในการฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

รูปแบบการฝึกอบรม	รายละเอียดและจุดเห็น
โรบินสัน และคณะ (Robinson; et al. 1991 : 36 – 37)	ฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนให้มีความสามารถในการรับฟัง ไม่ให้คำแนะนำ หลีกเลี่ยงการตัดสิน มองเห็นปัญหาทั้ง 2 ด้าน เสนอทางเลือก และให้ความช่วยเหลือกับปัญหาด้านสัมพันธภาพ ในการฝึกอบรมนั้นใช้ทั้งวิธีการสอนและการฝึกจากสถานการณ์จริง โดยเน้นพัฒนาการของมนุษย์ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การประเมินตนเอง ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค การจัดการกับปัญหาวิกฤต การสร้างความเชื่อใจ และการแสดงบทบาทสมมติ
มอร์เรย์ และคณะ (Morey; et al. 1993 : 293)	ฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนโดยเน้นการฝึกทักษะการฟังอย่างใส่ใจ ทักษะการแก้ไขปัญหาละเอียดและฝึกอบรมเพิ่มเติมเฉพาะประเด็นในเรื่องความมั่นใจในตนเอง แอลกอฮอล์และยาเสพติด การทำร้ายร่างกาย การตั้งครรภในวัยรุ่น การฆ่าตัวตาย
นาส์ซาร์ และเอกลิน (Nassar and Eaglin.1994 : 493)	ฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนโดยเน้นที่เทคนิคทางด้านการให้คำปรึกษา การสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะการฟังอย่างใส่ใจ และทักษะการสื่อสาร การฝึกอบรมใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ
African Centre for Technology Studies (2007 : online)	- ฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนโดยเริ่มจากการนำเข้าสู่การให้คำปรึกษา การฝึกเกี่ยวกับคำนิยาม ความหมายของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน กระบวนการในการให้คำปรึกษา การทำความเข้าใจตนเอง การให้ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทฤษฎีกลุ่มจิตวิเคราะห์ ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรม ทฤษฎีกลุ่มมนุษย์นิยม การให้ความรู้ด้านจริยธรรมของผู้ให้คำปรึกษาและการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่มีคุณภาพ การฝึกทักษะการให้คำปรึกษา และให้ความรู้เพิ่มเติมเรื่องเพศศึกษา และโรคเอดส์ - ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษากับเพื่อนที่ประสบกับปัญหาต่างๆ ไปซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเพื่อนให้สำรวจปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน
เดอร์เบนเนเดตตี (DeBenedetti) (2007 : online)	ได้ฝึกทักษะพื้นฐาน 2 ทักษะสำหรับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ ทักษะการฟังอย่างใส่ใจ (active listening) และทักษะการสื่อความหมาย (messaging) ในกระบวนการของการให้คำปรึกษานั้น ทักษะการฟังอย่างใส่ใจเป็นทักษะที่มีประโยชน์มากที่สุดเมื่อต้องจัดการกับประเด็นปัญหาของบุคคล ส่วนทักษะการสื่อความหมาย มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับแก้ปัญหาความขัดแย้ง
แมรี่ (Mary. 2007 : online)	เนื้อหาสาระของการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วย (1) ข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมการฝึกอบรม จริยธรรม ได้แก่ เก็บความลับ การสร้างเครือข่ายการให้ความช่วยเหลือ และข้อมูลที่ใช้ในการให้ความช่วยเหลือ และข้อจำกัดของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ การแสดงสัญญาณบ่งชี้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ และกระบวนการของการส่งต่อ (2) เนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพวิชาการ (3) การฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล

ที่มา: กฤตวรรณ คำสม. (2550).

จากการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ผสมผสานวิธีการในการฝึกอบรม โดยใช้ทั้งวิธีการสอน การแสดงบทบาทสมมติ การสังเกตตนเองจากการบันทึกเทปวีดิทัศน์ และการฝึกจากสถานการณ์จริง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้รับทั้งความรู้ และประสบการณ์ตรงจากการเข้ารับการฝึกอบรมครั้งนี้

1.7.6 ระยะเวลาในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

นักวิจัยให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมที่มีความเหมาะสมในการฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนดังนี้

ฮิลล์ (Hill. 1990: 572) ได้ศึกษาเรื่อง การเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิต โดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และได้เสนอแนะว่าการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ควรจะฝึกอบรมเป็นเวลา 16 ชั่วโมง ในขณะที่โบว์แมน คอร์น และมอร์ (Bowman. 1986: 221 – 229; Corn; & Moore. 1992: 68-72) กล่าวว่า ระยะเวลาในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เหมาะสม คือ 6 – 16 ชั่วโมง อีกทั้งคาร์ และไดเวอร์ (Carr. 1981: 1-9; & Diver-Stamnes. 1991: 275) กล่าวว่า ระยะเวลาในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เหมาะสม คือ 30 – 50 ชั่วโมง และบราวน์ (Brown. 1974: 259) กล่าวว่า การฝึกการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนอย่างสมบูรณ์นั้น ควรจะต้องประกอบด้วย ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 8 คน ผู้ฝึก 4 คน และใช้ระยะเวลาในการฝึก 40 ชั่วโมง

สรุปได้ว่าระยะเวลาในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 16 – 50 ชั่วโมง สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เป็นระยะเวลา 48 ชั่วโมง

1.7.7 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

เคลเลอร์ (Keller. 1999: 22) การศึกษาจากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเพื่อให้ความช่วยเหลือนั้นจะเป็นกลุ่มเล็กๆ ที่นำมาเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งขนาดของกลุ่มอยู่ระหว่าง 15 คน ต่อการฝึก 1 ครั้ง ซึ่งเหตุผลที่ใช้ขนาดกลุ่มดังกล่าวคือ มีการจัดการได้ดีขึ้น มีพลัง มีการโต้ตอบและมีความสอดคล้องกันกับกิจกรรมในการฝึกอบรม ในขณะที่โบว์แมน (Bowman. 1986: 221-229) ให้ข้อเสนอแนะว่าขนาดของกลุ่มที่จะนำมาใช้ในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นกลุ่มขนาดเล็กประมาณ 6 คน แต่ไม่ควรเกิน 8 คน และคอร์น และมอร์ (Corn; & Moore. 1992: 68-72) เสนอว่าขนาดของกลุ่มที่จะนำมาใช้ในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นกลุ่มขนาดเล็กประมาณ 6 – 10 คน

สรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสรุปได้ว่า ควรใช้ขนาดของกลุ่มผู้ฝึกอบรมระหว่าง 6 – 15 คน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน

1.7.8 เนื้อหาหลักในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

โปรแกรมการฝึกอบรมอาจจะประกอบด้วยส่วนที่มีความแตกต่างกันดี เจเจอร์ (De Jager.

1995: 6) เสนอว่า

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วยจำนวนการฝึก 12 ครั้ง ซึ่งเน้นไปที่การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น และทักษะการสื่อสาร และรวมถึงการให้ความรู้โดยการสอน และการฝึกการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์ ส่วนที่ 2 เน้นไปที่การพัฒนาการฝึกที่เชื่อมโยงไปสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษา

คาร์ (Mill. 2005: 43; citing Carr. 1981: 6) กล่าวว่า วิธีการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนควรจะเน้นการฝึกโดยให้ “นักเรียนเป็นศูนย์กลาง” มากกว่าให้ “กำหนดการเป็นศูนย์กลาง” ในขณะที่ มิลล์ (Mill. 2005: 43) ได้รวบรวมเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม ซึ่งจะเน้นประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามลำดับ คือ 1) ภาพรวมขอบเขตของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และสำรวจธรรมชาติและสัมพันธภาพในการให้ความช่วยเหลือที่มีคุณภาพ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าถูกคุกคาม การสร้างสัมพันธภาพในการเริ่มและจบอย่างสร้างสรรค์ 2) การตระหนักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น การเผชิญหน้า ความสอดคล้องและความจริงใจ และความสำคัญของค่านิยม 3) การใส่ใจกับภาษาพูด และภาษาท่าทาง ทักษะการฟัง และทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อุปสรรคต่อการสื่อสารที่มีคุณภาพ ความอบอุ่น และการเห็นอกเห็นใจ การถามอย่างคล่องแคล่ว และทักษะการตอบสนองอย่างเห็นอกเห็นใจ การสะท้อนและการทวนความ การให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งทางบวกและทางลบ และการเปิดเผยตนเอง 4) การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ และการตั้งเป้าหมาย 5) จริยธรรม ความมั่นใจ และความไว้วางใจ กระบวนการในการส่งต่อไปสู่แหล่งของการให้ความช่วยเหลืออื่น ตระหนักถึงบริบทของวัฒนธรรม และความมีอิสระของผู้รับความช่วยเหลือ 6) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งข้อมูลอื่น (ในชุมชนและในมหาวิทยาลัย) 7) การวางแผนอย่างคร่าวๆ สำหรับกิจกรรมที่จะนำมาใช้ฝึกการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และ 8) อภิปรายเพื่อเพิ่มประเด็นในการฝึกอบรม

มิลล์ (Mill. 2005: 45) ได้รวบรวมโครงสร้างในการฝึกอบรมแต่ละช่วงของการฝึกการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนี้

- 1) การปรับปรุงแก้ไข และการอภิปรายเรื่องที่ยังค้างอยู่ หรือเรื่องเก่า อภิปรายเกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่ และโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อภิปรายเกี่ยวกับการบ้าน
- 2) ภาพรวมของผลจากการเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์ของแต่ละช่วงการฝึกที่สร้างการตระหนักในสิ่งที่ได้ศึกษาของแต่ละช่วง
- 3) การฝึกการอบอุ่นร่างกาย หรือการเติมพลัง
- 4) จุดบันทึกอย่างย่อของทักษะที่ได้รับการฝึก
- 5) การสาธิต หรือตัวแบบของทักษะแต่ละทักษะ
- 6) การฝึกปฏิบัติและการฝึกการแสดงบทบาทสมมติ (การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง)
- 7) การอภิปรายเพื่อสอบถามรายละเอียด

8) การยุติและสรุปตลอดทั้งกระบวนการ

9) อนุญาตให้บันทึกประจำวันช่วงสั้นๆ

โบว์แมน (Bowman. 1986: 6) เห็นว่าโครงสร้างของการฝึกอบรมนั้นจะต้องมีความสมดุลกันระหว่าง “การฝึกทักษะและการสร้างแนวความคิดซึ่งมีความสำคัญในการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า เนื้อหาหลักของการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน สรุปได้ว่าการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้น ผู้วิจัยได้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ในเรื่องความหมาย หลักการที่สำคัญ และการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.7.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ฟรีซ์ และ แลร์ (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ 2532: 36; อ้างอิงจาก Frisz; & Iare. 1987: 241 - 245) ศึกษาประสิทธิภาพในการปรึกษาโดยเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ระหว่างปีการศึกษา 1983 – 1984 และมารับบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาโดยเพื่อน จำนวน 1,032 คน เครื่องมือที่ใช้วัดเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยถามเกี่ยวกับความสามารถของผู้ให้การปรึกษาในการให้การปรึกษา การฟังและความเข้าใจปัญหาของผู้มารับบริการ โดยให้นักศึกษาที่ใช้บริการการให้คำปรึกษาโดยเพื่อนเป็นผู้ประเมิน เพื่อนที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาจะทำหน้าที่ให้ข้อมูลต่างๆ ไป ในมหาวิทยาลัย พุดคุยเกี่ยวกับการปรับตัวในมหาวิทยาลัย ช่วยเหลือในการเลือกโปรแกรมการเรียนและอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 99 รายงานว่า ผู้ให้คำปรึกษาสามารถช่วยเหลือในการให้ข้อมูลที่เพื่อนต้องการได้เข้าใจความกังวลใจ ความไม่สบายใจของเพื่อน สามารถช่วยเหลือเพื่อนในการจัดการกับสิ่งที่กำลังกังวลใจได้อย่างมีประสิทธิภาพร้อยละ 98 รายงานว่าเพื่อนจะมารับบริการการให้คำปรึกษาอีก และจะแนะนำบริการนี้กับเพื่อน ๆ ต่อไป

โรบินสัน และคณะ (Robinson; et al. 1991: 35-39) ได้ทำการศึกษาเรื่องผู้ให้คำปรึกษาในบริบทของโรงเรียนมัธยม : การประเมินผลการฝึกอบรมและผลกระทบต่อนักเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจจากนักเรียนโรงเรียนมัธยมในเมือง จำนวน 1,972 คน เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนที่นักเรียนจะไปพบเมื่อประสบปัญหา จำนวน 2 คน ปรากฏว่ามีจำนวนนักเรียน 27 คน ที่มีรายชื่อเป็นผู้ที่เพื่อนต้องการพบมากที่สุดเมื่อมีปัญหา ผู้วิจัยทำการคัดเลือกให้เหลือ 8 คน เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งได้รับการฝึกอบรมทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค (Micro counseling Skills) และทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้นักเรียนเกิดตามพึงพอใจในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ การได้ประสบการณ์จากเพื่อน การได้เรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตของเพื่อน และการได้ทำกิจกรรมต่างๆ

แมคเคลอด (McLeod. 2004: 11) ได้ศึกษาผลการประเมินทักษะการสื่อสารด้วยภาษาทำทางของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ระดับปริญญาตรี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบบทบาทของการสื่อสารด้วยภาษาทำทางในกระบวนการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่ 4 จำนวน 22 คน มหาวิทยาลัยอิมอรี (Emory University) ประกอบด้วยนักศึกษาที่ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ 13 คน และนักศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา 9 คน ทั้ง 2 กลุ่มได้รับการคัดเลือกจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้วิจัยสัมภาษณ์เป็นเวลาครึ่งชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามความสามารถในการวิเคราะห์ภาษาทำทางจากสีหน้าและน้ำเสียง ซึ่งแบบการวิเคราะห์ภาษาทำทางจากสีหน้า ใช้รูปภาพ 256 รูป ได้แก่ รูปภาพบุคคลที่แสดงอารมณ์ต่างๆ ได้แก่ มีความสุข เศร้า โกรธ และอารมณ์อื่นๆ แบบการวิเคราะห์ความรู้สึก ได้แก่ เสียงของการพูดประโยคต่างๆ การฝึกอบรม สัปดาห์ละ 1 วัน เป็นเวลา 1 เทอมการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ภาษาทำทางจากสีหน้าได้ แต่สำหรับภาษาทำทางจากน้ำเสียง นักศึกษายังวิเคราะห์ไม่ได้

ชาร์ฟ (Sharp. 1998: iii) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเห็นอกเห็นใจ และการยอมรับตนเอง: สิ่งจำเป็นของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เลือกการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน กับนักศึกษาที่เลือกฝึกอบรมการทำอาหาร (cooking class) การศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมีระดับการเห็นอกเห็นใจ และการยอมรับตนเองแตกต่างจากนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมการทำอาหาร

บุญพา ณ นคร (2549: ออนไลน์) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ เจตคติ และทักษะของนักศึกษาที่ผ่านการอบรมโครงการเพื่อนผู้ให้คำปรึกษา โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้เรื่องการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เจตคติต่อการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับดี และทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าโครงการนี้ควรจัดอีกเนื่องจากมีประโยชน์ต่อตนเองและเพื่อน

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ (2532: ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยเพื่อน เพื่อลดปัญหาการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสมัครใจเข้ารับการปรึกษาจำนวน 20 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 10 คน และกลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มทดลองเข้ารับการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาโดยเพื่อนเป็นเวลา 5 สัปดาห์ โดยมีนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะพื้นฐานการให้คำปรึกษาเป็นผู้นำกลุ่ม 2 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าปัญหาการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มโดยเพื่อนลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยใช้วิธีการฝึกอบรมในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมดังนี้

2.1 ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมหมายถึงกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคล โดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และทัศนคติ อันจะนำไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาหรือฝึกฝนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรใหม่ที่จะเข้าทำงาน หรือที่ปฏิบัติงานประจำอยู่แล้วในหน่วยงาน ให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะหรือความชำนาญ ตลอดจนจนประสบการณ์ให้เหมาะสมกับการทำงาน รวมทั้งก่อให้เกิดความรู้สึกรักเช่นทัศนคติหรือเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลให้บุคลากรแต่ละคนในหน่วยงานหรือองค์กรมีความสามารถเฉพาะตัวสูงขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ทำให้หน่วยงานหรือองค์กรมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น (สมคิด บางโม. 2544: 14, พัฒนา สุขประเสริฐ. 2540: 4) ในขณะที่รัฐระ ปรวาลพฤกษ์ (2538: 4) กล่าวว่า การฝึกอบรม เป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ทักษะของผู้เข้าอบรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพ ระยะเวลาที่ใช้จะเป็นช่วงสั้น หลักสูตรเน้นให้ปฏิบัติงานเฉพาะทางได้ ลักษณะการฝึกอบรมอาจทำได้หลายลักษณะตามนโยบาย และความต้องการขององค์กร อีกทั้ง ทองฟู ศิริวงศ์ (2536 : 7) กล่าวว่า การฝึกอบรม คือ 1) เป็นขบวนการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากร 2) เป็นการเพิ่มพูนความถนัด (Skill) เพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) เพิ่มพูนทัศนคติ (Attitude) เพิ่มพูนความเข้าใจ (Understanding) 3) พัฒนานิสัยการทำงานให้ถูกต้อง 4) เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน 5) เป็นขบวนการที่มีระเบียบและระบบเพื่อเพิ่มพูนและก่อให้เกิดผลสำเร็จขององค์การ ดังนั้น การฝึกอบรมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการหรือเป็นระบบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานเฉพาะเรื่อง ให้สามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์และการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จะพบว่า การฝึกอบรมประกอบด้วย เป็นกระบวนการ เป็นการพัฒนาบุคคลโดยวิธีการที่หลากหลายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทัศนคติและทักษะ ความชำนาญเฉพาะเรื่องเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การดำเนินการจัดการฝึกอบรมนั้น สิ่งที่ต้องพิจารณาก่อนการจัดการฝึกอบรมว่า จัดการฝึกอบรมทำไม ฝึกอบรมเพื่อใคร จะใช้วิธีการฝึกอบรมอย่างไร และรายละเอียดต่างๆ ที่จำเป็นในการดำเนินการฝึกอบรม การพิจารณาสิ่งต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นต้องเริ่มต้นจากการตั้ง วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม (ทองพูน ชินะโชติ. 2531: 7-8, พัฒนา สุขประเสริฐ. 2540: 5-7, นิรชรา ทองธรรมชาติ; และคณะ. 2544: 15) ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยเปลี่ยนท่าที และพฤติกรรมในการทำงานของคน ความมุ่งหมายขององค์การส่วนใหญ่ เป็นไปในแง่ส่วนรวม โดยพิจารณา ความจำเป็น และความต้องการในการฝึกอบรม
2. มุ่งเน้นความต้องการส่วนบุคคลที่ปฏิบัติอยู่ในหน่วยงานต่างๆ ขององค์การ
3. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) เป็นการเพิ่มพูนความรู้หรือเสริมสติปัญญา หรือเพื่อปรับปรุงแก้ไขความรอบรู้เพื่อให้การปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลในแต่ละระดับ
4. เพื่อพัฒนาทักษะ (skill) เป็นการพัฒนาทักษะความชำนาญ จนมีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถทำได้เองในสถานการณ์จริงและความพร้อมของตน
5. เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ (attitude) เมื่อสร้างเจตคติที่ดีที่เหมาะสมแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จะทำให้มีกำลังใจในการทำงาน สามารถทำงานของตนได้ด้วยความยินดีและพอใจ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความสะดวกสบายใจ
6. พัฒนาทัศนคติ ความรู้ความเชี่ยวชาญ และศักยภาพให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
7. ต้องการได้รับการพิจารณาในการเปลี่ยนแปลงฐานะของบุคลากร
8. เพิ่มหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานของหน่วยงาน
9. พัฒนาเปลี่ยนแปลงองค์การให้มีความพร้อมสมบูรณ์ที่สามารถแข่งขันได้
10. ช่วยให้บุคลากรปรับตัวและรองรับกับสภาวะทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
11. ส่งเสริมบุคลากรให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานโดยไม่ต้องรอการชี้แนะ หรือ รอรับคำสั่ง
12. ส่งเสริมบุคลากรให้ก้าวทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป
13. ทำให้คนว่างงานกลับมาทำงานได้
14. พัฒนาพนักงานให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
10. ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ
15. เพื่อลดปัญหาในการทำงานที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

จากวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ในการปฏิบัติงานที่บุคคลรับผิดชอบ พร้อมทั้งสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลนำความรู้ ทักษะและเจตคติที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ประกอบการทำงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ขั้นตอนของการฝึกอบรม

โกลด์สไตน์ (Goldstein. 1993: 165) ได้กำหนดขั้นตอนของการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการหรือความจำเป็นในการฝึกอบรมประกอบไปด้วย การวิเคราะห์
 - 1.1 การวิเคราะห์องค์กร
 - 1.2 การวิเคราะห์ภาระกิจ ความรู้ ทักษะและความสามารถ
 - 1.3 การวิเคราะห์บุคคล
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
3. การคัดเลือกและการออกแบบโครงการฝึกอบรม
4. การพัฒนาเกณฑ์ในการประเมินผลการฝึกอบรม
5. การจัดการฝึกอบรม
6. การประเมินผล

นิรชรา ทองธรรมชาติ และคณะ (2544: 32) กล่าวว่า ในการอบรมนั้นจะมีขั้นตอนต่างๆ สำหรับผู้จัดอบรมที่ต้องเตรียมการในการอบรมแต่ละครั้ง ดังนี้

1. ก่อนการอบรม เป็นช่วงเวลาที่เตรียมความพร้อมก่อนถึงเวลาการอบรม เช่น การเตรียมความพร้อมเรื่องเอกสาร รายชื่อผู้เข้าอบรม การประชาสัมพันธ์ การเตรียมการเรื่องสถานที่ อุปกรณ์ และสื่อการสอนต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาติดขัดเมื่อถึงเวลาอบรม
2. ระหว่างการอบรม เป็นการดูแลวิทยากร ผู้เข้ารับการอบรม หรือเอกสารเพิ่มเติมที่จำเป็นต้องใช้ และดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ อีกทั้งดูแลปฏิกริยาของผู้เข้าอบรมว่าชอบการอบรมหรือไม่อย่างไร
3. หลังการอบรม เป็นการดูแลเรื่องการประเมินผลหลักสูตร วิทยากร เจ้าหน้าที่ และผู้สมัคร ตรวจสอบค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ได้ใช้ไป

จกกลนี้ ชูติมาเทวินทร์(2542: 19-21) กล่าวว่า ลำดับขั้นตอนของการฝึกอบรมเป็นเสมือนวงจรต่อเนื่องของกิจกรรม ที่มีลำดับขั้นตอนของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมต่อเนื่องเกี่ยวพันกันตั้งแต่ต้นจนจบดังแสดงให้เห็นจากโมเดลดังนี้

ภาพประกอบ 11 วงจรกิจกรรมการฝึกอบรม

ที่มา: จงกลณี ชุตติมาเทวินทร์. (2542). *การฝึกอบรมเชิงพัฒนา*. หน้า 21.

ขั้นตอนของการฝึกอบรมสรุปได้ว่า ขั้นตอนการฝึกอบรม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการฝึกอบรม ขั้นระหว่างการฝึกอบรม และขั้นหลังการฝึกอบรม

3. การบูรณาการเทคนิค จากทฤษฎีทางจิตวิทยา เพื่อสร้างโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยเพื่อนำไปประยุกต์ใช้สร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยนำแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านเป็นฐานคิด

ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่พัฒนามาจากแนวคิดของทีนดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985: 59-60, 251-252) และกระบวนการของการสร้างโปรแกรมของไทยการาจัน (Thaigarajan. 1976: 19) เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบโครงสร้าง และขั้นตอนในการสร้างโปรแกรมการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และนำมาเป็นโปรแกรมเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป และขั้นที่ 4 ขั้นการนำไปใช้

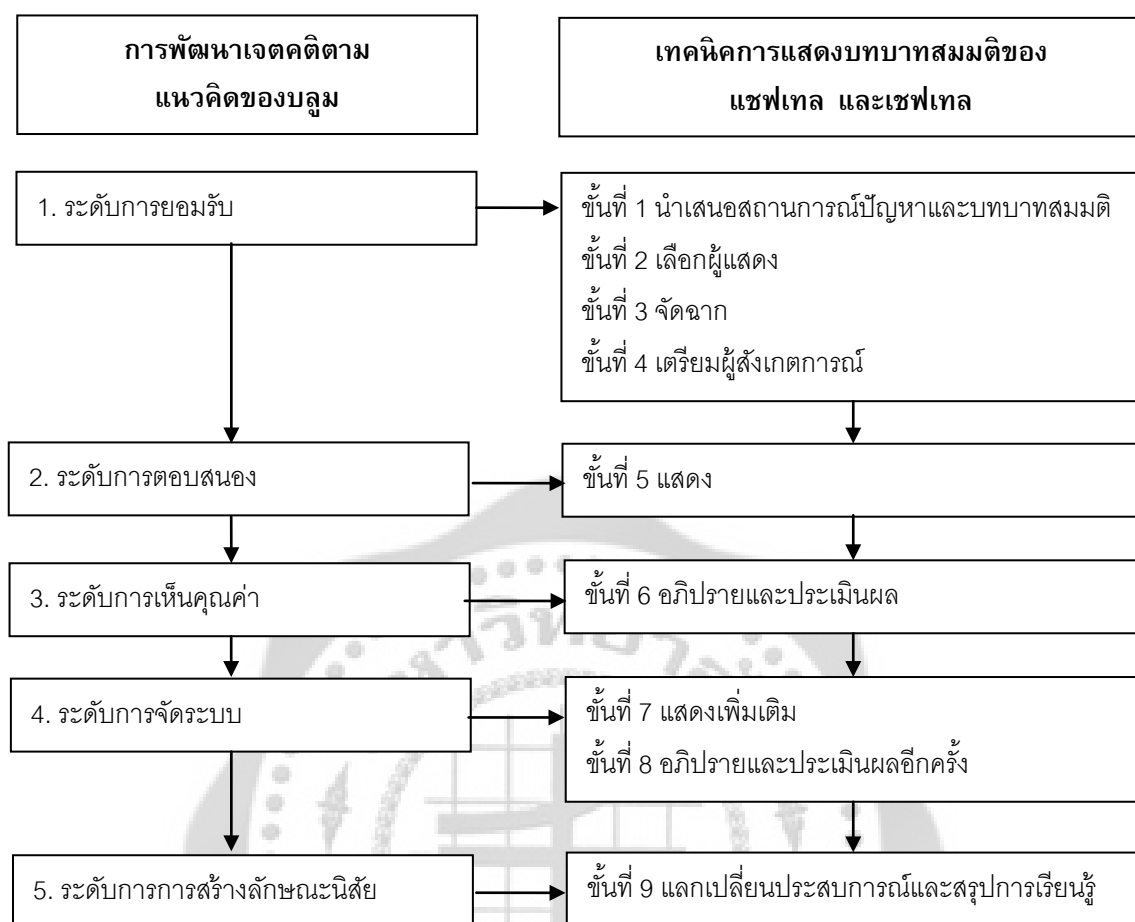
สำหรับขั้นที่ 2 ของการพัฒนา แบ่งเป็นการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน 3 ด้านด้วยกัน คือ ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เจตคติในการให้คำปรึกษา และทักษะในการให้คำปรึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกเทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยามาใช้ในการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยดำเนินการพิจารณาเทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา ดังนี้

เทคนิคจากทฤษฎีจิตวิทยาการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยาการศึกษา ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเทคนิคดังนี้

1) เทคนิคการเปิดเผยตนเอง (Self disclosure) ซึ่งการเปิดเผยตนเอง คือ การแสดงท่าทีเปิดเผยเป็นมิตรของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของตนที่ไม่ใช่การขัดแย้ง หรือตำหนิ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รู้จักและเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน จากทฤษฎีจิตวิทยาการให้คำปรึกษาที่มีแนวคิดว่าการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองนี้เปรียบเสมือนได้ยืนยันว่าตนเองได้ตระหนักในความเป็นตนเอง และพร้อมจะพัฒนาการเปิดเผยตนเองแสดงออกได้โดยการแสดงความคิดเห็นออกมาจากใจจริง การบอกข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และการให้ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลอื่น การแสดงออกดังกล่าวสัมพันธ์โดยตรงกับความคิด ความรู้สึก ค่านิยม และเจตคติของผู้เปิดเผยโดยตรง สิ่งที่สำคัญคือ จะต้องจริงใจและซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของตนเอง และแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ

ดังนั้นการเปิดเผยตนเอง จึงเป็นการเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้ถึงความรู้สึก หรือปฏิกิริยาที่ตนเองมีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การเปิดเผยตนเองไม่ได้หมายถึง การบอกถึงประวัติหรือเรื่องราวในอดีตของตนเอง แต่เรื่องราวในอดีตก็อาจจะช่วยให้บุคคลอื่นเข้าใจสาเหตุหรือที่มาของความรู้สึกที่เรามีต่อเหตุการณ์นั้นๆ การเปิดเผยตนเอง ทำให้ผู้อื่นรู้จักเรามากขึ้น เพิ่มโอกาสที่ผู้อื่นเกิดความคุ้นเคย สนิทสนมมากขึ้น เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของการรับรู้ของตนเองกับผู้อื่น (เอมอร์ กฤษณะรังสรรค์. 2554: ออนไลน์)

2) เทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ (role playing) เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ที่อยู่ภายในออกมา ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง ในขณะเดียวกัน การที่ผู้เข้าอบรมสวมบทบาทของผู้อื่น ก็สามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้เช่นเดียวกัน และเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของตนให้เหมาะสม ซึ่ง บลูม (Bloom. 1956) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า เจตคติ สามารถพัฒนาได้ตามลำดับขั้นตอนซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้ (1) การยอมรับ (2) การตอบสนอง (3) เห็นคุณค่า (4) การจัดระบบ และ (5) การสร้างลักษณะนิสัย ซึ่งในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเจตคติในการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาเจตคติของ บลูม (Bloom. 1956) และนำเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติของแชฟเทล และแชฟเทล (Shafteel; & Shafteel. 1967) มาใช้ในการพัฒนา ดังนี้

ภาพประกอบ 12 การเชื่อมโยงแนวคิดการพัฒนาเจตคติของ บลูม กับการใช้เทคนิคการแสดง
บทบาทสมมติของแซฟเทล และเซฟเทล

3) เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning and Collaborative Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียน รู้ ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงาน เป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถที่แตกต่างกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการเรียนรู้ของแต่ละคนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเทคนิค “จิ๊กซอ” ดังที่ อารอนสัน (ซาตรี เกิดธรรม. 2547: 17; อ้างอิงจาก Aronson. 1984) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิคจิ๊กซอว์เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นมาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มไปศึกษาในเนื้อหาหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งกับกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ซ้อนกัน เมื่อเสร็จงานแล้วเข้ากลุ่มเดิม แล้วสอนเพื่อนในสิ่งที่ตนได้รู้มา ทำให้ทั้งกลุ่มได้รับความรู้เพิ่มเติมโดยเท่าเทียมกัน สามารถช่วยเหลือกันในการเรียน จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น

4) การบรรยาย (lecture) เป็นการถ่ายทอดสาระความรู้ต่างๆ ให้กับผู้เข้าอบรม มีลักษณะของการสื่อสารแบบทางเดียว(one-way communication) จากผู้สอนสู่ผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นแหล่งที่มาของข้อมูล และผู้เรียนเป็นผู้รับข้อมูล จากการที่ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ กลุ่มเกสตัลท์ ที่มีแนวคิดว่าการเราจะเกิดการรับรู้สิ่งเร้าในลักษณะเป็นส่วนรวมก่อน แล้วจึงนำไปสู่การเห็นความแตกต่างของส่วนย่อย ดังนั้นเทคนิค “การบรรยาย” จึงเป็นวิธีการที่ผู้สอนสามารถอธิบายให้ผู้เรียนได้เห็นโครงสร้างเนื้อหาสาระทั้งหมดที่เขาจะต้องเรียน และอธิบายเนื้อหาเป็นขั้นตอนให้เชื่อมโยงกัน ซึ่งผู้สอนอาจจะจัดรูปแบบการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง และมีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในการฝึกอบรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการบรรยายร่วมกับเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ และมีการประเมินผลโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ

5) การใช้กรณีตัวอย่าง(case) เป็นเทคนิคที่นำเอากรณีหรือเรื่องราวที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นจริงเสนอในกลุ่มผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนใช้หลักวิชาการ และประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานมาผสมผสาน เพื่อวิเคราะห์กรณีที่ยก ซึ่งทิสนา แชมมณี (2545: 75) ได้กล่าวไว้ว่า กรณีตัวอย่าง คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริง และตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

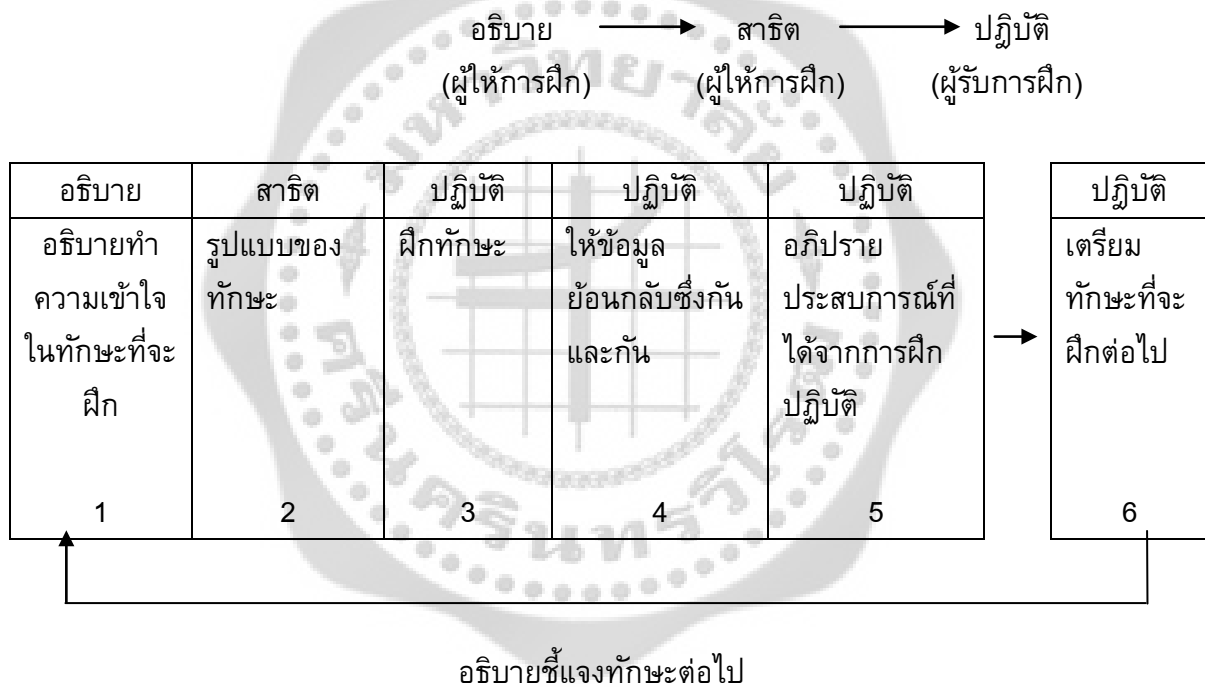
6) การอภิปราย (discussion) เป็นการที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในปัญหาหรือเรื่องเดียวกันต้องการที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันด้วยวิธีการวิเคราะห์ และพิจารณาโดยอาศัยความคิดเห็นร่วมกัน จากทฤษฎีสนามของเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) ซึ่งทิสนา แชมมณี (2522: 10.12) ได้สรุปแนวคิดทฤษฎีสนาม (Field Theory) พฤติกรรมจะเป็นผลมาจาก พลังความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากัน และพยายามช่วยกันทำงาน ซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนที่มีความแตกต่างกันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และทำให้พลังหรือแรงผลักดันของกลุ่มที่ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยดี

7) การระดมสมอง (brainstorming) คือ การที่สมาชิกทุกคน ในกลุ่มได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องหรือปัญหาหนึ่งอย่างอิสระ โดยไม่มีการอภิปรายว่าความคิดที่เสนอถูกผิด เหมาะสมมากน้อยเพียงใด จนกว่าสมาชิกจะเสนอความคิดครบทุกคนแล้วกลุ่มจึงพิจารณา วิเคราะห์ และประเมินค่าของความคิดเห็นของสมาชิกทุกความคิดเห็น จากนั้นอาจจะมีการหลอมรวมความคิดเห็น ปรับให้รัดกุมและเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ข้อใดที่ไม่เหมาะสมอาจต้องตัดทิ้งซึ่งเทคนิคการระดมสมองนี้ ผู้วิจัยได้นำมาจากแนวคิดของทฤษฎี constructivist ซึ่งรากฐานทางปรัชญา คือ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2544: 1-3) ความรู้คือความสามารถของแต่ละบุคคลในการปรับประสบการณ์เก่าที่มีอยู่เดิมให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ได้ด้วยกระบวนการพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ และมีความสมเหตุสมผลก่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ และกระบวนการของการนำความคิดที่ผ่านกระบวนการพิสูจน์ให้เห็นจริง และมีความสมเหตุสมผล แล้วนำไปสู่ความคิดอื่นๆ ในประสบการณ์อื่นๆ ที่มีค่าสำหรับการดำเนินชีวิต และขจัดความขัดแย้งระหว่างความคิดในประสบการณ์เก่ากับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งเทคนิคการระดมความคิดมีลักษณะของการให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้เดิมของแต่ละคนออกมาให้สมาชิกในการร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่

สำหรับเทคนิคที่ใช้ในการฝึกทักษะการให้คำปรึกษานั้น ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counseling) ของ ทิลดอลล์ และ เกรย์ (Tinndall; & Gray. 1985: 80-81) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่จะฝึก
2. สาธิตรูปแบบของทักษะ
3. ฝึกทักษะ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

รูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แสดงดังภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 รูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของ ทิลดอลล์ และ เกรย์ (Tinndall; & Gray. 1985)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและพัฒนาสมรรถะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน การดำเนินการวิจัยเป็นไปในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (research and development) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย
 - 3.1 การศึกษาองค์ประกอบของสมรรถะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 3.2 การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 - 3.3 การพัฒนาสมรรถะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 5. การวิเคราะห์ข้อมูล
- โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบสมรรถะของนักศึกษา ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบสมรรถะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 55,083 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาองค์ประกอบสมรรถะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ จำนวน 1,000 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่ดีเยี่ยมสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Tabachnick; & Fidell. 2001: 588; citing Comrey; & Lee. 1992. A First Course in Factor Analysis) ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster or area sampling) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 89-90) มหาวิทยาลัยละ 200 คน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	200
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	200
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	200
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	200
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	200
รวม	1,000

ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ได้รับการคัดเลือกจากอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 36 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 24 คน ที่ได้มาโดยการคัดเลือกจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกที่ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้ (1) ให้ความใส่ใจกับเพื่อนในชั้นเรียน (2) มีความเห็นอกเห็นใจ (3) มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (4) มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนๆ (5) มีความเป็นผู้นำ (6) มีความรับผิดชอบ (7) ไม่มีประวัติการทำร้ายตนเอง (8) ไม่มีปัญหาทางอารมณ์ และ (9) มีความสนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และสามารถเข้าร่วมการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ (Mill. 2005, Morey; et al. 1993, Delworth; & Moore. 1974, Mary. 2007, Downe. 1986; & Lawson. 1989) แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน ที่เข้าร่วมฝึกอบรมจำนวน 14 ครั้ง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ทั้งหมด 43 ชั่วโมง และกลุ่มควบคุมจำนวน 12 คน ไม่ได้รับการฝึกอบรม

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษา

การดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร สืบหาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลองค์ประกอบของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเบื้องต้น
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบทดสอบและการประเมินการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540; ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538, 2543)
3. สร้างแบบสอบถามปลายเปิด ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล เบื้องต้น เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน จากอาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษา และผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นจากนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น แล้วนำผลการสอบถามทั้งหมด นำมาสรุปเพื่อจัดหมวดหมู่ประกอบด้วย ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดเบื้องต้น และใช้เป็นฐานคิดในการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนกับผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป
4. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนกับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา 7 ท่าน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ และสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
5. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน จำนวน 84 ข้อ ตามนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่สร้างขึ้น จะวัดสมรรถนะในด้านต่างๆ 3 สมรรถนะ ดังนี้
 - 5.1 สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา
 - 5.2 สมรรถนะด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา
 - 5.3 สมรรถนะด้านทักษะการให้คำปรึกษา

ข้อคำถามของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีจำนวน 84 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามด้านความรู้ จำนวน 61 ข้อ เป็นการประเมินแบบถูก-ผิด (true-false item) ให้เลือกตอบเพียงข้อใดข้อหนึ่ง และข้อคำถามด้านเจตคติ 12 ข้อ เป็นการประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ให้เลือกตอบเพียงระดับใดระดับหนึ่ง และข้อคำถามทักษะการให้คำปรึกษา เป็นแบบสอบถามที่กำหนดสถานการณ์ และให้เขียนตอบ จำนวน 11 ข้อ

6. แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงตามเนื้อหา(Content Validity Evidence) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุกกุล รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ไชยพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิชัย รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริบุรณ์ สายโกสุม รองศาสตราจารย์ วชิร ทรัพย์มี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย วรกิจเกษมสกุล แสดงความคิดเห็นพิจารณาความสอดคล้อง (Item Objective Congruence :IOC) การคัดเลือกข้อคำถาม ดำเนินการโดยพิจารณาเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 และผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ปรับปรุงข้อความบางข้อความ ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อความตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- +1 เมื่อ แนใจ ว่าข้อคำถามนั้นบ่งชี้สมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
- 0 เมื่อ ไม่แนใจ ว่าข้อคำถามนั้นบ่งชี้สมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
- 1 เมื่อแนใจว่าข้อคำถามนั้น ไม่ได้ บ่งชี้สมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

7. ทดลองใช้ (try out) แบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ในช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม 2552

8. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน มีรายละเอียด ดังนี้

8.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ผู้วิจัยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20 – 0.73 จำนวน 67 ข้อ โดยที่ด้านความรู้เหลือ 44 ข้อ ด้านเจตคติเหลือ 12 ข้อ และด้านทักษะเหลือ 11 ข้อ

8.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ r_o ในองค์ประกอบที่ลักษณะคำถามเป็น แบบถูกและผิด ได้ค่าสัมประสิทธิ์ r_o เท่ากับ 0.62 ด้านเจตคติของผู้ให้คำปรึกษา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ในองค์ประกอบที่มีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.60 และด้านทักษะการให้คำปรึกษา โดยใช้สูตรค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ตรวจ 2 คน (Rater Agreement Indexes (RAI)) เป็นการวิเคราะห์แบบคู่ขนานที่คำนวณจากผู้ตรวจ 2 คน ซึ่งค่า RAI เท่ากับ 0.82 โดยจำแนกรายองค์ประกอบ มีค่าความเชื่อมั่นดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน แยกตามองค์ประกอบ (n = 100)

องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น	ค่าอำนาจจำแนก
1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา	44	(r_b) 0.62	.210 – .620
2. ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา	12	(α) 0.60	.201 – .409
3. ด้านทักษะการให้คำปรึกษา	11	(RAI) 0.82	.223 - .721

1.9 นำแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คนตอบ เพื่อนำมาใช้แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ตัวอย่างแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. ตัวอย่างแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามแบบถูก-ผิด (true-false item) ให้เลือกตอบเพียงข้อใดข้อหนึ่ง วัดระดับความรู้และความเข้าใจในข้อคำถาม และเลือกตอบว่าถูก หรือผิด ที่ตรงกับความเข้าใจของตนเองมากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยแบบสอบถามมีระดับ 2 ระดับ ได้แก่ ถูกและผิด ซึ่งข้อคำถามทั้งหมดครอบคลุมเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ดังนี้

ข้อคำถาม	ถูก	ผิด
0. การให้คำปรึกษา หมายถึง การช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้		
00. การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีลักษณะที่สำคัญคือการให้ความช่วยเหลือผู้มารับคำปรึกษาที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน		

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามด้านความรู้

ตอบคำถามได้ถูกต้องตามคำเฉลยได้ 1 คะแนน ข้อคำถามที่ถูกต้องประกอบด้วย ข้อ 1,2,3,4,5,7,8,11,13,15,18,22,27,28,29,34,38 และ 43

ตอบคำถามไม่ถูกต้องตามคำเฉลยได้ 0 คะแนน ข้อคำถามที่ผิดประกอบด้วย ข้อ 6,9,10,12,14,16,17,19,20,21,23,24,25,26,30,31,32,33,35,36,37,39,40,41,42 และ 44

การแปลผลคะแนน

0.76 – 1.00 คะแนน	มีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษามาก
0.51 – 0.75 คะแนน	มีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาพอสมควร
0.26 – 0.50 คะแนน	มีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาน้อย
0.00 – 0.25 คะแนน	มีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาน้อยมาก

2. ตัวอย่างแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) วัดระดับความรู้สึกของตนต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในข้อคำถาม และเลือกระดับที่ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุดเพียงระดับเดียว โดยแบบวัดมีระดับตั้งแต่ 1-4 ได้แก่ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด ข้อคำถามทั้งหมด ครอบคลุมความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา ดังนี้

ข้อความ	ระดับการประเมิน			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
0. ข้าพเจ้ารู้สึกที่ได้เป็นผู้ให้คำปรึกษา				
00. ข้าพเจ้ารู้สึกว่า การให้คำปรึกษาจะช่วยให้เพื่อนที่มีความทุกข์มีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น				

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามด้านเจตคติ

ข้อความทางบวก ประกอบด้วยข้อ 45,46,49,50,51,53 และ 56

จริงมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	4
จริงมาก	คะแนนเท่ากับ	3
จริงน้อย	คะแนนเท่ากับ	2
จริงน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1

ข้อความทางลบ ประกอบด้วยข้อ 47,48,52,54 และ 55

จริงมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1
จริงมาก	คะแนนเท่ากับ	2
จริงน้อย	คะแนนเท่ากับ	3
จริงน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	4

การแปลผลคะแนน

3.50 – 4.00	มีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษามาก
2.50 – 3.49	มีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษาพอควร
1.50 – 2.49	มีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษาน้อย
1.00 – 1.49	มีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษาน้อยมาก

3. ตัวอย่างแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านทักษะการให้คำปรึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบที่กำหนดสถานการณ์ และให้เขียนตอบ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ดังนี้

สถานการณ์ที่ 0

ผู้รับคำปรึกษา : พ่อแม่ของฉัน ไม่ให้ฉันออกไปเที่ยวกลางคืน ท่านบอกว่าฉันจะเดือดร้อนถ้าไปเที่ยวที่แบบนั้น

ท่านจะพูดอย่างไรเพื่อแสดงว่าท่านเข้าใจผู้รับคำปรึกษา

คำพูด :

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามด้านทักษะการให้คำปรึกษา

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
การฟัง	4	- คำตอบที่ให้ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ที่เป็นปัญหา - คำตอบที่ให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจในสิ่งที่ปัญหา / ยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้น	เล่าให้เราฟังได้ไหมว่าเธอกลัวใจเรื่องอะไร
	3	- คำตอบที่แสดงว่าสนใจเรื่องราวมากกว่าความคิด ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	ลองไปเล่าให้อาจารย์ที่ปรึกษาฟังซิ เผื่อจะได้ข้อคิดดีๆ
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่มีลักษณะตำหนิ - คำตอบที่ไม่ยอมรับผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่สร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	มีอะไรต้องกลัวใจนักเทรโอ เธอมีหน้าที่เรียนก็เรียนซิ
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	วันนี้เราจะไปวัด เธอไปกับเราไหม เผื่อจะรู้สึกดีขึ้น

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
สถานการณ์ ที่ 2 การถาม	4	- คำตอบที่เป็นคำถามปลายเปิด ที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจเรื่องราวของตนเองได้ชัดเจนขึ้น - คำตอบที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ใช้เวลาสำรวจถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง - คำตอบที่ช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ข้อมูลจากผู้รับคำปรึกษาเพิ่มขึ้น	มีเรื่องอะไรบ้างที่เธอคิดว่าแม่ไม่เข้าใจเธอ
	3	- คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	เธอคิดว่าเธอทำให้แม่เธอเดือดร้อนบ้าง
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่เป็นคำถามปลายปิด และไม่ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่ใช้คำถามว่า “ทำไม” - คำตอบที่สร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	แม่เธอเป็นอย่างไรที่เธอเล่าบ่อยไหม
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	เธอคิดว่าเธอไม่ได้ทำอะไร

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
สถานการณ์ ที่ 3 การสะท้อน ความรู้สึก	4	- คำตอบที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของตนเองอย่างชัดเจน - คำตอบที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง - คำตอบที่แสดงให้เห็นว่าผู้ให้คำปรึกษาจับความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาได้	เธอกำลังกังวลใจที่แฟนของเธอไม่โทรมาหา
	3	- คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	เราคิดว่าเธอใจเย็นๆ ก่อนดีกว่าไหม อาจจะไม่มียะไรมากก็ได้
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา- คำตอบที่ถามความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่เป็นคำถาม - คำตอบที่สร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	เธอคงรู้สึกแย่นะๆ เลย แฟนกำลังจะนอกใจ
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	ฉันคิดว่าพุงนี้เธอก็น่าจะรู้สึกดีขึ้นเอง

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
สถานการณ์ ที่ 4 การให้ข้อมูล ย้อนกลับ	4	- คำตอบที่เป็นข้อมูลที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้ตนเองได้ เหมือนกับที่ผู้อื่นมอง - คำตอบที่เป็นข้อมูลที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจพฤติกรรม ปฏิบัติของตนเอง - คำตอบที่เป็นข้อมูลที่เน้นถึงจุดเด่นของผู้รับคำปรึกษาที่เป็น ข้อเท็จจริง	เธอเป็นสิว เพื่อนๆหลายคนก็เป็น สิวเหมือนกัน และเขาก็ไปไหนๆ ได้
	3	- คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	ใครๆ ก็เป็นสิวได้ทั้งนั้นแหละ
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่ให้ข้อมูลย้อนกลับหลายประเด็น - คำตอบที่เป็นคำถามย้อนกลับ - คำตอบที่ข้อมูลมีลักษณะสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	คิดมากจังเลย ใครๆ ก็เป็นสิวได้ ฉันก็เป็นสิวยังไปไหนๆ ได้เลย ไร้สาระ
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	ไปดูหนังกันดีกว่า

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
สถานการณ์ ที่ 5 การทวน ความ	4	- คำตอบที่มีการนำถ้อยคำของผู้รับคำปรึกษา มาเรียบเรียงใหม่ให้ชัดเจนขึ้น - คำตอบที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความชัดเจน ในความคิดและสถานการณ์ที่กำลังประสบอยู่	เธอบอกว่าเธออยู่กับแฟนและรู้จัก กังวลใจว่าพ่อกับแม่จะรู้เรื่องนี้
	3	- คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	เธอกลัวใจที่อยู่กับแฟน ถ้าอย่างนั้น ก็ต้องบอกพ่อแม่สิ
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่ทวนความหลายประเด็น - คำตอบที่เป็นคำถามย้อนกลับ - คำตอบที่ข้อมูลมีลักษณะสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	เธออยู่กับแฟน เธอคิดว่าดีแล้วหรือ และคนอื่นจะคิดอย่างไร
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	ไม่เห็นต้องสนใจอะไรเลย

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
สถานการณ์ ที่ 6 การเจาะจง	4	- คำตอบที่เปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้เลือกประเด็นปัญหาที่จะ รบกวนจิตใจมากที่สุด - คำตอบที่ช่วยกำหนดว่าผู้รับคำปรึกษาจะพูดประเด็นปัญหาอะไร ต่อไป	เธอบอกว่าเกรดตก ต้องขายของ และทะเลาะกับพ่อเลี้ยง เธอคิดว่า ปัญหาไหนที่รบกวนจิตใจเธอมาก ที่สุด
	3	- คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	เธอเลือกเรื่องที่จะคุยกับเราได้เลยนะ เพื่อให้เธอสบายใจ
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่เป็นคำถาม - คำตอบที่ข้อมูลมีลักษณะสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	ฉันคิดว่าเธอควรที่จะเลือกแก้ปัญหา เรื่องเรียนก่อนนะ
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	คนขยันบางคนก็เกรดไม่ดี

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
สถานการณ์ ที่ 7 การสรุป ความ	4	- คำตอบที่เปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้เลือกประเด็นปัญหาที่จะ รบกวนจิตใจมากที่สุด - คำตอบที่ช่วยกำหนดว่าผู้รับคำปรึกษาจะพูดประเด็นปัญหาอะไร ต่อไป	สิ่งไหนที่เธอสามารถแก้ไขก่อนแล้ว สบายใจควรเริ่มจากสิ่งนั้น
	3	- คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	ถ้าอยากคบกับแฟนก็ต้องปรับตัว เข้าหากันให้มากขึ้น
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่เป็นคำถาม - คำตอบที่ข้อมูลมีลักษณะสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	ควรแก้ปัญหาต่างๆ ของเธอโดยเร็ว
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	อยากทำอะไรก็ทำสิ

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
สถานการณ์ ที่ 8 การให้ กำลังใจ	4	- คำตอบที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา ของตนเอง - คำตอบที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกผ่อนคลายจากปัญหาต่างๆ - คำตอบที่สนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดกำลังใจ	ฉันเชื่อว่าถ้าเธอทำให้จริง เธอต้อง ทำได้อย่างแน่นอน ฉันเอาใจช่วย
	3	- คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	ถ้าทำได้อย่างที่พูดก็จะดีนะเธอ
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่เป็นคำถาม - คำตอบที่ข้อมูลมีลักษณะสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	เธอก็ต้องตั้งใจหน่อยสิ
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	ไม่รู้สิ

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
สถานการณ์ ที่ 9 ทักษะการ เข้าใจ เรื่องราวและ ความรู้สึก ของผู้รับ คำปรึกษา	4	- คำตอบที่ผู้ให้คำปรึกษาพยายามที่จะเห็นมุมมองต่อสิ่งต่างๆ ของ ผู้รับคำปรึกษาซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ ภายในใจของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่ผู้ให้คำปรึกษาแสดงความเข้าใจต่อเรื่องราวและความรู้สึก ของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่แสดงถึงความพร้อมที่จะอยู่เคียงข้างจนกว่าผู้รับ คำปรึกษาจะมีความรู้สึกที่ดีขึ้น	เราเข้าใจเธอนะที่เธอไม่มีสมาธิ เพราะเธอคงกังวลใจกับเกรดเฉลี่ย ของเธอ
	3	- คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	แม่เธอลองคาดหวังในตัวเธอมากเลย นะ เธอก็น่าจะขยันให้มากขึ้น
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่มีลักษณะสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	ก็แค่ลดคาซนเอง ไม่เห็นต้องคิด มากนัก
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	อย่างนี้เธอควรไปเที่ยวเพื่อผ่อนคลาย

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
ทักษะที่ 10 ทักษะการ จริงใจ	4	- คำตอบที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด หรือกระทำอย่างแท้จริง	อย่างน้อยก็มีเราหนึ่งคน ที่พร้อมจะ รับฟังเรื่องของเธอเสมอโดยที่เธอไม่ ต้องกังวลใจกับเรื่องที่เรายุ่งกันเลย
	3	- คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	เธอต้องทำใจนะ แต่เราไม่เอาเรื่อง ของเธอไปเล่าให้ใครฟังหรอกนะ
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่มีลักษณะสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	เธอโชคดีจังที่เธอเจอแต่คนไม่ จริงใจ
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	เป็นเรื่องธรรมดา

ทักษะ	คะแนน	คำตอบ	ตัวอย่างคำตอบ
ทักษะที่ 11 ทักษะการ ใส่ใจ	4	- คำตอบที่แสดงให้เห็นถึงตั้งใจที่จะให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา	(มองหน้าผู้รับคำปรึกษาดูด้วยความ สนใจ และพูดว่า) เราเป็นเพื่อนกัน นะ เรายินดีรับฟังเรื่องที่เธอไม่ สบายใจ เล่าให้เราฟัง เธออาจจะ รู้สึกดีขึ้นนะ
	3	- คำตอบที่เป็นกลางๆ - คำตอบที่มีการแนะนำบ้าง	น่าสงสารเธอจัง
	2	- คำตอบที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา - คำตอบที่มีลักษณะสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้รับคำปรึกษา	หาแฟนใหม่เถอะ อยู่นู่นๆ
	1	- คำตอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด	ไปเป็นไรนะ ไม่ต้องสนใจหรอก

การแปลผลคะแนน

- 3.50 – 4.00 มีทักษะการให้คำปรึกษามาก
 2.50 – 3.49 มีทักษะการให้คำปรึกษาพอควร
 1.50 – 2.49 มีทักษะการให้คำปรึกษาน้อย
 1.00 – 1.49 มีทักษะการให้คำปรึกษาน้อยมาก

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

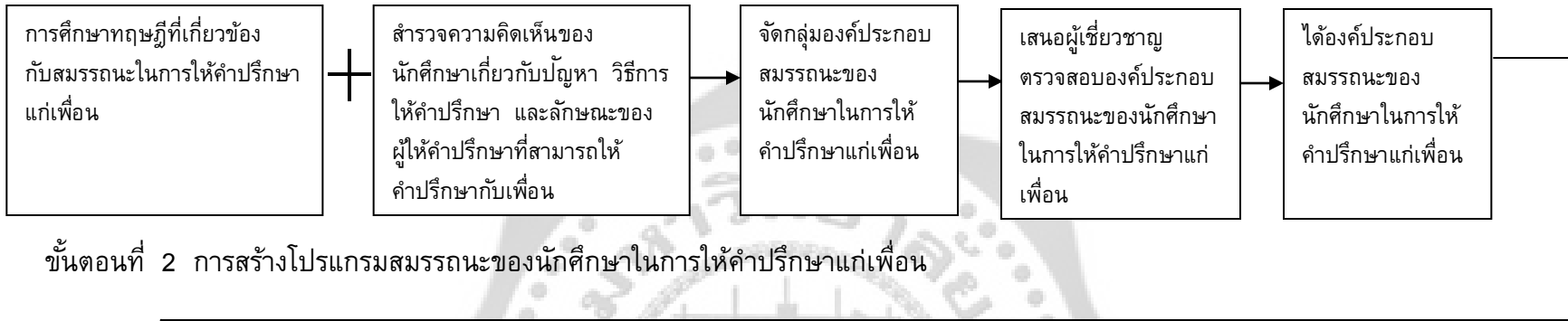
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่

เพื่อน

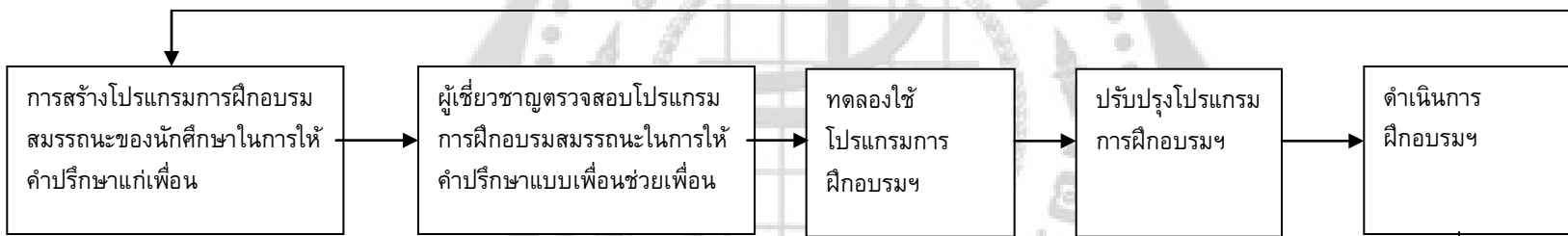
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ดังแผนผังการแสดงผลการดำเนินการภาพประกอบที่ 12 ดังนี้

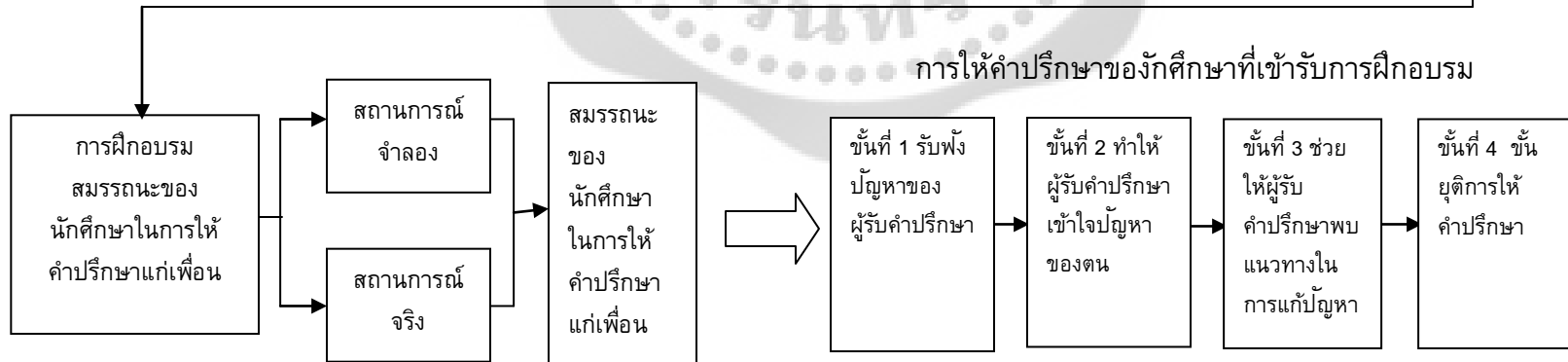
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ภาพประกอบ 14 แผนผังการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
รายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการได้มาซึ่งกรอบแนวคิดของการศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน 4 วิธี คือ (1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (3) การสรุปรวบรวมและหาค่าความถี่ของงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และ (4) ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาเป็นกรอบแนวคิดในการคัดเลือกองค์ประกอบ

1.2 สร้างเครื่องมือ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.3 นำแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ฉบับสมบูรณ์ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คน ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4 นำข้อมูลที่ได้จากการแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (A Confirmatory Factor Analysis) แล้วนำผลที่ได้จากการศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ไปใช้ในขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีขั้นตอนดังนี้

การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยนำเทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา ได้แก่ ทฤษฎีจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ ทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในแต่ละองค์ประกอบ โดยมีลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 เมื่อได้ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบในขั้นตอนที่ 1 แล้ว นำผลการศึกษาที่ได้ คือ องค์ประกอบ 3 ด้าน สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ ด้านความรู้ เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษา นำมากำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างโปรแกรมเพื่อพัฒนาองค์ประกอบให้ครบทั้ง 3 ด้าน

2.2 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การฝึกอบรมสมรรถนะของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน แนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ ทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ตามองค์ประกอบ

2.3 พิจารณาเลือกเทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ ทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา ที่มีความเหมาะสมกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

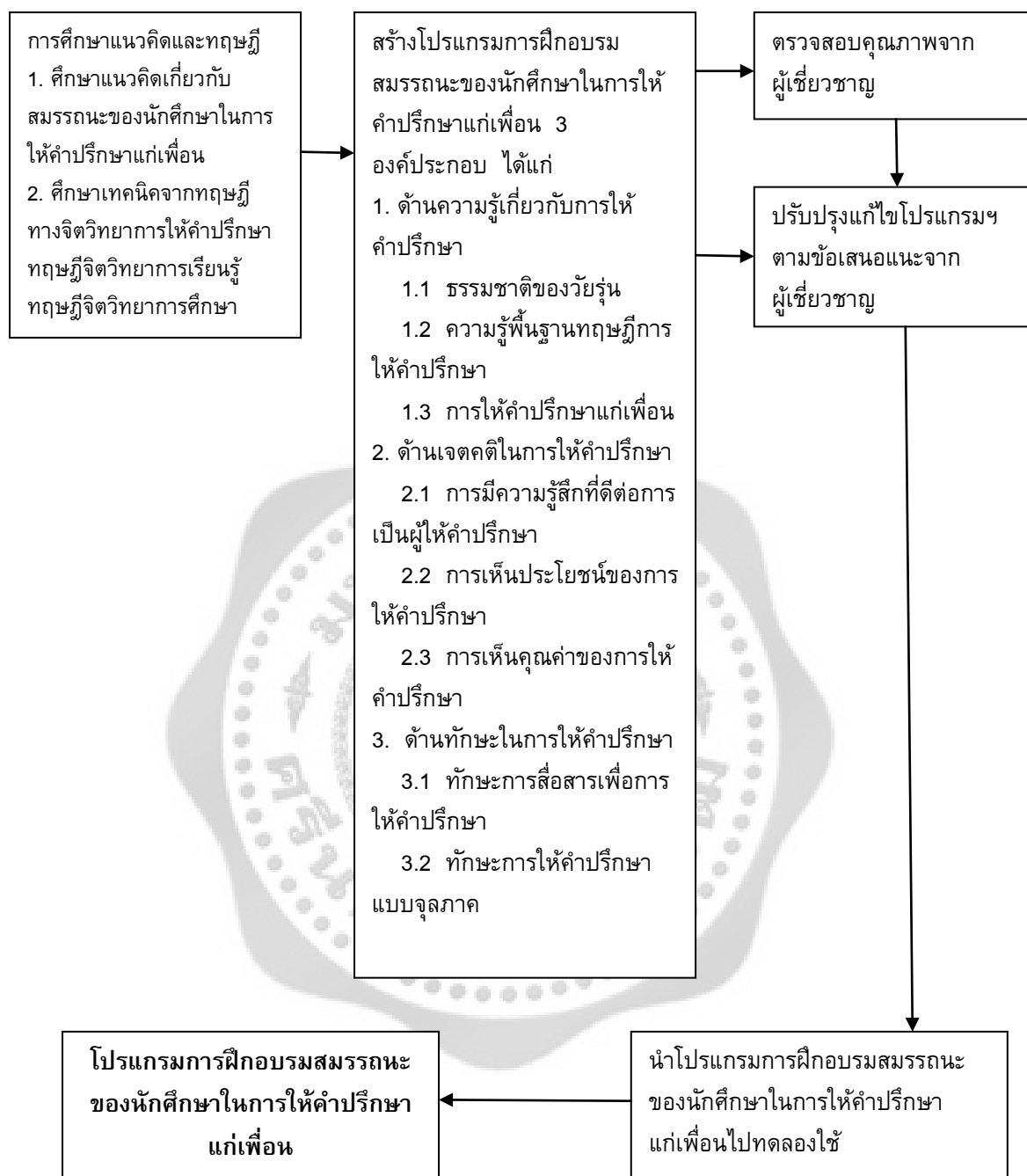
2.4 ดำเนินการจัดทำโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยลักษณะของโปรแกรมการฝึกอบรม มีดังนี้

2.4.1 เป็นโปรแกรมที่มุ่งนำไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เจตคติในการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษา

2.4.2 เป็นโปรแกรมที่ดำเนินการฝึกอบรมจำนวน 14 ครั้ง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ทั้งหมด 43 ชั่วโมง และผู้วิจัยได้นำโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (ภาคผนวก ก) จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ชอลัดดา ขวัญเมือง รองศาสตราจารย์วัชรีย์ ทรัพย์มี อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ ดร.ธีรพัฒน์ วงษ์คุ้มสิน และอาจารย์ ดร.พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษา โดยตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ขั้นตอนของการฝึกอบรม และการเลือกใช้เทคนิคจากทฤษฎี ทางจิตวิทยา

2.5 ผู้วิจัยคัดเลือกวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมขั้นตอนของการฝึกอบรมและการเลือกใช้เทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของการดำเนินการของโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในแต่ละครั้งตั้งแต่ 2.50-4.00 และที่มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ไว้ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกิน 1.00 ตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

2.6 นำโปรแกรมที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เป็นเวลา 1 เดือน เพื่อหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลอง และปรับแก้ไขโปรแกรมก่อนนำไปใช้จริง โดยดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมในเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2553 เพื่อให้เห็นภาพรวมของการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ตอนที่ 3 การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในชั้นตอนนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้วยตนเอง ทุกชั้นตอน รายละเอียดดังนี้

3.1 นักศึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ได้มาจากอาจารย์ที่ปรึกษา และสมัครใจเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 12 คน ในระยะเวลา 5 สัปดาห์ ระหว่างเดือน กันยายน – ตุลาคม 2553 ก่อนการฝึกอบรมผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมทำแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เพื่อใช้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

3.2 วางแผนชั้นตอนก่อนการทดลองด้วยวิธีการฝึกอบรม ดังนี้

3.2.1 เตรียมผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน เพื่อช่วยในชั้นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยกำหนดให้ผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้ผ่านการฝึกการให้คำปรึกษามาแล้ว หรือ จบการแนะแนวและการให้คำปรึกษา (ศศิธร อมรินทร์แสงเพ็ญ วุฒิ กศ.ม. สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ตำแหน่งอาจารย์ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี) ซึ่งจะได้ฝึกฝนตั้งแต่ช่วงทดลอง (try out) โปรแกรม และโดยกำหนดหน้าที่ให้ผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการในช่วงก่อนการฝึกอบรม ให้คอยสังเกต และบันทึกพฤติกรรมของผู้ฝึกอบรม ดำเนินการช่วยเหลือทางด้านสื่อทัศนูปกรณ์ การแจกจ่ายใบงาน การควบคุมกลุ่มตามความเหมาะสม ร่วมเป็นผู้รับบริการตัวอย่างในการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น

3.2.2 ภายหลังจากกำหนดหน้าที่ของผู้ช่วยผู้วิจัยแล้ว ได้อธิบายให้ผู้ช่วยผู้วิจัย เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนิยามศัพท์เฉพาะ และกิจกรรมต่างๆ ตามโปรแกรมการพัฒนาให้เกิดความเข้าใจตรงกันเพื่อสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง อีกทั้งก่อนการฝึกอบรมในแต่ละครั้ง จะทบทวนหน้าที่และขั้นตอนการฝึกอบรมแต่ละครั้งก่อนการเข้าห้องอบรม

3.2.3 ผู้วิจัยเตรียมติดต่อสถานที่และสื่อทัศนูปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกอบรมต่าง ๆ ให้พร้อม เช่น สถานที่ในการฝึกอบรม อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ เอกสารประกอบการฝึกอบรม ใบงานสำหรับการฝึกพัฒนาทักษะต่าง ๆ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ประกอบในการทำกิจกรรม และการจัดเตรียมงบประมาณ อาหารว่างในการฝึกอบรมครั้งนี้ เป็นต้น

3.3.4 สรุปแผนการอบรม และเตรียมการ ทบทวนแผนก่อนฝึกอบรม

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองทุกชั้นตอน ด้วยการนำโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อนำไปฝึกอบรมแก่กลุ่มตัวอย่าง หลังจบการฝึกอบรม ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลคะแนนหลังการทดลอง

3.4 ภายหลังจากการยุติการฝึกอบรม เป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยทำการประเมินผลกับผู้เข้าอบรมโดยใช้แบบสอบถามฉบับเดิมวัดระยะติดตามผล

3.5 วิเคราะห์สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

3.6 แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงทดลองโดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Pretest-Posttest Control Group Design ที่มีแบบแผนการทดลอง ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Pretest-Posttest Control Group Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง	สอบหลังติดตามผล
ER	O ₁	X	O ₂	O ₃
CR	O ₁	-	O ₂	O ₃

ความหมายของสัญลักษณ์

E หมายถึง กลุ่มทดลอง (Experimental group)

C หมายถึง กลุ่มควบคุม (Control group)

R หมายถึง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random assignment)

O₁ หมายถึง การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

X หมายถึง การให้สิ่งทดลอง (Treatment) โดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

O₂ หมายถึง การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

O₃ หมายถึง การทดสอบหลังติดตามผล (Follow up)

3.7 วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เป็นกลุ่มทดลอง ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.7.1 ระยะก่อนการฝึกอบรม

ผู้วิจัยแจ้งให้อาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ทั้ง 5 คณะวิชา ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ และคณะเทคโนโลยี คัดเลือกนักศึกษาที่คุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษา และผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจเข้าร่วมโครงการ ฯ จำนวน 12 คน และดำเนินการติดต่อกับกลุ่มทดลอง เข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการปฏิบัติตลอดกระบวนการทดลอง

3.7.2 ระยะการฝึกอบรม

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการฝึกอบรมตามโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎี นำมาบูรณาการเพื่อสร้างเป็นโปรแกรมเฉพาะเพื่อใช้พัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว โดยเริ่มต้นจากการปฐมนิเทศก่อนเข้าสู่การฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะการให้คำปรึกษา ตามโปรแกรมที่ได้กำหนดไว้ ดำเนินการฝึกอบรมเป็นเวลา 14 ครั้ง รวม 5 สัปดาห์ ทั้งหมด 43 ชั่วโมง โดยครั้งที่ 1 ใช้เวลา 2 ชั่วโมง ครั้งที่ 2 - 13 ใช้เวลาครั้งละ 3 ชั่วโมง และครั้งที่ 14 ใช้เวลา 6 ชั่วโมง ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 6 กันยายน 2552 ถึง วันพุธที่ 6 ตุลาคม 2553

3.7.3 ระยะหลังการฝึกอบรม

เป็นระยะที่ผู้วิจัยไม่ได้ดำเนินการฝึกอบรมใดๆ ผู้เข้าอบรมนำสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไปใช้ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในชีวิตประจำวัน เป็นเวลา 1 เดือน

3.7.4 ระยะติดตามผล

ภายหลังการทดลองเป็นเวลา 1 เดือนผู้วิจัยติดตามผลการทดลอง โดยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนอีกครั้งในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2553 เพื่อเป็นข้อมูลระยะติดตามผล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย การศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

4.1.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

4.1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

(1) นำแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือในกระบวนการทดลองใช้เครื่องมือ (try out) ในช่วงเดือน มกราคม – มีนาคม 2552

(2) นำแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนแบบสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คน ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มเก็บข้อมูลในช่วงเดือน เมษายน – มิถุนายน 2552 และนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไป (A Confirm Factor Analysis)

4.2 การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

4.2.1 ผู้วิจัยสอบถามความสนใจจากนักศึกษาที่อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาว่ามีคุณสมบัติในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน จำนวน 12 คน ที่สมัครใจและมีเวลาเพียงพอในการเข้าฝึกอบรมตั้งแต่วันจันทร์ที่ 6 กันยายน - วันพุธที่ 6 ตุลาคม 2553

4.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมด้วยตนเองตลอดหลักสูตร เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หลังจากยุติการทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามฉบับเดิมวัดซ้ำอีกครั้งหลังการทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลคะแนนหลังการทดลอง

4.2.4 ภายหลังจากการยุติการทดลอง ผู้วิจัยไม่มีการฝึกอบรมใดๆ กับกลุ่มทดลอง เป็นระยะเวลา 1 เดือน เพื่อติดตามผล โดยผู้วิจัยให้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทำแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนอีกครั้ง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2553 เพื่อเป็นข้อมูลหลังติดตามผล

4.2.5 วิเคราะห์สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปราย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Means)

5.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ค่าคุณภาพของแบบประเมิน ได้แก่

5.2.1 การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (index of item - objective congruence : IOC) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 95)

5.2.2 การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยวิธีหาค่าอำนาจจำแนก (r) ใช้การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total Correlation) โดยใช้สูตร $r_{item-total}$ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2548: 4)

5.2.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้ จะหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้การหาคะแนนจริงสัมพันธ์หรือสัมประสิทธิ์ r_B (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2538: 43-58)

5.2.4 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านเจตคติ (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α : Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545: 96-97)

5.2.5 การหาค่าความเชื่อมั่นของการตรวจแบบประเมินด้านความสามารถในการปฏิบัติ โดยผู้ตรวจ 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry-Stock; et al. 1996: 256)

5.3 สถิติที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบ และทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

5.3.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (A Confirm Factor Analysis) ของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (Joreskog; & Sorbom. 1999)

5.3.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน องค์ประกอบด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในการให้คำปรึกษา และองค์ประกอบย่อย โดยผู้วิจัยวิเคราะห์เรียงลำดับดังนี้

1) เปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทุกองค์ประกอบ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสองทาง (Two-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One between and One within design) (Stevens. 2002) (สมมติฐานข้อที่ 2)

2) เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทุกองค์ประกอบ ที่ได้จากผลการวัด ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni (Stevens. 2002) (สมมติฐานข้อที่ 1)

3) เปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทุกองค์ประกอบ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างแบบ Independent-Samples t-test (สมมติฐานข้อที่ 2)

4) เปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน องค์ประกอบย่อย ของทุกองค์ประกอบ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสามทาง (Three-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One Between and Two Within Design) (สมมติฐานข้อที่ 2)

5) เปรียบเทียบของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายคู่ ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย ของทุกองค์ประกอบ ที่ได้จากผลการวัดก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผลภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni (สมมติฐานข้อที่ 1)

6) เปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนองค์ประกอบย่อย ของทุกองค์ประกอบ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างแบบ Independent-Samples t-test (สมมติฐานข้อที่ 2)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นในการทดสอบสมมติฐาน
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี
AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว
RMR	แทน	ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ
RMSEA	แทน	ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (Coefficient of determination)
b	แทน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
PCC	แทน	สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
KN	แทน	องค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา
KN1	แทน	ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น
KN2	แทน	ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา
KN3	แทน	ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
AT	แทน	องค์ประกอบด้านเจตคติต่อการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
AT1	แทน	การรู้สึกดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา
AT2	แทน	การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา
AT3	แทน	การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา
SK	แทน	องค์ประกอบด้านทักษะการให้คำปรึกษา
SK1	แทน	ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค
SK2	แทน	ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา
K	แทน	จำนวนข้อ
SS	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนกำลังสอง (Mean Square)

df	แทน	องศาอิสระ (Degree of Freedom)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
E-C	แทน	กลุ่มทดลอง – กลุ่มควบคุม
Time	แทน	การวัดก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล
Factor	แทน	องค์ประกอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน 3 ด้าน
Group	แทน	กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
Time x Group	แทน	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการวัดก่อนทดลอง หลังทดลอง และ หลังติดตามผล กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
Factor x Time	แทน	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษา 3 ด้าน กับการวัดก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล
Factor x Time x Group	แทน	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสมรรถนะในการให้ คำปรึกษา 3 ด้าน กับการวัดก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล กับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
Difference	แทน	ค่าผลต่างของความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้
 ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 ตอนที่ 3 ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 โดยทำการศึกษาดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษา ในการ
 ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลอง และ
 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

3.2 สรุปการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และการ
 ติดตามสังเกตพฤติกรรมในการให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละของข้อมูลพื้นฐานตามเพศ อายุและคณะวิชา ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวน ร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 1,000)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	348	34.80
หญิง	652	65.20
รวม	1,000	100
2. อายุ		
17-18 ปี	150	15.00
19-20 ปี	514	51.30
21-22 ปี	336	33.60
รวม	1,000	100
3. คณะวิชา		
ครุศาสตร์	264	26.40
วิทยาศาสตร์	223	22.30
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	233	23.30
เทคโนโลยี	80	8.00
วิทยาการจัดการ	200	20.00
รวม	1,000	100

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 6 พบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.20 ส่วนเพศชายคิดเป็นร้อยละ 34.80 อายุระหว่าง 17-18 ปี ร้อยละ 15.00 อายุ 19-20 ปี ร้อยละ 51.30 อายุ 21-22 ปี ร้อยละ 33.60 กำลังศึกษาคณะครุศาสตร์ ร้อยละ 26.40 คณะวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 22.30 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 23.30 คณะเทคโนโลยี ร้อยละ 8.00 และคณะวิทยาการจัดการ ร้อยละ 20.00

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำคะแนนแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายสมรรถนะรายองค์ประกอบ ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	K	Max	Min	M	SD	แปลผล
ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา	44	1.000	0.000	0.592	0.105	พอควร
1. ธรรมชาติของวัยรุ่น	12	1.000	0.000	0.719	0.131	พอควร
2. พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา	23	1.000	0.000	0.542	0.163	พอควร
3. การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	10	1.000	0.000	0.532	0.146	พอควร
ด้านเจตคติต่อการให้คำปรึกษา	12	1.000	4.000	3.048	1.468	พอควร
1. การรู้สึกดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา	4	1.000	4.000	2.847	0.847	พอควร
2. การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา	4	1.000	4.000	3.264	0.706	พอควร
3. การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา	4	1.000	4.000	3.034	0.853	พอควร
ด้านทักษะการให้คำปรึกษา	11	1.000	4.000	2.325	0.745	น้อย
1. ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา	3	1.000	4.000	2.332	0.758	น้อย
2. ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค	8	1.000	4.000	2.318	0.733	น้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 7 พบว่า คะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ คือด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมีค่าเฉลี่ย 0.592 อยู่ในระดับพอควร โดยองค์ประกอบย่อย ธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษามีค่าเฉลี่ย และการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีค่าเฉลี่ย 0.719 0.542 และ 0.532 ตามลำดับ อยู่ในระดับพอควร ด้านเจตคติต่อการให้คำปรึกษามีค่าเฉลี่ย 3.048 อยู่ในระดับพอควร โดยองค์ประกอบย่อย การรู้สึกดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา และการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษามีค่าเฉลี่ย 2.847 3.264 และ 3.034 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับพอควร ด้านทักษะการให้คำปรึกษามีค่าเฉลี่ย 2.325 อยู่ในระดับน้อย โดยองค์ประกอบย่อย ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค มีค่าเฉลี่ย 2.332 และ 2.318 ตามลำดับ อยู่ในระดับน้อย

1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะในการให้คำปรึกษาหรือไม่ และองค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบด้านเจตคติต่อการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย และด้านทักษะในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อยหรือไม่โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1.3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การวิเคราะห์ตอนนี้เป็นการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยนำคะแนนแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน 8 องค์ประกอบ มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันขององค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

องค์ประกอบ สมรรถนะของ นักศึกษาในการให้ คำปรึกษาแก่เพื่อน	องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน								
	1. ด้านความรู้ (KN)			2. ด้านเจตคติ (AT)			3. ด้านทักษะ (S)		
	KN1	KN2	KN3	AT1	AT2	AT3	S1	S2	
1. ด้านความรู้ (KN)	KN1	1.000							
	KN2	.081 *	1.000						
	KN3	.075 *	.196 **	1.000					
2. ด้านเจตคติ (AT)	AT1	.103 **	.131 **	.024	1.000				
	AT2	.130 **	.263 **	.076 *	.179 **	1.000			
	AT3	.233 **	.400 **	.095 **	.315 **	.456 **	1.000		
3. ด้านทักษะ (S)	S1	.113 **	.289 **	.112 **	.141 **	.245 **	.313 **	1.000	
	S2	.159 **	.243 **	.118 **	.080 *	.200 **	.251 **	.668 **	1.000

$p^{**} < 0.01$, $p^* < 0.05$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8 พบว่า คะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 8 องค์ประกอบ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.075 – 0.668 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (First Order)

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า องค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน องค์ประกอบด้านเจตคติต่อการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย การรู้สึกดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา และต้นทักษะในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วยทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค หรือไม่ โดยทำการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบในอันดับที่ 1 ของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยคำนวณค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดลแต่ละองค์ประกอบย่อยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และหาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) ตลอดจนทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ พร้อมทั้งค่าความเชื่อถือได้ของข้อมูล (R^2) ของคะแนน แต่ละองค์ประกอบย่อย ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) ค่าทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t) และค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R^2) ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (n=1,000 คน)

องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	b	t	R^2
องค์ประกอบด้านความรู้			
1. ธรรมชาติของวัยรุ่น	0.46	6.428*	0.214
2. พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา	0.81	8.498*	0.654
3. การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	0.22	5.658*	0.050
องค์ประกอบด้านเจตคติต่อการให้คำปรึกษา			
1. การรู้สึกดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา	0.36	10.202*	0.128
2. การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา	0.54	15.411*	0.291
3. การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา	0.85	22.314*	0.725
องค์ประกอบด้านทักษะการให้คำปรึกษา			
1. ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา	0.74	19.782*	0.550
2. ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค	0.90	22.380*	0.814

*p < .05

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ตามตาราง 8 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้รับค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R^2) ของตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบคือ ธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา และความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบคือ การมีความรู้สึกที่ดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา และการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบคือ ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค รวมองค์ประกอบย่อย 8 องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์ทำให้ได้รับค่าต่างๆ ดังนี้

1.1) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.22 – 0.81 โดยความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษามีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด องค์ประกอบที่ 2 ด้านเจตคติ ประกอบด้วย การรู้สึกดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.36 – 0.85 โดยเจตคติการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษามีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด และองค์ประกอบที่ 3 ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะ การให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.74 – 0.90 โดยทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

1.2) ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษา และมีองค์ประกอบย่อย 8 องค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ 5.658 – 22.380 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

1.3) ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ (R^2) ขององค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์องค์ประกอบที่ 1 คือด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ตั้งแต่ 0.050 – 0.654 องค์ประกอบที่ 2 ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา มีค่าความสัมประสิทธิ์พยากรณ์ตั้งแต่ 0.128 – 0.725 และด้านทักษะการให้คำปรึกษา มีค่าความสัมประสิทธิ์พยากรณ์ตั้งแต่ 0.550 – 0.814

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล (Goodness of Fit Indices) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) ได้รับค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2/df) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสม พอดี (Goodness of Fit Index: GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) ค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีเปรียบเทียบ

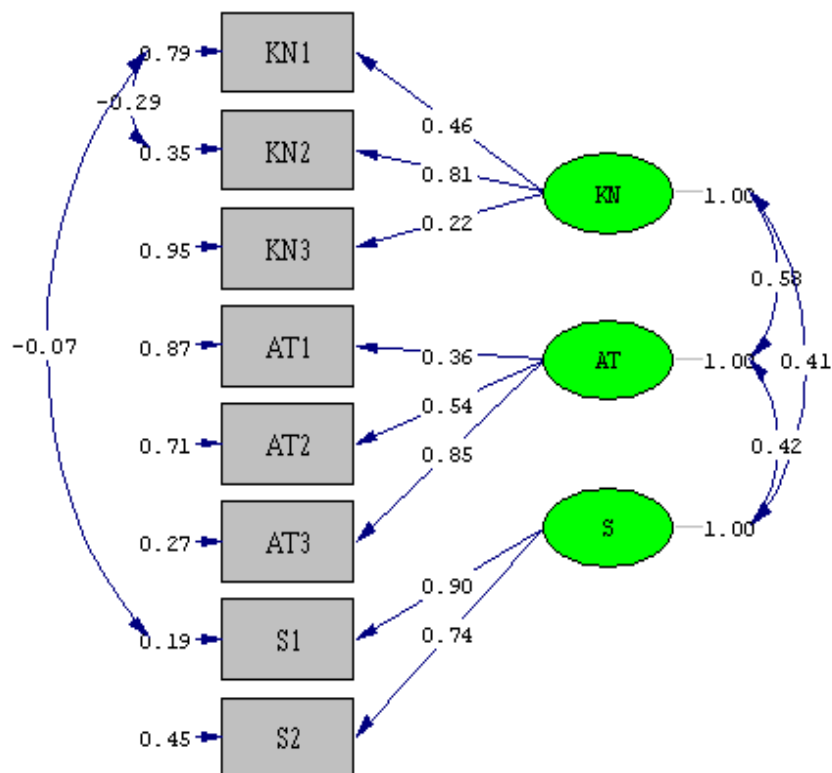
(Comparative Fit Index: CFI) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR) ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีของความเหมาะสมพอดีของโมเดลเกณฑ์การพิจารณา และผลบ่งชี้ แสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

	ค่าดัชนี	เกณฑ์พิจารณา
χ^2	19.13	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
p	0.208	< .05
df	15	-
ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์	1.27	< 2.0
ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI)	0.998	ค่าเข้าใกล้ 1.0
ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)	0.989	ค่าเข้าใกล้ 1.0
ดัชนีความเหมาะสมพอดีเปรียบเทียบ (CFI)	0.998	ค่าเข้าใกล้ 1.0
ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR)	0.106	ค่าเข้าใกล้ 0.0
ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่า (RMSEA)(90%)	0.0166	ค่าเข้าใกล้ 0.0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 10 พบว่า การทดสอบความเหมาะสมพอดีของโมเดลโครงสร้างสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมีค่า χ^2 เท่ากับ 19.13 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.208 ดังนั้นค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า โมเดลโครงสร้างของผู้วิจัยมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบกับค่าไค - สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chisquare) มีค่าเท่ากับ 1.27 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2.0 แสดงว่า โมเดลโครงสร้างมีลักษณะเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่น่าพอใจ (Carmines; & McIver. 1981) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพิจารณาดัชนีความเหมาะสมอื่นๆ ได้แก่ ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.995 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.989 ดัชนีความเหมาะสมพอดีเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.995 แสดงว่าโมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อีกทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.106 และดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.0166 ซึ่งมีค่าต่ำมากใกล้ศูนย์ จากค่าดัชนีดังกล่าว สามารถแปลความหมายได้ว่า โมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เพื่อให้เห็นเด่นชัด ผู้วิจัยจึงนำเสนอโมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ขององค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังแสดงในภาพประกอบ 16

Chi-Square=19.13, df=15, P-value=0.20782, RMSEA=0.017

ภาพประกอบ 16 โมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ขององค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (A Confirmatory Factor Analysis: The Second Order)

ในตอนนี้อยู่ที่ต้องการวิเคราะห์ว่า สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษาหรือไม่ โดยทำการวิเคราะห์ เพื่อยืนยันองค์ประกอบในอันดับที่ 2 ของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยคำนวณหาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R^2) ของคะแนนแต่ละองค์ประกอบดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) ค่าทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t) และค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R²) ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (n=1,000 คน)

องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้ คำปรึกษาแก่เพื่อน	b	t	R ²
1. ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา (KN)	0.754	7.991*	0.568
2. เจตคติในการให้คำปรึกษา (AT)	0.766	8.411*	0.587
3. ทักษะการให้คำปรึกษา (S)	0.546	12.743*	0.298

*p < .05

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ตามตาราง 10 มีรายละเอียดต่อไปนี้
 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้รับค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R²) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เจตคติในการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษา ผลการวิเคราะห์ทำให้ได้รับค่าต่างๆ ดังนี้

1.1) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: b) องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.754 องค์ประกอบที่ 2 ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.766 และองค์ประกอบที่ 3 ด้านทักษะการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.546 ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบมีค่าน้ำหนักใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบนี้

1.2) ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษา มีค่าตั้งแต่ 7.991 – 12.743 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p < .05)

1.3) ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R²) ขององค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ มีค่าความสัมประสิทธิ์พหุคูณองค์ประกอบที่ 1 คือด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เท่ากับ 0.568 องค์ประกอบที่ 2 ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา มีค่าความสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ 0.587 และด้านทักษะการให้คำปรึกษา มีค่าความสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ 0.298

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล (Goodness of Fit Indices) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) ได้รับค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2/df) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) ค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Square Residual: RMR) ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีของความเหมาะสมพอดีของโมเดล เกณฑ์การพิจารณา และผลบ่งชี้ แสดงในตาราง 12

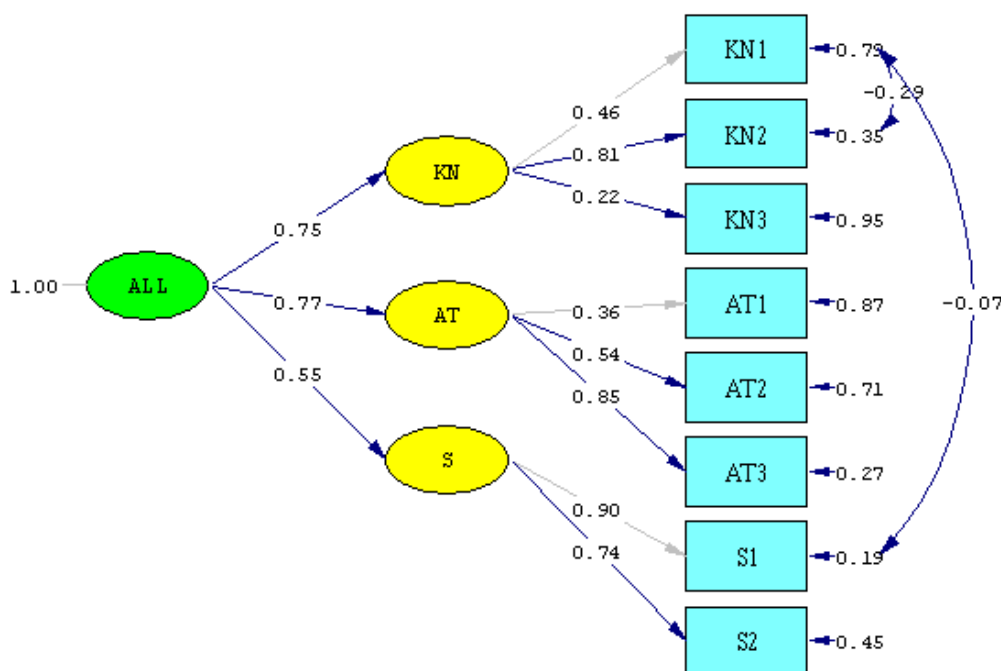
ตาราง 12 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

	ค่าดัชนี	เกณฑ์พิจารณา
χ^2	19.13	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
p	0.208	< .05
df	15	-
ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์	1.27	< 2.0
ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI)	0.998	ค่าเข้าใกล้ 1.0
ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)	0.989	ค่าเข้าใกล้ 1.0
ดัชนีความเหมาะสมพอดีเปรียบเทียบ (CFI)	0.998	ค่าเข้าใกล้ 1.0
ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR)	0.106	ค่าเข้าใกล้ 0.0
ดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่า (RMSEA)(90%)	0.0166	ค่าเข้าใกล้ 0.0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดลในตาราง 11 พบว่า การทดสอบความเหมาะสมพอดีของโมเดลโครงสร้างสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมีค่า χ^2 เท่ากับ 19.13 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.208 ดังนั้นค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า โมเดลโครงสร้างของผู้วิจัยมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบกับค่าไค - สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chisquare) มีค่าเท่ากับ 1.27 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2.0 แสดงว่า โมเดลโครงสร้างมีลักษณะเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่น่าพอใจ (Carmines; & McIver. 1981) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพิจารณาดัชนีความเหมาะสมอื่น ๆ ได้แก่ ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.995 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.989 ดัชนีความเหมาะสมพอดีเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.995

แสดงว่าโมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อีกทั้งค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.106 และดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.0166 ซึ่งมีค่าต่ำมากใกล้ศูนย์ จากดัชนีดังกล่าว แสดงว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา องค์ประกอบด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และองค์ประกอบด้านทักษะการให้คำปรึกษา ซึ่งโมเดลโครงสร้างดังกล่าวมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์สามารถวัดองค์ประกอบของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้ 3 องค์ประกอบ

เพื่อให้เห็นความชัดเจนของโมเดลสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยจึงนำเสนอโมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของโมเดลสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังแสดงในภาพประกอบ 17

Chi-Square=19.13, df=15, P-value=0.20782, RMSEA=0.017

ภาพประกอบ 17 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second Order) ขององค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. การนำเสนอขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนี้

1.1 นำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทั้ง 3 องค์ประกอบ และ 8 องค์ประกอบย่อยได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาประกอบด้วย ความรู้ธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย การรู้สึกดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา และการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค โดยนำมากำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างโปรแกรมให้ครอบคลุมการพัฒนาพัฒนาองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน

1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรมการพัฒนา การฝึกอบรม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแนวคิดการสร้างโปรแกรมของทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985: 59-60, 251-252) และกระบวนการของการสร้างโปรแกรมของไทยการาจัน (Thaigarajan. 1976: 19) เพื่อให้ได้มาซึ่งโปรแกรมการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
 ดังภาพประกอบ 18

ขั้นตอนการสร้างโปรแกรม	
1. การตั้งเป้าหมายของโปรแกรม	1. เป้าหมายของโปรแกรม คือ การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
2. การตั้งวัตถุประสงค์ของโปรแกรม	2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม คือ 2.1 เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา 2.2 เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษา 2.3 เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีทักษะในการให้คำปรึกษา
3. การวิเคราะห์ 3.1 วิเคราะห์ผู้เรียน 3.2 วิเคราะห์หัวข้อ – เนื้อหาสาระ	3.1 ผู้เรียน คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่มีคุณสมบัติในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้ 3.2 (1) ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา (2) เจตคติในการให้คำปรึกษา และ (3) ทักษะการให้คำปรึกษา
3.3 วิเคราะห์ภาษา 3.4 การกำหนดขั้นตอน	3.3 ภาษาที่ใช้ในโปรแกรมนี้อจะเป็นภาษาที่สื่อสารให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เข้าใจง่าย 3.4 ขั้นที่ 1 เริ่มดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 2 ดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 3 สรุป ขั้นที่ 4 การนำไปใช้
4. เขียนโปรแกรม	4. ผู้วิจัยเขียนโปรแกรม
5. การประเมิน	5. นำโปรแกรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและนำโปรแกรมมาปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญปรับแก้
6. นำโปรแกรมไปทดลองใช้	6. นำโปรแกรมไปทดลองใช้
7. นำโปรแกรมมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง	7. นำโปรแกรมมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง
8. นำโปรแกรมไปใช้จริง	8. นำโปรแกรมไปใช้จริง

ภาพประกอบ 18 แสดงที่มาของการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.3 พิจารณาเลือกเทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยาที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาองค์ประกอบ 3 ด้าน คือด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะ มาใช้ในการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนี้

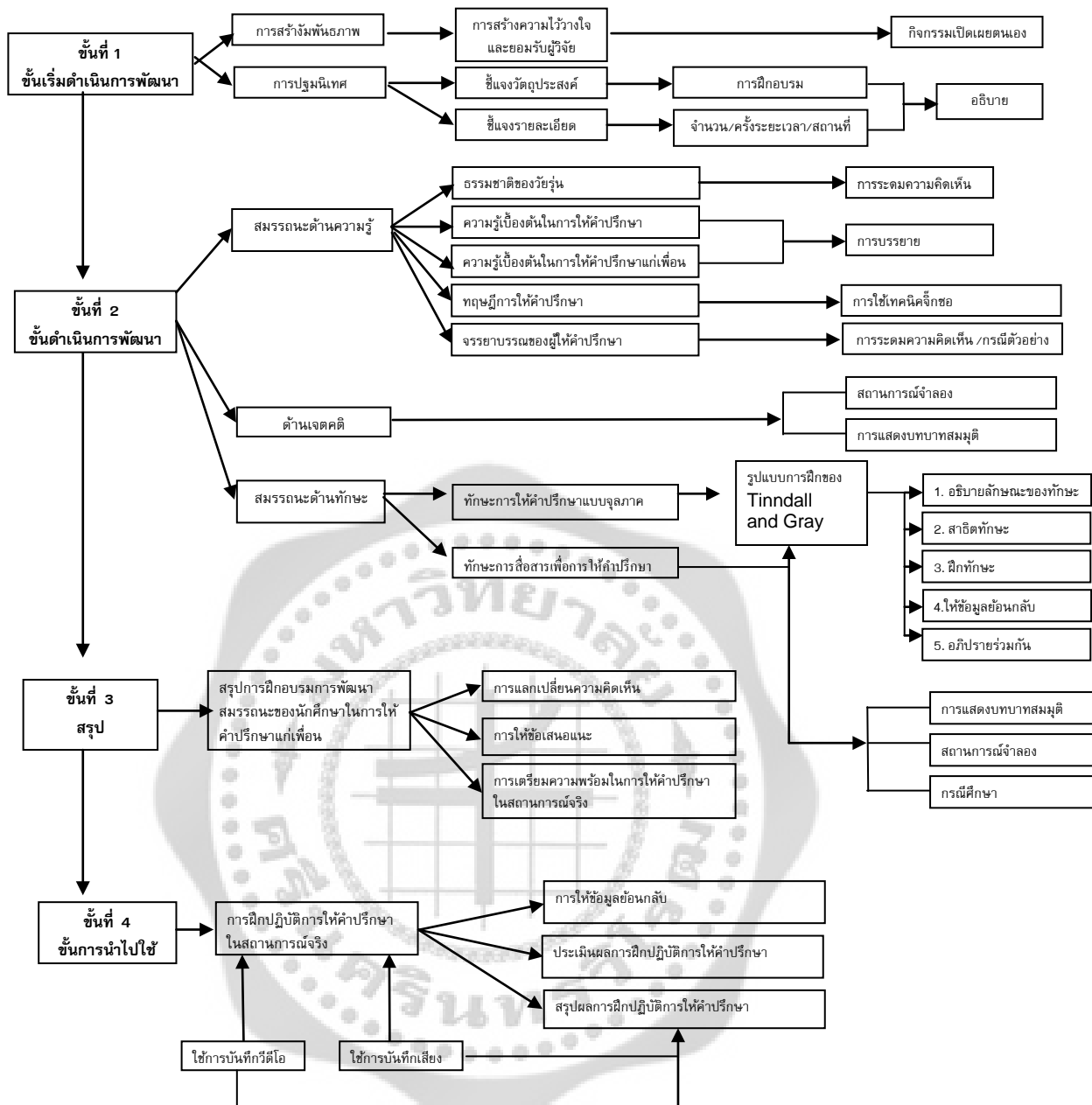
สมรรถนะด้านความรู้ โดยนำเทคนิคการระดมความคิด การอภิปรายกลุ่ม เทคนิค “จิกซอ” การใช้กรณีตัวอย่าง จากทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา การบรรยายภาพรวม จากทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเกสตัลท์

สมรรถนะด้านเจตคติ โดยนำเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ จากทฤษฎีจิตวิทยาการ เรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม เทคนิคการเปิดเผยตนเอง จากทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคล เป็นศูนย์กลาง

สมรรถนะด้านทักษะ โดยนำเทคนิคการสังเกต การเลียนแบบ การกระทำตาม ผ่าน รูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของทิลดอล และเกอร์ (1985) จากทฤษฎีการเรียนรู้ ทางสังคมของแบนดูรา มาใช้เพื่อฝึกให้ผู้เข้าอบรมเกิดสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.4 การเขียนโครงสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้ คำปรึกษาแก่เพื่อน เพื่อให้เห็นภาพรวมของโปรแกรม ดังนี้

ภาพประกอบ 19 โครงสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.5 การกำหนดรายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วย การฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดำเนินการฝึกจำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 2 – 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 43 ชั่วโมง ทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดั่งมีรายละเอียดการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนี้

ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนดังกล่าวมีรายละเอียดในการฝึกดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มดำเนินการพัฒนา สำหรับขั้นนี้เป็นขั้นของการเริ่มดำเนินการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นก่อนการพัฒนา ดังนั้นจึงต้องมีการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าอบรม และระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกันเอง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อให้การฝึกอบรมเต็มไปด้วยความไว้วางใจ และความเป็นกันเอง ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการของการฝึกอบรมราบรื่นไปได้ด้วยดี โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการเปิดเผยตนเอง (self disclosure) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมแสดงท่าทีเปิดเผยและเป็นมิตร ผ่านกิจกรรม “รู้จัก รู้ใจ เข้าใจ เพื่อน” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสมาชิกกลุ่ม และกิจกรรม “เปิดเผยตนเอง” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมรู้จักกันมากขึ้น และหลังจากที่ผู้เข้าอบรมมีสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่มฝึกอบรมแล้ว ผู้วิจัยได้ปฐมนิเทศโดยวิธีการบรรยาย เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ทราบจุดมุ่งหมาย วิธีการ สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลาและจำนวนครั้งที่ จะเข้าร่วมการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจที่ตรงกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่สร้างขึ้นโดยบูรณาการเทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา ทั้งจากเอกสารและงานวิจัย

ในขั้นตอนดำเนินการพัฒนาได้เริ่มพัฒนาด้านความรู้ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคต่างๆ ทางทฤษฎีการให้คำปรึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา และทางการฝึกอบรมมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น โดยใช้เทคนิคการระดมความคิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้และเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นเพิ่มขึ้น ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคการบรรยาย ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เข้าอบรมเกิดความชัดเจนในเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา และเป็นการเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยเลือกการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค “จิ๊กซอ” ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้อย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งเป็นการช่วยเหลือกัน ซึ่งจะทำให้ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากขึ้น ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจรรยาบรรณการให้คำปรึกษา โดยใช้เทคนิคการใช้กรณีตัวอย่าง ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษา และความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ในเรื่องการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ เนื่องจากผู้เข้าอบรมได้สวมบทบาทของผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เข้าอบรมเกิดความเข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อการให้คำปรึกษา

สำหรับการฝึกทักษะการให้คำปรึกษานั้น ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counseling) ของ ทินดอลล์ และเกย์ (Tinndall and Gray. 1985: 80-81) ซึ่งเริ่ม (1) อธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่จะฝึก (2) สาธิตรูปแบบของทักษะ (3) ฝึกทักษะ (4) ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน (5) อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ และ (6) เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป ซึ่งรูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนี้จะช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้มีประสบการณ์ในการใช้ทักษะในการให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ในขั้นนี้เป็นการสรุปการฝึกอบรมตั้งแต่ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน และเตรียมพร้อมสำหรับการให้คำปรึกษาในสถานการณ์จริง

ขั้นที่ 4 ขั้นการนำไปใช้ เมื่อผู้เข้าอบรมได้รับการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในการให้คำปรึกษาแล้ว ผู้เข้าอบรมจะต้องนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอบรมมาปรับใช้ในกระบวนการของการให้คำปรึกษาในสถานการณ์จริง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการบันทึกวีดิโอ เพื่อนำมาใช้ในการประเมินผลเป็นรายบุคคล และนำมาเปิดให้ผู้เข้าอบรมทุกคนได้ดูและ ผู้วิจัยใช้วิธีการให้ผู้เข้าอบรมได้ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน และร่วมกันประเมินและสรุปผลการฝึกปฏิบัติ หลังจากนั้นผู้วิจัยจับฉลากเลือกผู้เข้าอบรม 3 คน เพื่อให้คำปรึกษากับเพื่อนที่ตนเองรู้จัก จำนวน 3 คน ผู้วิจัยติดตามการให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรมในสถานการณ์จริง

ตอนที่ 3 ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน โดยทำการศึกษาดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

3.1.1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน การวิเคราะห์ในขั้นนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 12

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

กลุ่ม	PCC	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			หลังติดตามผล		
		M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล
E	K	0.574	0.070	พอควร	0.766	0.074	มาก	0.797	0.083	มาก
	KN1	0.583	0.129	พอควร	0.692	0.189	พอควร	0.756	0.135	มาก
	KN2	0.553	0.156	พอควร	0.802	0.090	มาก	0.818	0.113	มาก
	KN3	0.600	0.196	พอควร	0.783	0.127	มาก	0.808	0.151	มาก
C	K	0.576	0.694	พอควร	0.555	0.073	พอควร	0.566	0.066	พอควร
	KN1	0.590	0.083	พอควร	0.596	0.876	พอควร	0.615	0.109	พอควร
	KN2	0.568	0.128	พอควร	0.528	0.158	พอควร	0.536	0.100	พอควร
	KN3	0.575	0.149	พอควร	0.559	0.202	พอควร	0.567	0.137	พอควร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 13 พบว่า คะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้โดยรวมของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.574 ในระยะหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.766 และหลังติดตามผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.7965 ส่วนคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้โดยรวมของกลุ่มควบคุมในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และหลังติดตามผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.577, 0.555 และ 0.566 ตามลำดับ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านเจตคติ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

กลุ่ม	PCC	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			หลังติดตามผล		
		M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล
E	A	3.056	0.139	พอควร	3.611	0.242	มาก	3.424	0.240	พอควร
	AT1	2.813	0.322	พอควร	3.417	0.289	พอควร	3.250	0.337	พอควร
	AT2	3.125	0.311	พอควร	3.771	0.198	มาก	3.625	0.250	มาก
	AT3	3.229	0.2495	พอควร	3.646	0.391	มาก	3.396	0.345	พอควร
C	A	2.660	0.120	พอควร	2.674	0.212	พอควร	2.535	0.109	พอควร
	AT1	2.313	0.304	น้อย	2.479	0.391	น้อย	2.188	0.285	น้อย
	AT2	2.688	0.217	พอควร	2.723	0.291	พอควร	2.729	0.391	พอควร
	AT3	2.979	0.291	พอควร	2.813	0.264	พอควร	2.688	0.386	พอควร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 14 พบว่า คะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านเจตคติโดยรวมของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.056 ในระยะหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.611 และหลังหลังติดตามผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.424 ส่วนคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านเจตคติโดยรวมของกลุ่มควบคุมในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และหลังหลังติดตามผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.660, 2.674 และ 2.535 ตามลำดับ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านทักษะ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

กลุ่ม	PCC	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			หลังติดตามผล		
		M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล
E	SK	2.250	0.104	น้อย	3.727	0.216	มาก	3.765	0.167	มาก
	SK1	2.222	0.296	น้อย	3.750	0.352	มาก	3.861	0.264	มาก
	SK2	2.260	0.113	น้อย	3.719	0.221	มาก	3.729	0.225	มาก
C	SK	2.220	0.261	น้อย	2.227	0.167	น้อย	2.212	0.283	น้อย
	SK1	2.167	0.266	น้อย	2.194	0.223	น้อย	2.194	0.388	น้อย
	SK2	2.240	0.313	น้อย	2.240	0.188	น้อย	2.219	0.302	น้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 15 พบว่า คะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านทักษะโดยรวมของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.250 ในระยะหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.727 และหลังหลังติดตามผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.765 ส่วนคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านทักษะโดยรวมของกลุ่มควบคุมในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และหลังหลังติดตามผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.220, 2.227 และ 2.212 ตามลำดับ

3.1.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย

เนื่องจากคะแนนของข้อมูลสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ในแต่ละด้านมีการให้คะแนนที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้าน โดยผู้วิจัยนำคะแนนแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งแยกเป็นรายด้านที่ได้จากผลการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสองทาง (Two-Way ANOVA Repeated Measurement)

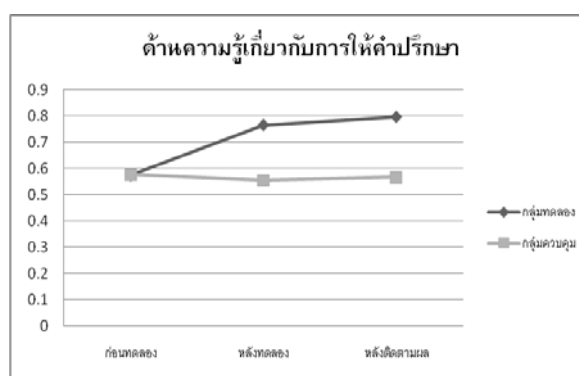
ทำการตรวจสอบการแจกแจงปกติของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีบ็อกซ์เอ็ม (Box's M test) ด้านความรู้ ได้ค่าเท่ากับ 4.375 และจากการทดสอบได้ค่า F เท่ากับ 0.620 ที่นัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.714 ด้านเจตคติ ได้ค่าบ็อกซ์เอ็ม (Box's M test) เท่ากับ 11.929 การทดสอบค่า F เท่ากับ 1.691 ที่นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.119 และ ด้านทักษะ ได้ค่าบ็อกซ์เอ็ม (Box's M test) เท่ากับ 12.502 การทดสอบค่า F เท่ากับ 1.772 ที่นัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.101 แสดงว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นเอกพันธ์กัน ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ดังแสดงผลในตาราง ดังแสดงผลในตาราง 16

ตาราง 16 การเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสองทาง (Two-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One between and One within design)

องค์ประกอบ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
KN	ระหว่างกลุ่ม					
	E – C	0.385	1	0.385	36.674	0.000*
	Error	0.231	22	0.010		
ภายในกลุ่ม	Time	0.153	2	0.077	28.640	0.000*
	Time x Group	0.199	2	0.100	37.249	0.000*
	Error	0.118	44	0.003		

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง16 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้(KN) เมื่อทำการวัดซ้ำก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล(Time) ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม (Group) ส่งผลให้สมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้เห็นปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นกราฟเส้น ดังภาพประกอบที่ 20

ภาพประกอบ 20 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำ การวิเคราะห์ผลเฉพาะกลุ่ม (Simple Effects) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยการทดสอบด้วยวิธีการ Bonferroni ดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ที่ได้จากผลการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni

กลุ่ม	องค์ประกอบ	ระยะการทดลอง				Difference		p
		ระยะ	M	ระยะ	M	M	S.E.	
E	KN	หลังทดลอง	0.766	ก่อนทดลอง	0.574	0.192	0.025	0.000*
		หลังติดตามผล	0.797	ก่อนทดลอง	0.574	0.223	0.027	0.000*
		หลังติดตามผล	0.797	หลังทดลอง	0.766	0.031	0.021	0.530
C	KN	หลังทดลอง	0.555	ก่อนทดลอง	0.576	-0.021	0.018	0.816
		หลังติดตามผล	0.566	ก่อนทดลอง	0.576	-0.009	0.019	1.000
		หลังติดตามผล	0.566	หลังทดลอง	0.555	0.011	0.013	1.000

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 17 พบว่า ในกลุ่มทดลอง (E) ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ (KN) หลังทดลอง กับก่อนทดลอง หลังติดตามผล กับก่อนทดลอง สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ค่าเฉลี่ยหลังการทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง ส่วนหลังติดตามผล กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน

สำหรับกลุ่มควบคุม (C) ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้ (KN) หลังทดลอง กับก่อนทดลอง หลังติดตามผล กับก่อนทดลอง และหลังติดตามผล กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน เพื่อให้เห็นความชัดเจน ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างแบบ Independent-Samples t-test ดังแสดงผลในตาราง 18

ตาราง 18 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

องค์ประกอบ	ระยะการทดลอง	กลุ่ม	Difference		t	df	p	
			M	S.E.				
KN	ก่อนทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	-0.002	0.028	-0.074	22	0.941
	หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.211	0.030	7.034	22	0.000*
	หลังติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.230	0.031	7.516	22	0.000*

*p < .05

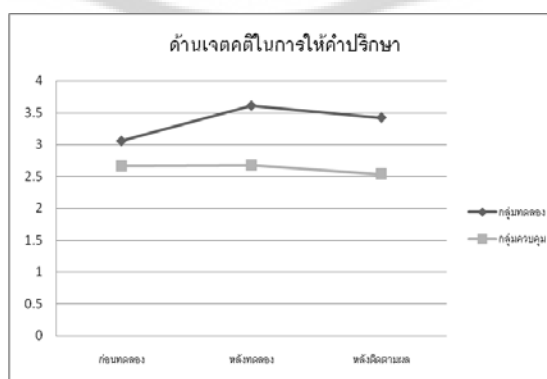
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 18 พบว่า องค์ประกอบด้านความรู้ (KN) ก่อนทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไม่แตกต่างกัน ส่วนหลังทดลอง และหลังติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 การเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสองทาง (Two-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One between and One within design)

องค์ประกอบ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
AT	ระหว่างกลุ่ม					
	E – C	9.877	1	9.877	168.270	0.000*
	Error	1.291	22	0.059		
ภายในกลุ่ม	Time	0.980	2	0.490	22.004	0.000*
	Time x group	1.078	2	0.539	24.205	0.000*
	Error	0.980	44	0.022		

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 19 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติ (AT) เมื่อทำการวัดซ้ำ (Time) ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม (Group) ส่งผลให้สมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านเจตคติ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้เห็นปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นกราฟเส้น ดังภาพประกอบ 21

ภาพประกอบ 21 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ผลเฉพาะกลุ่ม (Simple Effects) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยการทดสอบด้วยวิธีการ Bonferroni ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 20 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยรายองค์ประกอบ สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติ ที่ได้จากผลการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni

กลุ่ม	องค์ประกอบ	ระยะเวลาทดลอง				Difference		p
		ระยะ	M	ระยะ	M	M	S.E.	
E	AT	หลังทดลอง	3.611	ก่อนทดลอง	3.056	0.556	0.068	0.000*
		หลังติดตามผล	3.424	ก่อนทดลอง	3.056	0.368	0.048	0.000*
		หลังติดตามผล	3.424	หลังทดลอง	3.611	-0.187	0.057	0.022*
C	AT	หลังทดลอง	2.674	ก่อนทดลอง	2.670	0.014	0.077	1.000
		หลังติดตามผล	2.535	ก่อนทดลอง	2.670	-0.125	0.053	0.112
		หลังติดตามผล	2.535	หลังทดลอง	2.674	-0.139	0.058	0.109

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 20 พบว่า ในกลุ่มทดลอง คะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติ (AT) หลังทดลอง สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนหลังติดตามผล ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับหลังทดลอง

สำหรับกลุ่มควบคุม ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติ (AT) หลังทดลอง กับก่อนทดลอง หลังติดตามผล กับก่อนทดลอง และ หลังติดตามผล กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน เพื่อให้เห็นความชัดเจน ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างแบบ Independent-Samples t-test ดังแสดงผลในตาราง 20

ตาราง 21 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
รายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

องค์ประกอบ	รายการทดลอง	กลุ่ม	Difference		t	df	p	
			M	S.E				
AT	ก่อนทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.396	0.053	7.456	22	0.000*
	หลังทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.938	0.093	10.106	22	0.000*
	หลังติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.889	0.076	11.694	22	0.000*

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 21 พบว่า ก่อนทดลอง องค์ประกอบด้านเจตคติ (AT) กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน สำหรับหลังทดลอง และหลังติดตามผล กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่คะแนนของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม

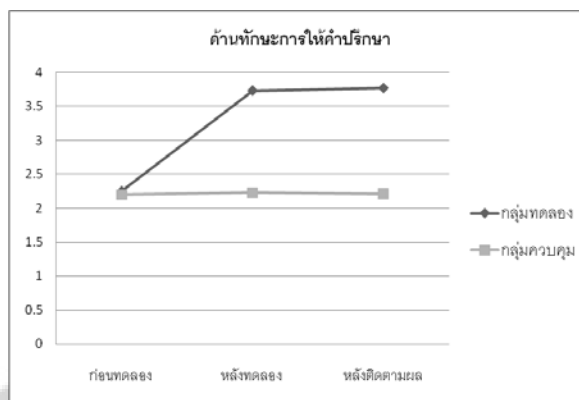
ตาราง 22 การเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านทักษะ
ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดย
การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสองทาง (Two-Way ANOVA Repeated
Measurement แบบ One between and One within design)

องค์ประกอบ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
SK	ระหว่างกลุ่ม					
	E – C	19.014	1	19.014	513.134	0.000*
	Error	0.815	22	0.037		
ภายในกลุ่ม	Time	8.956	2	4.478	95.705	0.000*
	Time x Group	8.963	2	4.482	95.779	0.000*
	Error	2.059	44	0.047		

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 22 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ของสมรรถนะในการให้
คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านทักษะ (SK) เมื่อทำการวัดซ้ำ (Time) ก่อนทดลอง หลังทดลอง และ
หลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม (Group) ส่งผลให้สมรรถนะในการให้

คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านทักษะ (SK) ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้เห็นปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นกราฟเส้นดังภาพประกอบ 22

ภาพประกอบ 22 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านทักษะ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ผลเฉพาะกลุ่ม (Simple Effects) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยการทดสอบด้วยวิธีการ Bonferroni ดังแสดงในตาราง 23

ตาราง 23 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยรายองค์ประกอบ สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่ได้จากผลการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni

กลุ่ม	องค์ประกอบ	ระยะเวลาการทดลอง				Difference		p
		ระยะ	M	ระยะ	M	M	S.E.	
E	SK	หลังทดลอง	3.727	ก่อนทดลอง	2.250	1.477	0.069	0.000*
		หลังติดตามผล	3.765	ก่อนทดลอง	2.250	1.515	0.053	0.000*
		หลังติดตามผล	3.765	หลังทดลอง	3.727	0.038	0.072	1.000
C	SK	หลังทดลอง	2.227	ก่อนทดลอง	2.220	0.008	0.080	1.000
		หลังติดตามผล	2.212	ก่อนทดลอง	2.220	-0.008	0.134	1.000
		หลังติดตามผล	2.212	หลังทดลอง	2.227	-0.015	0.097	1.000

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 24 พบว่า ในกลุ่มทดลอง ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านทักษะ (SK) หลังทดลอง กับก่อนทดลอง หลังติดตามผล กับก่อนทดลอง สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ค่าเฉลี่ยหลังการทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง ส่วนหลังติดตามผล กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน สำหรับกลุ่มควบคุม ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านทักษะ (SK) หลังทดลอง กับก่อนทดลอง หลังติดตามผล กับก่อนทดลอง และ หลังติดตามผล กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน เพื่อให้เห็นความชัดเจน ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างแบบ Independent-Samples t-test ดังแสดงผลในตาราง 24

ตาราง 24 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

องค์ประกอบ	ระยะการทดลอง	กลุ่ม	Difference		t	df	p	
			M	S.E.				
SK	ก่อนทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.303	0.081	0.373	22	0.712
	หลังทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	1.500	0.787	19.053	22	0.000*
	หลังติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	1.553	0.095	16.380	22	0.000*

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 24 พบว่า องค์ประกอบด้านทักษะ ก่อนทดลอง กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ไม่แตกต่างกัน ส่วนหลังทดลอง และหลังติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม

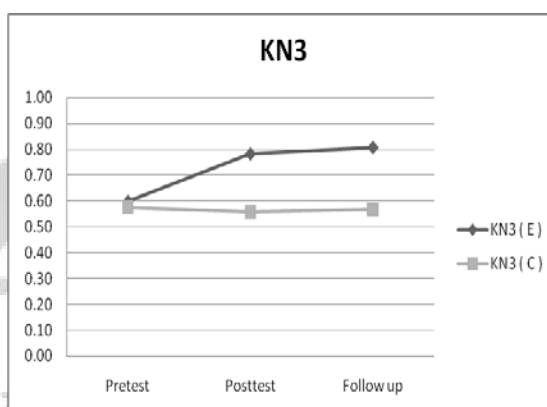
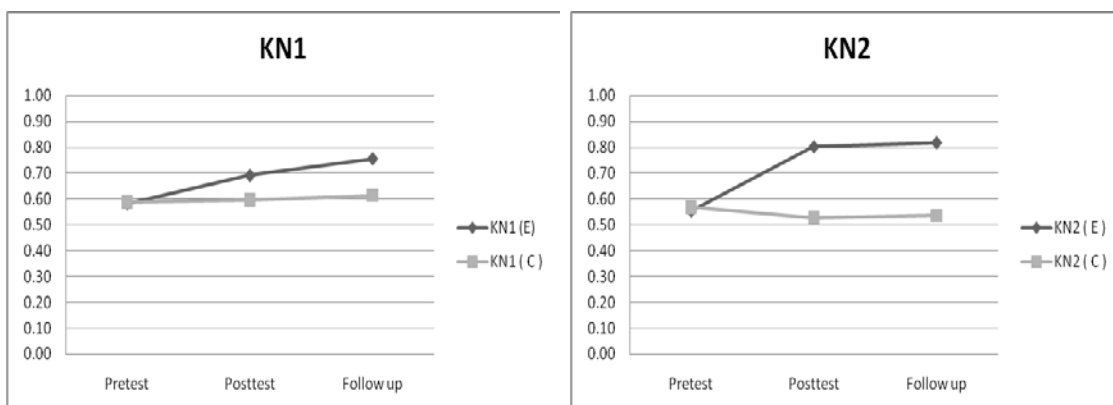
จากการเปรียบเทียบการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสองทาง (Two-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One between and One within design) พบว่า คะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ของกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกัน ส่วนกลุ่มควบคุมไม่พบความแตกต่าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำคะแนนแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายด้าน แต่ละองค์ประกอบ ที่ได้จากการวัดก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มาเปรียบเทียบกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสามทาง (Three-Way ANOVA Repeated Measurement) แบบ One Between and Two Within Design ดังแสดงในตาราง 25

ตาราง 25 การเปรียบเทียบสมรรถนะองค์ประกอบย่อย ด้านความรู้ โดยใช้การวิเคราะห์
ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสามทาง (Three-Way ANOVA Repeated Measurement
แบบ One Between and Two Within Design)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม					
E – C	1.075	1	1.075	34.142	0.000*
Error	0.693	22	0.031		
ภายในกลุ่ม					
Factor	0.430	2	0.215	27.732	0.000*
Factor x Group	0.516	2	0.258	33.258	0.000*
Error	0.341	44	0.008		
Time	0.007	2	0.004	0.173	0.842
Time x Group	0.114	2	0.057	2.768	0.074
Error	0.909	44	0.021		
Factor x Time	0.013	4	0.003	0.168	0.954
Factor x Time x Group	0.054	4	0.013	0.713	0.585
Error	1.663	88	0.019		

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 25 พบว่า สมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
องค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา (Factor) ได้แก่ ประกอบด้วยธรรมชาติ
ของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา และความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน (Factor x Group) กับกลุ่ม (Group) ได้แก่ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้เห็นปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็น
กราฟเส้นดังภาพประกอบ 23

ภาพประกอบ 23 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้าน KN1 KN2 KN3 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ผลเฉพาะกลุ่ม (Simple Effects) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยการทดสอบด้วยวิธีการ Bonferroni ดังแสดงในตาราง 25

ตาราง 26 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย ด้านความรู้ของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่ได้จากผลการวัดก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผลภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni

กลุ่ม	องค์ประกอบ	การวัดการทดลอง				Difference		p
		การวัด	M	การวัด	M	M	S.E.	
กลุ่มทดลอง	KN1	หลังการทดลอง	0.692	ก่อนการทดลอง	0.583	0.109	0.050	0.151
		หลังติดตามผล	0.756	ก่อนการทดลอง	0.583	0.173	0.053	0.022*
		หลังติดตามผล	0.756	หลังการทดลอง	0.692	0.064	0.035	0.288
	KN2	หลังการทดลอง	0.802	ก่อนการทดลอง	0.560	0.242	0.051	0.002*
		หลังติดตามผล	0.818	ก่อนการทดลอง	0.560	0.258	0.055	0.002*
		หลังติดตามผล	0.818	หลังการทดลอง	0.802	0.016	0.028	1.000
	KN3	หลังการทดลอง	0.783	ก่อนการทดลอง	0.600	0.183	0.058	0.026*
		หลังติดตามผล	0.808	ก่อนการทดลอง	0.600	0.208	0.066	0.027*
		หลังติดตามผล	0.808	หลังการทดลอง	0.783	0.025	0.058	1.000
กลุ่มควบคุม	KN1	หลังการทดลอง	0.596	ก่อนการทดลอง	0.590	0.006	0.036	1.000
		หลังติดตามผล	0.615	ก่อนการทดลอง	0.590	0.026	0.044	1.000
		หลังติดตามผล	0.615	หลังการทดลอง	0.596	0.019	0.046	1.000
	KN2	หลังการทดลอง	0.528	ก่อนการทดลอง	0.568	0.040	0.043	1.000
		หลังติดตามผล	0.536	ก่อนการทดลอง	0.568	0.032	0.032	1.000
		หลังติดตามผล	0.536	หลังการทดลอง	0.528	0.008	0.043	1.000
	KN3	หลังการทดลอง	0.558	ก่อนการทดลอง	0.575	0.017	0.060	1.000
		หลังติดตามผล	0.567	ก่อนการทดลอง	0.575	0.008	0.043	1.000
		หลังติดตามผล	0.567	หลังการทดลอง	0.558	0.008	0.078	1.000

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 26 พบว่า ในกลุ่มทดลอง คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ธรรมชาติของวัยรุ่น (KN1) ผลการวัดหลังทดลอง และก่อนทดลอง ไม่แตกต่างกัน คะแนนเฉลี่ยหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยหลังติดตามผล และหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา (KN2) และความรู้การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (KN3) คะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยหลังติดตามผล และหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย KN1 KN2 KN3 ส่วนใหญ่สอดคล้องกับผลการวัดองค์ประกอบด้านความรู้ (KN) คือ คะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง

สำหรับกลุ่มควบคุม องค์กรประกอบย่อย ความรู้ธรรมชาติของวัยรุ่น (KN1) ความรู้
ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา (KN2) ความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (KN3)
ผลการวัดหลังทดลอง และก่อนทดลอง หลังติดตามผล และหลังติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

เพื่อให้เห็นความชัดเจน ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของ
นักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์กรประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดย
ใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างแบบ Independent-Samples t-test ดังแสดงผลใน
ตาราง 27

ตาราง 27 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ด้านความรู้ รายองค์กรประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

องค์กร ประกอบ	ระยะการ ทดลอง	กลุ่ม		Difference		t	df	p
				M	S. Er			
KN1	ก่อนการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	-0.006	0.044	-0.145	22	0.068
	หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.097	0.040	2.385	22	0.026*
	ระยะติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.141	0.050	2.823	22	0.010*
KN2	ก่อนการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	-0.008	0.058	-0.136	22	0.893
	หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.274	0.053	5.213	22	0.000*
	ระยะติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.282	0.043	6.484	22	0.000*
KN3	ก่อนการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.025	0.071	0.353	22	0.728
	หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.225	0.069	3.268	22	0.004*
	ระยะติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.242	0.059	4.112	22	0.000*

*p < .05

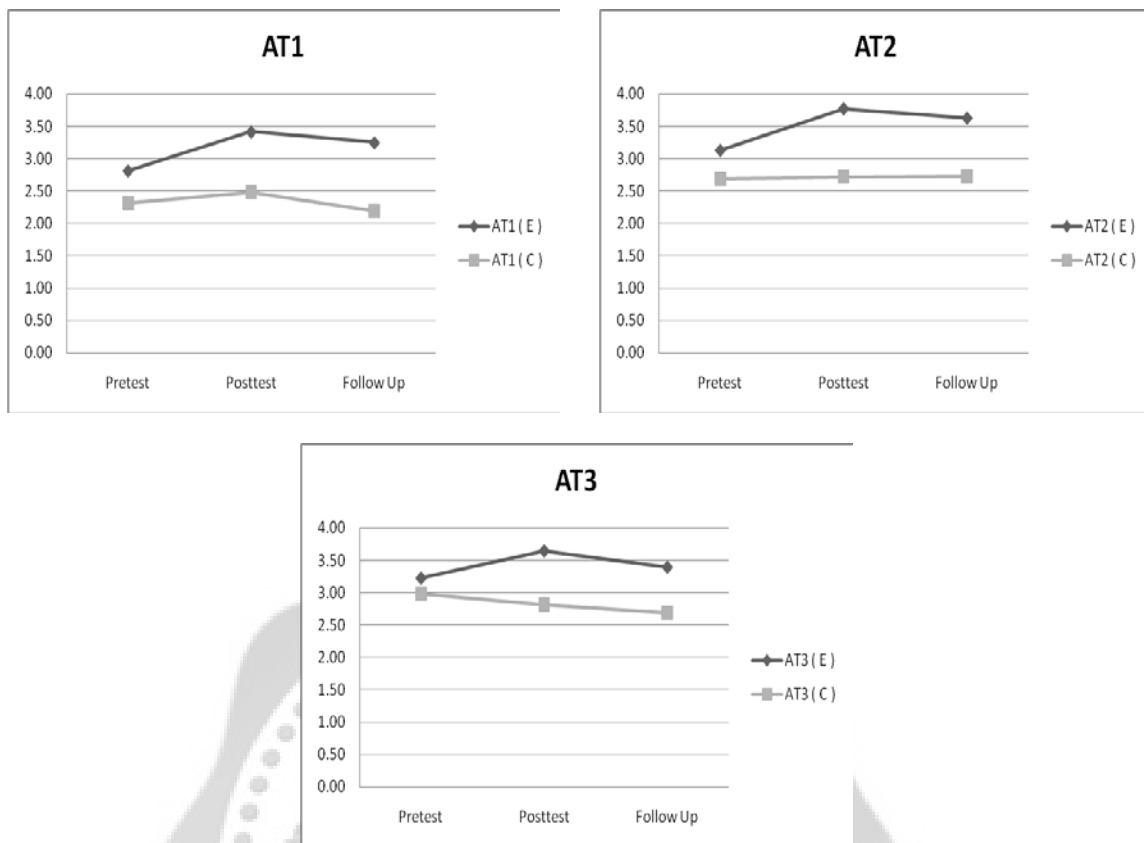
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 27 พบว่า องค์กรประกอบด้านความรู้ธรรมชาติวัยรุ่น
(KN1) ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา (KN2) และความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา
แก่เพื่อน (KN3) ก่อนทดลอง กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน ส่วนหลังทดลอง
และหลังติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน สูงกว่า
กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 28 การเปรียบเทียบสมรรถนะองค์ประกอบย่อย ด้านเจตคติ โดยใช้การวิเคราะห์
ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสามทาง (Three-Way ANOVA Repeated Measurement
แบบ One Between and Two Within Design)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม					
กลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	29.630	1	29.630	168.270	0.000*
ความคลาดเคลื่อน	3.874	22	0.176		
ภายในกลุ่ม					
Factor	2.939	2	1.470	22.004	0.000*
Factor x Group	3.233	2	1.617	24.205	0.000*
Error	2.939	44	0.067		
Time	6.757	2	3.378	27.073	0.000*
Time x Group	0.572	2	0.286	2.291	0.113
Error	5.491	44	0.125		
Factor x Time	0.877	4	0.219	2.789	0.031
Factor x Time x Group	0.138	4	0.035	0.440	0.779
Error	6.916	88	0.079		

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 28 พบว่า สมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้าน
เจตคติในการให้คำปรึกษา (Factor) ได้แก่ การรู้สึกดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา การเห็น
ประโยชน์ของการให้คำปรึกษา และการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน
(Factor x Group) กับกลุ่ม (Group) ได้แก่ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้เห็นปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นกราฟเส้นดังภาพประกอบ 24

ภาพประกอบ 24 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้าน AT1 AT2 AT3 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ผลเฉพาะกลุ่ม (Simple Effects) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยการทดสอบด้วยวิธีการ Bonferroni ดังแสดงในตาราง 28

ตาราง 29 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย ด้านเจตคติ
ของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่ได้จากผลการวัดก่อนการทดลอง
หลังการทดลอง และหลังติดตามผลภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni

กลุ่ม	องค์ประกอบ	การวัดการทดลอง				Difference		p
		การวัด	M	การวัด	M	M	SE	
E	AT1	หลังการทดลอง	3.417	ก่อนการทดลอง	2.813	0.604	0.125	0.002*
		หลังติดตามผล	3.250	ก่อนการทดลอง	2.813	0.438	0.116	0.009*
		หลังติดตามผล	3.250	หลังการทดลอง	3.417	-0.167	0.089	0.262
	AT2	หลังการทดลอง	3.771	ก่อนการทดลอง	3.125	0.646	0.125	0.001*
		หลังติดตามผล	3.625	ก่อนการทดลอง	3.125	0.500	0.131	0.008*
		หลังติดตามผล	3.625	หลังการทดลอง	3.771	-0.146	0.084	0.332
	AT3	หลังการทดลอง	3.646	ก่อนการทดลอง	3.229	0.417	0.077	0.001*
		หลังติดตามผล	3.396	ก่อนการทดลอง	3.229	0.167	0.083	0.212
		หลังติดตามผล	3.396	หลังการทดลอง	3.646	-0.250	0.069	0.012
C	AT1	หลังการทดลอง	2.479	ก่อนการทดลอง	2.313	0.167	0.132	0.696
		หลังติดตามผล	2.188	ก่อนการทดลอง	2.313	-0.125	0.132	1.000
		หลังติดตามผล	2.188	หลังการทดลอง	2.479	-0.232	0.122	0.109
	AT2	หลังการทดลอง	2.729	ก่อนการทดลอง	2.688	0.042	0.080	1.000
		หลังติดตามผล	2.729	ก่อนการทดลอง	2.688	0.042	0.114	1.000
		หลังติดตามผล	2.729	หลังการทดลอง	2.729	0.000	0.157	1.000
	AT3	หลังการทดลอง	2.813	ก่อนการทดลอง	2.980	-0.167	0.108	0.454
		หลังติดตามผล	2.688	ก่อนการทดลอง	2.980	-0.292	0.122	0.109
		หลังติดตามผล	2.688	หลังการทดลอง	2.813	-0.125	0.095	0.643

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 29 พบว่า ในกลุ่มทดลอง ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบย่อยด้านเจตคติ ได้แก่ การรู้สึกดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (AT1) และการเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา (AT2) ผลการวัดหลังทดลอง หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังติดตามผล กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน ส่วนการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา (AT3) ผลการวัดหลังทดลอง สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังติดตามผล และก่อนทดลอง ไม่แตกต่างกัน และหลังติดตามผล ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับหลังทดลอง ซึ่งการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย AT1 AT2

AT3 ส่วนใหญ่สอดคล้องกับผลการวัดองค์ประกอบด้านเจตคติ (AT) คือ คะแนนหลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง สำหรับกลุ่มควบคุม องค์ประกอบย่อย การรู้สึกดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (AT1) การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา (AT2) และการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา (AT3) ผลการวัดหลังทดลอง และก่อนทดลอง หลังติดตามผล และหลังติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

เพื่อให้เห็นความชัดเจน ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างแบบ Independent-Samples t-test ดังแสดงผลในตาราง 30

ตาราง 30 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้ รายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

องค์ประกอบ	ระยะการทดลอง	กลุ่ม	Difference		t	df	p	
			M	S.E				
AT1	ก่อนการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.500	0.128	3.912	22	0.001*
	หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.938	0.140	6.681	22	0.000*
	ระยะติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	1.063	0.127	8.343	22	0.000*
AT2	ก่อนการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.438	0.109	4.001	22	0.001*
	หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	1.042	0.102	10.245	22	0.000*
	ระยะติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.896	0.134	6.686	22	0.000*
AT3	ก่อนการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.250	0.111	2.260	22	0.034*
	หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.833	0.136	6.119	22	0.000*
	ระยะติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.708	0.149	4.740	22	0.000*

*p < .05

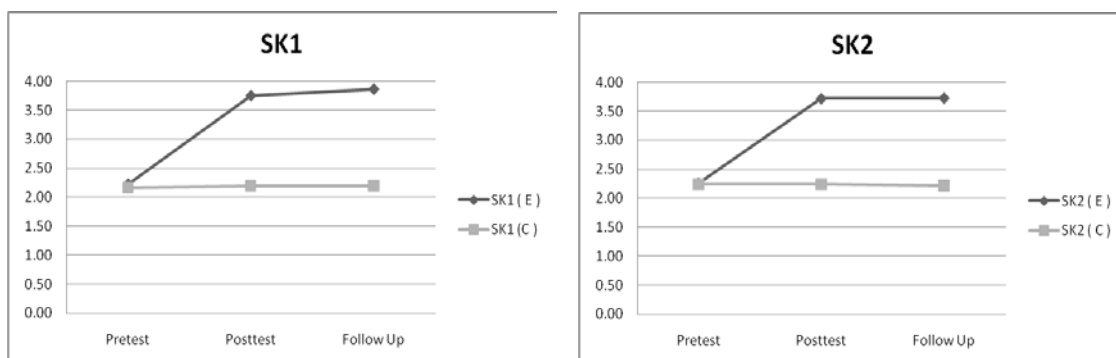
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 30 พบว่า องค์ประกอบด้านเจตคติ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล คะแนนเฉลี่ยการรู้สึกดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา (AT1) การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา (AT2) และการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา (AT3) กลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 31 การเปรียบเทียบสมรรถนะองค์ประกอบย่อย ด้านทักษะ โดยใช้การวิเคราะห์
ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสามทาง (Three-Way ANOVA Repeated Measurement
แบบ One Between and Two Within Design)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม					
กลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	39.541	1	39.541	445.730	.000*
ความคลาดเคลื่อน	1.952	22	0.089		
ภายในกลุ่ม					
Factor	0.000	1	0.000	0.002	.965
Factor x Group	0.013	1	0.013	0.237	.631
Error	1.216	22	0.055		
Time	4.384	2	2.174	30.908	.000*
Time x Group	3.601	2	1.801	25.602	.000*
Error	3.095	44	0.070		
Factor x Time	14.519	2	7.259	90.915	.000*
Factor x Time x Group	14.866	2	7.433	93.090	.000*
Error	3.513	44	0.080		

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 31 พบว่า สมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านทักษะการให้คำปรึกษา (Factor) ได้แก่ ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับ ช่วงเวลาในการวัด (Time) ได้แก่ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับกลุ่ม (Group) ได้แก่ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม (Factor x Time x Group) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้เห็นปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นกราฟเส้นดังภาพประกอบ 25

ภาพประกอบ 25 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้าน SK1 SK2 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ผลเฉพาะกลุ่ม (Simple Effects) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านทักษะ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยการทดสอบด้วยวิธีการ Bonferroni ดังแสดงในตาราง 32

ตาราง 32 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย ด้านทักษะของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ที่ได้จากผลการวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni

กลุ่ม	องค์ประกอบ	การวัดการทดลอง				Difference		p
		การวัด	M	การวัด	M	M	S.E	
E	SK1	หลังการทดลอง	3.750	ก่อนการทดลอง	2.222	1.528	0.112	0.000*
		หลังติดตามผล	3.861	ก่อนการทดลอง	2.222	1.639	0.104	0.000*
		หลังติดตามผล	3.861	หลังการทดลอง	3.750	0.111	0.138	1.000
	SK2	หลังการทดลอง	3.719	ก่อนการทดลอง	2.260	1.458	0.080	0.000*
		หลังติดตามผล	3.729	ก่อนการทดลอง	2.260	1.469	0.072	0.000*
		หลังติดตามผล	3.729	หลังการทดลอง	3.719	0.010	0.094	1.000
C	SK1	หลังการทดลอง	2.194	ก่อนการทดลอง	2.168	0.028	0.096	1.000
		หลังติดตามผล	2.194	ก่อนการทดลอง	2.168	0.028	0.156	1.000
		หลังติดตามผล	2.194	หลังการทดลอง	2.194	0.000	0.116	1.000
	SK2	หลังการทดลอง	2.241	ก่อนการทดลอง	2.240	0.001	0.091	1.000
		หลังติดตามผล	2.219	ก่อนการทดลอง	2.240	0.021	0.151	1.000
		หลังติดตามผล	2.219	หลังการทดลอง	2.241	-0.021	0.108	1.000

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 32 พบว่า ในกลุ่มทดลอง ค่าเฉลี่ยสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้ แต่ละองค์ประกอบย่อย ได้แก่

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา (SK1) และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค (SK2) ผลการวัดหลังทดลอง สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยหลังติดตามผล และหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย SK1 SK2 ส่วนใหญ่สอดคล้องกับผลการวัดองค์ประกอบด้านทักษะ (SK) คือ คะแนนหลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง สำหรับกลุ่มควบคุม องค์ประกอบย่อย ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา (SK1) และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค (SK2) ผลการวัดหลังทดลอง และก่อนทดลอง หลังติดตามผล และหลังติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

เพื่อให้เห็นความชัดเจน ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างแบบ Independent-Samples t-test ดังแสดงผลในตาราง 33

ตาราง 33 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านทักษะ รายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

องค์ประกอบ	ระยะการทดลอง	กลุ่ม	Difference		t	df	p	
			M	S.E				
SK1	ก่อนการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.056	0.115	0.484	22	0.633
	หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	1.556	0.120	12.940	22	0.000*
	ระยะติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	1.667	0.136	12.294	22	0.000*
SK2	ก่อนการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	0.021	0.096	0.217	22	0.830
	หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	1.479	0.084	17.675	22	0.000*
	ระยะติดตามผล	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	1.510	0.109	13.888	22	0.000*

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 33 พบว่า องค์ประกอบด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา (SK1) และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค SK2) ก่อนทดลอง กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน ส่วนหลังทดลอง และหลังติดตามผล กลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 สรุปข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

3.2.1 การสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจำนวน 14 ครั้ง

ในการสรุปการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยได้สรุปให้เห็นถึงขั้นตอน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรม รวมทั้งสรุปให้เห็นถึงผลการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เข้าอบรมที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกอบรมในแต่ละครั้ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การฝึกอบรมครั้งที่ 1 เรื่องการปฐมนิเทศ และการสร้างสัมพันธภาพ สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรม ดังนี้

ช่วงแรกเป็นการแนะนำตัว ผู้เข้าอบรมยังไม่คุ้นเคยกันจึงยังไม่มียกมือทักทายกันมากนัก ดังนั้นผู้เข้าอบรมจึงมองมาที่ผู้วิจัยเพื่อจะรอฟังว่าผู้วิจัยจะดำเนินการต่อไปอย่างไร เมื่อผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมแนะนำตนเองทีละคน ผู้เข้าอบรมจึงเริ่มให้ความสนใจกับผู้เข้าอบรมที่กำลังแนะนำตัว หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ชี้แจงจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม สถานที่ ระยะเวลา จำนวนครั้งที่ฝึก ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาครั้งนี้ และชี้แจงบทบาท หน้าที่ของผู้เข้าฝึกอบรม ที่ต้องปฏิบัติตนทั้งส่วนตัวและกลุ่มระหว่างการเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งผู้เข้าอบรมก็ให้ความร่วมมือและยอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ ของการฝึกอบรมด้วยความเต็มใจ และเมื่อผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมได้ทำกิจกรรม “รู้จัก รู้ใจ เข้าใจเพื่อน” เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้รู้จักสมาชิกกลุ่มมากขึ้น และได้มีโอกาสได้แสดงความรู้สึกของตนเองต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมคนอื่น ๆ ด้วย ดังที่ผู้เข้าอบรมจะบอกว่าตนเองรู้สึกดีที่เพื่อนจำข้อมูลของตนเองได้ และสามารถบอกกับเพื่อนสมาชิกคนอื่นได้ แสดงว่าตนเองได้รับการใส่ใจ ภายหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม “รู้จัก รู้ใจ เข้าใจเพื่อน” แล้วผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมตอบแบบสอบถามจากกิจกรรม “เปิดเผยตนเอง” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้เปิดเผยตนเองจากคำถามที่ผู้วิจัยกำหนด จากการสังเกตผู้เข้าอบรมจะตั้งใจ และสนใจในการตอบคำถามของเพื่อน ๆ สมาชิกกลุ่ม ซึ่งช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ รู้จักซึ่งกันและกันเพิ่มขึ้น และเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน

จากการฝึกอบรมครั้งที่ 1 พบว่า กิจกรรมการสร้างสัมพันธภาพ ได้แก่ กิจกรรม “รู้จัก รู้ใจ เข้าใจเพื่อน” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เข้าอบรมได้มีทักษะการฟัง ทักษะการจับประเด็น ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เข้าอบรมมีประสบการณ์การใช้ทักษะการให้คำปรึกษา และฝึกให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงความรู้สึกของตนเอง เพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันในกลุ่ม สำหรับกิจกรรมการเปิดเผยตนเองนั้น เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เข้าอบรมตอบคำถามที่ผู้วิจัยกำหนด เนื่องจากในการให้คำปรึกษานั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาได้เปิดเผยตนเอง ดังนั้นการที่ผู้ให้คำปรึกษาเปิดเผยตนเอง จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกไว้วางใจผู้รับคำปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการของการให้คำปรึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่งผลให้ผู้ให้คำปรึกษามีเจตคติที่ดีในการให้คำปรึกษา

2. การฝึกอบรมครั้งที่ 2 เรื่องความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น” สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้

ในการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น เนื่องจากผู้เข้าอบรมเข้ารับการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนั้นผู้เข้าอบรมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติตามวัยของเขา ในช่วงแรกผู้วิจัยได้ซักถามเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นกับผู้เข้าอบรม ผู้เข้าอบรมได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมเป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เนื่องจากมีความคุ้นเคยกันบ้างแล้ว หลังจากนั้นผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง “ธรรมชาติของวัยรุ่น” ให้ได้มากที่สุดและเขียนลงในแผ่นโปสเตอร์ ในช่วงของกระบวนการระดมความคิด ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันเสนอความคิดเห็นอย่างสนุกสนาน มีการถกเถียงกันบ้างในบางเรื่องแต่สุดท้ายก็ได้ข้อตกลงร่วมกันในกลุ่ม เมื่อผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมออกมานำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มตนเอง ซึ่งแต่ละกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นได้ดี และเมื่อออกมานำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มตนเองครบทุกกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยและผู้เข้าอบรมช่วยกันจัดกลุ่มธรรมชาติของวัยรุ่น

ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมได้ทำแบบประเมินความรู้เรื่องธรรมชาติของวัยรุ่น เพื่อเป็นการทบทวนเนื้อหาสาระ ซึ่งผู้เข้าอบรมตอบแบบประเมินได้ถูกต้องและสามารถให้เหตุผลในแต่ละข้อได้ แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมเข้าใจในเนื้อหาสาระของธรรมชาติวัยรุ่นเป็นอย่างดี ผู้เข้าอบรมแสดงความตั้งใจเมื่อตนเองตอบแบบประเมินถูกต้อง และผู้เข้าอบรมได้สรุปเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นได้ และเข้าใจว่าวัยรุ่นมีธรรมชาติอย่างไร และจะเกิดปัญหาได้บ้าง ซึ่งสามารถนำความรู้เรื่องนี้ไปใช้ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้

จากการฝึกอบรมครั้งที่ 2 การฝึกอบรมความรู้ธรรมชาติวัยรุ่น พบว่า กิจกรรมระดมความคิด เป็นวิธีการฝึกให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง และฝึกให้เกิดการยอมรับกับทุกๆ ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากในการให้คำปรึกษานั้นผู้ให้คำปรึกษาจะต้องยอมรับผู้รับคำปรึกษาโดยปราศจากเงื่อนไข ดังนั้นถ้าผู้ให้คำปรึกษาไม่ได้ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะมอดิตต่อผู้รับคำปรึกษาได้ และในส่วนของเนื้อหาสาระธรรมชาติของวัยรุ่นนั้น การระดมความคิดจะเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้รู้จักการจัดกลุ่มของความรู้ให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อมูล การที่ผู้เข้าอบรมได้นำความรู้เดิมมาจัดหมวดหมู่ของความรู้เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากในการให้คำปรึกษานั้นผู้รับคำปรึกษามีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ให้คำปรึกษา ถ้าผู้ให้คำปรึกษาจะมีความเข้าใจธรรมชาติของผู้รับคำปรึกษาจะช่วยให้การให้ความช่วยเหลือประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

3. การฝึกอบรมครั้งที่ 3 เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้

ในการฝึกอบรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามความรู้เดิมของผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาก่อน โดยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม และช่วยกันระดมความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่จะเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาที่แตกต่างกัน ผู้เข้าอบรมแต่ละกลุ่มเข้าใจว่าการให้คำปรึกษาก็คือการให้คำแนะนำกับเพื่อน ปลอดภัยเพื่อน ให้กำลังใจเพื่อน ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาตามประสบการณ์เดิมที่ตนเองเคยประสบมา ซึ่งผู้เข้าอบรมยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาคคลาดเคลื่อนไปบ้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการบรรยายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เนื่องจากมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาที่ต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้น จากการสังเกตผู้เข้าอบรมตั้งใจฟัง และจดบันทึกในสิ่งที่ผู้วิจัยบรรยาย และเพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาสำหรับผู้เข้าอบรม ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่ผู้วิจัยกำหนด ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทสมมติเรื่องกระบวนการให้คำปรึกษา ซึ่งผู้เข้าอบรมได้แสดงบทบาทสมมติอย่างเชื่อนาย เพราะไม่เคยแสดงบทบาทอย่างนี้มาก่อน แต่เมื่อได้ทดลองแสดงบทบาทสมมติแล้ว ผู้เข้าอบรมเกิดความเข้าใจในกระบวนการของการให้คำปรึกษามากขึ้น ผู้เข้าอบรมบางคนบอกว่าโดยปกติจะไม่เคยให้คำปรึกษาที่มีกระบวนการอย่างนี้มาก่อน จึงทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษามากขึ้น สุดท้ายผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมร่วมกันสรุปเกี่ยวกับพื้นฐานของการให้คำปรึกษาอีกครั้งเพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจเพิ่มขึ้น

จากการฝึกอบรมครั้งที่ 3 การฝึกอบรมความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา พบว่า กิจกรรมการบรรยาย เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมเห็นภาพรวมของการให้คำปรึกษา และผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม ซึ่งวิธีนี้ช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา การที่ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้การบรรยายภาพรวม แล้วจึงอธิบายรายละเอียดของควม นั้น จะช่วยฝึกให้ผู้เข้าอบรมลำดับความคิดของตนเองจากภาพรวม ลงมาสู่รายละเอียด ในการให้คำปรึกษานั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะมองผู้รับคำปรึกษาเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ ต้องมองภาพรวมของการเป็นตัวตนของผู้รับคำปรึกษา เพื่อจะได้ไม่เกิดอคติในตัวของผู้รับคำปรึกษา อีกทั้งผู้เข้าอบรมได้มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา โดยผ่านการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งวิธีการแสดงบทบาทสมมตินี้เป็นวิธีการที่ให้ผู้เข้าอบรมได้สวมบทบาทของการเป็นทั้งผู้รับ และผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้นผู้เข้าอบรมจะเรียนรู้ถึงบทบาท และความรู้สึกของบทบาทตนเองแสดงอยู่ ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าใจในกระบวนการในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมมีเจตคติที่ดีในการให้คำปรึกษาอีกด้วย

4. ครั้งที่ 4 เรื่องความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้

ในการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา เนื่องจากในการให้คำปรึกษานั้นผู้รับคำปรึกษาจะมีปัญหาที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะต้องศึกษาทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่สามารถนำมาเป็นพื้นฐานในการให้คำปรึกษาได้ ซึ่งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นแบ่งเป็น 3 ปัญหาหลักๆ คือ ปัญหาด้านพฤติกรรม ปัญหาด้านอารมณ์ความรู้สึก และปัญหาด้านความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัด

กิจกรรมการฝึกอบรมเป็นลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้วิธีการแบบ “จิ๊กซอ” ซึ่งวิธีการนี้ เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เพราะว่าผู้เข้าอบรมจะต้องอธิบายให้เพื่อน ในกลุ่มฟังในทฤษฎีที่ตนเองได้รับมา วิธีการนี้เป็นการช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมมือร่วมใจกัน และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เข้าอบรมกระตือรือร้นที่จะอธิบายในทฤษฎีที่ตนเองรับผิดชอบให้ เพื่อนในกลุ่มเข้าใจให้มากที่สุด ซึ่งในการฝึกอบรมครั้งนี้เสียงของผู้เข้าอบรมจะค่อนข้างดัง และมีเสียงหัวเราะบ้าง ซึ่งทำให้บรรยากาศของการฝึกอบรมเต็มไปด้วยความสนุกสนาน ไม่ตึงเครียด และเมื่อผู้เข้าอบรมได้สลับกันอธิบายให้เพื่อนเข้าใจในกลุ่มเข้าใจเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรม แยกกันนั่งให้ห่างๆ กัน เพราะผู้วิจัยจะให้ผู้เข้าอบรมได้ทำแบบประเมินความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี การให้คำปรึกษา จากการสังเกต พบว่า ผู้เข้าอบรมตั้งใจทำแบบประเมินดี และเมื่อผู้เข้าอบรม ทำแบบประเมินเสร็จแล้ว ผู้วิจัยเฉลยแบบประเมินและให้ผู้เข้าอบรมรวมคะแนนของตนเอง และ หาค่าเฉลี่ยของกลุ่มตนเอง กลุ่มใดได้คะแนนสูงสุดจะได้รับรางวัลจากผู้วิจัย ซึ่งกิจกรรมนี้มีทั้ง การเรียนรู้แบบร่วมมือ และยังมีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม จะช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้ตั้งใจทำ กิจกรรมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษาได้ดี และเกิดความเข้าใจในแต่ละทฤษฎีการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อที่ผู้เข้าอบรมจะนำไปใช้ในการให้ คำปรึกษาได้

จากการฝึกอบรมครั้งที่ 4 การฝึกอบรมความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษา พบว่า การเรียนรู้ แบบร่วมมือ โดยผ่านกิจกรรม “จิ๊กซอ” ซึ่งเป็นวิธีการที่ฝึกให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้ที่รับรู้ข้อมูล อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ให้ผู้เข้าอบรมศึกษาข้อมูลของตนเองให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ แล้วต้องนำความรู้ที่ตนเองได้ศึกษามานั้นมาถ่ายทอดให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความเข้าใจในข้อมูล นั้นๆ อย่างชัดเจน เนื่องจากในการให้คำปรึกษานั้นผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้รับคำปรึกษาอย่างแท้จริง ดังนั้นการฝึกอบรมโดยใช้กิจกรรม “จิ๊กซอ” นอกจากจะช่วยผู้เข้า อบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษาแล้ว ยังช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกการศึกษา ข้อมูลที่ได้รับอย่างถ่องแท้อีกด้วย

5. ครั้งที่ 5 เรื่องจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้ การฝึกอบรมในครั้งนี้ เป็นการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้มีความรู้เกี่ยวกับ จรรยาบรรณในการคำปรึกษา เนื่องจากการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจำเป็นจะต้องมีหลัก ปฏิบัติเพื่อให้การให้คำปรึกษาแต่ละครั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยเลือกเทคนิคการใช้ กรณีตัวอย่าง ซึ่งเป็นนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยสอบถามเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษากับผู้เข้าอบรม ซึ่งผู้เข้าอบรมได้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา ดังนี้ ผู้ให้คำปรึกษาต้องรักษา ความลับ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องไวใจได้ น่าเชื่อถือ อบอุ่น จริงใจ ซึ่งคำตอบที่ได้นั้นจะไม่ค่อย ตรงกับจรรยาบรรณมากนัก หลังจากนั้นผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม และผู้วิจัยแจกกรณี ตัวอย่างเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษากับผู้เข้าอบรมกลุ่มละ 5 เรื่อง และให้แต่ละ กลุ่มช่วยกันวิเคราะห์จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษาแต่ละเรื่อง และร่วมกันอภิปรายในสิ่งที่แต่

ละกลุ่มได้วิเคราะห์ หลังจากนั้นผู้วิจัยและผู้เข้าอบรมได้ช่วยกันสรุป จากการสังเกต พบว่า ผู้เข้าอบรมกระตือรือร้นที่จะวิเคราะห์กรณีตัวอย่างที่ผู้วิจัยแจกให้อย่างตั้งใจ แต่กลุ่มช่วยกันคิด วิเคราะห์ จนได้จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษาจากกรณีตัวอย่าง ซึ่งทำให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา และสามารถนำความรู้ที่ได้ในครั้งนี้ไปใช้ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้งได้

จากการฝึกอบรมครั้งที่ 5 การฝึกอบรมความรู้จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน พบว่า กิจกรรมการใช้กรณีตัวอย่าง เป็นวิธีการที่นำเหตุการณ์ตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับการมีจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา มาให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกรณีตัวอย่าง ทั้งนี้การที่ผู้เข้าอบรมช่วยกันวิเคราะห์กรณีตัวอย่างนี้ นอกจากการฝึกให้ผู้เข้าอบรมดึงองค์ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนแล้ว ยังเป็นการฝึกให้ผู้เข้าอบรมมีประสบการณ์ในการวิเคราะห์เหตุการณ์ที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้คำปรึกษาอีกด้วย เนื่องจากการในการให้คำปรึกษานั้น นอกจากผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้ฟังที่ดีแล้ว การวิเคราะห์เรื่องราวของผู้รับคำปรึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญด้วยเช่นกัน อีกทั้งผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้เรื่องราวจากกรณีตัวอย่าง ทำให้ผู้เข้าอบรมค่อยๆ ซึมซับความรู้สึกที่ดีในการให้คำปรึกษา รวมทั้งเห็นว่าการให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่มีประโยชน์

6. ครั้งที่ 6 เรื่องการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้ การฝึกอบรมครั้งนี้เป็นการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ในเรื่องของความหมายของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน การเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ตลอดจนให้ผู้เข้าอบรมได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของผู้ที่มาขอรับคำปรึกษา และผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนว่ามีลักษณะอย่างไร เนื่องจากผู้เข้าอบรมได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่มีอายุใกล้เคียงกัน ดังนั้นการได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจึงมีความสำคัญกับผู้เข้าอบรมอย่างยิ่ง ผู้วิจัยเลือกวิธีการอภิปรายกลุ่มมาใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้โดยให้ผู้เข้าอบรมได้ทำแบบสำรวจ “เพื่อนผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา” ซึ่งแบบสำรวจนี้เป็นการแบบสำรวจที่จะช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้เข้าใจในบทบาท หน้าที่และคุณสมบัติต่างๆ ที่ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนควรจะต้องตระหนักและยึดเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาในแต่ละครั้งได้ ส่วนแบบสำรวจ “เพื่อน ผู้มาขอรับคำปรึกษา” ซึ่งแบบสำรวจนี้จะเป็นแบบสำรวจเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ทบทวนบทบาท หน้าที่และคุณสมบัติของตนเองในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งแบบสำรวจทั้ง 2 เรื่องนี้ จะช่วยให้สะท้อนให้ผู้เข้าอบรมได้เห็นตนเองมากขึ้นในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งจากการสังเกต พบว่า ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันอภิปรายแบบสำรวจของตนเองและของเพื่อนๆ และเกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ และเกิดความเข้าใจในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้

จากการฝึกอบรมครั้งที่ 6 การฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน พบว่า กิจกรรมการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน วิธีการอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีที่ฝึกให้ผู้เข้าอบรมแสดงความคิดเห็น ฝึกให้เรียนรู้ที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการฝึกครั้งนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของผู้ให้คำปรึกษา และลักษณะของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งผู้เข้าอบรมแต่ละคนมีประสบการณ์ในการเป็นทั้งผู้ให้ และผู้รับคำปรึกษามาก่อนแล้ว ดังนั้นเมื่อเข้ามาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ก็จะช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และเรียนรู้ลักษณะของผู้รับคำปรึกษาในลักษณะต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของตนเองเพิ่มขึ้น และผู้วิจัยได้บรรยายสรุปเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเพิ่มเติม ซึ่งก็ช่วยให้ผู้เข้าอบรมเกิดความชัดเจนในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมากขึ้น เนื่องจากในกระบวนการของการให้คำปรึกษานั้น โดยเฉพาะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน บางครั้งผู้ให้คำปรึกษาอาจจะต้องแบ่งปันประสบการณ์ของตนเองให้ผู้รับคำปรึกษาด้วย เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้เห็นมุมมองชีวิตที่แตกต่างจากตนเอง หรือมองในมุมมองที่ผู้รับคำปรึกษาไม่เคยนึกถึงเลย ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการตระหนักรู้ในสภาพปัญหาของตนเอง และสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาของตนเองได้

7. ครั้งที่ 7 เรื่อง เจตคติในการให้คำปรึกษา สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้ การฝึกอบรมในครั้งนี้เป็นการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้สึกที่ดีต่อการในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา เห็นประโยชน์ และเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา ดังนั้นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีเจตคติในการให้คำปรึกษานั้น ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ เนื่องจากการแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้ในบทบาทของบุคคลที่เขาสวมบทบาทอยู่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีประสบการณ์ในบทบาทของตัวละครนั้นๆ และเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติได้ จากการสังเกตการณ์แสดงบทบาทสมมติของผู้เข้าอบรม พบว่า เมื่อผู้วิจัยเกริ่นนำถึงสถานการณ์ในบทบาทสมมติว่าเป็นสถานการณ์ของการให้คำปรึกษา ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา ผู้เข้าอบรมแสดงความตั้งใจฟัง สังเกตได้จากผู้เข้าอบรมจ้องมองที่ผู้วิจัย เพื่อฟังในสิ่งที่ผู้วิจัยกำลังพูด และเมื่อผู้วิจัยให้สถานการณ์สมมติกับผู้เข้าอบรม ผู้เข้าอบรมได้เตรียมตัวก่อนการแสดงโดยการซ้อมบทที่ตนเองได้รับอย่างตั้งใจ และเมื่อถึงขั้นของการแสดง ผู้เข้าอบรมก็แสดงได้อย่างเต็มที่และแสดงอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่มีการอายเพื่อน ส่วนผู้สังเกตการณ์ก็ทำหน้าที่ของตนเองอย่างดี หลังจากที่ผู้เข้าอบรมได้แสดงบทบาทสมมติเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษา และผู้สังเกตการณ์ซึ่งกันและกัน และผู้วิจัยช่วยสรุปเป็นช่วงๆ ของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งผู้เข้าอบรมได้แสดงความรู้สึกของตนเองว่าการเป็นผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาได้เข้าใจในปัญหาของตนเองได้ และการเป็นการช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาให้ได้ระบายในสิ่งที่ไม่สบายใจได้ และมองว่าการให้คำปรึกษานั้นมีประโยชน์อย่างยิ่ง ส่วนการเป็นผู้รับคำปรึกษา ได้แสดงความรู้สึกว่า เมื่อตนเองได้ไปขอรับคำปรึกษาจากเพื่อน ตนเองจะ

รู้สึกว่ามีเพื่อนที่คอยรับฟัง คอยช่วยเหลือให้เห็นปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง และผู้เข้าอบรมได้แสดงความคิดเห็นในส่วนของผู้สังเกตการณ์ว่า ในขณะที่ได้สังเกตผู้ให้คำปรึกษาให้คำปรึกษานั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะแสดงความใส่ใจ ตั้งใจรับฟังปัญหาต่างๆ ที่ผู้รับคำปรึกษาเล่าหรือระบายออกมา ซึ่งผู้เข้าอบรมเห็นว่าการให้คำปรึกษามีคุณค่า มีประโยชน์ และผู้เข้าอบรมรู้สึกดีที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา เพราะสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งก่อนเข้ารับการอบรมผู้เข้าอบรมจะให้คำปรึกษาตามประสบการณ์เดิมของตนเอง แต่เมื่อมาฝึกอบรมได้เรียนรู้ว่าการให้คำปรึกษามีความสำคัญต่อการให้ความช่วยเหลือบุคคลทางด้านจิตใจอย่างยิ่ง

จากการฝึกอบรมครั้งที่ 7 เป็นการฝึกให้ผู้เข้าอบรมมีเจตคติในการให้คำปรึกษา พบว่าเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีการที่ฝึกให้ผู้เข้าอบรมได้สวมบทบาทของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งการที่ผู้เข้าอบรมได้สวมบทบาทของการเป็นผู้ให้คำปรึกษานั้น จะทำให้ผู้เข้าอบรมเรียนรู้การเป็นผู้ให้คำปรึกษา และจะก่อให้เกิดเจตคติในการให้คำปรึกษาในทางที่ดี และการแสดงบทบาทสมมติยังเป็นการให้ผู้เข้าอบรมได้สำรวจตนเองในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ตลอดทั้งผู้เข้าอบรมได้มีประสบการณ์ในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา เนื่องจากในการให้คำปรึกษานั้น ถ้าผู้ให้คำปรึกษามีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา และประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือเพื่อน จะยิ่งเพิ่มเจตคติในการให้คำปรึกษาในทางที่ดีของผู้เข้าอบรมให้มากยิ่งขึ้น

8. ครั้งที่ 8 การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา : ทักษะการใส่ใจ สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้

การฝึกอบรมในครั้งนี้เป็นการฝึกอบรมให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา คือ ทักษะการใส่ใจ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่ง เนื่องจากในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง พฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาจะสื่อความหมายในลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นการใส่ใจกับการแสดงออกของผู้รับคำปรึกษานั้นจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้เกิดประสบการณ์ และในการฝึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงบทบาทสมมติโดยไม่ใช้คำพูด แต่แสดงออกทางสีหน้า แววตาเท่านั้น และให้ผู้เข้าอบรมได้สังเกต และบอกว่าเพื่อนแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกอะไรอยู่ ซึ่งผู้เข้าอบรมได้สนุกสนานกับการทายอารมณ์ความรู้สึกที่เพื่อนกำลังแสดงออกอยู่ เมื่อตนเองตอบถูกก็จะส่งเสียงร้องดีใจ ผู้เข้าอบรมกล่าวว่า ไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่าจะต้องสังเกตสีหน้าท่าทาง แววตาของเพื่อนในขณะที่คุยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าอบรมฝึกสังเกตภาษาท่าทางเมื่อพูดคุยกับบุคคลต่างๆ ด้วย เพราะจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีทักษะในการสังเกตภาษาท่าทางได้ ซึ่งการสังเกตภาษาท่าทางจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการให้คำปรึกษา เพราะแสดงให้เห็นให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่า ผู้ให้คำปรึกษากำลังสนใจและใส่ใจในสิ่งที่ตนเองได้ระบายออกมา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สาธิตการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการใส่ใจให้ผู้เข้าอบรมได้ดูก่อน และให้ผู้เข้าอบรมจับคู่กันเพื่อจะฝึกทักษะการใส่ใจ จนเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการใช้ทักษะนี้ ซึ่งจะนำไปใช้ในการให้คำปรึกษาได้ ผู้เข้าอบรมได้ให้คำปรึกษากันอย่างเป็นธรรมชาติ เนื่องจากผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงบทบาทสมมติบ่อยๆ จึงทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความคุ้นเคยกับการให้คำปรึกษามากขึ้น

จากการฝึกอบรมในครั้งที่ 8 การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา คือ เทคนิคการสังเกต ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการพิจารณาภาษาท่าทาง และแปลความหมายของภาษาท่าทางนั้นๆ ซึ่งในการฝึกทักษะการใส่ใจ เป็นการฝึกที่เน้นให้ผู้เข้าอบรมสังเกตสีหน้า แววตา ตลอดจนภาษาท่าทางต่างๆ เนื่องจากในระหว่างดำเนินการให้คำปรึกษานั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องใส่ใจกับภาษาท่าทางที่ผู้รับคำปรึกษาแสดงออกมาด้วย เพราะภาษาท่าทางเหล่านั้นสื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมภายในของผู้รับคำปรึกษา การสังเกตภาษาท่าทางของผู้รับคำปรึกษาจะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจผู้รับคำปรึกษาเพิ่มขึ้น

9. ครั้งที่ 9 การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา : ทักษะการจริงใจ สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้

การฝึกอบรมในครั้งนี้ เป็นการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้มีประสบการณ์ในการแสดงการสื่อสารด้วยความจริงใจกับผู้รับคำปรึกษาในขณะที่ให้คำปรึกษา ซึ่งการฝึกทักษะนี้จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาได้มีประสบการณ์ในการแสดงความจริงใจทั้งสีหน้า ท่าทาง ให้สอดคล้องกับคำพูดที่ตนเองพูดกับผู้รับคำปรึกษา เมื่อผู้รับคำปรึกษาสัมผัสได้ถึงความจริงใจที่ส่งผ่านมาจากผู้รับคำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเปิดเผยตนเองมากขึ้น เพราะเกิดความไว้วางใจผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งจะทำให้กระบวนการของการให้คำปรึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายเกี่ยวกับระดับของความจริงใจ และให้ผู้เข้าอบรมเขียนคำพูดที่แสดงถึงความไม่จริงใจ การแสดงความจริงใจบ้าง และการแสดงความจริงใจลงในแบบประเมินที่ผู้วิจัยแจกให้ จากการสังเกตพบว่า ผู้เข้าอบรมได้มีการพูดคุย ปรึกษากับเพื่อนๆ บ้าง ว่าจะเขียนตอบอย่างไร และได้บอกกับผู้วิจัยว่า เคยพูดแสดงความจริงใจกับเพื่อนๆ อยู่บ้างแต่ไม่รู้ว่านั้นคือการพูดแบบแสดงความจริงใจ จนมาเข้าฝึกอบรม และบอกว่าต้องฝึกใช้ทักษะนี้ให้เป็นนิสัยเลย หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สาธิตการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการจริงใจให้ผู้เข้าอบรมได้ดูก่อน และให้ผู้เข้าอบรมจับคู่กันเพื่อจะฝึกทักษะการจริงใจ จนเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการใช้ทักษะนี้ ซึ่งจะนำไปใช้ในการให้คำปรึกษาได้ ผู้เข้าอบรมได้ให้คำปรึกษากันอย่างเป็นธรรมชาติ เนื่องจากผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงบทบาทสมมติบ่อยๆ จึงทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความคุ้นเคยกับการให้คำปรึกษามากขึ้น

จากการฝึกอบรมครั้งที่ 9 การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา คือ ทักษะการจริงใจ พบว่า การวิเคราะห์การโต้ตอบบทสนทนาการให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นการให้ผู้เข้าอบรมได้ เรียนรู้ที่จะวิเคราะห์คำพูดของผู้ให้คำปรึกษาก่อนที่จะโต้ตอบกับผู้รับคำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เข้าอบรมสามารถแยกแยะได้ว่า คำตอบแบบไหนเป็นคำตอบที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสบายใจมากขึ้น และคำตอบแบบไหนที่จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาทุกข์หรือสับสนมากขึ้น เนื่องจากในการให้คำปรึกษานั้น การพูดโต้ตอบของผู้ให้คำปรึกษานั้น เป็นคำพูดที่มีผลกระทบทั้งบวก และลบกับผู้รับคำปรึกษาอย่างยิ่ง ดังนั้นการฝึกให้ผู้รับคำปรึกษาได้วิเคราะห์คำพูดจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีประสบการณ์ในการใช้ทักษะในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น

10. ครั้งที่ 10 การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา : ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้

การฝึกอบรมครั้งนี้เป็นการฝึกให้ผู้เข้าอบรมได้มีทักษะการสื่อสารเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา เนื่องจากในกระบวนการของการให้คำปรึกษานั้น ผู้รับคำปรึกษาอาจจะไม่ได้บอกความคิด ความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองให้ผู้รับคำปรึกษาฟัง ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสังเกต และทำความเข้าใจในความคิดและความรู้สึกที่แอบแฝงมากับถ้อยคำที่ผู้รับคำปรึกษาระบายออกมา และแสดงออกให้ผู้รับคำปรึกษาได้รู้ว่าผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจเรื่องราว ความคิด ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาได้ และจะอยู่เคียงข้างผู้รับคำปรึกษาจนกว่าผู้รับคำปรึกษาจะหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่ตนเองประสบอยู่ได้ ดังนั้นการฝึกให้ผู้เข้าอบรมได้ใช้คำต่างๆ ที่แสดงความรู้สึกได้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจผู้รับคำปรึกษามากขึ้น ในขณะเดียวกันผู้รับคำปรึกษาจะเกิดความชัดเจนในความรู้สึกของตนเองเพิ่มขึ้นอีกด้วย หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สาธิตการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการตั้งใจให้ผู้เข้าอบรมได้ดูก่อน และให้ผู้เข้าอบรมจับคู่กันเพื่อจะฝึกทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาจนเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการใช้ทักษะนี้ ซึ่งจะนำไปใช้ในการให้คำปรึกษาได้ ผู้เข้าอบรมได้ให้คำปรึกษากันอย่างเป็นธรรมชาติ เนื่องจากผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงบทบาทสมมติบ่อยๆ จึงทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความคุ้นเคยกับการให้คำปรึกษามากขึ้น

จากการฝึกอบรมครั้งที่ 10 การฝึกอบรมทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา พบว่า การใช้วิธีการให้ผู้เข้าอบรมพิจารณาเลือก “ถ้อยคำ” ให้ตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษาในขณะที่ให้คำปรึกษา นั้นเป็นการช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาสื่อสารให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจถึงความรู้สึกของตนเอง และยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจความคิด ความรู้สึกของตนเองอีกด้วย ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาจึงต้องฝึกให้มีทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการสะท้อนเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาให้เกิดความกระจ่างขึ้น อันจะส่งผลให้กระบวนการของการให้คำปรึกษาประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

11. ครั้งที่ 11-13 การฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้

สำหรับการฝึกอบรมในครั้งที่ 11 ผู้วิจัยฝึกทักษะการฟัง ทักษะการถาม และทักษะการเจาะจง ครั้งที่ 12 ผู้วิจัยฝึกทักษะการทวนความ และทักษะการสะท้อนความรู้สึก และครั้งที่ 13 ผู้วิจัยฝึกทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ทักษะการให้กำลังใจ และทักษะการสรุปความ ซึ่งในการฝึกแต่ละครั้งผู้วิจัยได้อธิบายให้ผู้เข้าอบรมได้เข้าใจทักษะแต่ละทักษะ และสาธิตรูปแบบของทักษะที่กำลังจะฝึก และให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกทักษะ โดยในช่วงของการฝึกทักษะนี้ ผู้วิจัยได้ถ่ายวีดิทัศน์การฝึกของผู้เข้าอบรมทุกคนเก็บไว้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้เปิดวีดิทัศน์ให้ผู้เข้าอบรมช่วยกันให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกันในแต่ละทักษะ พร้อมทั้งอภิปรายถึงประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาด้วย จากการสังเกต พบว่า ผู้เข้าอบรมกระตือรือร้นที่จะให้คำปรึกษา และฝึกซ้ำๆ หลายๆ ครั้งในแต่ละทักษะด้วยความตั้งใจจนเกิดความคล่องแคล่วใน

การใช้ทักษะการให้คำปรึกษา เนื่องจากผู้เข้าอบรมได้ฝึกการให้คำปรึกษามาตลอดในแต่ละครั้งของการฝึกอบรม จึงทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความคล่องแคล่วในการฝึก และจากการที่ผู้เข้าอบรมได้คุ้นเคยกันมากขึ้น จึงทำให้ผู้รับการอบรมเกิดความสนุกสนานในการฝึก ดังที่ผู้เข้าอบรมกล่าวว่า รู้สึกสนุกกับการฝึกการให้คำปรึกษาในแต่ละทักษะ ทำให้รู้ว่าการพูดคุยเพื่อให้การช่วยเหลือที่เรียกว่าการให้คำปรึกษานั้นต้องมีทักษะในการช่วยเหลือด้วย ไม่ใช่พูดไปตามที่ตนเองคิด

จากการฝึกอบรมครั้งที่ 11 – 13 การฝึกอบรมทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคพบว่า การฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคโดยผ่านขั้นตอนของการฝึกทักษะการให้คำปรึกษา ได้แก่ (1) การอธิบายทำความเข้าใจกับทักษะที่จะฝึก เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เข้าใจในทักษะที่จะฝึก เมื่อผู้เข้าอบรมเข้าใจแล้ว จึง (2) สาธิตรูปแบบของทักษะ ทั้งนี้ผู้เข้าอบรมจะฝึกตามตัวแบบของทักษะก่อน แล้วจึง (3) ฝึกทักษะจากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เข้าอบรมได้มีประสบการณ์ในการฝึกนั้นๆ หลังจากนั้นเป็น (4) การให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน โดยผ่านการบันทึกวิดิทัศน์ ซึ่งผู้เข้าอบรมจะได้ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจจะมีทั้งคำชม และอาจจะมีทั้งข้อเสนอแนะ ซึ่งจะนำไปสู่ (5) การอภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีความชัดเจนในทักษะการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เข้าอบรม

12. ครั้งที่ 14 การฝึกปฏิบัติ และปัจฉิมนิเทศ สรุปผลการสังเกตตามกิจกรรมดังนี้ ในการฝึกอบรมครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการฝึกอบรมเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 เป็นการให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกันสรุปผลการฝึกอบรมที่ผ่านมา โดยให้ผู้เข้าอบรมได้สำรวจสมรรถนะตนเองในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และนำมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่ม การให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และการกล่าวถึงภาระค้างใจที่ยังไม่เคยได้พูดตลอดการฝึกอบรมผู้เข้าอบรมแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น สรุปได้ว่า ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมคิดว่าการให้คำปรึกษาก็คือการพูดคุยให้เพื่อนสบายใจ โดยไม่คำนึงว่าจะต้องมีความรู้หรือทักษะอะไร แต่พอมาเข้าอบรมทำให้ทราบว่า ในความเป็นจริงแล้วการเป็นผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่แค่เป็นเพื่อนคุยเท่านั้น จะต้องเป็นเพื่อนคุยที่มีหลักการ มีขั้นตอนกระบวนการ และต้องใช้ทักษะต่างๆ ด้วย จึงจะช่วยให้เพื่อนสบายใจได้ และที่สำคัญคือจะต้องมีความรู้สึกที่ดีต่อการให้คำปรึกษา และรู้สึกดีต่อผู้รับ ได้รับประสบการณ์ที่หาจากที่ไหนไม่ได้อีกแล้ว และจะพยายามฝึกฝนตนเองเพื่อให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจะให้คำปรึกษากับใคร ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ก็ไม่ใช่เรื่องยากจนเกินไป เราก็สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีได้ ถ้าเรามีการฝึกซ้ำๆ ทำบ่อยๆ

ช่วงที่ 2 เป็นการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาในสถานการณ์จริง โดยผู้เข้าอบรม จับคู่กับเพื่อน และสลับบทบาทระหว่างการทำเป็นผู้ให้ และผู้รับคำปรึกษา ผู้ที่ทำหน้าที่รับคำปรึกษาจะเล่าเรื่องราวของตนเองเกี่ยวกับปัญหา ความทุกข์ใจ ความไม่สบายใจ กังวลใจกับที่เกิดขึ้นกับตนเอง และยังหาทางออกไม่ได้ ผู้ให้คำปรึกษาจะให้คำปรึกษากับเพื่อนโดยนำความรู้ เจตคติ และทักษะการให้คำปรึกษาไปใช้ในการให้คำปรึกษาด้วย ซึ่งผู้เข้าอบรมแสดงความคิดเห็นในการฝึกช่วงที่ 2 สรุปได้ว่า ในขณะที่เพื่อนเล่าเรื่องราวของเขาอยู่นั้น จะรับฟังเพื่อน ได้นานขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งเพื่อนยังเล่าไม่จบก็หาทางออกให้เพื่อนแล้ว และเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก และเรื่องราวของเพื่อนได้มากขึ้น สามารถจับประเด็นปัญหาของเพื่อนได้ และได้ใช้ทักษะในการให้คำปรึกษามาช่วยให้เพื่อนสบายใจมากขึ้น และความกังวลใจในการให้คำปรึกษาลดลง

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน พบว่าการฝึกอบรมด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่พัฒนาความรู้ในแต่ละครั้ง การฝึกอบรมด้านเจตคติในการให้คำปรึกษาเป็นการฝึกให้ผู้เข้าอบรมมีประสบการณ์ในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา โดยผ่านการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเมื่อผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้บทบาทของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษาแล้ว ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้สึกที่ดีในการให้ความช่วยเหลือเพื่อนทางด้านจิตใจผ่านกระบวนการของการให้คำปรึกษา สำหรับการฝึกอบรมด้านทักษะการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมจะได้ฝึกทักษะต่างๆ ที่ใช้ในการให้คำปรึกษา และผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าอบรมมีประสบการณ์ในการฝึกการให้คำปรึกษามาบ้างแล้ว เมื่อถึงช่วงของการฝึกทักษะจึงทำให้ผู้เข้าอบรมสามารถที่จะสวมบทบาทของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษาได้อย่างไม่ขัดเขิน จากการฝึกสมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยใช้โปรแกรมการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมมีสมรรถนะในการให้คำปรึกษาสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้จับฉลากเลือกผู้เข้าอบรม 3 คน เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มไปให้คำปรึกษากับเพื่อนในสถานการณ์จริงกับเพื่อนที่กำลังประสบปัญหา 3 คน โดยผู้วิจัยจะตามไปสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาที่ได้รับคำปรึกษาจากผู้เข้าอบรมทั้ง 3 คน

3.2.2 การติดตามสังเกตพฤติกรรมการให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรม

ภายหลังการฝึกอบรมผู้วิจัยได้ติดตามนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจำนวน 3 คน ผู้วิจัยได้สรุปผลภาพรวมเชิงคุณภาพ เพื่อให้เห็นถึงผลของการให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรม และข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับคำปรึกษา รวมทั้งสรุปให้เห็นถึงผลการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของ ผู้เข้าอบรมที่เกิดขึ้นระหว่างการให้คำปรึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลของการให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรม ผู้วิจัยสรุปผลแยกเป็นรายบุคคล

การให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรมคนที่ 1

การให้คำปรึกษาครั้งที่ 1 ผู้เข้าอบรมให้คำปรึกษากับเพื่อนที่กำลังมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับผลการสอบ

ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา เนื่องจากผู้รับคำปรึกษามีความคุ้นเคยกับผู้เข้าอบรม ดังนั้นในขั้นนี้ผู้เข้าอบรมจึงเพียงแต่กล่าวทักทายและเข้าสู่ขั้นตอนต่อไปของการให้คำปรึกษา

ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ในช่วงแรกของการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมได้ใช้คำถามปลายเปิดถามผู้รับคำปรึกษาว่า “เธอมีเรื่องอะไรไม่สบายใจเล่าให้เราฟังได้นะ” ผู้รับคำปรึกษาจะตอบว่าเรื่องความกังวลใจในผลการสอบ จากการสังเกต พบว่า การให้คำปรึกษาในครั้งแรกนี้ ผู้เข้าอบรมจะตื่นเต้น และมีความประหม่า สังเกตได้จากจะสบตาผู้วิจัยหลายๆ ครั้ง ผู้วิจัยจะไม่พยายามสบตา และไม่แสดงกิริยาใดๆ เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ผู้เข้าอบรมจะรู้สึกสบายใจในการพูดคุยกับผู้รับคำปรึกษา มีการใช้คำถามปลายเปิดอยู่บ่อยครั้ง และเป็นผู้ฟังที่ดี โดยการสบตาผู้รับคำปรึกษา และใช้คำถามได้เป็นธรรมชาติมากขึ้น คือ “จากที่เธอเล่าให้เราฟังเราเข้าใจเธอนะ ถ้าเป็นเรา เราก็กังวลเหมือนกัน” เมื่อผู้รับคำปรึกษาได้ฟังประโยคนี้จากผู้เข้าอบรม จึงยิ้ม และบอกขอบคุณผู้เข้าอบรม

ขั้นยุติการให้คำปรึกษา เมื่อผู้เข้าอบรมได้ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความสบายใจขึ้นแล้ว ผู้เข้าอบรมยังไม่สามารถหาจุดยุติการให้คำปรึกษาได้ จึงชวนผู้รับคำปรึกษาพูดคุยและสนทนาเรื่องอื่นๆ จนกระทั่งผู้เข้าอบรมเริ่มรู้สึกว่าควรจะยุติการให้คำปรึกษา จึงได้สรุปให้ผู้รับคำปรึกษาว่า วันที่เธอมาคุยกับเรา คือเธอกำลังกังวลใจเรื่องผลการสอบ และเธอก็บอกกับเราว่าจะเธอจะยอมรับผลทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นอย่างไร และผู้เข้าอบรมได้ให้กำลังใจ

การให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 ผู้เข้าอบรมให้คำปรึกษาคนเดียวกันกับการให้คำปรึกษาครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นหลังติดตามผลกับเพื่อนที่กำลังมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับผลการสอบ

ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมกล่าวทักทาย และเข้าสู่ขั้นตอนต่อไปของการให้คำปรึกษา

ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะคำถามปลายเปิด “เป็นอย่างไรบ้างเพื่อน เล่าให้ฟังหน่อยซิเรื่องที่คุณกังวลใจเกี่ยวกับผลการสอบ ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า ก็สบายใจแล้ว ครั้งที่แล้วเราบอกว่าเราจะยอมรับผลที่เกิดขึ้น ทำให้เราสบายใจขึ้นเยอะเลย แต่ว่าตอนนี้เรามีอาการอีกแล้ว ก็เราไปเช็คเกรดแล้ว ปรากฏว่าเกรดยังไม่ออกเลย มันก็ต้องลุ้นกันอีก ผู้เข้าอบรม ใช้ทักษะการทวนความ และการสะท้อนความรู้สึก โดยกล่าวว่า “เธอบอกว่าเธอเช็คเกรดแล้วเกรดยังไม่ออก ซึ่งก็ทำให้เธอกลับมากังวลใจอีกครั้ง” ผู้รับคำปรึกษาจึงตอบว่า “ใช่ๆ” ผู้เข้าอบรมจึงได้ใช้ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยบอกกับผู้รับคำปรึกษาว่า “ถึงเธอจะกังวลใจไปตอนนี้เกรดก็ยังไม่ออก ทำใจสบายๆ ดีกว่านะ

ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ในขั้นนี้ผู้เข้าอบรมยุติการให้คำปรึกษาโดยการบอกกับ ผู้รับคำปรึกษาว่า “ไม่ว่าผลจะออกมาอย่างไร เราเป็นกำลังใจให้เธอเสมอนะ” ผู้รับคำปรึกษากล่าว ขอบใจผู้เข้าอบรม

การให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 ผู้เข้าอบรมให้คำปรึกษาคนเดียวกันกับการให้ คำปรึกษาครั้งที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นหลังติดตามผลกับเพื่อนที่กำลังมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับผล การสอบ

ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมกล่าวทักทาย และเข้าสู่ขั้นตอนไปของ การให้คำปรึกษา

ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะคำถามปลายเปิด “ผลการสอบ ออกหรือยัง” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ออกแล้ว เราติด F 1 วิชา ต้องลงเรียนใหม่ เสร็จจริง ๆ เลย (ร้องไห้) เพื่อนๆ เขาก็ผ่านกัน เราก็อำนาจไม่ได้ ทำไมตกก็ไม่ว่า งานเราก็ทำส่งอาจารย์ ทุกครั้ง” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการสะท้อนความรู้สึกว่า “ตอนนี้เธอรู้สึกเสียใจที่ติด F 1 วิชา” ผู้รับ คำปรึกษาตอบว่า “ใช่ (ก้มหน้า น้ำตาไหล) ผู้รับคำปรึกษาใช้ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับว่า “มันไม่ใช่ทั้งหมดของชีวิตนะเธอ เสียใจไปก็ไม่ช่วยให้เปลี่ยนเกรดได้หรอกนะ” และผู้เข้าอบรมใช้ ทักษะการให้กำลังใจว่า “เราเข้าใจนะ วิชาแคลคูลัสมันยาก แต่ก็ไม่ใช่ว่าเราจะผ่านมันไปไม่ได้” ผู้รับคำปรึกษา “เรารู้แหละว่าเราไม่ควรเสียใจ แต่มันก็อดไม่ได้จริงๆ นะ ยังมีเพื่อนๆ มาปลอบใจ ยิ่งจะร้องไห้ ตอนนี้อยู่จะทำอย่างไรดี” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการทวนความว่า “เธอบอกว่าเธอ เสียใจ และเสียใจมากขึ้นเมื่อเพื่อนมาปลอบใจ เธอเลยไม่รู้จะทำอย่างไร” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใช่ แต่ถ้าเรามาแล้วแต่มานั่งเสียใจก็ไม่มียอะไรดีขึ้นใช่ไหม ยังไงๆ เราก็ต้องลงเรียนใหม่อยู่นะ”

ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ในขั้นนี้ผู้เข้าอบรมยุติการให้คำปรึกษาโดยการใช้ทักษะ การให้กำลังใจว่า “เราว่าเธอคิดถูกแล้วละ เราจะเป็กำลังใจให้เธอเพื่อน”

การสัมภาษณ์ผู้รับคำปรึกษาหลังจากได้รับคำปรึกษาจากผู้เข้าอบรมคนที่ 1 เนื่องจากการให้คำปรึกษาเป็นการให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษาคนเดียวกันทั้ง 3 ครั้ง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปรวมผลการการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ครั้งดังนี้

ด้านความเข้าใจในปัญหา ผู้รับคำปรึกษาได้ให้ข้อมูลว่า ผู้ให้คำปรึกษา (ผู้เข้าอบรมคนที่ 1) ช่วยให้เข้าใจปัญหาของตนเองมากขึ้น เพราะว่าผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยบอก ในสิ่งที่ตนเองไม่ได้นึกถึง เมื่อได้เล่าความสบายใจไปแล้วทำให้สบายใจมากขึ้น และรู้สึกว่ามีคน ที่เข้าใจเรา และช่วยเราได้

ด้านการยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้รับคำปรึกษาให้ข้อมูลว่า เข้าใจปัญหาที่ ตนเองกำลังเผชิญอยู่ และยอมรับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และพร้อมผ่านอุปสรรคต่างๆ ไปให้ได้

ด้านการพบแนวทางในการแก้ไขปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาให้ข้อมูลว่า ผู้ให้ คำปรึกษาช่วยให้ตนเองได้รู้ว่า การแก้ปัญหากับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่นั้นก็คือ การยอมรับ และเผชิญกับมันให้ได้ เพราะเราไม่สามารถย้อนเวลากลับไปได้อีก เราจึงต้องทำวันนี้ให้ดีที่สุด

การให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรมคนที่ 2

การให้คำปรึกษาครั้งที่ 1 ผู้เข้าอบรมให้คำปรึกษากับเพื่อนที่กำลังมีเรื่องไม่สบายใจเกี่ยวกับเพื่อนร่วมหอพัก

ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมเชิญชวนให้ผู้รับคำปรึกษานั่งคุยกัน

ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ในขั้นตอนนี้ ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะคำถามปลายเปิดว่า “มีเรื่องอะไรไม่สบายใจเล่าให้เราฟังก็ได้” ผู้รับคำปรึกษามีเรื่องไม่สบายใจมากจึงเล่าให้ผู้เข้าอบรมฟังว่า เรื่องเพื่อนนั้นแหละ ที่อยู่ในหอพักด้วยกัน มันรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ เรื่องแรกเลยคือเราเป็นคนตื่นเช้า เพื่อนเป็นคนตื่นสาย เราเลยไม่กล้าที่จะทำอะไรเสียงดัง ไม่กล้าเปิดไฟ มันอึดอัดแต่ก็ยังไม่กล้าพูดกับเพื่อน อีกเรื่องหนึ่งคือที่ห้องมีอินเตอร์เน็ตไร้สาย แต่มีคอมพิวเตอร์เครื่องเดียว เพื่อนเราเป็นคนที่ชอบเล่น MSN ชอบเล่นเกมส์ เวลาที่เราจะทำงานเขาก็คิดว่าเราไปแย่งคอมเขาใช้ เราก็เลยเกรงใจ ไม่กล้าที่จะพูดกับเขา และที่เราเหนื่อยที่สุดก็ตอนที่เราไม่สบาย บอกเพื่อนว่าช่วยไปซื้อยาให้หน่อย เพื่อนรับปากว่าจะไปซื้อให้ แต่ก็ไม่ไปสักทีจน 4 ทุ่ม เพราะมัวแต่เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ เราก็เลยลงไปซื้อเอง ก็เลยเหนื่อยใจว่าเพื่อนไม่ห่วงเราเลย ผู้เข้าอบรมทวนความว่า “เหนื่อยใจเพื่อน ที่เพื่อนไม่สนใจเออ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใช่” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการสะท้อนความรู้สึกว่า “แล้วตอนนี้เออรู้สึกอย่างไรอีก” ก็อึดอัดใจเพราะเวลามีปัญหาอะไรก็ไม่กล้าบอกเขา กลัวว่าเขาจะไม่รับฟังปัญหาของเรา ผู้เข้าอบรมใช้คำถามปลายเปิดว่า “เวลาอยู่ด้วยกันในสถานการณ์อื่น ความสัมพันธ์ของเอากับเพื่อนเป็นอย่างไร” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เวลาเรียนก็ไปด้วยกันได้ สบายอยู่ แต่เวลาไปอยู่ด้วยกันแล้วมันอยู่ไม่ได้ ก็เข้าใจอยู่ว่าคนเรามีความแตกต่างกัน แต่ว่าเราก็คอดที่จะเหนื่อยใจไม่ได้” ผู้เข้าอบรมจึงใช้ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับว่า “ทุกคนก็ต่างมาจากครอบครัวอื่น บางครั้งเราคบกันมานานก็ไม่รู้นิสัยลึกๆ ของเขาก็ได้” และใช้ทักษะการใช้คำถามปลายเปิดว่า “แล้วทุกวันนี้เอาก็ยังคุยกับเขาอยู่ใช่ไหม” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “คุย แต่ก็ไม่เต็มที่ อึดอัดใจ ไม่รู้จะทำอย่างไร” ผู้เข้าอบรมได้ใช้ทักษะการใช้คำถามปลายเปิดว่า “แล้วเออได้วางแผนว่าจะพูดกับเพื่อนใหม่เรื่องปัญหาที่เกิดขึ้น” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ก็ยังไม่รู้เลยว่าจะพูดหรือไม่พูดดี เพราะกลัวว่าเพื่อนจะไม่สนใจ” ผู้เข้าอบรมใช้คำถามปลายเปิดว่า “แล้วเอออยากพูดกับเขาไหมล่ะ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ก็อยากพูด เพราะมันอึดอัดใจอย่างแรง แต่ไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไร” จากการสังเกตการให้คำปรึกษาในครั้งแรกของผู้เข้าอบรมคนที่ 2 ครั้งที่ 1 นี้ ผู้เข้าอบรมยังไม่เข้าใจถึงการทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้พบแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งจะใช้คำถามแบบวนไปวนมาอยู่ และสุดท้ายผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้เทคนิคการเจาะจงว่า “จากที่คุยกันมาทั้งหมดเนี่ย เออมีปัญหาหลายเรื่อง แล้วเรื่องไหนที่ทำให้เอากลุ่มใจมากที่สุด” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ก็เรื่องที่เราไม่สบายแล้วเขาไม่ห่วงเลย” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการสรุปความว่า “เรื่องที่เออไม่สบายใจมากที่สุดคือเรื่องที่เพื่อนไม่สนใจไม่ห่วงเหมือนที่เออห่วงเขา แล้วเออก็คิดที่จะไปพูดกับเขาตรงๆ เปิดใจคุยกัน” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ก็ใช่เนาะ เพราะเราคิดว่ามันเป็นวิธีที่ดีที่สุด” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการให้กำลังใจว่า “ถ้าเออคิดว่าวิธีการที่ดีที่สุดคือการคุยกัน เอาก็คุย”

ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ในขั้นนี้ผู้เข้าอบรมได้ใช้ทักษะการสะท้อนความรู้สึกว่า “แล้วตอนเอ่เป็นอย่างไร รู้สึกอย่างไร” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “สบายใจ ที่ได้คุยกับเธอ เธอก็ให้คำแนะนำที่ดี” ผู้เข้าอบรมจึงบอกว่า “ถ้าเธอมีเรื่องไม่สบายใจก็คุยกับเราได้นะ”

การสัมภาษณ์ผู้รับคำปรึกษาหลังจากได้รับคำปรึกษาจากผู้เข้าอบรมคนที่ 2 ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยจึงสรุปรวมผลการการสัมภาษณ์ดังนี้

ด้านความเข้าใจในปัญหา ผู้รับคำปรึกษาได้ให้ข้อมูลว่า ผู้ให้คำปรึกษา (ผู้เข้าอบรมคนที่ 2) มีความเข้าใจในปัญหาของตนเองมากขึ้น และที่สำคัญสบายใจมากขึ้นเมื่อได้ระบายความอัดอั้นใจให้เพื่อนฟัง และเพื่อนก็ตั้งใจฟัง จึงทำให้รู้สึกว่าเพื่อนเข้าใจเรา

ด้านการยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้รับคำปรึกษาให้ข้อมูลว่า สามารถยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้มากกว่าเดิม รู้สึกดีที่เพื่อนคอยให้กำลังใจ ตอนนี้รู้สึกเข้มแข็งขึ้นบ้างแล้ว

ด้านการพบแนวทางในการแก้ไขปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาให้ข้อมูลว่า ผู้เข้าอบรมช่วยให้ตนเองมีความกล้ามากขึ้นที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยการเปิดใจคุยกันกับเพื่อนร่วมหอพัก

การให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 เป็นการให้คำปรึกษากับเพื่อนที่กำลังมีปัญหากับเพื่อนในห้องเรียน

ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมกล่าวทักทายว่า “ดีจ้า” และเข้าสู่ขั้นตอนต่อไปของการให้คำปรึกษา

ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามด้วยคำถามปลายเปิดว่า “เป็นอะไรหรือเปล่า วันนี้ไม่ยิ้มเลยนะ มีอะไรให้เราช่วยไหม” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ฉันมีเรื่องลำบากใจมากเลย” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามด้วยคำถามปลายเปิดอีกว่า “เรื่องอะไรล่ะเล่าให้เราฟังได้ไหม เรายินดีรับฟัง” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ชอบใจนะ คือฉันมีปัญหากับเพื่อนในห้อง แต่ไม่ใช่เพื่อนสนิทฉันนะ เค้าเป็นเพื่อนสนิทของเพื่อนที่ฉันรักคนหนึ่งนะ” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการทวนความว่า “อืม...เธอบอกว่าเธอมีปัญหากับเพื่อนของเพื่อนที่เธอรัก” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใช่ เราไม่ค่อยชอบเขาอะ เขาอวดอ้างว่าตัวเองเก่ง และเราคิดว่าเขาก็ไม่ชอบเราเหมือนกัน เขาคงกลัวเราไปแย่งเพื่อนเขามั้ง ” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกที่ “ฉันเข้าใจเธออะ ตอนนี้อะเธอไม่ชอบเพื่อนของเพื่อนที่เธอรัก เขาชอบโอ้อวด และเธอก็คิดว่าเขาไม่ชอบเธอ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใช่ คิดแล้วมันน่าโมโห เวลาที่เพื่อนเราชวนเราไปกินข้าวไปเที่ยว เราก็คงถามว่าเขาไปไหม เวลาเขาไปเราก็ไม่ยอมไปแต่เกรงใจเพื่อนเรา” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการสรุปความว่า “เธอไม่ชอบเพื่อนของเพื่อนที่เธอรัก เธอไม่ยอมไปไหนเวลามีเขาไปด้วย” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใช่ เพราะมันน่าเบื่อกับคนที่ต้องไปกับคนแบบนั้น” ผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะให้ข้อมูลย้อนกลับว่า “คนเราไม่เหมือนกันหรอก ต่างคนต่างพ่อต่างแม่ ต่างถิ่นต่างภาษา บางครั้งคนอื่นอาจจะรู้สึกอย่างนั้นกับเราก็ได้ แต่เราไม่รู้เอง” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เอาเป็นว่า ฉันจะเข้าใจว่าคนเรามีนิสัยต่างกัน แล้วเราก็จะคิดว่ามันเป็นนิสัยเขา เราก็จะเลียงไม่ยุ่งเกี่ยวกับเขาอีก”

ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการให้กำลังใจ “ไม่เป็นไรหรอก เราคิดว่าเธอคงเข้าใจ และแก้ปัญหาได้”

การสัมภาษณ์ผู้รับคำปรึกษาหลังจากได้รับคำปรึกษาจากผู้เข้าอบรมคนที่ 2 สรุปได้ว่า

ด้านความเข้าใจในปัญหา ผู้รับคำปรึกษาได้ให้ข้อมูลว่า ผู้ให้คำปรึกษา (ผู้เข้าอบรมคนที่ 2) ช่วยให้เข้าใจปัญหาได้มาก โดยที่ไม่ต้องคิดเอง และผินใจตนเองในการพบเพื่อน

ด้านการยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้รับคำปรึกษาให้ข้อมูลว่า คนเราไม่เหมือนกัน มีนิสัยต่างกัน ดังนั้นการที่ได้มาคุยกับผู้ให้คำปรึกษาจึงทำให้เข้าใจและยอมรับในนิสัยของเพื่อนได้

ด้านการพบแนวทางในการแก้ไขปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาให้ข้อมูลว่า ผู้ให้คำปรึกษากระตุ้นให้ตนเองได้คิดว่าทางที่ดี คือถ้าเราเลี้ยงได้เราก็เลี้ยงที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน และไม่ควรใส่ใจกับเพื่อนคนนี้นัก เพราะสิ่งที่เขาแสดงออกมานั้นก็คือนิสัยส่วนตัวของเขา นั่นเอง

การให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 เป็นการให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษาที่กำลังมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน

ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมกล่าวทักทาย และเข้าสู่ขั้นตอนของการให้คำปรึกษา

ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามโดยใช้คำถามปลายเปิดว่า “อ้าววันนี้เป็นอะไรทำไมดูหน้าตาเศร้าๆ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เรามีปัญหาหลายอย่าง อาจารย์ก็จะให้ส่งงาน แต่ก็ยังไม่เสร็จ พอก็จะให้กลับบ้าน พอจะกลับบ้านก็ไม่มีเงิน แล้วก็ทะเลาะกับเพื่อนอีก ไม่สบายใจเลย” (ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการฟังผู้รับคำปรึกษาโดยการสบตาและผินใจเพื่อผู้รับคำปรึกษา รู้สึกว่าผู้เข้าอบรมตั้งใจฟัง) ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการเจาะจงว่า “ปัญหาของเธอคือ อาจารย์ให้ส่งงานแต่เธอยังทำไม่เสร็จ อยากกลับบ้านแต่ไม่มีเงิน แล้วก็ยังทะเลาะกับเพื่อนอีก แล้วเธอก็คิดว่าปัญหาไหนที่เธอต้องแก้ไขก่อน หรือที่มันสำคัญก่อน” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เราว่าปัญหาเรื่องเพื่อนนั่นแหละ ถ้าเรายังไม่เข้าใจกันกับเพื่อนก็ไม่มีกะจิตกะใจทำงานส่งอาจารย์หรอก” ผู้รับคำปรึกษาใช้ทักษะการทวนความว่า “เรื่องทะเลาะกับเพื่อน ไม่เข้าใจกัน” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เพื่อนไม่คุยกับเรา หน้าบึ้งใส่เรา ที่กับเพื่อนคนอื่นก็คุยกับเขา เราก็รู้สึกน้อยใจ” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการสะท้อนความรู้สึกว่า “เธอรู้สึกน้อยใจที่เพื่อนไม่พูดด้วย” และใช้ทักษะการถามโดยใช้คำถามปลายเปิดว่า “เธอไม่รู้สาเหตุเลยเกิดจากอะไร” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใช่ แล้วเราจะทำอย่างไรดี” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามโดยใช้คำถามปลายเปิดว่า “เธอได้วางแผนไว้ไหมว่าจะทำอย่างไร” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เราว่าจะ

ไปพูดกับเพื่อนว่ามันเกิดอะไรขึ้น เราจะได้สบายใจ แล้วก็ยังมีกำลังใจที่จะทำงานส่งอาจารย์ แล้วก็ไปหางานพิเศษทำให้ได้เงินสักหน่อยแล้วก็จะกลับบ้าน” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามโดยใช้คำถามปลายเปิดว่า “แล้วเธอจะไปพูดกับเพื่อนเมื่อไหร่ล่ะ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “น่าจะเป็นตอนเย็นนี่แหละ”

ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการสรุปความว่า “เธอบอกว่าเธอมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนโดยไม่ทราบสาเหตุ เธออดใจที่เพื่อนไม่พูดด้วย แล้วเธอก็จะไปปรับความเข้าใจกับเพื่อนตอนเย็นนี่” ผู้รับคำปรึกษา “ใช่” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการให้กำลังใจ และทักษะการใส่ใจว่า “ถ้าอย่างนั้นเราก็ขอให้เธอปรับความเข้าใจกับเพื่อนให้เข้าใจกันนะ ขอให้เธอโชคดีนะ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ขอบใจนะเพื่อน ขอบใจมากๆ นะ คุณกับเธอแล้วเรามีกำลังใจขึ้นมากเลย” ผู้เข้าอบรมตอบว่า “ถ้าเธอมีเรื่องไม่สบายใจก็มาคุยกับเราได้นะ”

การสัมภาษณ์ผู้รับคำปรึกษาหลังจากได้รับคำปรึกษาจากผู้เข้าอบรมคนที่ 3
สรุปได้ว่า

ด้านความเข้าใจในปัญหา ผู้รับคำปรึกษาได้ให้ข้อมูลว่า ผู้ให้คำปรึกษา (ผู้เข้าอบรมคนที่ 2) ช่วยให้เข้าใจในปัญหาของตนเองมากขึ้น ได้รู้ว่าเป็นปัญหาไหนที่เป็นปัญหาที่ทำให้ไม่สบายใจและทำให้ทำอะไรต่อไม่ได้ เมื่อพูดคุยกับผู้เข้าอบรมแล้วช่วยให้เกิดความชัดเจนในปัญหาของตนเองมากขึ้น สามารถเรียงลำดับความรุนแรงของปัญหาได้

ด้านการยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้รับคำปรึกษาให้ข้อมูลว่า เข้าใจในปัญหาของตนเอง แลยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีหลายปัญหา และผู้เข้าอบรมช่วยให้ตนเองสามารถยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งผู้เข้าอบรมให้กำลังใจจึงทำให้ตนเองกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ด้านการพบแนวทางในการแก้ไขปัญหา ผู้รับคำปรึกษาให้ข้อมูลว่า ก่อนที่จะมาพบผู้เข้าอบรม ตนเองรู้สึกสับสนและไม่รู้จะทำอย่างไรกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ และเมื่อมาพบผู้เข้าอบรม ได้พูดคุยกันทำให้ตนเองพบแนวทางในการแก้ปัญหาได้ ไม่ต้องฟุ้งซ่านเพราะคิดไม่ตกว่าทำไมเพื่อนไม่พูดด้วยอีกต่อไป

การให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรมคนที่ 3

การให้คำปรึกษาครั้งที่ 1 ผู้เข้าอบรมให้คำปรึกษากับเพื่อนที่กำลังมีเรื่องไม่สบายใจที่นำเสนองานได้ไม่ดี

ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมกล่าวคำทักทาย และเข้าสู่ขั้นตอนของการให้คำปรึกษา

ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการใส่ใจโดยใช้ทักษะการถามด้วยคำถามปลายเปิดว่า “วันนี้ไม่สบายใจหรือเปล่า ดูสีหน้าไม่ค่อยดีเลย มีอะไรไม่สบายใจหรือเปล่า เรายินดีฟังนะ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เรารู้สึกไม่ดีเลย วันนี้เรานำเสนองานที่ได้รับมอบหมายได้ไม่เป็นที่น่าพอใจ เรารู้สึกประหม่า แต่เราเตรียมตัวเต็มที่แล้วนะ” ผู้เข้าอบรมใช้

ทักษะการทวนความว่า “เธอบอกว่าเธอนำเสนองานที่ได้รับมอบหมายได้ไม่ค่อยดี ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใช่ แต่เราชอบนำเสนอทั้งวันเลยนะและตั้งใจพีรีเซ็นต์สุดๆ แล้ว เราเต็มที่กับมันมาก” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการสรุปความว่า “เธอได้ทำเต็มที่แล้ว” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใช่ แต่เราก็ถูกหักคะแนน เพราะนำเสนอแบบตืดๆ ชัดๆ ไม่สามารถทำให้เพื่อนเข้าใจในสิ่งที่เรานำเสนอได้” ผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับว่า “คนเราจะไม่มีการทำอะไรก็ได้ในสิ่งที่ต้องการทุกอย่าง หรือไม่มีใครหรอกที่จะไม่เคยทำอะไรผิดพลาด เธอต้องนึกถึงจุดนี้ด้วยนะผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เราจะเลิกกลัวใจในเรื่องนี้แหละ เพราะเราทำได้เต็มความสามารถแล้ว แต่เราจะพยายามปรับปรุงตนเองในจุดที่ยังบกพร่องอยู่ให้ดียิ่งขึ้น เราจะถือว่า “ผิดเป็นครูแล้วกันนะ” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการใส่ใจด้วยการยิ้มให้ผู้รับคำปรึกษา

ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการให้กำลังใจว่า “เราเชื่อว่าเธอต้องปรับปรุงการนำเสนอของเธอได้อย่างแน่นอน เราจะเป็นกำลังใจให้เธอนะ แล้วอย่าลืมกลับมาเล่าให้ฟังบ้างล่ะว่าพัฒนาไปถึงไหนแล้ว ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “จะ เราจะมาเล่าให้เธอฟังเป็นคนแรกเลย” ผู้เข้าอบรมยิ้มให้อย่างจริงใจ

การสัมภาษณ์ผู้รับคำปรึกษา หลังจากได้รับคำปรึกษาจากผู้เข้าอบรมคนที่ 3 สรุปได้ว่า

ด้านความเข้าใจในปัญหา ผู้รับคำปรึกษาให้ข้อมูลว่า ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้เขาเข้าใจปัญหาได้ ไม่ต้องกลัวว่าทำไมเขาถึงนำเสนอไม่ได้ไม่เป็นที่น่าพอใจ และผู้รับคำปรึกษารู้สึกสบายใจที่ได้เล่าปัญหาของตนเองให้ผู้เข้าอบรมฟัง เพราะผู้เข้าอบรมยินดีและตั้งใจฟังปัญหาของเขาเป็นอย่างดี มากไปกว่านั้นผู้ให้คำปรึกษาทำให้เขามั่นใจว่าสามารถที่จะปรึกษาได้หลายๆ เรื่อง

ด้านการยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้รับคำปรึกษาให้ข้อมูลว่า การได้มาคุยกับผู้ให้คำปรึกษาทำให้ยอมรับได้ว่า คนเราต้องมีผิดพลาดกันบ้าง ไม่มีใครที่จะทำอะไรได้ดีหรือเป็นที่น่าพอใจได้ในทุกๆ เรื่อง ดังนั้นจึงไม่ควรกลัวใจ

ด้านการพบแนวทางในการแก้ไขปัญหา ผู้รับคำปรึกษาให้ข้อมูลว่า ผู้ให้คำปรึกษากระตุ้นให้ตนเองได้คิดว่าสิ่งที่เรานำเสนองานที่เรานำเสนองานไปแล้วไม่ได้มีประโยชน์อะไรเลย พยายามปรับปรุงจุดที่เราบกพร่องอยู่ดีกว่า

การให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 ผู้เข้าอบรมให้คำปรึกษากับเพื่อนที่กำลังมีเรื่องกังวลใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของตนเอง

ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมกล่าวทักทาย และเข้าสู่ขั้นตอนของการให้คำปรึกษา

ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามด้วยคำถามปลายเปิดว่า “ใหม่วันนี้เป็นอะไรดูซีมีอะไรไปนะ มีเรื่องอะไรสบายใจอะไรกับบอกเราได้ไหม” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เรามีปัญหาดังนี้ไม่พอใช้ไหม นี่ก็สิ้นเดือนแล้ว ไหนจะค่าเช่าห้อง ไหนจะค่าออกค่าย ไหน

จะค่าทำรายงาน ค่าถ่ายเอกสาร จิปาถะ ไม่รู้จะอะไรเยอะแยะไปหมด ตั้งไม่พอใช้ไม่รู้จะทำอย่างไรดี” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามด้วยคำถามปลายเปิดว่า “ที่ใหม่บอกว่าตั้งไม่พอใช้ แม่ให้ตั้งใหม่เดือนละเท่าไร” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “แม่ก็ให้ใหม่เดือนละสามพัน รวมทุนการศึกษาที่ตกเดือนละประมาณห้าพันบาท” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามด้วยคำถามปลายเปิดว่า “แล้วค่าหอเท่าไร ค่าออกค่ายเท่าไร” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า ค่าหอหนึ่งพันห้าร้อยบาท ค่าออกค่ายห้าร้อยบาท รวมๆ แล้วสองพันบาท” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามด้วยคำถามปลายเปิดว่า “แล้วใหม่ได้บอกแม่ใหม่ว่าเดือนนี้จะต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใหม่ไม่ได้บอกแม่เลย ใหม่เกรงใจแม่นะ ใหม่กลัวว่าแม่จะว่าให้ใหม่ที่ใช้ตั้งเยอะเกินไป ใหม่ก็เลยไม่กล้าพูดกับแม่” ผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะการทวนความว่า “ใหม่บอกว่าใหม่ไม่กล้าพูดกับแม่ เพราะกลัวว่าแม่จะว่าใหม่ใช้เงินเยอะ” และใช้ทักษะการสะท้อนความรู้สึกว่า “ใหม่รู้สึกไม่สบายใจถ้าต้องขอเงินแม่” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ก็ใช่ละ แต่ใหม่ไม่รู้ต้องทำอะไร” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการแสดงความจริงใจและใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาโดยพูดว่า “เราเข้าใจเธอนะ ถ้าเป็นเรา เราก็กลุ้มใจเหมือนกัน แต่ตอนนี้เรามาช่วยกันคิดดีกว่าใหม่ว่าจะแก้ปัญหาได้อย่างไรดี” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ทำอย่างไรดีละ” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามโดยใช้คำถามปลายเปิดว่า “แล้วใหม่คิดว่าใหม่จะทำอย่างไรดี น่าจะคุยกับแม่ดีใหม่ว่าเรามีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เราจะลองคุยกับแม่ดูนะว่าเรามีค่าใช้จ่ายเพิ่ม เราขอใบเธอมากนะที่ให้คำปรึกษาเรา”

ขั้นตอนการให้คำปรึกษา เมื่อผู้เข้าอบรมเห็นว่าผู้รับคำปรึกษาสบายใจขึ้นและควรจะแก้ปัญหาอย่างไร ผู้เข้าอบรมจึงใช้ทักษะการให้กำลังใจว่า “เราจะเป็นกำลังใจให้”

การสัมภาษณ์ผู้รับคำปรึกษา หลังจากได้รับคำปรึกษาจากผู้เข้าอบรมคนที่ 3 สรุปได้ว่า

ด้านความเข้าใจในปัญหา ผู้รับคำปรึกษาได้ให้ข้อมูลว่า ผู้ให้คำปรึกษา (ผู้เข้าอบรมคนที่ 3) ช่วยให้ตนเองเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น และรู้สึกสบายใจที่ได้พูดคุยกับผู้เข้าอบรม เพราะคิดหนักมาหลายวัน ไม่ได้พูดคุยเรื่องนี้กับใครเลย กลัวเขาจะรำคาญ แต่เมื่อมาคุยกับผู้เข้าอบรมทำให้รู้สึกว่าคุณเข้าอบรมตั้งใจฟัง และมีความจริงใจให้ จึงรู้สึกสบายใจ

ด้านการยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้รับคำปรึกษาให้ข้อมูลว่า ตนเองสามารถยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ และผู้เข้าอบรมยังคงเป็นกำลังใจ และพูดให้ตนเองเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เพราะตนเองเป็นคนขี้เกรงใจมาก

ด้านการพบแนวทางในการแก้ไขปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาให้ข้อมูลว่า เมื่อตนเองมีปัญหา ก็ไม่เคยคิดจะวางแผนอะไรเพื่อแก้ปัญหา เพราะมัวแต่คิดมาก แต่เมื่อพูดคุยกับผู้เข้าอบรมแล้วก็ได้วางแผนที่จะแก้ไขปัญหามากขึ้น

การให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 ผู้เข้าอบรมให้คำปรึกษากับเพื่อนที่กำลังมีเรื่องไม่สบายใจที่ถูกเพื่อนตำหนิ

ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมกล่าวทักทาย และเข้าสู่ขั้นตอนของการให้คำปรึกษา

ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการถามด้วยคำถามปลายเปิดว่า “เป็นอะไรหรือเปล่า ดูหน้าตาซีเรียสจัง มีอะไรหรือเปล่า เล่าให้เราฟังได้นะ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เราไม่สบายใจ เพื่อนๆ ของเราชอบว่าให้เราว่าเราทำตัวไม่ดี ว่าเราชอบไปเที่ยว” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการทวนความว่า “เธอบอกว่าเพื่อนว่าเธอว่าเธอชอบไปเที่ยว” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใช่ แต่เราไม่ได้ไปเที่ยวทุกวันนะ เราจะไปเที่ยวก็ตอนหลังสอบ” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการสรุปความว่า “เธอจะไปเที่ยวตอนหลังสอบ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “ใช่ เพราะเรียนมาทั้งหมดแล้ว เหนื่อย ก็อยากจะปลดปล่อยบ้าง แต่เพื่อนก็บอกว่าเรานิสัยไม่ดี ชอบเอาเงินที่พ่อแม่ส่งมาให้ไปเที่ยว” ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับว่า “คนเรานะไม่เหมือนกัน คิดไม่เหมือนกัน เธอก็ต้องเข้าใจเพื่อนด้วยนะ” ผู้รับคำปรึกษาตอบว่า “เราจะไปคุยกับเพื่อนเพื่อปรับความเข้าใจกัน ว่าเราไปเที่ยวไม่ใช่ว่าเรานิสัยไม่ดี เราก็แค่อยากผ่อนคลายความเหนื่อยจากการเรียนก็เท่านั้นเอง”

ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมใช้ทักษะการการให้กำลังใจว่า “เราจะเป็นกำลังใจให้เธอคุยกับเพื่อนให้เข้าใจกันนะ แล้วกลับมาคุยให้เราฟังบ้างนะว่าผลเป็นอย่างไรบ้าง” การสัมภาษณ์ผู้รับคำปรึกษาหลังจากได้รับคำปรึกษาจากผู้เข้าอบรมคนที่ 3 สรุปได้ว่า

ด้านความเข้าใจในปัญหา ผู้รับคำปรึกษาได้ให้ข้อมูลว่า ผู้ให้คำปรึกษา (ผู้เข้าอบรมคนที่ 3) ให้ข้อมูลว่า ผู้เข้าอบรมช่วยให้เข้าใจปัญหาได้ ไม่ต้องนั่งคิดไปตกว่าทำไมเพื่อนถึงไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนเองทำ

ด้านการยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้รับคำปรึกษาให้ข้อมูลว่า การได้มาคุยกับผู้เข้าอบรมทำให้ยอมรับได้ว่า คนแต่ละคนก็มีความแตกต่างกัน คิดก็ต่างกัน รู้สึกก็ต่างกัน ดังนั้นจึงไม่ควรเก็บมาคิดทุกเรื่อง

ด้านการพบแนวทางในการแก้ไขปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาให้ข้อมูลว่า ผู้เข้าอบรมช่วยกระตุ้นให้ตนเองได้คิดว่าการพูดคุยเพื่อปรับความเข้าใจกันเป็นสิ่งที่ควรทำ ดีกว่ามานั่งคิดเองอยู่อย่างนี้

2. การติดตามการให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรม

จากการติดตามสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม ในขณะที่ทำการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทำให้ข้อค้นพบดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา จากการติดตามผลการให้คำปรึกษา ทำให้ทราบว่านักศึกษาได้นำความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาไปใช้ในเรื่องของการเก็บความลับของผู้รับคำปรึกษา และดำเนินการให้คำปรึกษาตามกระบวนการของการให้คำปรึกษา จะเห็นได้ว่านักศึกษาได้ให้คำปรึกษาตามกระบวนการของการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะในขณะที่

ฝึกอบรมนักศึกษาได้ฝึกอบรมให้มีความรู้ และมีการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาตามขั้นตอนของ การให้คำปรึกษาทั้งในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนด และสถานการณ์ที่ผู้เข้าอบรมกำหนดเอง ดังนั้นนักศึกษาจึงมีความเข้าใจในกระบวนการของการให้คำปรึกษา จึงส่งผลให้นักศึกษาให้ คำปรึกษาอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะความรู้จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา นักศึกษาจะ ให้ความสำคัญมาก

2. ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา จากการติดตามผลการให้คำปรึกษา ทำให้ ทราบว่า ในการให้คำปรึกษาของนักศึกษา นักศึกษาจะทำความเข้าใจเพื่อนที่มาขอรับคำปรึกษา ยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับเพื่อน และนักศึกษาจะรู้สึกดีที่เพื่อนไว้วางใจมาขอรับคำปรึกษาด้วย จึงทำให้นักศึกษามีความรู้สึกดีในการให้คำปรึกษา อีกทั้งนักศึกษามีความรู้สึกอยากช่วยเหลือ เพื่อนให้เพื่อนสบายใจ จึงทำให้นักศึกษามีความใส่ใจกับผู้รับคำปรึกษา และใส่ใจกับเรื่องราว ที่ผู้รับคำปรึกษาเล่าให้ฟัง และเมื่อนักศึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาหรือเพื่อนของเขาสบายใจ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหา จึงส่งผลให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีในการให้คำปรึกษา

3. ด้านทักษะในการให้คำปรึกษา จากการติดตามผลการให้คำปรึกษา ทำให้ทราบว่า นักศึกษาได้ใช้ทักษะการให้คำปรึกษาที่ได้ฝึกปฏิบัติในช่วงของการฝึกอบรมไปใช้ ซึ่งทักษะ ที่ใช้บ่อยครั้ง ได้แก่ ทักษะการฟัง และทักษะการถาม นักศึกษาใช้ทั้ง 2 ทักษะนี้เพื่อเป็น การเริ่มต้นการให้คำปรึกษา และใช้ทักษะการใส่ใจ และทักษะการจริงจังในขณะที่รับฟังเรื่องราว ของเพื่อน และใช้ทักษะการทวนความเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจปัญหาของตนเองมากขึ้น และ เมื่อผู้รับคำปรึกษาเข้าใจปัญหาของตนเองแล้ว นักศึกษาจะใช้ทักษะการให้กำลังใจเพื่อเป็น การกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษามีพลังในการจัดการกับปัญหาของตนเอง จะเห็นได้ว่า นักศึกษาได้นำทักษะการให้คำปรึกษามาใช้ในระหว่างการให้คำปรึกษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ และใช้ได้อย่าง เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจเรื่องราว และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของ ตนเองได้

จากการวิเคราะห์การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของนักศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบว่า นักศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีสมรรถนะในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน และสามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการช่วยลดปัญหาที่ เกิดขึ้นกับนักศึกษาได้ และเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้มีความสามารถในการ เป็นผู้ให้คำปรึกษาทั้งในขณะที่เรียนในมหาวิทยาลัย และเมื่อจบการศึกษาและประกอบอาชีพ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาองค์ประกอบ และพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ
2. เพื่อสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
3. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนี้
 - 3.1 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทุกองค์ประกอบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลอง
 - 3.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทุกองค์ประกอบ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้ารับการฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษา และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมใดๆ

สมมติฐานในการวิจัย

1. สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ของกลุ่มทดลอง หลังได้รับการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทุกองค์ประกอบ ทั้งช่วงหลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง
2. สมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทุกองค์ประกอบ ของกลุ่มทดลอง ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตของการศึกษาเป็น 2 ชั้น คือ

1. ชั้นการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
2. ชั้นการสร้างและใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มอีสานเหนือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 55,083 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคอีสานตอนบน จำนวน 1,000 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster or area sampling) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 89 -90)

ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ได้รับการคัดเลือกจากอาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 36 คน ตามเกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัติของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนี้

1. ให้ความใส่ใจกับเพื่อนในชั้นเรียน
2. มีความเห็นอกเห็นใจ
3. มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล
4. มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนๆ
5. มีความเป็นผู้นำ
6. มีความรับผิดชอบ
7. ไม่มีประวัติการทำร้ายตนเอง
8. ไม่มีปัญหาทางอารมณ์

9. มีความสนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และสามารถเข้าร่วมการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 24 คน ที่ได้มาโดยการคัดเลือกจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

และแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมฝึกอบรมจำนวน 14 ครั้ง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ทั้งหมด 43 ชั่วโมง และกลุ่มควบคุมจำนวน 12 คน โดยที่กลุ่มทดลอง จะได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกอบรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการจัดกระทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Means)

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ค่าคุณภาพของแบบประเมิน ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (index of item - objective congruence : IOC) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 95)

2.2 การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยวิธีหาค่าอำนาจจำแนก (r) ใช้การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total Correlation) โดยใช้สูตร $r_{item-total}$ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2548: 4)

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้ จะหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้การหาคะแนนจริงสัมพันธ์หรือสัมประสิทธิ์ r_b (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2538: 43-58)

2.4 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านเจตคติ (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α : Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 96-97)

2.5 การหาค่าความเชื่อมั่นของการตรวจแบบประเมินด้านความสามารถในการปฏิบัติ โดยผู้ตรวจ 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry-Stock; et al. 1996: 256)

3. สถิติที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบ และทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (A Confirm Factor Analysis) ของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (Joreskog; & Sorbom. 1999)

3.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน องค์ประกอบด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในการให้คำปรึกษา และองค์ประกอบย่อย โดยผู้วิจัยวิเคราะห์เรียงลำดับดังนี้

1) เปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ทุกองค์ประกอบ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสองทาง (Two-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One between and One within design) (Stevens. 2002) (สมมติฐานข้อที่ 2)

2) เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทุกองค์ประกอบ ที่ได้จากผลการวัดก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni (Stevens. 2002) (สมมติฐานข้อที่ 1)

3) เปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทุกองค์ประกอบ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างแบบ Independent-Samples t-test (สมมติฐานข้อที่ 2)

4) เปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน องค์ประกอบย่อย ของทุกองค์ประกอบ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำชนิดสามทาง (Three-Way ANOVA Repeated Measurement แบบ One Between and Two Within Design) (สมมติฐานข้อที่ 2)

5) เปรียบเทียบของสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายคู่ ของค่าเฉลี่ยองค์ประกอบย่อย ของทุกองค์ประกอบ ที่ได้จากผลการวัดก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผลภายในกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการ Bonferroni (สมมติฐานข้อที่ 1)

6) เปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน องค์ประกอบย่อย ของทุกองค์ประกอบ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างแบบ Independent-Samples t-test (สมมติฐานข้อที่ 2)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ตอนที่ 3 ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยทำการศึกษาดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มทดลอง

3.2 การเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.1 จำนวน ร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.20 ส่วนเพศชายคิดเป็นร้อยละ 34.80 อายุระหว่าง 17-18 ปี ร้อยละ 15.00 อายุ 19-20 ปี ร้อยละ 51.30 อายุ 21-22 ปี ร้อยละ 33.60 กำลังศึกษาคณะครุศาสตร์ ร้อยละ 26.40 คณะวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 22.30 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 23.30 คณะเทคโนโลยี ร้อยละ 8.00 และ คณะวิทยาการจัดการ ร้อยละ 20.00

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของคะแนนแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ความเชื่อมั่นของคะแนนสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ค่าสัมประสิทธิ์ r_b และค่าความเชื่อมั่น r_{xy} เท่ากับ 0.54 ขององค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติของผู้ให้คำปรึกษา และด้านทักษะในการให้คำปรึกษาเป็น 0.62, 0.64 และ 0.82 ตามลำดับ

1.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน

1.3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผลการวัดการทดสอบความเหมาะสมพอดีของโมเดล พบว่า มีค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ 19.132 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.208 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาดัชนีความเหมาะสมพอดีค่าอื่นที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.995 ดัชนีความเหมาะสมพอดีเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.998 ซึ่งมีค่าสูงตามเกณฑ์ ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ย

ของเศษ (PMR) มีค่าเท่ากับ 0.106 และดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.0166 ซึ่งมีค่าต่ำมากใกล้ศูนย์ สรุปได้ว่าโมเดลวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐานทฤษฎี การให้คำปรึกษา ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.22 – 0.81 องค์ประกอบที่ 2 ด้านเจตคติ ได้แก่ การรู้สึกดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.36 – 0.85 และองค์ประกอบที่ 3 ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.74 – 0.90

1.3.2 การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน พบว่า มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 19.13 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.208 ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าไค - สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chisquare) มีค่าเท่ากับ 1.27 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.995 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.989 ดัชนีความเหมาะสมพอดีเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.995 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.106 และดัชนีรากที่สองของ ความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.0166 ซึ่งมีค่าต่ำมากใกล้ศูนย์ สรุปได้ว่าโมเดลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะอันดับที่ 2 ของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษา

2. การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

จากการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา มีองค์ประกอบย่อย คือ ธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา และความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน องค์ประกอบด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา มีองค์ประกอบย่อย คือ การมีความรู้สึกดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา และการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา และองค์ประกอบด้านทักษะการให้คำปรึกษา มีองค์ประกอบย่อย คือ ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ซึ่งผู้วิจัยนำองค์ประกอบดังกล่าวมาสร้างเป็นโปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะของโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เป็นโปรแกรม
ที่สร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนั้น
โปรแกรมนี้จึงมีลักษณะเฉพาะที่ใช้สำหรับฝึกอบรมให้กับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในวัย
ใกล้เคียงกันให้มีสมรรถนะในการให้คำปรึกษา โดยทำการฝึกอบรม 43 ชั่วโมง

2. ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้
คำปรึกษาแก่เพื่อน

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรมการฝึกสมรรถนะใน
การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

2.2 ดำเนินการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา
แก่เพื่อน โดยใช้รูปแบบการสร้างโปรแกรม และรูปแบบการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษา
แก่เพื่อน ของไทยการาจัน (Thaigarajan. 1976) และทินดอลล์ และเกย์ (Tindall; & Gray. 1985)
ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนในการฝึกอบรมสมรรถนะในคำปรึกษาแก่เพื่อน คือ (1) ขั้นเริ่มต้นการ
ฝึกอบรม (2) ขั้นดำเนินการฝึกอบรม (3) ขั้นสรุปการฝึกอบรม และ (4) ขั้นการนำไปใช้ โดยใช้
เทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา ได้แก่ เทคนิคการระดมความคิดเห็น การบรรยาย การอภิปราย
กลุ่ม เทคนิค “จิ๊กซอ” การใช้กรณีตัวอย่าง จากทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา และทฤษฎีจิตวิทยาการ
ให้คำปรึกษา การบรรยายภาพรวม จากทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเกสตัลท์ การแสดงบทบาท
สมมติ จากทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม เทคนิคการเปิดเผยตนเอง จากทฤษฎี
การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางการสังเกต การเลียนแบบการกระทำตามผ่านรูปแบบ
การฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของทิลดอลล์ และเกย์ (Tindall; & Gray. 1985) จากทฤษฎี
การเรียนรู้ทางสังคมของแบนดารา มาใช้เพื่อฝึกให้ผู้เข้าอบรมเกิดสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่
เพื่อน

2.3 การประเมินคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า ความเหมาะสม
ของวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการฝึกอบรม และการเลือกใช้เทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา คำนวณ
ดัชนีความสอดคล้องบนมาตราส่วน 4 ระดับ พบว่า วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา ขั้นตอน
การให้คำปรึกษา เทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.80 - 4.00 และมีค่าส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.0

**3. ผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้
คำปรึกษาแก่เพื่อน**

3.1 การเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการ
ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลอง ซึ่งสรุปผลการ
ทดลองตามองค์ประกอบได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา พบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการเปรียบเทียบความรู้ในองค์ประกอบย่อย พบว่า

ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังติดตามผล กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน

ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย หลังทดลอง หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังติดตามผลกับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน

ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หลังทดลอง หลังติดตามผลสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังติดตามผล กับ หลังทดลองไม่แตกต่างกัน

องค์ประกอบด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการเปรียบเทียบเจตคติในองค์ประกอบย่อย พบว่า

การรู้สึกดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังติดตามผลกับหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน

การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย และหลังติดตามผล กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน

การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังติดตามผล กับก่อนทดลองไม่แตกต่างกัน และหลังติดตามผลลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับหลังทดลอง

องค์ประกอบด้านทักษะในการให้คำปรึกษาพบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย หลังทดลอง หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการเปรียบเทียบทักษะในองค์ประกอบย่อย พบว่า

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา พบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังติดตามผล กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน

ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค พบว่า กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยและหลังติดตามผล กับหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน

3.2 การเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล

ก่อนทดลอง กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ และทักษะการให้คำปรึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนเจตคติในการให้คำปรึกษา กลุ่มทดลอง มีเจตคติสูงกว่ากลุ่มควบคุม

หลังการทดลอง กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการให้คำปรึกษา สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

หลังติดตามผล กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการให้คำปรึกษา สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ตอนที่ 3 ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยทำการศึกษาดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มทดลอง

3.2 การเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในองค์ประกอบที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าโดยอาศัยพื้นฐานทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะของบุคคลมาเป็นฐานในการจัดองค์ประกอบ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ความรู้ 3 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น
 - 1.2 ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา
 - 1.3 ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
2. องค์ประกอบด้านเจตคติของผู้ให้คำปรึกษา ประกอบด้วย เจตคติ 3 ด้าน ได้แก่
 - 2.1 การมีความรู้สึกที่ดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา
 - 2.2 การเป็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา

2.3 การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา

3. องค์ประกอบด้านทักษะการให้คำปรึกษา ประกอบด้วยทักษะ 2 ด้าน ได้แก่

3.1 ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา

3.2 ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (A Confirmatory Factor Analysis) ของโมเดลสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน 3 องค์ประกอบ มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 19.13 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ 0.208 จะเห็นได้ว่าค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า โมเดลโครงสร้างของผู้วิจัยมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับคำกล่าวของ นงลักษณ์ วิรัชชัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2537: 45; อ้างอิงจาก Joreskog; & Sorbom. 1989: 23-28) ที่กล่าวว่า ถ้าค่าไค-สแควร์มีค่าต่ำมาก ยังมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่า โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบกับค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chisquare) มีค่าเท่ากับ 1.28 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 2.00 แสดงว่า โมเดลโครงสร้างมีลักษณะเหมาะสมพอดีกับข้อมูล เชิงประจักษ์ (Tabachnick; & Fidell. 2001: 697-698) และดัชนีความเหมาะสมพอดี (GFI) เป็นดัชนีที่เปรียบเทียบความสอดคล้องเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าดัชนีความเหมาะสมพอดี (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.998 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.989 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดัชนีความเหมาะสมพอดีเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.998 ค่ารากของกำลังสองของเศษ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.106 และดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประเมินค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.0166 ซึ่งมีค่าต่ำใกล้ศูนย์ แสดงว่าข้อมูลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Joreskog; & Sorbom. 1993: 122-123; Tabachnick; & Fidell. 2001: 699-702; citing Bentler. 1988: *Psychological Bulletin*; Stevens. 2002: 433; citing Browne; & Cudeck. 1993. *Multivariate Behavioral Research*.)

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมานี้ เป็นวิธีการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่ดีวิธีหนึ่ง จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถทดสอบได้ว่า องค์ประกอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษา ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าผู้ที่จะมีสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน จะต้องได้รับการฝึกอบรมให้ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ สอดคล้องกับ แมคเคลแลนด์ (ธารงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2548: 14; อ้างอิงจาก McClland. 1917-198) ซึ่งเป็นผู้สร้างองค์ประกอบของสมรรถนะของบุคคลว่า บุคคลจะมีสมรรถนะในด้านต่างๆ นั้น จะต้องประกอบด้วยการมีความรู้ มีเจตคติ และมีทักษะ อีกทั้งโรเบิร์ต (Robert. 1994: 149-157) และ เคลียนค์ (Kleinke. 1994: 149-151) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้ให้คำปรึกษา และพบว่าสมรรถนะของผู้ให้คำปรึกษาจะต้องประกอบด้วย

สมรรถนะด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะ ในขณะที่ เบรมเมอร์ (ศิริบุรณ์ สายโกสุม. 2528: 4; อ้างอิงจาก Brammer. 1979) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของการให้คำปรึกษาซึ่งประกอบไปด้วยเจตคติ ค่านิยม ทักษะในการให้ความช่วยเหลือ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเป็นผู้ให้คำปรึกษานั้น จะใช้ประสบการณ์ของตนเองในการให้คำปรึกษานั้น คงไม่ได้ ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาได้นั้นจะต้องมีสมรรถนะในการให้คำปรึกษา ซึ่งจะต้องประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในการให้คำปรึกษา

ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 (A Confirmatory Factor Analysis) ด้านความรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loadings) ขององค์ประกอบย่อย ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.46 ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.81 และความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.22 จะเห็นได้ว่าน้ำหนักองค์ประกอบความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษานั้นมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าในการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เข้าอบรมได้มีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา ซึ่งตรงกับแนวคิดของ คาร์ล จุง (Milne. 2007: 19; citing Carl Jung. n.d.) ที่ได้เสนอแนะไว้ว่า การให้คำปรึกษานั้นผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุใจ ส่วนไพโรจน์ (2537: 53) ที่ได้ศึกษาการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแก่เพื่อน พบว่า ในการฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้น ควรฝึกอบรมให้ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการของการให้คำปรึกษาด้วย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้นจะต้องมีความรู้พื้นฐานทฤษฎีเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เพราะเป็นหัวข้อสำคัญที่ผู้ให้คำปรึกษาจะนำไปใช้ในกระบวนการของการให้คำปรึกษา การมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้คำปรึกษานั้นจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษามีความเข้าใจในความหมายของการให้คำปรึกษา หลักการ และกระบวนการของการให้คำปรึกษา ในส่วนของความรู้ทฤษฎีการให้คำปรึกษานั้น จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษา ว่าเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ความรู้สึก ด้านความคิดที่ไม่สมเหตุสมผล และด้านพฤติกรรม และนำไปใช้ในกระบวนการของการให้คำปรึกษา และความรู้จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษามีหลักในการปฏิบัติตนในการทำงานด้านการให้คำปรึกษา จะเห็นได้ว่าหัวข้อความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษานั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องได้รับการฝึกอบรมการให้คำปรึกษา จึงจะทำให้กระบวนการของการให้คำปรึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loadings) ขององค์ประกอบย่อยการรู้สึกดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.36 การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.54 และการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.85 จะเห็นได้ว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา

แก่เพื่อนนั้นจะต้องมีเจตคติในการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของศิริบุรณ์ สายโกสุม (2528: 11) ที่กล่าวว่า เจตคติของผู้ให้คำปรึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งไปกว่าทักษะต่างๆ ในขณะที่แพทริเซีย (Patricia. 2007: online) ได้กล่าวถึงลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนว่า ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ดีนั้นจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อผู้ให้คำปรึกษา ในขณะที่จากการศึกษาวิจัยการให้คำปรึกษาแบบยืดหยุ่นบุคคลเป็นศูนย์กลางของรอเจอร์ พบว่า เจตคติ (attitude) ของผู้ให้คำปรึกษามีความสำคัญยิ่งกว่าเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาที่ประสบผลสำเร็จจะใช้ตัวเองเป็นสื่อที่ดีที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้มารับคำปรึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการเป็นผู้ให้คำปรึกษานั้นจะต้องมีความอดทน เสียสละ และมีใจที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อน ซึ่งในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้งนั้น อาจจะมีทั้งประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ และส่งผลต่อเจตคติของผู้ให้คำปรึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาจึงต้องรู้สึกเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษาจริงๆ จึงจะทำให้เกิดพลังใจในการให้คำปรึกษากับเพื่อนที่กำลังมีความทุกข์

ด้านทักษะ พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loadings) ขององค์ประกอบย่อยทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.74 และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.90 จะเห็นได้ว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่า การฝึกสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้นจำเป็นต้องฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคให้กับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังที่ ไอวี (Ivey. 2007: 8-9) ที่ได้อธิบายว่าการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค เป็นกลวิธีในการสอนทักษะในการให้ความช่วยเหลือแต่ละทักษะอย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีดีทัศน์ คู่มือปฏิบัติซึ่งแบ่งทักษะออกเป็นขั้นๆ และใช้วิธีสังเกตด้วยตนเอง ในขณะที่วัชรธรรม (2533: 1) กล่าวว่า ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคเป็นวิธีการฝึกอบรมให้ผู้ที่ยังใหม่ต่ออาชีพทางการให้คำปรึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการเป็นผู้ให้คำปรึกษานั้นจะต้องฝึกทักษะในการให้คำปรึกษาด้วย เนื่องจากทักษะการให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้ในการช่วยเหลือเพื่อนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องฝึกฝนและใช้แต่ละทักษะให้เกิดความชำนาญ จึงจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาที่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือเพื่อนให้พ้นทุกข์ได้

2. การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 คือเพื่อสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. ลักษณะของโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เป็นโปรแกรมที่สร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนั้น โปรแกรมนี้จึงมีลักษณะเฉพาะที่ใช้สำหรับฝึกอบรมให้กับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันให้มีสมรรถนะในการให้คำปรึกษา โดยทำการฝึกอบรม 43 ชั่วโมง ซึ่งเป็นไปตามที่ ทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985: 38-40) ระบุว่า โปรแกรมการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ควรสร้างอย่างเฉพาะเจาะจง ต้องสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมเพียงระยะเวลาสั้นๆ หรือการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาเพียงหนึ่งครั้งไม่เพียงพอที่จะฝึกให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพได้ แต่ก็ไม่จำเป็นที่จะสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมที่ใช้ระยะเวลาเวลานานเกินไป กล่าวคือไม่ควรจะเกิน 50 ชั่วโมง ซึ่งระยะเวลาที่เหมาะสมนั้นอยู่ระหว่าง 16 – 50 ชั่วโมง ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะการฝึกอบรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้นจะต้องฝึกอบรมให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา เกิดเจตคติที่ดีในการให้คำปรึกษา และมีการฝึกปฏิบัติการใช้ทักษะการให้คำปรึกษาด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าหัวข้อที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละหัวข้อ จะต้องใช้เวลาในการทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้ มีเจตคติ และใช้ทักษะการให้คำปรึกษาได้ ดังนั้นจึงต้องกำหนดจำนวนชั่วโมงในการฝึกอบรมดังกล่าวข้างต้น

2. ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรมการฝึกสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

2.2 ดำเนินการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ไทยการาจัน (Thaigarajan. 1976) และทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนในการฝึกอบรมสมรรถนะในคำปรึกษาแก่เพื่อน คือ (1) ขั้นเริ่มต้นการฝึกอบรม (2) ขั้นดำเนินการฝึกอบรม (3) ขั้นสรุปการฝึกอบรม และ (4) ขั้นการนำไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985: 59 - 60) ได้กล่าวไว้ว่า โปรแกรมการฝึกสมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องยึดหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผนการสร้างโปรแกรม การศึกษาหลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน การนำโปรแกรมไปทดลองใช้ และการประเมินผลการใช้โปรแกรม เพื่อกำหนดประสิทธิภาพของโปรแกรม และสอดคล้องกับไทยการาจัน (Thaigarajan. 1976: 19) ที่กล่าวว่า การสร้างโปรแกรมที่ดี จะต้องประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องการสร้างโปรแกรม การสร้างโปรแกรม การทดลองใช้โปรแกรม และการประเมิน และปรับปรุงโปรแกรม

การนำเทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา ได้แก่ เทคนิคการระดมความคิดเห็น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม เทคนิค “จิ๊กซอ” การใช้กรณีตัวอย่าง จากทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา และทฤษฎีจิตวิทยาการให้คำปรึกษา การบรรยายภาพรวม จากทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มเกสตัลท์ การแสดงบทบาทสมมติ จากทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม เทคนิคการเปิดเผยตนเอง จากทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การสังเกต การเลียนแบบ การกระทำตาม

ผ่านรูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของทิลดอล และเกอร์ (1985) จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา มาใช้เพื่อฝึกให้ผู้เข้าอบรมเกิดสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน สอดคล้องกับที่ดวงมณี จงรักษ์ (2549) วัชรีย์ ทรัพย์มี (2551) และทิสนา แคมมณี (2545) กล่าวว่า ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เชื่อว่าผู้ให้คำปรึกษาควรมีคุณสมบัติของการเปิดเผยตนเอง ซึ่งการเปิดเผยตนเองจะช่วยให้บุคคลได้เกิดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง จากการที่บุคคลสังเกตปฏิกริยาที่ผู้อื่นมีต่อตนเอง อันจะก่อให้เกิดการรับรู้ตนเอง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเกสตัลท์ เน้นการเรียนรู้จะเกิดจากการเห็นภาพรวมของสิ่งที่จะเรียนรู้ และค่อย ๆ เรียนรู้ รายละเอียดย่อย ๆ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือของจอห์นสันและจอห์นสัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยเน้นให้เห็นว่าผู้เรียนควรร่วมมือกันเรียนซึ่งจะมุ่ง ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้วยตนเอง และด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมต่าง ๆ ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบของอัลเบิร์ต แบนดูรา เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ (Bandura, 1963) จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ”

2.3 การประเมินคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการฝึกอบรม และการเลือกใช้เทคนิค จากทฤษฎีทางจิตวิทยา จากการคำนวณดัชนีความสอดคล้องบนมาตราส่วน 4 ระดับ ประเมินวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา ขั้นตอนการให้คำปรึกษา เทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.80 - 4.00 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.0 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ในการพิจารณาคือ ค่าเฉลี่ย ($M = 2.50 - 4.00$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD < 1.00$) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2527: 71-72) แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อนผ่านเกณฑ์การตรวจสอบเชิงคุณลักษณะ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การสร้างโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการเลือกใช้เทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยา มาใช้ในการฝึกอบรม รวมถึงการนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข และการทดลองใช้ ก่อนการทดลองจริงนั้น สามารถช่วยให้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนให้มีประสิทธิภาพ

3. ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในหลักสูตรการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 3 คือ เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลองที่เข้ารับการฝึกอบรมสมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมใดๆ โดยการวิเคราะห์คะแนนแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรายองค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังติดตามผลของกลุ่มทดลอง

ในกลุ่มทดลองสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทุกองค์ประกอบ หลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายผล การวิเคราะห์ข้อมูลตามองค์ประกอบ ได้ดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ผลการวัดก่อนทดลอง กับ หลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง และหลังติดตามผล กับ หลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นก่อนการทดลอง และหลังทดลอง ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้เข้าอบรมอยู่ในช่วงวัยรุ่น จึงมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของตนเอง ประกอบกับผู้เข้าอบรมศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลาย ดังนั้นผู้เข้าอบรมผ่านการดำเนินชีวิตในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ตอนกลางมาแล้ว ดังนั้นเมื่อเข้าอบรมจึงนำความรู้เดิมของตนมาจัดหมวดหมู่ซึ่งทำให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงทำให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติวัยรุ่นไม่เพิ่มขึ้นเมื่อผ่านการฝึกอบรม แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปจนกระทั่งมีการวัดซ้ำพบว่าคะแนนหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อเสร็จสิ้น การฝึกอบรม ผู้เข้าอบรมได้นำสมรรถนะที่ได้ฝึกอบรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยได้รับฟังปัญหาของเพื่อนมากขึ้น ได้ใช้สมรรถนะในการให้คำปรึกษากับเพื่อนบ่อยขึ้น จึงเป็นไปได้ที่ผู้เข้าอบรมจะมีความเข้าใจธรรมชาติวัยรุ่นเพิ่มขึ้นจากประสบการณ์ตรง

ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้คำปรึกษา และความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผลการวัดหลังทดลอง กับหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทำให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้พื้นฐานทฤษฎี และความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเพิ่มขึ้น และมีความคงทนจนกระทั่งถึงหลังติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับสมาคมงานบุคลากรและการแนะแนวแห่งประเทศไทย (APGA) ได้กำหนดว่าเพื่อที่จะให้ปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาได้เป็นผลดี ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความรู้ คือ (เพชรสุดา เพชรใส. 2547: 15-16; อ้างอิงจาก Patterson. 1967: 202) มีความรู้ทางทฤษฎีจิตวิทยาการให้คำปรึกษา เข้าใจหลักการสำคัญ หลักการเบื้องต้นของการให้คำปรึกษา มีความรู้เรื่องจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษา รวมทั้งเข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และสอดคล้องกับศูนย์การศึกษาเพื่อการศึกษาด้านเทคโนโลยีแห่งแอฟริกา (African Centre for Technology Studies. 2007: online) ได้ฝึกอบรมเกี่ยวกับค่านิยม ความหมายของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน กระบวนการในการให้คำปรึกษา การทำความเข้าใจตนเอง และจะทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษากับเพื่อนที่ประสบกับปัญหาต่างๆ ไป ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเพื่อนให้สำรวจปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมต่างๆ ที่นำมาใช้ในการฝึกอบรม เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจของผู้เข้าอบรมให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เข้าอบรมสามารถจดจำเนื้อหาสาระได้ ซึ่งจะทำให้เกิด ความเข้าใจ และได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง การให้ผู้เข้าอบรมได้สำรวจบทบาทของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และการเป็นผู้รับคำปรึกษา อีกทั้งได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งในด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมได้แสดงความคิดเห็นว่า

“ทำให้เข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นมากขึ้น เข้าใจตัวเองมากขึ้น และยังได้ประสบการณ์ ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหา”

“บทบาทของการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้น ทุกคนประสบและเคยพบเจอ แต่ว่าบางคนหรือหลายคนยังไม่รู้จักหลักการ และอาจจะให้คำปรึกษาที่ผิดขั้นตอน จนทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ได้ ดังนั้นการเข้าอบรมครั้งนี้ทำให้มีแนวทางปฏิบัติการให้คำปรึกษาอย่างถูกวิธี และเกิดประโยชน์ สูงสุดกับผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษา”

องค์ประกอบด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา พบว่า เจตคติหลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการเปรียบเทียบขององค์ประกอบย่อย พบว่า

การรู้สึกดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ผลการวัดหลังทดลอง กับหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนทำให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้สึกดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาสูงขึ้น และมีความคงทนจนกระทั่งถึงหลังติดตามผล เนื่องจากผู้เข้าอบรมได้รับการฝึกให้คำปรึกษาแก่เพื่อนบ่อยครั้ง ดังนั้นผู้เข้าอบรมจะมีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา ทั้งที่ช่วยเหลือให้เพื่อนได้พบแนวทางในการแก้ไขปัญหา และทำได้เพียงช่วยรับฟังเพื่อนให้เพื่อนสบายใจขึ้น ซึ่งกระบวนการของการฝึกจะช่วย ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา จึงทำให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้สึกดีในการให้คำปรึกษา และที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการฝึกอบรมที่ผ่านมาแต่ละครั้งนั้น เป็นการฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งบลูม (Bloom, 1956) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า เจตคติสามารถพัฒนาได้ และเซฟเทล และเซฟเทล (Shafteel: & Shafteel, 1967) ได้อธิบายว่า การสวมบทบาทสมมติเป็น คนอื่น เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติได้ ซึ่งในการฝึกครั้งนี้ช่วยให้ผู้เข้าอบรมรู้สึกดีต่อการการให้คำปรึกษา

การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา ผลการวัดหลังทดลอง กับหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกอบรม และมีความคงทนจนกระทั่งถึงหลังติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับร็อดเจอร์ กล่าวไว้ว่า เจตคติของผู้ให้คำปรึกษามีความสำคัญยิ่งกว่าเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เมื่อผู้ให้คำปรึกษาเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษาแล้วก็จะช่วยให้กระบวนการของการให้คำปรึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการฝึกอบรม ผู้เข้าอบรมจะได้รับการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา และผู้เข้าอบรมได้เห็นผลของการให้คำปรึกษาว่าช่วยทำให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจปัญหา และพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ หรือช่วยให้เพื่อนมีความสบายใจขึ้น ดังนั้นเมื่อผู้เข้าอบรมเห็นผลของการให้คำปรึกษาเป็นที่น่าพอใจจึงมีความรู้สึกว่าการให้คำปรึกษามีประโยชน์

การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา ผลการวัดหลังทดลอง สูงกว่า ก่อนทดลอง และผลการวัดหลังติดตามผล ไม่แตกต่างจากก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ทำให้ผู้เข้าอบรมเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น แต่เจตคติด้านนี้ลดลงเมื่อทำการวัดหลังติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับ โดเยล (Doyle. 1998: 3) ได้กล่าวว่า การให้คำปรึกษาจะสำเร็จได้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีคุณลักษณะเฉพาะ อาทิเช่น ตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเอง มีความเต็มใจยินดีที่จะช่วยเหลือ และดำเนินการตามกระบวนการให้คำปรึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจะพัฒนาให้ผู้เข้าอบรมเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษาจะต้องอาศัยเวลา และประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา รวมทั้งผลที่ได้จากการให้คำปรึกษาในแต่ละครั้ง ซึ่งความสำเร็จในการให้คำปรึกษาของผู้เข้าอบรมจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นและทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา

ในด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมแสดงความคิดเห็นว่า

“ได้รู้ว่าการเป็นผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ว่าต้องเป็นคนแก้ปัญหาให้เขา เพราะที่ผ่านมาเข้าใจผิดมาตลอด”

“ได้ฝึกให้คำปรึกษากับเพื่อน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่นับว่าคุ้มค่าและมีประโยชน์ อย่างมาก”
 “เพียงแค่ว่าพยายามทำความเข้าใจกับปัญหา เราก็ได้รู้ว่าปัญหานั้นมีแค่นี้ทีเดียว ที่มีหนวยิ่งใหญ่ขึ้นเป็นเพราะความคิดของเราเอง”

“เราต้องมีความจริงใจ และพร้อมที่จะช่วยเหลือเขาจริงๆ โดยธรรมชาติของผู้รับคำปรึกษา ย่อมมีความไม่สบายใจอยู่แล้ว เราก็ควรที่จะทำให้เขาผ่อนคลาย ทำให้เขาสบายใจ”

องค์ประกอบด้านทักษะในการให้คำปรึกษา พบว่า ทักษะการให้คำปรึกษาหลังทดลอง และหลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการเปรียบเทียบองค์ประกอบย่อย พบว่า

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค โดยที่ผลการวัดหลังทดลอง หลังติดตามผล สูงกว่าก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมมีทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค สูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกอบรม และมีความคงทนจนกระทั่งถึงระยะติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับ นาสส์ซาร์ และเอกลิน (Nassar; & Eaglin. 1994: 493) ที่ได้ทำการฝึกอบรมผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยเน้นที่เทคนิคทางด้านการให้คำปรึกษา ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา การสื่อสารระหว่างบุคคล และฝึกอบรมโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ และสอดคล้องกับ วีทตัน และคณะ (Wheaton; et al. 1998: 51 - 64) ได้สำรวจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของการให้คำปรึกษาพหุวัฒนธรรมของผู้ให้คำปรึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การฝึกอบรมช่วยให้ทักษะการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นส่งผลบวกต่อการพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาของตนเอง มีความรู้สึกไว มีการตระหนักรู้ มีความรู้ในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น และมีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการของการฝึกทักษะนี้มีกิจกรรมที่เสริมให้ผู้เข้าอบรมได้เกิดความเข้าใจในทักษะมากขึ้น ในด้านทักษะการให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมได้แสดงความคิดเห็นว่า

“รู้วิธีการให้คำปรึกษา รู้ทักษะในการให้คำปรึกษาอย่างละเอียด”

“การที่เราจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้ใคร ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่มันก็ไม่ใช่เรื่องยากจนเกินไป เราก็สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีได้ ถ้าเรามีการฝึกซ้ำๆ ทำบ่อยๆ”

3.2 การเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังติดตามผล

ก่อนทดลอง สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้ และด้านทักษะการให้คำปรึกษา ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา ระหว่างกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่า ก่อนการอบรม ความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน แต่มีความแตกต่างกันในด้านเจตคติ กล่าวคือ กลุ่มทดลองมีเจตคติก่อนการฝึกอบรม สูงกว่ากลุ่มควบคุมเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้เข้าอบรมรู้สึกว่าจะได้รับการฝึกอบรมให้เป็นผู้ให้คำปรึกษา อาจเกิดความสับสนในใจว่าตนเองจะเป็นผู้ให้คำปรึกษา และจะช่วยเหลือเพื่อนให้สบายใจได้ด้วยการให้คำปรึกษาได้หรือไม่ ถึงแม้ว่าผู้เข้าอบรมจะได้รับคัดเลือกจากอาจารย์ที่ปรึกษาว่ามีคุณสมบัติของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และอาจจะผ่านการเป็นผู้ให้คำปรึกษามาแล้วทั้งที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม แต่ผู้เข้าอบรมก็ยังรู้สึกวิตกกังวลกับความคิด ความรู้สึกที่มีต่อการให้คำปรึกษา ในขณะที่ผู้เข้าอบรมบางส่วนมีความรู้สึกที่ดีที่จะได้รับการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน มีความกระตือรือร้นในการซักถามข้อสงสัยต่างๆ และมีความรู้สึกที่ดีที่จะได้เข้าร่วมการฝึกอบรมในครั้งนี้ จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม

หลังทดลอง สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะในการให้คำปรึกษา ของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานข้อที่ 2 คือ สมรรถนะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้น จะมีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเจตคติในการให้คำปรึกษา และมีทักษะการให้คำปรึกษาสูงกว่า นักศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมใดๆ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall; & Gray. 1985) ที่ได้เปรียบเทียบความสามารถในการเป็นผู้ให้คำปรึกษารายบุคคล (individual counseling) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ระหว่างนักเรียนที่ได้รับ

การฝึกอบรมทางการให้คำปรึกษา กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมใดๆ โดยกลุ่มควบคุม ประกอบด้วยจำนวนนักเรียน 5 คน ที่ทำงานในสำนักงาน ของโรงเรียน ส่วนกลุ่มทดลอง ประกอบด้วยนักเรียน 8 คน รับผิดชอบในการให้คำปรึกษาที่โรงเรียน นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับการประเมิน โดยกลุ่มทดลอง (ได้รับการฝึกอบรมการให้คำปรึกษา) มีคะแนนการเป็นผู้ให้คำปรึกษา รายบุคคล สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม (ไม่ได้รับการฝึกใดๆ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หลังติดตามผล สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะการให้คำปรึกษา ของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มทดลองมีความคงทนของความรู้ เจตคติ และทักษะในการให้คำปรึกษาจนกระทั่งถึงระยะติดตามผล มากกว่ากลุ่มควบคุม ดังที่ ฟริสซ์ และเลน (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. 2532: 36; อ้างอิงจาก Frisz; & Iare 1987: 241 - 245) ได้ศึกษาประสิทธิภาพในการปรึกษาโดยเพื่อน ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 99 รายงานว่า ผู้ให้คำปรึกษาสามารถช่วยเหลือในการให้ข้อมูลที่เพื่อนต้องการได้ เข้าใจความกังวลใจ ความไม่สบายใจของเพื่อน สามารถช่วยเหลือเพื่อนในการจัดการกับสิ่งที่กำลังกังวลใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 98 รายงานว่าเพื่อนจะมารับบริการการให้คำปรึกษาอีก และจะแนะนำบริการนี้กับเพื่อนๆ ต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เข้าอบรมได้เข้าใจในบทบาทของการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยการเป็นฟังที่ดี ไม่ให้คำแนะนำกับเพื่อน แต่จะช่วยให้เพื่อนได้พบแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยใช้ทักษะการให้คำปรึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมไปใช้ในกระบวนการของการให้คำปรึกษา

นอกจากนั้น เมื่อผู้เข้าอบรมผ่านการอบรมมาแล้ว 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นัดหมายเพื่อทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการให้คำปรึกษากับเพื่อนในสถานการณ์จริง โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ถึงความคิดเห็นและความรู้สึกที่ได้เป็นผู้ให้คำปรึกษา ผู้เข้าอบรมได้ให้การสัมภาษณ์ดังนี้

“การที่เราเป็นผู้ให้คำปรึกษา รู้สึกว่าเป็นการดีที่อย่างน้อยเราก็เป็นผู้ฟังที่ดี แม้การให้คำปรึกษาของเราอาจจะไม่ได้เป็นทางออกหรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ตรงจุด แต่อย่างน้อยก็เพื่อให้เพื่อนเราได้คิด และเป็นการเข้าใจเพื่อนเราด้วย บางที่เพื่อนที่มาขอคำปรึกษากับเราเขาอาจจะไม่ได้ต้องการแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือทางออกก็ได้ แต่เขาอาจจะต้องการแค่นคนที่รับฟังก็ได้” “ก่อนอื่นเลย การเป็นผู้ให้คำปรึกษาเราต้องใส่ใจกับผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้เขารู้สึกว่าเราตั้งใจฟังปัญหาของเขาอย่างจริงจัง หลังจากนั้นเราก็ต้องเข้าไปปัญหาของเขาว่าเขามีปัญหาอะไร และเราต้องจริงใจในตัวของผู้รับคำปรึกษาในระหว่างที่เขาเล่าปัญหาให้เราฟัง เราก็ตั้งใจฟัง” “ในฐานะที่เราเป็นผู้ให้คำปรึกษา เราต้องสนใจในสิ่งที่เขาพูด เราต้องมีความจริงใจ และบริสุทธิ์ใจที่จะช่วยเหลือเขาจริงๆ โดยไม่นำเรื่องที่เขาเล่าให้เราฟังไปเล่าที่อื่นต่อ อีกทั้งยังต้องเปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริงของเราให้เพื่อนรู้ พร้อมทั้งช่วยให้เพื่อนได้พบแนวทางในการแก้ปัญหาด้วย และยังคงจำเป็นต้องให้กำลังใจและยินดีที่จะรับฟังเขาตลอดเวลา”

“เวลาที่เพื่อนมีปัญหาแล้วมาปรึกษา จะรู้สึกดีใจที่เพื่อนกล้าและไวใจเรา แต่ปัญหาของเพื่อนบางเรื่องก็เป็นเรื่องที่หนักมาก และยากที่จะหาแนวทางหรือพูดให้เข้าใจจนคิดแก้ปัญหาเองได้ แต่ก็พยายามสนใจ ตั้งใจฟังเพื่อน ทำให้เพื่อนไวใจ และคอยทวนความเพื่อให้เพื่อนเข้าใจปัญหายิ่งขึ้น คอยสนใจแสดงความรู้สึกร่วมด้วยกับเขา และพยายามถามเพื่อให้เขาได้ระบายปัญหา เมื่อเขาจะรู้สึกดีขึ้น และพยายามเป็นส่วนหนึ่งของเขา คิดและบอกเขาว่าจะอยู่ข้างๆ เป็นกำลังใจให้เขา และกระตุ้นให้เขาคิดและบอกเขาว่าจะอยู่ข้างๆ เป็นกำลังใจให้เขาและกระตุ้นให้เขาคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุปัญหานั้นๆ อย่างชัดเจนขึ้น รวมถึงทำให้เขาคิด และพบวิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวเขาเอง”

“ในฐานะที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา จะทำหน้าที่อย่างเต็มที่และให้ดีที่สุดสำหรับทุกๆ คนที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยสิ่งแรกคือ ฉันต้องทำตัวเป็นมิตร สร้างบรรยากาศให้รู้สึกผ่อนคลายในการมาขอคำปรึกษา แล้วก็พยายามถามเขาว่ามีปัญหาอะไร หรือมีเรื่องไม่สบายใจอย่างไร แล้วก็พยายามให้เพื่อนได้ระบายความคิด ความกังวล เกี่ยวกับเรื่องราวที่ก่อความลำบากใจให้เขา โดยในขณะที่รับฟังก็ควรจะสบตาเขา ให้ความสนใจเขา พยายามเข้าใจปัญหาของเพื่อนเท่าที่จะทำได้ แล้วลองถามถึงสิ่งที่เขาจะปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไรบ้าง หากเขายังไม่มีแนวทาง เราก็ไม่ควรไปแนะนำหรือชักจูงเขาให้ทำอย่างที่เราคิดเด็ดขาด แต่ก็ควรที่จะชักชวนเขาให้ร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เมื่อช่วยกันนั้นเราต้องยึดถือแนวความคิดของเพื่อนเป็นสำคัญ แล้วช่วยกันหาทางออกร่วมกัน ซึ่งอาจจะมีคำชี้แจงเกี่ยวกับประสบการณ์หรือเล่าประสบการณ์ว่าเราเคยพบมานะ และทุกคนก็ผ่านมันไปได้ จากความตั้งใจและความมุ่งมั่นของตัวเอง”

จากการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของ ผู้เข้าอบรม ในฐานะที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา พบว่า ผู้เข้าอบรมจะรู้สึกดีใจที่เพื่อนที่มีปัญหา และให้ความไว้วางใจมาปรึกษากับตนเอง ผู้เข้าอบรมรู้สึกว่าการเป็นผู้ฟังที่ดี เป็นทักษะที่ใช้ในการเข้าใจเพื่อน เข้าใจเรื่องราวของเพื่อน ตลอดทั้งต้องใส่ใจจริงจังโดยการเปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริง สนใจในสิ่งที่เพื่อนพูด และที่สำคัญจะไม่นำเรื่องที่เพื่อนมาเล่าให้ฟังไปเล่าที่อื่นต่อการกระตุ้นให้เพื่อนคิด วิเคราะห์ถึงสาเหตุปัญหานั้นๆ โดยสิ่งแรกคือต้องทำตัวเป็นมิตร สร้างบรรยากาศให้รู้สึกผ่อนคลายในการมาขอคำปรึกษา แล้วถามถึงปัญหาหรือความไม่สบายใจของเพื่อน ซึ่งไม่ควรแนะนำหรือชักจูงเพื่อนให้ทำอย่างที่ตนเองคิด แต่ควรที่จะชักชวนเขาให้ร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปปรับใช้ได้ดังนี้

1.1 แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวัดสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยอื่นๆ ได้

1.2 ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้น จำเป็นจะต้องพัฒนาให้ครบทั้ง 3 ด้าน ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะการให้คำปรึกษา และผู้ที่จะนำไปสู่โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไปใช้ในบริบทอื่นๆ จะต้องศึกษาให้เข้าใจ และมีความรู้ ก่อนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ เนื่องจากเป็นโปรแกรมเฉพาะทางด้านการให้คำปรึกษา

1.3 สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา ควรจัดให้มีการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยใช้โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เนื่องจากบุคลากรทางการศึกษาที่จะให้ความช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้นการฝึกสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจึงเป็นการช่วยให้นักเรียน นักศึกษาได้ช่วยเหลือกันเบื้องต้นด้วยการให้คำปรึกษา เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และยอมรับปัญหาต่างๆ ได้ รวมทั้งได้มีแนวทางในการแก้ปัญหา ทั้งนี้การฝึกสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้น เป็นการฝึกให้ผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนให้คำปรึกษากับผู้ที่มีอายุใกล้เคียงกันเท่านั้น และผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นปัญหาบางเรื่องจำเป็นจะต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในกลุ่มประชากรอื่นๆ ได้แก่ กลุ่มผู้มีความบกพร่องทางร่างกายต่างๆ กลุ่มวัยรุ่นที่ได้รับการดูแลจากมูลนิธิต่างๆ และกลุ่มผู้ติดยาเสพติดแล้วเลิกได้ เป็นต้น

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ซึ่งเป็นลักษณะของการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาและพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษากลุ่มแก่เพื่อน เพื่อจะได้ทราบองค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษากลุ่ม และเป็นการพัฒนาสมรรถนะการให้คำปรึกษากลุ่มกับนักศึกษาด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤตวรรณ คำสม. (2550). *สรุปผลการสำรวจความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการรับบริการการให้คำปรึกษา*. (เอกสารสรุปผลการสำรวจความคิดเห็น). อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- โกศล มีคุณ. (2545). *ผลของการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมจริยธรรมของครู*. กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์. (2545). ทักษะที่จำเป็นในการให้คำปรึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา หน่วยที่ 9-15*. หน้า 367-413. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค. (2546). *การพัฒนาความสามารถเชิงสมรรถนะ (competency-based approach)*. กรุงเทพฯ: นาโกต้า.
- จงกลณี ชุตติมาเทวินทร์. (2542). *การฝึกอบรมเชิงพัฒนา*. กรุงเทพฯ บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- จรรุวรรณ ศุภศรี. (2542). *การเปรียบเทียบผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมและการฝึกลดความรู้สึกล้อไหวอย่างเป็นระบบเป็นรายบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกในการเผชิญความโกรธของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนคร จังหวัดตรัง*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิรามร หัสเนตร; และบัณฑิต เอกบัณฑิต. (2548, กรกฎาคม). เทคนิคเดลฟาย The Delphi Technique. *วารสารวงการครู*.
- จีน แบร์. (2537). *คู่มือการฝึกทักษะให้การปรึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล; และโกศล มีคุณ. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา หน่วยที่ 9-15*. หน้า 367-413. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2547). *เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- โณมเพ็ญ สนธยานนท์. (2527). *การติดตามผลการฝึกอบรมของผู้บังคับบัญชาระดับกลาง หลักสูตรการบริหาร เพื่อพัฒนาองค์การของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ฐิระ ประवालพฤษ์. (2538). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *มาตรฐาน Competency กันเถอะ*. กรุงเทพฯ: เอชอาร์เซ็นเตอร์.
- ดวงมณี จงรักษ์. (2549). *ทฤษฎีการให้คำปรึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ถวิล ธาราโกษณ์; และศรีณย์ ดำริสุข. (2546). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธี.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2549). *การบรรยายในรายวิชา จิตวิทยาสำหรับการฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. 22 มิถุนายน 2549. ห้อง 407.
- ทองฟู ชินะโชติ. (2531). *การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทองฟู ศิริวงศ์. (2536). *การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชาการจัดการคณะบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิสนา แคมมณี. (2522). *ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน*. กลุ่มสัมพันธ์: *ทฤษฎีและการปฏิบัติเล่ม 1*. กรุงเทพฯ: บุรพาศิลป์การพิมพ์.
- ทิสนา แคมมณี. (2545). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญลักษณ์ วีระสมบัติ. (2546, กรกฎาคม-กันยายน). *การใช้ Competency เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมในองค์กร*. *วารสารบริหารธุรกิจ*. ฉบับที่ 99.
- ธำรงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2548). *เริ่มต้นอย่างไร...เมื่อจะนำ Competency มาใช้ในองค์กร*. กรุงเทพฯ ส.ส.ท. (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น))
- นงพงา ลี้มสุวรรณ. (2546). *ธรรมชาติจิตใจของวัยรุ่น แตกต่างจากวัยเด็ก*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2550, จาก <http://202.129.0.133/createweb/00000//00000-1755.html>.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537). *ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นिरชา ทองธรรมชาติ; และคณะ. (2544). *กลยุทธ์การฝึกอบรมและวิทยาการในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- บุญพา ณ นคร. (2549). *ความรู้ เจตคติ และทักษะของนักศึกษาที่ผ่านการอบรมโครงการเพื่อนผู้ให้คำปรึกษา โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2550, จาก www.dmh.go.th/abstrac/details.asp?id=4188.
- เบญจวรรณ บุญยะประพันธ์. (2550). *ทฤษฎีการเรียนรู้*. (เอกสารประกอบการเรียนการสอน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- บรรจบ กิมเกณยอม. (2550). การพัฒนาขีดสมรรถนะขององค์กรและบุคลากร (Competency). สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2550, จาก <http://www.moe.go.th/opdc/compet.htm>
- ประดิษฐ์ อนุกรมย์. (2545). แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา หน่วยที่ 1-8*. หน้า 45-115. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปราณี รามสูตร. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคล และองค์ประกอบ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา หน่วยที่ 1-8*. หน้า 45-115. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2543). *ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว. (2548). ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรวิทย์ กำเนิดเพชร. (2533). การแนะแนวและการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใน เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์การให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณราย ทัญยะประภา. (2529). *จิตวิทยาการบริหาร*. กรุงเทพฯ: กรูณา-จตุพร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). *การเรียนรู้การสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิค การสอน 1*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- พิรุณรัตน์ สันติลีลา. (2541). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูแนะแนวตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการแนะแนวและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย*. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2540). *กลยุทธ์ในการฝึกอบรมกรุงเทพฯ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- เพชรสุดา เพชรใส. (2542). ลักษณะพฤติกรรม ความต้องการและสภาพปัญหาของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา. *วารสารทางวิชาการครุสารเทพสตรี*. 3(1): 20-23.
- (2547). *การศึกษาและพัฒนาสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาสำหรับ ครูแนะแนว*. ปริญญาโท กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญจันทร์ สังข์แก้ว. (2545). *รายงานการวิจัย ศักยภาพของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ*. เพชรบูรณ์: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- เมธินันท์ ภิญโญชน. (2539). *เอกสารคำสอนวิชาแนะแนว 622: การฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษาแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา หน่วยที่ 1-8*. หน้า 45-115. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2535). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2536). *เทคนิคการวิจัยการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิจิตร อาวะกุล. (2540). *การฝึกอบรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัน เดชพิชัย. (2527). *การประเมินโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานประเภท ชั้นเรียนในเขตการศึกษา 2*. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัชรีย์ ทรัพย์มี. (2531). *การแนะแนวในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช ----- (2533). *ทฤษฎีและกระบวนการให้บริการปรึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วันทนีย์ ชูศิลป์. (2525). *สถิติและการวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- วรุณา กลกิจโกวินท์. (2550). *ชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นแห่งประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2550 จาก http://www.rcpsycht.org/cap/article_pp.php.
- ศรียรรณ จันทร์วงศ์. (2549). *ชุดการศึกษาอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิชาจิตวิทยาสำหรับครู (๑๐๕๑๑๐๔)*. อุตรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- ศรียรรณ จันทร์วงศ์. (2550, 11 ตุลาคม). *สัมภาษณ์โดย รวีญาดา คำสม ที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี*.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่มที่ 2) วัยรุ่น-วัยสูงอายุ*.
- ศุภาวดี บุญญวงค์. (2542). *เทคนิคเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา*. สงขลา: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2546). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2548). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency based learning*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนา อินเตอร์พรีนซ์.
- สุบรรณ เอี่ยมวजारณ. (2548, กุมภาพันธ์-เมษายน). *การจัดการขีดความสามารถ (Competency) ของบุคลากร หัวใจสำคัญของการพัฒนาอุดมศึกษาไทย*. *มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 2(6): 53-55.
- สุภาวดี ด่านธำรงกุล. (2534). *รูปแบบการฝึกอบรมบุคลากรฝ่ายการพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2533). *จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- . (2547). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด บางโม. (2544). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ วิทยพัฒน์.
- สมจิตร อุดม. (2549, มกราคม – มิถุนายน). การศึกษาเทคนิคเดลฟายเพื่อการศึกษาวิจัย. *วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ*. 5(1).
- สมบูรณ์ ตันยะ. (2524). *การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. (2532). *การใช้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยเพื่อน เพื่อลดปัญหาการปรับตัวในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สร้อยธร ฉันทวรภาพ. (2544). *แนวโน้มการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุใจ ส่วนไพโรจน์. (2537, ตุลาคม - พฤศจิกายน). การฝึกอบรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแก่เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม. *วารสารแนะแนว*. 29(155): 50-59.
- สุใจ ส่วนไพโรจน์. (2537, ตุลาคม - พฤศจิกายน). การฝึกอบรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแก่เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม. *วารสารแนะแนว*. 29(155): 50-59.
- อโดเลสเซนท์ คอร์เนอร์ (ADOLESCENT CORNER). (2551). *ธรรมชาติของวัยรุ่น*. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2551 จาก http://adlcproblem.blogspot.com/2008/02/blog-post_07.html.
- อมรวิรัช นาคทรพร. (2539). *ในกระแสแห่งคุณภาพ. รายงานการวิจัย. สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (อัดสำเนา)*
- อานนท์ ตักดีวีรัชฎ์. (2547, กรกฎาคม – กันยายน). แนวความคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency): เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง. *Chulalongkorn Review*. 16(64).
- อาภา จันทรสกุล. (2545). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรึกษาในสถาบันการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เอมอร กฤษณะรังสรรค์. (2546). *เอกสารประกอบการสอน วิชาการประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2553, จาก <http://library.uru.ac.th/bookonline/books/bookonline16.pdf>

- African Centre for Technology Studies (2007). *Peer Counseling Training*. Retrieved August 02,2007 , from www.acts.co.ke
- Alaska Pacific University. (2007). COUNSELING & WELLNESS CENTER Services are provided to APU students, faculty, staff and their families. Retrieved May 02,2007 from <http://www.alaskapacific.edu /oncampus/studentlife /counselingwellness/ Pages/Default.aspx>.
- American Psychological Association. (1982). *Thesaurus of psychology index terms* (3rd ed.) Washington,DC Author.
- Asmussen, K.C., Judy, H.H.; & La Placa, V. (2007). *Supporting Parents of Teenagers*. Nottingham: DfES Publications.
- Barker Toms Linda, Altman Maya; & Youngdahl Andrea. (1987). *Dimension in Peer Counseling*:
- Bandura, A. (1963). Behavior theory and indemnificatory learning. *American Journal of Orthopsychiatry*. 33, 591-601.
- Blain H.G.; & Brusko, M. (1985, March). Starting a Peer Counseling Program in the High School. *Journal of School Health*. 55(3): 116-118.
- Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Educational objectives*. Vol.1. New York: Mckay.
- Bowman, R. P. (1986). Peer facilitator programs for middle graders: Students helping each other grow up. *The School Counselor*. 33, 221-229.
- Boyatzis, E.R.; & Burruss, A.J. (1995). *The Heart of Human Resource Development: Counseling Competencies*. Case Western Reserve University: Consortium for Research on Emotional Intelligence in Organization. Retrieved 17,2007,from www.eiconsortium.org
- Brammer M.L.; & MacDonald G. (1999). *The Helping Relationship Process and Skills*. 7th ed . Boston: Allyn & Bacon.
- Brown, W. F. (1974). Effectiveness of Paraprofessionals: The Evidence. *PERSONNEL AND GUIDANCE JOURNAL*. 53(4): 257-263.
- Carmines, E. G.; & Mclver, J. P. (1981). Analyzing models with unobservable variables. In G. W. Bohrnstedt and E. F. Borgatta (Ed.), *Social Measurement: Current Issues*, (pp. 65-115), Beverly Hills: Sage Publications.
- Carr, R. (1981). *Theory and Practice of Peer Counseling*. Ottawa, Canada: Employment and Immigration Commission (Monograph).

- Carter, D.T. (2005). Peer Counseling Roles, Functions, Boundaries. Texas: African Centre for Technology Studies (ACTS). Retrieved August 02,2005, from www.acts.co.ke.
- Connor, M. (1994). *Training the Counsellor: An integrative model*. Routledge: London & New York.
- Cooker, P.; & Cherchia, P. (1976, May). Effect of Communications Skill Training on High School Students Ability to Function as Peer Group Facilitator. *Journal of Counseling Psychology*. 23 (5): 464-467.
- Corey, G. (2005). *Theory and Practice of Counseling & Psychotherapy*. 7th nd. Singapore: Thomson Learning.
- Corn, K. L.; & Moore, D.D. (1992). Reach for the S.T.A.R.S.Students teaching and reaching students: A two-faceted peer facilitation program at Greenfield-Central High School. *The School Counselor*. 40, 68–72.
- Cowie, H.; & Sharp,S. (1996). *Peer Counselling in schools a time to listen*. Great Britain the Cromwell Press Ltd, Melksham.
- Cowie, H.; & Wallace, P. (2000). *Peer Support in Action*. London Redwood Books.
- Danish, S. J.; & Brock, G.W. (1974). The Current Status of Paraprofessional Training. *PERSONNEL AND GUIDANCE JOURNAL*. 53(4): 299-303.
- David, M.C. (1973).Testing for Competence rather than Intelligence. *American Psychologist*. 28, 57-83
- D'Andrea, V.J.; & Salovey, P. (1983). *Peer counseling Skill and Perspectives*. Palo Alto, California Science and Behavior Books.
- De Jager, M.J. (1995). *An introduction to peer support training programme*. Unpublished training the-trainer manual. Port Elizabeth Technikon, Port Elizabeth.
- De Rosenroll, David. (1989). Research: An Overview of friendship Literature. *The Peer Facilitator Quarterly*. 7(2): 12-14.
- Delworth, U.; & M. Moore. (1974). Helper Plus Trainer: A Two-Phase Program for the Counselor. *PERSONNEL AND GUIDANCE JOURNAL*. 52(6): 428-433.
- Doyle E. Robert. (1998). *Essential Skills and Strategies in the Helping Process*. Boston: Brooks/Cole Publishing Company.
- Downe, A. (1986). Evaluation of Peer Counselling in the Elementary School. *Cannadian Journal of Counseling/Revue Canadienne de Counseling*. 20: 2 (85).

- Driver, J.L. (1985). *Identification of "competency" to stand trial*". Criteria relevant to forensic psychological evaluations performed under RsMo 552.020: Dissertation Abstracts International.
- Dryden, W.H.; & Mearns, D. (1995). *Issues in Professional Counsellor Training*. London Biddles Ltd, Guildford and King's Lynn.
- Douglas, V.A. (1984). *The psychological processes implicated in A.D.D. In L.M. Bloomindale(Ed.), Attention deficit disorder: Diagnostic, cognitive and therapeutic understanding*. NY: Spoutum.
- Edwin L. (1995). *Counseling Employment Bound Youth*. Office of Educational Research and Improvement (ED), Washington,DC.
- Egan, G. (1974). *The Skilled Helper*. 5th ed. Pacific Grove, C.A.: Brooks/cole Publishing Company.
- Ellis, A.; Abrahms, E. (1978). *Brief Psychotherapy in Medical and Health Practice*. New York: Springer.
- Friedrich L.S. (2007). *Person-Centered Therapy*. Switzerland. Retrieved December 23,2007, from www.minddisorders.com/Ob-Ps/Person-centered-therapy.html
- Gazda, G.M. (1973). *Human Relations Development*. Boston: Allyn and Bacon.
- George, R.L.; & Cristiani, T.S. (1995). *Counseling: Theory and practice (4th Edition)*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Gladding, T.S. (2004). *Counseling A Comprehensive Profession*. Ohio: Pearson Education.
- Goldstein, I.L. (1993). *Training in Organization Need Assessment, Development and Evaluation*. Monterey, CA Brooks.
- Gurvis, J.P.; & Grey,M. (1995, September – October). The Anatomy of a competency. *Journal of Nursing staff Dvelopment*. 11(5): 247 – 252.
- Hackney, H.L.; & Cormier, L.S. (1996). *Helping relationships and strategies (2nd ed.)*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Harold L.H.; & Sherilyn L.C. (1996). *The Profession Counseling*. Third edition. Massachusetts Prentic-Hall.Inc.
- Harvard Graduate student confidential peer counseling. (2007). *In Common. Call us. We're here to listen*. Retrieved February 12, 2007, from digitas.harvard.edu/~incommon/whatwedo.html
- Hill ,L. (1990, November). Facing Life Transitions A Peer Counseling Program. *Journal of College Student Development*. 13: 572 -573.

- Ivey, A. E.; & Bradford-Ivey, M. (2007). *Intentional interviewing and counseling: Facilitating client development in a multicultural society* (6th ed.). Belmont, CA: Thomson Brooks/Cole.
- Jones, A. (1970). *School Counseling in Practice*. London Ward Lock Education.
- Joreskog, K.G.; & Sorbom, D. (1999). *Lisrel 8: New Statistical Features*. Chicago: Scientific Software International, Inc.
- Keller, J.R. (1999). A formative and summative evaluation of a peer counseling training programme at a college of education. Unpublished masters'dissertation, University of Natal: Pietermaritzburg.
- Kleinke,C.L. (1994). *Common Principles of Psychotherapy*, Pacific Grove, CA Brooks/Cole.
- Kong, G. (1999). *Counselling skill for teacher*. London The Cromwell Press.Trowbridge.
- Le Boterf, G. (1998). Evaluer ses competences, quels jugements? Quels criteres? quelles instances?. *Education Permanente*. p.135.
- Lowson,D. (1989). Peer helping programs in the colleges and Universities of Quebec and Ontario. *Canadian Journal of Counselling*. 23(1): 41-54.
- Linstone, H.A.; & Turoff, M. (1975). *The Delphi Method Techniques and Application*. Massachusetts Addison – Wesley Publishing Company. Longdo Dictionary. <http://dict.longdo.com/>
- Mary ,F. (2007). *Peer Counseling. Highlights* An ERIC/CAPS Fact Sheer. ERIC Clearinghouse on Counseling and Personnel Services Ann Arbor MI. Retrieved September 20,2007,from www.ericdigests.org/pre-923/counseling.htm
- McAschan, H.H. (1979). *Competency – Based Education amd Behavioral objective*. New Jersey: Educational Technology Publishing.
- McClam, T.; & Woodside, M. (1994). *Problem Solving in the Helping Professions*. California: Wadsworth, Inc.
- McLeod, M. (2004). *Peer Counseling*. Georgia: Emory University.
- Mill, M.E. (2005). *Portfolio Management as a tool for Peer Hepers to Monitor their Development*. Master of Arts (Psychology) University of South Africa.
- Milne, A. (2007). *The teach yourself Counseling*. USA: McGraw-Hill Customer Service.
- Morey, E.; et al. (1993, March). High School Peer Counseling: The Relationship Between Student Satisfaction and Peer Counselors' Style of Helping. *The School Counselor*. (40): 293-300.
- Mental Health Consumer. (2007). *Peer Support*. Retrieved September 18, 2007, from www.mentalhealthconsumer.net/peer-support.html.

- Morrill, C.M.; et al. (1987). Peer helpers Overview and caution. *International Journal of Adolescence and Youth*. 1(1): 33-37.
- National Association for Mental Health. (1970). *Annual Report 1969–70*. NAMH, London.
- Nassar, S.C.; & Collins-Eaglin, J. (1994). Issues of intiacy: Profile of a peer counseling program. *Journal College Student Development*. 35, 492-493.
- Otto, Theophil M. (1980, February). The Future Role and Function of the Public Service Librarian in the Academic Research Library A Delphi Study. *Dissertation Abstracts International*. 40 4287 – A.
- Parry, S. R. (1996, July). The Quest for Competence. *Training Magazine*. pp.48-56.
- Patricia, S. (2007). *Peer Counseling an overview*. Independent Living Institute. Retrieved August 14, 2007, from www.independentliving.org/toolsforpower/tools22.html
- Patterson, C.H. (1966). *Theories of Counseling and Psychotherapy*. 2nd ed. New York: Harper and Row Publishing.
- Patterson E.L.; & Welfel R.E. (1999). *The Counseling Process*. 5nd ed. Stamford: Thomson Learning.
- Puchkoff, C.S.; & Padron, L.T. (1990, November). Peer Counseling: Implications for Personal and Vocational Growth. *Journal of College Student Development*. (31): 569-572.
- Rasp, Alfred Jr. (1973, July). *Delphi A Decision – Maker Dream, National School*. 29Z1X 29 – 30.
- Roberts, E.B.; & Borders, L.W. (1994). Supervision of School Counselors Administrative, Program and Counsrling. *The School Counselor*. 41: 149-157.
- Robert, E.D. (1998). *Essential Skills and Strategies in the Helping Process*. California Books/Cole Publishing Company.
- Robinson, S.E., Morrow, S. Kigin, T.; & Lindeman, M. (1991). Peer counselors in a high school setting: Evaluation of training and impact on students. *The school Counselor*. 39(1): 35-40.
- Roger, Carl R. (1959). *Client-Centered Theory*. Boston: Houghton.
- Shafteel F.R.; & Shafteel G. (1967). *Role Playing for Social Value: Decision Making in the Social Studie*. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice – Hall.
- Sharp, T.W. (1998). *Empathy and self-acceptance: Necessary qualities of a peer helper*. Thesis, MA. (Masters of Arts in School Psychology). Rowan University.

- Stevens, James. (2002). *Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Sue, W.D., Arredondo, P.; & McDavis J.R. (1992, March/April). Multicultural Counseling Competencies and Standards A Call to the Profession. *Journal of Counseling & Development*. (70): 477-486.
- Tabachnick, Barbara G.; & Fidell, Linda S. (2001). *Using Multivariate Statistics*. United States of America: Allyn; & Bacon.
- Thaigarajan, S. (1976). *Programmed instruction for literacy workers*. England: John Gardner.
- Tindall A.J.; & Gray H.D. (1985). *Peer Counseling An In-Depth Look At Training Peer Helpers*. 2nd ed. Indiana Accelerated development inc.
- Topping, K.J.; & Ehly, S.W. (1998). *Peer-Assisted Learning*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers.
- Truax C.B.; & Carkhuff R.R. (1967). *Towards Effective Counseling and Psychotherapy*. Chicago: Aldine.
- University of Victoria. (2007). *Peer Helping*. Retrieved September 18, 2007, from <http://web.uvic.ca/~peerhelp/>.
- VanZandt, Z. (2001). *Developing Your School Counseling Program A handbook for Systemic Planning*. California: Wadsworth.
- Varenhorst B.B. (1976). Peer Counseling A Guidance Program and A Behavioral Intervention. In *Counseling Methods*. pp. 541-556. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Williams, K. (1973). *The School Counsellor*. London: Methuen.
- Wheaton, J. E.; & Miranda, A. (1998). Multicultural counseling competencies of practicing rehabilitation counselors. *Rehabilitation Education*. 12(3): 237-250.
- Wolf, A. (1995). *COMPETENCE – BASED ASSESSMENT*. Great Britain St Edmundsbury Press Ltd, Bury St Edmunds, Suffolk.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจในการตรวจแบบสอบถาม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. รศ.ดร.คมเพชร จัตรศุกกุล	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
2. รศ.ดร.กาญจนา ไชยพันธ์ุ์	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. ผศ.ดร.สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์	อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
4. รศ.ดร.ศิริบูรณ์ สายโกสุม	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
5. รศ.วัชรีย์ ทรัพย์มี	อาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. ผศ.ดร.สมชาย วรกิจเกษมสกุล	อาจารย์ประจำสาขาการวัดและการประเมินผล
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจในการตรวจโปรแกรมการฝึก
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. รศ.ดร.ชอลัดดา ขวัญเมือง	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม
2. รศ.วชิรี ทรัพย์มี อาจารย์	อาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ดร.พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ดร.ธีรพัฒน์ วงษ์คุ้มสิน	อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 4 ตอน ขอให้ท่านตอบทั้ง 4 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ แบบ ถูก ผิด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่อการให้คำปรึกษา เป็นข้อถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับเทคนิคการใช้ทักษะการให้คำปรึกษา ขอให้ท่านพิจารณาว่าในฐานะผู้ให้คำปรึกษาจะใช้คำพูดอย่างไรกับผู้รับคำปรึกษาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดให้

ซึ่งการตอบแบบสอบถามนี้ คำตอบของท่านจะได้รับการรักษาไว้เป็นความลับ ไม่นำไปเปิดเผยในที่ ใด ๆ และไม่เกิดผลทางลบต่อตัวท่าน ฉะนั้นขอให้ท่านตอบด้วยความสบายใจ โปรดตอบทุกข้อเพราะถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งไป แบบสอบถามนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่านและตอบคำถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. คณะ ครุศาสตร์
 วิทยาศาสตร์
 มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์
 เทคโนโลยี
 วิทยาการจัดการ

ตอนที่ 2 แบบวัดสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านความรู้
คำชี้แจง คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นถูกหรือผิด ถ้าถูกให้ใส่
 เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องถูก ถ้าผิดให้ใส่เครื่องหมาย ✗ ลงในช่องผิด

คำถาม	ถูก	ผิด
ท่านมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่		
1. วัยรุ่นจะสนใจเกี่ยวกับหน้าตาของตนเอง		
2. วัยรุ่นเป็นวัยที่สนใจเกี่ยวกับรูปร่างของตนเองน้อยมาก		
3. ความกังวลใจของวัยรุ่นเกี่ยวกับตนเองว่าร่างกายจะสมกับความเป็นหนุ่มเป็นสาวหรือไม่ ดังนั้นจึงต้องหาอะไรมาเสริมแต่งให้ตนเองดูดีขึ้น		
4. วัยรุ่นจะแสดงออกทางด้านอารมณ์โดยไม่มีอาการกลั่นแกล้ง		
5. พฤติกรรมที่ก้าวร้าวของวัยรุ่นเป็นผลมาจากความเครียดทางอารมณ์		
6. วัยรุ่นสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี		
7. วัยรุ่นต้องการความเป็นอิสระและวัยรุ่นยังมีความรู้สึกกลัวการเป็นผู้ใหญ่กลัวความรับผิดชอบ		
8. วัยรุ่นต้องการความเป็นอิสระจนบางครั้งให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่น้อยลง		
9. วัยรุ่นต้องการทำในสิ่งที่แปลกใหม่		
10. วัยรุ่นต้องการระบายพลังทางร่างกาย ด้วยการทำกิจกรรมที่ทำหาย		
11. วัยรุ่นเป็นวัยที่คิดไตร่ตรองก่อนที่จะแสดงออก		
12. วัยรุ่นจะมีความคิดที่สมเหตุสมผล		
13. วัยรุ่นมักจะสามารรถคิดเป็นเชิงนามธรรมได้		
14. การให้คำปรึกษาเป็นวิธีการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่กำลังประสบปัญหาโดยการ ให้คำแนะนำ		
15. การให้คำปรึกษาเป็นการให้ความช่วยเหลือระหว่างผู้ให้คำปรึกษาที่มีความรู้กับผู้รับคำปรึกษา ที่กำลังประสบปัญหา		
16. ผู้ให้คำปรึกษาไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะปัญหาที่คล้ายคลึง กันสามารถใช้วิธีเดียวกันช่วยเหลือได้		
17. การให้คำปรึกษาเป็นการดำเนินการกับผู้ที่ถูกบังคับมาพบเท่านั้นไม่ได้เกิดจากความเต็มใจ		
18. หลักการของการให้คำปรึกษา คือ การช่วยเหลือให้บุคคลที่กำลังประสบปัญหา สามารถพบ วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง		

คำถาม	ถูก	ผิด
19. วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาคือการส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษาเผชิญปัญหาเพียงลำพัง		
20. โดยทั่วไปแล้วการให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่บุคคลใดๆ ก็ทำได้		
21. ผู้ให้คำปรึกษาสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างอิสระตามความสามารถของตนเอง		
22. การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นการให้คำปรึกษากับผู้ที่มีอายุเท่าๆ กัน		
23. ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสามารถให้คำปรึกษาได้เท่าเทียมกับผู้ที่มีอาชีพให้คำปรึกษา		
24. ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนควรหรือจะต้องวินิจฉัยโรคได้บ้าง		
25. บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน คือเป็นผู้แก้ปัญหาให้เพื่อน		
26. ในขณะที่ดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะตัดสินใจผู้รับคำปรึกษาตาม ประสบการณ์ที่ผู้ให้คำปรึกษาเคยประสบมา		
27. ผู้ให้คำปรึกษาจะยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษา		
28. ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรแนะนำหรือชี้แนะวิธีการในการแก้ไขปัญหาแต่ควรช่วยให้ ผู้รับคำปรึกษาพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง		
29. การให้คำแนะนำไม่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้		
30. ผู้ให้คำปรึกษาสามารถนำปัญหาของผู้รับคำปรึกษามาเป็นปัญหาของตนเองได้		
31. ผู้ให้คำปรึกษาควรจะมีปฏิบัติตนเหมือนเป็นผู้รับคำปรึกษา โดยแสดงความคิดเห็นกับผู้รับ คำปรึกษาในขณะที่ให้คำปรึกษาตลอดเวลา		
32. นักพฤติกรรมนิยม เชื่อว่า การให้การเสริมแรงจะไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่		
33. พฤติกรรมของมนุษย์ไม่สามารถสังเกตได้ด้วยตา		
34. การปรับความคิด ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล ในมุมมองของผู้รับคำปรึกษา สามารถปรับ ให้สมเหตุสมผลได้		
35. การให้คำปรึกษากับบุคคลที่มีความคิดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลนั้นจะไม่สามารถทำได้		
36. มนุษย์ไม่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง		
37. ผู้ให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางจะไม่เน้นการสร้างสัมพันธภาพมากนัก		
38. ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่หลอกลวงผู้มารับคำปรึกษาเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน		
39. เพื่อประโยชน์ของผู้รับคำปรึกษา บางครั้งผู้ให้คำปรึกษาอาจจะต้องพูดหลอกลวงบ้าง		
40. ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเลือกให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษาที่ตนเองพอใจ		
41. ผู้ให้คำปรึกษาสามารถนำข้อมูลของผู้รับคำปรึกษาไปเปิดเผยได้		

คำถาม	ถูก	ผิด
42. สิ่งสำคัญในการให้คำปรึกษาที่ผู้ให้คำปรึกษาควรปฏิบัติคือ การเก็บรักษาความลับของผู้รับคำปรึกษาทุกคน ห้ามเปิดเผยไม่ว่าในกรณีใดๆ ทั้งสิ้น		
43. การช่วยเหลือเพื่อน ให้เพื่อนมีความสบายใจ ทำให้ผู้ให้คำปรึกษามีความรู้สึที่ดีต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา		
44. ผู้ให้คำปรึกษาสามารถขอกเลื่อนนัดผู้รับคำปรึกษาได้ตลอดเวลา		

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ด้านเจตคติ

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าท่านเห็นด้วยหรือรู้สึกข้อความดังกล่าวเป็นจริงมากน้อยเพียงใด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งดังนี้

มากที่สุด หมายถึง เห็นด้วยหรือข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด

มาก หมายถึง เห็นด้วยหรือข้อความนั้นเป็นจริงมาก

จริงน้อย หมายถึง เห็นด้วยหรือข้อความนั้นเป็นจริงน้อย

จริงน้อยที่สุด หมายถึง เห็นด้วยหรือข้อความนั้นเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
45. ข้าพเจ้ารู้สึกดีที่ได้เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน				
46. แม้ว่าการให้คำปรึกษาเป็นงานที่ยากและเหนื่อยเพราะต้องคอยรองรับอารมณ์ของคนอื่นข้าพเจ้าก็ยินดีที่จะทำ				
47. ข้าพเจ้ารู้สึกท้อใจเมื่อไม่รู้ว่าจะช่วยผู้รับคำปรึกษาอย่างไร				
48. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจเมื่อผู้รับคำปรึกษาพูดวกไปวนมา				
49. แม้ว่าการให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่ช่วยเหลือให้บุคคลพบทางออกได้ไม่หมดทุกคน แต่ข้าพเจ้าก็เห็นว่าวิธีการนี้มีประโยชน์มาก				
50. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการให้คำปรึกษาจะช่วยให้บุคคลมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น				
51. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการให้คำปรึกษาช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้				
52. การช่วยเหลือบุคคลด้วยการให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่ไม่ค่อยมีประโยชน์มากนัก				
53. การให้คำปรึกษาเป็นงานที่มีคุณค่า				
54. การให้คำปรึกษาเป็นงานที่หนักและไม่ให้ประโยชน์อะไรแก่ผู้ให้คำปรึกษา				
55. การทำงานเป็นผู้ให้คำปรึกษาเป็นงานที่ไม่ค่อยคุ้มค่า				
56. ข้าพเจ้าชอบที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษา				

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ด้านเทคนิคการใช้ทักษะการให้คำปรึกษา

คำชี้แจง ในฐานะที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาขอให้ท่านพิจารณาสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดให้ 12 สถานการณ์ แล้วพิจารณาว่าในแต่ละสถานการณ์จะพูดกับผู้รับคำปรึกษาอย่างไร

ข้อที่ 57

สถานการณ์ที่ 1

ผู้รับคำปรึกษา : “เมื่อคืนนี้เราร้องไห้ทั้งคืนเลย กลุ้มใจ หาทางออกให้กับตัวเองไม่ได้ เฮ้อ!”

ท่านจะพูดอย่างไรกับเพื่อน เพื่อให้เพื่อนรู้ว่าท่าน “ตั้งใจฟัง” ปัญหาของเขา

คำพูด.....

ข้อที่ 58

สถานการณ์ที่ 2

ผู้รับคำปรึกษา : “แม่ไม่เข้าใจเราเลย ทั้งๆ ที่เราก็ก่อนเคยทำให้แม่เดือดร้อน”

ท่านจะ “ใช้คำถาม ” ถามเพื่อนอย่างไรเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้น

คำพูด.....

ข้อที่ 59

สถานการณ์ที่ 3

ผู้รับคำปรึกษา : “ไม่รู้ว่เดี๋ยวนี้แฟนเราเป็นอย่างไร ไม่ค่อยโทรมาหาเราเลย โทรไปก็ปิดเครื่อง”

ท่านจะใช้คำพูดอย่างไร เพื่อ “สะท้อนความรู้สึก” ของเพื่อน

คำพูด.....

ข้อที่ 60

สถานการณ์ที่ 4

ผู้รับคำปรึกษา : “กลุ้มใจจังเลย สีวขึ้นตั้งหลายเม็ด แล้วจะไปไหนได้ล่ะ อายเขาตาย”

ท่านจะใช้คำพูดอย่างไร เพื่อ “ให้ข้อมูลย้อนกลับ” กับเพื่อน

คำพูด.....

ข้อที่ 61

สถานการณ์ที่ 5

ผู้รับคำปรึกษา : “ดิฉันเนี่ยที่พ่อกับแม่ไม่รู้ว่าเรายู่หอกับแฟน เรากับแฟนก็เลยสบายใจ
แต่ถ้ามีคนที่รู้จักเราเห็นเข้าแล้วไปบอกพ่อกับแม่ล่ะ เราจะทำยังไงดี
คิด แล้วยังก็ลุ่มใจเหมือนกันนะ”

ท่านจะใช้คำพูดอย่างไร เพื่อ “ทวนความ/ทวนเนื้อหาสาระ” ที่ผู้รับคำปรึกษาพูดให้กระชับ
ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คำพูด.....

ข้อที่ 62

สถานการณ์ที่ 6

ผู้รับคำปรึกษา : “วันนี้เราไปพบกับอาจารย์มา อาจารย์บอกว่าเราต้องขยันให้มากๆ เพราะเกรด
เราตกมาก เราก็มีความจำเป็นต้องขายของตอนกลางคืน แล้วเราก็ทะเลาะกับ
พ่อเลี้ยงอีก ปัญหารอบด้านเลย”

ท่านจะใช้คำพูดอย่างไร เพื่อ “เจาะจง” ให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกประเด็นปัญหาที่สำคัญที่สุดมาพูด

คำพูด.....

ข้อที่ 63

สถานการณ์ที่ 7

ผู้รับคำปรึกษา : “แฟนเราเขาบอกเราว่าถ้าอยากคบกับเขาต่อไป เราต้องตั้งใจเรียนให้มากกว่านี้
เราก็ไม่ได้ซีเกียอะไรหรอกนะ เพียงแต่เราแบ่งเวลาไม่ค่อยเป็น เพื่อนชวนไป
เที่ยวก็ขี้ดไม่ได้สักที แล้วยังนี่เราจะต้องทำอย่างไรดี”

ท่านจะใช้คำพูดอย่างไร เพื่อ “สรุป” คำพูดของผู้รับคำปรึกษาให้ตรงประเด็นมากที่สุด

คำพูด.....

ข้อที่ 64

สถานการณ์ที่ 8

ผู้รับคำปรึกษา : “เราไม่รู้หรอกนะว่าถ้าเราเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองซะใหม่ แล้วแม่จะสบายใจมากขึ้น เพราะเราก็กังไม่แน่ใจว่าเราจะทำได้”

ท่านจะใช้คำพูดอย่างไร เพื่อ “ให้กำลังใจ” เพื่อน

คำพูด.....

ข้อที่ 65

สถานการณ์ที่ 10

ผู้รับคำปรึกษา : “ทุกวันนี้เราพบเจอแต่คนที่หลอกหลวง จนทำให้เราไม่กล้าที่จะเล่าความทุกข์ของเราให้ใครฟังแล้ว”

ท่านจะพูดอย่างไร เพื่อให้เพื่อนรู้สึกว่าคุณ “จริงใจ” กับเขา

คำพูด.....

ข้อที่ 66

สถานการณ์ที่ 11

ผู้รับคำปรึกษา : “ทุกวันนี้ฉันอยู่อย่างคนไม่มีค่า มีแฟน แฟนก็นอกใจ เขาบอกว่าฉันไม่มีอะไรดีเท่าแฟนใหม่เขาเลย เขาทนอยู่กับฉันไม่ได้อีกต่อไป แล้วที่ฉันอยู่กับเขามาตั้งนานมันไม่มีความหมายเลยเธอ”

ท่านจะพูดอย่างไรเพื่อให้เพื่อนรู้ว่าท่าน “ใส่ใจเขา”

คำพูด.....

ข้อที่ 67

สถานการณ์ที่ 12

ผู้รับคำปรึกษา : “แม่บอกว่าถ้าฉันสอบได้เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 3 แม่จะลดค่าขนมของฉันลง ฉันกลัวใจจนไม่มีสมาธิอ่านหนังสือแล้ว”

ท่านจะใช้คำพูดอย่างไรเพื่อแสดงให้เห็นเพื่อนทราบว่าท่าน “เข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของเขา”

คำพูด.....

ภาคผนวก ค

**การตรวจสอบคุณภาพโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน**

ค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) คะแนนการประเมินโปรแกรมการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับความเหมาะสมด้านวัตถุประสงค์ เทคนิคการฝึก และการดำเนินการ

ครั้งที่	เรื่อง	หัวข้อที่พิจารณา	M	SD	หมายเหตุ
1	การปฐมนิเทศ	1. วัตถุประสงค์	3.6	0.54	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	2.8	0.83	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	3.2	0.44	ผ่านเกณฑ์
2	1. ความรู้ธรรมชาติของวัยรุ่น	1. วัตถุประสงค์	3.4	0.89	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	3.2	0.83	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	2.6	0.54	ผ่านเกณฑ์
3	2. ความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา	1. วัตถุประสงค์	3.2	0.83	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	3.2	0.44	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	3	0.70	ผ่านเกณฑ์
4	ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา	1. วัตถุประสงค์	3.4	0.54	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	2.8	0.83	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	2.8	0.83	ผ่านเกณฑ์
5	จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา	1. วัตถุประสงค์	3.6	0.54	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	3	0.70	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	3	0.70	ผ่านเกณฑ์
6	การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	1. วัตถุประสงค์	3.6	0.54	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	3	0.70	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	3	1	ผ่านเกณฑ์
7	การพัฒนาเจตคติในการให้คำปรึกษา	1. วัตถุประสงค์	3.2	0.83	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	3.2	0.83	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	3.2	0.83	ผ่านเกณฑ์

ครั้งที่	เรื่อง	หัวข้อที่พิจารณา	M	SD	หมายเหตุ
8	การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้ คำปรึกษา 1. ทักษะการ ใส่ใจ	1. วัตถุประสงค์	3.4	0.54	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	3	0.70	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	3	0.70	ผ่านเกณฑ์
9	2. ทักษะการจริงใจ	1. วัตถุประสงค์	3.4	0.54	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	3	0.70	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	3	0.70	ผ่านเกณฑ์
10	3. ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก ของผู้รับคำปรึกษา	1. วัตถุประสงค์	3.4	0.54	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	3.2	0.44	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	3	0.70	ผ่านเกณฑ์
11-13	การฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุดภาค	1. วัตถุประสงค์	3.4	0.54	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	3.2	0.44	ผ่านเกณฑ์
		3. การดำเนินการ	3	0.70	ผ่านเกณฑ์
14	ปัจจัยนิเทศการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา	1. วัตถุประสงค์	3.4	0.54	ผ่านเกณฑ์
		2. เทคนิคการฝึก	3.2	0.44	ผ่านเกณฑ์

ภาคผนวก ง
รายละเอียดการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษา
ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. นำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน คือ องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ด้านเจตคติในการให้คำปรึกษา และด้านทักษะการให้คำปรึกษา นำมากำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างโปรแกรมเพื่อพัฒนา องค์ประกอบให้ครบทั้ง 3 ด้าน

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรมการพัฒนา การฝึกอบรม จากจากแนวคิด การสร้างโปรแกรมของทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall and Gray. 1985: 59-60, 251-252) และ กระบวนการของการสร้างโปรแกรมของไทยการาจัน (Thaigarajan. 1976: 19) มาประยุกต์เพื่อให้ ได้มาซึ่งโปรแกรมการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังนี้

ภาพประกอบที่ การสร้างโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน จากแนวคิดของทินดอลล์ และเกรย์ (Tindall and Gray) และกระบวนการของการสร้างโปรแกรมของไทการาจัน (Thaigarajan) ดังนี้

การสร้างโปรแกรมของทินดอลล์ และเกรย์	การสร้างโปรแกรมของไทการาจัน	ขั้นตอนการสร้างโปรแกรม	
1. ตั้งเป้าหมายของโปรแกรม 2. ตั้งวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3. ประเมินความจำเป็นกำหนดขั้นตอน 4. ปรับปรุงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 5. การสร้างโปรแกรม 6. การนำโปรแกรมไปใช้ 7. ประเมินโปรแกรม 8. การปรับปรุงโปรแกรม	1. การวิเคราะห์ 1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน 1.2 วิเคราะห์หัวข้อ-เนื้อหาสาระ 1.3 วิเคราะห์ภาษา 2. ดำเนินการเขียนโปรแกรม ดำเนินการเขียนครั้งที่ 1 3. การปรับปรุงแก้ไข 3.1 การประเมิน 3.2 การทดลองใช้ 3.3 ปรับปรุงแก้ไข	1. การตั้งเป้าหมายของโปรแกรม	1. เป้าหมายของโปรแกรม คือ การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
		2. การตั้งวัตถุประสงค์ของโปรแกรม	2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม คือ 2.1 เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา 2.2 เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษา 2.3 เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีทักษะ
		3. การวิเคราะห์ผู้เรียน 3.1 วิเคราะห์ผู้เรียน 3.2 วิเคราะห์หัวข้อ-เนื้อหาสาระ	3.1 ผู้เรียน คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่มีคุณสมบัติในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้ในการให้คำปรึกษา 3.2 หัวข้อที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เจตคติในการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษา

ภาพประกอบที่ (ต่อ)

แนวคิดการสร้างโปรแกรมของทีนดอลล์และเกรย์	กระบวนการของการสร้างโปรแกรมของไทการาจัน	สรุปขั้นตอนการสร้างโปรแกรม	
1. ตั้งเป้าหมายของโปรแกรม 2. ตั้งวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3. ประเมินความจำเป็นกำหนดขั้นตอน 4. ปรับปรุงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 5. การสร้างโปรแกรม 6. การนำโปรแกรมไปใช้ 7. ประเมินโปรแกรม 8. การปรับปรุงโปรแกรม	1. การวิเคราะห์ 1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน 1.2 วิเคราะห์หัวข้อเนื้อหาสาระ 1.3 วิเคราะห์ภาษา 2. ดำเนินการเขียนโปรแกรม - ดำเนินการเขียนครั้งที่ 1 3. การปรับปรุงแก้ไข 3.1 การประเมิน 3.2 การทดลองใช้ 3.3 ปรับปรุงแก้ไข	3.3 วิเคราะห์ภาษา 3.4 การกำหนดขั้นตอน	3.3 ภาษาที่ใช้ในโปรแกรมนี้จะเป็นภาษาที่สื่อสารให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เข้าใจง่าย 3.4 ขั้นที่ 1 เริ่มดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 2 ดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 3 สรุป ขั้นที่ 4 การนำไปใช้
		4.เขียนโปรแกรม	4. ผู้วิจัยเขียนโปรแกรม
		5. การประเมิน	5. นำโปรแกรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและนำโปรแกรมมาปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญปรับแก้
		6. นำโปรแกรมไปทดลองใช้	6. นำโปรแกรมไปทดลองใช้
		7. นำโปรแกรมมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง	7. นำโปรแกรมมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง
		8. นำโปรแกรมไปใช้จริง	8. นำโปรแกรมไปใช้จริง

3. พิจารณาเลือกเทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยาที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาองค์ประกอบ 3 ด้าน คือด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะ มาใช้ในการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ การใช้แนวคิด ทฤษฎีทางการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ และการฝึกอบรมมาสร้างเป็นโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	สมรรถนะ ด้านที่ มุ่งพัฒนา	ทฤษฎี	เทคนิค	วัตถุประสงค์	การดำเนินการ (กิจกรรม) ขั้นเริ่มต้น/ขั้นดำเนินการ/ขั้นสรุป	การประเมินผล
1	การประชุมนิเทศ/ การสร้าง สัมพันธภาพ	เจตคติ	-จิตวิทยาการให้ คำปรึกษา -จิตวิทยาการเรียนรู้ กลุ่มเกสตัลท์	- การเปิดเผยตนเอง - การบรรยาย	-สร้างสัมพันธภาพ (Rapport) -ชี้แจงรายละเอียด -พฤติกรรมการณ์ฟังเพื่อเข้าใจผู้อื่น	- กล่าวต้อนรับ แนะนำตัว - บรรยาย - กิจกรรมรู้จัก รู้ใจ เข้าใจเพื่อน	การสังเกต
2	ธรรมชาติของ วัยรุ่น	ความรู้	จิตวิทยาการศึกษา -จิตวิทยาการเรียนรู้ กลุ่มพฤติกรรมนิยม	- การระดมความคิดเห็น - การอภิปรายกลุ่ม	- เข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น	- ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติ ของวัยรุ่น	การสังเกต
3	ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการให้ คำปรึกษา	ความรู้ เจตคติ	- จิตวิทยาการเรียนรู้ กลุ่มเกสตัลท์ - จิตวิทยาการเรียนรู้	- การบรรยาย - การแสดงบทบาท สมมติ	-เข้าใจพื้นฐานการให้คำปรึกษา - ปฏิบัติกระบวนการให้คำปรึกษา	- บรรยาย - การแสดงบทบาทสมมติกระบวนการ การให้คำปรึกษา	การสังเกต การให้ข้อมูล ย้อนกลับ
4	ความรู้เกี่ยวกับ ทฤษฎีการให้ คำปรึกษา	ความรู้ เจตคติ	จิตวิทยาการศึกษา	-การเรียนรู้แบบ ร่วมมือของ จอนห์ สัน และจอห์นสัน โดยใช้กิจกรรม “จี กซอ”	- เข้าใจ - อธิบาย - ตอบคำถามเกี่ยวกับทฤษฎีการ ให้คำปรึกษา	- กิจกรรม “จีกซอทฤษฎีการให้ คำปรึกษา” - ทำแบบประเมินความรู้	1. การสังเกต 2. คะแนนจาก แบบประเมินฯ

ภาพประกอบ (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	สมรรถนะ ด้านที่ มุ่งพัฒนา	ทฤษฎี	เทคนิค	วัตถุประสงค์	การดำเนินการ (กิจกรรม) ขั้นเริ่มต้น/ขั้นดำเนินการ/ขั้นสรุป	การประเมินผล
5	จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา	ความรู้ เจตคติ	-จิตวิทยาการศึกษา -จิตวิทยาการให้ คำปรึกษา	- กรณีตัวอย่าง	- มีความรู้ - ความเข้าใจ - สามารถระบุจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา	- ศึกษากรณีตัวอย่าง - อภิปรายแสดงความคิดเห็น - ร่วมกันอภิปรายสรุปจรรยาบรรณแต่ละเรื่อง	การสังเกต
6	การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	ความรู้ เจตคติ	-จิตวิทยาการศึกษา -จิตวิทยาการให้ คำปรึกษา -จิตวิทยาการเรียนรู้	- การอภิปราย - การบรรยาย	- มีความรู้ - ความเข้าใจ การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน - ระบุลักษณะของเพื่อนที่เป็นผู้ให้ และผู้รับคำปรึกษา	- บรรยาย - อภิปราย - ทำแบบสำรวจ เพื่อนผู้ให้คำปรึกษา และเพื่อนผู้รับคำปรึกษา	การสังเกต
7	การพัฒนาเจตคติในการให้คำปรึกษา	เจตคติ	-จิตวิทยาการเรียนรู้ การพัฒนาเจตคติ ตามแนวคิดของ Bloom. 1956 -จิตวิทยาการศึกษา	-บทบาทสมมติ Shaftel and Shaftel (1967) -การอภิปรายกลุ่ม	- มีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษา	การแสดงบทบาทสมมติ	การสังเกต

ภาพประกอบ (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	สมรรถนะ ด้านที่ มุ่งพัฒนา	ทฤษฎี	เทคนิค	วัตถุประสงค์	การดำเนินการ (กิจกรรม) ขั้นเริ่มต้น/ขั้นดำเนินการ/ขั้นสรุป	การประเมินผล
8	การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา 1. ทักษะการใส่ใจ	ทักษะ เจตคติ	-จิตวิทยาการเรียนรู้ การเรียนรู้ทางสังคม ของแบนดูรา (Bandura)	-การสังเกต/การเลียนแบบ โดยเลือกใช้รูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของ Tinndall and Gray.1985: 80-81)	มีความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา	1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่จะฝึก 2. สาธิตรูปแบบของทักษะ 3. ฝึกทักษะ 4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน 5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ 6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป	แบบประเมินทักษะ 1. ทักษะการใส่ใจ 2. ทักษะการ จริงใจ 3. ทักษะการ เข้าใจเรื่องราว และความรู้สึกของ ผู้รับคำปรึกษา 4 การบันทึกเสียง 5. การบันทึกVCD 6. การให้ข้อมูล ย้อนกลับ
9	การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา 2. ทักษะการจริงใจ การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา	ทักษะ เจตคติ					
10	3. ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา	ทักษะ เจตคติ					

ภาพประกอบ (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	สมรรถนะ ด้านที่ มุ่งพัฒนา	ทฤษฎี	เทคนิค	วัตถุประสงค์	การดำเนินการ (กิจกรรม) ขั้นเริ่มต้น/ขั้นดำเนินการ/ขั้น สรุป	การประเมินผล
11	การฝึกทักษะการให้ คำปรึกษาแบบ จุลภาค 1. การฟัง 2. การถาม 3. การเจาะจง	ทักษะ เจตคติ	จิตวิทยาการเรียนรู้ การเรียนรู้ทาง สังคม ของแบนดูรา (Bandura)	-การสังเกต/การ เลียนแบบ โดยเลือกใช้รูปแบบ การฝึกทักษะการให้ คำปรึกษาแก่เพื่อน ของ Tinndall and Gray.2985: 80-81)	- มีความสามารถในการใช้ ทักษะการให้คำปรึกษาแบบ จุลภาค	1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่จะฝึก 2. สาธิตรูปแบบของทักษะ 3. ฝึกทักษะ 4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน 5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ 6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป	แบบประเมินทักษะ 1. การฟัง 2. การถาม 3. การเจาะจง 4. การทวนความ 5. การสะท้อน ความรู้สึก 6. การให้ข้อมูลย้อน กลับ 7. การให้กำลังใจ 8. การสรุปความ 9. การบันทึกเสียง 10. การบันทึก VCD
12	การฝึกทักษะการให้ คำปรึกษาแบบ จุลภาค (ต่อ) 1. การทวนความ 2. การสะท้อน ความรู้สึก	ทักษะ เจตคติ					

ภาพประกอบ (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	สมรรถนะ ด้านที่ มุ่งพัฒนา	ทฤษฎี	เทคนิค	วัตถุประสงค์	การดำเนินการ (กิจกรรม) ขั้นเริ่มต้น/ขั้นดำเนินการ/ขั้น สรุป	การประเมินผล
13	การฝึกทักษะการให้ คำปรึกษาแบบ จุลภาค (ต่อ) 1. การให้ข้อมูล ย้อนกลับ 2. การให้กำลังใจ 3. การสรุปความ	ทักษะ เจตคติ	จิตวิทยาการเรียนรู้ การเรียนรู้ทาง สังคม ของแบนดูรา (Bandura)	-การสังเกต/การ เลียนแบบ โดยเลือกใช้รูปแบบการ ฝึกทักษะการให้ คำปรึกษาแก่เพื่อนของ Tinndall and Gray.2985: 80-81)	- มีความสามารถในการใช้ ทักษะการให้คำปรึกษาแบบ จุลภาค	1. อธิบายทำความเข้าใจใน ทักษะที่จะฝึก 2. สาธิตรูปแบบของทักษะ 3. ฝึกทักษะ 4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและ กัน 5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้ จากการฝึกปฏิบัติ 6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป	แบบประเมินทักษะ 1. การให้ข้อมูลย้อน กลับ 2. การให้กำลังใจ 3. การสรุปความ 4. การบันทึกเสียง 5. การบันทึก VCD
14	สรุปผลการฝึก สมรรถนะของ นักศึกษาในการให้ คำปรึกษาแก่เพื่อน	ความรู้ ทักษะ เจตคติ	-จิตวิทยาการให้ คำปรึกษากลุ่ม เกสตัลท์ และ กลุ่ม ที่ยึดบุคคลเป็น ศูนย์กลาง -จิตวิทยาการศึกษา	-การรับฟัง -การสำรวจตนเอง -การให้กำลังใจ -อภิปรายกลุ่ม	1. posttest. 2. เปิดโอกาสให้แสดงความ คิดเห็นซึ่งกันและกัน	1. ทำแบบประเมินสมรรถนะ (posttest) 2. อภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับการ ฝึกอบรมสมรรถนะในการให้ คำปรึกษาแก่เพื่อน	1.การสังเกต
	-การฝึกปฏิบัติการ ให้คำปรึกษาใน สถานการณ์จริง- ปัจฉิมนิเทศ	ความรู้ ทักษะ เจตคติ	-จิตวิทยาการให้ คำปรึกษา กลุ่ม พฤติกรรมนิยม	-การให้ข้อมูลย้อนกลับ -การให้การเสริมแรง	1. สามารถให้คำปรึกษากับ เพื่อนในสถานการณ์จริงได้ 2. สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งกันและกันได้	ผู้เข้าอบรมให้คำปรึกษากับ เพื่อน โดยเพื่อนนำปัญหาที่ กำลังเผชิญอยู่มาขอรับ คำปรึกษา	1.การสังเกต 2.การให้ข้อมูล ย้อนกลับ

2.1.4 กำหนดโครงสร้าง วัน เวลาในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในแต่ละครั้งดังภาพประกอบ

ครั้งที่	ทฤษฎีและเทคนิค	กิจกรรม
ครั้งที่ 1 วันจันทร์ที่ 6 กันยายน 2553 เวลา 16.00 - 18.00 น.		
1. ชั้นเริ่มต้นการพัฒนา		
1.1 การสร้างสัมพันธภาพและการปฐมนิเทศ	1. ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง -เทคนิคการเปิดเผยตนเอง	1. กิจกรรม “รู้จัก รู้ใจ เข้าใจเพื่อน” 2. กิจกรรม “เปิดเผยตนเอง”
ครั้งที่ 2 วันพุธที่ 8 กันยายน 2553 เวลา 13.00 - 16.00 น.		
2. ชั้นดำเนินการพัฒนา		
2.1 ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น	1. เทคนิคการระดมความคิด 2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	1. กิจกรรมการระดมความคิด “ธรรมชาติของวัยรุ่น”
ครั้งที่ 3 วันศุกร์ที่ 10 กันยายน 2553 เวลา 16.00 - 19.00 น.		
2.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา	1. จิตวิทยาการเรียนรู้ 1.1 เทคนิคการบรรยาย 2. จิตวิทยาการศึกษา 1.2 เทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ	1. การบรรยายความรู้พื้นฐานการให้คำปรึกษา 2. การแสดงบทบาทสมมติขั้นตอนการให้คำปรึกษา
ครั้งที่ 4 วันจันทร์ที่ 13 กันยายน 2553 เวลา 16.00 - 19.00 น.		
2.3 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา	1.จิตวิทยาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือของจอห์นสันและจอห์นสัน 1.1 เทคนิคจิ๊กซอ	1. กิจกรรมจิ๊กซอทฤษฎีการให้คำปรึกษา
ครั้งที่ 5 วันพุธที่ 15 กันยายน 2553 เวลา 13.00 - 16.00 น.		
2.4 ความรู้จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา	จิตวิทยาการให้คำปรึกษา 1.1 การใช้กรณีตัวอย่าง จิตวิทยาการศึกษา 1.2 การอภิปรายกลุ่ม	1. กรณีตัวอย่างจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา 2. การอภิปรายกลุ่มจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา

ครั้งที่	ทฤษฎีและเทคนิค	กิจกรรม
ครั้งที่ 6 วันศุกร์ที่ 17 กันยายน 2553 เวลา 16.00 - 19.00 น.		
2.5 ความรู้การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	จิตวิทยาการศึกษา 1.1 การอภิปรายกลุ่ม จิตวิทยาการให้คำปรึกษากลุ่มเกสตัลท์ 1.2 การบรรยาย	1. กิจกรรมการสำรวจเพื่อนผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา และแบบสำรวจเพื่อผู้มาขอรับ คำปรึกษา 2. ผู้วิจัยบรรยายสรุป
ครั้งที่ 7 วันจันทร์ที่ 20 กันยายน 2553 เวลา 16.00 - 19.00 น.		
2.6 เจตคติในการให้คำปรึกษา	จิตวิทยาการเรียนรู้ของ Bloom 1.1 การแสดงบทบาทสมมติ จิตวิทยาการศึกษา 1.2 การอภิปรายกลุ่ม	1. การแสดงบทบาทสมมติ 2. ทดลองให้คำปรึกษากับเพื่อน

ครั้งที่	ทฤษฎีและเทคนิค	กิจกรรม
ครั้งที่ 8 วันพุธที่ 22 กันยายน 2553 เวลา 13.00 – 16.00 น.		
ครั้งที่ 9 วันศุกร์ที่ 24 กันยายน 2553 เวลา 16.00 - 19.00 น.		
ครั้งที่ 10 วันจันทร์ที่ 27 กันยายน 2553 เวลา 16.00 - 19.00 น.		
ครั้งที่ 8 2.7 การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา : ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill)	1. รูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของ เกรย์ ซึ่งมีรูปแบบดังนี้ ชี้แจง → สาริต → ปฏิบัติ (ผู้ให้การฝึก) (ผู้ให้การฝึก) (ผู้ให้การฝึก)	1. การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา 1.1 ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill) 1.2 การฝึกทักษะการ
ครั้งที่ 9 2.8 การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา : ทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)	อธิบาย สาริต ปฏิบัติ ปฏิบัติ ปฏิบัติ อธิบาย รูปแบบ ฝึก ให้ข้อมูล อภิปราย ทำ ของ ทักษะ ย้อนกลับ ประสบการณ์ ความ ทักษะ ซึ่งกัน ที่ได้จากการ เข้าใจ ใน และกัน ฝึกปฏิบัติ ใน ทักษะ ที่จะ → ที่จะ ฝึก 1 เรื่องราวและความรู้สึก ของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)	จริงใจ (Genuineness skill) 1.3 การฝึกทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy skill) 2. การสาริตผ่านวีดีโอ
ครั้งที่ 10 2.9 การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา : ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)	อธิบายชี้แจงทักษะต่อไป	

2. ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบของ อัลเบิร์ต แบนดูรา

ครั้งที่	ทฤษฎีและเทคนิค	กิจกรรม												
ครั้งที่ 11 วันพุธที่ 29 กันยายน 2553 เวลา 16.00 – 18.00 น.														
ครั้งที่ 12 วันศุกร์ที่ 1 ตุลาคม 2553 เวลา 16.00 - 19.00 น.														
ครั้งที่ 13 วันจันทร์ที่ 4 ตุลาคม 2553 เวลา 16.00 - 19.00 น.														
ครั้งที่ 11 2.10 การฝึกทักษะ การให้คำปรึกษาแบบ จุลภาค : การฟัง การ ถาม และการเจาะจง	1. รูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของ ซึ่งมีรูปแบบดังนี้ ชี้แจง → สาริต → ปฏิบัติ (ผู้ให้การฝึก) (ผู้ให้การฝึก) (ผู้ให้การฝึก)	1. การฝึกทักษะการ ให้คำปรึกษาแบบ จุลภาค												
ครั้งที่ 12 2.11 การฝึกทักษะ การให้คำปรึกษาแบบ จุลภาค : การทวน ความ การสะท้อน ความรู้สึก ใน ทักษะ ที่จะ ฝึก 1	<table border="1"> <thead> <tr> <th>อธิบาย</th> <th>สาริต</th> <th>ปฏิบัติ</th> <th>ปฏิบัติ</th> <th>ปฏิบัติ</th> <th>ปฏิบัติ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>อธิบาย ทำ ความ เข้าใจ ใน ทักษะ ที่จะ ฝึก 1</td> <td>รูปแบบ ของ ทักษะ 2</td> <td>ฝึก ทักษะ 3</td> <td>ให้ข้อมูล ย้อนกลับ ซึ่งกัน และกัน 4</td> <td>อภิปราย ประสบการณ์ ที่ได้จากการ ฝึกปฏิบัติ →</td> <td>เตรียม ทักษะ ที่จะ ฝึก ต่อไป</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">อธิบายชี้แจงทักษะต่อไป</p>	อธิบาย	สาริต	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	อธิบาย ทำ ความ เข้าใจ ใน ทักษะ ที่จะ ฝึก 1	รูปแบบ ของ ทักษะ 2	ฝึก ทักษะ 3	ให้ข้อมูล ย้อนกลับ ซึ่งกัน และกัน 4	อภิปราย ประสบการณ์ ที่ได้จากการ ฝึกปฏิบัติ →	เตรียม ทักษะ ที่จะ ฝึก ต่อไป	
อธิบาย	สาริต	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ									
อธิบาย ทำ ความ เข้าใจ ใน ทักษะ ที่จะ ฝึก 1	รูปแบบ ของ ทักษะ 2	ฝึก ทักษะ 3	ให้ข้อมูล ย้อนกลับ ซึ่งกัน และกัน 4	อภิปราย ประสบการณ์ ที่ได้จากการ ฝึกปฏิบัติ →	เตรียม ทักษะ ที่จะ ฝึก ต่อไป									
ครั้งที่ 13 2.12 การฝึกทักษะ การให้คำปรึกษาแบบ จุลภาค : การให้ ข้อมูลย้อนกลับ การ ให้กำลังใจ และการ สรุปความ	2. ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบของ อัลเบิร์ต แบนดูรา	2. การสาริตผ่าน วิดีโอ												
ครั้งที่ 14 (ช่วงที่ 1) วันพุธที่ 6 ตุลาคม 2553 เวลา 13.00 - 15.00 น.														
3. ชั้นสรุปสมรรถนะ ของนักศึกษาในการให้ คำปรึกษาแก่เพื่อน	1. ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง 1.1 การรับฟัง 1.2 การสำรวจตนเอง 1.3 การให้กำลังใจ 2. ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเกสโตลท์ 2.1 การกล่าวถึงภาวะค้างใจ 3. จิตวิทยาการศึกษา 3.1 การอภิปรายกลุ่ม	1. ผู้เข้าอบรมได้แสดง ความคิดเห็น และ ความรู้สึกที่ได้จากการ ฝึกอบรม 2. การให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งกันและกัน 3. การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น												

ครั้งที่	ทฤษฎีและเทคนิค	กิจกรรม
ครั้งที่ 14 (ช่วงที่ 2) วันพุธที่ 6 ตุลาคม 2553 เวลา 15.30 - 18.30 น.		
4. ชั้นที่ 4 ชั้นนำไปใช้ 4.1 การนำเสนอ ของในการให้คำปรึกษา แก่เพื่อนไปใช้ใน สถานการณ์จริง 4.2 ปัจฉิมนิเทศ	1. ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม 1.1 เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ 1.2 เทคนิคการเสริมแรง 2. จิตวิทยาการศึกษา - การอภิปรายกลุ่ม	1. ฝึกปฏิบัติการให้ คำปรึกษาใน สถานการณ์จริงกับ สมาชิกภายในกลุ่ม 2. อภิปรายกลุ่ม 3. ให้ข้อมูลย้อนกลับ 4. ประเมินผลการฝึก ปฏิบัติการให้คำปรึกษา 5. ให้ข้อเสนอแนะ 6. สรุปผลการฝึก ปฏิบัติการให้คำปรึกษา

ภาคผนวก จ

รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรบสมรรถนะของนักศึกษา
ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

**รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 1**

เรื่อง: การปฐมนิเทศ และการสร้างสัมพันธภาพ

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้ทราบจุดมุ่งหมาย วิธีการในการฝึกอบรม สถานที่ ช่วงเวลาระยะเวลา และจำนวนครั้งที่เข้าร่วมการฝึกอบรม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในกลุ่ม และประโยชน์ที่จะได้รับการฝึกอบรมครั้งนี้
2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

พจนานุกรม ไทย – ไทย ของ อ.เบ็อง ฌ นคร ได้ให้ความหมายของการปฐมนิเทศว่าเป็นการให้คำแนะนำเมื่อเริ่มการประชุมหรือเริ่มกิจการอันหนึ่ง เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมประชุมและผู้เกี่ยวข้องทราบว่าจะปฏิบัติอย่างไร จะค้นอะไรได้ที่ไหน เมื่อเกิดมีข้อสงสัยจะติดต่อกถามที่ผู้ใด ซึ่งในการเริ่มต้นการฝึกอบรมจึงต้องมีการชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม ได้แก่ วิธีการในการฝึกอบรม สถานที่ ระยะเวลา จำนวนครั้ง ประโยชน์ที่ได้รับ และบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้วิจัยและนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจตรงกัน และดำเนินการฝึกสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดร.เอมอร กฤษณะรังสรรค์ (2553: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า การมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็นในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ พัฒนาการทางสังคมและความคิดความเข้าใจของบุคคลพัฒนาขึ้นจากการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น บุคคลเรียนรู้จักตนเองได้จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น จากสัมพันธภาพนี้ บุคคลจะได้รู้จักตนเอง และจุดด้อยของตนเอง รู้และเข้าใจถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นสัมพันธภาพอันดีระหว่างบุคคล จึงเป็น กุญแจสำคัญที่จะนำบุคคลไปสู่การพัฒนาตน ให้ไปถึงศักยภาพสูงสุดของตนได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจผู้อื่น และการเปิดเผยตนเองจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างกันได้

เทคนิคที่ใช้ในการฝึก

ในการปฐมนิเทศ และการสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้เปิดเผยตนเอง (Self disclosure) ซึ่ง การเปิดเผยตนเอง คือ การแสดงท่าทีเปิดเผยเป็นมิตรของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของตน ที่ไม่ใช้การขัดแย้ง หรือตำหนิ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รู้จักและเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง “รายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอบรม”
2. กิจกรรมที่ 1 คำถามกิจกรรม “รู้จัก รู้ใจ เข้าใจเพื่อน”
3. กิจกรรมที่ 2 แบบสอบถาม “เปิดเผยตนเอง”
4. ปากกา กระดาษ A4

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับ แนะนำตนเองและให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมแนะนำตนเอง
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง “รายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอบรม” และชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน รวมทั้งอธิบายจุดมุ่งหมาย วิธีการในการฝึกอบรม สถานที่ ระยะเวลา จำนวนครั้งที่ฝึก ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาครั้งนี้ และชี้แจง บทบาท หน้าที่ของนักศึกษาผู้รับการฝึกอบรม ที่ต้องปฏิบัติตนทั้งส่วนตัวและกลุ่มระหว่างการเข้ารับการฝึกอบรม และจุดประสงค์ของการปฐมนิเทศ

2. ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำกิจกรรมที่ 1 กิจกรรม “รู้จัก รู้ใจ เข้าใจเพื่อน” โดยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม จับคู่กับเพื่อน และให้แต่ละคู่กำหนดคนหนึ่งเป็นผู้ฟัง ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องราวของตนเอง ใช้เวลาประมาณ 3 นาที ในการเล่าเรื่องเกี่ยวกับตนเอง เช่น งานอดิเรก สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ไม่ชอบ ข้อบกพร่องของตนเอง ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง

ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว หรืออื่นๆ ผู้ฟังอาจจะตั้งคำถามตอไหนก็ได้ เมื่อครบ 3 นาทีแล้ว ให้สลับบทบาทกัน คนที่เป็นผู้ฟังเปลี่ยนเป็นผู้เล่าเรื่องเกี่ยวกับตนเองบ้าง

2. หลังจากกิจกรรมที่ 1 เสร็จแล้ว ให้แต่ละคู่ออกมานำเสนอข้อมูลของกลุ่มตนเอง ส่วนคนที่เหลือตั้งใจฟังเพื่อน และตอบคำถามที่ผู้วิจัยเป็นผู้ถาม (คำถามจากกิจกรรมที่ 2)

3. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำกิจกรรมที่ 2 โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม “เปิดเผยตนเอง” ให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเขียนตอบให้ละเอียดที่สุด

4. ผู้วิจัยให้นักศึกษานั่งเป็นวงกลมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

5. ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากนักศึกษาแต่ละคน

3. ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาร่วมกันสรุปจุดมุ่งหมาย วิธีการฝึกอบรม สถานที่ ช่วงเวลาระยะเวลา และจำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติในกลุ่ม และประโยชน์ที่จะได้รับการฝึกอบรม

2. ผู้วิจัยให้นักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างกันโดย การทำความเข้าใจผู้อื่น และการเปิดเผยตนเอง

2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของการฝึกอบรม

3. ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ในการฝึกอบรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากความสนใจ ความกระตือรือร้น และการให้ความร่วมมือในการเข้ารับการฝึกอบรม ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่างๆ ของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง รายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอบรม

การฝึกอบรมครั้งที่ 1 นี้มีจุดประสงค์เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมทราบถึงจุดมุ่งหมาย วิธีการในการฝึกอบรม สถานที่ ช่วงเวลาระยะเวลา และจำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติในกลุ่ม และประโยชน์ที่จะได้รับการฝึกอบรม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1.1 เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความรู้ เจตคติ และทักษะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้

1.2 เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ เจตคติ และทักษะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไปใช้ในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในสถานการณ์สมมติ และสถานการณ์จริงได้

2. วิธีการในการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในครั้งนี้จะใช้วิธีการฝึก ดังนี้คือ การบรรยาย การใช้กรณีตัวอย่าง การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์ การสาธิต การฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา

3. สถานที่ ที่ใช้ในการฝึกอบรม

สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมในครั้งนี้ คือ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

4. ระยะเวลาในการฝึกอบรม

ระยะเวลาในการฝึกอบรม วันที่ 6 กันยายน 2553 ถึง 6 ตุลาคม 2553

5. จำนวนครั้งที่ฝึก

ในการฝึกอบรมครั้งนี้ผู้วิจัยฝึกอบรมนักศึกษา จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง

6. บทบาทหน้าที่ ของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม ในการเข้ารับการฝึกอบรม

6.1 ในแต่ละครั้งของการฝึกอบรมนักศึกษาเตรียมตัวให้พร้อม ไม่นำงานอื่นเข้ามาทำในขณะการฝึกอบรม ไม่สนทนากับเพื่อนในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

6.2 เมื่อฝึกอบรมเสร็จในแต่ละครั้ง ขอให้นักศึกษากลับไปทบทวนและฝึกฝนในสิ่งที่ได้รับการฝึกในแต่ละครั้ง และอาจจะนำไปทดลองใช้กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และนำผลมาแบ่งปันกับเพื่อนๆ ที่ร่วมการฝึกอบรม

6.3 นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสอบถามข้อสงสัยกับผู้วิจัยได้ เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคในการฝึกอบรมแต่ละครั้ง

7. ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมครั้งนี้

7.1 นักศึกษามีสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

7.2 นักศึกษาสามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้

7.3 นักศึกษาได้พัฒนาตนเองในด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษา เมื่อนักศึกษาจบการศึกษาแล้ว นักศึกษาสามารถนำสมรรถนะในการให้คำปรึกษาไปปรับใช้กับหน้าที่การงานของตนเองต่อไป

กิจกรรมที่ 1
คำถามจากกิจกรรม “รู้จัก รู้ใจ เข้าใจเพื่อน”

1. นักศึกษารู้สึกอย่างไรเมื่อมีเพื่อนแนะนำข้อมูลของตนเอง
2. นักศึกษารู้สึกอย่างไรที่เป็นผู้แนะนำข้อมูลของเพื่อน
3. นักศึกษารู้สึกอะไรบ้างเกี่ยวกับเพื่อนที่ร่วมเข้ารับการฝึกอบรม
4. นักศึกษารู้สึกอะไรบ้างเกี่ยวกับตัวเอง
5. นักศึกษารู้สึกอย่างไรกับสมาชิกในกลุ่มที่เข้าร่วมการฝึกอบรม

กิจกรรมที่ 2

แบบสอบถาม “เปิดเผยตนเอง

1. คนประเภทไหนที่กวนใจนักศึกษามากที่สุด
2. สิ่งที่นักศึกษาชอบทำน้อยที่สุด
3. บุคคลที่มีความสำคัญในชีวิตของนักศึกษามากที่สุด
4. สิ่งใดที่ไม่ถูกใจนักศึกษามากที่สุด
5. วันที่นักศึกษามีความสุขที่สุด
6. ถ้านักศึกษามีเวลาว่างทั้งวันนักศึกษาจะทำอะไร
7. อาหารที่นักศึกษาชอบมากที่สุด
8. ตอนไหนที่นักศึกษาตกใจมากที่สุด
9. ภาพยนตร์ที่นักศึกษาได้ชมเมื่อเร็วๆ นี้ที่ชอบมากที่สุด
10. สิ่งที่สวยงามที่สุดที่นักศึกษาเคยเห็น

รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 2

เรื่อง: ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจ สามารถอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นได้

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

การเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยเฉพาะการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนั้น สิ่งที่สำคัญคือการได้เข้าใจธรรมชาติของเพื่อนที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน และในการฝึกครั้งนี้เป็นการฝึกให้นักศึกษาที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่น ดังนั้นการเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นจะช่วยให้นักศึกษาที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาได้นำความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นไปใช้เพื่อทำความเข้าใจเพื่อนที่มาขอรับคำปรึกษา ซึ่งส่งผลให้กระบวนการของการให้คำปรึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นประกอบด้วย การปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ความต้องการความเป็นอิสระ ความต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ และการมีพัฒนาทางสติปัญญา

เทคนิคที่ใช้ในการฝึก

วิธีการที่จะช่วยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นได้ด้วยวิธีการ “ระดมความคิด” ซึ่งเป็นวิธีการที่นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง “ธรรมชาติของวัยรุ่น” อย่างอิสระ โดยไม่มีการอภิปรายว่าความคิดที่เสนอถูกผิด เหมาะสมมากน้อยเพียงใด จนกว่านักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเสนอความคิดครบทุกคนแล้วกลุ่มจึงพิจารณา วิเคราะห์ และประเมินค่าของความคิดเห็นของนักศึกษาทุกความคิดเห็น จากนั้นจึงหลอมรวมความคิดเห็น ปรับให้รัดกุมและเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ วิธีการนี้จะช่วยให้นักศึกษาได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาได้รับความรู้ และเกิดความเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นได้

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง “ธรรมชาติของวัยรุ่น”
2. แบบประเมินความรู้เรื่อง “ธรรมชาติของวัยรุ่น”
3. แผ่นโปรงใส ปากกาเขียนแผ่นโปรงใส

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้ฝึกอบรมในครั้งที่ 1 แล้วโยงเรื่องเข้าสู่เรื่องธรรมชาติของวัยรุ่น

2. ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ให้นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มช่วยกันระดมความคิดเกี่ยวกับเรื่อง “ธรรมชาติของวัยรุ่น” ให้ได้มากที่สุด และเขียนลงในแผ่นโปรงใสที่ผู้วิจัยที่เตรียมไว้ให้

2. ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มตนเอง

3. ผู้วิจัยและผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันสรุป และจัดกลุ่มของความคิดเห็นที่ได้จากการระดมความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นในครั้งนี้

4. ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินความรู้เรื่อง “ธรรมชาติของวัยรุ่น” เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำเสร็จแล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหนึ่งเป็นวงกลม และร่วมกันอภิปรายคำตอบร่วมกัน

5. ผู้วิจัยแจกใบความรู้ เรื่อง “ธรรมชาติของวัยรุ่น” ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสรุปร่วมกันอีกครั้งเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น

3. ขั้นสรุป

1. ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นที่ได้จากการฝึกอบรม

2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของการฝึกอบรม

3. นัดหมาย วันเวลาสถานที่ในการฝึกอบรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการระดมความคิด ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ

2. ผู้วิจัยอ่านแบบประเมินผลการตอบคำถามเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นได้

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ธรรมชาติของวัยรุ่น

วัยรุ่น หมายถึง ช่วงชีวิตระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่ง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอันซับซ้อน และสับสนร่วมกันหลายด้านในระบบต่างๆ ของร่างกายรวมทั้งระบบเพศ ด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจริยธรรม ซึ่งมีจุดเริ่มต้นและการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ตามหลักจิตวิทยา เราแบ่งวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ

- วัยรุ่นตอนต้น (11-13 ปี)
- วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี)
- วัยรุ่นตอนปลาย (17-22 ปี)

ในที่นี้จะกล่าวถึงวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

ถึงแม้ว่าวัยรุ่นตอนปลายจะผ่านช่วงเวลาของการปรับตัวที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายมาแล้วตั้งแต่มัธยมศึกษา แต่ไม่ได้หมายความว่าความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายจะหมดไป ในทางกลับกัน วัยรุ่นตอนปลายยังให้ความสำคัญกับรูปร่าง หน้าตา รูปลักษณ์ภายนอกของตนเองซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หรือเห็นคุณค่าในตนเองต่ำได้ ยกตัวอย่างเช่น วัยรุ่นจะมีความกังวลในด้านความแตกต่าง และไม่แตกต่างไปจากกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นบางคนก็มองว่าตนเองไม่น่ารัก ไม่สวย ไม่หล่อเท่าเพื่อน ผิวไม่ขาวเนียนเหมือนเพื่อน หรือมีเพศตรงข้ามมาสนใจน้อยกว่าเพื่อน หรือไม่มีเลย ความรู้สึกตรงนี้จะก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มองว่าตนเองมีความแตกต่างจากเพื่อน ตรงกันข้าม ถ้าวัยรุ่นคนใดที่มองว่าตนเองเด่นกว่าเพื่อน มีรูปร่างหน้าตาที่สะสวย รูปหล่อ หน้าตาดี มีคนมีนิยมนิยมชมชอบมากมาย ก็อาจจะส่งผลให้วัยรุ่นกลุ่มนี้มีความวิตกกังวลว่าตนเองจะได้รับความนิยมนิยมชมชอบน้อยลง จึงพยายามเสริมตนเองให้หล่อ เสริมให้สวย เสริมให้ดูดี ให้ตนเองรู้สึกสมบูรณ์ขึ้นเพื่อให้ได้รับการยอมรับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าไม่ว่าวัยรุ่นจะมองรูปลักษณ์ภายนอกของตนเองว่าต่ำกว่า หรือเหนือกว่าเพื่อน ก็จะทำให้ตนเองเกิดความวิตกกังวลได้ สิ่งสำคัญที่สุดที่วัยรุ่นควรมองตนเองในมุมมองของความเป็นจริง ค้นหาตนเองว่าตนเองมีดีอะไร ชอบอะไร ไม่ชอบอะไร ใช้สติในการกลั่นกรองข้อมูลต่างๆ ไม่ให้หลงไปกลับสิ่งล่อลวงที่ทำให้เราตกไปสู่วังวนแห่งความทุกข์ เพราะเพียงรูปลักษณ์ภายนอกที่ไม่เท่าเทียมผู้อื่น

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์

วัยรุ่นตอนปลายถือว่าเป็นวัยที่กำลังจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น วัยรุ่นในช่วงนี้จึงอาจมีความสับสนกับการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเองอยู่บ้าง แต่การควบคุมอารมณ์ยังไม่ดีพอ อารมณ์อ่อนไหวไม่มั่นคง อารมณ์จะปั่นป่วน เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจ

เกิดอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุได้ง่าย ถ้าต้องการจะทำอะไรก็ต้องทำให้ได้ ถ้าถูกขัดขวางจะตอบโต้อย่างรุนแรง แต่ความต้องการนั้น จะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย หันเหไปสู่ความต้องการความสนใจใหม่ ๆ อยู่เสมอ อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเกรี้ยวกร้าว มีผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต แต่จะค่อยๆดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น

3. ความต้องการความเป็นอิสระ

อิสระภาพเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับวัยรุ่นตอนปลาย วัยรุ่นตอนปลายจะไม่ชอบให้ผู้ใหญ่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของเขามากนัก ทั้งนี้เพื่อพัฒนาไปสู่ภาวะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีความรับผิดชอบตนเอง มีความต้องการได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มเพื่อนมากกว่าที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ จนบางครั้งการแสดงออกทางพฤติกรรมจึงมีลักษณะเป็นแบบต่อต้านผู้ใหญ่ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ในใจของเขา ยังยอมรับฟัง และยังคงต้องการพึ่งพาผู้ใหญ่อยู่

4. ความต้องการประสบการณ์แปลกใหม่

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นเกิดการเรียนรู้ คือการที่วัยรุ่นได้มีประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ทำหาย มีความต้องการเป็นตัวของตัวเองมาก และมีความต้องการรับผิดชอบตัวเอง จนบางครั้งวัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่ลดลง และมองว่าผู้ใหญ่มีมุมมองที่ล้าสมัย และเห็นว่าความคิดของตนเองเป็นความคิดที่ถูกต้อง ถ้าวัยรุ่นได้รับอิสระจากผู้ใหญ่ในการแสดงความคิด ตัดสินใจ และการแสดงออกอย่างที่วัยรุ่นต้องการ โดยอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม จะทำให้วัยรุ่นเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และจะก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ

5. การมีพัฒนาทางสติปัญญา

พัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่นตอนปลายนี้ มีความนึกคิดที่เป็นเหตุเป็นผล สามารถคิดในเชิงนามธรรมได้ และมีความคิดที่ลึกซึ้ง ช่างคิด ช่างวิพากษ์วิจารณ์ วิเคราะห์ มีสายตายาวไกลขึ้น ทำให้มีโอกาสโต้แย้งผู้ใหญ่อยู่เรื่อยๆ จึงเป็นวัยที่เหมาะสมจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ แต่อย่างไรก็ตาม วัยรุ่น ยังขาดประสบการณ์ชีวิต ดังนั้นเขาต้องอาศัยการชี้แนะ และการสนับสนุนจากผู้ใหญ่อยู่อย่างต่อเนื่อง

แบบประเมินความรู้เรื่อง “ธรรมชาติของวัยรุ่น”

คำชี้แจง ให้นักศึกษาอ่านข้อคำถามต่อไปนี้แล้วเลือกคำตอบของพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของวัยรุ่นที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว พร้อมทั้งเขียนคำอธิบายอย่างละเอียด

ให้นักศึกษาใช้ตัวเลขดังต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 1- 5

- ก. ความกังวลใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย
- ข. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์
- ค. ความต้องการเป็นอิสระ
- ง. ความต้องการประสบการณ์แปลกใหม่
- จ. พัฒนาการทางสติปัญญา

1. นิดหน้อยเป็นนักศึกษาที่มีเพื่อน ๆ หลายคณะ เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี เพื่อน ๆ ของนิดหน้อยออกมาอยู่หอพักกันหมด เพื่อน ๆ จึงชวนนิดหน้อยให้ออกมาอยู่หอพักด้วยกัน เพราะเวลาจะไปเที่ยวที่ไหนจะได้ไม่ต้องกังวลว่าจะต้องรีบกลับบ้าน นิดหน้อยเห็นดีด้วยจึงกลับไปบอกพ่อกับแม่ว่าตนเองจะออกมาอยู่หอพักกับเพื่อน ๆ พ่อกับแม่ไม่อนุญาต แต่นิดหน้อยไม่สนใจพ่อแม่ ที่ไม่ให้ไปอยู่หอพักกับเพื่อน การกระทำของนิดหน้อยตรงกับธรรมชาติของวัยรุ่นในข้อใด

2. อัมเป็นนักศึกษาที่รูปร่างดี หน้าตาสวย เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน ๆ รวมทั้งมีเพื่อนชายมาชอบหลายคน ซึ่งทำให้อัมรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเป็นอย่างมาก ปกติแล้วอัมจะส่งกระจกเป็นเวลานานเพื่อสำรวจรูปร่างหน้าตาของตนเอง มีอยู่วันหนึ่ง อัมส่งกระจกแล้วพบว่าตนเองเป็นสิว อัมจึงมีความกังวลใจมาก กลัวว่าสิวจะมาบดบังความสวยของตนเอง และทำให้อัมไม่กล้าพบเจอกับเพื่อน ๆ รวมถึงไม่อยากไปเรียนด้วย การกระทำของอัมตรงกับธรรมชาติของวัยรุ่นในข้อใด

3. จักจั่น เป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนดี ไม่เคยมีประวัติการเข้าเรียนสาย ส่งงานอาจารย์ตรงเวลาทุกครั้ง และได้รับความชื่นชมจากเพื่อน ๆ และอาจารย์ตลอดมา จึงได้รับความไว้วางใจจากอาจารย์ให้เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ หลายโครงการ และเมื่อเสร็จภารกิจต่าง ๆ จักจั่นกลับมาเรียนหนังสือตามเดิม แต่เมื่อเข้าไปเรียน พบว่าเพื่อน ๆ เรียนกันไปประมาณ 1 ชั่วโมงแล้ว จักจั่นโกรธมากที่เพื่อน ๆ ไม่บอกเธอว่ามีเรียนตอน 9.00 น. ซึ่งปกติเรียนตอน 10.00 น. จักจั่นจึงตะโกนใส่หน้าเพื่อน ที่เพื่อนไม่บอกว่ามีเรียนตอน 9.00 น. การกระทำของจักจั่นตรงกับธรรมชาติของวัยรุ่นในข้อใด

4. สงกรานต์ เป็นนักศึกษาที่เป็นนักกิจกรรม เขามักจะโดนคุณพ่อบ่นอยู่บ่อย ๆ ว่าไม่ค่อยสนใจเรื่องการเรียน แม้แต่ไปออกค่ายอาสา ถ้าผลการเรียนไม่ดีคุณพ่อจะบังคับให้เลิกทำกิจกรรมกับทางมหาวิทยาลัยโดยเด็ดขาด สงกรานต์พยายามอธิบายให้คุณพ่อเข้าใจว่า การทำกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน เพราะถ้าคนเราเรียนเก่งอย่างเดียว แต่ไม่รู้จักเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตในสังคม ไม่ได้เรียนรู้ที่จะแบ่งปันกัน ช่วยเหลือกัน ก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ และที่สำคัญ

การได้ไปออกค่ายอาสาได้รู้ว่ายังมีคนอื่นอีกมากมายที่ไม่มีโอกาสที่ดีเท่าเรา ในเมื่อเรามีโอกาสแล้วก็ควรที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมเป็นการเรียนรู้ชีวิตที่ต่างจากการเรียนในชั้นเรียน ประสบการณ์จากการทำกิจกรรมต่างๆ เราสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ แต่การเรียนในชั้นเรียนก็สำคัญ ขอให้คุณพ่อเชื่อใจลูกคนนี้จะไม่ทำให้คุณพ่อผิดหวัง และลูกก็หวังว่าคุณพ่อจะเข้าใจและชี้แนะแนวทางที่ดีให้ลูกนะครับ

5. ประสงค์ เป็นนักศึกษาที่หน้าตาดี มีผู้หญิงมาชอบหลายคน ประสงค์ไม่เคยปฏิเสธเพื่อนๆ ผู้หญิงที่มาชอบเขาเลย ไม่ว่าจะสวยหรือไม่สวย น่ารักหรือไม่น่ารัก ประสงค์ให้ความสำคัญเท่าเทียมกัน และยังไม่มียุติเพื่อนผู้หญิงคนใดที่เป็นเพื่อนสนิทที่เรียกว่าแฟนเลยสักคนเดียว จากการพูดคุยกับเพื่อนผู้หญิงของประสงค์ ทำให้ทราบว่า ประสงค์ชอบท่องเที่ยว รักการผจญภัย และชอบเล่นกีฬาผาดโผน จนบางครั้งทำให้ประสงค์ประสบอุบัติเหตุ และในบางครั้งประสงค์ท่องเที่ยวเฟลิดเฟลินจนไม่ได้เข้าเรียนจนอาจารย์ต้องเตือนบ่อยๆ การกระทำของประสงค์ตรงกับธรรมชาติของวัยรุ่นในข้อใด

เฉลย

1. ค. 2. ก. 3. ข. 4. จ. 5. ง.

รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 3

เรื่อง: ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอธิบายเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเบื้องต้นได้
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติการให้คำปรึกษาตามกระบวนการของการให้คำปรึกษาได้

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

สมาคมงานบุคคลากรและการแนะแนวแห่งประเทศอเมริกา (APGA) ได้กำหนดว่า เพื่อที่จะให้การปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษาได้เป็นผลดี ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องผ่านการศึกษาด้านวิชาชีพ เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา เข้าใจหลักการสำคัญของการให้คำปรึกษา เข้าใจหลักการเบื้องต้นในการปฏิบัติการให้คำปรึกษา (Patterson. 1967 : 202) ดังนั้นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา จะต้องมีความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา ซึ่งได้แก่ ความหมายของการให้คำปรึกษา หลักการของการให้คำปรึกษา จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษา และกระบวนการของการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษาได้รู้จัก และเข้าใจพื้นฐานของการให้คำปรึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินการให้คำปรึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เทคนิคที่ใช้ในการฝึก

วิธีการที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความรู้และเกิดประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการบรรยาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความชัดเจนในเนื้อหาสาระ และการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เข้าฝึกอบรมมีประสบการณ์ในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง “ความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา”
2. คำถามเกี่ยวกับ “ความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา”

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้ฝึกอบรมในครั้งที่ 2 แล้วโยงเรื่องเข้าสู่เรื่องความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยแจกข้อคำถามที่เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบคำถาม

2.2 เมื่อผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 4 คน ได้ 3 กลุ่ม

2.3 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดเพื่อตอบคำถามความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาลงในกระดาษที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ให้ เพื่อเป็นการสำรวจความรู้เดิมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอคำตอบของกลุ่มตนเอง

2.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง “ความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา”

2.5 ผู้วิจัยบรรยาย เรื่อง “ความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา” ซึ่งเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย ความหมาย หลักการ จุดมุ่งหมาย และกระบวนการในการให้คำปรึกษา

2.6 ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มช่วยกันเปรียบเทียบความรู้ที่ได้จากที่ผู้วิจัยบรรยาย กับคำตอบความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษาที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันระดมความคิดและออกมานำเสนอที่ละกลุ่ม

2.7 ผู้วิจัยและผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับความหมาย หลักการ จุดมุ่งหมาย และกระบวนการของการให้คำปรึกษา

3. ขั้นสรุป

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้วิจัยร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับพื้นฐานการให้คำปรึกษาที่ได้จากการฝึกอบรม

2. เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของการฝึกอบรม

3. นัดหมาย วันเวลาสถานที่ในการฝึกอบรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจ กระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการฝึกอบรม ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. ผู้วิจัยประเมินจากการตอบคำถามความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง พื้นฐานในการให้คำปรึกษา (Basic Counseling)

คนเราทุกคนเคยผ่านประสบการณ์ของการเป็นผู้ให้คำปรึกษามากบ้าง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้รับฟังเรื่องราวต่างๆ ที่บุคคลนั้นกำลังประสบอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความทุกข์ ความเศร้า ความโดดเดี่ยว ความเหงา ความกังวลใจ ความคับข้องใจ หรือแม้กระทั่งความรู้สึกไม่อยากอยู่ในโลกใบนี้ และผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้รับฟังปัญหา อาจจะช่วยเหลือผู้บุคคลดังกล่าวให้เกิดความสบายใจ และพบวิธีการแก้ปัญหาได้บ้าง ซึ่งแต่ละคนจะมีวิธีการช่วยเหลือที่แตกต่างกัน บางคนอาจจะใช้วิธีการแนะนำให้ทำตาม เนื่องจากตนเองมีประสบการณ์อย่างเดียวกันมาก่อน บางคนอาจจะช่วยคิดวิธีการแก้ปัญหาให้ บางคนอาจจะฟังไปบ่นไป หรือบางคนอาจจะเล่าเรื่องของตนเองจนลืมฟังความทุกข์ใจของบุคคลที่ต้องการมาพูดคุยกับเรา จะเห็นได้ว่าวิธีการของผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาดังกล่าวมีหลากหลายวิธี ซึ่งผลของการให้คำปรึกษาในแต่ละวิธีนั้นอาจจะช่วย หรือไม่ได้ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ดังนั้นหากผู้ที่ทำหน้าที่เป็นให้คำปรึกษา ได้ทราบความหมาย หลักการ จุดมุ่งหมาย และกระบวนการในการให้คำปรึกษาที่ถูกต้อง จะช่วยให้การดำเนินการในการให้คำปรึกษาประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สมาคมงานบุคลากรและการแนะแนวแห่งประเทศไทย (APGA) ได้กำหนดว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา จะต้องมีความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา มีความรู้เกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย และกระบวนการของการให้คำปรึกษา ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือให้บุคคลที่กำลังเผชิญกับปัญหา ได้เข้าใจปัญหา เพื่อหาแนวทางในการป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหา และพัฒนาตนเองได้ รวมถึงการเลือกการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือจะต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความสามารถในการให้คำปรึกษา กระบวนการของการให้คำปรึกษาจะอยู่ภายใต้สัมพันธภาพที่อบอุ่น จริงใจ และสบายใจที่เปิดเผยตนเองระหว่างผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษา

2. หลักการในการให้คำปรึกษา

เนื่องจากการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาจะต้องมีหลักการที่สำคัญในการให้คำปรึกษาดังนี้

1. การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่เกิดจาก **ความเต็มใจ** มาขอรับบริการจากผู้ให้คำปรึกษา

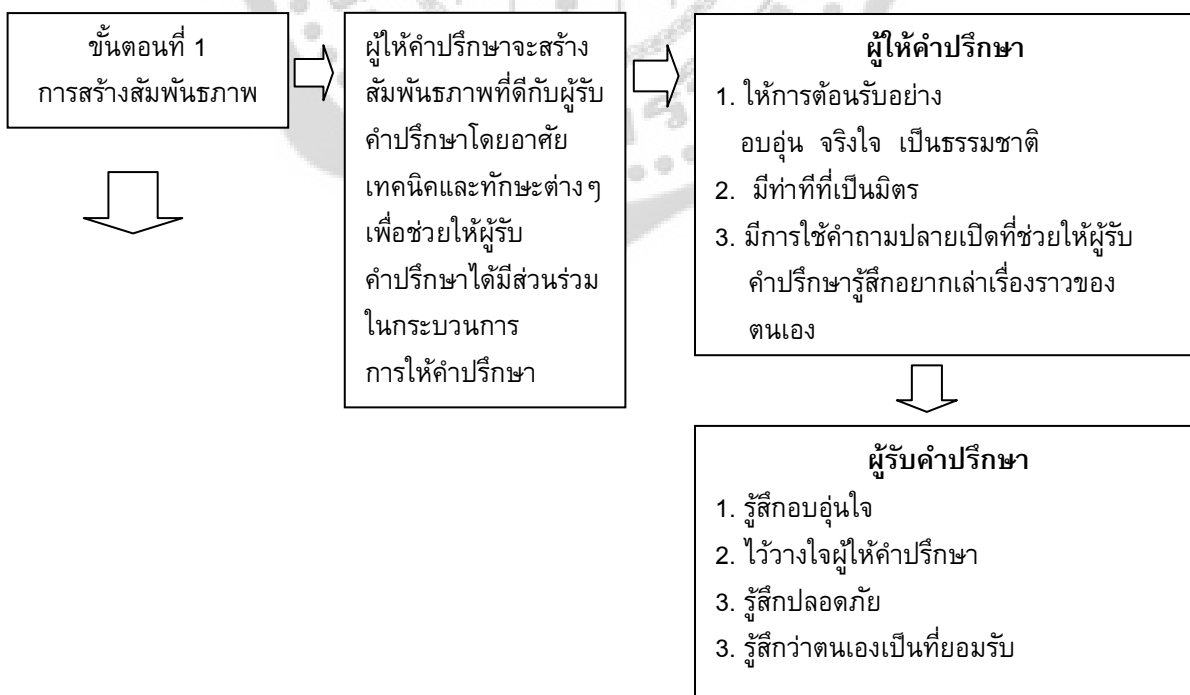
2. ผู้ให้การให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนทางด้าน การให้คำปรึกษา
3. การให้คำปรึกษามีจุดหมายเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา รู้จักสิ่งแวดล้อมของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการยอมรับตนเอง และพร้อมที่ปรับตัว ตลอดทั้งสามารถพบแนวทางในการแก้ปัญหาได้ สามารถตัดสินใจได้ และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ
4. ผู้ให้คำปรึกษาตระหนักว่าผู้รับคำปรึกษา มีสิทธิ และความสามารถตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ฉะนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะ **ไม่ทำหน้าที่ตัดสินใจแทนผู้รับบริการ**
5. ผู้ให้คำปรึกษายึดหลักว่า ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างกันทางด้าน ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ความคิด ความรู้สึก ทางฐานะเศรษฐกิจสังคม ฉะนั้นในการให้คำปรึกษาจะตระหนักในความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้

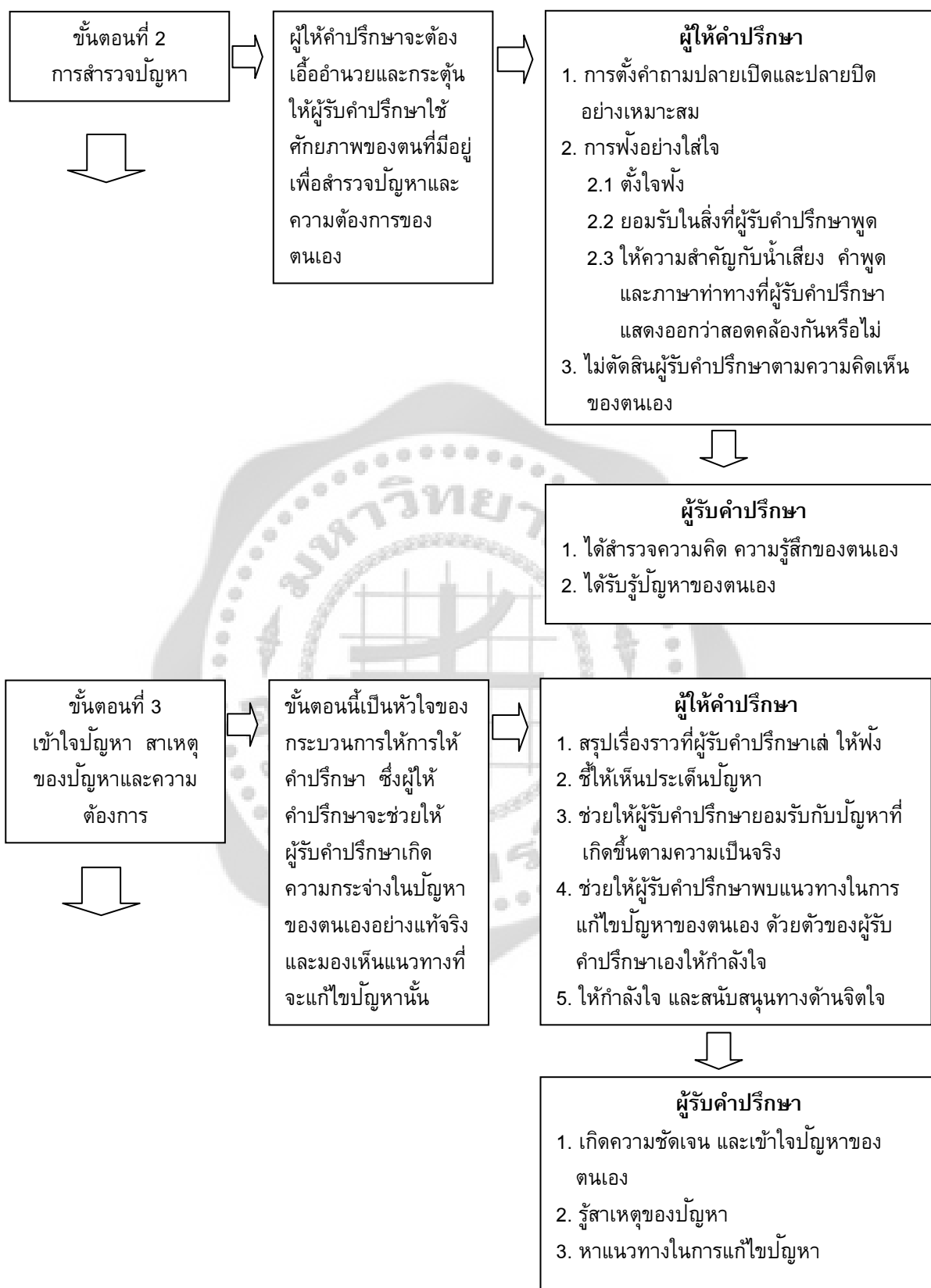
3. จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษา

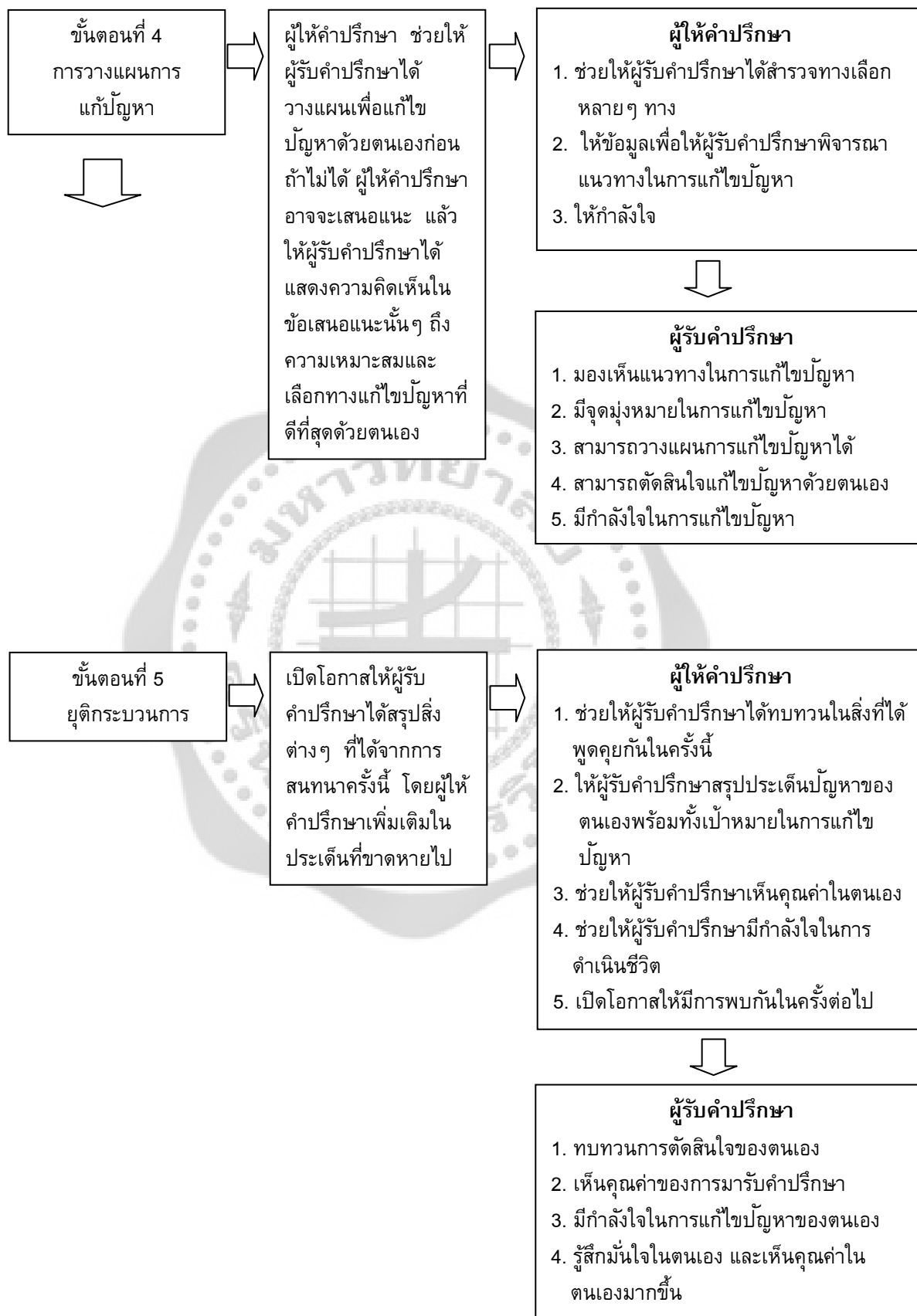
การให้คำปรึกษานั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายความทุกข์ใจของตนเองโดยมีผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้รับฟัง สนับสนุน ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความกระจำใน ความทุกข์ของตนเองและแสวงหาแนวทางในการป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

4. กระบวนการในการให้คำปรึกษา

ขั้นตอนในการให้คำปรึกษา 5 ขั้นตอนดังนี้

คำถาม
“ความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา”

1. นักศึกษาเข้าใจความหมายของการให้คำปรึกษาว่าอย่างไร
2. การให้คำปรึกษามีหลักการอย่างไร
3. การให้คำปรึกษามีจุดมุ่งหมายอย่างไร
4. การให้คำปรึกษามีกระบวนการอย่างไร

เอกสารประกอบการบรรยาย “ความรู้พื้นฐานในการให้คำปรึกษา”

พื้นฐานในการให้คำปรึกษา

1

พื้นฐานของการให้คำปรึกษา (BASIC COUNSELING)

1. ความหมายของการให้คำปรึกษา
2. หลักการของการให้คำปรึกษา
3. วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา
4. กระบวนการของการให้คำปรึกษา

2

1. ความหมายของการให้คำปรึกษา (What is counselling?)

3

ความหมายของการให้คำปรึกษา

กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือให้บุคคลที่กำลังเผชิญกับปัญหา

การให้คำปรึกษา หมายถึง

- เข้าใจปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง
- การเลือกการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา

จะต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความสามารถในการให้คำปรึกษา กระบวนการของการให้คำปรึกษาจะอยู่ภายใต้สัมพันธภาพที่อบอุ่น ใจจริงใจ และสบายใจที่เปิดเผยตนเองระหว่างผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษา

4

หลักการของการให้คำปรึกษา

5

หลักการของการให้คำปรึกษา

1. การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่เกิดจาก ความเต็มใจ

6

หลักการของการให้คำปรึกษา

2. ผู้ให้การให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนทางด้าน การให้คำปรึกษา

7

หลักการของการให้คำปรึกษา

3. การให้คำปรึกษามีจุดหมายเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการรู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อมของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการยอมรับตนเอง และพร้อมที่ปรับตัว ตลอดจนสามารถพบแนวทางในการแก้ปัญหาได้ สามารถตัดสินใจได้ และพัฒนาดตนเองได้เต็มศักยภาพ

8

หลักการของการให้คำปรึกษา

4. ผู้ให้คำปรึกษาตระหนักว่าผู้รับคำปรึกษา มีสิทธิและความสามารถตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ฉะนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะ *ไม่ทำหน้าที่ตัดสินใจแทน* ผู้รับบริการ

9

หลักการของการให้คำปรึกษา

5. ผู้ให้คำปรึกษายึดหลักว่า ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทางด้านความสามารถ ความอดทน ความสนใจ ความคิด ความรู้สึก ทางฐานะเศรษฐกิจสังคม ฉะนั้นในการให้คำปรึกษาจะตระหนักในความแตกต่าง ระหว่างบุคคลนี้

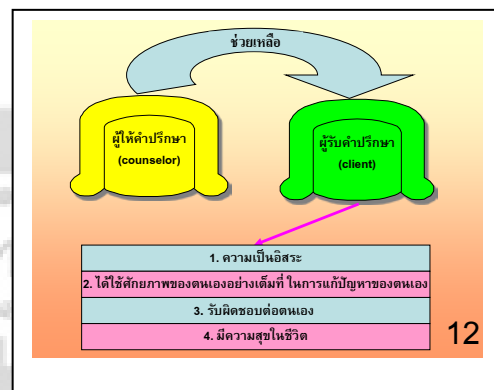

10

วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา (Objectives of Counseling)

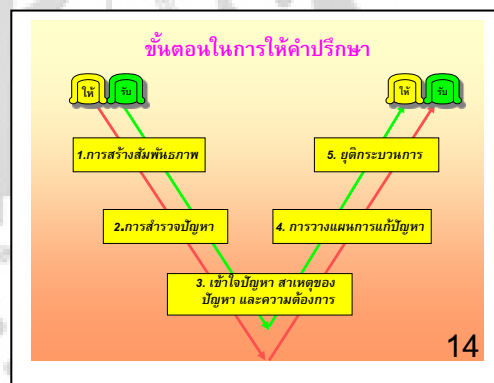
11

3. กระบวนการการให้คำปรึกษา (Counseling Process)

13

1. การสร้างสัมพันธภาพ

1. ความพร้อม
2. การต้อนรับ
3. สันทนาการไป
4. การใส่ใจด้วยท่าทาง (อวัจนภาษา)
5. การใส่ใจด้วยการพูด (วัจนภาษา)
6. สร้างความเข้าใจในกระบวนการให้คำปรึกษา (ตกลงให้บริการ)

สิ่งใจ
อบอุ่น
ลดความเครียด
ไว้ใจได้
เข้าใจกระบวนการให้คำปรึกษา

15

2. การสำรวจปัญหา

1. การตั้งคำถาม
2. การเรียบ
3. การสังเกต
4. การถามความคิด / ความรู้สึก (การกระแจะ)
5. การทวนซ้ำ
6. การสะท้อนเนื้อหา
7. การสะท้อนความรู้สึก
8. การตีความ
9. การใส่ใจ (ท่าทาง/การพูด)

การสำรวจตนเอง
เปิดแนวความคิด
พูดอย่างต่อเนื่อง
รู้ปัญหาของตนเอง

16

3. การเข้าใจปัญหา สาเหตุและความต้องการ

1. การทวนซ้ำ
2. การสรุปความ
3. การชี้ประเด็นให้ชัดเจน
4. การให้กำลังใจ

กระจำใจไปปัญหาตนเอง
เข้าใจปัญหาตนเอง
รู้สาเหตุของปัญหา
รู้ความต้องการของตนเอง
คิดแก้ปัญหา

17

4. การวางแผนแก้ปัญหา

1. การให้ข้อมูล
2. การเสนอแนะ
3. การชี้สิ่งที่ตามมาจากการตัดสินใจ
4. การสรุปความ

มีเป้าหมายแก้ปัญหา
สำรวจทางแก้ปัญหา
วางแผนแก้ปัญหาตนเอง
รู้วิธีแก้ปัญหาตนเอง
เกิดกำลังใจ

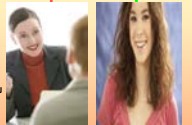

18

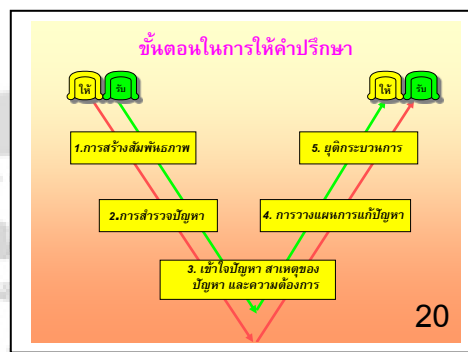
5. ยุติกระบวนการ

1. สัญญาหยุด
2. การสรุปความ
3. การส่งต่อ
4. การเปิดโอกาสให้พบครั้งต่อไป
5. การนัดพบครั้งต่อไป
6. ประทับประคอง
7. กล่าวอำลา

รับรู้การยุติสนทนา
รู้คุณค่าที่มาปรึกษา
พร้อมใจไปพบตามที่ตั้งข้อ
พร้อมรับนัดครั้งต่อไป
พึงพอใจและมั่นใจ
แรงจูงใจนำไปปฏิบัติ
ลาจากไป

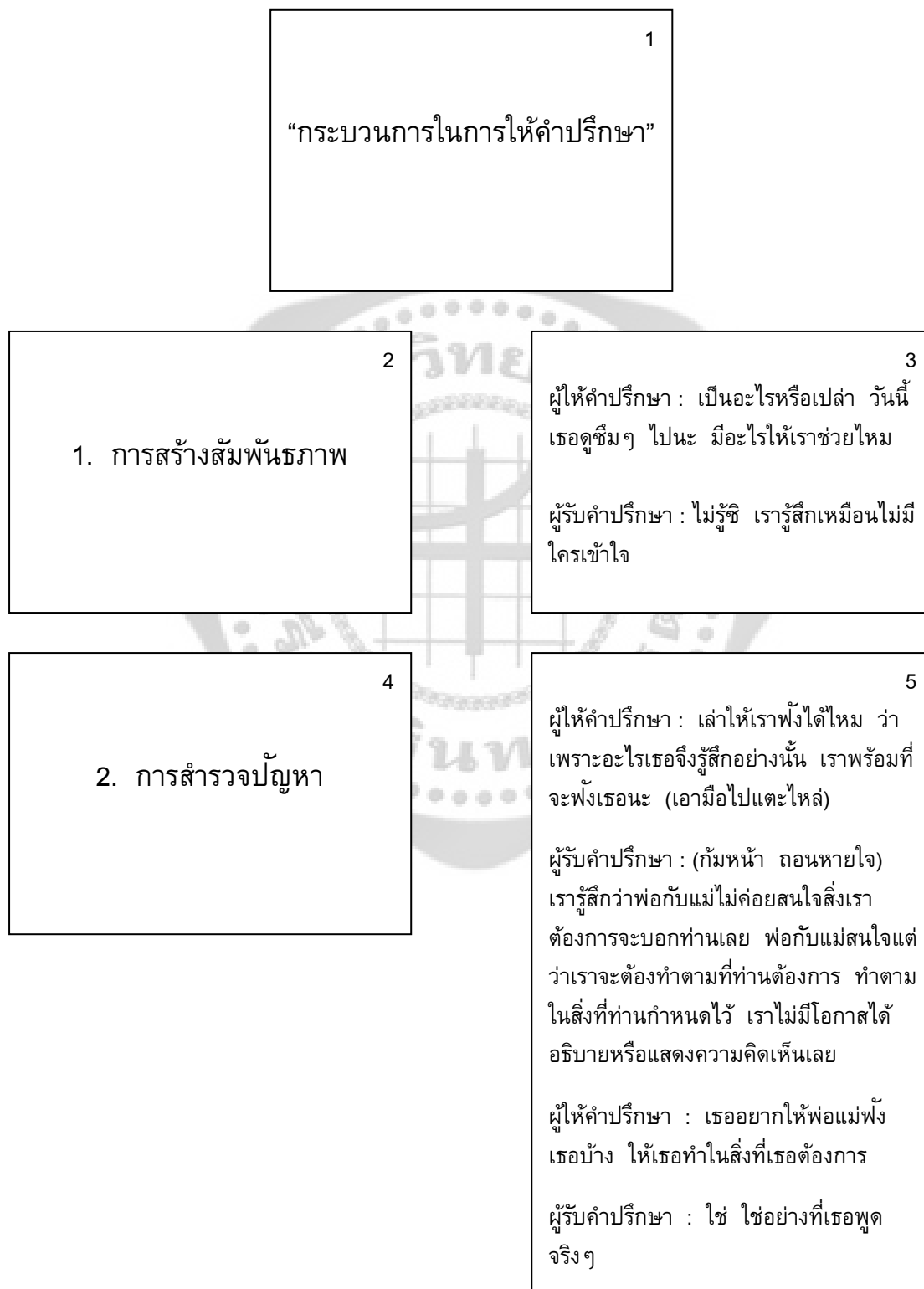

19

ตัวอย่าง

การให้คำปรึกษาตามกระบวนการของการให้คำปรึกษา

6

3. การเข้าใจปัญหา

7

ผู้ให้คำปรึกษา : แล้วเรื่องที่เราต้องการให้
พ่อกับแม่รับฟังเป็นเรื่องอะไร

ผู้รับคำปรึกษา : ก็เรื่องที่พ่อกับแม่ชอบ
บังคับให้เราไปเรียนว่ายน้ำ ไปเรียน
ร้องเพลง ไปเรียนศิลปะ และที่ที่เราไป
เรียนก็มีแต่เด็ก ๆ ทั้งนั้นเลย เราไม่อยาก
ไปเลย

ผู้ให้คำปรึกษา : เธอรู้สึกอึดอัดที่ต้องไป
เรียนร่วมกับคนที่อายุน้อยกว่า

ผู้รับคำปรึกษา : (เงิบ ใช้ความคิด)
ก็ใช่ะ แต่พ่อกับแม่ก็บอกว่าอยากให้เรา
ได้ทำกิจกรรมที่ผ่อนคลาย ไม่อยากให้เรา
เครียดกับการเรียนมากเกินไป เราก็นึกว่า
พ่อกับแม่หวังดีกับเรา แต่เราก็อยากเรียน
ว่ายน้ำอย่างเดียว เราคิดว่าว่ายน้ำก็
ทำให้เราคลายเครียดได้

ผู้ให้คำปรึกษา : เธอบอกว่าการว่ายน้ำ
ช่วยให้เธอผ่อนคลาย และไม่ต้องเรียนรวม
กับคนอื่นที่อายุน้อยกว่า

ผู้รับคำปรึกษา : ใช่ เราอยากจะ
ว่ายน้ำอย่างเดียว

ผู้ให้คำปรึกษา : เธอได้ลองคุยกับพ่อแม่
หรือยัง

8

4. การวางแผนแก้ปัญหา

9

ผู้รับคำปรึกษา : ยังไม่ได้คุยเลย เพราะพอพูดถึงพ่อกับแม่ก็ได้แต่บอกว่า มันดีต่อการเรียนของเราตลอดเลย เราเลยไม่กล้า แต่ถ้าเราไม่บอกพ่อกับแม่ว่าเราจะขอเรียนว่ายน้ำอย่างเดียว เราก็ต้องทนอึดอัดต่อไปอีกนานแค่ไหนก็ไม่รู้

ผู้ให้คำปรึกษา : เราจะเอาใจช่วยให้เธอนะ

ผู้รับคำปรึกษา : (ยิ้ม) เราจะลองพูดกับพ่อแม่ ว่าเราจะเรียนว่ายน้ำอย่างเดียว เพราะเราชอบ ว่ายน้ำ

10

4. ยุติการให้คำปรึกษา

11

ผู้ให้คำปรึกษา : เท่าที่เราพูดคุยกันวันนี้ เธอบอกเราว่า เธอชอบที่ว่ายน้ำ ไม่ชอบกิจกรรมอย่างอื่นที่พ่อกับแม่พาไปเรียน เพราะเธอรู้สึกว่าไม่อยากเรียนร่วมกับคนที่อายุน้อยกว่า และเธอจะพูดคุยกับพ่อแม่เกี่ยวกับเรื่องนี้ แล้วเธอคิดว่าเธอจะคุยกับท่านเมื่อไหร่

ผู้รับคำปรึกษา : วันนี้แหละ พอเราได้คุยกับเธอแล้วรู้สึกว่าการพูดกับพ่อแม่ไม่ใช่เรื่องน่ากลัว

ผู้ให้คำปรึกษา : เราจะเป็นกำลังใจให้ สู้ๆ นะเพื่อน แล้วผลเป็นอย่างไรมาเล่าให้เราฟังด้วยนะ

รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 4

เรื่อง: ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจ อธิบาย และตอบคำถามเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษาได้

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

แมเรอร์ (Dryden, Horton and Mearns.1995: 27; citing Mahrer.1989: 33) ได้เสนอแนะว่า การให้ความรู้ทางด้านทฤษฎีการให้คำปรึกษานั้นมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้ความรู้จากทฤษฎีการให้คำปรึกษามาชี้แจงขอบข่ายของปัญหา และให้ผู้รับคำปรึกษาได้แสดงปัญหาที่ตนเองกำลังเผชิญ สามารถเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ (2543: 35-38) กล่าวว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษานั้น จำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการทำความเข้าใจกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา จะทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์มากขึ้น และสามารถนำมาปรับใช้ในการให้คำปรึกษาได้ การเลือกใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาให้เหมาะสมกับลักษณะของปัญหานั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ให้คำปรึกษา เพราะในระหว่างการให้คำปรึกษานั้น ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีการให้คำปรึกษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเภทของปัญหาสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ได้แก่ (1) ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับความคิด (2) ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับความรู้สึก และ (3) ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับพฤติกรรม

เทคนิคที่ใช้ในการฝึก

ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือของจอห์นสัน และจอห์นสัน ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้วยตนเองและเรียนรู้จากความร่วมมือช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ อารอนสัน (Aronson. 1984 ; อ้างอิงใน ชาตรี เกิดธรรม. 2547 : 17) กล่าวว่า iva การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิคจิกซอร์วเป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นมาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มไปศึกษาในเนื้อหาหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งกับกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ซ้อนกัน เมื่อเสร็จงานแล้วเข้ากลุ่มเดิม แล้วสอนเพื่อนในสิ่งที่ตนได้รู้มา ทำให้ทั้งกลุ่มได้รับความรู้

เพิ่มเติมโดยเท่าเทียมกัน สามารถช่วยเหลือกันในการเรียน จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบกิจกรรม “จิ๊กซอทฤษฎีการให้คำปรึกษา”
 - 1.1 เอกสารชุดที่ 1 ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
 - 1.2 เอกสารชุดที่ 2 ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม
 - 1.3 เอกสารชุดที่ 3 ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม
2. ประเด็นคำถามของแต่ละทฤษฎีการให้คำปรึกษา
3. แบบประเมินความรู้เรื่อง “ทฤษฎีการให้คำปรึกษา”

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้ฝึกอบรมในครั้งที่ 3 แล้วโยงเรื่องเข้าสู่เรื่องความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา

2. ขั้นดำเนินการ

1. จัดนักศึกษาเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน เรียกว่ากลุ่มบ้าน ได้ 4 กลุ่ม
2. สมาชิกในกลุ่มบ้านได้รับมอบหมายให้ศึกษาเอกสารทฤษฎีการให้คำปรึกษาคนละ 1 ชุด (เปรียบเทียบได้ชิ้นส่วนของภาพตัดต่อคนละ 1 ชิ้น) และหาคำตอบในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่ผู้วิจัยมอบหมายให้ ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม และทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
3. สมาชิกกลุ่มบ้าน แยกย้ายไปรวมกับสมาชิกอีกกลุ่ม ซึ่งได้รับเนื้อหาเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (expert group) ขึ้นมา และร่วมกันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นอย่างละเอียด และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยมอบหมายให้
4. สมาชิกผู้เชี่ยวชาญ กลับไปสู่กลุ่มบ้านเรา แต่ละคนช่วยอธิบายกับเพื่อนในกลุ่มให้เข้าใจในสาระที่ตนได้ศึกษาร่วมกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสมาชิกทุกคนก็จะได้เรียนรู้ภาพรวมของทฤษฎีการให้คำปรึกษาทั้ง 3 ทฤษฎี

5. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา แต่ละคนจะได้คะแนนเป็นรายบุคคล และนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มบ้านเรามารวมกัน เป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด ได้รับรางวัล

ขั้นสรุป

1. ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่ได้จากการฝึกอบรม
2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา
3. นัดหมาย วันเวลาสถานที่ในการฝึกอบรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. ผู้วิจัยประเมินจากการตอบคำถามเกี่ยวกับทฤษฎีการให้คำปรึกษา

เอกสารชุดที่ 1

มนุษย์ทุกคนมีความแตกต่างกัน อันเนื่องจากการที่แต่ละคนมีประสบการณ์ในชีวิตที่แตกต่างกัน ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้น บุคคลแต่ละคนจะคิดและรู้สึก ตลอดจนการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาจะแตกต่างกันด้วย ดังนั้นในการให้คำปรึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับระดับปัญหาที่บุคคลแต่ละคนกำลังเผชิญอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้พิจารณาทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหานั้นๆ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับความรู้สึก เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น และทับถมอยู่ในจิตใจของบุคคลนั้นมาเป็นเวลานานจนกลายเป็นความรู้สึกที่ฝังแน่นในบุคคลนั้น และมักจะทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นผู้ที่มีความกดดันทางอารมณ์สูง ปัญหาในระดับความรู้สึกสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนและอาจมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การไม่ประสานสอดคล้องกันระหว่างตัวตนที่เป็นจริง (Real Self) กับตัวตนที่คิดว่าจะจะเป็น (Perceived Self) และตัวตนในอุดมคติ (Ideal Self) อันมีผลทำให้บุคคลนั้นมองตนเองและเข้าใจตนเองผิดไปจากความเป็นจริง ซึ่งมักจะเกิดขึ้นกับคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมากเกินไป หรือผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ชีวิตที่เกิดมามีความสุขและความสำเร็จสู้คนอื่นไม่ได้ หรือมีความรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่รักตนเอง บางคนอาจเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ หมดอาลัยในชีวิต ไม่รู้จะอยู่ไปเพื่ออะไร ชีวิตมีแต่ความน่าเบื่อ ซ้ำซาก จำเจ บุคคลที่มีความคิดเหล่านี้มักจะปล่อยให้ประสบการณ์ในอดีตทั้งหลายมาเป็นเครื่องบั่นทอนกำลังใจ อันส่งผลสะท้อนถึงชีวิตส่วนตัวและหน้าที่การงานของบุคคลนั้น ทฤษฎีที่เหมาะสมแก่การนำมาใช้กับปัญหาในระดับความรู้สึก ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Therapy) การให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ (Gestalt Therapy) หรือทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบอัตถิภาวะนิยม (Existentialism) ในที่นี้จะกล่าวถึงทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Therapy) เท่านั้น

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Therapy)

ผู้นำคนสำคัญ คาร์ล แรมสัน รोजอร์ส (Carl Ramson Roger)

การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางเป็นการให้คำปรึกษาที่เน้นผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาให้รู้จักและเข้าใจตนเอง และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง กระบวนการช่วยเหลือจะเน้นที่การให้ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายอารมณ์และความรู้สึกคับข้องใจออกมา โดยมีผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้รับฟัง และคอยช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความกระจ่างในตนเอง และปัญหาที่ตนเองเผชิญอยู่

แนวคิดหลัก

รอเจอร์ส มีความเชื่อว่าบุคคลมีศักยภาพที่จะเข้าใจตนเอง และแก้ไขปัญหาของตนเองได้มีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยการช่วยเหลือโดยตรงจากผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้น การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางจึงเป็นการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทาง ซึ่งเป็นการให้คำปรึกษาที่ผู้ให้คำปรึกษาหลีกเลี่ยงที่จะนำตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้รับคำปรึกษามากเกินไป และสรุปเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพที่ดีขึ้น 6 ประการ ดังนี้ (Corey.2005)

1. มีบุคคล 2 คน ซึ่งมีความสัมพันธ์อันดี และมีความผูกพันต่อกันทางใจ
2. บุคคลแรก ได้แก่ ผู้รับคำปรึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความไม่สอดคล้องกันระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเองกับประสบการณ์ที่ได้รับ จนทำให้เกิดความทุกข์
3. บุคคลอีกคนหนึ่งพร้อมจะสร้างและเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ ได้แก่ ผู้ให้คำปรึกษา
4. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องแสดงให้เห็นถึงการยอมรับผู้รับคำปรึกษาอย่างไม่มีเงื่อนไข
5. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรับรู้เรื่องราว ประสบการณ์ของผู้รับคำปรึกษาอย่างถูกต้อง พร้อมทั้งเชื่อมโยงประสบการณ์เหล่านั้นเพื่อสะท้อนให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น
6. การสื่อความหมายทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทางในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การให้คำปรึกษาที่มีคุณภาพ

เป้าหมายของการให้คำปรึกษา

เป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เป็นการช่วยให้ผู้มารับคำปรึกษารู้จักและยอมรับตนเองตามความเป็นจริง เข้าใจตนเอง สามารถตัดสินใจเรื่องต่างๆ เลือกเป้าหมายในชีวิต และรับผิดชอบต่อตนเองได้ ผู้ตั้งเป้าหมายในการให้คำปรึกษาวิธีนี้คือ ผู้รับคำปรึกษา ถ้าผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ตั้งเป้าหมายให้กับผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาก็ไม่สามารถทำให้ผู้มารับคำปรึกษาพึ่งพาตนเองได้ ต้องพึ่งผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้นการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีนี้ จึงเน้นความสำคัญในตัวบุคคลไม่ใช่ปัญหาของเขา ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาให้สามารถจัดการกับปัญหาที่เผชิญอยู่ในปัจจุบัน หรือปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น หลังจากที่ผู้รับคำปรึกษาได้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ เมื่อมีสิ่งอำนาจหรือการบิดเบือนเสแสร้งถูกขจัดออกไปแล้ว ผู้รับคำปรึกษาจะมีการเปิดรับประสบการณ์ เกิดความไว้วางใจตนเอง ประเมินตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองตลอดเวลา

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางสรุปได้ดังนี้

1. มีความรู้สึกไวต่อการตอบสนองของผู้รับคำปรึกษา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ความรู้สึก และความคิดของผู้อื่น เข้าใจความหมายที่ซ่อนเร้นจากการตอบสนองด้วยความเข้าใจผู้รับคำปรึกษาที่ลึกซึ้งขึ้น
2. ให้การยอมรับผู้รับการให้คำปรึกษาโดยปราศจากเงื่อนไข โดยผู้ให้การให้คำปรึกษาต้องยอมรับผู้รับการให้คำปรึกษาอย่างที่เขาเป็นอยู่
3. การสื่อสารด้วยความตั้งใจจริงของผู้ให้การให้คำปรึกษา เป็นพฤติกรรมเสริมแรงของผู้ให้การให้คำปรึกษา ที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้และผู้รับการให้คำปรึกษาได้
4. การสร้างแนวคิดทางบวกให้เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษา ผู้มีปัญหาบางคนรู้สึกหมดหวังและท้อใจที่ไม่สามารถจะสนองตอบความคาดหวังของบุคคลที่ใกล้ชิดได้

ลักษณะของผู้มารับคำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

1. เป็นผู้ที่มีความวิตกกังวล หรือมีความตึงเครียด
2. เป็นผู้ที่มีความทุกข์ที่เกิดจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างสิ่งที่บุคคลต้องการจะเป็นกับสิ่งที่เป็นอย่างอื่น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และความรู้สึก
3. เป็นผู้ที่มีความอึดอันตันใจซึ่งเป็นคนปกติ และมีความทุกข์ในระดับปกติ
4. เป็นบุคคลที่มีความรู้สึกว่าตนเองได้รับการคุกคามด้านจิตใจ
5. เป็นบุคคลที่เห็นความเป็นจริง หวาดกลัวที่ต้องเผชิญกับสภาพความเป็นจริง
6. เป็นบุคคลที่หนีจากความคาดหวังของสังคม เนื่องจากกลัวทำให้คนรอบข้างผิดหวัง
7. เป็นบุคคลที่ไม่มั่นใจและวิตกกังวลต่อการตัดสินใจของตนเอง
4. สามารถสื่อความรู้สึกขัดแย้งภายในจิตใจได้ด้วยคำพูด และการแสดงออกด้วยภาษาท่าทางต่าง ๆ

ตัวอย่างการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

ประวิทย์ เป็นนักศึกษาชาย อายุ 19 ปี เรียนอยู่ชั้นปี 2 มาพบกับเพื่อนผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาพร้อมทั้งระบายความในใจในฟังว่า รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจในตนเองที่เกิดมาอาภัพ เพราะรู้สึกว่าหน้าตาตนเองไม่หล่อ และเรียนหนังสือไม่เก่ง แต่ภายหลังจากที่นักศึกษาผู้นี้ได้ระบายความรู้สึกคับข้องใจที่เป็นปมด้อยของตนเองออกมาแล้วจึงค้นพบว่าความรู้สึกที่เป็นปมด้อยของเขาเกิดจากที่แม่ชอบเรียกเขานายขี้เหล่ เพราะหล่อสู้พี่ชายไม่ได้ และชอบเอาผลการเรียนของเขาไปเปรียบกับพี่ชาย จึงทำให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเป็นปมด้อย ทั้งๆ ที่ความจริงแล้ว ประวิทย์ ก็จัดว่าเป็นคนหน้าตาดี และผลการเรียนก็อยู่ในระดับดี ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาจึงพยายามให้ประวิทย์ระบายความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจของเขา โดยพยายามทำให้เขารู้ว่ากำลังรับฟัง พร้อมทั้งพยายามทำความเข้าใจและยอมรับในความรู้สึกของเขา และให้ประวิทย์ไปติดต่อฝ่ายทะเบียนว่าผลการเรียนของเขาอยู่ในลำดับที่เท่าไรของรุ่น ส่วนเรื่องหน้าตาาก็ให้ถามความเห็นจากเพื่อนๆ เพื่อให้เกิด

ความเข้าใจกับตัวตนที่แท้จริง และช่วยให้ประวิทย์ได้ตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับการเรียนว่าจะเรียนให้
ได้เกรดสูงขึ้น

เอกสารชุดที่ 2

มนุษย์ทุกคนมีความแตกต่างกัน อันเนื่องจากการที่แต่ละคนมีประสบการณ์ในชีวิตที่
แตกต่างกัน ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้น บุคคลแต่ละคนจะคิดและรู้สึก ตลอดจนการหาแนวทางในการ
แก้ไขปัญหาจะแตกต่างกันด้วย ดังนั้นในการให้คำปรึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับระดับปัญหาที่
บุคคลแต่ละคนกำลังเผชิญอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้พิจารณาทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่
เหมาะสมกับสภาพปัญหานั้นๆ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับความคิด เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษาอันเนื่องมาจาก
สาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ ความไม่รู้ และการรู้ผิด และอีกสาเหตุหนึ่งอาจมาจากการเรียนรู้ที่
ผิด จึงทำให้มีความคิดผิดๆ และมีความเชื่อผิดๆ หรืออาจมีสาเหตุมาจากการเรียนรู้ที่
ไม่สมเหตุสมผล ก็จะส่งผลให้บุคคลนั้นมีความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลหรือกลายเป็นคนไร้เหตุผล
ทฤษฎีที่เหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับความคิด ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณา
เหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม (Rational Emotive Behavior Therapy) ทฤษฎีเชิงองค์ประกอบและ
คุณลักษณะ (Trait - Factor) ในที่นี้จะกล่าวถึงทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล
อารมณ์ พฤติกรรม (Rational Emotive Behavior Therapy) เท่านั้น

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม (Rational Emotive Behavior Therapy) REBT

ผู้นำคนสำคัญ ได้แก่ อัลเบิร์ต เอลลิส (Albert Ellis)

แนวคิดหลัก

1. มนุษย์เกิดมาพร้อมกับมีศักยภาพที่จะเป็นผู้ที่มีเหตุผล แต่บางคนเป็นผู้ที่ไร้เหตุผล
ทั้งนี้เนื่องมาจากเขามีประสบการณ์ชีวิตที่ไม่ค่อยมีเหตุผลมาตั้งแต่เมื่อครั้งยังอยู่ในวัยเด็ก ประกอบ
กับชีวิตในปัจจุบันของเขาก็คงดำเนินไปอย่างผิดเพี้ยน ไม่ค่อยมีเหตุผล เนื่องจากเหตุผลและ
อารมณ์ของมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกัน บุคคลที่ไร้เหตุผลจึงมักจะมีปัญหาทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม
ด้วย

2. มนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผลและไร้เหตุผล การที่บุคคลมีอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม มักมีสาเหตุ
มาจากการมีความคิด ความเชื่อที่ไร้เหตุผล แต่ถ้าบุคคลเรียนรู้วิธีการคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น และ
ลดละการคิดอย่างไร้เหตุผลลงก็จะนำไปสู่การเป็นผู้มีเหตุผล มีอารมณ์ และ พฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้น
และมีโอกาสประสบความสุข ความสำเร็จในชีวิต

3. มนุษย์มีความต้องการสิ่งที่ดีงามสำหรับชีวิต บุคคลที่ไม่ได้รับการตอบสนองสิ่งที่ต้องการเขาก็มักจะกล่าวโทษและ/หรือตำหนิตนเอง หรือผู้อื่น แต่มนุษย์ก็สามารถที่จะปรับเปลี่ยนความคิดและค่านิยมที่ไร้เหตุผลของตนได้ ดังนั้น หากบุคคลได้รับความช่วยเหลือให้รู้จักปรับเปลี่ยนวิธีการคิด และการรับรู้ที่ไม่มีเหตุผล ไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล ก็จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมขึ้น

4. ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของมนุษย์มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังที่เอลลิส กล่าวว่า “เมื่อบุคคลแสดงความรู้สึก เขาก็จะคิดและแสดงพฤติกรรมด้วย เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมเขาก็จะคิดและแสดงความรู้สึกด้วย และเมื่อบุคคลคิด เขาก็จะแสดงความรู้สึกและแสดงพฤติกรรมด้วย” (Ellis. 1974: 313)

เป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม

เป็นการสอนให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถสืบค้น และจัดหรือเอาชนะความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล มาเป็นความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับคำปรึกษามีอารมณ์ความรู้สึก และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตด้วยความสุข

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม

1) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล ก่อให้เกิดปัญหาด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่ไม่เหมาะสม และจะส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้วย ดังนั้น ผู้รับคำปรึกษาควรได้รับความช่วยเหลือให้รู้จักวิธีคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักการควบคุมและเอาชนะอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่เหมาะสม

2) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความยืดหยุ่นทางความคิด เปิดใจกว้าง ยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับในความคิดเห็น และสิ่งต่างๆ ที่หลากหลาย โดยไม่ดันทุ้งรับเฉพาะความคิดเห็นของตน หรือยึดถือความคิดความเชื่อของตนเป็นใหญ่เหนือของผู้อื่นอยู่เสมอ

3) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีวิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์

4) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์และสิ่งต่างๆ อย่างไครครวญ รอบคอบ มีเหตุผล และด้วยสติปัญญา สามารถยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ และสามารถเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

5) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความเข้าใจในตนเอง และยอมรับตนเองได้ตามความเป็นจริง มีความพึงพอใจที่มีชีวิตอยู่ และรู้จักแสวงหาความสุขให้กับชีวิต โดยที่ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น

6) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง สามารถกำหนดทิศทางและดำเนินชีวิตของตนเองได้ รักการพึ่งพาตนเอง สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้ เป็นส่วนใหญ่ และเมื่อเขาอยากได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้อื่น เขาก็จะไม่เรียกร้องการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้อื่นโดยสิ้นเชิง

- 7) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสนใจและยอมรับในคุณค่าของตนเองและของบุคคลอื่น ซึ่งจะช่วยให้มีการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้ด้วยความสุข
- 8) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความอดทน อดกลั้นต่อความผิดพลาดของผู้อื่นได้
- 9) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษากล้าเสี่ยงที่จะคิด จะทำสิ่งต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ โดยไม่กังวลมากจนเกินเหตุถึงความผิดพลาดล้มเหลวซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้
- 10) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความมุ่งมั่น ตั้งใจจริงที่จะทำในสิ่งที่เขาสนใจ และให้ความสำคัญจนบรรลุผลสำเร็จ
- 11) ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะของผู้รับคำปรึกษาตามทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม

1. เป็นผู้ที่ต้องการได้รับความรักและการยอมรับจากบุคคลที่สำคัญสำหรับเขา และจากบุคคลที่เขาติดต่อสัมพันธ์ด้วย
2. เป็นผู้ที่มีความคิดว่า คนที่มีคุณค่าต้องมีความสามารถ ประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน และมีความเพียบพร้อมสมบูรณ์แบบ
3. เป็นผู้ที่มีความคิดว่า คนที่เลว คดโกง และชั่วร้าย ควรจะถูกตำหนิและลงโทษ
4. เป็นผู้ที่มีความคิดว่า เมื่อสิ่งต่างๆ ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ มันคือสิ่งที่เลวร้ายหรือเป็นเรื่องหายนะ
5. เป็นผู้ที่มีความคิดว่า ความทุกข์เกิดจากเหตุการณ์และ/หรือสถานการณ์ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของตนเอง
6. เป็นผู้ที่มีความกังวลหรือเป็นห่วงสิ่งที่น่ากลัวหรือมีอันตราย
7. เป็นผู้ที่มีความคิดว่า การหลีกเลี่ยงความยากลำบากและความรับผิดชอบ เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่าการเผชิญหน้ากับมัน
8. เป็นผู้ที่มีความคิดว่า จะต้องพึ่งพาผู้อื่นและต้องมีผู้ที่เข้มแข็งกว่าตนให้พึ่งพิง
9. เป็นผู้ที่มีความคิดว่า เหตุการณ์ในอดีตในชีวิตเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในปัจจุบัน และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
10. เป็นผู้ที่มีความกังวลและเป็นทุกข์กับปัญหาของผู้อื่น
11. เป็นผู้ที่มีความคิดว่าทุกปัญหาจะต้องมีทางแก้ไขได้อย่างสมบูรณ์แบบ

ตัวอย่างการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม

ดาราเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ก่อนหน้าที่จะมาพบเพื่อนผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเคยฆ่าตัวตายมาแล้ว 2 ครั้ง แต่เคราะห์ดีที่เพื่อนช่วยกันนำส่งโรงพยาบาลได้ทันเวลาจึงรอดตาย สาเหตุของปัญหาเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของเธอที่ไม่สมเหตุผล เนื่องจากคุณแม่ของเธอต้องการให้เธอเรียนให้เกรดสูงๆ ให้ได้เกียรตินิยม จะได้คุยแข่งกับเพื่อนบ้าน และเพื่อนที่ทำงานได้ และแม่ของ

เธอจะชอบเอาเธอไปเปรียบเทียบกับลูกของคนอื่นว่าให้เรียนให้ได้แบบเขา ซึ่งทำสร้างความกดดันให้เธอมาก ซึ่งทำให้ผลการเรียนของเธอไม่น่าพอใจเท่าไรนัก เธอจึงวิตกกังวลกับการเรียนของเธอมาก เธอจึงหงุดหงิดและก้าวร้าวกับเพื่อนของเธอ จึงทำให้เธอไม่มีเพื่อน

จากปัญหาดังกล่าว ความทุกข์ของดารารเกิดจากความคิดที่ไม่สมเหตุสมผล อันเนื่องมาจากการคาดหวังของแม่ ว่าคนเราจะประสบความสำเร็จจะต้องเรียนให้ได้เกียรตินิยมเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ดารารจึงมีความคิดที่ไร้เหตุผลว่าต้องเรียนให้ได้เกียรตินิยมเท่านั้น เมื่อมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคต ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนก็ตามมา ประกอบกับผลการเรียนออกมาไม่ดีเลย จึงทำให้ดารารรู้สึกที่ตนเองไร้คุณค่า ไม่มีใครต้องการ อนาคตมืดมน จึงนำไปสู่การฆ่าตัวตาย

ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาที่ใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุ อารมณ์ พฤติกรรม จะพยายามเปลี่ยนความคิดความเชื่อของผู้รับคำปรึกษาให้กลับมาเป็นความคิดที่สมเหตุสมผล โดยพยายามให้ผู้รับคำปรึกษาคิดให้สมเหตุสมผลว่าจะประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การได้เกียรตินิยม ยังมีคนอีกจำนวนมากที่ประสบความสำเร็จจากการแสดงความสามารถไม่ใช่ แสดงผลการเรียน และผู้ให้คำปรึกษาแสดงการยอมรับในตัวผู้รับคำปรึกษาเป็นผู้ที่มีคุณค่า แต่สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความคิดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล

เอกสารชุดที่ 3

มนุษย์ทุกคนมีความแตกต่างกัน อันเนื่องจากการที่แต่ละคนมีประสบการณ์ในชีวิตที่แตกต่างกัน ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้น บุคคลแต่ละคนจะคิดและรู้สึก ตลอดจนการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาจะแตกต่างกันด้วย ดังนั้นในการให้คำปรึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับระดับปัญหาที่บุคคลแต่ละคนกำลังเผชิญอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้พิจารณาทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหานั้นๆ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับพฤติกรรม ลักษณะของปัญหามักเกิดขึ้นเนื่องมาจากการที่บุคคลไม่พอใจในการกระทำของตนเองและต้องการแก้ไขพฤติกรรมนั้น สาเหตุที่เกิดขึ้นอาจมาจากการที่ผู้รับคำปรึกษามีความต้องการภายในใจอย่างหนึ่ง แต่การแสดงออกทางพฤติกรรมกลับเป็นไปอีกแบบหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่มีการเรียนรู้มาก่อน จึงทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา หรืออาจเกิดจากการที่ได้เรียนรู้มาแล้ว แต่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันได้ เช่น ปัญหาเรื่องการมาเรียนสาย ปัญหาการขาดเรียนประจำ ปัญหาการติดเหล้า ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับพฤติกรรมนี้ ผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษาจะต้องร่วมกันกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้ชัดเจน ตลอดจนกำหนดขั้นตอนซึ่งเป็นแนวทางและวิธีปฏิบัติลงไปให้แน่นอน และผู้รับคำปรึกษาจะต้องพยายามปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้น ทฤษฎีที่เหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับพฤติกรรม ได้แก่ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Therapy) ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality Therapy) ในที่นี้จะกล่าวถึงทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Therapy) เท่านั้น

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Therapy)

ผู้นำคนสำคัญ อาร์โนลด์ ลาซารัส (Arnold Lazarus)

แนวคิดหลัก

การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม เป็นการจัดสภาพการเรียนรู้ใหม่ โดยมีรากฐานมากจากทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม ซึ่งเน้นการเปลี่ยนพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาเป็นแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย 3 ทฤษฎี ได้แก่

1. การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก

(Classical Conditioning)

โดย พาฟลอฟ (Ivan P. Pavlov)

พาฟลอฟ เป็นนักสรีรวิทยาชาวรัสเซียเป็นผู้เสนอหลักการเรียนรู้ การศึกษาของเขาคือการศึกษาทดลองวางเงื่อนไขให้สุนัขน้ำลายไหลเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่ง เขาแสดงให้เห็นว่าการนำสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข คือเศษเนื้อ เสนอพร้อมกับสิ่งเร้าที่ต้องวางเงื่อนไขคือเสียงกระดิ่ง หลังจากได้ยินเสียงกระดิ่งโดยไม่เห็นอาหารที่เป็นเศษเนื้อ สุนัขจะหลั่งน้ำลาย เช่น ในขณะที่ ก แอบชอบ ข และ ก จะนำดอกกุหลาบสีแดงไปให้ ข ทุกวัน เมื่อใดก็ตามที่ ข เห็นดอกกุหลาบสีแดง ข จะคิดถึง ก ทันที

หลักการเรียนรู้ที่นำไปใช้ในการให้คำปรึกษาคือ พฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาเป็นผลมาจากสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข และสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ดังนั้น การเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมใหม่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

2. การวางเงื่อนไขแบบลงมือกระทำ

(Operant Conditioning)

โดย สกินเนอร์ (B.F. Skinner)

สกินเนอร์ เสนอว่า ความถี่ของพฤติกรรมที่แสดงขึ้นอยู่กับผลที่ตามมา หลังจากการแสดงผลพฤติกรรมนั้น สกินเนอร์นำความคิดนี้ไปใช้ในการปรับพฤติกรรมของนกพิราบ โดยการให้อาหารเป็นรางวัล จนกระทั่งนกพิราบเรียนรู้ที่จะจิกวงกลมสีแดง พฤติกรรมที่แสดงเพิ่มมากขึ้นเรียกว่า ได้รับการเสริมแรง เช่น นักศึกษาที่สอบได้คะแนนดี และได้รับคำชมจากอาจารย์ผู้สอน และเพื่อน นักศึกษาผู้นี้จะทำคะแนนให้ได้สูงๆ เพราะจะได้รับคำชมจากอาจารย์เพื่อนๆ

หลักการเรียนรู้ที่นำไปใช้ในการให้คำปรึกษาคือ ผู้รับคำปรึกษาจะได้รับเสริมแรงถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งจะทำให้เกิดแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นต่อไป

3. การเรียนรู้ทางสังคม
(Social Learning)
โดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura)

อัลเบิร์ต แบนดูรา เขาคิดว่าการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดจากการสังเกต การเลียนแบบพฤติกรรมผู้อื่น หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ ซึ่งมีทั้งการเรียนรู้จากตัวแบบที่ดี และไม่ดี การเรียนรู้จากตัวแบบค่อนข้างจะมีอิทธิพลกับบุคคล เพราะช่วยลดความรู้สึกลัวต่องานที่ยาก และยังช่วยกระตุ้นให้มีความพยายามที่จะเลียนแบบให้สำเร็จ การทดลองของแบนดูราแสดงให้เห็นว่า เด็กที่สังเกตผู้ใหญ่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและมีแนวโน้มแสดงความก้าวร้าวมากกว่าเด็กที่ไม่มีตัวแบบแสดงให้เห็น การเรียนรู้จากตัวแบบอธิบายได้ค่อนข้างชัดเจนต่อพฤติกรรมความรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

หลักการเรียนรู้ที่นำไปใช้ในการให้คำปรึกษาคือ ผู้ให้คำปรึกษาจะนำเสนอตัวแบบที่สอดคล้องกับพฤติกรรมนั้นๆ และให้ผู้รับคำปรึกษาฝึกเลียนแบบพฤติกรรมตามตัวแบบ ซึ่งผู้รับคำปรึกษาจะพึงพอใจจากการแสดงพฤติกรรมนั้น และมีแนวโน้มที่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น

เป้าหมายของการให้คำปรึกษา

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม มีเป้าหมายที่เน้นทางด้านกรปฏิบัติ เพื่อที่จะช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่บุคคลเหล่านั้นกำลังกระทำและกำลังคิด ขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้รับคำปรึกษา โดยพยายามให้ผู้รับคำปรึกษาได้เรียนรู้ที่จะสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งจะเป็นแนวทางนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้น โดยผู้ให้คำปรึกษากำหนดจุดมุ่งหมายหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้ชัดเจน จากนั้นช่วยกันพิจารณาว่ามีสภาพการณ์ใดบ้างที่จะก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ จากนั้นจึงจะร่วมมือกันวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน สำหรับผู้รับคำปรึกษานำไปใช้ปฏิบัติ เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อไป

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาตามแนวพฤติกรรมนิยม มีดังนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีลักษณะอบอุ่น มีความเห็นอกเห็นใจ ให้การยอมรับ ไม่ตัดสินพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษา

2. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถแก้ปัญหาอย่างจริงจัง มีความสามารถในการวางแผน
3. ผู้ให้คำปรึกษาจะให้กำลังใจผู้รับคำปรึกษาในการปฏิบัติตามแผน ติดตามและประเมินผลการให้คำปรึกษา
4. ผู้ให้คำปรึกษาเป็นต้นแบบสำหรับผู้รับคำปรึกษา

ลักษณะของผู้รับคำปรึกษา

การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมนำมาประยุกต์ใช้กับบุคคลที่มีปัญหาหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะผู้ที่มีเป้าหมายทางพฤติกรรมอย่างชัดเจนและมีความเต็มใจที่จะร่วมมือในการปรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น ผู้ที่มีอาการกลัวประเภทต่างๆ เช่น กลัวแมงมุม กลัวที่สูง กลัวเลือด กลัวที่แคบ

ตัวอย่างการให้คำปรึกษาโดยใช้แนวทางการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

วิไล เป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนเฉลี่ยในระดับที่ไม่น่าพอใจ ทำให้เธอวิตกกังวลมาก เธอไม่รู้ว่าจะแบ่งเวลาอ่านหนังสืออย่างไร ในที่สุดเธอก็ตัดสินใจไปปรึกษาเพื่อนที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา เพื่อช่วยเธอปรับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ปัญหาของเธอคือ การไม่สามารถอ่านหนังสือได้นานเกินครึ่งชั่วโมงและการไม่รู้จักกำหนดเวลาในการอ่านหนังสือได้ ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาจึงบอกให้เธอบันทึกพฤติกรรมการเรียนของเธอในแต่ละวัน ว่าทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ รู้สึกอย่างไร และคิดอะไร เช่น เวลา 05.00 น. หยิบหนังสือมานั่งอ่านที่หอพัก รู้สึกเหมือนอยู่ในโลกใบนี้คนเดียว ไม่มีแรงจูงใจในการอ่านหนังสือเลย ทุกอย่างมันดูเจียบไปหมด คิดว่าคงอ่านหนังสือไม่ได้แน่ จึงปิดหนังสือแล้วนอนต่อ เมื่อครบ 1 สัปดาห์ วิไลจะสังเกตเห็นพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือของตนเองจากบันทึกประจำวัน ซึ่งเธอจะพบว่าปัญหาของเธอคือการไม่อดทนพอที่จะอ่านหนังสือ ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาจึงให้เธอวางแผนการอ่านหนังสือของเธอโดยเริ่มจาก กลับมาที่หอพัก ทานอาหารว่างนอนพัก 15 นาที หลังจากนั้นจะอ่านหนังสือ 1 ชั่วโมง ถ้าวิไลอ่านหนังสือได้ครบ 1 ชั่วโมงพร้อมทั้งสรุปเนื้อหาสาระที่ตนเองอ่าน ครบ 1 สัปดาห์ เธอจะให้รางวัลตัวเองโดยการออกไปรับประทานอาหารเย็นกับเพื่อนๆ และเพิ่มจำนวนชั่วโมงอ่านเป็น 2 ชั่วโมงในสัปดาห์ต่อไป แต่ถ้าวิไลทำไม่ได้ตามที่วางแผนไว้ วิไลจะลงโทษตัวเองโดยไม่พบเพื่อนและไม่ไปสังสรรค์กับเพื่อนเลยตลอด 1 สัปดาห์

ประเด็นคำถามของแต่ละทฤษฎีการให้คำปรึกษา

ประเด็นคำถาม ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

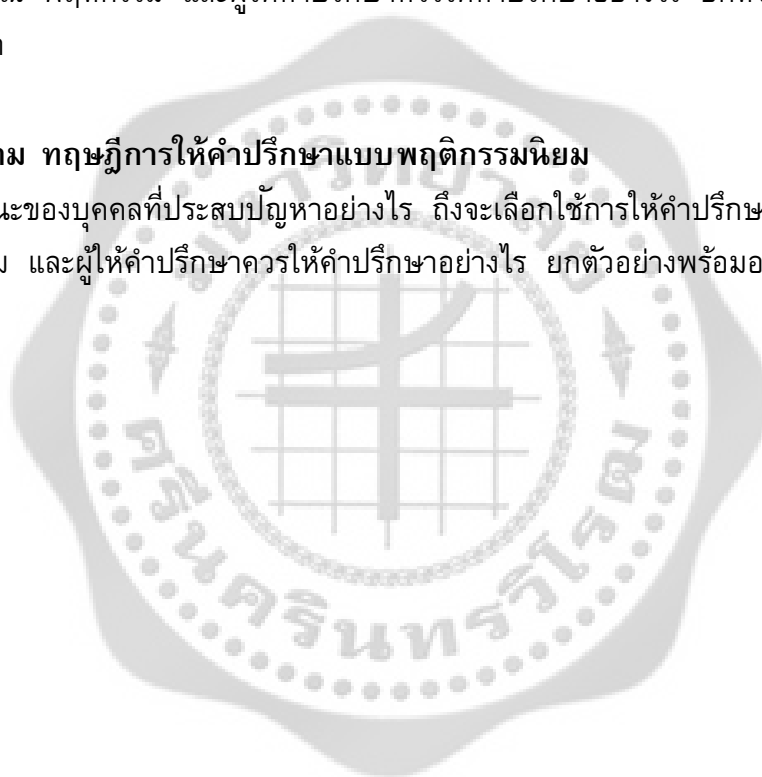
ลักษณะของบุคคลที่ประสบปัญหาอย่างไร ถึงจะเลือกให้การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และผู้ให้คำปรึกษาควรให้คำปรึกษาอย่างไร ยกตัวอย่างพร้อมอธิบายมาโดยละเอียด

ประเด็นคำถาม ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม

ลักษณะของบุคคลที่ประสบปัญหาอย่างไร ถึงจะเลือกให้การให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม และผู้ให้คำปรึกษาควรให้คำปรึกษาอย่างไร ยกตัวอย่างพร้อมอธิบายมาโดยละเอียด

ประเด็นคำถาม ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม

ลักษณะของบุคคลที่ประสบปัญหาอย่างไร ถึงจะเลือกให้การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม และผู้ให้คำปรึกษาควรให้คำปรึกษาอย่างไร ยกตัวอย่างพร้อมอธิบายมาโดยละเอียด

แบบประเมินความรู้เรื่อง “ทฤษฎีการให้คำปรึกษา”

ให้นักศึกษาใช้คำตอบต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 1 – 3

- ก. อัลเบิร์ต แบนดูรา
- ข. คาร์ล รอกเจอร์
- ค. อัลเบิร์ต เอลลิส
- ง. อาร์โนล ลาสซาร์ส

1. บุคคลในข้อใดคือผู้นำคนสำคัญของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม
2. บุคคลในข้อใดคือผู้นำคนสำคัญของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
3. บุคคลในข้อใดคือผู้นำคนสำคัญของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม
4. ข้อใดกล่าวถึงแนวคิดหลักของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
 - ก. บุคคลแต่ละคนต้องการให้มีคนมาหาทาง
 - ข. บุคคลแต่ละคนมีความรู้สึกร่วมกับปัญหาแต่ละปัญหา
 - ค. บุคคลมีศักยภาพที่จะเข้าใจตนเอง และแก้ปัญหาของตนเองได้
 - ง. บุคคลแต่ละคนต้องการความช่วยเหลือจากผู้ให้คำปรึกษาโดยตรง
5. ข้อใด “ไม่ใช่” แนวคิดในการพิจารณามนุษย์ตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
 - ก. มนุษย์มีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเอง
 - ข. โดยพื้นฐานแล้วมนุษย์มักจะทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม
 - ค. มนุษย์ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ และการยอมรับจากผู้อื่น
 - ง. มนุษย์เป็นผู้มีความสามารถ มนุษย์มีความสามารถที่จะตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
6. ข้อใดกล่าวถึงเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
 - ก. ผู้ให้คำปรึกษายอมรับผู้รับคำปรึกษาโดยปราศจากเงื่อนไข
 - ข. ผู้ให้คำปรึกษาสื่อสารทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทางในบรรยากาศที่อบอุ่น
 - ค. ผู้ให้คำปรึกษารับรู้เรื่องราวของผู้รับคำปรึกษาอย่างถูกต้อง และเชื่อมโยงให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเอง
 - ง. ถูกทุกข้อ

7. เป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางข้อใดสำคัญที่สุด
- ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเอง
 - ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับตนเองตามความเป็นจริง
 - ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถตัดสินใจเลือกเป้าหมายในชีวิต
 - ถูกทุกข้อ
8. แนวคิดหลักของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม ข้อใดถูกต้องที่สุด
- มนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผลและไร้เหตุผล
 - มนุษย์มักจะกล่าวโทษหรือตำหนิตนเอง
 - มนุษย์เกิดมาพร้อมที่จะเป็นผู้ที่ไร้เหตุผล
 - ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของมนุษย์ถูกแยกออกจากกัน
9. ข้อใดกล่าวถึงเป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ พฤติกรรม ข้อใดถูกต้องที่สุด
- เป็นการสอนให้บุคคลจัดหรือเอาชนะความรู้สึกที่ไร้เหตุผล
 - เป็นการสอนให้บุคคลจัดหรือเอาชนะพฤติกรรมที่ไร้เหตุผล
 - เป็นการสอนให้บุคคลจัดหรือเอาชนะความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล
 - เป็นการสอนให้บุคคลจัดหรือเอาชนะความรู้สึก อารมณ์ที่ไร้เหตุผล
10. บุคคลในข้อใดที่แสดงบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ได้ถูกต้องที่สุด
- ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีวิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์
 - ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเปิดใจกว้างยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
 - ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้วิเคราะห์เหตุการณ์และสิ่งต่างๆ อย่างใคร่ครวญ
 - ถูกทุกข้อ
11. ลักษณะของบุคคลในข้อใดที่ควรจะให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม
- เป็นบุคคลที่กำลังวิตกกังวลกับเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น
 - เป็นบุคคลที่ต้องการเปลี่ยนแปลงตนเองในเรื่องความรับผิดชอบ
 - เป็นบุคคลที่มีความทุกข์ใจกับการจากไปของบุคคลอันเป็นที่รัก
 - เป็นคนที่มีความคิดว่าคนที่เลว คดโกงและชั่วร้ายควรถูกตำหนิและลงโทษ

12. การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเป็นการนำทฤษฎีการเรียนรู้มาเป็นแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทฤษฎีในข้อใดต่อไปนี้
- ก. การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก การเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีสหาม
 - ข. การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ การเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีแรงขับ
 - ค. การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ การเชื่อมโยงสิ่งเร้า
 - ง. การวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ การเรียนรู้ทางสังคม
13. ข้อใดกล่าวถึงเป้าหมายของการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมได้ถูกต้องที่สุด
- ก. มีเหตุและผล
 - ข. มีการเสริมแรง
 - ค. เน้นการปรับตัว
 - ง. เน้นด้านการปฏิบัติ
14. ข้อใดกล่าวถึงบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมได้ถูกต้องที่สุด
- ก. เป็นผู้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้
 - ข. เป็นตัวแบบสำหรับผู้รับคำปรึกษา
 - ค. เป็นผู้ที่มีความสามารถเข้าถึงสัจธรรมของชีวิต
 - ง. เป็นผู้ที่มีความสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม
15. ข้อใดคือลักษณะของผู้รับคำปรึกษาตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม
- ก. มะลิกลัวที่แคบ
 - ข. มะขามอกหักเศร้าใจ
 - ค. มะนาวกลัวแฟนไม่รัก
 - ง. มะยมเชื่อว่าทุกคนต้องรักเธอ

กระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

เฉลย

1. ง 2. ข 3. ก 4. ค 5. ง 6. ง
 7. ง 8. ก 9. ค 10. ง 11. ง 12. ง
 13. ง 14. ข 15. ก

**รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 5**

เรื่อง: จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถระบุจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาได้

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

เมธินันท์ ภิญโญชน. (2539) กล่าวว่า เนื่องจากผู้ให้คำปรึกษาต้องทำงานเกี่ยวกับบุคคลโดยตรง ต้องสัมผัสความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของผู้มารับคำปรึกษา เป็นที่ไว้วางใจ ได้รับความลับ และโลกส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษาลักษณะของงาน และความสัมพันธ์ทางวิชาชีพดังกล่าว บางครั้งทำให้ผู้ให้คำปรึกษตกอยู่ในสภาวะที่ตัดสินใจลำบากมาก ๆ หรือบางครั้งทำให้ผู้ให้คำปรึกษตกอยู่ในสภาพที่ไม่ช่วยให้สามารถให้คำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการปฏิบัติงานในวิชาชีพการให้คำปรึกษาจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณเป็นแนวปฏิบัติ

เทคนิคที่ใช้ในการฝึก

ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เรื่องจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยเลือกวิธีการ “การใช้กรณีตัวอย่าง” ซึ่งเป็นวิธีการนำกรณี เรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษามานำเสนอ และให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ศึกษาอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิเคราะห์เรื่องราวที่เกิดขึ้น แล้วสรุปแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุด เหมาะสมที่สุด ซึ่งแต่ละกรณีตัวอย่างจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องทำความเข้าใจและแก้ปัญหาตามที่ผู้วิจัยกำหนด วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาอย่างถ่องแท้

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง “จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา”
2. กรณีตัวอย่าง “จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา”
3. แผ่นนำเสนอข้อมูลจากโปรแกรม Microsoft PowerPoint เรื่อง จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา
4. กระดาษ A4

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้ฝึกอบรมในครั้งที่ 4 แล้วโยงเรื่องเข้าสู่เรื่องความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

2. ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน
2. ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่าง เกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษา กลุ่มละ 5 เรื่อง ซึ่งแต่ละเรื่องจะเป็นกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการให้คำปรึกษาของผู้ให้คำปรึกษา
3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม ศึกษากรณีตัวอย่างที่ละเรื่อง และช่วยกันวิเคราะห์แต่ละกรณีศึกษาว่า ผู้ให้คำปรึกษาควรมีจรรยาบรรณหรือแนวปฏิบัติตนอย่างไรในการให้คำปรึกษา
4. ผู้วิจัยให้ผู้รับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์จรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาจากกรณีศึกษาที่ได้รับทั้ง 5 เรื่อง
5. ผู้วิจัย และผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันอภิปรายถึงจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนว่าต้องมีเรื่องใดบ้าง
6. ผู้วิจัยบรรยายสรุปจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษา

3. ขั้นสรุป

1. ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษาที่ได้จากการฝึกอบรม
2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษา
3. นัดหมาย วันเวลาสถานที่ในการฝึกอบรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ ความร่วมมือในการเข้าร่วมการฝึกอบรม ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. ผู้วิจัยสำรวจความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับจรรยาบรรณในให้คำปรึกษาโดยใช้คำถาม

เอกสารประการฝึกอบรม เรื่อง “จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา”

จรรยาบรรณหมายถึง

คำว่า “จรรยาบรรณ” เป็นคำสมาสระหว่าง “จรรยา” ซึ่งหมายถึง ความประพฤติหรือ กิริยาที่ควรประพฤติ และอีกคำหนึ่ง คือ “บรรณ” ซึ่งหมายถึง เอกสารหรือหนังสือ เมื่อรวมเข้าด้วยกัน จึงหมายถึงเอกสารหรือหนังสือที่ว่าด้วยข้อควรประพฤติปฏิบัติของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรืออาชีพใดอาชีพหนึ่ง

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง ธรรมเนียมที่เป็นข้อประพฤติ ปฏิบัติ, ศิลธรรม, กฎศีลธรรม จากการสัมมนาของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2522 ได้สรุปนิยามไว้ว่าจริยธรรม คือแนวทางประพฤติปฏิบัติตนเพื่อการบรรลุถึงสภาพชีวิต อันทรงคุณค่าพึงประสงค์

ดังนั้นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ผู้ให้คำปรึกษามักจะเผชิญกับการตัดสินใจที่ เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณอยู่บ่อย ๆ คือตเลอและบราวน์ (1992) ได้สรุปแนวปฏิบัติที่องค์กร วิชาชีพและกฎหมายกำหนดไว้ดังนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษา ต้องไม่พยายามที่จะให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาโดยที่ไม่มีความรู้ ทักษะ การฝึกฝน และการนิเทศที่เพียงพอ กล่าวคือ ต้องไม่ให้คำปรึกษาในด้านที่นอกเหนือจาก ความสามารถและคุณสมบัติที่ตนเองมีอยู่ ในกรณีที่พบกับปัญหานี้ให้ส่งต่อไปกับผู้เชี่ยวชาญที่ เหมาะสม
2. ผู้ให้คำปรึกษาต้องเป็นอิสระจากอคติและความลำเอียงทั้งมวลที่อาจส่งผลกระทบต่อค วามเป็นกลางและสัมพันธภาพทางบวก อคติและความลำเอียงที่อาจเกิดขึ้นได้แก่ อคติในเรื่องเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ และกลุ่มที่มีลักษณะพิเศษ
3. การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้รับคำปรึกษาเป็นสิ่งต้องห้าม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องไม่ มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องทางเพศกับผู้รับคำปรึกษาโดยเด็ดขาด ไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ทั้งสิ้น
4. ผู้ให้คำปรึกษาจะคุ้มครองสิทธิของผู้ร่วมเป็นตัวอย่าง (subject) ของการวิจัยการทดลอง ใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างการวิจัย (subject) จะต้องอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบ และจะต้องได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างทุกคน
5. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องปกป้องความเป็นส่วนตัว และรักษาความลับของผู้รับคำปรึกษา โดยตลอด เว้นเสียแต่ว่าสถานการณ์ที่เปิดเผยในชั่วโมงการให้คำปรึกษาเป็นอันตรายต่อชีวิตและ ความผาสุก (welfare) ของตนเองและผู้อื่น ๆ จะต้องรักษาเป็นความลับจะเปิดเผยได้ก็ต่อเมื่อผู้รับ คำปรึกษาอนุญาตหรือกฎหมายบังคับ
6. เป้าหมายในการให้คำปรึกษาก็คือการช่วยผู้รับคำปรึกษาให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ วางไว้ ยกเว้นเป้าหมายนั้นเป็นเป้าหมายที่เป็นในทางทำลาย ทำร้ายตัวเอง หรือฝ่าฝืนกฎระเบียบ

ของสังคม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นและจะต้องระวังไม่ทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกพึงพา เพื่อสนองความต้องการของผู้ให้คำปรึกษา

7. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรับผิดชอบที่จะรับการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายหลังจากจบการศึกษาแล้ว ทั้งนี้เพราะว่าความรู้และการวิจัยในวิชาชีพการให้คำปรึกษาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้ปฏิบัติในด้านนี้จำเป็นต้องพัฒนาความรู้และทักษะให้ทันสมัยอยู่เสมอ

8. ผู้ให้คำปรึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่จะดำเนินการต่อผู้ร่วมงานที่ผิดจรรยาบรรณ ผิดกฎหมาย และขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในฐานะนักวิชาชีพผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ที่จะพิทักษ์วิชาชีพ พึงพิทักษ์ชุมชน และพิทักษ์ความปลอดภัยของผู้ใช้บริการให้คำปรึกษา

9. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องคงไว้ซึ่งการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานของความสัตย์ ความจริงใจ และคุณธรรมในระดับสูง

10. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องให้ความสำคัญต่อความผาสุก (Welfare) โดยทั่วไปของผู้รับคำปรึกษาและสังคม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องพยายามป้องกันการเลือกที่รักมักที่ชัง ช่วยบุคคลที่ด้อยโอกาส ช่วยส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม เพื่อช่วยคนทุกคนให้สามารถใช้ศักยภาพของเขาได้อย่างเต็มที่ ในการฝึกงานการให้คำปรึกษาในสหรัฐอเมริกา อาจารย์นิเทศจะชี้แจงความสำคัญของการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพการให้คำปรึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและขอให้นักศึกษาปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

กรณีตัวอย่าง “จรรยาบรรณในการให้คำปรึกษา”

เรื่องที่ 1

คำสั่ง

เมื่อนักศึกษาอ่านกรณีศึกษาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักศึกษาช่วยกันคิด วิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา”
2. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้รับคำปรึกษา”
3. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา” ทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา” ควรจะมีจรรยาบรรณ หรือแนวปฏิบัติอย่างไรในการให้คำปรึกษา

ธิดาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ธิดาเป็นคนหน้าตาดี เรียนเก่ง และเธอมีคนมาจีบหลายคน เธอพิจารณาบรรดาหนุ่มๆ ทั้งหลายที่เข้ามาจีบเธอ แล้วเธอก็เลือก พรเทพ เป็นแฟน และเธอก็ไม่ผิดหวังที่เลือกพรเทพ เพราะพรเทพเป็นเด็กดี ตั้งใจเรียน สม่่าเสมอ แต่วันนี้ธิดามีเรื่องไม่สบายใจเกี่ยวกับพรเทพ เธอเป็นกังวลใจมาก เพราะเธอเริ่มรู้สึกว่าพรเทพมีพฤติกรรมแปลกๆ หลายอย่าง เช่น ไม่มารับที่หอพัก ไม่รับโทรศัพท์ ปฏิเสธการไปกินข้าวกลางวันกับเธอ และที่สำคัญพรเทพมักจะหงุดหงิดใส่ธิดาเป็นประจำ ธิดาจึงมารับทุกข์กับมรกต มรกตปลอบใจธิดา และบอกกับธิดาว่าเราไม่จำเป็นต้องไปสนใจ เรามีศักดิ์ศรี มีคุณค่า จะต้องได้พบคนดีๆ

ปรีชาแอบชอบธิดามาานาน และเมื่อรู้จากมรกตว่าธิดากำลังไม่สบายใจ จึงยื่นข้อเสนอให้มรกตว่าถ้าทำให้ธิดามาเป็นแฟนกับเขาได้ ปรีชาจะเลี้ยงอาหารกลางวัน 1 สัปดาห์ มรกตตกลงทำตามข้อเสนอของปรีชา และมรกตได้ไปพูดคุยกับธิดา ให้ธิดาได้ระบายความทุกข์ใจต่างๆ ออกมา ทำให้ธิดาเกิดความสบายใจ และไว้วางใจมรกตเพราะธิดารู้สึกว่ามรกตเป็นเพื่อนที่เข้าใจเธอมากที่สุด ส่วนมรกตเมื่อธิดาสบายใจขึ้นจึงพูดถึงปรีชาในแง่ดี และพยายามพูดจาหวานล่อมให้ธิดาสนใจในตัวปรีชา และธิดาก็เริ่มคล้อยตามจนได้คบกับปรีชาสำเร็จ มรกตจึงได้กินข้าวกลางวันฟรี 1 สัปดาห์ แต่แล้วธิดาก็ได้รู้ความจริง ธิดาเสียใจมาก

เรื่องที่ 2

คำสั่ง

เมื่อนักศึกษาอ่านกรณีศึกษาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักศึกษาช่วยกันคิด วิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา”
2. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้รับคำปรึกษา”
3. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา” ทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา” ควรจะมีจรรยาบรรณ หรือแนวปฏิบัติอย่างไรในการให้คำปรึกษา

ดวงพรรู้สึกว่าคุณค่า รู้สึกว่าตนเองต่ำต้อย ไม่เท่าเทียมคนอื่น ดังนั้นดวงพรจึงแยกตัวออกจากเพื่อนๆ และไม่ค่อยร่วมกิจกรรมกับเพื่อน และดวงพรไม่สามารถทำงานกลุ่มหรือทำงานร่วมกับเพื่อนได้ เพราะดวงพรกลัวเพื่อนๆ จะไม่ยอมรับ สาเหตุที่ทำให้ดวงพรคิดแบบนี้ เป็นเพราะว่าดวงพรรู้สึกไม่ดีกับตนเอง ดวงพรไม่สวย ผิวดำ อ้วน เตี้ย สิวขึ้นเต็มหน้า

วันนี้ดวงพรมาคุยกับสุวิมลซึ่งเป็นคนที่มีเพื่อนมาพูดคุยด้วยเสมอ ดวงพรหวังว่าจะระบายความทุกข์ใจของตนเอง แต่สุวิมลไม่สนใจที่จะฟังดวงพรพูด และทำงานอื่นขณะที่ดวงพรกำลังเล่าเรื่องของตน สุวิมลนึกในใจว่าเมื่อไหร่จะไปสักที่เห็นหน้าแล้วสยองมาก พูดอะไรก็ไม่รู้ ไม่รู้จักเจียมตัว ดวงพรเห็นท่าทางของสุวิมลแล้ว ดวงพรจึงรู้สึกได้ว่าสุวิมลไม่สนใจเธอ เธอจึงบอกลาและกลับไปด้วยความทุกข์ใจ อีกสักครู่กิงแก้วได้เข้ามาคุยกับสุวิมล และได้นำขนมมาฝากสุวิมลด้วย สุวิมลจึงถามกิงแก้วว่ามีเรื่องไม่สบายใจอะไรหรือเปล่าบอกเราได้นะ กิงแก้วจึงเล่าความสบายใจให้สุวิมลฟัง สุวิมลฟังแล้วก็ได้สะท้อนความรู้สึกของกิงแก้วและให้กำลังใจกิงแก้ว กิงแก้วรู้สึกดีขึ้น จึงบอกสุวิมลว่าจะพาไปเลี้ยงน้ำที่ร้านอาหาร สุวิมลตอบตกลงแล้วเดินไปด้วยกัน

เรื่องที่ 3

คำสั่ง

เมื่อนักศึกษาอ่านกรณีศึกษาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักศึกษาช่วยกันคิด วิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา”
2. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้รับคำปรึกษา”
3. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา” ทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา” ควรจะมีจรรยาบรรณ หรือแนวปฏิบัติอย่างไรในการให้คำปรึกษา

อารยา กับดวงสมรเป็นเพื่อนสนิทกันมาก ทั้งคู่เป็นคนสวย รูปร่างดี มีเพื่อนเยอะ ทั้งสองคนมักจะไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ อารยามีเพื่อนชายมาชอบหลายคน ส่วนดวงสมรไม่มีเพื่อนชายมาชอบ ดังนั้นอารยาจึงไม่กล้ามีแฟนเพราะเป็นห่วงว่าดวงสมรจะไม่มีเพื่อน ค่ะวันหนึ่งมีงานเลี้ยงสอบเสร็จ อารยาและดวงสมรก็ไปงานนี้ด้วย เพื่อนๆ ให้อารยาและดวงสมรดื่มเหล้าเพื่อความสนุกสนานของงานเลี้ยง อารยาดื่มไปมาก ส่วนดวงสมรดื่มแก้วเดียวก็หลับสนิท เพื่อนๆ จึงปล่อยให้ดวงสมรนอนหลับที่โต๊ะอาหาร ส่วนคนอื่นๆ ก็ดื่มและเต้นรำกันอย่างสนุกสนาน ในขณะที่เพื่อนๆ สนุกสนานกัน กำพลซึ่งแอบชอบอารยาอยู่เห็นอารยาเมาไม่ได้สติ ตนเองจึงรับอาสาพาอารยาไปส่งที่บ้าน ส่วนดวงสมรมีเพื่อนไปส่งที่หอพักเพราะอยู่หอเดียวกัน กำพลไม่ได้พาอารยาไปส่งที่บ้านตามที่บอก แต่กลับพาอารยาไปที่หอพักของตนเอง และล่วงเกินอารยาในขณะที่อารยาเมา และได้เรียกเพื่อนของตนเองอีก 3 คนมาล่วงเกินอารยาด้วย ตื่นขึ้นมาอารยาพบว่าตนเองนอนเปลือยอยู่กับกำพล อารยาตกใจอย่างมาก และร้องไห้ด้วยความเสียใจ กำพลปลอบโยนและบอกว่าตนเองหลงรักอารยามานานแล้ว และให้อารยาดูคลิปวิดีโอที่ถ่ายไว้ขณะที่ตนเองและเพื่อนอีก 3 คน กำลังล่วงเกินเธอ และขู่ว่าห้ามไปบอกใคร

อารยาเสียใจอย่างมาก กลัว และรู้สึกไม่ดีกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อีกทั้งกังวลใจว่าตนเองจะท้องหรือไม่ จึงนำเรื่องของตนเองไปปรึกษาเพื่อนสนิท ดวงสมรรับฟังปัญหาของอารยาแล้วรู้สึกสงสารและเห็นใจอารยามาก จึงได้ปลอบใจ และดวงสมรได้นำเรื่องของอารยาไปคุยกับอุไรพร อุไรพรได้นำเรื่องของอารยาไปบอกศรिता และเรื่องของอารยาก็กระจายไปทั่วมหาวิทยาลัย ทำให้อารยาไม่กล้าที่จะเข้าไปที่มหาวิทยาลัย ไม่ไปเรียน ไม่พบใครทั้งสิ้น อารยารู้สึกเครียด และเสียใจที่ไม่สามารถไว้วางใจเพื่อนสนิทได้

เรื่องที่ 4

คำสั่ง

เมื่อนักศึกษาอ่านกรณีศึกษาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักศึกษาช่วยกันคิด วิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา”
2. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้รับคำปรึกษา”
3. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา” ทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา” ควรจะมีจรรยาบรรณ หรือแนวปฏิบัติอย่างไรในการให้คำปรึกษา

สมชายเป็นนักศึกษาที่มีนิสัยก้าวร้าว มักจะใช้ความรุนแรงกับเพื่อนเสมอ จนทำให้เพื่อนเอือมระอา ไม่มีใครอยากคบหากับสมชายเลย ซึ่งก็ทำให้สมชายยิ่งโมโห และใช้ความรุนแรงมากขึ้น สุทินซึ่งเป็นหัวหน้าห้องและเพื่อนๆ มีความหวังใยสมชาย สุทินจึงตักเตือนสมชาย แต่สมชายกลับไม่ฟังและยังบอกว่าอย่ามายุ่ง ระวังโดนตอย เพื่อนๆ จึงหมดหนทางที่จะตักเตือนสมชาย ชาตรีเป็นเพื่อนอีกคนที่มีนิสัยตรงข้ามกับสมชาย คือจะไม่ตั้งใจเรียน เวลาอยู่ในห้องชอบเหม่อลอย จนอาจารย์เตือนเป็นประจำ สุทินซึ่งเป็นหัวหน้าห้องจึงพูดคุยกับชาตรี ถามว่ามีอะไรให้เราช่วยไหม ชาตรีบอกว่าไม่มี เรื่องของเรา เรื่องส่วนตัวของเรา เราไม่ต้องการให้ใครมายุ่งวุ่นวาย เราจะทำอะไร จะเป็นยังไงก็เรื่องของเรา ต่อไปนี้ห้ามมายุ่งกับเราอีก จำไว้ สุทินบอกว่าเราเข็ดแล้ว ต่อไปนี้เราจะไม่ช่วยเหลือใคร ไม่ตักเตือนใครอีกแล้ว พวกกันที่

เรื่องที่ 5

คำสั่ง

เมื่อนักศึกษาอ่านกรณีศึกษาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักศึกษาช่วยกันคิด วิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา”
2. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้รับคำปรึกษา”
3. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา” ทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้คำปรึกษา” ควรจะมีจรรยาบรรณ หรือแนวปฏิบัติอย่างไรในการให้คำปรึกษา

นักศึกษาในกลุ่มหนึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน โดยได้รับการฝึกทักษะในการให้คำปรึกษา นักศึกษากลุ่มนี้มีหน้าที่รับฟังปัญหาและคอยให้ความช่วยเหลือตามความสามารถ ถ้าเกินความสามารถจะส่งต่อให้กับอาจารย์ที่รับผิดชอบด้านนี้โดยตรง นัชชา เป็นหนึ่งในนักศึกษาที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้นัดกับสุชาดาไว้ 10 โมงเช้า เนื่องจากสุชาดามีความทุกข์ขอยกจะระบายให้กับนัชชาฟัง พอใกล้ถึงเวลานัชชายังอยู่ที่หอพักของตนเอง และกำลังดูรายการทีวีที่ตนเองชื่นชอบอยู่ ซึ่งรายการนี้จะจบตอน 12.00 น. นัชชอยกดูรายการทีวีต่อแต่ในขณะที่เวลานัชชาก็ต้องไปตามที่นัดสุชาดาไว้ นัชชาตัดสินใจว่าตนเองจะดูรายการทีวีจนจบแล้วค่อยไปพบสุชาดา ดังนั้นนัชชาจึงได้โทรศัพท์ไปเลื่อนนัดสุชาดาเป็นพรุ่งนี้ตอนบ่ายสองโมง สุชาดารับโทรศัพท์และบอกกับนัชชาว่าไม่เป็นไร นัชชาสบายใจขึ้นมาก เมื่อวันรุ่งขึ้นนัชชาไปมหาวิทยาลัย เพื่อนๆ ได้ถามนัชชาว่าได้ข่าวสุชาดาไหม นัชชาบอกว่าไม่รู้ เพื่อนๆ จึงบอก่านัชชาผูกคอตายเมื่อคืนนี้ แล้วพวกเราจะไปงานศพสุชาดาคืนนี้ นัชชาได้รับข่าวแล้วตกใจอย่างมาก และรู้สึกผิดกับการกระทำของตนเองอย่างยิ่ง

แผ่นนำเสนอข้อมูลจากโปรแกรม Microsoft PowerPoint

<p>จรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษา</p> <p>1</p>	<p>คำว่า จรรยาบรรณ เป็นคำสมาสระหว่าง</p> <p>จรรยา ซึ่งหมายถึง ความประพฤติหรือกิจวัตรประเพณี</p> <p>บรรณ ซึ่งหมายถึง เอกสารหรือหนังสือ</p> <p>เมื่อรวมเข้าด้วยกัน จึงหมายถึงเอกสารหรือหนังสือที่ด้วยข้อควรประพฤติปฏิบัติของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรืออาชีพหนึ่ง</p> <p>2</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. การไม่หลอกลวงผู้รับคำปรึกษาเพื่อประโยชน์ส่วนตน 2. การไม่มิดคด 3. การรักษาความลับ 4. การศรัทธาต่อการช่วยเหลือ 5. การรับผิดชอบต่อนหน้าที่ <p>3</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การไม่หลอกลวงผู้รับคำปรึกษาเพื่อประโยชน์ส่วนตน <p>4</p>
<ol style="list-style-type: none"> 2. การไม่มิดคด <p>5</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. การรักษาความลับ <p>6</p>
<ol style="list-style-type: none"> 4. การศรัทธาต่อการช่วยเหลือ <p>7</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. การรับผิดชอบต่อนหน้าที่ <p>8</p>

**รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 6**

เรื่อง: การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
2. เพื่อให้ให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถระบุลักษณะของเพื่อนที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา และเพื่อนผู้มารับคำปรึกษาได้

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counseling) เป็นวิธีการให้ความช่วยเหลือประเภทหนึ่ง บุคคลที่ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ เป็นอาสาสมัครที่เข้ารับบทบาทในการช่วยเหลือเพื่อน ผู้ที่มีบทบาทในการช่วยเหลือเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน สามารถแลกเปลี่ยนค่านิยม ประสบการณ์ และแนวทางการดำเนินชีวิตให้กับเพื่อนที่มารับคำปรึกษา

การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counseling) สามารถให้การช่วยเหลือได้ทั้งรูปแบบเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม สำหรับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อนที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาจะสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนที่มารับคำปรึกษา พูดคุยเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวกับผู้รับคำปรึกษา สนับสนุน ให้กำลังใจในการแก้ไขปัญหา และอาจทำหน้าที่ให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้รับคำปรึกษา หรืออาจช่วยแนะนำแหล่งช่วยเหลืออื่นๆ ที่ผู้รับคำปรึกษาต้องการ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาจะผ่านการฝึกอบรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา มีเจตคติที่ดีในการให้คำปรึกษา ตลอดจนฝึกทักษะการให้คำปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ภายใต้บทบาทของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา

เทคนิคที่ใช้ในการฝึก

ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน เรื่อง การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม มาใช้ในการฝึกอบรม เนื่องจากวิธีการนี้เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่เข้าการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ในเรื่องการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง “ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน”
2. แบบสำรวจ “เพื่อนผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา”
3. แบบสำรวจ “เพื่อน ผู้มาขอรับคำปรึกษา”

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้ฝึกอบรมในครั้งที่ 5 แล้วโยงเรื่องเข้าสู่เรื่องความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

2. ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหนึ่งเป็นวงกลม
2. ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบสำรวจ “เพื่อนผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา”
3. เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบสำรวจ “เพื่อนผู้ให้คำปรึกษา” เสร็จแล้ว ให้นักศึกษาอภิปรายถึงแบบสำรวจ “เพื่อนผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา” ของแต่ละคน และร่วมกันสรุปบทบาทของ “เพื่อนผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา” ลงบนกระดานดำ
4. ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบสำรวจ “เพื่อน ผู้มาขอรับคำปรึกษา”
5. เมื่อนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบสำรวจ “เพื่อน ผู้มาขอรับคำปรึกษา” เสร็จแล้ว ให้นักศึกษาอภิปรายถึงแบบสำรวจ “เพื่อน ผู้มาขอรับคำปรึกษา” ของแต่ละคน และร่วมกันสรุปบทบาทของ “เพื่อน ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา” ลงบนกระดานดำ
6. นักศึกษาร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงการเป็นเพื่อนผู้ให้คำปรึกษา และผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาจากเพื่อน
7. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมจากใบความรู้เรื่อง การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

3. ขั้นสรุป

1. ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ได้จากการฝึกอบรม

2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
3. นัดหมาย วันเวลาสถานที่ในการฝึกอบรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการฝึกอบรม ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
2. ผู้วิจัยสำรวจความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนโดยใช้คำถาม

เอกสารประกอบการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

แนวคิดในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

โดยปกติแล้วการให้คำปรึกษาเป็นกิจกรรมซึ่งฝึกให้บุคคลมีความเชี่ยวชาญในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลที่กำลังประสบกับปัญหาส่วนตัว หรือปัญหาทางด้านอารมณ์ ซึ่งเป็นการให้คำปรึกษาระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้ที่กำลังประสบปัญหา ดังนั้นแนวคิดแนวความคิดที่จะใช้ความสามารถของบุคคลที่มีอยู่ในช่วงวัยรุ่นให้การช่วยเหลือเพื่อนที่มีความทุกข์ใจจึงเกิดขึ้น เพื่อนก็คือบุคคลที่มีอายุใกล้เคียงกันหรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์คล้ายๆ กัน ซึ่งจะได้รับปฏิกิริยาถึงก่อนเมื่อต้องการความช่วยเหลือ การสนับสนุนหรือการเข้าใจ (Cowie and Sharp.1996)

มอร์ริลล์ และคณะ (Morrill et al.1987 : 33) กล่าวว่า นักศึกษามี “ปมปัญหา” และความต้องการมาก นักศึกษาต้องการที่จะมีทางเลือก และต้องการที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ ด้วยตัวของเขาเอง เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเงิน การตัดสินใจแก้ปัญหาเหล่านี้ของนักศึกษาจำเป็นต้องได้รับการดูแล ถ้านักศึกษาตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองอาจจะเกิดผลในทางลบได้ นักศึกษาที่เรียนในระดับสูงขึ้นไปย่อมมีปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องพบกับผู้ให้คำปรึกษาเพื่อขอรับความช่วยเหลือ ในขณะที่นักศึกษารู้สึกตื่นเต้น และมีความกดดันที่จะไปพบกับผู้ให้คำปรึกษา ดังนั้นจึงมีวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจในการให้ความช่วยเหลือนักศึกษา ได้แก่ การให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

แนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ.1939 โดยสถาบัน นิรนามของผู้ติดสุราเรื้อรัง (establishment of Alcoholics Anonymous) ที่มีความเชื่อว่าบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการติดสุราเรื้อรังและสามารถเอาชนะอาการติดสุราเรื้อรังได้สำเร็จจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือให้ผู้ติดสุราเรื้อรังได้พยายามเอาชนะอาการนี้ได้เหมือนพวกเขา (Carter. 2005 : online)

ในช่วงปี 1960 ถึง 1970 โปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนได้เข้ามาสู่มหาวิทยาลัย โปรแกรมการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนในช่วงแรกนั้นจะเน้นที่การให้ความช่วยเหลือทางด้านทักษะทางการเรียน ในเวลาเดียวกันนั้นผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่อยู่ในมหาวิทยาลัยได้เริ่มการทำงานกับเพื่อนเพื่อช่วยให้เพื่อนได้สำรวจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพวกเขา (Morey; et al. 1993 : 293)

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

จากการศึกษาบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของจิตวิทยาการให้คำปรึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเป็นลักษณะของการป้องกันมากกว่าการให้ความช่วยเหลือ

2. ไม่แสดงบทบาทในการแก้ปัญหาให้คุณ แต่จะช่วยเหลือให้คุณได้พบวิธีการในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวของเขาเอง

3. ไม่บอกให้ผู้รับคำปรึกษาให้ “ควรจะ” ทำ

4. ไม่ตีความหรือวินิจฉัยโรค

5. เน้นการเป็นผู้ฟังอย่างตั้งใจ และเป็นผู้เอื้ออำนวยทั้งการให้ความช่วยเหลือเป็นแบบรายบุคคล การช่วยเหลือแบบกลุ่มขนาดเล็ก หรือการแก้ปัญหาคความขัดแย้งในกรณีที่เกิดการโต้เถียง

6. นักศึกษาที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญหรือนักบำบัด บทบาทของพวกเขาคือการให้โอกาสกับผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาในการแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และได้สำรวจวิธีการในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวของเขาเอง

7. ไม่ให้คำแนะนำเพราะว่าผู้ให้คำปรึกษาแบบเพื่อนจะไม่ว่าข้อมูลให้ที่นั้นถูกต้องหรือไม่

ปัญหาที่ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนสามารถให้ความช่วยเหลือได้

1. ปัญหาด้านสัมพันธภาพ (กับเพื่อน และกับครู)
2. การถูกรังแก และการรังควาน
3. ปัญหาด้านการเรียน
4. ปัญหาครอบครัว (พี่น้อง พ่อแม่หย่าร้าง ระเบียบวินัยในบ้าน)
5. ความกดดันจากเพื่อน
6. ปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการของร่างกาย
7. การสูญเสีย (เพื่อน ญาติ หรือสัตว์เลี้ยง)
8. ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด
9. สัมพันธภาพทางเพศ
10. ปัญหาด้านการเงิน

ลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

1. ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่ดีนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจกับปัญหาที่เพื่อนกำลังเผชิญอยู่

2. มีความสามารถในการรับฟังปัญหา
3. มีการสื่อสารที่ดี
4. จริงใจ
5. มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์
6. ไว้วางใจได้
7. มีความรู้ ทักษะที่จะให้ความช่วยเหลือ

8. มีเจตคติที่ดีต่อผู้ให้คำปรึกษา
9. ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะไม่ตีความ หรือวินิจฉัยปัญหาของผู้รับคำปรึกษา
10. ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ จึงไม่สามารถสันนิษฐานความคิด หรือความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาได้ ผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนจะใช้ทักษะการฟัง และทักษะในการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความชัดเจนในความคิดและความรู้สึกเพื่อนำไปสู่การสำรวจแนวทางในการแก้ไขปัญหา

รูปแบบของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

เบลน และบรัสโก (Blain & Brusko. 1985: 116) กล่าวถึงรูปแบบของการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วย 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 รูปแบบปิด (the closed model) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือกับผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนด้วยตนเอง และรูปแบบที่ 2 รูปแบบเปิด (the open model) หมายถึง การฝึกผู้ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนให้มีความสามารถช่วยเพื่อนคนอื่นๆ ที่อยู่ในสถานศึกษา

แบบสำรวจ “เพื่อนผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา”

คำชี้แจง

- ให้นักศึกษาอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาแต่ละข้อว่านักศึกษาต้องการลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาในแต่ละข้อหรือไม่ ถ้านักศึกษาเห็นด้วยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ถ้าไม่เห็นด้วยให้ใส่เครื่องหมาย ✗
- ให้นักศึกษา เขียนชื่อ เพื่อนที่นักศึกษา **ต้องการจะปรึกษาด้วย** เมื่อนักศึกษากำลังประสบกับความยุ่งยากในชีวิต 3 คน
- ให้นักศึกษาอ่านข้อความแต่ละข้อ และใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่มีชื่อของบุคคลที่ตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษา และใส่เครื่องหมาย ✗ ในช่องที่มีชื่อของบุคคลที่ **ไม่ตรง** กับความคิดเห็นของนักศึกษา

แบบสำรวจ “เพื่อนผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา”

เพื่อนที่นักศึกษาต้องการจะปรึกษาด้วย	ความคิดเห็นที่มีต่อลักษณะของเพื่อนที่นักศึกษาต้องการจะปรึกษาด้วย	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ
	
	
1. ให้ความสนใจฉันใหม่				
2. ตั้งใจฟังฉันใหม่				
3. ฉันไวใจเขาได้ใหม่				
4. ไม่เห็นว่าปัญหาของฉันเป็นเรื่องตลก				
5. จะไม่นำปัญหาของฉันไปเล่าให้คนอื่นฟัง				
6. เปิดใจ เผยถึงความรู้สึกที่แท้จริงกับฉัน				
7. เข้าใจในสิ่งที่ฉันพูด				
8. ลักษณะอื่นๆ				
.....				
.....				
.....				

แบบสำรวจ “การเป็นผู้ให้คำปรึกษา กับเพื่อน”

คำชี้แจง

- ให้นักศึกษาอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาแต่ละข้อว่าในขณะที่นักศึกษาเป็นผู้ให้คำปรึกษา นักศึกษาเห็นด้วยกับปฏิบัติตามข้อความแต่ละข้อ หรือไม่ ถ้านักศึกษาเห็นด้วยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ถ้าไม่เห็นด้วยให้ใส่เครื่องหมาย ✗
- ให้นักศึกษา เขียนชื่อ เพื่อนที่นักศึกษา **ให้คำปรึกษา** กับเพื่อน 3 คน
- ให้นักศึกษาอ่านข้อความแต่ละข้อ และใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่มีชื่อของบุคคลที่ **ตรง** กับการปฏิบัติในแต่ละข้อ และใส่เครื่องหมาย ✗ ในช่องที่มีชื่อของบุคคลที่ **ไม่ตรง** กับการปฏิบัติในแต่ละข้อ

แบบสำรวจ “การเป็นผู้ให้คำปรึกษา กับเพื่อน”

เมื่อเพื่อนกำลังประสบปัญหา และเข้ามาขอรับคำปรึกษาจากฉัน ฉันจะปฏิบัติกับเพื่อนของฉันโดย.....	ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติของนักศึกษาในขณะที่ให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ
1. ฉันสบตาเพื่อนเพื่อให้เขารู้ว่าฉันกำลังฟังเขาอยู่	
2. ฉันพยายามที่จะเข้าใจปัญหาของเพื่อนอย่างดีที่สุด	
3. ฉันเข้าใจปัญหาของเพื่อน				
4. ฉันแสดงความรู้สึกของฉันกับเพื่อนอย่างจริงใจ				
5. ฉันช่วยให้เพื่อนได้พบแนวทางในการแก้ปัญหา				
6. ฉันสนใจปัญหาของเพื่อนอย่างจริงจัง				
7. ลักษณะอื่นๆ				
.....				
.....				
.....				

**รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 7**

เรื่อง: เจตคติในการให้คำปรึกษา

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

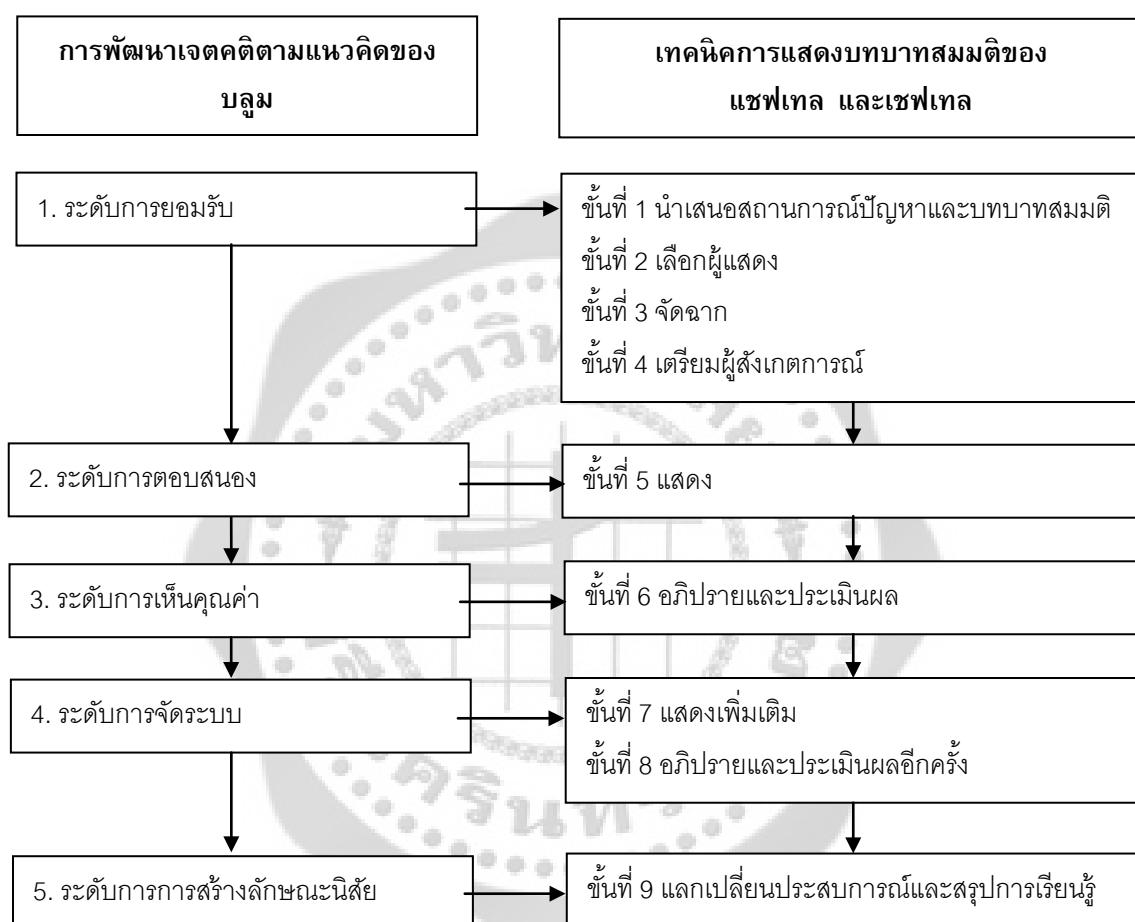
เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีเจตคติที่ดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

เชดคักดี โฆวาสิษฐ์ (2520) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเรานั้นๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุน หรือคัดค้านก็ได้ เจตคติเป็นตัวกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองในการที่จะชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล วัตถุ สถานการณ์ หรือแม้กระทั่งความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งการเกิดเจตคตินั้นมีผู้เชื่อว่า เจตคติเป็นลักษณะนิสัยชนิดหนึ่ง เมื่อลักษณะนิสัยเกิดจากการเรียนรู้เลยเชื่อว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ได้ (ล้วน สายยศ. 2542) ดังนั้นการฝึกอบรมให้นักศึกษามีสมรรถนะด้านเจตคติในการการให้คำปรึกษา จึงเป็นการจัดกิจกรรมที่ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับเจตคติในการให้คำปรึกษา อันได้แก่ เห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา เห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา และมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ศึกษามีแนวโน้มที่จะปฏิบัติการให้คำปรึกษาด้วยความตั้งใจจริงในการช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาให้ผ่านพ้นปัญหาต่างๆ ไปได้ด้วยดี

เจตคติของการให้คำปรึกษา หมายถึง ความรู้สึกของผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาที่มีต่อการให้คำปรึกษา ถ้าผู้ให้คำปรึกษาเกิดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในเชิงบวกแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาจะมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อกระบวนการของการให้คำปรึกษาในเชิงบวกด้วยเช่นกัน ดังที่ รอเจอร์ ซึ่งเป็นจิตวิทยาการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง กล่าวว่า เจตคติ (attitude) ของผู้ให้คำปรึกษามีความสำคัญยิ่งกว่าเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาที่ประสบผลสำเร็จจะใช้ตัวเองเป็นสื่อที่ดี ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้มารับคำปรึกษา เนื่องจากเจตคติ และบุคลิกภาพที่เหมาะสมของผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสนับสนุนให้ผู้มารับคำปรึกษาเกิดการยอมรับตนเอง การรู้จักตนเอง และนำไปสู่การค้นพบแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

บลูม (Bloom.1956) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า เจตคติ สามารถพัฒนาได้ตามลำดับขั้นตอนซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้ (1) การยอมรับ (2) การตอบสนอง (3) เห็นคุณค่า (4) การจัดระบบ และ (5) การสร้างลักษณะนิสัย ซึ่งในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเจตคติในการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาเจตคติของ บลูม (Bloom.1956) และนำเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติของ แชฟเทล และแชฟเทล (Shaftel and Shaftel. 1967) มาใช้ในการพัฒนา ดังนี้

เทคนิคที่ใช้ในการฝึก

จากแผนภาพการพัฒนาเจตคติตามแนวคิดของบลูม โดยใช้เทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ จะเห็นว่าบุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การสวมบทบาทสมมติ เป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ที่อยู่ภายในออกมา ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง ในขณะที่เดียวกัน การที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่น ก็สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้ เช่นเดียวกัน และเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยมและพฤติกรรมของตนให้เหมาะสม (Shaftel and Shaftel. 1967) ซึ่งวิธีการในการแสดงบทบาทสมมติมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติ ขั้นที่ 2 เลือกผู้แสดง ขั้นที่ 3 จัดฉาก ขั้นที่ 4 เตรียมผู้สังเกตการณ์

ขั้นที่ 5 แสดง ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผล ขั้นที่ 7 แสดงเพิ่มเติม ขั้นที่ 8 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง ขั้นที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้ ซึ่งผลที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติคือ นักศึกษาเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งกับความรู้สึกนึกคิดของการเป็นผู้ให้คำปรึกษามากขึ้น

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง “เจตคติของผู้ให้คำปรึกษา”
2. บทบาทสมมติ “เจตคติต่อการเป็นผู้ให้คำปรึกษา”

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้ฝึกอบรมในครั้งที่ 6 แล้วโยนเรื่องเข้าสู่เรื่องเจตคติต่อการให้คำปรึกษา

2. ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยขออาสาสมัครผู้เข้ารับการฝึกอบรม 4 คนเพื่อแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับเจตคติต่อการให้คำปรึกษา โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติ

ผู้วิจัยนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่ผู้วิจัยกำหนดให้นักศึกษาที่อาสาสมัคร

ทราบ

ขั้นที่ 2 เลือกผู้แสดง

ผู้วิจัยให้นักศึกษาตกลงกันว่าใครจะรับบทใดในสถานการณ์ที่กำหนดให้

ขั้นที่ 3 จัดฉาก

ผู้วิจัยจัดสถานที่ โดยจำลองสถานที่ให้มีลักษณะใกล้เคียงกับสถานการณ์สมมติ

ขั้นที่ 4 เตรียมผู้สังเกตการณ์

ผู้วิจัยเตรียมผู้สังเกตการณ์ โดยชี้แจงบทบาทหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์ว่า จะต้องปฏิบัติดังนี้ คือ สังเกตพฤติกรรม คำพูด และท่าทางของผู้ให้คำปรึกษาในขณะที่ให้คำปรึกษา และประเมินความรู้สึกของผู้ให้คำปรึกษาในขณะที่ให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 5 แสดง

ผู้วิจัยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่ได้รับ

ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผล

เมื่อนักศึกษาแสดงบทบาทสมมติเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้นักศึกษาร่วมกันอภิปรายการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อน และผู้สังเกตการณ์ประเมินพฤติกรรม คำพูด และท่าทางของนักศึกษาที่รับบทเป็นผู้ให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 7 แสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่ยังไม่ได้แสดงบทบาทสมมติ ได้แสดงบทบาทสมมติรอบที่ 2 โดยผู้วิจัยแจกสถานการณ์ให้นักศึกษาเพื่อเลือกบทบาทจากสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยกำหนด

ขั้นที่ 8 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง

ผู้วิจัยให้นักศึกษาซักซ้อมบทบาทและแสดงบทบาทสมมติที่ละคู่ จนครบและร่วมกันอภิปรายบทบาทของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้

ผู้วิจัยให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของการเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้คำตอบของแต่ละคน ผู้วิจัยใช้คำถามนำว่า “รู้สึกอย่างไรที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา” “การให้คำปรึกษามีประโยชน์อย่างไร” และ “การให้คำปรึกษามีคุณค่าหรือไม่อย่างไร” “รู้สึกอย่างไรกับการให้คำปรึกษา”

3. ขั้นสรุป

1. ผู้วิจัยและนักศึกษาร่วมกันสรุปเจตคติในการให้คำปรึกษา
2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของเจตคติในการให้คำปรึกษา
3. นัดหมาย วันเวลาสถานที่ในการฝึกอบรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการแสดงบทบาทสมมติ ตลอดจนการอภิปรายเกี่ยวกับเจตคติในการให้คำปรึกษา
2. ผู้วิจัยสำรวจความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับเจตคติในการให้คำปรึกษาโดยใช้สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อเจตคติในการให้คำปรึกษา

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง เจตคติของผู้ให้คำปรึกษา

เจตคติเป็นความรู้สึกของคน คนเราจะรู้สึกได้ก็ต่อเมื่อประสาทของเราได้สัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อน นั่นคือรับรู้สิ่งนั้นก่อนนั่นเอง ถ้าจิตเราเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นก็ทำให้เกิดความรู้สึกตั้งแต่นั้นต้นๆ จนถึงขั้นสูงๆ คือเกิดความสนใจ ความซาบซึ้งพอใจและเจตคติติดตามมา (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543) เจตคติของการให้คำปรึกษา หมายถึง ความรู้สึกของผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาที่มีต่อการให้คำปรึกษา ถ้าผู้ให้คำปรึกษาเกิดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในเชิงบวกแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาจะมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อกระบวนการของการให้คำปรึกษาในเชิงบวกด้วยเช่นกัน จากการศึกษาวิจัยการให้คำปรึกษาแบบยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลางของร็อบเจอร์ พบว่า เจตคติ (attitude) ของผู้ให้คำปรึกษามีความสำคัญยิ่งกว่าเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาที่ประสบผลสำเร็จจะใช้ตัวเองเป็นสื่อที่จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเจตคติในการให้คำปรึกษามีดังนี้

1. การเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษา

ในกระบวนการของการให้คำปรึกษา ถ้าผู้ให้คำปรึกษารู้สึกว่าการให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ที่จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ตระหนักรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเอง และสามารถปรับตัวได้ ผู้ให้คำปรึกษาจะมีความใส่ใจกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาอย่างเต็มศักยภาพ

2. การเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษา

เมื่อผู้ให้คำปรึกษาเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษาแล้ว จะนำไปสู่การเห็นถึงคุณค่าของการให้คำปรึกษา หมายความว่า การให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่สำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการที่นักศึกษาค้นคว้า วิจัย โดยนักจิตวิทยาที่มีความรู้ความสามารถ จนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิธีการที่ช่วยเหลือบุคคลให้มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้ ตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองได้ ดังนั้นคุณค่าของการให้คำปรึกษานั้นจะอยู่ตรงที่ผู้ให้คำปรึกษาได้เห็นความสำคัญ และยอมรับว่าการให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่ช่วยเหลือบุคคลให้พ้นจากความทุกข์ ควรแก่การนำมาเป็นวิธีการในการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่กำลังเผชิญกับปัญหาต่างๆ ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีมุมมองมนุษย์ในลักษณะที่ยังมีความหวัง สามารถพัฒนาได้ เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ มีความศรัทธาต่อคุณค่าของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพอยู่ในตัวที่สามารถนำออกมาใช้ได้ เพื่อจัดการกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตของตนเอง ถ้าผู้ให้คำปรึกษาเห็นคุณค่าของการให้คำปรึกษาแล้วจะช่วยให้กระบวนการของการให้คำปรึกษามีความหมายต่อทั้งผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษา เพราะเกิดจากความใส่ใจ สนใจ และเต็มใจให้การช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาให้เห็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองได้

3. การรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา

เมื่อผู้ให้คำปรึกษาพบว่าวิธีการของการให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ คือ การให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่จะนำมาช่วยเหลือบุคคลให้พ้นทุกข์ได้ ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาก็เริ่มจะมองเห็นต่อไปว่า การให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่สำคัญ เป็นวิธีการที่มีคุณค่า มีความหมาย เนื่องจากผู้รับคำปรึกษาที่ผ่านกระบวนการของการให้คำปรึกษาจะสามารถพบแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับคำปรึกษามีความรู้สึกที่ดีในการให้คำปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษา ดำเนินการให้คำปรึกษาด้วยความตั้งใจ เต็มใจที่จะให้การช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาที่กำลังประสบกับความทุกข์ใจต่างๆ ให้เกิดการเข้าใจและยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ พร้อมทั้งพบวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะมีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ร่วมกับผู้รับคำปรึกษาในการแสวงหาทางเลือก ช่วยให้กำลังใจ ให้ความมั่นใจ

บทบาทสมมติ “เจตคติในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา”

รอบที่ 1

ตัวละคร

1. นุ่น เรียนมากกว่าเพื่อน เพราะต้องไปจัดกิจกรรมกับเด็กอนุบาล จึงไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับเพื่อนๆ
2. นวล ต้องติวกับเพื่อน เพราะนวลเรียนไม่ทันเพื่อน
3. แนน เหมงที่สุด เพราะต้องนั่งทำรายงานคนเดียว
4. ปู อยู่คนเดียวกับแนน และเป็นผู้ให้คำปรึกษากับแนน

สถานการณ์สมมติ

นุ่น แนน และ นวล เป็นเพื่อนสนิทกันมาก เรียนจบจากเรียนมัธยมศึกษาเดียวกัน และเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเหมือนกัน นุ่น เรียนสาขาปฐมวัย แนนได้เรียนคอมพิวเตอร์ศึกษา และนวลเรียนการจัดการทั่วไป ดังนั้นนวลจะอยู่คนละคณะกับเพื่อนๆ ซึ่งเพื่อนอยู่คณะครุศาสตร์ ส่งแนนได้อยู่คณะวิทยาการจัดการ ทั้ง 4 คนมาเช่าบ้านอยู่ด้วยกันที่ใกล้ๆ มหาวิทยาลัย บางครั้งแนนจะรู้สึกเหมือนอยู่คนเดียว เพราะเวลาวิชาเรียนจะไม่เหมือนกับเพื่อนๆ เลย ทำให้แนนค่อยๆ ห่างเพื่อนไปบ้าง ด้วยความน้อยใจ แนนจึงมาปรึกษากับปู ดังนี้

ปู : แนนเป็นอะไรหรือเปล่า ดูหน้าตาไม่ค่อยสบายใจเลยมีอะไรเล่าให้เราฟังได้นะ

แนน : เราเหมงนะ เหมือนเราไม่มีใครเลย

ปู : แนน เธอกำลังรู้สึกไม่ดีเลยสินะ

แนน : อ้อ (ก้มหน้า)

ปู : มีเรื่องอะไรบอกเราได้นะ เราพร้อมที่จะรับฟังเธอนะ

แนน : เพื่อนสนิทของเราที่เช่าบ้านอยู่ด้วยกัน ทุกคนดูเขายุ่งๆ กันไปหมดเลย ไม่มีใครสนใจเรา ไม่มีใครว่างคุยกับเราเลย เวลาที่เรามีปัญหาไม่สบายใจ เราอยากเล่าให้เพื่อนสนิทเราฟัง แต่พวกเขาไม่ค่อยมีเวลา แล้วอีกอย่างเราก็เรียนกันคนละคณะด้วย ไม่มีใครรู้เลยว่าเรากำลังต้องการพวกเขา เรา รู้สึกเหมือนอยู่คนเดียว

ปู : แนนรู้สึกเหมือนอยู่คนเดียว ทำให้แนนเหมง

แนน : ใช่ เมื่อก่อนตอนที่ยังเรียนไม่หนักแบบนี้ เพื่อนๆ จะมีเวลาให้กันตลอด

ปู : แนนสนิทกับใครมากที่สุด

แนน : สนิทกับทุกคนเลย พูดคุยกันได้ทุกเรื่อง แต่เพื่อนๆ เรียนคณะเดียวกัน เราก็เลยไม่รู้จะหาเวลาคุยกับเขาตอนไหน

ปู : รู้สึกไม่ใกล้ชิดกับเพื่อนๆ เหมือนเดิมแล้ว

แนน : ใช่แล้วหละ

- ปู : แล้วแนนคิดว่าเพื่อนๆ รักแนนน้อยลงไหม
- แนน : ไม่หรอก เรารู้ว่าเพื่อนรักเราเสมอ เพียงแค่เพื่อนๆไม่ค่อยมีเวลาให้เราเท่านั้นเอง
- ปู : ฟังดู แนนจะเข้าใจเพื่อนนะ แต่ความเหงามันก็เกิดได้กับทุกคนนะเพื่อน
- แนน : ใช่ เราก็เข้าใจเพื่อนนะ แต่บางครั้งเราก็อยากให้เพื่อนๆ อยู่กินข้าวพร้อมๆ กันบ้าง พุดคุยหยอกล้อเหมือนเมื่อก่อนบ้าง
- ปู : ตอนนี้แนนรู้สึกอย่างไรบ้าง
- แนน : เรารู้สึกสบายใจขึ้นมากเลยนะที่เราได้ระบายความรู้สึกให้ปูฟัง เพราะมันเก็บอยู่ในอกคนเดียวมานานแล้ว ได้ระบายแล้วก็โล่งใจ อย่างน้อยก็มีปูที่มีเวลาให้เรา เราก็คลายเหงานไปได้เยอะเลยละ ขอบใจนะปู
- ปู : จะ เรายินดีนะที่แนนสบายใจขึ้น เหงาหน่อยลง มีอะไรก็มาคุยกับเราได้เสมอ นะแนน เราเป็นกำลังใจให้

รอบที่ 2

สถานการณ์สมมติที่ 1

พลอยมีเรื่องไม่สบายใจ กลุ้มใจ เศร้าใจ เพราะว่าเธอทะเลาะกับพ่อ พ่อบังคับให้เธอไปอยู่บ้านย่าเพราะพ่อจะพาผู้หญิงใหม่มาอยู่บ้าน เธออยากไปอยู่กับแม่ แต่แม่ก็มีครอบครัวใหม่แล้ว แต่เธอไม่อยากจะไปอยู่กับย่าเพราะย่าเข้มงวดกับเธอมาก เธอจึงมาหาเจี๊ยบซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเธอเพื่อขอคำปรึกษา

บทบาทของ “พลอย”

พลอยไปหาเจี๊ยบด้วยสีหน้าเศร้า เมื่อพบเจี๊ยบจึงได้ระบายความทุกข์ใจของตนเองให้เจี๊ยบฟัง

บทบาทของ “เจี๊ยบ”

รับฟังพลอยอย่างตั้งใจ ตั้งคำถามเพื่อให้พลอยได้ระบายความรู้สึกที่อัดอั้น

สถานการณ์สมมติที่ 2

ตุ้มกำลังมีปัญหาเรื่องการเรียนจึงไปปรึกษากับแต้ม

บทบาทของ “ตุ้ม”

ตุ้มกลุ้มใจกับผลการเรียนของตนเองมาก เพราะถ้าเทอมนี้เกรดออกมาแล้วไม่ถึงเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด เขาจะต้องถูกให้ออกจากมหาวิทยาลัย ตุ้มจึงไปปรึกษากับแต้ม

บทบาทของ “แต้ม”

แต้มแสดงความใส่ใจกับตุ้ม ตั้งใจฟัง และใช้คำถามกระตุ้นให้ตุ้มได้ระบายความรู้สึกออกมา และช่วยวางแผนการแก้ปัญหาพร้อมกับตุ้ม

สถานการณ์สมมติที่ 3

กำพลเชื่อว่าการมีกิ๊กจะได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆ และมาปรึกษากับวิชัยว่าตอนนี้กำลังทะเลาะกับแฟนเรื่องที่ตนเองแอบไปมีกิ๊ก

บทของกำพล

กำพลมีกิ๊กหลายคน จนกระทั่งถูกแฟนจับได้ จึงทะเลาะกัน กำพลไม่ยอมรับผิด เพราะตนเองเชื่อว่าการมีกิ๊กหลายคนเพื่อนๆ จะให้การยอมรับ

บทของวิชัย

วิชัยทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับกำพลให้กำพลปรับเปลี่ยนความเชื่อว่าการมีกิ๊กไม่ได้เป็นที่ยอมรับเสมอไป

**รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 8**

เรื่อง: การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา : ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill)

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill) ได้

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

นักศึกษาผู้ให้คำปรึกษานอกจากจะมีความสามารถในการใช้ทักษะการให้คำปรึกษาแบบ จุลภาคแล้ว การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษาก็มีความสำคัญที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องฝึก เนื่องจากในขณะที่ให้คำปรึกษานั้นผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะต้องมีการสื่อสารกัน ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีจะต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจและสะท้อนสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษาได้ชัดเจนมากขึ้น ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม และพร้อมที่ดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง **ทักษะการใส่ใจ (Attending)** เป็นทักษะหนึ่งในทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา การใส่ใจเป็นพฤติกรรมของผู้ให้คำปรึกษาที่แสดงออกด้วยภาษาพูดหรือภาษาท่าทาง ซึ่งบ่งบอกถึงความกระตือรือร้นที่จะช่วยผู้รับบริการ โดยแสดงความสนใจ การเห็นความสำคัญและการให้เกียรติ เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความอบอุ่นใจและไม่รู้สึกห่างเหินกัน

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill)
2. บทบาทสมมติ การใช้ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะ การใส่ใจ
3. แบบประเมินการใช้ทักษะการใส่ใจ

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเรื่อง การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill) ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึก

ทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counseling) ของ Tinndall and Gray. (1985: 80-81) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่จะฝึก
2. สาธิตรูปแบบของทักษะ
3. ฝึกทักษะ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้ฝึกอบรมในครั้งที่ 7 แล้วโยงเรื่องเข้าสู่เรื่องการฝึกทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการใส่ใจ

2. ขั้นดำเนินการ

ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill)

ขั้นที่ 1 อธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่จะฝึก

ก่อนที่ผู้วิจัยจะอธิบายทักษะการใส่ใจให้นักศึกษา ผู้วิจัยให้นักศึกษาได้ปฏิบัติ

กิจกรรมดังนี้

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมทำกิจกรรม “การรับรู้ภาษาท่าทางของผู้รับคำปรึกษา” โดยมีวิธีการดังนี้

1.1 ให้นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมจับคู่กัน

1.2 สมมติให้นักศึกษาคนที่ 1 เป็นผู้ให้คำปรึกษา คนที่ 2 เป็นผู้รับ

คำปรึกษา

1.3 ให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติโดยไม่ใช้คำพูด คนที่แสดงบทบาท

เป็นผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสังเกตภาษาท่าทางของเพื่อน โดยสังเกตที่การแสดงออกทางสีหน้า แววตา เป็นต้น และให้เก็บสิ่งที่สังเกตได้ไว้ในใจเพื่อแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในกลุ่ม

1.4 สำหรับการแสดงบทบาทของผู้รับคำปรึกษาให้แสดงบทบาทดังนี้

ก. ให้จินตนาการถึงสิ่งที่ทำให้คุณมีความสุขที่สุดในชีวิต (1 นาที)

ข. ให้จินตนาการถึงสิ่งที่เจ็บปวดที่สุดในชีวิต (1 นาที)

ค. ให้จินตนาการถึงสิ่งที่คุณภาคภูมิใจที่สุดในชีวิต (1 นาที)

1.5 สำหรับผู้ให้คำปรึกษาจะต้องอธิบายภาษาท่าทางที่ผู้รับคำปรึกษาแสดงทั้ง 3 หัวข้อ และให้ผู้ให้คำปรึกษาตอบว่าผู้รับคำปรึกษาแสดงภาษาท่าทางที่บ่งบอกว่าผู้รับคำปรึกษาเป็นอย่างไร

1.6 ให้นักศึกษาสลับบทบาทกัน และผู้รับคำปรึกษาแสดงบทบาทดังนี้

ก. ให้จินตนาการว่าตนเองกำลังตัดสินใจเลือกระหว่างของ 2 สิ่งที่มีคุณค่าเท่ากัน แต่ต้องเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ข. ให้จินตนาการว่าตนเองกำลังเผชิญกับเรื่องที่ทำให้เศร้าที่สุดในชีวิต

ค. ให้จินตนาการตนเองกำลังเล่นน้ำในลำธารที่เย็นสบายใสสะอาด

1.7 สำหรับผู้ให้คำปรึกษาจะต้องอธิบายภาษาท่าทางที่ผู้รับคำปรึกษาแสดงทั้ง 3 หัวข้อ และให้ผู้ให้คำปรึกษาตอบว่าผู้รับคำปรึกษาแสดงภาษาท่าทางที่บ่งบอกว่าผู้รับคำปรึกษาเป็นอย่างไร

3. ผู้วิจัยอธิบายและทำความเข้าใจกับนักศึกษาที่รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะการใส่ใจ

ขั้นที่ 2 สานิตรรูปแบบของทักษะ

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ทักษะการใส่ใจ และอธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่กำลังจะฝึก

2. ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยสานิตรรูปแบบของทักษะการใส่ใจ

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติการใช้ทักษะการใส่ใจ จากสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยกำหนดให้ โดยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม คนที่ 1 เป็นผู้ให้คำปรึกษา คนที่ 2 เป็นผู้รับคำปรึกษา คนที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์ สลับบทบาทกันจนครบทุกคน

ขั้นที่ 4 เมื่อนักศึกษาฝึกปฏิบัติทักษะการใส่ใจจนครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมารวมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ

ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่รับการฝึกอบรมอภิปรายร่วมกันถึงประสบการณ์ในการฝึกทักษะการใส่ใจ

ขั้นที่ 6 เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ผู้วิจัยแจ้งให้นักศึกษาทราบว่า การฝึกในครั้งต่อไปเป็นการฝึก ทักษะการจริงใจ

เอกสารประกอบการฝึกอบรม ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill)

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา โดยใช้ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill) นั้นเป็นทักษะที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้ในการสื่อสารกับผู้รับคำปรึกษาว่าผู้ให้คำปรึกษาใส่ใจกับทุกๆ เรื่องที่ผู้รับคำปรึกษาได้แสดงออกโดยเฉพาะภาษาท่าทาง ระดับของน้ำเสียงที่ผู้ให้คำปรึกษาสื่อออกมา การประสานสายตา การแสดงท่าทาง และการใช้การสัมผัส เป็นต้น

ทักษะการใส่ใจที่ผ่านภาษาท่าทางมีดังนี้

1. การประสานสายตา จากคำกล่าวที่ได้ฟังจนติดหูคือ “ดวงตาคือหน้าต่างของหัวใจ” นั้นแสดงให้เห็นชัดเจนว่าการสื่อสารจากสายตาบ่งบอกความรู้สึกต่างๆ มากมาย การประสานสายตากับผู้รับคำปรึกษาเป็นการแสดงให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่าเรื่องที่ตนเองกำลังบรรยายให้ฟังนั้น ผู้ให้คำปรึกษากำลังสนใจ ใส่ใจ และกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาต้องการที่จะบอกเล่าเรื่องราวของตนเองให้มากที่สุด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้รับคำปรึกษาที่จะเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น และต่อผู้ให้คำปรึกษาที่จะได้ข้อมูลมากที่สุดจากผู้รับคำปรึกษาเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาต่อไป

การประสานสายตาควรประกอบด้วยการสบตาอย่างคงที่และการเปลี่ยนสายตบบ้าง เช่น มองไปที่คิ้วหรือจมูกของผู้รับคำปรึกษาเพื่อเป็นการพักสายตา

2. การแสดงออกทางสีหน้า การแสดงออกทางสีหน้าสามารถบ่งบอกความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาได้ เช่น พอใจ ไม่พอใจ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย เป็นต้น การแสดงออกทางสีหน้าของผู้ให้คำปรึกษาในขณะที่ดำเนินการให้คำปรึกษาจะเป็นการเสริมแรงให้ผู้รับคำปรึกษาได้รู้สึกว่าคุณเองได้รับความสนใจ และพร้อมที่จะเปิดเผยตนเองมากขึ้น การแสดงสีหน้าของผู้ให้คำปรึกษาเป็นการแสดงการยอมรับในตัวผู้รับคำปรึกษา โดยธรรมชาติแล้วการแสดงออกทางสีหน้าจะมาจากความรู้สึกภายในจิตใจของบุคคล ดังนั้นสิ่งที่ผู้ให้คำปรึกษาควรตระหนักถึงคือ การรับรู้ความรู้สึกภายในของตนเองอย่างเป็นปัจจุบันในมากที่สุดในขณะที่รับฟังผู้รับคำปรึกษา

3. การผงกศีรษะ การผงกศีรษะของผู้ให้คำปรึกษาเป็นการสื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทราบว่าผู้ให้คำปรึกษากำลังฟังเรื่องราวที่เขา กำลังเล่าอยู่ด้วยความสนใจติดตาม การผงกศีรษะประกอบกับการประสานสายตาและการแสดงออกทางสีหน้าอย่างเหมาะสม เป็นการเสริมแรงทางบวกที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของผู้รับคำปรึกษา แต่หากผู้ให้คำปรึกษาผงกศีรษะบ่อยเกินไปอาจทำให้ดูไม่เป็นธรรมชาติ ผู้รับคำปรึกษาอาจรู้สึกรำคาญได้

4. ท่าทางและอากัปกริยา การแสดงออกทางท่าทางสามารถสื่อให้เห็นถึงอารมณ์ และเจตคติได้ ผู้ให้คำปรึกษาสื่อสารโดยใช้ท่าทาง เช่น การโน้มตัวไปหาผู้รับคำปรึกษาเล็กน้อยเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ถึงความเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือ

บทการให้คำปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ

การสาธิตทักษะการใส่ใจ (Attending Skill)

ผู้รับคำปรึกษา : เรามีเรื่องกลุ่มใจมาก วันๆ หนึ่งหมดเร็วจริงๆ เรายังทำรายงานส่งอาจารย์ไม่ทันเลย เราไม่รู้จะเริ่มต้นทำอะไร จะโทรถามเพื่อนก็กลัวเพื่อนจะว่าเราไม่ตั้งใจฟังที่อาจารย์บอก จะเข้าไปถามอาจารย์ก็กลัวว่าอาจารย์จะดูว่าบอกแล้วทำไมไม่สนใจ

ผู้ให้คำปรึกษา : เราเข้าใจนะ เเธารู้สึกไม่มั่นใจในการทำรายงานของเธอ (สบตากับผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษารู้ถึงการใส่ใจฟัง ผงกศีรษะ เพื่อแสดงว่าฟังเรื่องราวของผู้รับคำปรึกษา และหลังมือ เพื่อแสดงให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นว่าเราอยู่เคียงข้างเขา)

ผู้รับคำปรึกษา : ใช่แล้วละ เราไม่มั่นใจ (ร้องไห้) เราติดอัดใจจังเลยเหมือนอยู่ตัวคนเดียว

ผู้ให้คำปรึกษา : (ส่งกระดาษทิชชูให้ และไหลเบาๆ) ยังมีเราอีกคนนะที่อยู่กับเธอจะให้เราช่วยอะไรบอกเราได้เลยนะ เรายินดีและเต็มใจช่วยเพื่อนเสมอ

ผู้รับคำปรึกษา : (สบตากับผู้ให้คำปรึกษาด้วยความตั้งใจ) ขอขอบคุณมากนะเพื่อน

สถานการณ์สมมติ

2. ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill)

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา : เล่าให้เราฟังซิว่าเพราะอะไรเธอจึงคิดว่าไม่มีใครรักเธอเลย

(สบตาผู้รับคำปรึกษาสายตาแสดงความสนใจผู้รับคำปรึกษา)

บทบาทของผู้รับคำปรึกษา : เล่าเรื่องความทุกข์ใจของตนเองที่รู้สึกว่ามีใครรัก

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้คำปรึกษาตามแบบประเมินทักษะการใส่ใจ

แบบประเมินทักษะการใส่ใจ

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่ฝึกการใช้ ทักษะการใส่ใจ	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. การใช้สายตาที่แสดงออกถึงความตั้งใจฟังผู้รับคำปรึกษา				
2. การนั่งแสดงถึงความพร้อมที่ฟังผู้รับคำปรึกษา				
3. การพูดที่แสดงว่าสนใจในสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด				
4. การแสดงท่าทางที่แสดงถึงการสนใจในสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

**รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 9**

เรื่อง: การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา : ทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

นักศึกษาผู้ให้คำปรึกษานอกจากจะมีความสามารถในการใช้ทักษะการให้คำปรึกษาแบบ จุลภาคแล้ว การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษาก็มีความสำคัญที่นักศึกษาที่เข้ารับการ ฝึกอบรมจะต้องฝึก เนื่องจากในขณะที่ให้คำปรึกษานั้นผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะต้องมีการ สื่อสารกัน ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีจะต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจและ สะท้อนสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษาได้ชัดเจนมากขึ้น ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม และพร้อมที่ดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง **ทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)**

ความจริงใจ ความไม่แสร้ง หรือความสอดคล้องกลมกลืนของผู้ให้คำปรึกษาระหว่างความรู้สึก ความคิด และการแสดงออก โดยองค์ประกอบสำคัญของผู้ให้คำปรึกษาที่มีความจริงใจจะต้อง ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเอง การยอมรับตนเอง และการไว้วางใจตนเองด้วย ผู้ให้ คำปรึกษาที่แสดงออกถึงความจริงใจ จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกว่าผู้ให้คำปรึกษามี ความจริงใจต่อตนและก่อให้เกิดความรู้สึกไว้วางใจและสามารถเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)
2. ตารางการเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจทั้ง 3 ประเภท
3. บทบาทสมมติการใช้ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการจริงใจ
4. แบบประเมินการใช้ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการจริงใจ
5. แบบฝึกการเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจ

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเรื่อง การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill) ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counseling) ของ Tinndall and Gray. (1985: 80-81) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่จะฝึก
2. สาธิตรูปแบบของทักษะ
3. ฝึกทักษะ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้ฝึกอบรมในครั้งที่ 8 แล้วโยงเรื่องเข้าสู่เรื่องการฝึกทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการใส่ใจ

2. ขั้นดำเนินการ

ขั้นที่ 1 อธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่จะฝึก

ก่อนที่ผู้วิจัยจะอธิบายทักษะการจริงใจให้นักศึกษา ผู้วิจัยให้นักศึกษาได้ปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรม “การเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจ” โดยมีวิธีการดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยอธิบายลักษณะการแสดงความจริงใจ 3 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 การแสดงออกของผู้ให้คำปรึกษา ไม่สอดคล้อง สัมพันธ์กับความรูสึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความเสียใจกับผู้รับคำปรึกษา แต่แสดงสีหน้าสดชื่นและมีรอยยิ้ม เป็นต้น

ระดับที่ 2 การแสดงออกของผู้ให้คำปรึกษามีความสัมพันธ์ สอดคล้องกันบ้างเล็กน้อย กับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความยินดีกับผู้รับคำปรึกษาที่ประสบความสำเร็จ โดยพูดสั้นๆ หัวงๆ ว่า ดีใจด้วยนะ แล้วก็ตั้งคำถามเรื่องอื่น

ระดับที่ 3 การแสดงออกของผู้ให้คำปรึกษามีความสัมพันธ์ สอดคล้องกัน กับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความชื่นชมผู้รับคำปรึกษา โดยพูดว่า ฉันชื่นชมในความอดทนของเธออย่างมาก” (การแสดงออกทางสีหน้าเป็นการชื่นชมจากใจจริง)

1.2 ให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเขียนคำพูดที่อธิบายถึงการแสดงความจริงใจทั้ง 3 ระดับลงในแบบฝึกการเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจ

1.3 ให้นักศึกษามารวมกลุ่มกันเพื่ออภิปรายถึงการท่าแบบฝึกการแสดง
ความจริงใจ

2. ผู้วิจัยอธิบายและทำความเข้าใจกับนักศึกษาที่รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะ
ความจริงใจ

ขั้นที่ 2 สาทิกรูปแบบของทักษะ

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้
คำปรึกษา ได้แก่ ทักษะความจริงใจ และอธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่กำลังจะฝึก

2. ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยสาธิตรูปแบบของทักษะความจริงใจ

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติการใช้ทักษะความจริงใจ จาก
สถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยกำหนดให้ โดยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม คนที่ 1 เป็นผู้ให้
คำปรึกษา คนที่ 2 เป็นผู้รับคำปรึกษา คนที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์ สลับบทบาทกันจนครบทุก
คน

ขั้นที่ 4 เมื่อนักศึกษาฝึกปฏิบัติทักษะความจริงใจจนครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้า
รับการฝึกอบรมมารวมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ

ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่รับการฝึกอบรมอภิปรายร่วมกันถึงประสบการณ์ในการฝึก
ทักษะความจริงใจ

ขั้นที่ 6 เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ผู้วิจัยแจ้งให้นักศึกษาทราบว่า การฝึกในครั้งต่อไปเป็นการฝึก ทักษะการเข้าใจ
เรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)

3. ขั้นสรุป

1. ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการฝึกอบรม

2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของการฝึกอบรม

3. นัดหมาย วันเวลาสถานที่ในการฝึกอบรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น
และให้ ความร่วมมือในการเข้าร่วมการฝึกอบรม ตลอดจนการซักถามถึงประเด็น
ต่าง ๆ

2. ผู้วิจัยสำรวจความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับทักษะในการให้คำปรึกษา

เอกสารประกอบฝึกอบรม ทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการจริงใจ ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเรียนรู้ที่จะแสดงความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่รักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา ทักษะการจริงใจ (Genuineness skill) หมายถึง ความสามารถในการแสดงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกของตนอย่างเปิดเผย อย่างแท้จริง โดยปราศจากการเสแสร้ง การสวมหน้ากาก การเล่นละคร หรือการสวมบทบาทใดๆ อีแกน (Egan.2002) ได้เสนอวิธีการสื่อสารโดยใช้ทักษะการจริงใจดังนี้

1. เป็นอิสระจากบทบาท ผู้ให้คำปรึกษาควรเป็นผู้ที่มีความสอดคล้องกับชีวิต ไม่เสแสร้ง กล่าวคือถึงแม้จะเป็นผู้ให้คำปรึกษา แต่ก็ควรสื่อความรู้สึกหรือความคิดที่มีต่อประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับคำปรึกษาโดยตรงไปตรงมา
2. มีความเป็นธรรมชาติ บุคคลที่มีความเป็นธรรมชาติจะสื่อสารอย่างอิสระ ไม่ต้องประหมัดในใจอยู่ตลอดเวลาถึงสิ่งที่จะพูด ผู้ให้คำปรึกษาที่มีความเป็นธรรมชาติ การแสดงออกทางวาจาและท่าทางจะขึ้นอยู่กับความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นพฤติกรรมจะไม่แสดงออกในรูปของการกระทำตามอำเภอใจ
3. ปราศจากการปกป้องตนเอง ผู้ที่มีความจริงใจเป็นผู้ที่ไม่ปกป้องตนเอง หมายความว่า บุคคลตระหนักถึงจุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง จะสัมผัสรับรู้ได้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไรกับจุดอ่อนและจุดแข็ง ดังนั้นเขาจะเปิดรับเรื่องราวทางลบที่ผู้รับคำปรึกษาเสนอโดยไม่รู้สึกว่าการตนเองกำลังถูกกระทบ เขาจะพยายามทำความเข้าใจเรื่องลบเหล่านั้น และหาทางสำรวจเพิ่มเติมมากกว่าที่จะมาพะวงกับการป้องกันตนเอง
4. มีความคงเส้นคงวา บุคคลที่มีความจริงใจจะมีความสม่ำเสมอต่อการแสดงออก ทั้งคำพูดและพฤติกรรม ผู้ให้คำปรึกษาจะมีความสอดคล้องกับผู้รับคำปรึกษา ถ้าเขามีความคิดอย่างไรกับผู้รับคำปรึกษา เขาจะไม่พูดในสิ่งที่ไม่ได้คิด หรือถ้าเขามีความเชื่อและค่านิยมบางประการ เขาจะไม่แสดงพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามความเชื่อที่ยึดถือ
5. แบ่งปันตน ในที่นี้หมายถึงการเปิดเผยตนเองเมื่อเหมาะสม ผู้ให้คำปรึกษาที่มีพฤติกรรมจริงใจจะเปิดให้ผู้รับคำปรึกษาและผู้อื่นมีโอกาสได้รู้จักตัวเขา อาจด้วยการสื่อทางวาจา หรือเป็นการสื่อด้วยภาษาท่าทาง

ศิริบุรณ์ สายโกสุม (2534: 212) ได้อธิบายว่า การแสดงความจริงใจเป็นการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง เปิดเผยตนเอง เปิดเผยถึงความคิดและความรู้สึกของตนเองของผู้ให้คำปรึกษาในระหว่างสร้างสัมพันธภาพนั้นไม่ได้หมายความว่า ผู้ให้การปรึกษาจะพูดถึงความรู้สึกทั้งหมดของตนเองกับผู้รับคำปรึกษาทันทีในขณะนั้น การเปิดเผยตนเองต้องมีความเหมาะสมด้วย การเปิดเผยตนเองของผู้ให้คำปรึกษาไม่ได้หมายความว่าต้องบอกทุกสิ่งที่ผ่านมาในความคิดให้ผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะบอกถึงความรู้สึกทางลบกับผู้รับคำปรึกษาต่อเมื่อมีความต่อเนื่องกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นเท่านั้น ผู้ให้คำปรึกษาจึงควรเปิดเผยตนเอง เพราะการเปิดเผยตนเองของผู้ให้คำปรึกษาจะเกิดความไว้วางใจและเป็นแบบอย่างให้ผู้รับคำปรึกษาพร้อมที่จะเปิดเผยตนเอง ค้นหาตนเอง และเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองด้วย

บทบาทสมมติการใช้ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการจริงใจ

บทบาทให้คำปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ

ทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)

ผู้รับคำปรึกษา : เธอรู้ไหม ผู้หญิงคนนั้นเขาเข้ามาว่าเราใหญ่เลย มาว่าเราที่กลาง
 โรงอาหารเลยนะ คนเยอะมาก เขามาหาว่าเราไปแย่งแฟนเขา เรานะ
 อายมากเลย คนมองเราใหญ่เลย เรานะแทบจะเอาตัวมุดลงไปดิน
 เลย เราไม่กล้าไปไหนมาไหนอีกแล้วละเธอ

ผู้ให้คำปรึกษา : เราเห็นใจเธอนะ และเราก็เสียใจด้วยที่เธอต้องเจอเหตุการณ์แบบนั้น

ผู้รับคำปรึกษา : เราไม่อยากเชื่อเลยว่า เหตุการณ์อย่างนี้จะเกิดขึ้นกับเรา รู้สึกแยจริงๆ

ผู้ให้คำปรึกษา : นั่นนะซิ ถ้าเป็นเรา เราก็คงรู้สึกแยเหมือนกัน ที่ต้องมาเจอเหตุการณ์
 แบบนี้

สถานการณ์สมมติ

ทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)

บทบาทของผู้รับคำปรึกษา : รู้สึกท้อไม่ไหวแล้ว พอกับแม่ทะเลาะกันทุกวัน อยากจะหนีออกจากบ้าน

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับคำปรึกษา และใช้ทักษะการจริงใจ

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้คำปรึกษาตามแบบประเมินทักษะการจริงใจ

แบบประเมินทักษะการจริงใจ

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการจริงใจ	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. แสดงความจริงใจอย่างแท้จริงโดยไม่เสแสร้ง				
2. มีความเป็นธรรมชาติ				
3. ใช้คำพูดสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา				
4. มีความสม่ำเสมอต่อการแสดงออกทั้งคำพูดและพฤติกรรม				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

แบบฝึกการเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจ

กิจกรรมนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมได้เปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ทักษะการจริงใจในขณะดำเนินการให้คำปรึกษาโดยผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ให้แล้วให้นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมเขียนตอบ 3 ระดับ

ระดับที่ 1 การแสดงออกของผู้ให้คำปรึกษา *ไม่สอดคล้อง* สัมพันธ์กับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความเสียใจกับผู้รับคำปรึกษา แต่แสดงสีหน้าสดชื่นและมีรอยยิ้ม เป็นต้น

ระดับที่ 2 การแสดงออกของผู้ให้คำปรึกษามีความสัมพันธ์ *สอดคล้องกันบ้างเล็กน้อย* กับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความยินดีกับผู้รับคำปรึกษาที่ประสบความสำเร็จ โดยพูดสั้นๆ หัวงๆ ว่า ดีใจด้วยนะ แล้วก็ตั้งคำถามเรื่องอื่น

ระดับที่ 3 การแสดงออกของผู้ให้คำปรึกษามีความสัมพันธ์ *สอดคล้องกัน* กับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความชื่นชมผู้รับคำปรึกษา โดยพูดว่า ฉันชื่นชมในความอดทนของเธออย่างมาก” (การแสดงออกทางสีหน้าเป็นการชื่นชมจากใจจริง)

ตัวอย่าง

สถานการณ์ : เราารู้สึกแย่มากๆ เพื่อนๆ ไม่ยอมให้เราเข้ากลุ่มด้วย ไม่รู้เราไปทำอะไรให้เขาไม่พอใจกัน เขาถึงไม่ยอมให้เราทำงานด้วย แล้วเราจะทำอย่างไรดีล่ะ

ระดับที่ 1 การแสดงออกของผู้ให้คำปรึกษา *ไม่สอดคล้อง* สัมพันธ์กับความรู้สึกในขณะนั้น
ตอบ ฉันละเห็นใจเธอจริงๆ (เบ้าปากเล็กน้อย มองต่ำ)

ระดับที่ 2 การแสดงออกของผู้ให้คำปรึกษามีความสัมพันธ์ *สอดคล้องกันบ้างเล็กน้อย* กับความรู้สึกในขณะนั้น

ตอบ เธอก็เป็นเพื่อนเขาไม่ใช่เธอ หรือไม่ใช่ล่ะ

ระดับที่ 3 การแสดงออกของผู้ให้คำปรึกษามีความสัมพันธ์ *สอดคล้องกัน* กับความรู้สึกในขณะนั้น

ตอบ เราารู้สึกเห็นใจเธอนะ ถ้าเป็นเรา เราก็คงคิดหนักเหมือนกัน

แบบฝึกหัด

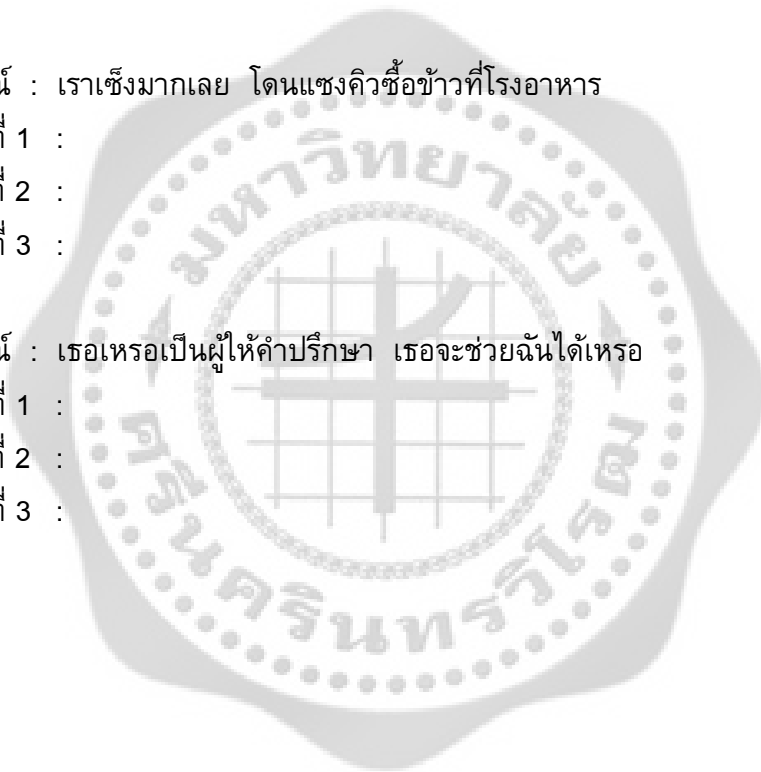
1. สถานการณ์ : เพื่อนๆ บอกว่าฉันเป็นคนยุ่งยาก

ก. ระดับที่ 1 :

ข. ระดับที่ 2 :

ค. ระดับที่ 3 :

2. สถานการณ์ : จะให้ฉันทำอะไรฉันก็ยอมทุกอย่าง ขอให้เขากลับมารักฉันเหมือนเดิมเถอะ
- ก. ระดับที่ 1 :
 - ข. ระดับที่ 2 :
 - ค. ระดับที่ 3 :
3. สถานการณ์ : แม่ยึดโทรศัพท์มือถือของฉันไป แม่บอกว่าวันๆ ฉันคุยแต่โทรศัพท์
- ก. ระดับที่ 1 :
 - ข. ระดับที่ 2 :
 - ค. ระดับที่ 3 :
4. สถานการณ์ : เราแข่งมากเลย โดนแซงคิวซื้อข้าวที่โรงอาหาร
- ก. ระดับที่ 1 :
 - ข. ระดับที่ 2 :
 - ค. ระดับที่ 3 :
5. สถานการณ์ : เธอเธอเป็นผู้ให้คำปรึกษา เธอจะช่วยฉันได้เธอ
- ก. ระดับที่ 1 :
 - ข. ระดับที่ 2 :
 - ค. ระดับที่ 3 :

รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 10

เรื่อง: การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา : ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก
 ของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

นักศึกษาผู้ให้คำปรึกษานอกจากจะมีความสามารถในการใช้ทักษะการให้คำปรึกษาแบบ จุลภาค การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษานั้นมีความสำคัญที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องฝึก เนื่องจากในขณะที่ให้คำปรึกษานั้นผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะต้องมีการสื่อสารกัน ดังนั้นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีจะต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจ และสะท้อนสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้รับคำปรึกษาได้ชัดเจนมากขึ้น ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม และพร้อมที่ดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง **ทักษะการเข้าใจ เรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)** เป็นทักษะหนึ่งในทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นความสามารถของผู้ให้คำปรึกษาที่จะเข้าใจโลกภายในจิตใจของผู้รับคำปรึกษาราวกับว่าเป็นโลกภายในจิตใจของผู้ให้คำปรึกษาเอง และสื่อสารให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นว่าผู้ให้คำปรึกษาเข้าใจความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ของผู้รับคำปรึกษาอย่างแท้จริง

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)
2. บทบาทสมมติการใช้ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)
3. แบบประเมินการใช้ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)
4. รายการของคำที่แสดงความรู้สึก

5. แบบฝึกหัด การเลือกคำที่แสดงความรู้สึก และเข้าใจเรื่องราวของผู้รับคำปรึกษา ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเรื่อง การฝึกทักษะ การสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ได้แก่ ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill) ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counseling) ของ Tinndall and Gray. (1985: 80-81) ซึ่งมีรูปแบบการฝึกอบรมเหมือนกับครั้งที่ 9

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้ฝึกอบรมในครั้งที่ 9 แล้วโยงเรื่องเข้าสู่เรื่องการฝึกทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)

2. ขั้นดำเนินการ

ขั้นที่ 1 อธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่จะฝึก

ก่อนที่ผู้วิจัยจะอธิบายทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill) ให้นักศึกษา ผู้วิจัยให้นักศึกษาได้ปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรม “คำต่างๆ ที่เกี่ยวกับความรู้สึก” โดยมีวิธีการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมอ่านรายการของคำที่แสดงความรู้สึกที่ผู้วิจัยแจกให้

1.2 ผู้วิจัยแจกแบบฝึกหัด การเลือกคำที่แสดงความรู้สึก และเข้าใจเรื่องราวของผู้รับคำปรึกษา ให้นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมเลือกคำที่แสดงความรู้สึกที่ตรงกับความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาในแต่ละสถานการณ์ในแบบฝึกหัด พร้อมทั้งเขียนความเข้าใจในเรื่องราวของผู้รับคำปรึกษา

1.3 ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมร่วมกันอภิปรายคำตอบที่ได้จาก

ข้อ 1.2

2. ผู้วิจัยอธิบายและทำความเข้าใจกับนักศึกษาที่รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา

ขั้นที่ 2 สาธิตรูปแบบของทักษะ

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้คำปรึกษา ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา และอธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่กำลังจะฝึก

2. ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยสาธิตรูปแบบของทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติการใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา จากสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยกำหนดให้ โดยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม คนที่ 1 เป็นผู้ให้คำปรึกษา คนที่ 2 เป็นผู้รับคำปรึกษา คนที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์ สลับบทบาทกันจนครบทุกคน

ขั้นที่ 4 เมื่อนักศึกษาฝึกปฏิบัติทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา จนครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมารวมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ

ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่รับการฝึกอบรมอภิปรายร่วมกันถึงประสบการณ์ในการฝึกทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา

ขั้นที่ 6 เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ในการฝึกครั้งต่อไป ผู้วิจัยจะให้นักศึกษาได้ปฏิบัติการ การให้คำปรึกษากับเพื่อนที่กำลังประสบปัญหา ให้นักศึกษากลับไปทบทวนความรู้ต่างๆ เจตคติเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา และทบทวนทักษะการให้คำปรึกษา เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการของการให้คำปรึกษาในสถานการณ์จริง

ขั้นสรุป

1. ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการฝึกอบรม
2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของการฝึกอบรม

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการฝึกอบรม ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. ผู้วิจัยสำรวจความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับทักษะในการให้คำปรึกษา

เอกสารประกอบการฝึกอบรม

ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)

ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาที่แสดงออกอย่างผิวเผิน หรือแม้กระทั่ง ความคิด ความรู้สึกที่เป็นส่วนลึกของเขา เป็นการทำความเข้าใจผู้รับคำปรึกษาจากโลกทัศน์ของเขา มากกว่าจะมองจากโลกทัศน์ของผู้ให้คำปรึกษา ผลของการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาก่อให้เกิดความเข้าใจในตัวผู้รับคำปรึกษา เปรียบเสมือนการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทำให้สามารถมองปัญหาเข้าใจปัญหาที่ผู้รับคำปรึกษากำลังเผชิญอยู่ได้ เข้าใจและเห็นใจ สภาวะที่ผู้รับคำปรึกษากำลังเผชิญอยู่

กระบวนการของการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา เรียงลำดับขั้นตอนดังนี้ (กรมสุขภาพจิต.2546: 24-26)

1. สามารถรับรู้โลกส่วนตัวได้ถูกต้องโดยมีความต้องการที่จะเข้าใจ และจะต้องเอาใจใส่ สังเกต และรับฟัง นอกจากนี้ยังเต็มใจที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนเองให้ได้รับฟัง
 2. มีความเข้าใจโดยพยายามจับอารมณ์ ความรู้สึกเพื่อสะท้อนให้ได้รับทราบ ทั้งนี้จะต้องไม่ตัดสิน หรือประเมินโดยยึดเป็นเกณฑ์
 3. สื่อถึงความเข้าใจของตนในการรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดด้วยท่าทีจริงใจ และกระตือรือร้น และไม่แสดงท่าทีหวาดกลัวหรือวิตกกังวลต่อสิ่งที่ตนรับรู้ นอกจากนี้จะต้องไม่กล่าวถึงสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาไม่ได้พาดพิง และจะต้องไม่คิด หรือตัดสินใจแทนผู้รับคำปรึกษา
 4. ตรวจสอบดูว่าสิ่งที่ตนรับรู้ั้นตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่อย่างไร
- ประเภทของการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษามี 2 ประเภท คือ
1. การเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาขั้นต้น หมายถึง การสื่อถึงความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับความรู้สึก พฤติกรรม และสิ่งที่กำลังประสบอยู่ของผู้รับคำปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความชัดเจนในสิ่งที่พูด มีการเปิดเผยตนเอง และเกิดความไว้วางใจ ในที่สุดก็สามารถเกิดการสำรวจตนเอง

2. การเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาขั้นสูง หมายถึง การสื่อถึงความเข้าใจที่มีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้ความหมายในส่วนซึ่งผู้รับคำปรึกษาขาดหายไปจึงจำเป็นต้องมีระดับการฟังที่เข้มข้น และต้องเข้าใจอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการมองใหม่ที่ชัดเจน ลึกซึ้งและกว้างกว่าเดิม จนในที่สุดสามารถเกิดความเข้าใจในตนเอง

การเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาขั้นสูงจะไม่เน้นเฉพาะในเรื่องปัญหาเท่านั้น หากจะให้ความสนใจถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องด้วย จึงทำให้สามารถมองได้ครอบคลุมทั้งในสิ่งที่มองเห็นเด่นชัดและสิ่งที่ปกปิดซ่อนเร้น ดังนั้นในบางครั้งจึงมีการแปลความเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

บทบาทสมมติการใช้ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้
ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)

บทการให้คำปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ

ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับ
คำปรึกษา (Empathy Skill)

ผู้รับคำปรึกษา : เราจะรอคำตอบจากแฟนของเรา เราเชื่อว่า เราสองคนยังสามารถ
กลับมาคืนดีกันได้ แฟนคงให้อภัยเรา และเราจะปรับปรุงตัวเพื่อให้แฟน
กลับมารักเราเหมือนเดิม

ผู้ให้คำปรึกษา : อืมม... (ผงกศีรษะ) เราเข้าใจเธอนะว่าเธออยากให้เธอกับแฟนของเธอ
กลับมาเป็นแฟนกันเหมือนเดิม และเธอก็พร้อมจะทำทุกอย่างโดยเฉพาะ
จะปรับปรุงตัวเอง

ผู้รับคำปรึกษา : ใช่ แต่เราก็ไม่รู้ว่ามันจะได้ผลมากน้อยแค่ไหน

ผู้ให้คำปรึกษา : เธอกำลังกังวลใจว่าการปรับปรุงตัวจะทำให้แฟนของเธอกลับมารักเธอ
เหมือนเดิมหรือเปล่า

ผู้รับคำปรึกษา : ใช่ แต่ถ้าเราไม่ลองจะรู้ได้อย่างไรว่าเขาจะกลับมาหรือเปล่า

ผู้ให้คำปรึกษา : เราเอาใจช่วยนะเพื่อน

สถานการณ์สมมติ

ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)

บทบาทของผู้รับคำปรึกษา : ต้องการจะลดความอ้วน แต่ชอบกินขนมจุกจิก

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับคำปรึกษา และใช้ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้คำปรึกษาตามแบบประเมินทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)

**แบบประเมินทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษา
โดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)**

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการสื่อสารในการให้คำปรึกษาโดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา (Empathy Skill)	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. แสดงความเข้าใจผู้รับคำปรึกษา				
2. เต็มใจที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง				
3. จับอารมณ์ ความรู้สึกเพื่อสะท้อนให้ได้รับทราบ				
4. ไม่กล่าวถึงสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาไม่ได้พูดถึง				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

รายการของคำที่แสดงความรู้สึก

เขินอาย	รู้สึกผิด	ยอมทน	อ่อนแอ	เศร้า	ไม่ดีพอ
กระวนกระวาย	เศร้าใจ	พอใจ	เข้มแข็ง	วิตกกังวล	โอ้อวด
คับข้องใจ	กตสัน	ตื่นเต้น	ข่มอารมณ์	มีความสุข	มุงมั้น
ตื่นตันใจ	มีความหวัง	พ่ายแพ้	มีอิสระ	ไม่มั่นใจ	เอาแต่ใจ
ภาคภูมิใจ	กระตือรือร้น	ผ่อนคลาย	อิจฉา	ไร้ค่า	
ตกใจ	เหงา	ถูกใจ	ผิดหวัง	โง่	
ประหลาดใจ	สดชื่น	เบื่อ	เครียด	เอาชนะ	
โกรธ	ปวดร้าวใจ	หยิ่งยโส	เฉื่อยชา	รำเริง	
รำคาญใจ	มีพลัง	ถูกควบคุม	สงสาร	มีชีวิตชีวา	
ละอายใจ	สับสน	ด้อยค่า	เจ้าเล่ห์	ไร้สติ	

แบบฝึกหัด การเลือกคำที่แสดงความรู้สึก และเข้าใจเรื่องราวของผู้รับคำปรึกษา

ตัวอย่าง

ผู้รับคำปรึกษา : จริงๆ นะ ฉันไม่รู้ว่าฉันทำอะไรลงไป

ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว) : ฉันเข้าใจเธอนะ

ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจความรู้สึก) : ตอนนี้เธอกำลังเธอรู้สึก **สับสน** กับสิ่งที่เธอทำ

1. ผู้รับคำปรึกษา : ฉันไม่พร้อมที่จะคืนดีกับแฟน หรือบางทีฉันอาจจะไม่คืนดีเลยก็ได้

ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว) :

ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจความรู้สึก) :

2. ผู้รับคำปรึกษา : มันไม่ดีเลยนะที่ฉันได้เถียงแม่ไปเมื่อเช้านี้

ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว) :

ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจความรู้สึก) :

3. ผู้รับคำปรึกษา : เมื่อเช้าเราทะเลาะกับน้องชาย แต่แม่กลับไม่ว่าน้อง

ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว) :

ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจความรู้สึก) :

4. ผู้รับคำปรึกษา : เรียนไม่รู้เรื่องเลย คิดเรื่องอะไรก็ไม่รู้ไม่เป็นเรื่องเลย
ทำอย่างไรจะเลิกคิด
- ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว) :
- ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจความรู้สึก) :
5. ผู้รับคำปรึกษา : ฉันเชื่อว่าความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย แต่เราก็ไม่ควร
บอกความจริงทุกครั้ง
- ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว) :
- ผู้ให้คำปรึกษา (เข้าใจความรู้สึก) :

**รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 11-13**

เรื่อง: การฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ได้แก่
ทักษะการฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การให้ข้อมูลย้อนกลับ
การเจาะจง การให้กำลังใจ และการสรุปความ

เวลา: 3 ชั่วโมง

- ครั้งที่ 11 ทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง
- ครั้งที่ 12 การทวนความ การสะท้อนความรู้สึก
- ครั้งที่ 13 การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้กำลังใจ และการสรุปความ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการใช้ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคได้

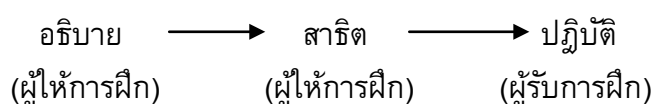
แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

วัชรู ธูธรรม (2533 : 1-6) กล่าวถึง การให้คำปรึกษาแบบจุลภาคว่าเป็นกลวิธีที่จะสอนทักษะการให้คำปรึกษาแต่ละทักษะ ซึ่งอาจใช้วิธีทัศน์ หรือคู่มือปฏิบัติ โดยแยกแต่ละทักษะออกเป็นขั้น ๆ และใช้วิธีสังเกต ปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้รับการฝึกปฏิบัติจะเรียนรู้ทักษะเพียงทักษะเดียวในแต่ละครั้ง เมื่อเรียนรู้จนครบกระบวนการของหลาย ๆ ทักษะแล้ว จึงจะพัฒนาประมวลรูปแบบเหมาะสมเฉพาะที่ตนจะใช้ นอกจากนี้การให้คำปรึกษาแบบจุลภาคเป็นวิธีการให้การฝึกอบรมอย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้ที่ยังใหม่ต่ออาชีพการให้คำปรึกษา หรือผู้ที่ยังด้อยในทักษะที่จะเป็นที่ปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เตรียมตนให้พร้อมที่จะเป็นนักวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลสูงขึ้น ซึ่งทักษะในการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคที่ใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้ ได้แก่ ทักษะการฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การให้กำลังใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเจาะจง และการสรุปความ

เทคนิคที่ใช้

ในการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนเรื่อง การฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน (peer counseling) ของ Tinndall and Gray. (1985: 80-81) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่จะฝึก
2. สาธิตรูปแบบของทักษะ
3. ฝึกทักษะ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

อุปกรณ์

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ได้แก่ ทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ได้แก่ การทวนความ และการสะท้อนความรู้สึก

เอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ได้แก่ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้กำลังใจ การสรุปความ

2. บทบาทสมมติ ทักษะการฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเจาะจง การให้กำลังใจ และการสรุปความ

3. แบบประเมินทักษะการฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเจาะจง การให้กำลังใจ และการสรุปความ

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้ฝึกอบรมในครั้งที่ 10 แล้วโยงเรื่องเข้าสู่เรื่องการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค

2. ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ที่ละทักษะ และอธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่กำลังจะฝึก
2. ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยสาธิตรูปแบบของทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค
3. ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคจากสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยกำหนดให้ โดยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม คนที่ 1 เป็นผู้ให้คำปรึกษา คนที่ 2 เป็นผู้รับคำปรึกษา คนที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์ สลับบทบาทกันจนครบทุกคน
4. เมื่อนักศึกษาฝึกปฏิบัติทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคจนครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมารวมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. ผู้วิจัยให้นักศึกษาอภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติทักษะ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

3. ขั้นสรุป

1. ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคที่ได้จากการฝึกอบรม
2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของการฝึกอบรม
3. นัดหมาย วันเวลาสถานที่ในการฝึกอบรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความกระตือรือร้นและให้ ความร่วมมือในการฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. ผู้วิจัยประมวลผลจากแบบประเมินทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคแต่ละครั้ง

เอกสารประกอบการฝึกอบรม
การฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค
การฟัง การถาม การเจาะจง

1. ทักษะการฟัง

ความหมาย

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการให้คำปรึกษาคือความสามารถของผู้ให้คำปรึกษาที่จะสื่อสารกับผู้รับคำปรึกษาด้วยการฟังและการพูดคุย การฟังผู้มารับคำปรึกษานั้นเป็นการวิเคราะห์คำพูดต่างๆ ซึ่งสามารถที่จะพูดคุยหรือสำรวจปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง (Ivey.2007 : 63) สิ่ง que ผู้รับคำปรึกษาสื่อสารด้วยวาจาและสื่อด้วยภากาย ผู้ให้คำปรึกษาควรจะต้องเอาใจใส่ด้วย ในขณะที่ฟังผู้ให้คำปรึกษาจะต้องฟังให้เข้าใจว่าผู้รับคำปรึกษาแสดงท่าทางอย่างไร มีความคิด ความเชื่อเจตคติ และความรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับเขาในขณะนั้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาได้เข้าใจเนื้อหาและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา
2. เพื่อแสดงให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่าผู้ให้คำปรึกษาสนใจ และกำลังตั้งใจฟังในสิ่งที่ผู้รับ

คำปรึกษาพูด

หลักปฏิบัติ

1. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมุ่งความสนใจไปที่คำพูดของผู้รับคำปรึกษา ไม่ใช่มุ่งแต่สิ่งที่ผู้ให้คำปรึกษากำลังจะพูด

2. คำพูดและสีหน้าท่าทาง ตลอดจนการแสดงออกของผู้ให้คำปรึกษาเป็นสิ่งที่สื่อความหมายว่าผู้ให้คำปรึกษาสนใจผู้รับคำปรึกษา ดังนี้

2.1 การประสานสายตากับผู้ให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรจ้องผู้รับคำปรึกษามากเกินไป เพราะอาจจะทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกไม่ไว้วางใจได้ ควรจะละสายตามาจ้องระหว่างนิ้วปลายจุมก บ้างแล้วค่อยย้ายสายตาไปประสานที่สายตาของผู้รับคำปรึกษาอีกครั้ง

2.2 การผงกศีรษะ เป็นการยอมรับ รับรู้ในสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษากำลังเล่า

2.3 การโน้มตัวมายังผู้รับคำปรึกษาในระยะที่พอเหมาะ จะทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่าผู้ให้คำปรึกษาพร้อมที่จะรับฟังเขาแล้ว

3. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องฟังสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาเล่าอย่างเข้าใจทั้งเนื้อหาและความรู้สึก
4. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องระมัดระวังการประเมินข้อมูลที่ได้จากผู้รับคำปรึกษา

2. ทักษะการถาม

ความหมาย

ทักษะการถามเป็นตัวนำในการจัดระบบจัดทิศทางของการสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา คำถามช่วยให้เกิดการเริ่มต้น รวมทั้งช่วยเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องการนำผู้รับคำปรึกษาไป คำถามที่ดีของผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจตัวเองทั้งในแง่พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก ความหมายที่เขาให้กับประสบการณ์ต่างๆ และอื่นๆ อีกมากมาย (อาภา จันทรสกุล.2544 : 45)

วัตถุประสงค์ของการใช้

1. ผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้คำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านต่างๆ เพิ่มเติม เช่น ภูมิหลัง ความสนใจ จุดดี จุดอ่อนของผู้รับคำปรึกษา
2. เพื่อที่จะช่วยผู้รับคำปรึกษาได้มีโอกาสเข้าใจถึงปัญหาและตัวของผู้รับคำปรึกษาได้ดียิ่งขึ้น คำถามที่ดีจะเป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เข้าใจถึงปัญหาตลอดถึงอารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง

หลักปฏิบัติ

1. คำถามที่จะนำไปสู่คำตอบว่า “ใช่ – ไม่ใช่” “จริง – ไม่จริง” เป็นคำถามที่จะตัดการสนทนา หรือการบอกเล่าอย่างละเอียดจากปากของผู้รับคำปรึกษา เช่น “เธอไม่เห็นด้วยกับเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ใช่ไหม” แต่ควรจะเปลี่ยนเป็น “ลองเล่าถึงสาเหตุของเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ให้ฟังหน่อยซิ” หรือ “เธอมีความรู้สึกอย่างไรกับเรื่องที่เกิดขึ้น” (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา.2543)
2. จีน แบรี่ (2537) ได้กล่าวว่า การใช้คำถามที่ขึ้นต้นด้วย “ทำไม” มักทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกว่าตนเองได้ทำผิดอยู่ ซึ่งอาจจะทำให้กระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาได้ นอกจากนั้นการใช้คำถามในลักษณะนี้มักจะนำไปสู่การหาเหตุผลต่างๆ ซึ่งเหตุผลนั้นอาจมีบางส่วนที่ไม่เป็นจริงได้ ดังนั้นคำถามว่า “ทำไม” จึงไม่ค่อยเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในระหว่างการให้คำปรึกษา
3. ผู้ให้คำปรึกษาควรใช้คำถามปลายปิด เมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม หรือคำตอบสั้นๆ ที่เฉพาะเจาะจง หรือต้องการตอบรับหรือปฏิเสธ หรือใช้คำถามแบบปิดเพื่อชักถามเพื่อผู้รับคำปรึกษาไม่ค่อยพูด เช่น คุณอายุเท่าไร มีพี่น้องกี่คน
4. ผู้ให้คำปรึกษาควรใช้คำถามปลายเปิด ในกรณีที่ต้องการให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจความคิดและความรู้สึกของเขา ได้วิเคราะห์รายละเอียดของปัญหา ตลอดจนค้นหาสู่ทางการแก้ปัญหา เช่น เธอคิดอย่างไรกับเรื่องที่เกิดขึ้น เธอคิดว่ามีทางออกอย่างอื่นไหม

3. ทักษะการเจาะจง

ความหมาย

ทักษะการเจาะจงเป็นทักษะหนึ่งที่ทำให้คำปรึกษาใช้เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพูดเกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด และประกอบกับการเลือกให้ความสนใจต่อคำพูดหนึ่ง โดยเฉพาะจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษาจะพูดเกี่ยวกับเรื่องอะไรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการใช้

1. เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพิจารณาแง่มุมต่างๆ ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ตัวผู้รับคำปรึกษาเอง บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยผู้รับคำปรึกษาให้สามารถคิดได้กว้างขวางครอบคลุม
2. เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการรับรู้ต่อประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของผู้รับคำปรึกษา ไม่ยึดติดกับการมองด้านเดียว
3. เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเผชิญหน้ากับประเด็นสำคัญๆ ที่มีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือตัวผู้รับคำปรึกษา

หลักปฏิบัติ

ให้ความสนใจในคำใดคำหนึ่งที่ผู้รับคำปรึกษาเล่า โดยพิจารณาความเป็นไปได้ทุกทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของผู้ขอคำปรึกษาซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ (Ivey & Authier, 1998)

1. การเจาะจงที่ผู้ขอคำปรึกษา (Client Focus)
2. การเจาะจงที่ผู้อื่น (Other – Person Focus)
3. การเจาะจงที่ปัญหา และโครงเรื่องสำคัญ (Problem/Main Theme Focus)
4. การเจาะจงที่ผู้ให้คำปรึกษา หรือผู้สัมภาษณ์ (Interviewer Focus)
5. การเจาะจงที่กลุ่ม (“We” Focus or Mutual Group Focus)
6. การเจาะจงที่วัฒนธรรม (Cultural) สิ่งแวดล้อม (Environmental) และบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้อง (Contextual Focus)

ทักษะการเจาะจงจะทำให้ผู้ขอคำปรึกษาให้ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกของตนเองพร้อมที่จะเปิดเผย สืบถามเพื่อความเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง

เอกสารประกอบการฝึกอบรม
การฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค
การทวนความ การสะท้อนความรู้สึก

4. ทักษะการทวนความ

ความหมาย

การทวนความคือการทวนเนื้อหาที่สำคัญในคำพูดของผู้รับคำปรึกษากลับไปให้เขาได้ยิน โดยผู้ให้คำปรึกษาเรียบเรียงประโยคด้วยการใช้คำพูดใหม่ที่กระชับและกระจ่างชัดเจนแต่ได้สาระหรือประเด็นสำคัญๆ เท่ากับคำพูดที่ผู้รับคำปรึกษาสื่อมาเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจ ทำความเข้าใจกับความคิด พฤติกรรมของตนเองและสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ ให้กระจ่างชัดเจนยิ่งขึ้น (อาภา จันทรสกุล.2544)

วัตถุประสงค์ในการใช้

1. เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาสามารถสะท้อนเนื้อหาที่ตนเองรับรู้จากการฟังผู้รับคำปรึกษา ด้วยภาษาพูดของตนเองที่มีความชัดเจน สั้น กระชับ และตรงประเด็นโดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปแล้วทำให้เกิดผลดีต่อการให้คำปรึกษา เพราะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น เกิดความกระจ่างในความคิดและสถานการณ์ที่ตนเองประสบอยู่
2. เพื่อเป็นการตรวจสอบการรับรู้ข่าวสารของผู้ให้คำปรึกษาว่าถูกต้องหรือคลาดเคลื่อนอย่างไร หากผู้ให้คำปรึกษาสามารถทวนความได้ถูกต้องก็จะทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่าตนเองได้รับความเข้าใจ ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อผู้ให้คำปรึกษา

หลักปฏิบัติ

1. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องฟังผู้รับคำปรึกษาอย่างตั้งใจ เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก
2. ผู้ให้คำปรึกษาเลือกใช้การทวนซ้ำตามความเหมาะสม ดังนี้
 - 2.1 การทวนซ้ำทั้งประโยค เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้รับคำปรึกษาได้ยินสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูด และเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาพูดต่อไป เช่น

ผู้รับคำปรึกษา	: เราไม่อยากเรียนแล้ว
ผู้ให้คำปรึกษา	: เธอบอกว่าเธอไม่อยากเรียนแล้ว
 - 2.2 การทวนซ้ำเฉพาะส่วน เพื่อเน้นประเด็นสำคัญโดยใช้ถ้อยคำที่กะทัดรัด ชัดเจน เช่น

ผู้รับคำปรึกษา	: ไม่ต้องมาสนใจผม ไม่เห็นใครสนใจผมสักคน
ผู้ให้คำปรึกษา	: ฟังดูเหมือนว่าไม่มีใครเหลียวแลคุณ
3. ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรต่อเติมความคิดเห็น ความรู้สึกส่วนตัวในขณะที่ทวนความ
4. หลังจากทวนความแล้วผู้ให้คำปรึกษาควรสังเกตท่าทาง คำพูดของผู้รับคำปรึกษา

5. ทักษะการสะท้อนความรู้สึกรู้สึก

ความหมาย

การสะท้อนความรู้สึกเป็นการตอบรับที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้ตอบต่อสาระที่ผู้รับคำปรึกษากล่าวในส่วนที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่แฝงอยู่เบื้องหลังคำพูด เป็นการสื่อความเข้าใจ (กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์. 2545)

จุดประสงค์ของการใช้

1. เพื่อช่วยนำความรู้สึกที่คลุมเครือออกมาให้กระจ่างขึ้น ก่อนจะสะท้อนความรู้สึก ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความสามารถในการฟังและติดตามไปด้วยว่าคำพูดเช่นนั้นของผู้รับคำปรึกษาเกิดจากความรู้สึกอย่างไร แล้วจึงสะท้อนออกมา (วัชร ทรัพย์มี. 2533)

หลักปฏิบัติ

ดิ แอนเดรีย (D'Andrea. 1983) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการสะท้อนความรู้สึกดังนี้
 ขั้นที่ 1 ระบุความรู้สึกที่เกิดขึ้น ซึ่งขั้นนี้จะทำให้ความรู้สึกบางอย่างได้ถูกเปิดเผยออกมาด้วยการที่ผู้ให้คำปรึกษาถามถึงความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาว่า “คุณรู้สึกอย่างไร” การทวนคำพูดที่แสดงถึงความรู้สึก เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความชัดเจนกับความรู้สึกของตนเอง และการสะท้อนความรู้สึกเป็นหนึ่งในวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อนำความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาให้แสดงออกมา แต่ว่าการสะท้อนความรู้สึกเป็นสิ่งที่ยากที่สุด และง่ายที่สุด เพราะความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาจะสะท้อนออกมาเป็นภาษาท่าทาง

ขั้นที่ 2 การนิยามและสร้างความชัดเจนให้กับความรู้สึก ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาที่เกิดขึ้น เช่น “ฉันรู้สึกพ่ายแพ้” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะพบสิ่งที่แสดงถึงความหมายของ คำว่า “พ่ายแพ้” ในขั้นนี้จึงต้องให้ความหมายความรู้สึกที่แสดงออกมา

ขั้นที่ 3 การยอมรับกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ผู้รับคำปรึกษาจะต้องยอมรับความรู้สึกของตนเอง และรับผิดชอบต่อความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง

ขั้นที่ 4 การจัดการกับความรู้สึก เมื่อเกิดความชัดเจนกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้ว ผู้รับคำปรึกษาจะเกิดการยอมรับและจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้

เอกสารประกอบการฝึกอบรม
การฝึกทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค
การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้กำลังใจ การสรุปความ

6. ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ความหมาย

การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการพูดเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของตนเอง เพื่อให้ได้รู้ว่าผู้อื่นมองเขาอย่างไร วัตถุประสงค์ของทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การที่ผู้รับคำปรึกษาสามารถมองเห็นหรือรับรู้ตนเองได้ เหมือนกับที่ผู้อื่นมอง (จิ้น แบรี. 2537: 35)

วัตถุประสงค์ในการใช้

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจและรับรู้พฤติกรรมของเขาที่แสดงออกมาในสายตาของผู้ให้คำปรึกษา
2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าผู้อื่นรับรู้พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกเขาได้ และพฤติกรรมของเขามีผลต่อสิ่งที่เขากำลังเผชิญอยู่

หลักปฏิบัติ

1. ประเมินความพร้อมทางด้านจิตใจของผู้รับคำปรึกษาที่จะรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง
2. ถ้าผู้รับคำปรึกษาขอข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับคำปรึกษาจะเป็นสิ่งที่ดี และควรให้ข้อมูลย้อนกลับเฉพาะที่มีประโยชน์เท่านั้น
3. ควรให้ข้อมูลย้อนกลับที่เน้นจุดเด่นของผู้รับคำปรึกษาที่สามารถนำไปใช้ได้ ถ้าให้ข้อมูลทางลบหรือจุดอ่อนของผู้รับคำปรึกษาแล้ว จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาหมดกำลังใจ
4. ควรให้ข้อมูลย้อนกลับเพียงประเด็นเดียว
5. ไม่ควรให้ข้อมูลย้อนกลับในระยะแรกของการให้คำปรึกษา

7. ทักษะการให้กำลังใจ

ความหมาย

การให้กำลังใจเป็นการแสดงความสนใจ ความเข้าใจในสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูดมาแล้ว (จิ้น แบรี. 2537) และเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่ามีผู้ให้กำลังใจ ช่วยให้เรา มีความคิดริเริ่มที่จะต่อสู้ รวมถึงมีความมั่นใจตนเองมากขึ้น (พัชรวิวัลย์ กำเนิดเพชร. 2533)
 การให้กำลังใจจะช่วยกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาเล่าเรื่องต่อ หรือให้รายละเอียดเพิ่มเติม (Ivey and Authier. 1978)

วัตถุประสงค์ในการใช้

เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจแก่ผู้รับคำปรึกษา

หลักปฏิบัติ

วัชรีย์ ททรัพย์มี (2533) ได้เสนอแนะวิธีให้กำลังใจว่าควรปฏิบัติดังนี้

1. สนับสนุนคำพูดของผู้รับคำปรึกษา เช่น พูดว่า “นั่นเป็นความคิดที่ดีทีเดียว”
2. ชี้แจงแก่ผู้รับคำปรึกษาว่าปัญหาของเขามีทางแก้ไขได้ เช่น บอกว่า มีวิธีการที่จะช่วยให้เขาเรียนดีขึ้น
3. อย่าเอาประสบการณ์ของตนเข้าไปเปรียบเทียบกับเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา
4. ถ้าผู้รับคำปรึกษาคิดว่าปัญหาของเขาร้ายแรง แต่ผู้ให้คำปรึกษากลับพูดปลอบว่า “ไม่ใช่เรื่องใหญ่” จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาคิดว่าผู้ให้คำปรึกษาไม่เข้าใจเขา

8. ทักษะการสรุปความ

ความหมาย

การสรุปความ คือการจัดลำดับและรวบรวมประเด็นสำคัญต่างๆ ที่พูดคุยกันไปแล้วระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา มาเชื่อมโยงกันให้เป็นระบบ แล้วสรุปกลับไปให้ผู้รับคำปรึกษา (อาภา จันทรสกุล. 2544) ในระหว่างการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา อาจสนทนากันหลายเรื่องพร้อมๆ กัน และอาจเกิดความสับสน ดังนั้นการใช้ทักษะในการสรุปความก็คือ การพยายามรวบรวมสิ่งที่พูดกันไปแล้วนั้นให้เป็นประโยคเดียว โดยครอบคลุมเนื้อเรื่องต่างๆ ที่ได้สนทนามาแต่ละตอนของการสนทนา ในการสรุปความจำเป็นต้องอาศัยความจำในเรื่องต่างๆ ที่พูดคุยกันมาเป็นอย่างดี สิ่งที่พึงระลึกถึงในการสรุปก็คือ อย่างนำเอาความคิดใหม่เติมเข้ามาในการสรุปแต่ควรเป็นการรวบรวมสิ่งต่างๆ ที่ได้พูดคุยกันมาแล้ว (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2543)

วัตถุประสงค์การใช้

1. เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา ได้สำรวจความคิดและความรู้สึกของตนเองต่อไป
2. เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา ได้ตระหนักถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้และวางโครงการที่ได้พูดกันไปแล้ว
3. ช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาแต่ละครั้งอย่างเป็นธรรมชาติ ได้รวบรวมความคิดและเนื้อหาที่กระจัดกระจายจนเป็นที่เข้าใจอย่างสิ้นๆ ได้ใจความ
4. แสดงว่าผู้ให้คำปรึกษาตั้งใจฟัง จึงสรุปเรื่องราวและความรู้สึกได้ถูกต้อง

หลักปฏิบัติ

1. เป็นการทบทวนเรื่องที่พูดกันครั้งก่อนเมื่อเริ่มการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
2. เมื่อผู้รับคำปรึกษาพูดวาทวน สับสน ผู้ให้คำปรึกษาควรจะสรุปความเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความชัดเจนในเรื่องราวของตนเอง
3. เมื่อใกล้จะหมดเวลาหรือกำลังจะยุติการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง ผู้ให้คำปรึกษาจะสรุปประเด็นต่างๆที่ได้พูดกันไปแล้ว

สถานการณ์สมมติ

3. ทักษะการสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling Skill)

บทบาทของผู้รับคำปรึกษา : เล่าเรื่องความไม่สบายใจของตนเองที่มีต่อคนรัก

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา : ตั้งใจฟังและจับความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาว่าผู้รับ

คำปรึกษากำลังรู้สึกอย่างไร และสะท้อนความรู้สึกนั้นให้
ผู้รับคำปรึกษาฟัง

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้คำปรึกษาตามแบบประเมินทักษะการให้

คำปรึกษาแบบจุลภาคที่ผู้วิจัยแจกให้

แบบประเมินทักษะการสะท้อนความรู้สึก

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะ การสะท้อนความรู้สึก	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. แสดงถึงความเข้าใจหรือไวต่อความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษา				
2. ทำให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจความรู้สึกของตนเอง				
3. ช่วยนำความรู้สึกที่คลุมเครือให้กระจ่างขึ้น				
4. การใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับความรู้สึกได้ตรงกับความรู้สึกของ ผู้รับคำปรึกษามากที่สุด				
5. สะท้อนความรู้สึกในทันทีที่ผู้รับคำปรึกษาแสดงความรู้สึก ออกมา				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถานการณ์สมมติ

4. ทักษะการทวนความ (Paraphrasing Skill)

บทบาทของผู้รับคำปรึกษา : เล่าเรื่องความไม่พอใจเกี่ยวกับการกระทำของเพื่อนสนิท

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับคำปรึกษา และทวนความกลับเฉพาะ

สาระสำคัญที่ผู้รับคำปรึกษาเล่าให้ฟัง

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้คำปรึกษาตามแบบประเมินทักษะการให้

คำปรึกษาแบบจุลภาคที่ผู้วิจัยแจกให้

แบบประเมินทักษะการทวนความ

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการทวนความ	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. ทวนความเฉพาะสาระสำคัญที่ผู้รับคำปรึกษาเล่าให้ฟัง				
2. ความถี่ของการใช้การทวนความ				
3. ทวนความเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาคิดพิจารณาในสาระที่ตนเองพูดถึง				
4. ความชัดเจนของการทวนความ ที่ผู้ให้คำปรึกษาแปลความส่วนที่เป็นสาระด้วยถ้อยคำของผู้ให้คำปรึกษาเอง				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถานการณ์สมมติ

5. ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Informing Skill)

- บทบาทของผู้รับคำปรึกษา : เล่าเรื่องความกังวลใจเกี่ยวกับทรงผม ที่ช่างตัดสั้นจนเกินไป จนไม่กล้าไปเรียนเพราะอายเพื่อน อายอาจารย์
- บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับคำปรึกษา และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับเรื่อง que ผู้รับคำปรึกษาเล่าให้ฟัง
- บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้คำปรึกษาตามแบบประเมินทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาคที่ผู้วิจัยแจกให้

แบบประเมินทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. ให้ข้อมูลย้อนกลับที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ตนเอง มากขึ้น				
2. ให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์กับผู้รับคำปรึกษา				
3. ให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเน้นถึงจุดเด่นของผู้รับคำปรึกษา				
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นข้อเท็จจริง				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถานการณ์สมมติ

7. ทักษะการเจาะจง (Focusing Skill)

บทบาทของผู้รับคำปรึกษา : เล่าถึงปัญหาของตนเองที่ทะเลาะกับเพื่อนสนิท
เรียนไม่รู้เรื่อง ไม่มีเงินใช้ พ่อบังคับให้แต่งงานกับฝรั่ง
แฟนมาบอกเลิก

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับคำปรึกษา และพูดให้ผู้รับคำปรึกษา
พิจารณาเจาะจงปัญหาของตนเองว่าปัญหาใดที่หนักใจมาก
ที่สุด

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้คำปรึกษาตามแบบประเมินทักษะการให้
คำปรึกษาแบบจุลภาคที่ผู้วิจัยแจกให้

แบบประเมินทักษะการเจาะจง

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะ การเจาะจง	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1.การเจาะจงที่เปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจประเด็น ปัญหาของตนเอง				
2.การเจาะจงที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เลือกประเด็นปัญหา ของตนเองที่หนักใจมากที่สุด				
3.การเจาะจงที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเปิดเผยตนเองมากขึ้น				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถานการณ์สมมติ

8. ทักษะการให้กำลังใจ (Encouraging Skill)

บทบาทของผู้รับคำปรึกษา : เล่าถึงความมุ่งมั่นของตนเองในการที่จะอ่านหนังสือ
สอบปลายภาคให้ได้คะแนนมากที่สุด เพราะเท่าที่ผ่านม
ได้คะแนนน้อยมากๆ

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับคำปรึกษา และพูดให้กำลังใจผู้รับคำปรึกษา

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้คำปรึกษาตามแบบประเมินทักษะการให้
คำปรึกษาแบบจุลภาคที่ผู้วิจัยแจกให้

แบบประเมินทักษะการให้กำลังใจ

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะ การให้กำลังใจ	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. ให้กำลังใจได้อย่างเหมาะสม				
2. การแสดงออกทางสีหน้าในขณะที่ให้กำลังใจ				
3. การแสดงออกทางท่าทางในขณะที่ให้กำลังใจ เช่น การแตะไหล่ แตะมือ				
4. การให้กำลังใจที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษามีสีหน้าแจ่มใสขึ้น				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถานการณ์สมมติ

9. ทักษะการสรุปความ (Summarizing Skill)

บทบาทของผู้รับคำปรึกษา : เล่าความคับข้องใจของตนเองในการสอบแต่ละครั้ง
ที่ได้คะแนนน้อยทุกครั้งเลย

บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับคำปรึกษา รวบรวมประเด็นต่างๆ และสรุป
เป็นประเด็นสำคัญของเรื่องของผู้รับคำปรึกษาเล่าให้ฟัง

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้คำปรึกษาตามแบบประเมินทักษะการให้
คำปรึกษาแบบจุลภาคที่ผู้วิจัยแจกให้

แบบประเมินทักษะการสรุปความ

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะ การสรุปความ	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. สรุปความจากรายการของผู้รับคำปรึกษาได้ชัดเจน				
2. สรุปความจากรายการของผู้รับคำปรึกษาได้กะทัดรัด เข้าใจง่าย				
3. สรุปความเพื่อย้ำประเด็นสำคัญของผู้รับคำปรึกษา				
4. สรุปความเพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ตรงกันระหว่าง ผู้ให้คำปรึกษา กับผู้รับคำปรึกษา				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บทการให้คำปรึกษา ที่ใช้ในการสาธิตทักษะการให้คำปรึกษาแบบจุลภาค

1. ทักษะการฟัง (Listening Skill)

ผู้รับคำปรึกษา : เรามีเรื่องกลุ่มใจมาก แม่เราจับได้ว่าเรามีแฟน แม่เคยห้ามเราแล้ว แต่เราก็ไม่ฟัง ก็มีนรักนี่นา แม่เราโกรธเรามากจะให้เราลาออก แล้วจะส่งเราไปทำงานที่ไต้หวันกับพี่สาวเรา เรากลุ่มใจจริงๆ ไม่รู้จะทำอย่างไร

ผู้ให้คำปรึกษา : เราเข้าใจเธอนะ

(สบตากับผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ถึงการใส่ใจที่ฟัง ผงกศีรษะ เพื่อแสดงว่าฟังเรื่องราวของผู้รับคำปรึกษา และหลังมือ เพื่อแสดงให้ผู้รับคำปรึกษาทราบว่าเราอยู่เคียงข้างเขา)

2. ทักษะการถาม (Questioning Skill)

2.1 คำถามปลายเปิด

ผู้รับคำปรึกษา : เรารู้สึกไม่มั่นใจในตนเองเลย มันกลัวๆ กล้าๆ มันบอกไม่ถูก อายก็อาย อยากเข้าไปคุยก็อยาก

ผู้ให้คำปรึกษา : เล่าให้เราฟังได้ไหมว่าเธอไม่มั่นใจในตนเองเรื่องอะไร

ผู้รับคำปรึกษา : ก็ไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร คือเราอายนะ

ผู้ให้คำปรึกษา : อะไรที่ทำให้เธออาย

2.2 คำถามปลายปิด

ผู้รับคำปรึกษา : เพื่อนร่วมหอเรานิสัยไม่ดีเลย แย่มาก

ผู้ให้คำปรึกษา : เธอมีเพื่อนร่วมหอกี่คน

3. ทักษะการสะท้อนความรู้สึก (Reflection of feeling Skill)

ผู้รับคำปรึกษา : อีกไม่กี่วันก็จะถึงวันสอบแล้ว ทั้งๆ ที่เราก็อ่านหนังสือครบแล้วนะ แต่เราก็อุดกแล้วไม่ได้ว่าจะสอบได้คะแนนไม่ดี

ผู้ให้คำปรึกษา : เธอรู้สึกกังวลใจในการสอบ ถึงแม้ว่าเธอจะอ่านหนังสือครบแล้ว

ผู้รับคำปรึกษา : ก็ใช่ะ

4. ทักษะการทวนความ (Paraphrasing Skill)

ผู้รับคำปรึกษา : ทุกวันนี้เราไม่อยากกลับบ้านเลย กลับไปก็ต้องทะเลาะกับพ่อทุกวัน
ไม่รู้ว่าจะบ่นอะไรให้เรานักหนา

ผู้ให้คำปรึกษา : เธอบอกว่าเธอทะเลาะกับพ่อทุกวัน

ผู้รับคำปรึกษา : ใช่ เราทะเลาะกับพ่อทุกวันเลย เรื่องไม่เป็นเรื่องทั้งนั้นเลย

ผู้ให้คำปรึกษา : เธอบอกว่าเรื่องที่ทะเลาะกับเพื่อน เป็นเรื่องไปเป็นเรื่อง

5. ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Informing Skill)

ผู้รับคำปรึกษา : เราจะทำอย่างไรดี ดุซิมมเรากระเซะกระเซิงซะขนาดนี้ (ผมหยักศก)
เราจะไปไหนได้ อายเขาตายเลยจะไปยึดผมก็ไม่มีสตางค์ โอ๊ยกลุ่มใจ

ผู้ให้คำปรึกษา : คนที่มีผมหยักศกไม่ได้หมายความว่าความจะไปไหนไม่ได้เลย

ผู้ให้คำปรึกษา : มันก็จริงของเธอนะ แต่เรายังกลุ่มใจอยู่ดี

ผู้ให้คำปรึกษา : ไม่ว่าเธอจะไปไหนๆ เธอก็จะเจอคนที่ผมหยักศกเหมือนเธอทุกทีนะ

6. ทักษะการเจาะจง (Focusing Skill)

ผู้รับคำปรึกษา : เบื่อ เบื่อ เบื่อ ทำไมชีวิตมันวุ่นวายอย่างนี้ แม็กก็ให้ช่วยขายของถ้า
ไม่ช่วยก็จะไม่ให้เงินมาเรียนหนังสือ รายงานก็ต้องทำส่งอาจารย์ ตั้ง
ไม่รู้จักวิชา ไหนพ่อก็ยังบ่นให้อีกกว่ากลับบ้านค่า เพื่อนสนิทก็ไม่เข้าใจ
คิดว่าเราไม่มีเวลาให้อีก

ผู้ให้คำปรึกษา : มีหลายเรื่องที่รบกวนจิตใจของเธอ แล้วเธอคิดว่าเรื่องไหนที่ทำให้เธอ
กลุ่มใจมากที่สุด และต้องการแก้ปัญหาเรื่องนั้นก่อน

7. ทักษะการให้กำลังใจ (Encouraging Skill)

ผู้รับคำปรึกษา : เราคิดว่าการประกวดร้องเพลงครั้งนี้เราต้องทำได้ เราเชื่อว่าเราต้อง
ทำได้ เราจะต้องทำให้ทุกคนภูมิใจในตัวเราให้ได้ โดยเฉพาะแม่ของ
เรา เราจะร้องเพลงให้ดีที่สุด ผลจะออกมาอย่างไรค่อยว่ากัน

ผู้ให้คำปรึกษา : เราเป็นกำลังใจให้นะ เราเชื่อว่าเธอต้องทำได้ดีที่สุด สู้ๆ เพื่อน

8. ทักษะการสรุปความ (Summarizing Skill)

ผู้รับคำปรึกษา : เราไม่เข้าใจเลยว่าทำไมแม่ของเราถึงต้องดุด่าเราทุกวัน ว่าให้เราว่า
แต่งตัวไม่เรียบร้อย ว่าให้เราแต่งตัวไปเรียนหรือไปยั่วผู้ชาย บอก
เราว่าถ้าไม่ตั้งใจเรียนก็จะให้เราไปลาออก ว่าสารพัดจะว่า

ผู้ให้คำปรึกษา : เธอกำลังอยากรู้เหตุผลว่าเพราะอะไรแม่ถึงได้ว่าเธอจังเลย

**รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 14 (ช่วงที่ 1)**

เรื่อง: การฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาในสถานการณ์จริง

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมสามารถดำเนินการให้คำปรึกษาในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง
2. เพื่อให้นักศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมได้รับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่ม และจากผู้วิจัย

อุปกรณ์

1. กล้องถ่ายวิดีโอ
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. แบบประเมินการให้คำปรึกษา

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา เป็นการให้นักศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ได้มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาในสถานการณ์จริง และได้รับข้อมูลย้อนกลับจากสมาชิกภายในกลุ่ม และจากผู้วิจัย รวมทั้งเป็นการประเมินผลการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา และเป็นการสรุปการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ ไปปรับใช้ในการให้คำปรึกษาต่อไป

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามนักศึกษาที่เข้ารับการอบรม เพื่อทบทวนสิ่งที่ได้รับจากการฝึก แล้วโยนเรื่องสู่การฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาในสถานการณ์จริง

2. ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาจับฉลากเพื่อจับคู่กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้ที่รับหน้าที่เป็นผู้รับคำปรึกษาจะนำเรื่องที่ตนเองกำลังประสบอยู่ในชีวิตประจำวันมาขอคำปรึกษาจากเพื่อน และฝึกการให้คำปรึกษาตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาสนทนาเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาของผู้รับคำปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษา ดำเนินการให้คำปรึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. รับฟังปัญหาของผู้รับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาบอกเล่าเรื่องราวที่กำลังไม่สบายใจ หรือสิ่งที่กำลังเผชิญอยู่ของตนเองให้ผู้รับคำปรึกษาฟัง ผู้ให้คำปรึกษารับฟังและเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้รับคำปรึกษา
2. ทำให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจปัญหาของตน ผู้ให้คำปรึกษานำข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 มาทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้และเข้าใจในปัญหาของตนเองยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพบแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับกับปัญหาของตนเองและกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาได้ค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ โดยผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง รวมทั้งสรุปสิ่งที่ได้จากการให้คำปรึกษา

2. ผู้วิจัยใช้การบันทึกวีดิทัศน์ และการบันทึกเสียง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลย้อนกลับให้กับนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม และใช้เป็นข้อมูลเพื่อการอภิปรายร่วมกัน

ขั้นสรุป

1. ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการฝึกอบรม
2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของการฝึกอบรม

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ ความร่วมมือในการเข้าร่วมการฝึกอบรม ตลอดจนการซักถามถึงประเด็น

ต่าง ๆ

2. ผู้วิจัยสำรวจความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับทักษะในการให้คำปรึกษา
3. ผู้วิจัยประมวลผลจากแบบประเมินผลการให้คำปรึกษาจากอาสาสมัครที่เข้ารับคำปรึกษาจากเพื่อน

**รายละเอียดโปรแกรมการฝึกอบรม
สมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
ครั้งที่ 14 (ช่วงที่ 2)**

เรื่อง: ปัจฉิมนิเทศ

เวลา: 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมประเมินสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
2. เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึกต่อเพื่อนร่วมการฝึกอบรมในครั้งนี้

อุปกรณ์

แบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน

แนวคิดสำคัญ (Key Concepts)

คอร์ไร (Corey. 2004: 494-498; Corey. 2006: 269-277) กล่าวถึงการปัจฉิมนิเทศว่า ยังมีกิจกรรมอีกหลายประการที่จะต้องทำให้เสร็จสิ้น ซึ่งได้แก่ การแสดงความรู้สึกที่มีต่อกัน การกล่าวอำลา การจัดการภาระค้างใจ การทบทวนประสบการณ์กลุ่ม การรวบรวมการเรียนรู้ การฝึกเปลี่ยนพฤติกรรม การให้และรับข้อมูลย้อนกลับ การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริง เป็นต้น

เทคนิคที่ใช้

การปัจฉิมนิเทศ เป็นการสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรม มีโอกาสแสดงความรู้สึกได้อย่างเต็มที่เกี่ยวกับการแยกจากกันในช่วงสุดท้าย โดยใช้วิธีการยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person-centered approach) ที่ให้ความสำคัญกับการรับฟังผู้เข้ารับการอบรมทุกคน ให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนได้สำรวจความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ มีการเสนอแบบอย่างที่เป็นประโยชน์ โดยไม่จำเป็นต้องมีการเสนอแนะแนวทางมากนัก แต่เป็นการส่งเสริมให้กำลังใจผู้เข้ารับการอบรม ให้สามารถปฏิบัติกรให้คำปรึกษาได้ อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคน กล่าวถึงภาระค้างใจ (Unfinished business) สามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเต็มที่เกี่ยวกับการแยกจากกันแล้ว

ขั้นตอนของการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นเริ่มต้น

ผู้วิจัยสอบถามนักศึกษาที่เข้ารับการอบรม เพื่อทบทวนสิ่งที่ได้ฝึกอบรมมาจนถึงครั้งสุดท้าย และเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม

2. ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมทำแบบสอบถามสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษากับเพื่อน (posttest)
2. ผู้วิจัยให้นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมนั่งเป็นวงกลม และผู้วิจัยให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกต่อการฝึกอบรม และเพื่อนๆ ที่ร่วมการฝึกแต่ละคนในครั้งนี้
3. ผู้วิจัยสรุปความคิดเห็นและความรู้สึกของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม พร้อมทั้งแจกของที่ระลึก และกล่าวปิดการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
4. ผู้วิจัยจับฉลากเลือกผู้เข้าอบรม 3 คน เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มไปให้คำปรึกษากับเพื่อนที่กำลังประสบปัญหา โดยผู้วิจัยจะนัดหมายวันเวลาและสถานที่อีกครั้ง

3. ขั้นสรุป

1. ให้นักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการฝึกอบรม
2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของการฝึกอบรม

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการฝึกอบรม ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	กฤตวรรณ คำสม
วันเดือนปีเกิด	31 พฤษภาคม 2515
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	222/81 หมู่ 8 ต.หมุ่มน อ.เมือง จ.อุตรธานี 41000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) (สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว) จากสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2542	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) (สาขาจิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2554	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) (สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ